

Hakikat Ltd.Şti. Yayınları No: 10

KIYMETSİZ YAZILAR

(Kıymeti bulunamıyan yazılar)

İMÂM-I RABBÂNÎ

E'üzü billâhi minesşeytânirracîm,
Bismillâhirrahmânirrahîm.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, (**Ümmetim arasında fesâd yayıldığı zemân, sünnetime yapışana, yüz şehîd sevâbı vardır**). Dört mezhebden herhangi birisinin âlimlerine (**Ehl-i sünnet âlimi**) denir. Ehl-i sünnet âlimlerinin reîsi, İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfedir. Bu âlimler, Eshâb-ı kirâmdan öğrendiklerini yazmışlar, Eshâb-ı kirâm da, bunlara Resûlullahdan işitdiklerini söylemişlerdir.

Bugün yeryüzündeki insanlar üç kısımdır:

1- Kâfirler. Bunlar, müslimân olmadıklarını söylerler. Yehûdiler ve Hıristiyanlar böyledir.

2- Ehl-i sünnet olan müslimânlardır. Bunlar her memleketde vardır ve çoğalmaktadır.

3- Münâfıklar. Müslimân olduklarını söylerler. İmânları ve ba'zı ibâdetleri Ehl-i sünnete benzemez. Hakîkî müslimân değildirler. Şî'iler ve Vehhâbîler böyledir.

Hakikat Ltd. Şti. Yayınları No: 10

KIYMETSİZ YAZILAR

(Kıymeti bulunamıyan yazılar)

Müellifi

İmâm-ı Rabbânî
Ahmed Fârûkî Serhendî

Terceme Eden

Müstekîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendi

Yedinci Baskı

Merkez : Hakikat Ltd. Şti. Çatalçeşme Sok. No: 17 34410
Cağaloğlu-İSTANBUL Tel: 0212 513 99 00 [20 hat]

Dağıtım : Hakikat Kitâbevi, Darüşşefeka Cad. 57/A
(P.K. 35) 34262 Fâtih-İSTANBUL Tel: 0212 523 45 56

1998

B-11567

Sahife no:

Elif.....	A, E, İ, Ü.....	5
Be.....	B.....	64
Pe.....	P.....	72
Te.....	T.....	73
Cim.....	C.....	84
Ha.....	H.....	92
Hı.....	H.....	116
Dal.....	D.....	123
Ze.....	Z.....	131
Rı.....	R.....	140
Zâl.....	Z.....	160
Sin.....	S.....	164
Şin.....	Ş.....	184
Sad.....	S.....	198
Tı.....	T.....	209
Zı.....	Z.....	223
Ayn.....	A, İ, U, O, Ö.....	226
Gayn.....	G.....	249
Fe.....	F.....	251
Kaf.....	K.....	260
Kef.....	K, G.....	272
Lam.....	L.....	288
Mim.....	M.....	296
Nun.....	N.....	335
Vav.....	V.....	349
He.....	H.....	369
Lâmelif.....	L.....	378
Ye.....	Y.....	380

Baskı: İhlâs Holding A.Ş. Çağaloğlu-İSTANBUL
Tel: 0.212.513 99 00 [20 hat]

KIYMETSİZ YAZILAR

Kıymetli okuyucularımıza takdîm ettiğim bu (**Kıymetsiz Yazılar**) kitâbı, imâm-ı Rabbânî Müceddid-i elf-i sâni Ahmed Fârûkî “rahmetullahi aleyh” ile, mahdûm-i mükërremi, urvet-ül vüskâ Muhammed Ma’sûm-i Fârûkî “rahmetullahi aleyh” hazretlerinin (**MEKTÛBÂT**) ismindeki fârisî kitâblarının türkçe tercemelerinden intihâb olunan çok kıymetli cümlelerdir. Bu türkçe tercemeler Müstekîmzâde Süleymân Sa’deddîn efendi tarafından yazılmış ve 1277 [m. 1861] senesinde İstanbulda basılmıştır. Her iki kitâb üç cildir. Bu altı cildten seçilen cümleler elif-ba sırası ile dizilmiş, her cümlelerin sonuna alındığı cildin ve mektûbun sıra numaraları yazılmıştır. Bu kitâbın temâmı seyyid Abdülhakîm Arvâsî efendiye “rahmetullahi aleyh” okunmuş, dikkat ile dinledikten sonra, çok takdîr edip, (Fevkal’âde gayret sarf ederek hâzırladığın bu nâdîde eserin ismi (**Kıymetsiz Yazılar**) olsun, bunun kıymetine karşılık olabilecek birşey bulunabilir mi) demiştir. Bu Kıymetsiz Yazılar, 1344 [m. 1936] senesinde Kâsım pâşası hattat Safî beğ tarafından, islâm harfleri ile, istinsâh edilmiştir. [Bir nüsha yazılmıştır.] İmâm-ı Rabbânî 1034, Muhammed Ma’sûm 1079 da Hindistânın Serhend şehrinde ve Müstekîmzâde 1142 [m. 1729] de İstanbulda ve Abdülhakîm efendi 1362 [m. 1943] de Ankarada vefât etmişlerdir. “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’in”^[1]

**Mürşid-i kâmil idi, Abdülhakîm Arvâsî,
hem şerî’at, hem tarikat ilmlerinin deryâsı.**

**Milâdî sene
1937**

**Hicrî kamerî
1345**

[1] Bu (Kıymetsiz Yazılar) kitâbını hâzırlıyan zâtnın evi Fâtihde Yavuz Selîm yokuşu ile kesişen (Müstekîm zâde) sokağındadır.

- A, E, İ, Ü -

Tenbîh:

İmâm-ı Rabbânî Ahmed Fârûkî Serhendî "rahmetullahi aleyh" (**Mektûbât**)ının üçüncü cildinde yüz yirmidört (124) mektûb vardır. Müstekîmzâde Sa'deddîn efendi tercemesinde beşinci mektûb; baskı sırasında sehven atlanmış ve altıncı mektûba beşinci mektûb, yedinci mektûba altıncı mektûb şeklinde yazılarak, sona doğru bir numara kayarak (123) mektûb olmuştur. (**Kıymetsiz Yazılar**)daki üçüncü cildten olan mektûbların beşinci mektûbdan sonraki mektûb numaralarına bir numara ekliyerek okunursa, fârisî aslına da uygun olur.

Altı cild (**Mektûbât**)dan, birinci cildin temâm tercemesi (**Müjdecî Mektûblar**) olarak türkçe basılmış, diğer cildlerden ba'zı mektûblar da terceme edilerek (**Hakikat Kitâbevi**)nin türkçe yayınlarından ba'zılarında neşr edilmiştir. (**Müjdecî Mektûblar**)daki ve diğer kitâblardaki alâkalı mektûbların sahîfelerinin numaraları, mevzû sonuna köşeli parantez içine ilâve edilmiştir.

Milâdî
1998

Hicrî
1418

● Âbâ ve ecdâd [baba ve dede]ların îmânını taklîd etmek, îmân-ı taklîdîdir ki, mu'teber değildir. 1/29 [**Müjdecî Mektûblar: 18.**]

● Abdestde, ayak parmakları arasını sol elin küçük parmağı ile tahlîle murâat [riâyet] edeler. 3/40 [**Se'âdet-i Ebediyye: 778.**]

● Âdâb-ı Nebeviyyede tehâvün edeni [Peygamberin âdâbında gevşeklik göstereni] ve süneni Mustafâviyyeyi [Peygamberin sünnetini] terk edeni ârif zan etme. "CÜNEYD". 5/110. [**Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.**]

● Âdâba riâyetsiz hizmetin fâidesi yoktur.

● Âdem aleyhisselâmın hilkatinden [yaratılmasından] beri yedi bin yıl temâm olmadı. 2/58 [**Se'âdet-i Ebediyye: 79.**]

● Âdem aleyhisselâm su ile toprak arasında iken, Resûlullah ilm-i ilâhîde Peygamber idi. 1/56 [**Müjdecî Mektûblar: 73.**]

● Âdem aleyhisselâmın mebd-i te'ayyünü tekvîn sıfatıdır.

● Âdem aleyhisselâm âlem-i şehâdete gelmezden mukaddem [madde âlemine gelmezden önce] vücûda gelen zuhûrât-ı misâliyesi. [Görünen misâlleri]. 2/58 [**Se'âdet-i Ebediyye: 79.**]

● Âdem aleyhisselâmdan evvel geçen Âdemlerin vücûdları âlem-i misâlde idi. Âlem-i şehâdetde [madde âleminde] ilk mevcûd olan Âdem aleyhisselâmdır ki, sıfatı cemîyyet üzere mahlûkdur. Çok vasflar sâhibidir. 2/58 [**Se'âdet-i Ebediyye: 79.**]

● Âhîret dâr-ı cezâdır [karşılık yeridir]; dâr-ı teklîf değildir [emrlerin verildiği, mükellef kılınan yer değildir]. 1/259 [**Müjdecî Mektûblar: 364.**]

● Âhiret mevcûdâtının [âhiret varlığının] mebde-i te'ayyünleri, kemâlât-ı mufassala-i zâtîyye-i mukaddeseler olup, [varlığa başlangıç olan kemâlât [olgunluk], mukaddes zâtın açılmış, mukaddese-i zâtîyyesi olup,] ism ve sıfatları değildir. 3/113

● Âhiret mu'âmelâtı [âhiret işleri] zıllardan değildir. 1/261 [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Âhiretde azâbın ve mükâfâtın devâmlı olduğunu bilenlerin nazarında, birkaç günlük belâ ve mihnet, devâmlı râhata sebep olduğundan, ayn-i râhatdır [râhatın tâ kendisidir]. İnsanların dedi-kodularına bakmazlar. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Âhiret azâbı hakkında Peygamberlerin sözbirliği var iken, felsefecilerin sözlerine i'tibâr olunmaz. Bu azâb akîl değil, hissîdir. [Bizzat tadılacak şekildedir.] 3/100 [Se'âdet-i Ebediyye: 68.]

● Âhireti istiyene, Allahü teâlâ, keremi ile, din ve dünyâsına kâfidir. 4/42.

● Âhiretin yaratılış ve mevcûdiyyetine, dünyânın yaratılış ve mevcûdiyyetini mukâyese etmek mümkün değildir. 3/78.

● “Âhır zemânda bir kavm zuhûr eder ki, râfizî diye adlandırılır. İslâmı terk ederler. Onları öldürün ki, onlar müşrikdirler.” Hadîs-i şerîf. 4/64

● Âhireti verip dünyâyı almak ve Hakdan halka yüz çevirmek cünûn ve sefâhetdir, [delilik ve aklsızlıktır]. 1/28 [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● “Âhır zemânda, ümmetime, sultânlardan mihnetler isâbet eder. Fekat, o mihnetlerden şu kimseler kurtulur ki, ilm ve amelin arasını, üstünlük ve mükemmelliğin arasını birleştirip, üsûl ve fûrûdan tafsîl üzere Hak teâlânın dînini bilip, şerî'atin emrinin icâbı üzere, nefsi için amel eylemeye. Dîn-i hakkı tahsilde [ele geçirmekde] dili, eli ve kalbi ile mücâhede ede [uğraşa]. İşte o kimse, geçmiş olan se'âdetle-

re ulaşmış olmakla, kurtulanlardan olur. Ve dahî şu kimseler kurtulur ki, Hak teâlâyâ ârif olup, sükût eyleyip, eğer hayrî haber veren kimseyi görürse, ona muhabbet eyleye. Ve eğer bâtulî işleyen kimseyi görürse ona buğz edip, onunla görüşmeye. İşte bu kimse de zemân ehlinin imânının za'afı sebebiyle, açığa çıkaramayıp, içinde gizlemek sebebiyle kurtuluşa erer.” Hadîs-i şerîf. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● “Âhır-zemânda bir kavm zuhûr eder ki, Sultân meclislerinde hâzır olup, Allahü teâlânın hükmünün zıddına hükm ederler ve yasak etmezler. Allahü teâlânın la'neti onların üzerine olsun.” Hadîs-i şerîf. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Gökdeki melekler, yeryüzünde, Allah için bir araya gelen bir-iki kişinin bulunduğu yere imrenirler. 4/159

● Âgâhlık [uyanıklık], Allahü teâlâ ile bâtının huzûrundan ibâretir. İlm-i huzûrîye benzer ki devâm lâzımdır. 3/15

● Âfâk ve enfüsün ötesinde zıl yokdur. Asâlet nisbetine başlamak vâkı' olur. 4/56

● Âfâk ve enfüde zâhir olan eşyâ, Hak teâlânın varlığına ve kemâl-i kudretine delâlet [işâret] edici âyetlerdir. 6/83.

● Âfâk ve enfüden geçmek, bir emr-i vicdânîdir ki, kimse ondan geçmedikçe, onun ma'nâsını tâm ma'nâsı ile idrâk edemez. “Tatmıyan bilmez.” 4/205

● Âfâk ve enfüden temâmen geçip, şü'ûn ve i'tibârât-dan seyr ile zâtın mâhiyyetine resîde olalar [kavuşalar]. 5/131.

● Alın, se'âdet ve şekâvetin açığa çıktığı yerdir. Kalb, ilmlerin ve sırların mahallidir. 6/238

● Ayakların zinâsı, şerî'atin yasak ettiği yere (harâmlara) gitmek. Gözlerin zinâsı, şerî'atin yasakladığı (harâmlara) bakmaktır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Âyine-i bâtınınızı mâh gibi mülâhaza ederim ki [bâtın (kalb) aynanızı ay gibi mülâhaza ederim ki], güneşe tekâbü-lünde, dolunay gibi [bedr-i kâmil] kâmil olmuştur. 5/7

● Aynada hoş giden sûretin görünmesi, hâricde hakîkî görmek gibi te'sîr eder. 3/62 [Se'âdet-i Ebediyye: 925.]

● İbrâhîm aleyhisselâm, Habîbullahın ümmetine dâhil olmağı temennî buyurmuşdur. 3/121.

● İbrâhîm aleyhisselâmın şânının yüksek oluşu, Hak teâlânın düşmanlarından teberrî etmek [kaçınmak] vâsitâsıdır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İbrâhîm aleyhisselâm Halîfulлахdır. 3/87

● İbrâhîm aleyhisselâmı salâtta tahsis eylemek, [nemâzda teşehhüdde anmak], onun şânına ta'zîm içindir. Ondan sonra gelen her Peygamber, o büyük Peygambere uymakla emr olunmuşdur. 5/53

● İbrâhîm aleyhisselâmın vilâyeti, vilâyet-i İsrâfildir. 3/113.

● İbrâhîm aleyhisselâmın mebd-i te'ayyünü, ilm sıfatıdır. 3/87.

● İbrâhîm aleyhisselâmın mebd-i te'ayyünü, te'ayyün-i evvel-i vücûdudur. 3/87

● İbrâhîm aleyhisselâmın mebd-i te'ayyünü hilleddir ki, te'ayyün-i evvel olan hubbın muhîtidir. [Muhabbetin muhîtidir.] Ve o merkez ve muhîtin temâmı ki, sûreti misâlide dâire gibidir. Te'ayyün-i evveldir. Onun en şerefli ve ilk eczâsı merkezdir ki, sevgi (hub)den ibâretedir. Muhît-i dâire o merkezin zıllı gibi ve ondan ileri gelmektedir. O muhîte te'ayyün-i sâni demek mümkündür. Ammâ, keşf ile görülmekte, bu te'ayyün iki değildir. Hubbî ve hilleli [muhabbeti ve dostluğu] içine almış olarak birdir. Te'ayyün-i sâni, nazar-ı keşfde, te'ayyün-i vücûdudur ki, te'ayyün-i evvel-i hubbînin zıllı gibidir. Zıll-ı şey çok olur ki, kendini asl şey gibi gösterip, sâliki kendine cezb eder. Te'ayyün-i evvel, te'ayyün-i vücûdî veyâ te'ayyün-i hubbî zan olunur. 3/121.

● İbrâhîm bin Şeybân, meşâyih tabakasındandır. 1/99 [Müjdecî Mektûblar: 144.]

● İbrâhîm Havvâs, Allahü teâlânın zikrini iştirken, kendinden geçmiş olup, bir hafta sonra, rûhunu teslim eyledi. 4/18

● Ebû Bekrin "radiyallahü anh" fazîleti, îmânda ve çok mal vermekde, nefsin bu yolda hizmetci etmekde, öncekilerin öncesi olması yoluyladır. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" ile Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" esrâra müte'allik kelâmı konuşurken, Ömer "radiyallahü anh" geldikde, konuşma üslûbunu ve beyân edilen esrârı değiştirdiler. Osmân "radiyallahü anh" geldikde, aynen üslûbu değiştirdiler. Alî "radiyallahü anh" geldikde başka bir üslû ile tâbir buyurdular. [Ya'nî yine değiştirdiler.] Bu hâl gösteriyor ki isti'datların başka başka olması mukarrer (âşikâr) ve fitratın tegâyürü (değişmesi) vâkı' ve mu'teberdir. 5/59. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 339, Kıyâmet ve Âhret: 97.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" hakkında, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": (Allahü teâlânın benim kalbime akıttığını, Ebû Bekrin kalbine akıttım) buyurmuşlardır. 6/120.

● "Ümmetimin ümmetime en merhâmetlisi Ebû Bekrdir "radiyallahü anh". 4/22 [Fâideli Bilgiler: 196, Hak Sözü'nün Vesîkaları: 324.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh", Enbiyâdan sonra, insanların en efdalidir. 1/202 [Müjdecî Mektûblar: 258.]

● Ebû Bekrin "radiyallahü anh" îmânı, ümmetin îmânı ile ölçülse, ziyâdedir [ağır gelir], hadîs-i şerifindeki ziyâdelik, îmânın parlama ve nûru i'tibâriyledir. Fazlalık, kâmil sîfata âiddir. 1/256 [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Ebû Bekrden Fârûkun inhitâtı, Resûlullahdan Ebû Bekrin inhitâtından ziyâdedir. [Ömer "radiyallahü anh"ın Ebû Bekr "radiyallahü anh"dan farkı, Ebû Bekrin "radiyallahü anh" Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" farkından dahâ fazladır.] 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh” hakkında, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdular ki: “**Ömerin tekml hasenâtı, Ebû Bekrin bir hasenesidir.**” 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh” hakkında, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdular ki: “**Hak teâlânın bana ihsân eylediği, esrârın temâmını, Sıddîkın kalbine dök-düm.**” 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ebû Bekr-i Sıddîk ki, Enbiyâdan sonra efdal-ı beşerdir. [Peygamberlerden sonra insanların en üstünüdür.] Onun dahî başı bir Peygamberin ayağı altındadır. 1/248. [Müjdecî Mektûblar: 342.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh”ın fazîleti. 1/256 [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh” isti’dât [kâbiliyyet] ve taklîdleri vâsıtasıyle, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” derhâl tasdik eyledi. 1/107 [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh”, makâm-ı İbrâhîmin fevkindeki makâm-ı hâssaya dâhil oldu. 3/121.

● Ebû Bekr “radiyallahü anh” fenâda ferd-i kâmil idi. 5/61 [Hak Sözüñ Vesîkaları: 341, Kıyâmet ve Âhret: 99.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh”, bu ümmetin en önde geleni, merhametlisi, efdalidir. 1/59 [Müjdecî Mektûblar: 76.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh”, Resûlullahın sehvinî, kendi sevâbından dahâ iyi bilip, onun sehvinî taleb buyurup; (Yâ leyteni sehve Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem”, keşki Muhammed aleyhisselâmın bir sehvi olsaydım) buyurmuşdur. 1/305 [Müjdecî Mektûblar: 578.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh”ın mebd-i te’ayyünü, ismlerin zillerinin dâiresinin üst noktasıdır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh” hutbede buyurdu ki; Resûlullahdan işitdim ki, gerçekten şübhesiz ki, insanlar bir

kötülüğü gördükde, onu tagyir eylemeseler [ortadan kaldırmasalar], onun cezâsını Allahü teâlâ, onlara da ta’im eder [Bu cezâyâ onlar da dâhildir], buyurdu. 4/29 [Se’âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh” bir kimseyi Kur’ân-ı kerîm okurken ağıyor görüp, bizler dahî, bunlar gibi ederdik. Lâkin kalblerimize kasvet arız oldu, buyurdular. 1/26 [Müjdecî Mektûblar: 14.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh”, “beni bu iki sevbim [elbîsem] ile tekfîn edin [defn edin]” diye vasiyyet eylemişlerdir. 2/16 [Se’âdet-i Ebediyye: 1034.]

● Ebû Bekr-i Sıddîkın ve belki bütün sahâbenin şemâil-i şerîfesi, geçmiş Peygamberlerin kitâblarında gelmiştir. (Zâlike meselühüm fit-Tevrâti ve meselühüm fil-İncîli.) [... Onların hâlleri, şerefleri, böylece Tevrâtta ve İncilde bildirilmişdir... (Eshâb-ı kirâm: 7)] 3/23 [Hak Sözüñ Vesîkaları: 265.]

● Ebû Bekr-i Sıddîka otuzüçbin kişi kendiliğinden ve seve seve bî’at etdiler. 3/23 [Hak Sözüñ Vesîkaları: 265.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh” buyurdu ki, (Aczini bilmek, anlamaktır. [Asl idrâk, kendinin aczini bilmektir.]). 3/23 [Hak Sözüñ Vesîkaları: 265.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh”ın vilâyet tarafından münâsebeti, İbrâhîm aleyhisselâma; nübüvvet tarîkiyle (yoluy-la) Mûsâ aleyhisselâmadır. 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh” kemâlât-ı Muhammediyyeye yükselmiş, vilâyet-i Mustafaviyyeye dâhil olmuştur. 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ebû Bekr “radiyallahü anh”ın mebd-i te’ayyünü, hakikat-i Muhammedînin zıllıdır. Bu sebeble vârisân-ı Peygamberin [Peygamberin vârislerinin] efdalidir. 3/121.

● Ebû Bekr Tamistânî demiştir ki, tesavvuf ızdırabdır. Sükûn gelince, tesavvuf kalmaz. 4/227

● Ebû Alî Dekkak, Ebûl Kâsım Kuşeyrîye, rû’yâda dedi

ki; "Dünyâya geleyim de... [dünyâlık için değil] nâsı (insanları) uyandırmak için, insanın başlangıç ve sonunu bilmesi lâzım geldiğini duyurmak için..]" 4/102

● Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" buyurmuşdur ki, "Resûlullahdan iki ilm edindim ki, birini beyân eyledim [açıkla-dım]. Diğerini âşikâre eylesem [açığa çıkarsam] öldürülürüm. O ilm, ilm-i esrârdır ki, herkesin idrâki ona yetişemez." 1/267 [Müjdecî Mektûblar: 440.]

● İbn-i Sînâ kısa görüşlü olduğundan, islâmiyyetden pay alamadı. Sonunda felsefe pisliğinde kaldı. 1/245 [Müjdecî Mektûblar: 338.]

● İbn-i Sînâ ve Fârâbi, akl, nefs, rûh ve maddenin başlangıcı olmadığını söyleyip, gökleri ve muhteviyâtını kadîm bilmişlerdir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İbnül vakt, erbâb-ı kulûba (kalpleri hâlden hâle değişen Evliyâyâ) denir ki, kalbi temkîne ulaşmamıştır. Ebül-vakt, kalbi ve nefsi temkîne ulaşmıştır. İbnül vakt, erbâb-ı tecelliyât-i sıfâtiyyeye, ebül-vakt, erbâb-ı tecelliyât-i zâtiyyeye mazhardır. 1/175 [Müjdecî Mektûblar: 230.]

● Ebrârın ibâdetleri, korkarak ve tama'kârlık ederek, nefsleri ile alâkalıdır. 1/204 [Müjdecî Mektûblar: 262.]

● İblis, melekûtun muallimi lakabıyla lakablı, tâ'at ve ibâdetlerinde de büyük şân sâhibi idi. 3/94

● İblis-i la'în ki, her kötülük ve dalâlete menşe' [kaynak]dır. Ademde mevcûd hünelerden nasıbsızdır. 2/98 [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● "Cebrâîl aleyhisselâm bana geldi, dedi ki: Yâ Muhammed "aleyhisselâm"! İsteddiğin gibi yaşa, muhakkak öleceksin. İsteddiğini sev, muhakkak ondan ayrılacaksın. İsteddiğini yap, muhakkak karşılığını göreceksin". Hadîs-i şerîf. 6/174

● İttibâ'i sünnete say' edip [Sünnete yapışmağa gayret edip], tâ'at vazifesi ile zemânı değerlendirmeye tam gayret edeler. 4/117

● El isnânü mütegayyirâni kadiyya-i mukarreredir. [İki şey birbirinden ayırır hükümü, değişmez kâidedir.] 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Eser, birşeyin mâhiyyetine âid olan, eserlerden ibâret-dir. Meselâ ateşin yakması gibi. 5/87

● İctihâd ve kıyâs, bid'at değildir. Zîrâ kıyâs ve icthâd nasların ma'nâsını açığa çıkarır. Emri artırmaz. [Ya'nî icthâd ile emrlar artmış olmaz.] 1/186 [Müjdecî Mektûblar: 238.]

● İctihâd, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında da mevcûd idi. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Ecel-i müsemmânın herkes için takdîm ve te'hîri [önce alınması veya gecikmesi] mümkün değildir. 2/81 [Se'âdet-i Ebediyye: 96.]

● İcmâ-ı ümmet, Eshâb-ı kirâm zemânına âididir. 2/23 [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Uzak düşmüş ahhâbı hayr düâ ile yâd edeler. 6/223

● Hadîs-i şerîfler ile amel ederek, ulemâ-i müctehidînin fetevâsıyla harâm kılınmış, mekrûh ve menhî olan emri irtikâb eylemek, biz mukallidler için câiz değildir. [Ehâdis ile amel bize câiz değildir.] 1/312 [Müjdecî Mektûblar: 591.]

● İhsân her yerde övülmeğe değer. Bilhâssa akrabâyâ ve komşulara olunca dahâ iyidir. 1/178 [Müjdecî Mektûblar: 232.]

● Ahkâm-ı icthâdiyye kat'î değildir. Amele bağlıdır. İ'tikâdi isbât edici değildir. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Ahkâm hakkında üçbin hadîs-i şerîf vardır. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Ahkâm-ı fıkhiyye zarûrîdir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Allahü teâlâdan gelen din ile bütün insanlar mes'ûldür. Bu din, bütün insanlara gelmiştir, ba'zı şahslara değil. 4/39.

● Ahkâm-ı şer'îyyede hükm ve işlerde nesh ve tebdîl [yürürlükden kalkma ve değişiklik] olmuştur. 1/63 [Müjdecî

Mektûblar: 82.]

● Ahkâm-ı şer'yyeyi kendi aklıyla anlamak ve aklı ona rehber etmek isteyen kimse, nübüvveti inkâr etmektedir. [Peygamberliğe inanmamış olur.] Onunla konuşmak aklî işi değildir. [Delilikdir.] 1/214 [Müjdecî Mektûblar: 279.]

● Ahkâm-ı şer'yye, ilâhî emirler ve yasaklardır. Hitâb-ı ezelîdir ki, Allahü teâlânın kelâm sıfatına te'alluk eder. 4/123.

● Ahkâm-ı şer'yyenin isbâtında, Kitâb, sünnet, müctehidlerin kıyâsı ve icmâ-i ümmet mu'teberdir. 2/55 [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● Ahkâm-ı şer'yyenin cümlesinde hafifletme vardır. Ve kolaylığın temâmı ve suhûlet mevcûddur. 1/9

● Ahkâm-ı şer'yye ile süslenmek müyesser olunca, dünyâ mazarratından, kötülüklerinden kurtuluş hâsıl olur. 1/72 [Müjdecî Mektûblar: 95.]

● Ahkâm-ı şer'yye ile tam bezenmek, ibâdetleri yapmakda ve yasaklardan kaçmakda kolaylık, nefsin fânî olmasına bağlıdır. Bu da sofîyyenin hizmetine bağlı ve onların muhabbetine âiddir. 5/158 [Kıyâmet ve Âhret: 104.]

● Ahkâm-ı şer'yye, ni'mete şûkr etmeği açıklamaktır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Ahkâm-ı şer'yyenin ortadan kaldırılması ilhad ve zındıklıktır. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ahvâlden maksad, hâllere tutulmuşluğun değişmesidir. 1/239 [Müjdecî Mektûblar: 332.]

● Bâtınî hâller ve ma'nâlar, misâller şeklinde açığa çıkar ki, idrâke yakîn ola. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Ahvâl ve mevâcîd [hâller ve vecdler] matlûbun, ele geçirilmek istenilenin başlangıçlarıdır. Maksad değildir. 1/172 [Müjdecî Mektûblar: 225.]

● Ahvâlden bir hâl hâsıl olursa, üzülmeye ve sevinmeye değmez. Maksûd [ele geçirilmek istenilen] bîcûn ve bîcûnenin [ötelere ötesi, anlaşılamaz olanın] hâsıl olmasıdır. 1/130 [Müjdecî Mektûblar: 177.]

● Ahvâlin [hâllerin] en doğrusu, şerî'at üzere istikâmetdir. [En güzel hâl, şerî'ate uymaktır.] 3/19

● Ahvâl ve mevâcîde tâlib olan kimseler mâsivâyâ tutulmuşdur. 4/128 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 334.]

● Ahvâl ve mevâcîd [hâller ve vecdler] lehv ve la'b'e [oyun ve eğlenceye] dâhildir. 1/210 [Müjdecî Mektûblar: 272.]

● Ahvâl ve mevâcîd ve müşâhedât ve tecelliyât, başlangıçta ve arada meydâna gelir. 1/284 [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Ahvâl, kalbin telvînlerindendir. 1/253 [Müjdecî Mektûblar: 355.]

● Ahvâl ve mevâcîdin [hâllerin ve vecdlerin] meydâna gelmesine sebep, zâtın zikrinde, isimleri ve sıfatları düşünmektir. 1/264 [Müjdecî Mektûblar: 396.]

● Ahvâl [hâller] bâtın içindir. O hâlleri bilmek ise zâhir içindir. 1/284 [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Ahvâlin husûlî matlûbdur, ilmi değil. Ba'zı cemâ'ate bu ilmi ihsân ederler, ba'zısına etmezler. İkisi de vilâyettedir. 3/15

● Ahvâl ve emvât [diriler ve ölümler] vusûlde [yetişmekte] müsâvidirler. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İhtiyâc, insanın hâssa-i zâtîyyesidir. [Ashının özelliğidir.] Belki güzelliğindendir. 3/62 [Se'âdet-i Ebediyye: 925.]

● İhtiyâc noksanlığı gösterir. Alâmeti imkândır. [Mümkün-ül-vücûd sâhibidir.]

● İhtiyâc vaktinde, sebeblere yapışmayıp, bu yol ile zarar hâsıl olursa, âsî olurlar. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● İhtilât-ı halk [halk ile görüşme], eğer onların hukûku-

nu yapmak niyyeti ile olursa, zikr olur. 4/160

● İhtiyâr-ı abd [kulun ihtiyârı] za'îfdir dedikleri söz, eğer Hak sübhânehunun ihtiyârına nisbetle olursa, doğrudur. Yok eğer, kul, yapmasına me'mur olduğu işe ihtiyârı kâfi değildir, ma'nâsına olursa, sahîh değildir. Zîrâ, gücü yetmiyecek şey teklîf edilmedi. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Ehâss-ı havâsdan [Seçilmişlerin seçilmişinden] beşer sıfatının kaldırılması mümkün değildir. 3/122 [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ehâss-ı havâs, zulmânî ve nûrânî perdelerden halâs ve sühûd ve müşâhededen kurtulmuşlardır. 6/113

● Ehâss-ı havâs [seçilmişlerin seçilmişleri], en yüksek dereceye çıksalar, yine başları Peygamberlerin ayağı altına kaddır. Aynı seviyede olmak mümkün değildir. 3/121

● İhlâs-ı şerîf sûresinin tefsîri. 4/76

● İhlâs ile yapılan bir iş, senelerle yapılan ibâdetlerin kazancını hâsıl eder. 1/141 [Müjdecî Mektûblar: 186.]

● İhlâs, fenâsız ve muhabbet-i zâtîyesiz tasavvur edilemez. 4/51 [Kıyâmet ve Âhret: 163.]

● İhlâs, zorlayarak ve külfetli olarak mü'minlerin avâmında tahakkuk edebilir ki, böyle ihlâs devâmlı değildir. Bu ihlâsı elde edenler muhlisdir. Uğraşmadan, zorlamadan, külfetsiz olarak ihlâs, devâmının husûlünde der-kârdır (lâ-zımdır) ki, Hakk-ul-yakîn mertebesidir. Devâmlı ihlâs sâhibi muhlâsdir. 1/59 [Müjdecî Mektûblar: 76.]

● İhlâsın hakîkatine erişmiş olan, tarîkde [tesavvuf yolunda] lâzım olan uğraşmaktan kurtulmuştur. Her ne işde olursa olsunlar, Allahü teâlâ içindir. Niyyet etsinler, gerekse etmesinler. Niyyetin lüzûmu ihtimâl olan şeydedir. Onların nefsleri, Allahü teâlâ için fedâ olmuştur. Ben demeği şîrk bilirler. Evvelce ne etdiler ise, kendi nefsleri için ederlerdi. Ve niyyete muhtâc değiller idi. Şimdi de, niyyete muhtâc değillerdir. Böyle bir ârife eziyyet edip, edepsizlik etmek, Hak

sübhânehu ve teâlâya edepsizliğe varır. Zîrâ ona nisbet olunanlar, külfetsiz Cenâb-ı Hak teâlâya nisbet olurlar. Hergâh, o ârifin a'mâlî bî ihtiyâc [ihtiyâcsızlık] değildir. Lâkin fîl-hakîka Hak teâlânındır. Bu kıyâs üzere onun, Mevlâsı celle ve a'lâya ta'zîm ve itâ'at olunup, bu i'tibârla, Kelâm-ı Mecîdde vârid olmuştur ki, meâlen: **"Resûle itâ'at eden, Allahü teâlâyâ itâ'at etmiş olur."** Nisâ sûresi 80.ci âyeti. 4/160.

● Ahlâk-ı reddiye [kötü ahlâk], ademin [yokluğun] kötü-lüğünden ötürüdür. 6/67.

● Edeb-i vâhîde [bir edebe] riâyet ederek, tenzihî mek-rûhdan kaçınmak, zikr, fikr ve murakabeden efdâldir. 1/29 [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● Bî-edeb [edepsizin] hiçbir, Allahü teâlâyâ vâsıl olamamıştır. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Ezân kelimelerinin ma'nâsı. 1/303 [Müjdecî Mektûblar: 575.], [Se'âdet-i Ebediyye: 209.]

● Ezândan sonra, (Veb'ashü mekâmen Mahmûden illezi ve' adtehü, inneke lâ tuhlifül mîâd) demek, rivâyet edilen mühim bir haberdir. Ecr ve sevâba kavuşmak içindir. Yoksa Allahü teâlânın va'di, elbette vuku'a gelecektir. 5/53

● İzn ile yapılan ibâdetler makbûldür. 1/254

● "İzâ ra'eyte lî tâliben fe-kün lehü hâdimen" hadîs-i kudî. [Bana tâlib olan, beni isteyen birini gördüğün zemân, ona hizmetçi ol!] 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● İz'ân-ı kalb [kalb anlayışı] olmadıkça, yalnız bilmekle îmâna vusûl olmaz [kavuşulmaz]. 3/90

● İrâde, rızâyı gerektirmez. Zîrâ, küfr ve isyânlar, Hak celle ve a'lânın murâdıdır. Fekat, mardîsi [beğendiği] değildir. 5/83. [Hak Sözü Vesikaları: 345.]

● İrâdeden hurûc edip [kendi irâdesini terk edip], Hak teâlânın irâdesine teslim olalar. 5/115

● İrâdenin ortadan kalkması, vilâyetin şartıdır. Ma'nevî kuvvetlerin cezbisi olmadıkça, sâdece sûrî ameller ile, nasîb olmaz. 5/4

● İrâde, iki eşiddenden birini seçmektir. Bir yerde eşidlik yoksa, irâde de olmaz. 1/286 [Müjdecî Mektûblar: 486.]

● İrâdenin sarf'ı abdden vâkî' olup, [Kul irâdesini sarf edip,] Allahü teâlâ (dilerse) halk eder. 5/83

● İrâde aslında [bizzât] kemâl sıfatıdır. Onun çirkin olması, çirkinlik ile alâkasındandır. 5/52

● İrâde olmayıp, insanlar mecbûr olsaydı, dünyâda zâlimlerin kınanması [kötülenmesi], isyân edenlerin cezâlandırılması olmazdı. 5/83 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 345.]

● İrâde, işlemek ve işlememekden [yapmak ve yapmaktan] birini tercihtir ki, kudretten sonradır. Yaratmaktan öncedir. Eğer, irâde kabûl olunmasa, mecbûriyyet lâzım gelir. 3/25

● Erzâk-ı ibâde [kulların rızklarına] Allâhü teâlâ kefilidir. Eğer az bir çalışmakla tahsîli mümkün olursa ne a'la, ne güzel. Ve illâ ardına düşmeyeler. 5/22

● Erbâb-ı kulûbun ahvâlleri telvîn üzeredir. Onlar es-hâb-ı telvîndir. 3/119

● Erbâb-ı telvînde müşâhede, gerçekten görmek ma'nâsına bir ta'bîr değildir. Bunlarda sıfât-ı tecelliye-i mütelevvîne, mükâşefe ile ta'bîr olunur. O bakımdan bunların müşâhede demesi, gerçek görme değildir. 3/118

● Arz-ı ribâtta [muhârebede] edâ olunan nemâz, ikibin kerre bin (iki milyon) nemâza müâdildir (eşdeğerdır). "Hadîs-i şerîf". 4/64

● Ervâh ve berzah-ı sugrâ [Rûhlar ve rûhun mahşere kadar kaldığı âlemler] bahsleri ziyâde nâzıktır. Bu bâbda zan ve tahmîn ile konuşmağa cû'ret eylemeyeler. Nas'lar ile sâbit olanlara kısaca îmân eylemek lâzımdır. Onun tafsilini Allahü teâlânın ilmîne havâle eyleyeler. 4/182 [İslâm Ahlâkı:

546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Ervâh-ı mükemmel [olgun, üstün kişilerin rûhları] kadîm değildir. 1/286 [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Ervâh-ı mükemmel [olgun kimselerin rûhları, Evliyâ rûhları], bedenleri ile görünürler ki, bu, Tenâsuh (rûhun diğer bedene geçmesi demek) değildir. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Ervâh-ı mükemmel [olgun ve üstün kimselerin rûhları], Allahü teâlânın dilemesi ile, cesed şeklinde görünmüş, acâib şeyler yapmışlardır. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Ervâhın [rûhların] müşâhede kemâl değildir. Kemâl, bâtının mâsivâyı bilmekten ve görmekten kurtulması [unutması]dır. 6/33

● Ez gubâr-ı nâka-i Leylâ ki Mecnûn sâlehâ çeşm ber reh daşt, girdi zin beyâbân ber nehâst. [Mecnûn Leylânın yolunu beklerken, yıllarca çöle bakdı. [Yol gözledi]. Çölden bir toz kalkmadı.] 5/47

● Üserâ-i Bedrin [Bedr esîrlerinin] katline Fârûk "radiyallahü anh" hükm etmişdi. Vahy, Fârûkun "radiyallahü anh" re'yine muvâfık geldi. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Esbâb [sebebler] ve vesâil [vesîleler] cimâddır. [Cansızdırlar.] Kendileri gibi bir gayrı de te'sîr ederek onu meydana getiremezler. Onların ötesinde bir kâdir vardır ki, anı buyurur. Akllılar, cimâdda gördükleri fi'lden, fâil [yapan] ve muharrik [hareket etdirici] den haberdâr olur. Cimâdın fi'li, akllılar indinde, fâili hakîkî fi'line perde olmaz. Belki fâile delîl olur. Aklsızlar, fi'l cimâdâtın işidir, der. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Esbâbın ref'inde [sebeblerin kaldırılmasında], hikmetin yok olması vardır ki, onun zımnında [arkasında] maslahatlar [fâideler] olabilir. 6/62

● Esbâb [sebebler] vardır. Lâkin hakîkî müessir Allahü

teâlâdır [Onun fi'lidir]. 4/110

● Esbâbın [sebeblerin] te'sîrine râzî olmak lâzımdır. Bu te'sîri de, o sebebin vücûdi gibi, Allahü teâlânın yaratması ile bilmelidir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Esbâba mübâşeret [sebeblere yapışmak] tevekkülü bozmaz. Te'sîri Allahü teâlâdan bilip ve i'timâd Ona olup, sebebleri kat'î olarak ortaya koyalar. Sebeblerden kat'î olarak kurtuluşa çâre yoktur. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Esbâb [sebebler] behânedir. Kudretin örtüsü olmaktan gayri değildir. 3/93

● Esbâb [sebebler] üçdür: Vehmî, terk edilmesi lâzım olan sebebler. Kat'î olarak bilinenlerin yapılması vâcibdir. Şübhe ve zanlı olanların yapılması zanlı ve şübhelidir. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Esbâba [sebeblere] yapışdıktan sonra, sebebler dolayısıyla, Hak teâlâ eser halk ediyor. 5/52

● Hak teâlâ sebepleri kendi yaratmasına örtü ve koruma kılmuştur. 2/44 [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● İstidrâc, kâfirlere nefslerinin sefâları [cilâlanması] vak-tinde, gaybî [fen ve akl dışı] işlerin meydâna gelmesidir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İsti'dâd [kâbiliyyet], Allahü teâlânın ihsânıdır. 3/103

● İsti'dâdî [kâbiliyyeti] kalb ve rûh mertebesine olan bir kimseyi, tesarruf sâhibi olan pîr, dahâ üst mertebeye ulaştırmağa kâdirdir. 1/188 [Müjdecî Mektûblar: 241.]

● İsti'dâd başkalarına geçebilir. 1/256 [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● İstihâreler tekrâr tekrâr (yedi def'a) yapıla. İlticâ ve tezarru' eyleyeler. Eğer, zahmetsiz kalbde arzû ve sînede açılma hâsıl olursa, o emre müteveccih olalar. 5/42 [Hak Sö-zün Vesîkaları: 339.]

● İstihârede, bir emrin [arzûnun] hâsıl olmamasından ve rû'yâ görmemekden ve kanâat hâsıl olmamasından, dağınık fikrde olmayınız. Zîrâ, vilâyet ve kurb, ona bağlı değildir. Ve herbirinin yokluğu kemâlde sebep-i noksan olmaz. Yüksek himmet sâhibi olup, en yüksek maksada ulaşmağa teşebbüs ediniz. Hasenâtlar fazla bulunsun, gerekse bulunmasın. 5/73

● İstigfâr, belâların ve sıkıntıların [şiddetli] kaldırılması için, fâideli ve mücerredir. [Tecrîbe olunmuştur.] 5/80 [Hak Sö-zün Vesîkaları: 344.]

● İstigfâra sabâh ve akşâm devâm lâzımdır. Bir kimse, yirmibeş kerre dese, beytinde [evinde], ehlinde [âilesinde], dârında [memleketinde ve şehrinde] ve bulunduğu beldede, istenmiyen birşey ile, karşılaşmaz. 5/80 [Hak Sö-zün Vesîkaları: 344.]

● "Estagfirullah el'azîm ellezî lâ ilâhe illa hü vel-hayyel kayyûme ve etübü ileyh". Her tevbeyi ve nemâzları müteâkib okumalıdır. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● İstikâmet, kerâmetin fevkıdır [üstüdür]. Cem'îyyet ve istikâmet üzere olalar. 4/151

● El-istikâmetü fevkal kerâmeti. [İstikâmet, kerâmetin üstündedir.] "Hûd sûresi sakalıma ak düşürdü." Hadîs-i şerîf. 6/213

● İstifsar [birşeyin hikmetini sormak] için duraklamak zem' olunmuş değildir. Melekler, sorma yoluyla, Âdem aleyhisselâmın hilâfet vechini arz eylediler. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Esrârın [sırların] çoğu kayda ve kitâba gelmez. Sohbet ve konuşmağa bağlıdır. 4/123

● İslâm, îmân üzerine atf olunduğu [bağlandığı] mahallerde, îmân, kalbin tasdîki, islâm, görünürde teslim olma ma'nâsıdır. 5/53

● İslâmın aslı, ehl-i sünnetin bildirdiği gibi i'tikâdı dü-

zeltmek ve ahkâm-ı şer'iyenin yapılmasıdır. İslâmın kemâli, ehl-i sünnetden olan sofîyyenin sülûk-i tabakınca [uyarınca] tasfiye ve tezkîyeye bağlıdır. Bu üç erkâna muhâlif olan meşakkatli riyâzet [nefsin arzûlarını yapmamak] ve sıkıntılı mücâhedeler [nefsin istemediklerini yapmak] ma'siyetdir. 1/157 [Müjdecî Mektûblar: 199.]

● İslâmın sûretine uymak insanı kurtarmaz. Yakîn hâsıl eylemek lâzımdır. Ammâ, bu durumun yakîn olması nerede. Belki vehm bile değildir. Aklıllar tehlike ânında vehme dahî i'tibâr ederler. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● İslâmın ve küfrün ahkâmını müteşebbis olan dahî, müşrikdir. Küfrden teberri [kaçınmak], islâmın şartıdır. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● İslâmın binâsı, beş şey üzeredir. Evvelkisi, Vahdâniyyet-i Bârî ve risâlet-i Muhammedîyi ikrâr. [Allahü teâlânın bir olduğunu ve Muhammed aleyhisselâmın risâletini kabûl etmek]. İkincisi, beş vakt nemâzı edâ. Üçüncüsü, malın zekâtını edâ. Dördüncüsü, mübârek Ramezân orucudur. Beşincisi, hacc-ı beytil harâmdır. [Hacca gitmektir]. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● İslâmın beş şartından birine hâlel gelirse, islâma hâlel gelir. [Biri yapılmazsa, o şart yapılmadığı için, islâmiyyet eksik olur.] 5/11 [İslâm Ahlâk: 551.]

● İslâmın alâmeti, küfr ehline [kâfirlere] düşmanlık ve onlarla inâddır. 1/163 [Müjdecî Mektûblar: 208.]

● İslâm ve küfr birbirinin zıddıdır. Birini kabûl etmek, diğerini red ma'nâsına gelir. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● İslâmiyyet o derece garîb olmuştur ki, küfr ehli, açıkca, küfr ahkâmını, İslâm beldelerinde yapmaya râzı olmayıp, isterler ki, ahkâm-ı islâmiyye tamâmen sona ere. Müslimânlardan ve müslimânlıktan eser kalmıya. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● İslâm garîb olmuştur ve gitdikçe de ziyâde garîb olur. Yeryüzünde Allah diyecek kimse kalmasa gerekdir. 4/178

[Eshâb-ı Kirâm: 272.]

● İslâm-ı hakîkî, nefs-i emmârenin inkıyâdına [teslîm olmasına] bağlıdır. Nefsin itminânından evvel kalbin tasdîki ile hâsıl olan islâma, islâm-ı mecâzî derler. 4/64

● İslâm-ı hakîkî, makâmât-ı sülûkun tayyından sonra [sülûk konaklarının geçilmesinden sonra] ve nefsin itminânından sonra hâsıl olur ki, bahs edilen bu kemâller ism-i zâhire teâlluk eder. 6/35

● İslâm-ı hakîkî ile müşerref olduktan sonra, nübüvvet kemâlâtından nasîb almağa isti'dâdlı olur. 2/50 [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● İslâm-ı hakîkî, küfr-i tarîkatden sonra hâsıl olur ki, [nefsin mutmainne olmasından sonra hâsıl olur ki], bu İslâm ve îmân zevâlden mahfûzdur. [Yok olmaktan korunmuşdur.] 3/48

● İslâm-ı hakîkî, ârifin yolunun dönüşsüz olması ve tam olgunluğun asla katılmış olmasıdır. 6/63

● İslâm, uyanıklık yoludur ve neticesi tenzîhdır. 4/79

● İslâm-ı tarîkat, cem'ül cem' makâmı olup, küfr tarîkatı müteâkip hâsıl olur ve halkı Hak sübhânehudan ayrı görüp, zıkr ve nemâza râğbet eder. 6/207

● İsm, ismlendirilenin aynasıdır. Şühûd vaktinde ayna gizlidir. Ve zâhir olan, hemen aynada görünendir. İsmle vukû' bulmayı, zât ve müsemmâ ile tahakkuk zân ederler. Ve bu benzetmek ve aynanın gizli olması sebebiyle, temâmen gizlenmiş sîfata, zâtdır, derler. Zât ile sîfat, birbirinden, ilimde ayrılmıştır derler. Lâkin hak olan budur ki, Allahü teâlânın sîfatları, hâricde ayrıca vardır. 5/102

● İsm ve ma'nâ ve diğer elfâzın [sözlerin] Hak teâlâ hakkında söylenmesi, ifâde edecek söz bulunamadığındandır. Hak sübhânehuyu, lafzın ve ma'nânın, âfâk ve enfûsün ve tecelliyât ve zuhûrâtın ve tevhîd ve ittihâdın ve müşâhedât ve mükâşefetin ötesinde olmak üzere aramak gerekdir. 6/122

● İsm-i kabîhden [çirkin ismden] sakınmak lâzımdır. 1/23 [Müjdecî Mektûblar: 9.]

● İsm-i ilâhî celle sultânühu ile bekâ eyleyip, hakikat-i sübûtiyye hakikat-ı ademiyyenin cânîşeni oldukda, ârifde müdir ve mütasarrıf hemen o ism olur. Ve o ismin evsâfı ile muttasıf ve mütehalli [zinetlenen] olur. O ismin hayâtı ile hay ve ilmi ile âlim ve sem'i ile semî' ve basarı ile basîr ve kelâmı ile mütekellim ve irâdeti ile mürîd ve kudreti ile kâdir olur. Zîrâ her ism-i ilâhî celle sultânühu esmâ ve sıfatı mütezammındır. Çünkü her esmâ zıddır, başkadır. Ve o ismin cüz'iyâtından bir cüzdür. Ârif, zıl yolundan asla bağlanıp, ism-i sâbık renginde ism-i lâhıkın evsâfı ile muttasıf ve ol asldan bu asla mülhak olup, asl-ı sânin asl-ı sâlise ve ilâ mâşâ Allah mütehakkık olur. 4/204

● İsm-i zâhirde yalnız sıfatlar olup, Zât-ı teâlâ düşünülmez. İsm-i bâtında, zât-ı teâlâ da hâtırlanır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İsm-i zâhir ile ism-i bâtın arasındaki fark, ilm ve âlim arasındaki fark gibidir. 1/160 [Müjdecî Mektûblar: 202.]

● Her ism-i ilâhî bütün isimleri ve sıfatları kendinde toplar. 5/52

● Esmâ-i ilâhî, i'tibârât-ı zâtıdan birer i'tibârdır. 3/99

● Allahü teâlânın isimlerinin ve sıfatlarının, zâtının yanında hiç kadri ve mikdârı yoktur. 3/78

● Esmâ-i ilâhîden beheri [ilâhî isimlerden her biri], sıfat ve şu'ûnâtı içine ahr. Meselâ âlim ismi, hem sıfat-ı ilme, hem şân-ı ilme şâmindir. 1/209 [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Esmâ-i ilâhîden [ilâhî isimlerden] her birinin aslı, şu'ûn ve zâtın yüceliğine ulaşır [nihâyet bulur]. 4/24

● Esmâ-i ilâhî [ilâhî isimler] tevkîfidir. [Allahü teâlânın bildirmesine bağlıdır. Şerî'atde bildirilmeyen söylenmez.] 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Esmâ-i ilâhîden [ilâhî isimlerden] her birinin bütün isimleri ve sıfatları toplaması, onlar ile sıfatlanmış olması demek değildir. Belki ismin sıfatlar ile alâkalı olması ve sıfatlar ile şartlanmış olması, kendisinde hâtırlanmakdır. Meselâ, ilmin isimleri kendinde toplaması, hepsine alâkası olması i'tibâriyledir. Tekvînün câmi'iyyeti ilm, kudret, irâde ve gayri kemâl sıfatlarını içine alması i'tibâriyledir. Sanki ondan alınmıştır. Kudret ve irâdet, hayât ile şartlıdır. Ve ilm için lâzımdırlar. İlmin topladığı şeyler, bu sıfatdan alınmıştır. Ve kelâm onları şâmil olduğu i'tibâriyle içine alır. 5/52

● İşâ'at-ı fâhişe ve tefdih-i fâsık harâmdır. [Fuhşu (fâhişenin fuhşunu) ve fıskı (fâsıkın fıskını) yaymak harâmdır.] 3/117

● Muhammed Eşref, Muhammed Ma'sûmun mahdûmzâdesidir. 4/238

● Eşref sâat, cevfi şebdir [gece yarısıdır.] 4/144.

● Eşyâ esbâba [sebeblere] terettüb ederse de hiçbir şeyde sebep-i mu'ayyen yoktur. [Eşyânın değişmesi sebeblerle olur.] 1/149 [Müjdecî Mektûblar: 192.]

● Eşyâ ezdâdıyla tebeyyün eder. [Eşyâ zıddıyla tanınır.] 4/17

● Eşyâyı, Hak sübhânehu, mertebe-i vehmde [vehm mertebesinde] yaratmıştır. Ya'nî eşyâyı bir mertebede icâd buyurmuştur ki, o mertebenin husûl ve sübûtu ancak hiss-i vehmedir. Meselâ bir oyuncunun eğlence mahallinde gösterdiği şeyler gibi ve âyinede görülen suver-i eşyâ gibidir. [Aynada görülen eşyânın sûretleri gibidir.] 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Eşyânın mebd-i vücûdu, Hak teâlâ ve tekaddesdir. 2/44 [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Eşyânın mebd-i te'ayyünü, esmâ-i ilâhînin zıllıdır. İsm-i ilâhî mebd-i teayyünün aslı olup, ism-i küllîdir. Mebd-i te'ayyün o küllînin cüz'iyâtındandır. İsm-i küllînin aslı da şân-ı zâtı olup, zât-ı teâlâda mücerred i'tibârdır. 5/135

● Eşyâya hakîkî mâlik odur. Lâkin, zâhirde kendi kullarından her kimi mâlik eylediyse, hesâba çekilme onunla âlâkâdır. 5/53

● Eshâb ve tâbi'n-i kirâm, mücerred sohbet ile, nihâyet-siz kemâlâta vâsıl oldular. 1/21

● Eshâb-ı kirâm, Peygamberin muhabbeti uğruna, mal ve neflerini fedâ eylediler. Makâm ve mevkı'lerini terk eylediler. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Eshâbın cümlesi, sohbetin şerefi sebebiyle, ölmeden önce ölmek ile müşerref oldular. 6/24

● Eshâbın nefsleri, Peygamberimizin sohbetinde hevâ ve hevesden temizlendi. Sıneleri düşmânlik ve kinden pâk ve müberra oldu. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Eshâb-ı kirâmın cümlesi âdildirler. Rivâyette, teblîg-i ahkâmda [teblîg edilen ahkâm] cümlesi birdir. Birinin rivâyeti, diğerinin rivâyeti üzerine meziyyet sâhibi değildir. 3/23. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 265.]

● Eshâb-ı kirâm vilâyetin en yüksek tabakasındadırlar. 6/19

● Eshâb-ı kirâmın, Mekkenin fethinden evvel ve sonra, infâk ve mukatele eden cümlesi, Cennet ile müjdelenmiştir. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● "Eshâbın bir müd arpa sadakasına verilen sevâba, sâirleri Uhud dağı kadar mal verseler vâsıl olamazlar." Hadîs-i şerîf. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Eshâb-ı kirâmın üsûl-i dinde ihtilâfı yoktur. [İmânda ihtilâfları yoktur.] Var ise fûrû'dadır. 1/80. [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Eshâb-ı kirâmın üstünlüğü. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Eshâb-ı kirâm, vahy ile bildirilmeyen husûslarda, o Servere muhâlefet etmişlerdir. Bu ihtilâf, Fa'tebirû (Kıyas

yapınız) emrine imtisâle binâ'endir. Zîrâ müctehidin ahkâm-ı ictihâdiyyede, sâirin reyini taklîdi menhîdir [yasaktır]. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Eshâb-ı kirâm birbirleriyle devâmlı, tam bir muhabbet üzereyedir. 3/23 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 265.]

● Eshâb-ı kirâmın birini dahî kötölemek, dîni kötölemek olur. 1/80. [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Eshâb arasındaki muhârebeler, düşmânlikdan dolayı değildi. İctihâd yüzünden idi. İctihâdda hatâyâ da bir derece sevâb verilir. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Eshâb-ı kirâm arasındaki fitnenin menşe'i, Osmân "radiyallahü anh"ın katli, Talha ve Zübeyr "radiyallahü anhüm"dan kısasın taleb olunmasıdır. Zîrâ, Medîneden, önce onlar çıkıp, kısasın yapılması için gelmişlerdir. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 354.]

● Eshâb-ı kirâm arasında hilâfet, râğbet edilen ve istenilen değildi ki, kin sebebi olsun. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Eshâb-ı kirâma buğz edip, düşmân olmakdan ictinâb [çok çekinmek] lâzımdır ki, o buğz hakîkatde Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem buğz olur ki, **(Onlara buğz eden, bana buğz etmiş gibidir)** buyurmuşlardır. Eshâb-ı kirâma olan ta'zîm ve hurmet, aslında o Hayr-ül-beşere olmuş olur. Ve ta'zîm göstermek de böyledir. **(Onun Eshâbına, hurmet göstermiyen, Resûlullaha îmân etmemiştir.)** 3/109

● Eshâb-ı kirâm sohbet bereketiyle kemâle ulaştı. Ümmetin evliyasından öne geçdiler. 4/88

● Eshâbdan Emîr kerremallahü vecheh ile muhârebe edenler, hatâ üzere idi. Hak tarafı Emîrde idi. Fekat ictihâd hatâsı olduğundan, bir derece sevâba nâildirler. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Eshâb arasında tafdîl-i şeyhayn [Ebû Bekr ve Ömer radiyallahü anhümâyü üstün tutmak] ve muhabbet-i hatanayn [Osmân ve Alî radiyallahü anhümâyâ muhabbet] ehl-i

sünnet alâmetidir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Eshâb-ı kirâmda hâller ve kerâmet fazla miktarda zuhûr etmemiştir. Zîrâ dünyâ amel yapma yeridir. Âhîret mü-kâfât yeridir. Eğer amelin karşılığı olan meyvelerden bir kısım bu dünyâda ihsân olunursa, âhîret derecelerinin noksan olmasına sebep olur. Bunun için, dünyâda amelin meyveleri verilen ba'zı kimseler görülmüştür ki, ölümü ânında, bu işlerin olmamasını temennî ederler. 4/189

● Eshâb-ı kirâmdan iki şahsı Müseylemet-ül-kezzâb yakalayıp, birisine sorup, Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" Resûlullah olduğuna şehâdet eder misin dedikde, evet şehâdet ederim ki, Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" Resûlullahdır, cevâbını vermiştir. Müseyleme yine sûâl edip, benim dahî Resûlullah olduğuma şehâdet edermisin dedikde, evet dedi. Onu bırakıp, ikinci şahsı getirip, Muhammedin Resûlullah olduğuna şehâdet eder misin dedikde, o kimse evet dedi. Müseyleme, benim dahî Resûlullah olduğuma şehâdet edermisin dedikde, o kimse, ben işitmemek illetine mübtelâyım dedi. Müseyleme sûâlini üç kerre tekrâr edip, o kimse dahî çok sağır olduğunu söyleyip, onun risâletini ikrâr etmedi. Ona gadab edip, şehîd eyledi. Bu vak'a Resûlullah'a erişdikde, buyurdular ki, maktûl olan şahs yakîn ve sıdk yolunu tutmuştur. Şehîdlik rütbesine mâlik olmuştur. Diğer ruhsat yolunu ihtiyâr edip, kendisinden zulmü def' eylemiş. 6/55 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 348.]

● "Eshâb-ı kirâmdan sonra, efdâl olan tâbî'nin asrı, sonra tebe'-i tâbî'nin asrıdır." Hadîs-i şerîf. 1/209 [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Eshâb-ı kirâm, Kur'ân-ı kerîmi ve şerî'ati teblîğ edenlerdir. 3/23 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 265.]

● Eshâb-ı şimâl, erbâb-ı küfr [küfr erbâbı, kâfirler], eshâb-ı yemîn, ehl-i islâm [müslimânlar] ve erbâb-ı vilâyet [vilâyet erbâbı, velîler], sâbıkân-ı bil esâle Enbiyâ aleyhimüs-salevâtü vesselâmdır. 2/39 [Se'âdet-i Ebediyye: 913.]

● Eshâb-ı Kehf, Allahü teâlânın düşmanlarından, ehl-i

inâdın istilâsı vaktinde, îmân nûru ile hicret eylemeleri dola-yısıyla, o dereceyi bulmuşlardır. 2/68 [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● İslâh-ı cesed [bedenin islâhı], kalbin islâhına bağlıdır. Bedenin fesâdı dahî, kalbin fesâdına bağlıdır. 6/178

● Aslın zuhûru ne kadar çok ise, zilde dahî mahv ve telâs o kadar çok olur. 4/121

● Asla kavuşmak, şerî'ate tâbî' olmak iledir. Aslın aslına kavuşmak vâsitasız vâki' olur. 3/117

● Üsûllerden ve üsûllerin aslından mücerred, zâta [Allâhü teâlâyı] kavuşmak mümkün değildir. 4/1

● Üsûl-i dînde [i'tikâd edilecek şeylerde] hâtıra gelen şey ve vesveselerin menşe'i hannâsıdır ki, sadrdır [şeytândır ki, göğüsdedir]. 4/190

● Asl, esmâ-i ilâhîden bir ismdir. Aslın aslı, o ismin ism-lendirilmiştir ki, i'tibârât-i teâlâdır. 3/112

● Etfâl-i müşrikin [müşriklerin çocukları] ve ehl-i zim-metin çocukları îmândan mes'ûl değildir. Bunlar âhîrette dirildikten ve hakların alınmasından sonra, hayvanlar gibi yok edilirler. 1/259 [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Çocuklara dahî, âhîrette ma'rifet hâsıl olması ve bun-lara akl ve su'ûr i'tâ edilmesi mümkündür. Meselâ, o günde müşrikler tevhit ehli olurlar [ya'nî inanırlar] ve derler ki, (Allahü teâlâ Rabbimizdir, biz müşriklerden olmadık.) 6/173

● İtmînânın [kalbin mutma'inne olmasının] alâmeti, nâ-zil olunmuş ahkâma tam uymaktır. 4/228. [Eshâb-ı Kirâm: 273.]

● İtmînândan evvel nefis, şerî'atin sûretine uymaktadır. 4/186

● İtmînân-ı kalb [kalbin mutma'inne olması], zikir iledir. 1/257 [Müjdecî Mektûblar: 362.]

● Et'ime [yiyecek] ve eşrîbe [içecek] de, tâ'atın yapılma-sına kuvvet bulmaktan gayri niyyetler münâsib değildir.

● Bir gün i'tikâf eden kimse ile Cehennem arasında üç hendek olur ki, herbiri hâfikayndan [magrib ile meşrik arası mesâfeden] dahâ çokdur. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● İ'tibârât-ı ilâhî, meselâ i'tibârât-ı mescûdiyet ve gayri gibidir. 6/105

● İ'tibârât-ı ilâhînin zât üzere aslâ ziyâdeliği mutasavver [düşünülür] değildir. Onların ilmi, ilm-i huzûriye münâsibidir. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İ'tibârât-ı ilâhîden herbiri ayn-ı zâtdır. Beheri arasında i'tibâr-ı cûnî yokdur. İ'tibâr-ı bîcûnî kâindir. 3/99

● İ'anet ve imdâd [yardım ve meded] akrandan olursa naks [noksanlık], huddâmdan [hizmetciden] olursa, kemâldir. 3/93

● İ'tibârâtından i'tibâr-ı hub [sevgi] ve ba'dehu [sonra] i'tibâr-ı vücûd sebeb-i icâd-ı âlemdirler. 3/121

● İ'tizâr edenin [özü dileyenin] özüünü kabûl etmelidir. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● İ'tikâd ile amel iki cenâhdır [kanatdır]. 1/237 [Müjdecî Mektûblar: 329.]

● İ'tikâdî ve zarûrî bir mes'eledede hâlel bulunursa, necât-ı uhrevî devletinden mahrûmdur. [İmânda ve zarûrî bilinen husûslarda bir a'rıza olursa, âhiretde kurtuluş mümkün değildir.] Ammâ, ameli konularda müsahale [gevşeklik, ihmâl] olursa, tevbesiz dahî âhirete gidilse, hesâba çekilme, azarlanma olursa dahî, işin sonu kurtuluştur. 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● Din düşmanı olan nefis-i emmâre ve şeytân-ı la'îni gözetlemek [dikkat etmek] lâzımdır. 1/238 [Müjdecî Mektûblar: 331.]

● Allahü teâlâyı en iyi tanıyanlar, en çok hayrete düşen-

● A'mâl-i hasene arasında, Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" nakl olunmuş ve onun ameli olup, hasâ-isinden olmıyanları, âhiretde sevâb almak niyyetiyle ifâ etmek, [yapmak] için, izne ihtiyâc yokdur. Peygamberin ameli ümmete izndir ve sünnettir. Hâcetlerin hâsıl olması, müşkilâtların halli için, ba'zı ameller ve zikirler ve düâlar ve rukyeler mürşidin iznine bağlıdır. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● A'mâl-i sâliha sevâbını mü'min ve mü'minâtın temâmının rûhlarına hediye eylemek güzeldir. Her birine tam sevâbı ulaşır. Hakkında niyyet olunan meyyitin ecri dahî hiç noksan olmaz. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● A'mâl-i sâlihadan [sâlih amellerden] murâd, islâmın beş şartıdır. 1/304 [Müjdecî Mektûblar: 576.]

● A'mâl-i uhrevîde tevekkül, bî ma'nâdır [Âhiret amelinde tevekkül olmaz]. 4/182. [Kıyâmet ve Âhiret: 376.], [İslâm Ahlâkı: 546.]

● A'mâlde [amellerde] her ne kadar kusûr hâtıra gelirse [ya'nî amellerini kusûrlu görürse], kıymeti çok olup, kabûl olunmaya lâyük olur. 6/225

● Amellerin ve tâ'atlerin ve zikirlerin kabûlü, ihlâsa bağlıdır. 5/133

● A'mâl-i sâliha-i bedeniyyesiz [beden ile sâlih amelleri işlemeden], kalb selâmeti da'vâsı bâtıldır. 1/39. [Müjdecî Mektûblar: 44.]

● A'mâl-i sûriyye [sûret (beden) ile ilgili ameller], ma'nen yükselme sebebi ve âhiret derecelerinin yükselmesine sebep olur. 2/46 [Se'âdet-i Ebediyye: 902.]

● A'mâl-i şer'iyye [şer'î ameller] iki kısımdır. Emrleri yapmak ve yasaklardan sakınmak. İlerleme ve yükselme ikinci cüz'e bağlıdır. 1/286 [Müjdecî Mektûblar: 494.]

● "Amellerin efdali, mü'minin kalbine sürûr (sevinç) vermektir. [Mü'mini sevindirmekdir.] Hadîs-i şerîf. 4/147.

[Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● Amellerin ve ibâdetlerin efdali, nemâz kılmaktır. 3/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● A'mâl-i sâliha [sâlih ameller] îmândan değildir. Ammâ, îmânın kemâl bulmasına sebebdir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● A'mâlüküm ummâlüküm. [Yapdığınız amellere göre idâre edilirsiniz.] 6/34 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Amellerin kusûrlu yapıldığını düşünerek, haseneyi yapmakdan, [yapılan iyiliklerden] müte'essir olmak ve utanmak gerekir. 2/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 429.]

● Amellerin ve ibâdetlerin efdali, tilâvet-i Kur'ândır. [Kur'ân okumaktır.] Diğer ibâdet ve tâ'atlerin şefâ'atinden, gerek mukarreb meleklerin, gerekse mürsel peygamberlerin şefâ'atinden Kur'ânın şefâ'ati makbûldür. 3/99

● A'mâl-i sûriye [sûrî ameller], mücerred ma'nevî cezbe kuvveti olmadıkça, insanı varlığı sevmekten ve enâniyyet-den kurtaramaz. 4/80 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 334.]

● Amel yap ve istigfâr et. Bu dünyâda amel istenmiştir ve zarûridir. Kabûle lâayık bilin, gerekse bilmeyin, ibâdet yapmak ve ondan istigfâr etmek gerektir. Ve yalvararak onun kabûlünü istemek gerektir. 6/68

● A'yân-ı sâbiteye sofîyye-i aliyye izâfî yokluklar derler ve mümkinâtın hakikatleri olarak tasavvur ederler. 4/130.

● A'yân-ı sâbite, imâm-ı Rabbânî indinde ilm mertebesinde birbiriyle birleşen kemâlât ile yokluklardan ibâretdir. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● A'yân-ı sâbite, sofîyye indinde ilâhî isimlerin ilmî sûretleridir. İsimlerin kendileri değildir. 3/99

● A'yân-ı sâbite, Muhyiddîn-i Arabî indinde, ilm mertebesindeki kemâllerin tafsîlinden ibâretdir. 1/23. [Müjdecî Mektûblar: 9.]

● A'yân-ı sâbite ta'bîrî, şeyh Muhyiddîn-i Arabînin olup, yanlıştır. Zîrâ a'yân hâdisidir. 3/57

● A'yân-ı sâbite mümkinâtın hakikatıdır. (Muhyiddîn-i Arabî) 6/207.

● A'yân-ı sâbiteye vücûd ile adem arasında geçişdir, demişlerdir. Zîrâ hem ilm-i ilâhî celle şânühûda mevcûd olan vücûddan, hem hâricde yok olan ademden kendinde renk vardır. 3/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 947.]

● Agniyânın [zenginlerin] sohbetine râğbet etmeyeler. Ve fakîr ve nâ-murâd olmağî azîz bileler. 5/25

● Agniyâ [zenginler] ile sohbetden uzak olalar. Ve zarûretsiz onlar ile berâber olmayalar. 6/97

● İfrat ve tefrîtin ikisi dahî zem edilmiştir. Hak, ortadadır. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Ah yazık ki, ömr temâm oldu. Ve hiç amel vücûda gelmedi. Dünyânın vefâsız olduğu açıktır. Fitne ve musibetler peşpeşe gelmektedir. Dostlar ve ciğerpâreler vefât edip, göçüp gitdi. Yine hiç uyanmak ve hâtırlamak ve tevbe ve sığınma yoktur. Gaflet artmaktadır. İsyân ile geçen günler artmaktadır. Bu ne aslî îmândır. Ve ne şeklî müslimânlıktır. Ne kitâb ve sünneti kabûl ederler. Ve ne açık işaretlerin görülmesinden ibret alırlar. Fikr ve endişe lâzımdır ki, bir yerde berâber giden eski dostlar, câna yakın, hep berâber olanlar nice oldu ve nereye gitdiler. Cân dostu olan dostlardan hiçbir eser ortada yok. Ve hiç onlardan açık nişân meydanda yok. Yaz harmanı gibi, yokluk rûzgârı, onların nişânını dahî bırakmadı. Öyleyse bizim gibi geri kalanlara lâzımdır ki, şu birkaç günlük ömrü gaflet ile telef ve gözû açık uykuyu ile [tavşan uykusu ile] zâyî' eylemiyelim. Bu fânî serâyâ gönül bağlamayıp ve bu insafsız kahbeye aldanmıyalım ve muhabbet bağlamış olmalıyım. Temâmen cenâb-ı Hakkın rızâsını kazanmak için, bütün gücü harcamalı, nefis ve şeytânın tuzağından, hevâ ve hevesin girdâbından kenâra (sâhile) çekilmeğe çok gayret edelim. Ve kabr ve kıyâmet her zemân gözümlüğün önünde olup, kendimizi ölmüşlerden sayalım. Böyle düşünmemiz emr olundu. Var gibi bilinen hayât ve vücûddan soyulup, ölümden önce olan ölüm ile vasflanmak

yoluna gidelim. Ve kendimizi gerçek bir ölü ve aslı bir yokluk gibi sayalım. Yokluk ki, kendini var gibi sayıp, vücûd ünvânıyla ortaya çıkmış olup, kendinin kıymet sâhibi olduğunu iddiâ ediyor. Halk arasında gülünç olması yerindedir. Dünyânın süsleri sebebi ile kendilerini değiştirmeyeler ki, dünyâ fânî ve helâk olucudur. Sâbit değildir. Şekerle kaplanmış bir zehr ve altın kaplanmış necâset gibidir. Bu zehr ile ebedî ölüme tutulmak ve dâimî hüsrâna yakalanmak açıktır. Varlık ve ona tâbî' olan şeyler hakîkî vücûd sâhibine yakışır ve ona lâyıktır. Ve mümkünin üstünlüğü, üstünlük iddiâ etmemesindedir. Noksanlığı da hayrlardan uzaklaşmasıdır. 6/156 [Hak Sözü'n Vesikaları: 353.]

● Efdâl-i tâ'at [tâ'atlerin efdali] Evliyâyâ muhabbet ve düşmana düşmanlıktır. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Efdâliyyet [Üstün olmak] sevâbın çokluğu ma'nâsına dir. Faziletlerin ve menkibelerin çok vukû' bulması ma'nâsına değildir. 3/121

● İftârda acele etmek ve sahûru geciktirmek sünnetdir. 1/45 [Müjdecî Mektûblar: 55.]

● Ef'âlin cem'isinde [bütün işlerde] emrlere ve nehyelere [yasaklara] riâyet edilince, emr edeni ve yasaklıyanı [unutma gafletinden kurtuluş müyesser olur] ve Hak teâlânın devâmlı zikri hâsıl olur. 2/25. [Se'âdet-i Ebediyye: 747.]

● Ef'âl ve evsâf-ı beşerin [ve beşerin sıfatlarının] cümlesi, Allahü teâlânın mahlûkudur. Mahlûkâtın işleri, Allahü teâlânın işleri değildir. [Kulları da, işlerini de, Allahü teâlâ yaratır. Fekat, kul, işinden kendi mes'ûldür.] 3/119

● Ef'âl-i meşrû'ada [meşrû' olan işlerde] dahî izn almalıdır, demişlerdir. 1/254 [Müjdecî Mektûblar: 357.]

● Ef'âl ve harekâtın [işlerin ve hareketlerin] cümlesinde teşebbüs edip, niyyet etmelidir. Ve sâlih niyyet zuhûr etmedikçe, hiçbir amele [mümkün olduğu kadar] başlamamalıdır. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Ef'âl-i abd [Kulun bütün fi'li] hayr ve şerden, cüm-

lesi, Hak teâlânın takdîr ve irâdesiyledir (dilemesiyledir). Takdîr yaratmaktan ibârettir. 5/83. [Cevâb Veremedi: 346.]

● Eflâtûn İsâ aleyhisselâma meyl etmedi. Bir şahs ki, ölüleri diriltse [ki Eflâtunun fennine bu aykırıdır.], Onu görüp, hâllerini inceleyip, sonra cevâb vermesi lâzım idi. Müşâhede etmeden cevâb, büyük bir inâd ve aksırlıktır. [Eflâtûn böyle yapdı.] 3/117

● Akרבânın cefâsına sabrdan gayri çâre yokdur. Firâren [kaçarak] cefâdan kurtuluşa ruhsat vardır. 3/6 [Se'âdet-i Ebediyye: 426.]

● Eksirû ihvâneküm fiddîn. "Din kardeşlerinizi çoğaltınız." 4/22 [Hak Sözü'n Vesikaları: 224.]

● İnsanlarla haşr-neşr olmak, iflâs âlâmetlerindendir. 5/6

● Elbise kestirmek için gün ta'yin eylemek sâbit olmaşıdır. 5/51

● Elbise-i fâhire [güzel elbise], latîf içecekler, nefis yiyecekler, Allah için câiz, riyâ ve öğünmek için ma'siyyettir. 5/106 [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Elbise-i nefseyi "Nemâzda zinetli elbiselerinizi alınız, örtünüz!" hükmünce, nemâz için zinetlenmek niyyeti ile giyinip, başka niyyetle giyinmemek gerektir. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Elhâmdülillahi alâ külli hal. Ve e'üzü billâhi min hâl-i ehlinnar. [Her hâl üzere Allahü teâlâyâ hamd olsun. Cehenem ehlinin hâlinde Allahü teâlâyâ sığınırım.] 6/151.

● Hikmet on kısımdır. O on kısmın dokuzu uzletdedir. Biri de susmakdadır. Hadîs-i şerîf. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Esselâmü alâ menittebe'al hüdâ. (Hidâyetde olanlara selâm olsun.). Ve Muhammed aleyhisselâma uymayı seçenlere. "aleyhi ve alâ âlihî minessalevâtî efdalühâ, minetteslimâtü ekmelühâ." 4/75.

● Ülfet eyle. (İnsanlarla görüş, konuş). Onlara gönüllü kaptırma. [İhtiyâcın kadar görüş.] 4/16

● Allahü teâlâ, mâsivâyâ köle olmaktan kurtarıp, temâmen cenâb-ı Kudsisine bağlayıp ve ma'mûr eyleye. Yakınlık derecelerinde yükselmeler vere. 4/75

● Allahü teâlâ kendi mevcûdiyyetinde, kendi zât-ı mukaddesinden gayra muhtâc değildir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Allahü teâlâyâ olan muhabbetin kadar, halk sana muhabbet eder. Senin Allahü teâlâdan korkun kadar, halk dahî senden korkar. Ve Allahü azze ve celle ile meşgûliyyetin her ne kadar olursa, nas dahî senin emrinde o kadar meşgûl olurlar. Temâmen Hak teâlâyâ müteveccih ol (dön) ve kimseye teveccüh eyleme. Nefsin seni meşgûl etmesin. Allahü teâlânın fadlından gayra i'timâd eyleme. 5/109.

● Allah ismi bütün sıfatları ve şûûnâtı içine alır.

● Allahümme innî es'elûke fi'lel hayrâtı ve terkel münkerât ve hubbel mesâkin ve en tegfire-lî ve terhamenî ve izâ erdede fitneten fi kavmî fe-teveffenî gayri meftun ve es'elûke hubbeke ve hubbe men yühibbûke ve hubbe amelin yükarribünî ilâ hubbîke. (Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" okurlardı.) [Yâ Rabbî! Hayr işleri yapmağı, kötü işleri terk etmeğı senden isterim ve miskinlerin sevgisini isterim ve beni bağışlamamı ve merhamet etmeni isterim, kavmim arasında bir fitne irâde buyurduğun zemân, beni fitneye düşmeden vefât etdir! ve senin sevgini, senin sevdiklerinin sevgisini, beni senin muhabbetine yaklaşıracak amelin sevgisini isterim.] 5/5

● Âfâkî putlara kul olanlar, Zât-i ilâhî düşmanlarıdır. Enfûsi putlara kul olanlar sıfat-ı ilâhî düşmanlarıdır. 6/55 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● İlâhî! Dostlarını öyle kıldın ki, her kim onları bildi, seni buldu. Seni bulmıyan onları bilmedi. 1/156. [Müjdecî Mektûblar: 198.]

● El mer'u me'a men ehabbe. (Kişi sevdiği ile berâberdir) hadîs-i nebevîdir. Berâberlik, gerçekten sevenin (sâdik dostun) nasîbidir, hadîs-i şerfî nice hicran içinde olanların tesellîsidir. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Elvan ve envârın [renklerin ve nûrların] görünmesi fenâyâ muhâlif değildir. 4/154

● Elem ve üzüntü, ayrılık ve musîbet, mâdem ki Allahü teâlânın irâde ve takdîriyledir. Ona râzı olmak lâzımdır. 4/72. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 331, İslâm Ahlâkı: 546.]

● İlham hatarât cümlesindendir. Yakîn hâsıl olması ve zann-ı gâlib vardır. Bâtının açılması vardır. Hatarâyâ menşe' [başlangıç] ise nefsdır. 4/133

● İlham zannîdir. Hâsıl olması umulur. 6/87

● İlham dînin gizli, görülmeyen kısımlarını açığa çıkarır. Kemâlât-i zâide isbât eylemez. 2/55 [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● "Allahü teâlâ semâvâtın ve erdın nûrudur" âyet-i kerîmesinin ma'nâsı, sonradan yaratılmışlar, yokluklar olup, başdan başa zulmet ve şerlerdir. Ve onlarda olan hayr ve kemâl, hüsn ve cemâl vâcib-i teâlâ ve tekaddesdendir. Lâkin bu nûr ziller vâsıtası ile olup, "Allahü teâlânın mü'minin kalbindeki nûru, fener içindeki mum gibidir" âyet-i kerîmesi bunu irâd buyurur. 4/113

● İlham zannîdir. Kat'î değildir. Kat'îyyet vahye bağlıdır. 5/116

● İmâm ile iftitâh tekbîri almağı, tecellîlerden ve zuhûrâtıdan dahâ iyi bileler. 5/87

● İmâm-ı Türpüştinin risâlesi, i'tikâdı doğru olarak öğrenmekte fâidelidir. 1/193. [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● İmâm-ı a'zam, ömrünün sonunda, iki sene ictihâdı terk edip, uzlete çekilmiştir. 5/61 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 341, Kıyâmet ve Âhret: 99.]

● İmâm-ı a'zam, Şa'bînin talebelerindendir.

● İmâm-ı a'zam dört bin altın kıymetinde elbise giyerdi. Ve güzel elbise tavsiye ederdi. 5/106. [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● İmâm-ı a'zam, abdestin edeblerinden bir edebi terk sebebiyle, kırk senelik nemâzı kazâ buyurmuşdur. 1/29. [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● İmâm-ı a'zam, mutlaka mü'minim, imâm-ı Şâfi'î, inşâallah mü'minim demişlerdir ki, farklılıkları sözdendir. İmâm-ı a'zâmın sözü, hâl-i hâzır durum i'tibâriyledir. İmâm-ı Şâfi'înin ki, âkıbet i'tibâriyledir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● İmâm-ı a'zam-ı Kûfî, vera' ve takvâ üzere idi. Sünnete uyarak ve sünnet devleti ile ictihâd ve istinbâtda yüksek derecelere ulaşmışdır ki, diğerleri bu derecede değildir. [Onu anlamakda kâsırdırlar.] 2/55. [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe, hadîs-i şerifleri ve sahâbenin kavllerini kendi reyine tercih eder. Diğerleri böyle değildir. 2/55 [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● İmâm-ı a'zam ile imâm-ı Ebû Yûsûf, Kur'ân-ı kerîmin mahlûk olup-olmamasında, altı ay münâkaşa edip, nihâyet, mahlûkdur diyeni tekfîr etdiler. [Küfre gideceğini söylediler.] 3/88

● İmâm-ı a'zam buyuruyor ki: (Sübhâneke, mâ-âbednâke hakka ibâdetike ve lâkin arafnâke hakka ma'rifetike) [Ey Allahım! Seni noksan sıfatlardan tenzîh ederim. Biz, sana hakkıyla ibâdet edemedik. Fekat, akl ile anlaşılamıyacağını iyi anladık], buradaki ma'rîfet odur ki, Allahü teâlâyı kemâl sıfatlarla muttasıf, noksan sıfatlardan münezzehtir ve yüceliğinden şer'at ne bildirmişse öylece bilmekdir. 3/122 [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● İmâm-ı a'zam, imâm-ı Ca'fer-i Sâdıkdan sual edip, Ya ibn-i Resûlillah! Allahü teâlâ, insanların istekli işlerini, onların arzûlarına bırakmış mıdır, dedikde, cevâbında, Allahü teâlâ, rubûbiyyetini, [yaratmak ve her istediğini yapmak büyüklüğünü] kullara bırakmaktan münezzehtir buyurdu. Yi-ne sual edip, onlara cebr eder mi, dedikde, cevâbında; cebr

yokdur. Yaratmağı kullara bırakmak da yokdur. İkisi arası olagelmektedir, buyurdu. 5/83. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 345, Cevâb Veremedi: 346.]

● İmâm-ı Hasen, imâm-ı Hüseynden efaldır. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● İmâm-ı Ca'fer-i Sâdıkda ayrı ayrı iki nisbet vardı ve birbirinden ayrılmış idi. Nisbetin biri, yüce cedit tarafından Alf "radiyallahü anh" a ulaşır. Diğer annesinin ecdâdından Sıddık-ı ekberden "radiyallahü anh" alınmıştır. 5/59. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 339, Kıyâmet ve Âhret: 97.]

● İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık buyurdu ki, Hak teâlâ kulların işlerinde, işleri kullara bırakmadı ve cebr etmedi. Zorlama ve serbestlik dahî yokdur. [Kulun her dilediği olmaz. Ve hiçbir şey zorla yapılmaz.] 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık, sahv erbâbının büyüklerindedir. 3/119

● İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık, hem tarîka-i Sıddıkiyyeyi, hem tarîka-i Emfiriyyeyi kendinde toplamışdı. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık, nemâzda iken bî-hoş olup, düşmüşdü. sebebi. 3/119

● İmâm-ı Rabbânî kaddesallahü sirrehül'azîz müceddid-i elf-i sâni idi. 5/2

● İmâm-ı Rabbânînin nûru. 2/22

● İmâm-ı Rabbânî vilâyet-i Muhammediyye ve vilâyeti Müseviyyenin terbiyet yaftası olmuşdur. [Her ikisi ile yetiştirilmiştir.] 4/180.

● İmâm-ı Rabbânînin, Ramezânın onbeşinci gecesi, sul-tân-ı vakt meclisinde irâd buyurdıkları mevzû'lar. 3/42

● İmâm-ı Rabbânînin seyr [ilerlemesi] bir noktaya vâsıl olmuşdur ki, asl noktaya akreb [çok yakın] noktadır. Onun üstünde seyr düşünülemez. 4/63

● İmâm-ı Rabbânînin hakikat-i Muhammediyyeye vusûl bulduğu [kavuştuğu]. 4/180

● İmâm-ı Rabbânîye, müşîdine kavuşduktan birgün sonra, şu'ursuzluk; iki gün sonra fenâ hâsıl oldu. 1/290. [Müjdecî Mektûblar: 524.]

● İmâm-ı Rabbânînin seyri, seyr-i murâdî [Murâdların seyri, çekilenlerin seyri] olduğu. 5/101

● İmâm-ı Rabbânî, Muhammed Bâkîye intisâbında, iki ay zarfında, esâs huzûr meydâna gelip, kemâle geldi. [Tecellîler, nûrlar, hâller, keyfiyetler diye anlatılmak istenilen kazançlar, hocasının kalbindeki deryânın damlaları olarak önüne saçıldı.] 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmâm-ı Rabbânînin sohbetinde hâsıl olan feyzler ve bereketler. 6/91

● İmâm-ı Rabbânînin, İmâm-ı a'zam ve imâm-ı Şâfi'î ile keşfen bir araya gelmeleri. 4/231.

● İmâm-ı Rabbânî, kutbiyyet ve ferdîyyetin kemâlâtını dahâ başlangıçda kendinde toplamış idi. 4/154.

● İmâm-ı Rabbânînin nisbeti, nisbet-i Eshâb-ı kirâmdır. [Ya'nî Eshâb-ı kirâmın nisbetidir.] 6/206.

● İmâm-ı Rabbânî, tecellî-i zâtî ile şereflendi. 4/183

● İmâm-ı Rabbânîye, ilmler ve ma'rifetler nisân yağmu-ru gibi yağıp, acâib ve garâib sırlara muttali' kıldılar. Bu gizli sırlara isti'dâtları kadarıyla mahrem olan evlâd-ı kirâmıdır. 1/148. [Müjdecî Mektûblar: 192.]

● İmâm-ı Rabbânî, Resûlullahın rûhâniyyetleri için, çeşidli yiyecek pişirilerek, meclis kurulmasını emr ederdi. 3/105.

● İmâm-ı Rabbânî, vilâyet-i kübrâyâ ulaşmış ve kemâlât-ı nübüvvetle şereflenmiştir. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İmâm-ı Rabbânî, sâbikûndan idiler. 5/34

● İmâm-ı Rabbânîye, (Seni ve kıyâmete kadar sana te-

vessûl edenleri magfîret eyledim) diye ilhâm olundu. 4/225

● İmâm-ı Rabbânî, Ehl-i beyt-i nebevî kemâlâtına gark olmuşlardı. 4/193

● İmâm-ı Rabbânînin sînesinden [göğsünden] vesvese veren şeytânî ve onun avenesini ihrâc eylemişlerdir. 4/190

● İmâm-ı Rabbânînin, Nakşibendiyyede (21), Kâdiriyyede (25), Çeştiyyede (27) vâsıtası vardır. 3/86

● İmâm-ı Rabbânînin, Cenâb-ı Hakkın, dâire-i gadab, dâire-i istigna [ihtiyâcsızlık dâiresi], rahmet dâiresinde seyri. 4/45

● İmâm-ı Rabbânîye, sülûk esnâsında hâsıl olan keyfiyyetler. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İmâm-ı Rabbânî, Kur'an-ı kerîmdeki hurûf-ı mukatta'a ile mümtâz oldular. [Onun sırlarına eriştiler.] 6/157

● İmâm-ı Rabbânî, zemânın halîfesi ile yol berâberliği yapıp, Ecmir seferine gitmişlerdir. 4/238

● İmâm-ı Rabbânîye vefâtından altı gün evvel hummâ geldi. 4/193

● İmâm-ı Rabbânînin ölüm hastalığı sıtma idi. 4/183

● İmâm-ı Rabbânînin vefât târihi 1034, Seferinin 28.ci salı günü idi. 4/86

● İmâm-ı Rabbânînin yaratılışı, Nebî aleyhisselâmın artık toprağındandır. 6/198

● İmâm-ı Rabbânî buyuruyor ki, bu fakîr pür taksîr, kendi zevk ve vicdânıyla anlar ki; sağdaki melek, yirmi yılda bir iyilik bulup, ameller sahîfesine yazdığı ma'lûm değildir. 1/222 [Müjdecî Mektûblar: 302.]

● İmâm-ı Rabbânînin mezârından, üstün kemâlâtlarının feyzi alınmaktadır. 4/80. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 334.]

● İmâm-ı Rabbânînin (Merâtib-i vahdet-i vücûdun tahkîki) risâlesi vardır. 1/31. [Müjdecî Mektûblar: 25.]

● İmâm-ı Rabbânî (Şerh-i Ruba'ıyyâtı) şerh ederek, Muhyiddîn-i Arabînin sözlerini te'vîl buyurmuşlardır. [Şer'î'ate uygun ma'nâlar vermişlerdir.] 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmâm-ı Rabbânî Lahorda Hacı süvâyı sokağında Hâce Kâsımın eski hânesinde bir-iki ay ikâmet buyurdular. O hâne köhne olmakla, telâpür sokağında diğer hâneye intikâl buyurdular. 4/25

● İmâm-ı Rabbânînin yüce pederleri buyurmuşdur ki, yetmiş iki bozuk fırkanın meydâna çıkması, tesavvuf yolunu bitirmeyen kimseler sebebi ile olmuştur. [Bu tesavvuf yolundakiler netîceye ulaşamadıkları için sapıtmışlardır.] 1/220. [Müjdecî Mektûblar: 291.]

● İmâm-ı Şâfi'î buyuruyorlar ki, Ebû Bekr-i Sıddıkın ef-daliyyetine sahâbe-i kirâm ittifak etmişlerdir. 1/59. [Müjdecî Mektûblar: 76.]

● İmâm-ı Şâfi'î, İmâm-ı a'zamın fıkıh ilmindeki yüksek derecesinden bir parça anlayıp, (Bütün fukâhâ, Ebû hanîfe-nin ev halkı gibidir) buyurmuşdur. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● İmâm-ı Gazâlî, Fârâbî ve İbni Sînâyı tekfir eylemiştir. [Küfre düşdüklerini söylemiştir.] 4/230 [Se'âdet-i Ebediyye: 959], 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmâm-ı Gazâlî buyuruyor ki, Fahr-i âlem "sallallahü aleyhi ve sellem" mi'râcda, Hak teâlâyı görmedi. Bundan maksad, rû'yet-i dünyâ ile görmedi, demektir. 1/282. [Müjdecî Mektûblar: 479.]

● İmâm-ı Gazâlî buyurdular ki, Sıffîn vak'ası, halife olmak için değil, şer'îatin kısas emrini yapmak içindi. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● İmâm-ı Mâlik, tebe-i tâbi'ındendir. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● İmâm-ı Ebû Yûsûf için, taklîdden kurtulduktan sonra

[ya'nî ictihâd makâmına yükseldikten sonra], üstâdı Ebû Hanîfeye "rahmetullahi aleyh" tâbi' olması hatâdır. 3/99

● İmâm müezzinden mutlaka efdaldır. Ma'mafih imâm-da ezânın fazîleti yoktur. 6/24

● İmâmet bahsi. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmâmet [halîfelik] bahsi, fûrû'î dindendir. Üsûl-i din-den değildir. Fûrû' ile meşgûliyyet, mâlâyâ'nîdir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Ümmet-i Muhammed, bütün ümmetlerden önce Cen-nete girecektir. 1/249. [Müjdecî Mektûblar: 344.]

● Ümmet-i Muhammed, hayrül-ümemdir. [Ümmetlerin en hayrlısıdır.] 3/23. [Hak Sözü'n Vesikaları: 265.]

● Ümmet-i Mûsâ, Cennete, kendinden önceki ümmetlerden önce girecektir. [İkinci olarak girecektir.] 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ümmet-i İbrâhîmin şer'îatinin ve milletinin efdal olması, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem onun milletine uymak emr olunmasından dolayıdır. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ümmetden ba'zısında ba'zı kemâlât olur ki, Enbiyâ ona gıpta ederler. Hâlbuki, bütün ümmetler üzere, her hûsûda üstünlük, Enbiyâyâ mahsûsdur. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● "Emr-i münkeri gördükde [Şer'îate uygun olmıyan bir iş gördükde] değiştirilmesine kâdir olmadığınız vaktde, sabr ediniz. Allahü teâlâ, onu tagyir eder" [değiştirir]. Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Emr-i ma'rûf ve nehyi münker bütün müslimânlara vâcib ve küffâr ile cihâd gibidir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● "Yâ emr-i ma'rûf ve nehyi münker edersiniz, veyâhud Allahü teâlâ sizin üzerinize gadab gönderir. O vakt, düânız kabûl olmaz." Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Emr-i ma'rûf olmıyan memleketde, emrlere itâ'at ettiği hâlde, ya'nî mutî' olduğu hâlde üzülmıyenler helâka müs-tehaktır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Emr-i ma'rûf ve nehyi münkeri rıfk ile [yumuşaklık ile] yapmalı ki, kabûl olunmağa yakındır. 3/117

● Emrâz ve eskâm def'inde [hastalıkların kalkması için] esnâm [putlardan] ve tagûtdan [putlaştırılmış olan şeyden] istimdât eylemek [yardım talep etmek], şirk ve dalâletdir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Ümem-i sâbıkada [Geçmiş ümmetlerde] bir cemâ'at kâfir, bir cemâ'at de sâlih mü'min idi. Büyük günâh işlemek çok az idi. 2/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 910.]

● Ümem-i sâbıkadan [Geçmiş ümmetlerden] ba'zıları sa-bâh nemâzı, ba'zıları da sâir nemâzlarla me'mur idiler. 1/79. [Müjdecî Mektûblar: 115.]

● Ümem-i sâbıkaya [Geçmiş ümmetlere] herbir asrda bir Nebî gönderilmiştir. 1/259. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ümmidsiz olmak küfrdür. Ümmidvâr olalar. Şerî'ate mütâbe'at [uymak] ve pîre muhabbet var ise, hiç gâm değildir. 3/12. [Se'âdet-i Ebediyye: 401.]

● (Belkıs dedi ki: Pâdişâhlar hasmâne bir şehre dâhil olduklarında, ol şehri harâb ve ehâlisinin azîzlerini zelîl ve esîr eder ve filhakîka bu işi işler.) Neml sûresi 34.cü âyet-i kerîmesi meâli. 4/66

● "Allahü teâlâ, Âdemi kendi sûretinde yarattı." Rûh-ı Âdem maksûddur. Veyâhud Hak sübhânehu Âdem aleyhis-selâmı kendi kemâlâtı ile bezedi ve sıfâtı ile vasfladı. Tam bir ayna kıldı. Bu benzerlik ism ve sûrettedir. Hakîkatde değildir. 1/95. [Müjdecî Mektûblar: 135.]

● "Allahü teâlâ, (şübhesiz ki) ni'metlerin eserini kulu üzerinde görmeği sever." Hadîs-i şerîf. 5/106. [Kıyâmet ve Âhi-ret: 101.]

● "Allahü teâlâ bu dîni, fâcir kimselerle de elbette kuv-

vetlendirir." Hadîs-i şerîf. 1/33. [Müjdecî Mektûblar: 33.]

● "Allahü teâlâ, ayrıca bir Cennet yaratmıştır ki, burada hûrîler ve köşkler yokdur. Burada Allahü teâlâ, güler gibi tecellî eder, görünür." Hadîs-i şerîfi, zuhûrâtın a'lâsıdır. 1/263. [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● "Allahü teâlâ, bid'at sâhibinin (işleyenin) orucunu, ne-mâzını, haccını, ömresini, cihâdını, farzlarını ve nâfile ibâ-detlerini kabûl etmez. Bunlar, yağdan kıl çıkar gibi islâm-dan çıkarlar." Hadîs-i şerîf. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Ve-remedi: 349.]

● "Belâlar, mihnetler en çok Peygamberlere, sonra Evli-yâyâ, sonra bunlara benzıyenlere gelir." Hadîs-i şerîf. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● "Şübhesiz ki, Allahü teâlâyâ kullarının en sevgilisi, Al-lahü teâlâyı kullarına sevdirendir." Hadîs-i şerîf. 4/117.

● "Allahü teâlâ yüksek himmet sâhibi olanı sever," ha-dîs-i şerîfdir. Yüksek himmetli olup, en yüksek dereceye ka-vuşmaktan başka hiçbir şeyle kanâ'at etmıyeler. Dahâ yük-selmeğe tâlib olup, yüksek makâmlara çekileler. 3/19.

● "Şübhesiz ki ben, dünyâyı îmâr etmek için değil....." hadîsi. 4/155.

● "Allahü teâlâ sâdık olan tüccârı sever." Hadîs-i şerîf. 4/202. [İslâm Ahlâkı: 549.]

● "İnsanoğlunun cesedinde bir et parçası vardır ki, bu sâ-lih olursa, bütün beden sâlih olur. Bu bozulursa, bütün be-den bozulur. Bu et parçası kalbdır." Hadîs-i şerîf. 5/109.

● (Eğer Allahü teâlâ, sana bir zarar erişdirse, Onu sen-den keşf ve def'e yine Ondandır gayri kimse kâdir olmaz. Eğer sana bir hayr murâd ederse, Onun fadlını red ve men' eder yokdur. Onun fadlı kullarından dilediğine isâbet eder.) (Yû-nûs 107-âyet-i kerîmesi meâli) 5/42. [Hak Sözü'n Vesikaları: 339]

● "Kulumu, beni zan ettiği gibi karşılarım!" Hadîs-i şe-rîf. 6/225

● Enbiyâ ve sulehânın [sâlihlerin] dünyâda mihnet çekmelerinin sebebi. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Enbiyâ günâhdan ma'sûm, Evliyâ mahfûzdur. [Korunmuşdur.] 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Enbiyâ kabirlerinde zindedir [diridir]. Lâkin dünyâ hayatı gibi değildir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Enbiyâ üsûl-i dinde [i'tikâdda, îmân edilecek husûslarda] müttetiklerdir. İhtilâfları, fûrû'ı dinde ba'zı ahkâma te'alluk eder. 1/63. [Müjdecî Mektûblar: 82.]

● Enbiyâ adedinin ta'yînini, ülemâ men'etmişlerdir. Sofiyeden bu bâbda nakl edilen bir şey yoktur. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Enbiyâdan birine tevassutla Zât-ı teâlâyâ ulaşan Enbiyâ ile, Zâtı teâlâ arasında (vâsita edilen) Nebî perde değildir. Onların zâtıdan nasîbleri vâsitasızdır. Lâkin ümmet için böyle değildir ki, tevessül eyledikleri Peygamber, arada perdedir. 3/87

● Enbiyânın mebde-i te'ayyünleri, Allahü teâlânın ismlerinin bütünüdür. Evliyânın mebde-i te'ayyünleri ise, bu ismlerin parçalarıdır. Bu parçalar, o bütünlerin altındadır. 1/231. [Müjdecî Mektûblar: 313.]

● Enbiyâ ve resûllerden, hiçbirisi gelip-geçmedi ki, şeytân onun kelâmına karışmamış olsun. 1/273. [Müjdecî Mektûblar: 461.]

● Enbiyânın makâmları, kendi yükselmelerinin, nihâyet makâmları değildir. Bilâkis o makâmlardan yüksek mertebelere terakkî eylemişlerdir ki, ba'dehû nüzûl buyurup, [ondan sonra inip], o makâmlarda ikâmet ederler. O makâmlar onların mebde-i te'ayyünleridir. İlâhî ismlerden ibâretidir. Hak teâlâdan feyzlerin vesîleleridir ki, Zât-ı teâlânın vâsitasız esmâ-i âleme hiç münâsebeti yoktur. Yüksek yaratılışı olan bir sâlik [tesavvuf yolcusu], yükselmesi esnâsında, o isme vâsıl ve o makâmların üstüne dahî yükselir. Ammâ sâlik, kendi mebde-i te'ayyünü olan isme nüzûl eyledikde [indik-

de], kendi ismi o ismin aşağısı olduğunu anlıyabilir. 1/208. [Müjdecî Mektûblar: 265.]

● Enbiyâ, da'veti âlem-i halka tahsis etmişlerdir. Kalbden ötesini söyleyen olmamıştır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Enbiyâyâ indirilmiş olan her bir kitâb, Kur'ân-ı kerîmin eczâsından bir cüz'dür. Onun ba'zı ibârelerinden o kitâblar almışlardır. [Kur'ân-ı kerîm, bütün kitâbları kendinde toplamıştır.] 4/183

● Enbiyâ sebeblere riâyet eylemiştir. Bu riâyetleri ile berâber, Hak sübhânehüye tefviz-i umur buyurmuşlardır. [İşlerini Allahü teâlâyâ havâle eylemişlerdir.] 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Enbiyânın gönderilmesi, âlemlere rahmetdir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Enbiyânın birine îmân etmemek, cümlesine îmân etmemek olur. Zîrâ onlar, îmân edilecek aynı şeyleri söylemişlerdir. Dinlerinin esâsı birdir. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Enbiyânın ahkâm-ı ihtihâdiyyesinde hatâ tecviz (câiz) olunmuşdur. Ammâ, hatâ üzere devâm etmek tecviz (câiz) olunmamıştır. Hemen hatâlarına âgâh ederler (uyarılırlar). 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Enbiyânın bildirdikleri doğru haberleri, akla uydurmağa çalışmak, nübüvveti inkârdır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Enbiyâ geriye tam dönmüşlerdir. Zâhir ve bâtınları ile halkı (Allahü teâlâyâ) da'vet etmektedirler. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Enbiyânın da'veti, tenzîh-i sırdır. [Mahlûklara benzemiyen bir Allaha îmâna da'vetdir.] Semâvî kitâblar, îmân-ı tenzîhîyi bildirmektedir. Enbiyâ, Allahü teâlâyı yaratmasında mütâle'a etmedi. Allahü teâlânın birliğine da'vet etti. Mâsivâyâ ibâdet, şirk buyurdular. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Enbiyâya mütâbe'at olmadıkça [uyulmadıkça] kemâle ulaşmaz. Eğer birşeyler hâsıl olursa istidrâcdır ki, neticesi âhirette hüsrân ve pişmânlıktır. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Enbiyâdan herbirinin kendi Rabbi ile muâmelesi ve sırrı başkadır ki, hiçbir kimsenin o muâmelede aslen şirketi yoktur. O nisbet ve yakınlığın keyfiyeti mechûldür. 4/222.

● Enbiyâ Evliyâdan efdaldır. Fekat ba'zı meziyyetler ve ma'rifetler Velîye mahsûs (üstünlük) olsa, fadl-ı küllîyî mücib olmaz. Câiz ve belki vâkı'dır. Ve fadl-ı külli Enbiyâya mahsûsdur. Bunun gibi, Nebîler ile Resûller arası da böyledir. Meselâ Mûsâ aleyhisselâm ile Hızır kıssasında bu husûsu yazmışlardır. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Enbiyânın müttetik bildirdikleri ve ülemânın icmâ'ları olan kavilleri, bâtil hayâllerle kaldırmak [kabûl etmemek] mümkün midir? 6/16 [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Enbiyâdan bir Peygambere vahy olunup, zemânında mevcûd bir âbide gidip, senin zühd ve dünyâdan kesilmen, âhirette nefsin râhat etmesi içindir. Allahü teâlâ için olan ameli yapdın mı dedikde, o amel nedir, diye sülâl edince, (Velîlere dostluk, düşmânlara düşmanlık eylemekdir) dedi. Hadîs-i şerîf. 6/55 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 348.]

● Enbiyâya uyan, onların risâletini tasdikden sonra, erbâb-ı istidlâlden olur. [Peygamberleri taklid ederek hâsıl olan îmân, îmân-ı istidlâlidir. O büyüklere taklid eden kimse, Peygamberlerin bildirdiği herşeyin doğru olduğunu aklı ile, düşüncesi ile anlamıştır.] Ve bu taklidi, aynı istidlâldir. Meselâ bir insan, bir şeyin aslını istidlâl ile isbât eylese, o aslıdan neş'et eden fûrû' dahî, o istidlâle müstenid olup, cemi' fûrû'un isbâtında müstedil (istidlâl) olmuş olur. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● İntizâr ve tefakkud-i matlûbdan [matlûbu beklemek ve aramaktan] bir an uzak olmıyalar. 5/6

● İnzivâyı ihtiyâr eylemek evlâdır. [Yalnızlığı seçmek iyi-

dir.] Lâkin riâyet-i hikmet ve adem-i inâre-i fitne [hikmeti gözetmek ve fitneyi uyandırmamak] lâzımdır. 5/151.

● İnsan toprak olup, toprakdan nebât hâsıl olur, nebât-dan hayvan yir ve hayvanı insan yir ve bundan nutfe hâsıl olup, yine insan peydâ olur. İşte ba's budur [dirilmek budur] demek küfrdür. 6/16 [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● İnsana i'tâ olunan [verilen] sûrî ve ma'nevî feyz, zâhirî ve bâtinî feyz [ni'metler], eğer bir an kesilse, varlık ve üstünlükler kalmaz. 4/172

● İnsana lâzım olan, ehl-i sünnetin gerekdirdiği gibi îmânı düzeltmek, ikincisi, ahkâm-ı şer'iyye-i fıkhiyye mücibince amel. Üçüncü, sülûk-ı sofîyye-i tarikat-ı âliyedir. Buna muvaffak olan, büyük bir kurtuluşa nâil olur, kavuşur. Bunu yapmıyan kimse, açık (kesin) bir hüsrâna vâsıl olur. 3/33 [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

● İnsanın olgunluğu, yokluğunu [adem olduğunu] anlayıp, kendinde emânet olan kemâlâtı, ehline havâle ederek, kendinden intifâ-i kemâlde, hayriyeti de, selb-i hayriyyetdedir. 4/27.

● İnsanın yaratılmasından maksad, yağlı ve lezîz yiyecekler, güzel ve nefis elbiseler, mal ve mülk toplamak, ni'metlenmek, oyun ve eğlence değildir. Yaratılmasından maksad, Allahü teâlâyâ karşı gönlü kırık, boynu bükük olmak ve yalvarmak içindir. 1/206 [Müjdecî Mektûblar: 263.]

● İnsan irâde ve ihtiyârı ile işlerini kesb eder [çalışır]. Halk etmek (işleri yaratmak) Allahü teâlâyâ mensûbdur. (Allahü teâlâ yaratır). 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İnsan kendi fi'line kasd [niyyet] eyledikten sonra, Hak teâlânın halk etmesi, o fi'le te'alluk eder. Bu iş, kulun irâdesini sarf ederek hâsıl olduğu için, medh ve zem ve sevâb ve cezâ insana âid oldu. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İnsan halîfe-i rahmandır. Zîrâ sûret-i şey halîfe-i şeydir. "Allahü teâlâ, Âdemi kendi sûretinde yaratdı." 1/287 [Müj-

● İnsanın kıymeti, himmeti kadardır. 4/114

● İnsanda iki şey vardır ki, arşda yokdur. Biri, hey'et-i vahdânî (insanda bulunan on şey), diğeri şuûru nûrun alâ nûrdur. 2/11.

● İnsân-ı kâmil, asla kavuşduktan sonra, aslın nûrlarının parlaklığından, bir ışık onun kalb aynasında parlatılıp, onu tekrar âleme döndürmek ile nâkışları terbiye etmesi havâle olunur. Bu dönüşde, hem de onu terbiye etmek vardır. 2/12.

● İnsanın izzeti, îmân ve ma'rifet ile dir. Mâl ve câh (mevkî') ile değildir. 5/62 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 342.]

● İnsan, âlem-i halk ile âlem-i emrin mecmû'undan (bir araya gelmesinden) ibâretidir. 3/10 [Se'âdet-i Ebediyye: 917.]

● İnsanın kendi murâdını talep eylemesi, kendi ülûhiyye-tini da'vâ eylemesidir. 3/2

● İnsan, murâd-ı ilâhîyi tercih edip, murâd-ı mevlâdan gayri hiç murâdı kalmamak, vilâyet-i hâssaya bağlıdır (mah-sûsdur). 3/26 [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● İnsanın zâtı ademdir. Hayr ve kemâl onun hakkında emânetdir. Ve güzellik ve cemâl in'ikâsîdir. Eğer bu hayr ve kemâlî kendine nisbet edip, [kendinden bilip], aslı ile ortaklık da'vâsı ederse, hâindir. 4/27

● İnsanın aslı (zâtı) nefs-i emmâresidir. 3/59

● İnsan bir biçâredir ki, onun üstünlüğü ve güzelliği yokludur. Kendi Mevlâsına mahsûs olan varlıktan nasıl haberdâr olur. Onun kemâl ve cemâline nasıl muttali' olur? 4/162

● İnsan öyle bir topluluktur ki, âlem-i kebîrde yükseklikler ve aşağılıklardan her ne mevcûd ise insanda dahî vardır. Onda âlem-i halk açık, âlem-i emrden ise bir nişân var. İblisin zem'edilen kötü sıfatları kâin (onda mevcûd) ve melek sıfatı dahî sâbitdir. 1/307 [Müjdecî Mektûblar: 582.]

● İnsan bir topluluktur. İmkân âleminde bulunan herşe-

yin kendisi, vücûb âleminde bulunanların ise sûreti, insanda bulunur. 1/95 [Müjdecî Mektûblar: 135.]

● İnsan, on latîfeden mürekkebdir. Beşi âlem-i halkdan [madde âleminde], beşi âlem-i emrdendir [rûh âleminde]. Nefs, âlem-i halkdandır. 5/137.

● İnsan, mebd-e-i te'ayyünü olan ismin zıllıdır. Zilde bulunan, hayr ve kemâl aslının ziyâsıdır. 6/229.

● İnsan, yedi meşhûr latîfeden mürekkebdir. Her latîfe-nin ahvâli ve mevâcidi başkadır. 3/80.

● İnsanın hakîkati o ademdir ki, hakikat-i nefs-i nâtıkadır. 3/59.

● İnsanın olgunluğu, kemâl iddi'a etmemekde, hayrlılığı da, hayrlılığı kendinden bilmemekdir. Eğer hayr ve kemâlî kendi nefesine nisbet ederse, emânete hıyânet ve asl ile da'vây-ı şirket eder. [Asl ile ortaklık da'vâsında bulunur.] Meğer ki yokluktan sonra, [Yok iken var edilince] kendisine vücûd ihsân edilince, ikinci bir doğuş ile doğmuş ola ki, o vaktde onun hakkında, bu söz güzel olur. 5/16

● İnsana her ne ulaşırsa, cümlesi, takdîr ve ezeli irâde iledir. 6/87.

● İnsanda, yerlerde ve göklerde bulunan herşeyden bir zerre vardır. 1/220. [Müjdecî Mektûblar: 291.]

● "İnsanın hayrlısı, ittika edip [takvâ sâhibi olup,] silâ-i rahm eden ve emr-i ma'rûf ve nehy-i münker edendir." Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● İnsan medenî olarak yaratılmışdır. Ya'nî, yaşamasında, diğer insanlara muhtâcdır. 2/62 [Se'âdet-i Ebediyye: 746.]

● İnsanın başka şeyleri sevmesi, kendi nefsinin sevmesindendir. [Kendi nefesine düşkün olmasındandır.] 1/105 [Müjdecî Mektûblar: 153.]

● İnsanın yaratılmasından maksad, Hak teâlâyâ ibâdet ve kulluk yapmaktır. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● İnsandan bu fânî dünyâda taleb olunan [istenilen], ma'rifet-i Hak teâlâdır [Rabbini bilmesidir]. 1/226 [Müjdecî Mektûblar: 307.]

● İnsandan bu fânî âlemde istenen, bîçâre bir kul (köle) olup, kulluk vazifelerini edâ ve temâmlamak ve ibâdetleri ve tâ'atleri yerine getirmekdir. 5/100.

● İnsanın arzû ile kârı nedir? (İnsan bir şeyi niçin arzû eder durur?) Çok vâkî' olur ki, temennî eylediği emr (iş), kendi hakkında mukadder değildir (takdir buyurulmamıştır.) 5/19

● İnsanı Hak sübhânehu ve teâlâ, beyhûde halk eylemedi ki, kendi hâline bırakılsın. Hattâ, her ne bilirse yapıp, hevâ-i nefse ve hoşuna giden şeye uysun. Onu emrleri yapmak ve yasaklardan sakınmakla mükellef kıldı. Ve emrleri ile muhâtab eyledi. İnsan için onun emrleri yapmakdan başka çâre yoktur. Ve onun hilâfî üzere hevâ-i nefis ve tabî'ate tâ-bî' ola. Eğer bu vechle amel etmezse, âsî ve inadcı kul olup, Allahü teâlânın gadabına uğrar ve çeşidli cezâlara müstehak olur. 5/11 [İslâm Ahlâkı: 551.]

● İnsan her ne kadar derd ve belâyâ mübtelâ ve mihnetlere düçar olursa, berâberlikde ve yakınlıkda o kadar ziyâde kâmil olur. 5/111.

● İnsanın kadr ve kıymeti, muhabbet ile belli olur, açığa çıkar. Ve diğer varlıklardan ayrılması bu derd sebebi ile olduğu açıktır. 6/111.

● İnsanın diğer mahlûkât üzerine üstünlüğü, derd talebi ve râhatına düşkün olmamak sebebiyledir. 6/38

● "İnsanın sevmesi ve buğz etmesi ve vermesi ve vermesi, Allah için olursa, îmân-ı kâmil olmuştur." Hadîs-i şerîf. 6/55 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 348.]

● İnsan mahlûkâtın en çok muhtâc olanıdır. Ve her neye muhtâc ise, ona alâka duyar. Her te'alluku ise, Allahü teâlâdan uzaklaşmasına sebebedir. Bu sebebdan, temâm mahlûkâtın ziyâde mahrûmu insan olur. 1/45 [Müjdecî Mektûblar: 55.]

● İnsana karşı secdenin çirkinliği, güneşden dahâ âşikâr-dir. Sakınmak herkese lâzımdır. 1/29 [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● İnsana cenâb-ı Hak sübhânehudan feyz ve in'âm [ni'metler] devâmlı gelmektedir. Kula verilen maddî ve ma'nevî [zâhirî ve bâtînî] feyzler, eğer bir sâ'at ve bir lemha kesilse, bendeden [kuldân] gerek vücûd ve gerek onun kemâlât-ı tâbî'asından bir eser kalmaz. Hâlbuki kula lâzımdır ki, bir lemhada ve türfetül-aynda [göz-açıp-kapama anı] o hazretten gâfil olma. Ve devâm-ı huzûr ile sıfatlana. Büyûk hüsrân ve şaşılacak şeydir ki, ni'meti vereni unutup, ni'metlere dalar. Ve kendisine ni'met verene yönelmez, ondan yüz çevirir. Şübhe yokdur ki, huzûrun devâmı, bâtına nisbetle mümkün ve belki vâkî'dir. Alel-husûs bizim tarîkîmizde [yolumuzda], Allahü sübhânehunun keremiyle bu devâm sehl-ül-husûldür. Ve ibtidâda [başlangıçda] zuhûr eder. Lâkin bu devâm zâhirde zordur. Zirâ zâhir, kesrete bağlı olduğundan gafletden halâs bulmağa çâre yokdur. Fakat bu zâhirî gaflet, sâlih niyyet ile olursa, gaflet huzûr olur. Meselâ uyku, tâ'atda hâsıl olan tenbelliği def' niyyeti ile olursa, tâ'at olur. Bu sûretle devâm-ı huzûr, zâhire nisbetle dahî gerçekleşmiş olur. Zâhire ve bâtına nisbetle olan bu devâm-ı huzûr, insanlardan ekmel-i kümelin nasîbidir ki, it-mînân-ı nefis ile müşerref olmuşlardır. Ve fenâ-yı etem ve bekâ-yı ekmele ulaşmış ve amelde niyyet ve ihlâsın tashîhi külfetinden vâreste olmuşdur [kurtulmuşdur]. 1/172 [Müjdecî Mektûblar: 225.]

● Enes radıyallahü anhın, tâ'ûndan [vebâdan] seksen evlâdı vefât etdi. 2/17 [Se'âdet-i Ebediyye: 1035.]

● İn'âmda [ni'mete kavuşmakda] sevilenin ve sevenin murâdı, nefsin murâdına muvâfıktır. Elemde sevilenin murâdı vardır. 6/121.

● Enfûs (insan) dahî, âfâk (insandan başka şeyler) gibi, ilâhî isimlerin zilleridir. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Enfûs ve âfâkda görülen şeyler, aranan şeyin işâretleridir. İstenen şey değildir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Evâmîr-i ilâhîye adam-i imtisâl [İlâhî emrleri yapmak], yâ şerî'atin bildirdiği haberleri yalan addederek [inanmıyarak] i'timât etmemek veyâ Hak teâlânın emrleri-ne ehemmiyet vermemek sebebiyledir. Çirkinliğini düşünmek gerekir. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Evcâ ve emrâza [acılara ve hastalıklara] sabr edeler. Ve Hak sübhânehunun kereminden âfiyeti taleb edeler. Ve mahlûkatdan hiç kimseyi vâsita görmiyeler. Hepsini (ve vâsitaları) Hak sübhânehu ve teâlâdan bileler ve onun def'ini dahî ondan taleb edeler ki, onun takdîri olmadıkça kimse kimseye zarar eylemeğe kâdir değildir. Ve onun irâdeti olmadıkça, hiç kimse def'i zarar eylemeğe kâdir olamaz. İşte tarîk-i ubûdiyyet budur. [İşte kulluk budur.] 4/72 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 331, İslâm Ahlâkı: 546.]

● Evkâtî [vaktleri], zikr ve fikr ile ma'mûr edeler. Ve en mühim işlere sarf edeler. Ve gizli ve açıkda takvâ ve havf üzere olalar. Ve ölümü ve kıyâmet gününü düşüneler ve bu tefekkürden uzak olmayalar. 4/98

● Evkâtî [vaktleri], zikr ve fikr ile ma'mûr edeler. Mevlây-ı hakîkî celle şânühûnun râzî olduğu şeyleri yapmakda cân-ı gönülden çok çalışmalı, karanlık geceleri ağlamak ve istigfâr ile aydınlık ve pür-nûr edeler. Âhîret azığını bu kısa zemânda [ömr içinde] hâzırlyalar. 5/88

● Evlâda hizmet, babasına yardım olur. 1/177 [Müjdecî Mektûblar: 231.]

● Evlâd-ı îşânın (Onların evlâdının) hizmetini kendine se'âdet bileler. 5/39. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 338.]

● Evvelü hüm hayrûn ev âhırühüm (Başlangıcı mı dahâ iyi, yoksa sonu mu) hadîsiyle, âhır-ı ümmetin medhi. 1/261 [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Ülül'azm Peygamberler Resûlullah'a tâbî' olmağı arzû etmişlerdir. 1/249 [Müjdecî Mektûblar: 344.]

● Evliyâullahın huzûruna boş gelmek lâzımdır ki, dolu olarak dönüle. Ve kendi iflâsını göstermek lâzımdır ki, onlar

dahî şefkat edip, feyz yolunu açalar. 1/157. [Müjdecî Mektûblar: 199.]

● Evliyâdan ekserîsi vehm mertebesinin son noktasına ulaşsa da, nefs-ül-emr mertebesine dâhil olamazlar. 3/99.

● Evliyâullahın elbisesini edeble giymekten çok fâide hâsıl olur. 1/206 [Müjdecî Mektûblar: 263.]

● Evliyâullah büyük günâh işlemekten korunmuştur. 1/223. [Müjdecî Mektûblar: 303.]

● Evliyâdan ba'zısının değişik yerlerde hâzır olması, latîfelerinin muhtelif bedenler hâlinde görünmesidir. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Evliyâ zellelerden (küçük günâhlardan) korunmuş değildir. Lâkin tez uyanırlar. [Farkına varırlar]. İyilikler ile onun tedârikini görürler [telâfi ederler]. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Evliyâ insanları, hem şerî'atin zâhirine, hem de bâtınına da'vet ederler. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Evliyâ-i müstehlikîn [Kendini yok bilen Evliyânın] sebebler âlemine inmemiş olup, nübüvvet kemâlâtından nasîbleri yokdur. Başkalarını kemâle getiremezler. 1/24 [Müjdecî Mektûblar: 12.]

● Evliyâ-i uzletden olup, kemâlât-ı vilâyet tarafı gâlip olan aktâb, evtâd ve ebdâlin terbiyetleri, Alî radiyallahü an-hın imdâd ve yardımına bırakılmışdır. 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Kendini boş, uzak sanan, kavuşmuş demektir. 1/148. [Müjdecî Mektûblar: 192.]

● Üveysî tarikat (yol), rûhâniyyetden feyz almak demektir. 3/117

● Ev halkının şer'an hakkı olan şeyler edâ oluna. Onlara dahî çokca karışmıyalar. [Devâmlı onlarla uğraşmıyalar]. 4/171.

● Ehl ve ıyâl [çoluk çocuk] ile münâsebeti tam peydâ eylemeyeler. 3/84 [İslâm Ahlâkı: 350.]

● Ehl ve ıyâlin [çoluk-çocuğun] memnûn olmaları için, âhiret azâbına râzı olmak [onu seçmek] aklısızlıktır. 1/226 [Müjdecî Mektûblar: 307.]

● Ehl-i hânenin [hâne halkının] hepsini nemâza ve sâlih işlere ve ahkâm-ı şer'ıyyeyi yapmağa teşvîk ediniz. Zîrâ mes'ûlsünüz. 3/84. [İslâm Ahlâkı: 350.]

● Ehl-i hukûku [hak sâhiblerini] râzı etmekde, öyle bir tarz üzere hareket edeler ki, Allahü teâlânın gadabına sebep olmya. Allahü sübhânehunun hakkı, bütün haklardan öncedir. Onun hakkını kemâl üzere ve diğerlerinin hukûkuna dahî riâyet edeler. 4/201.

● Ehl-i beyte muhabbet cüz'-i îmândandır. Son nefes için pek-çok fâidesi vardır. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Ehl-i sünnet, bu i'tikâdı kitâb ve sünnetden aldılar, istinbâd etdiler [çıkardılar]. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Ehl-i sünnetin doğru olduğu muhakkaktır. Ehl-i sünnetin dışında olanlar, zındıklık ve ilhâddir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Ehl-i sünnetden hardal dânesi kadar ayrı olanların sohbeti semm-i kâtildir. [Öldürücü zehrdir.] 1/213 [Müjdecî Mektûblar: 278.]

● Ehl-i sünnete tâbi' olmadan kurtuluş mümkün değildir. 1/59. [Müjdecî Mektûblar: 76.]

● Ehl-i sünnetin reîsi [reislerinden birisi] Şeyh Ebûl Hasen-ül-eş'arîdir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 59.]

● Ehl-i şerî'at, ehl-i tarîkat, ehl-i hakîkat için, farzlar yapılmadan ve harâmlardan sakınmadan kurtuluşa çâre yoktur. 4/39

● Ehl-i islâma lâzımdır ki, pâdişâh-ı islâma yardım edeler. Şerî'atin yayılmasına [revâc bulmasına] sebep olalar [uç-

raşalar]. 1/47 [Müjdecî Mektûblar: 61.]

● Ehlullahâ [Velîlere] hâsıl olan zikr-i kalbî, evvelâ hakîkat-i câmi'anın zikridir. [Ya'nî kalb latifesi'nin zikridir.] Onun yakınlığı ile mudga [bütün kalb] dahî zikr edici olur. 5/70

● Ehlullahın [Evliyânın] ayrılığının mâtemi yer ve göke yayılır. [Yer ve gök ehli üzülr.] Beden ve kalbe yayılır. El-den çıkışındaki [vefâtından dolayı] (husûsî) feyz ve bereketinden mahrûmiyyet açıktır. Diğerlerinin ayrılığının mâtemi [üzüntüsü], yeryüzünün bir cüz'-inde [bir yerde] olur. 6/178.

● Ehl-i dünyâya ve onun aldatıcı süslerine göz ucu ile dahî nazar, öldürücü zehrdir. 1/138. [Müjdecî Mektûblar: 184.]

● "Ehl-i me'asîye [ma'sıyyet ehline] buğz eylemekle ve onlardan uzak olmakla Allahü teâlâyâ karîb [yakın] olun." Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ehl-i gaflet ve ehl-i dünyâ ile mümkün olduğu kadar karışmıyalar. Ve sohbetleriyle kalbin kazancına zarar vermeyeler. 4/201

● (Ehlül bida'i kılâbü ehlin nârı.) [Bid'at ehli Cehen-nemdekilerin köpekleridir.] Hadîs-i şerîf. 5/110 [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Ehl-i bid'at ve mülhidler ile sohbet etmeyeler ki, onlar din hırsızdırlar. 5/89 [Eshâb-ı Kirâm: 275.]

● Ehl-i sünnet i'tikâdına sarılıp, Zeyd ve Amr'ın [şunun-bunun] sözlerine kulak asmya, dinlemeye ve yalan olan efsâneleri ve yalan olan hikâyeleri kendine düstûr eylemek, kendini zâyî' eylemektir. 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ehlullahın [Velîlerin] fazîlet sâhibi olması, Allahü teâlâyı tanımaları iledir. Ve Zât ve sıfat-ı teâlânın esrârını keşf iledir. Kerâmet ve mahlûkları keşf ile değildir. 4/50 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Ehl-i kitâb, Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamber olduğunu anlarlar. Fekat, inadları yüzün-

● Ehl-i Bedr, mutlaka mağfûrdur (kurtulmuştur). 3/23

● Ehl-i irâdetden [dînine çok bağlı] olan sâliha bir hanıma, dînin akâidini ve şer'atdeki ibâdetleri beyân ve terğîb eden mektûb. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Ey Mevlâyı taleb eden! Seni yüce derecelere ve hidâyete tâbi' olmağa da'vet eder ve çağırırım. Cümlelerin dönüp, ulaşacağı Hak teâlâdır. Ma'lûm ola ki, âhiret azâbına, (dîni) yalanlıyan ve yüz çevirenler atılır. Nefs ve şeytân ve hevâdan sakınmak lâzımdır. Sizi alevli ateşden (Cehennemden) sakındırırım ki, o ateşe şekâvet sâhibleri en çok lâyıktır. Devâmlı vera' ve takvâ üzere olup, miskînlere ve akrabâyaya yiyecek ver ve giydire ki, kıyâmet gününde, Cehennemden uzak olanlar Ebû Bekr-i Sıddîk "radiyallahü anh" gibi iyice takvâyaya sarılıp, mallarının zekâtını verenlerdir. Dünyâ zînetini temennî ederek ve beğenerek basiretini elden bırakma. Zulm sâhibi ve azgın olanlara meyl edip, vaktini hebâ eyleme (boşa harcama). Kabrleri ve onda olup fânî olup gidenleri ve Cennet ehlini ve Cehenneme atılan cin ve insanı hâtırlarından çıkarma! Karanlık ile örtülmüş geceyi, aydınlık ile nûrlanmış gündüzü tefekkür ederek, Hâlık teâlâyaya hamd ve senâ eylemelidir. Allahü teâlânın emrlerine sarılmalı ve yasaklarından sakınmalıdır. İnsana (erkek ve kadınlara) mal ve evlâdın fâidesiz ve çok az fâideli olduğu kıyâmet gününde, şefâ'at-i kübrâ taleb edilmelidir. Bu sözlerim korku ehline (Allahdan korkana) hâtırlatmak ve tebliğdir. Allahü teâlâdan uzak, hevâ ve hevesine düşkün olan, lüzûmlu şeylerden mahrûm kalmış gönlün sığınacağı ancak Hak teâlâdır. Hak teâlâ kullarını görmektedir. Ve herkesin dönüşü onadır. Gizli ve açık herşeyi Allahü teâlâ bilir. Ey Allahü teâlâyı taleb eden kişi! Şu zâta gıpta olunur ki, aşağılıklardan üstünlüklere tevaccüh ve yükselip, günâhlarına karanlık gecelerde ağlar. Ve dönüşünün, yüce hükmü arş-ı mecidden yüksek olan Zât-ı kibriyâyaya olduğunu bilir. Ve herşeyden kudretinin te'sîrini alıp, zengin ve fânî kılan, güldüren ve ağlatan, öldüren ve diriltenin, hakikatde Allahü teâlâ olduğunu

yakînen bilir. İşte bu vasflar ile muttasıf olan, fenâ-i nefis ile fânî ve herşeye gücü yeten ile bâkî olur. Doğru yoldan meyl ve azgınlıktan ârî ve kıyâmet azâbının hüznünden müberrâ olur. Ve insan işlerini hâtırladığı kıyâmet gününde, tam bir mükâfat ile taltif olunup, arasat meydânındaki insanlara Cehennemden gösterildiği anda (arz edildiği anda), yakınlıklara ve derecelere mazhar olur. Ey insanlar! Ehl-i takvânın mazhar oldukları bu ikrâmın râğbete şâyan olduğunu bilip, gücü ve kuvveti tam sarf ederek fenâdan soyunup, bekâ celb edici olunuz. Vesselâmü Alâ menittebe'al hüda! (Hidâyete tâbi' olanlara selâm olsun!) vel tezme mütâbeat-ıl Mustafâ "aleyhi ve alâ alihissalevâtıl ulâ ile yevmil cezâ'î." 4/9

● Âyât-ı Kur'âniyyenin [Kur'an-ı kerîm âyetlerinin] anlaşılmasından acz hakkındaki mektûblar. 1/310 [Müjdecî Mektûblar: 587.]

● İşân [onlar] Kalb hastalıklarının tabibleridirler. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İşânın [Evliyânın] bakışları, kalb hastalıklarına şifâ verici, teveccühleri ma'nevî hastalıkları def' edicidir. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● İşânın sözleri devâ ve bakışları şifâdır. 1/109 [Müjdecî Mektûblar: 159.]

● İşânın celîsleri [Onlarla birlikde olanlar] şakî olmaz. 1/87 [Müjdecî Mektûblar: 130.]

● İşâna muhabbet, Allahü teâlânın en büyük ni'metlerindendir. Ve se'âdetin sermâyesidir. 2/36, 1/142. [Müjdecî Mektûblar: 187.]

● İşâna [onlara] buğz, öldürücü zehr ve onları kötölemek ebedî mahrûmiyete sebep olur. Zîrâ aslın aslına kavuşmuş olan Ârife muhabbet, Hak teâlâyaya kavuşdurur ve buğz da onun buğzuna sebep olur. 3/109

● İşânın âşinâlığından maksûd [Onlarla görüşmekden maksad], kendi kusûrlarını, ayblarını anlamak içindir. Ve gizli kötülüklerini meydâna çıkarmak içindir. 1/68 [Müjdecî

Mektûblar: 90.]

● İşânın hizmetleri ile müşerref olanlar, her ne kadar pervâsız ve gerekli edeblerden uzak iseler de, âzîzdirlir. 4/88

● İşân, âfâk ve enfûsden geçmişlerdir. Nice senelerce mâsivâyı hâtırlamak isteseler, hâtırlarına gelmez. Ene (ben) kelimesinin kendilerine dönmesini şîrk bilirler. Bu büyükle rin sohbetini istiyeler ve cân atalar. 6/22

● İşânın (onların) nisbeti vermekde ve huzûr ve âgâhlığı kısa bir zemânda sâdık talebeye vermekde tam bir kudretleri olduğu gibi, o nisbeti almakda dahî, tam kudretleri vardır. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● İşânın zâhir ve sûretini beşer sıfatı üzere terk eylemişlerdir. Tâ ki onun kemâlâtına örtü ola. Velî diğer insanlar gibidir. [Hak bâtul ile karışmıştır.] 2/30.

● İşânın zâhirine bakanlar, mahrûm olur ve zarar eder. Bâtınlarına nazar edenler, kurtuluşa ve felâha erer. 2/52.

● İşânın mezâr-ı şerîflerinden de, istifâde olunmaktadır. 1/291. [Müjdecî Mektûblar: 537.]

● “İmân-ı kâmil sâhibi o mü’mindir ki, güzel ahlâk sâhibi olup, ehline iyiliği çok ola!” hadîs-i şerîfini Tirmizî ve Hâkim rivâyet ediyor. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● İmânda kalbin tasdîki kâfi olup, nefsin i’zânı [anlaması] istenmemiştir. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İmân başka, inkâr etmemek başkadır. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● İmân kalbin tasdîkidir. Tasdîk i’zândan [anlamakdan] ibâretidir ki, inanmak ile ta’bir olunmuştur. 3/90

● İmân, zarûret ve tevâtür ile dinden bize gelmiş olanlara kalbin tasdîkından [inanmasından] ibâretidir. Lisânın söylemesi de imânın rûknüdür demişlerdir ki, sükût ihtimâli

vardır. [Özr, korku ile söylememesi afv olur.] Bu tasdîkin alâmeti, küfrden uzak ve kâfirlikten sakınmaktır. Ve kâfirliğin husûsiyetleri olan, onlara mahsûs şeylerden, meselâ zünnâr bağlamak gibi, bunlardan tearridir [ârî olmandır]. Bu tasdîki da’vâ edip, küfrden teberri eylemezse, mürteddır. Teberri, kâfirlere düşmanlıktan ibâretidir. Bu teberri kalb ile veyâ havf [korku] yoksa, kalb ve kalp ile olur. Muhabbet-i Hudâ ve Muhabbet-i Resûl-i Hudâ, onların düşmanlarıyla düşmanlık eylemedikçe olmaz. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmânda sâdece kelime-i şehâdeti söylemek kâfi değildir. Münâfıklar da, o kelimeyi söylerler. Bütününe inanmak ve kâfirlikden teberri lâzımdır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmân, kelime-i tevhîdin (Muhammedün Resûlullah) kelâmının birlikte tasdîkine bağlıdır. 6/16. [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● İmân başka, ma’rifet başkadır. İmân, inanmak; ma’rifet anlamak demektir. 3/90

● İmân ve küfrün medârı hâtime üzeredir. [Mü’min ve kâfir, son nefesde belli olur.] Çok kimseler vardır ki, temâm ömründe o iki sıfatın biri ile muttasıf olur [vasflanır.] Âhırinde [sonunda] onun zıddı gerçekleşir. 3/16 [Se’âdet-i Ebediyye: 102.]

● İmânları mevcûd iken, kâfirlik merâsimlerini yapan ve kâfirlerin günlerini ta’zîm eden müslimânların cenâze nemâzlarını kılalar. Onları kâfirlere dâhil eylemeyeler. İmân bereketi ile azâb-ı ebedîden kurtulurlar. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmân ehli, günâhları dolayısıyla Cehenneme girince yüzleri siyâh yapılmaz ve zincire vurulmazlar. Ve isyânı kadar azâb görüp, sonunda Cehennemden çıkarılırlar. 2/67 [Se’âdet-i Ebediyye: 54.]

● İmân-ı bil-gayb [gayba imân], şuhûdî imân üzerine tercîh edilir. 2/8 [Se’âdet-i Ebediyye: 753.]

● İmân, tasdik ve kalbin yakîn hâsıl etmesinden ibâretidir ki, azlık ve çokluk kabûl eylemez. Azlık ve çokluk ameller i'tibâriyle îmânın parlamasıdır. İmânın kendinde değildir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmân-ı Enbiyâ [Peygamberlerin îmânı] ile avâmın îmân-ı, îmân olması bakımından müşterek ve müsâvîdir. İmân-ı Enbiyânın üstünlüğü, îmânın sıfatına bağlıdır. Sâlih amelilere yakın olan îmân, başka bir safâ sâhibidir. Meselâ, insanlar, insan olmakda müsâvî iseler de, sıfatları yönünden muhtelifdir. 6/24

● İmân-ı istidlâlî [anlıyarak îmân], îmân-ı taklîdîden daha iyidir. Enbiyâyı taklîd ile olan îmân, îmân-ı istidlâlîdir. Zîrâ Enbiyânın sadâkatını delîl ile bilir. Âbâ ve ecdad [baba ve dede] îmânını taklîd etmek, îmân-ı taklîdîdir ki, mu'teber değildir. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● İmân ve küfr, hayr ve şer, hidâyet ve dalâlet, tâ'at ve günâh, Hak teâlânın yaratması olup, bil-cümle onun takdîr ve irâdesiyledir. Kulların işlerinin Hâlıkı odur, kul değildir. Fekat, insan kendi fi'linde mecbûr değildir. Zîrâ, irâdî hareketler ile gayr-ı irâdî hareketler farklıdır. Ve Hak teâlâ sevâbı ve gadabı kulların amelîne bağlı kılmıştır. İnsanı irâdesine bırakmış, azâbı ve sevâbı, irâdenin sarfına bağlı kılmıştır ki, buna kesb denir. Kesb, kuldân, Halk [yaratmak] Allahü teâlâdandır. 5/137.

● İmân ve ilhâm ve vâridâtın mahallî ve envâr [nûrlar] ve esrâr [sırların] mahallî sadrdır [göğüsdür]. 5/97

● İmân, bâtil ilâhları kaldırıp, her ne var ise, bunların hepsini (Lâ) ile yok edip, Hak celle sultânehuyu ma'bûd olarak isbât eylemektir. 2/8 [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● İmânın sûreti, dışdaki ma'bûdların ki, putlar ve diğer kâfirlerin tapdığı şeylerin nefyine [yok edilmesine] bağlıdır. Hakikat-ı îmân da, içindeki ma'bûdların yok edilmesine bağlıdır ki, nefsin hevâsı ve Allahü teâlâdan başka şeylere tutulmakdan ibâretidir. 6/16 [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● İmân-ı hakîkînin hâsıl olmasına alâmet, ahkâm-ı şer'iyeyi yapmakda kolaylığın hâsıl olmasıdır. 1/191. [Müjdecî Mektûblar: 243.]

● İmân-ı bil-gayb [gayba îmân] avâmın nasîbî veya seçilmişlerin seçilmişlerinin nasîbidir ki, nübüvvet kemâlâtından nasîb almış ve isti'dâd mikdârınca nihâyetin nihâyetinden âgâh olmuşlardır. Ortada olanlar (Evliyâ), şühûd lezzeti ile yetinmişler ve kavuşmak hayâli ile râhat eylemişlerdir. İmân-ı avâm [avâmın îmânı] nûrânî ve zulmânî perdelerin gerisindedir. Havâs [seçilmişler] nûrânî perdelerden kurtulmamışlardır ve onda tutulmuşlardır ve onun şühûdunu isteyen şühûd tasavvur eylemişlerdir. Ehassül-havâsın [seçilmişlerin seçilmiş olanların] gaybî îmânı ise, nûrânî ve zulmânî perdelerin ötesindedir. 4/124

● İmân kemâl buldukça, latîfelerin bedene te'alluku azalır. Ve bu münâsebetsizliğin artması nisbetinde, beden zulmete yakın ve onda vesveseler ve hâtıra gelen şeyler ve tereddüd artar. Başlangıçda ve ortada olanlarda durum böyle değildir. Bunların hâtırlarına gelen öldürücü zehrdir [felâketdir]. 1/182 [Müjdecî Mektûblar: 235.]

● İmân-ı hakîkî, ma'rifete bağlıdır ki, ma'rufda fânî olmakdan ibâretidir. Ma'rifetden evvel îmân, sûrî; ya'nî mecâzîdir. 3/90

● İmân-ı mecâzî, ya'nî sûret-i îmân, avâmın nasîbidir. Zevâlden [yok olmakdan] emîn değildir. İmân-ı hakîkî ki, havâssın [seçilmişlerin] îmânıdır. Zevâlden mahfûzdur. [Yok olmakdan korunmuştur.] 4/64

- B -

● Baba Âbrîzin Âdem aleyhisselâmın çamuruna su dökmesi rûhu iledir. 2/28 [Se'âdet-i Ebediyye: 745.]

● Bazgeşt [urûcdan sonraki nüzûl, geri dönme], nefy ve isbât [Lâ ilâhe illallah] zikrinden sonra, ma'lûm yol üzere, kalb dili ile (Allahım), benim maksûdum sensin ve senin rızândır, demektir. 4/165

● Bâtılın hiçbir sûretle doğruluğu yoktur. 2/42 [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Bâtından murâd, âlem-i emrin beş latîfesidir ki, insanın eczâsındandır [parçalarındandır. Bir kısmıdır, cüz'üdür.]. 5/106 [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Bâtın için hâllerin hâsıl olması vardır. O ahvâlin ilmi yoktur. [Hâsıl olmakla anlaşılır.] Eğer zâhir olmasaydı, bilmek ve ayırmak yolu açılmazdı. 1/284 [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Bâtın, zâhirden perdelenmiştir [gizlidir.] Ve anlaşılmasından hayâ eder. Her ne kadar zâhirden ona imdâd ulaşır ise de, lâkin hayâ, nâz ve ihtiyâc duymamak ma'sûka lâzımdır. 4/215.

● Bâtının tasfiyesine münâfi olan [temizlenmesine mâni' olan] herşeyi düşman kabûl etmek gerekir. 1/182 [Müjdecî Mektûblar: 235.]

● Bâtının taleb ateşi ile alevlenmesi ve mahlûkât ile âlâkalarının kesilmesi ve ilâhî hakikatler ile dolması ve temizlenmesi; zikrin devâmı ile ve insanlar ile az görüşmek ve mâlâ-ya'nî olan sözlerin azlığı ile ve büyüklere olan sevginin derinleşmesine bağlıdır. 4/43.

● Bâtının nûrlanmasında kelime-i tayyibeden [Lâ ilâhe illallah'dan] dahâ fâideli birşey yoktur. Bu kelimenin birinci kısmı ile, isti'dâtlı bir sâlik, Allahü teâlâdan başka herşeyi bırakıp; ikinci kısmı ile, ibâdete müstehak olan bir ilâhî isbât eder ki, sülûkun hülâsasıdır. 4/145

● Bâtına [kalbe] meşgûl olup, zâhiri terk eden [zâhirin, bedenini yapacağı emrleri terk eden] mülhiddir. Ve ahvâli [hâlleri] istidrâcdır. 2/87 [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Bâtının imdâdı olmaksızın ahkâm-ı şer'iyye ile süslenmek güçtür. 2/87 [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Bâgîler ile kıtâl [savaş] farzdır. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Bâ kerîmân kârehâ düşvâr nist. [Kerîmler ile yapılan işler güc değildir.] 6/220.

● Bâyezîd-i Bistâmînin (Sübhânî) kavlinin ma'nâsı, Hak-ki tenzîhtir. Kendini tenzîh değildir. 1/43 [Müjdecî Mektûblar: 50.]

● Bâyezîd-i Bistâmînin nemâzda; Allahü teâlânın korkusu ve şer'i'ati ta'zîminden dolayı, göğüs kemiklerinin hırıltısı işitilirdi. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bâyezîd-i Bistâmînin (Sübhânî) sözü, tesavvuf yolunda kemâle ulaşmadan söylenmiştir. Dahâ sonra, kemâle ulaştı. 3/117

● Bâyezîd-i Bistâmînin (Sübhânî) kavli, hâllerin galebesinden dolayı olduğundan ma'zûrdur. (Afv edilip, mes'ûl olmaz). 3/117

● Bâyezîd-i Bistâmî düâ ederken, âmin diyen bir fâsık, vefâtından sonra, necât buldu [kurtuldu]. 4/233.

● Bâyezîd-i Bistâmî buyurur ki, arş ve arşda olan şeyler, ârifin kalbinin bir köşesine konsa, kalbin genişliğinden dolayı hissetmez. Burada arşın misâllerini arş üzere hükm eylemiştir. 2/21.

● Putperest olan, aslında kendine tapmaktadır. '154

● "İslâmiyyet garîb olarak başladı. Garîb olarak döner. Garîblere müjdelere olsun." Hadîs-i şerîf. 2/39 [Se'âdet-i Ebediyye: 913.]

● "Bid'at dalâletdir. Her ne ki, benden sonra olursa mer-

dûddur [red edilir]. Hadîs-i şerîf. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Bid'at ehlinin aslı dokuzdur. Hâricîler, şî'a, mu'tezile, mürci'e, müşebbihe, cehmiyye, dırâriyye, neccâriyye, kilâbiyye olup, cümlesi, Eshâb ve tâbi'în ve fukahâ-i seb'anın vefâtından sonra, açığa çıkdılar. (Gunye). 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Bid'at ehlinin en kötüsü Eshâb-ı Resûle [Eshâb-ı kirâma] buğz üzere olanlardır. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Bid'at ehline hurmet göstermek, islâmın yıkılmasına yardım etmektir. (Bu ise) amelin boşa gitmesine sebep olur. 2/23 [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Bid'atden ictinâb [kaçınmak] lâzımdır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Bid'at ehline Resûlullah la'net edip, Allahü teâlânın, meleklerin ve bütün insanların la'netleri, bunların üzerine olsun buyurdu. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bid'atın terki, sünnetin işlenmesinden dahâ iyidir. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Bid'at, sünneti ortadan kaldırıyor ise, bid'at-ı seyyie, sünnetden sâkit ise [ortadan kaldırmıyor ise] bid'at-i hase-nedir. İkişi de dalâletdir. 1/186. [Müjdecî Mektûblar: 238.]

● Bid'at-i hasene dahî olsa, sünnetin kalkmasına sebep olur. 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● "Bid'ati ortaya çıkaran ve bunu yapan kimseye şeytân çok ibâdet yaptırır. Onu çok ağlatır." Hadîs-i şerîf. 5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 159.]

● Bid'at ehli sohbetinin fesâdı, kâfir sohbetinin fesâdından dahâ ziyâdedir. 1/54 [Müjdecî Mektûblar: 72.]

● Bid'at bulunan mahallerde, hikmete riâyet olunup, vakt ve hâle göre, fetevâ-i kalb ile amel edilmelidir. 5/131.

● Bid'at sâhibine buğz için ondan yüz çeviren kimsenin kalbini Allahü teâlâ emn ve emân ile memlû eder [emîn e-

der, korkudan korur]. Bid'at sâhibine güleryüz göstererek karşılasa, şer'i'atin hükmünü hafife almış olur. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bid'at sâhibini tahvîf eden [hor gören] kimsenin kalbini, Hak teâlâ emn ve emân ile doldurur ve bir kimse bid'at sâhibini teşhîr eylese, Allahü teâlâ onu büyük korkudan [Kıyâmet gününün korkusundan] emîn eder. Bir kimse bid'at sâhibine ihânet eylese, Allahü teâlâ, Cennetde derecesini yüksek eyler. Bir kimse bid'at sâhibine karşılaştığında, güleryüz üzere mülâyet ve mülâyemet eylese [yumuşaklık gösterse], şer'i'ati hafife almış olur. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bid'at yayılmış, sünnet terk edilmiş olan bu zulmetli zemânda, ilmlerin tahsîli ve neşri en ehemmiyetli işdir. Ve Sünnet-i Muhammediyyenin ihyâsı maksadların en büyüğüdür. "Alâ sâhibihessalâtü vesselâmü vettehiyye." Hâlleri ve vecdleri hiç düşünmüyeler. Bu dâr, dâr-ı ameldir. [Bu dünyâ, amel yeridir]. Tâ'atleri yapmakda merd olalar. Yalnızlığı ve bir yere çekilmeği ganîmet bileler. Bedenin ihtiyâcı olan şeyleri (yiyecek, içecek v.s.) Allahü teâlâyâ havâle edeler. 4/178.

● Bid'at yayılıp, zulmeti, âlemi kuşatmıştır. 3/95.

● Berâhime-i Hindin [Hind Berehmenlerinin] ve felâsife-i yunanın [Yunan felesoflarının] yapıkları riyâzet ve mücâhedeleri, Peygamberlerin şer'i'atlerine uygun olmadığından, âhîretde kurtulamazlar. 4/50 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhîret: 161.]

● Berâhime (Berehmenler) hakkında îzâh. 1/313 [hâşiyesinde]

● Bir kimseye rucû' eylemeğe (tâbi' olmağa) illet (sebeb), ve bir mevcûda i'timâd eylemeğe sebeb, yâ mürebbi (terbiye edici) veyâ saltanat sâhibi veyâhud ma'bûdiyyet ve ülûhiyyetdir ki, bunların cümlesi cenâb-ı mukaddese ve bîcûn-i hakîkiye (akl ermiyene) müsellemdir (teslimdir). [Kul'eûzü tefsîri] 4/79.

● Berzah-ı kübrâda [Âhiret gününde] dağılmış parçaları ve çürümüş kemikleri toplayıp, beden zıl mu'âmelesinden kurtulur. O vaktde yakınlık devleti (ni'meti) aslen beden unsuru için olup, bâtin eski nisbetinde iken, zâhire bir yakınlık bahş ederler ki, bâtin zâhire tâbi' olmağa tâlib olur. 4/109.

● Birinin makbûlü, cümlelerin makbûlüdür. Birinin merdûdü, cümlelerin merdûdüdür. 4/87.

● Bast [ilerlemek] ve kabz [durmak], bu tarîfde [yolda] uçulan kanatdır. Kabz ile üzgün ve bast ile sevinçli olmaları. 2/23

● Bast ve kabz erbâb-ı kulûbda hâsıl olur ki, onlar başlangıç ehlidir. Kalb, makâm-ı telvînde olduğu müddetçe, kabz ve bastın gelmesine sebep olur. Temkîne bağlı oldukda kabz ve bastan kurtulur. Müntehî [yolun nihâyetine eren] için bu kabz ve bast yoktur. Onda yekrengi ve temkîn [sükûnet ve temkîn] mevcûd iken, ba'zı noksanlıklar sebebi ile, bir tatsızlık ortaya çıkar. 6/137.

● Bast ve kabz sâliklere zuhûr eden iki hâldir. Kabzda terakkî edemeyip [yükselemeyip], tâ'ate râğbet ederler. 6/79

● Basîf ve mürekkeb cisimlerin cümlesi [her ne var ise cümlesi], Hak sübhânehûnun icâdıyla mevcûddur. Ve ademden vücûda gelmiştir. 3/56

● Beşerin havâssı [insanların seçilmişleri], meleğin havâssından [seçilmişlerinden] efdaldır. 6/183

● Beşerin yaratılmasından murâd, Allahü teâlâyı tanımak olup, bu da Allahü teâlâda fânî olmağa bağlıdır. 4/99

● Bi'set-i Peygamberi, her zemânda, her memlekete vâki' olmuştur. 1/259. [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Bedenlerin uzaklığı, kalblerin uzaklığına sebep değildir. 4/175.

● Ba'zı âyet-i kerîmelerin te'vîlleri. 4/52

● Bekâ-yı şey, vücûd-ı şey'in zemân-ı sâni ve sâlisinde... ilâ Maşâallah istikrârından ibâretidir. 3/56 [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Bekâ-billâh. 2/99, 3/78. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Bekânın hâsıl olmasında yorulma ki, tâm fenâdan sonra, uğraşmaksızın, fadl ve ihsân ederek, bekâ ile müşerref kılabilir. 6/38

● Bekâ, ilâhî isimlerin sâlikde cîvellerin görünmesidir. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhiret: 161.]

● Bekâ ve fenâ dâimîdir. Aynı fenâda bâkî, aynı bekâda fânîdir. 4/154

● Bekâ-billâh hâsıl olmadan önce devâmlı huzûr mümkün değildir. 1/285. [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Bekâ-yı zâtî ile müşerref olan bir ârif-i kâmil, cemâlini merâyâ-ı âlemde [âlem aynalarında], müşâhede eder. Âlem onun zuhûr yeri ve tafsilidir. Zâtı, efrâd-ı âlemde sâri olup [âlemde bulunan herşeyde sirâyet edip], külli eczâsını [bütün cüzlerini] ihâta eylediği gibi, bütün âleme de muhit olur. 4/139.

● Bekâ, vilâdet-i sâniyedir ki, vücûd-i mevhûmdan [Bekâ, ikinci bir doğuşdur ki, mevcûd-i mevhûmdan kurtulup] münhalî' olup, vücûd-ı mevhûble [ihsân olunmuş bir vücûd ile] mevcûd olmaktır. 6/161

● Bilâlin sin'i, indallah [Allahü teâlâ indinde] şindir. 3/99.

● Belâ, sevenin matlûbdan başkasına iltifât etmesine mâni' olup, mahlûba götüren [ulaşıran] kemend-i mahlûbdur. 4/54

● Belânın kalkmasına düâ edip, afv ve âfiyeti ricâ ederiz. 3/14

● Belânın kalkmasını ârif kimse istemez. Zirâ ârif, belâları mahlûbdan bilir. Ve onun murâd olduğunu düşünür. Onun def'ine nasıl tâlib olur? Süretâ düâyı dili ile söylese

de, düâ emrine uymak içindir. Ashında hiç tâlib değildir. Her belâdan lezzet duyar. 3/14

● Belâlara sabr, kazâya rızâ ve tâ'atda sebât ve ma'siyetlerden ictinâb [kaçınmak] lâzımdır. 2/18

● Belâdan güç yetdiği kadar ve kudreti mikdârı ictinâb edeler ki [kaçınalar ki], el firârü mimmâ lâ yutâku min sünenil mürselîn. [Tâkat getirilemiyen şeyden firâr (kaçmak) Peygamberlerin âdetleridir.] 3/18.

● Beldeler, menziller ve köylerin acâibi ve garâibi vardır. Hânenin sâhibinin hâneye özel yakınlığı vardır. Ve komşuluk hakkı vardır. Ve onun berekâtından nasîbilenmek gerektir. 6/194

● Bir beldede bilinen âdetler, şer'î delîl olamaz. Bir şeyin câiz olmasına delîl olan, eskiden beri devâm ede-gelen bütün beldelerin âdetlerinin icmâ'larıdır. 2/54

● Belâlar ondan ve def'i dahî ondandır. Ve herbirinin muayyen vakti vardır ki, takdîm ve te'hîri mümkün değildir. Her ecel için yazılmış bir kitâb [vakt] vardır. Izdırâb fâidesizdir. 5/42 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 339.]

● Bende-i makbûl [makbûl kul] o kimsedir ki, devâm-ı zikr ile vasflanmış ola [devâmlı zikr ile vasflanmıştır.]. Bir an gaflet ve hevâ-i nefis ile berâber olmya. 4/75

● Borçdan kurtulmak için çok vakt (ekseri), (Allahümme ekfni bihalâlike an harâmike ve agnîni bi fadlike ammen sivâke.) [Yâ Rabbî! Halâl ile iktifâ edip, harâmdan sakınan ve beni fadlınla senden başkasına (muhtaç olmaktan) müstagni eyle.] 6/84

● Bevâsır halkası takmak hoş değildir. 4/119

● Bu suhte-i firâkın [ayrılık ateşi ile yanan bu kimsenin] ve çok arzûlîyanın [kalbi iştiyak içinde olanın] hâli budur ki..... 4/157

● Bugünün kârını [işini] ferdâya [yarına] te'hîrde özr nedir ki, hergünün bir ferdâsı vardır. 4/38

● Bühtân ve iftirâ zemm edilen sıfatların en kötüsüdür. Bu iki sıfat, yalanı içine aldığı içindir ki, bütün dinlerde harâmıdır. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Beyt-il mukaddesdeki sahratullahın [taşın] kemâlâtı, kemâlât-ı Kâ'beye dâhildir. 2/72

● Beytullahın haccı, bütün şartları mevcûd olduğu takdirde, edâ oluna. Ve beytten beytin sâhibine yaklaşımağa say' eylemek gerektir. Ve hacc-ı mebrûrun [kabûl olunan haccın] sevâbı ancak Cennettir, buyurmuşlardır. 5/11. [İslâm Âhlâkı: 551.]

● Bîcûn ve bîcûneğî ta'biri, Leyse kemislihî şey'ün [Ona benzeyen hiçbirşey yoktur] âyet-i kerîmesinin fârisi tercemesidir. 1/38 [Müjdecî Mektûblar: 41.]

● Bîcûn mertebesine tealluk eden nisbet dahî bîcûn ve ibâret ve işâretten uzaktır. Ba'zan o nisbet-i bîcûnîyi âlem-i misâldeki sûreti ile ortaya çıkarırlar [gösterirler ki] anlamağa ve anlatmağa yakın ola. 6/164

● Bîcûnden [akl ile anlaşılamiyandan] ibâret-i çün ile bahs etmek, aynı küfr ve ilhaddır. [Akl ile anlaşılamiyanı akl ile anlaşılamlar ile anlatmak küfr ve ilhaddır.] 3/94

● Bî'at-i nisâ [kadınların bî'atı] yalnız söze bağlı idi. (Söz ile idi). Resûlullahın mübârek eli, bî'at eden kadınların eline dökünmadı. Kötülenmiş sıfatlar ve kötü huylar, erkeklerle nisbetle kadınlarda dahâ çok olduğundan, bî'at şartları erkeklerden dahâ çok oldu. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Bî'at-ür-rıdvânda, bî'at edenlerin cümlesinden Allahü teâlâ râzıdır. Cümlesi ehl-i Cennettir. 2/96. [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Bî'at-ür-rıdvân ehli, mutlaka ehl-i Cennettir. 3/23 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 265.]

- P -

● Pâdişâhların [devlet başkanlarının] iyi ve kötü huyları ve işleri, bütün millete yayılır. 1/195 [Müjdecî Mektûblar: 250.]

● Pîr, müridin Hak sübhânehûya kavuşmasına vâsıttır. Müridin pîr ile münâsebetinin çokluğu nisbetinde, müridin feyz alması dahâ çok olur. 5/113.

● Pîr, Allahü teâlâyâ kavuşmağa vesîledir. Maksûd olan Hak sübhânehûdur. 2/63.

● Pîr, müridlerin yetişmesine sebep olduğu gibi, müridler de, pîrin olgunlaşmasına sebebedir. 1/256 [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Pîr iletken gibidir. Kalb makâmına inmiş olup, rûh ile nefis arasındadır. Rûh yolu ile aldığı feyzi, nefis yolu ile tâliblere dağıtır. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Pîr hayâtta iken, diğer pîre bağlanmak câizdir. 2/63.

● Pîri inciten veyâ inkâr eden hidâyetden mahrûmdur. 4/41.

● Pîri incitenden sen de incinmezsen, köpek senden dahâ iyidir. (Nefehât'da). 4/112, 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Pîre bağlılıkda [inanmakda] bozukluk olursa, yükselmek düşünülemez. Bu bozukluğun ilâcı yokdur. 6/222

● Pîrden feyz almakda, teveccühsüz sevmek (muhabbet) ya'nî râbita-i ma'nevî kâfidir. 4/78

● Pîr-i hakîkinin [hakîkî pîrin], hakîkî olmıyandan farkı, sohbetinde, Cenâb-ı Hakka kalbin meylinin ve teveccühünün hâsıl olmasıdır. 5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 158.]

● Pîr-i nâkıs [Nâkıs pîr] tâlibi sapdırır. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Pîr, kâmil ve mükemmil ise, sohbeti büyük ni'mettir. Ve onun bakışı devâ ve sözleri [sohbeti] şifâdır. Ve o sohbet-

siz vusûl [kavuşmak] mümkün değildir. 1/23 [Müjdecî Mektûblar: 9.]

● Pîrin teveccühü bereketiyle, şevk ve taleb [istek ve arzû] ve yükselmek mümkün olur. 6/222

● Pîr, Allahü teâlânın emrlerine hırslandırır, şevklendirir. 2/50, 3/29, 6/18. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Pîr ile münâsebeti tahsîl eden [hâsıl eden şeyler], pîre hizmet ve muhabbetdir. Ve zâhiren ve bâtınan [kalb ve beden ile] onun âdâbına [edeblerine] riâyetdir. Ve âdetlerde ve ibâdetlerde ona uymaktır. Ve kendi murâdâtını [arzû ve isteklerini] onun murâdâtına [arzû ve isteklerine] tâbî kılmaktır. Ve pîrde fânî olmaktır ve râbitadır. 4/165

● Pîrin cezbesi sülûkden önce olmuş ise, kibrî-i ahmerdir. [Bulunmaz bir ni'mettir]. 1/292. [Müjdecî Mektûblar: 542.]

- T -

● Ettâibü minezenbi kemen lâ zenbe lehü. (Günâhlarından tevbe eden, günâhsız kimse gibidir). Bu hadîs-i şerîf, günâhkârlara müjdedir. 2/19. [Se'âdet-i Ebediyye: 68.]

● "Teennî [acele etmemek] Allahü teâlâdandır. Ve acele şeytândandır." Hadîs-i şerîf. 4/147. [Cevâb Veremedi: 343, Herkes Lâzım Olan İmân: 136.]

● Tâbî' olanlar ve hizmet edenler için, büyüklere gelen ni'metlerden pay vardır. 1/301. [Müjdecî Mektûblar: 566.]

● Tâbî' her neye kavuşursa, uymuş olduğu kimseden kavuşur. 1/294 [Müjdecî Mektûblar: 551.]

● "Ve tebettel ileyhi tebtîlâ". (Mâsivâdan kesilip, Allahü teâlâyâ dön) âyet-i kerîmesinin ma'nâsı, nefsinden ve âlem-i emr ve âlem-i halkdaki diğer bütün latîfelerden ve onlara bağlı (dönen) vücûdî kemâlâtından da tam ma'nâsı ile kesil [kop, ayrıl]. 4/52

● Teblîg-i zâhirî ve teblîg-i bâtınîyi birlikde yapan çok

kıymetlidir. Böyle kimse az bulunur. 1/48. [Müjdecî Mektûblar: 64.]

● Ticâretde fâsîd akdlerden sakınalar ve bu husûsda çok dikkat edeler. 4/202. [İslâm Ahlâkı: 549, Hak Sözü'nün Vesîkaları: 336.]

● Tecellî, ikinci mertebede ve üçüncüde veyâhud dördüncüde, Allahü teâlânın dilediği mertebeye kadar şey'in zuhûrundan ibâretir. 3/78

● Tecellîler ve zuhûrlar, zillerden haber verir. Zillere tutulmaktan kurtulan, tecellîlerden ârîdir [kurtulmuştur]. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Tecellîler ve zuhûrlar, matlûba perdedirler. 3/78

● Tecelliyât-i selâse (tecellî-i esmâ ve sıfat ve zât) [Tesavvuf yolcularından onbinlerde birini], ma'rifete dayanan müşâhedelerden kurtarıp, ihlâs ni'metine ve rızâ makâmına ulaştırırlar. 1/36 [Müjdecî Mektûblar: 39.]

● Tecellî-i sûrî kendini Hak bulmaktır. Ya'nî hakkı kendi ile görür. Lâkin bu şühûd mecâzîdir. 1/277 [Müjdecî Mektûblar: 471.]

● Tecellî-i ef'âl sâhibi, arada olan vâsıtaların (sebeblerin) var olmasının behâne olduğunu bilir. [Asl yapan Allahü teâlâdır.] 3/74

● Tecellî-i ef'âl, kulların işlerini, Allahü teâlânın fi'linin zilleri olduğunu görmektir ki, bu ef'âlin kıyâmı [bu işlerin varlığının] o fi'l ile olduğunu bilmektir. 3/74

● Tecellî-i ef'âl ve sıfat, zâtın tecellîsi olmadan düşünülemez. Zîrâ, ef'âl ve sıfat için, Zât-ı teâlâ ve tekaddesden ayrılmak yoktur. Bu tecellîler sıfatların ve fi'llerin zilleridir. 2/11

● Tecellî-i ef'âl zuhûr edince, kalb fânî olup, kendi fi'lini fi'l-i hak bularak bâkî olur. 6/4

● Tecellî-i sıfat, kendi sıfat ve kemâlâtını, Hak teâlânın sıfat ve kemâlâtı görmeği müntecdir [neticelendirir]. 5/109.

● Tecellî-i sıfat, nefsin fânî olması mu'âmelesini hâsıl eder. 3/74

● Tecellî-i sıfatın kemâlî, adem aynasında aks eden kemâllerin ve sıfatların kendi aslına dâhil olmasıdır. 5/105

● Tecellî-i sıfat, sâlik kulların sıfâtını, Allahü teâlânın sıfatlarının zilleri bulmaktır. 3/74

● Tecellîlerde, eğer başka ma'nâlar düşünülürse, tecellî-i sıfât denir. Eğer başka olmıyan ma'nâlar düşünülürse, tecellî-i zât denir. 1/221 [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tecellî-i zât, sıfatlar makâmında olanlar için, berkîdir. Fekat, mekâmı sıfatdan kurtulmuş olanlar için (tecellî-i zât) dâimîdir. 5/109.

● Tecellî-i berkiler (şimşek gibi gelip-geçen tecellîler), tecellî-i şüûnîdir. Tecellî-i zât değildir. [Şüûnlerin tecellîsidir. Zâtın tecellîsi değildir]. Tecellî eden şân, sâlikin mebd-i te'ayyünü olan ismin üsûlünden bir asırdır. 4/122.

● Tecellî-i zât dâimî olup, anlatılamaz. Zevk ile ve vicdân ile anlaşılır. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Tecellî-i zâtî sırasında ârif, kendini eşyâyı ihâta etmiş bulur. 6/164

● Tecellî-i zâtîler, isimlerin ve sıfatların perdesi arkasındadırlar. 3/99

● Tecellî-i zâtî perdesizdir. Ve bî şü'ûri ve hislerin yokluğu [kaybolması] vâki olmaz. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Tecellî-i zâtındır ki, aslın kemâllerine kavuşmasından sonra ârif, kendini hiç sayar ve tām yok olur. 4/182 [Kıyâmet ve Âhret: 376, İslâm Ahlâkı: 546.]

● Tecellî-i zâtında nefis, bütün latîfelerden dahâ ileri gider ve bütün latîfelerden ilerlemekte seçilmiştir. 1/234 [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Tecellî-i zâtî zemânında, nefis mutmainne olup, Rabbinden râzî olur. Bu makâmında (Şerh-ı sadr) hâsıl olur. 1/253

● Tecellî-i zât, Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” sonuncusuna mahsûsdur. Ve tufeyl olmak i’tibâriyle [onun yanısıra] başka Peygamberlere ve Ona tâbî’ olmak i’tibâriyle de bu ümmetin Evliyâsına da hâsıl olur. Celîs-i tufeyli ile [meclisinde bulunan ile], hâdim-i tâbî’ [tâbî’ olup, hizmet eden] arasında fark çokdur. Bu vilâyet-i hâssa, diğer Peygamberlerin ümmetlerine nasîb olmamıştır. Bu sebeble bu ümmet, ümmetlerin hayrlısı olup, ve ülemâsı da, Benî İsrâîlin Peygamberleri gibi olmuştur. 1/248 [Müjdecî Mektûblar: 342.]

● Tecellî-i zâtî, (aslında) Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” sonuncusuna mahsûsdur. Lâkin ona tufeyl ve tâbî’ olmak yolu ile diğer Peygamberlere ve ümmetinden Ona tam tâbî’ olanlara da nasîb olur. Diğer Peygamberler için sıfatların tecellîleri vardır. Lâkin, Enbiyâya sıfatların tecellîsinde hâsıl olan kurb [yakınlık], Muhammed-ıyyül-meşreb olan Evliyâyâ tecellî-i zâtî de hâsıl olmaz. 6/35

● Tecessüs (birinin işlerini araştırmak) harâmdır. 1/123

● Tahsîl-i me’âşda [Mâişeti tahsilde, elde etmekde], bir kimse sabra kâdir olamazsa, bir gayret ve çalışma ile eğer hâsıl olursa ne iyi. Ve illâ devâmlı çalışmağa kapılmıyalar ki, işlerin peşinde koşarak kıymetli ömrde perîşanlık hâsıl olur. 5/62 [Hak Sözü’nün Vesîkaları: 342.]

● Tahsîl-i nücûm [nücûm ilmini tahsîl], mantık, hendese, ve hesâb ve emsâlî, âhîret için fâideli olsaydı, felsefeciler necât bulurdu [kurtulurdu]. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Tedbîr, umûr-ı dünyâda [dünyâ işlerinde] iskât-ı tedbîrdir. Âhîret işlerinde, gayret göstermek ve günâhları terk etmektir. [Dünyâ işleri üzerinde fazla durmak, âhîret işleri üzerinde ısrarla durmak lâzımdır.] 4/207

● (Tergîbûs-salât ve teysir-ül ahkâm) fârisî fikh kitâbıdır. Ahkâm-ı şer’iyyeyi ondan öğreneler. 3/16 [Se’âdet-i Ebediyye: 102.]

● Terakkî [yükselme] ve yakınlık mertebelerinin hâsıl ol-

ması, temâmen, sünnete uymağa, bid’atden sakınmağa bağlıdır. 6/17

● Terk-i dünyâ bu zemânda çok zordur. Hükmen terk etmek de, büyük ni’metdir. Bu da, yimekte, içmekte ve giymekte ve meskende şerî’atin hudûduna riâyette [şerî’atden dışarı taşmamakla] olur. 1/72 [Müjdecî Mektûblar: 95.]

● Terk-i hükmîyi de başaramıyan kimse, münâfık sayılır. İmânım var demesi âhîretde ona fâide vermez. (Sûret-i imân âhîretde fâideli olmaz). 1/72 [Müjdecî Mektûblar: 95.]

● Terk-i hükmî; şerî’atin emr ettiği üzere, zekâtı minnet ile emr edilenlere vermek, sıla-ı rahm, komşu ve borç istiyenlere ve gayrinin hakkına riâyette ve malı isrâf etmemek ve onu lehv ve la’ba [oyun ve eğlenceye] ve zînete vesîle etmemektir. 4/14.

● Terk-i dünyâ iki nev’dir: Biri mübahları zarûret mikdârı kullanmak. Bu kısım, terk-i dünyânın en iyisidir. İkincisi, harâmlardan ve şübhelilerden sakınarak, mübahlar ile ni’metlenmektir ki, bu zemânda makbûldür. 1/163 [Müjdecî Mektûblar: 208.]

● Terk-i dünyâ lâzımdır. Bundan kurtuluş yokdur. Hakîkî terk müyesser olmazsa, hükmen terk mutlaka lâzımdır ki, kurtulmak ümmîd oluna. 4/14.

● “Tesbîh, tehlîl ve tahmîd ile Cennetde ağaç dkiniz.” Hadîs-i şerîf. 3/99

● Tesbîh, tevbenin anahtarı, belki tevbenin özü ve hülâsasıdır. 1/308 [Müjdecî Mektûblar: 584.]

● Teselsül, sonu gelmiyen işlerin birbirini ta’kib etmesine derler. 5/52.

● Tasnîfatdan ziyâde [Lüzûmsuz kitâblar yazmaktan ziyâde] dahâ mühim işler vardır. Onun ile meşgûl olmak, en münâsib ve en evlâdır. 1/184. [Müjdecî Mektûblar: 237.]

● Tasdikden murâd, yakîn ve kalbin iz’anıdır. İlme şâmil olan [içine alan] umumî ma’nâ değildir. 3/90

● Tasdik bir hükümdür ki, iz'andan ibâretidir. İnanmak ile ta'bîr olunur. 3/90

● Tesavvuf, emrleri ve nehyleri yapmakda ferâhlık ve sürûr duymaktır. (Ebû Amr). 5/110 [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Ve-remedi: 349.]

● Te'âmül ve âdât [öteden beri gelen örf ve âdetler] şer'i delil olamaz. 2/54

● Te'ayyûnün ma'nâsı sudûrdur [hâsıl olmakdır]. 4/85

● Te'ayyûn-i hubbî, mümkün olan hakikatlerin nihâyeti-
dir. Ve mümkünâtın hakikatlerinden bir hakikat onun üstün-
de değildir. 3/121

● Te'ayyûnler temâmen mahlûkdur ve hâdisdir. 3/121

● Te'ayyûn, gayb-i hüviyyet üzere i'tibâr olunup, bunun verâ'sında [ötesinde] te'ayyûn yoktur. Seyr ve sülûk ve ma'rifet de yoktur. 4/110

● Te'ayyûnât mertebeleri, zılların ve zuhûrların mer-
tebe-leridir. Bunun üstü, mer-
tebe-i itlak-ı zât-ı teâlâdır. 4/183.

● Te'ayyûn-i imkânî, şahsın te'ayyûn-i vücûbîsinin ki, ha-
kikat-i insandır, zıllıdır. 6/2

● Te'ayyûnât-ı selâse [üç te'ayyûnât], ilmî, vücûdî ve his-
sîdir. 2/73.

● Te'ayyûnât beşdir ki, ona tenezzülât-i hams ve hada-
rât-i hams derler. İki te'ayyûn, mer-
tebe-i vücûbda olup, te'ayyûn-i vahdet ve te'ayyûn-i vâhidiyyetdir derler. Müte-
bâki [diğer] üç te'ayyûn, mer-
tebe-i imkânda olup, te'ayyûn-i
rûhî, te'ayyûn-i misâli, te'ayyûn-i cesedîdir derler. Bu tenez-
zülât-i hams, mücerred i'tibârâtıdır. Ve şühûda te'alluk eder.
Te'vîli lâzımdır. 3/32

● Te'ayyûn-i evvel, te'ayyûn-i hubbîdir. Te'ayyûn-i vücû-
dî ve te'ayyûn-i ilmîler, te'ayyûn-i hubbînin zılâli (zılleri) ol-
duğundan, bunlar te'ayyûn-i evvel zan olunur. 3/121.

● Te'ayyûn-i evvel, te'ayyûn-i hubbîdir. Mer-
tebe-i itlak-

dan ve genc-i meknûndan [gizli hazînedan] ilk önce arsa-ı
zuhûra gelip, müteayyin olan nesne hubdur. 4/113

● Te'ayyûn-i evvel, te'ayyûn-i hubbîyi ve hilleti müşte-
mildir ki, merkezi hub olan bir dâire şeklinde temessül edi-
yor. 3/121.

● Te'ayyûn-i evvel, hadarât-i vücûd olup, zılliyyet tarîki
ile, bütün kemâlât-ı zâtîyye ve sifâtîyyeyi kendinde toplar.
(Her şeyi) içinde toplayan bu mertebenin tafsîlâtı, ikinci
te'ayyûndir ki, hayât sifâtıdır ki, bu da bu sıfatları içine alır.
Sonra ilm sıfatı, zılliyyet yoluyla vardır. 3/113

● Te'ayyûnât kâmilan [temâmen] te'ayyûn-i evvel-i vü-
cûdînin zımnında [altında] mündericidir [toplanmışdır.].
Te'ayyûn-i ilmî-i zımnî ve te'ayyûn-i ilmî-i tafsîli, onun zım-
nındadır. 4/183.

● Te'ayyûn-i evvel, sıfatları toplu ve tafsilli olarak (için-
de) toplayan hakikatdir ki, vücûd diye ismlendirilmişdir. Bu
mer-
tebe, te'ayyûn-i vücûdî ve te'ayyûn-i ilmî-i cümelîdir
[kendinde toplamışdır]. 4/85

● Te'ayyûn-i evvel vücûdîdir. Rabbi [sâhibi] halîlürrah-
mandır. 3/113.

● Te'ayyûn-i vücûd, te'ayyûn-i ilmînin fevkidir [üstüdür].
İkisi arasında şân-ül-hayât ve şân-ül-ilm vardır. 3/87

● Te'ayyûn-i sâni, te'ayyûn-i vücûdîdir. 4/183.

● Te'ayyûn-i ilmî, te'ayyûn-i vücûdîden dündür [aşağıda-
dır]. Ve onun husûsiyyetlerinden bir husûsiyyetdir. 4/113.

● Te'ayyûn-i evvel, zuhûr-ı vahdet olup, Zât-ı teâlâ onda
zâid değildir. Ona tecellî-i zât demişler ise de, tecellî-i şüûnî-
dir. 3/121.

● Tefrika-i zâhir, çok zemân iyi olur. Bâtının tefrikası
ya'nî kalbi mahlûklara bağlamak hiç câiz değildir. 1/221
[Müjdedi Mektûblar: 294.]

● Tefevvuk-ı mekân efdâliyyeti [mekânın üstün olması]

efdal olmağı] göstermez. 6/2

● Takdîr-i ilâhî, halk ve icâddan [yaratmakdan] ibâretdir. 5/83 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 345.]

● Takvâ hakkındaki ba'zı âyet-i kerîmelerin tefsîrî. 4/52

● Takvâ, nehy edilen şeylerin hepsinden sakınmaktan ibâretdir ki, vera'dır. 3/8.

● Ta'ziyeye dâir mektûb: Allahü teâlânın dostlarının ve fâtalarının mâtemini diğer insanların mâtemleri gibi bilmeyeler. Diğerlerinin mâtemi, bir yerdedir. Lâkin bunların mâtemi yeryüzünün temâmında ve göklerde. Diğerlerinin mâtemi, cismâniyânın ba'zısındadır. Bunların mâtemi, cismâniyâna ve rûhâniyâna şâmil. Diğerlerinin mâtemi, sâdece zâhirde ve sûrettedir. Bu büyüklerin vücûdları ma'nevî feyzler ve bâtının (kalbin) feyz almasına vâsıttır. Bu bakımdan mâtemleri bedenlere ve rûhlara yayılır. Lâkin böyle iken, yine onlar için, mâtem tutarken de, Allahü teâlâyı sevenlerin ve tanıyanların nazarında (güzel iş), güzel görünmek gerektir. İstenen şey odur ki, Allahü teâlânın işine râzı ve mutlu olalar. Ve cadde-i şer'î'ati muhkem ahz edeler. [Şer'î'ate sağlam yapışalar]. Peygamber-i Hudânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" sünneti ile amel edeler. Vâlidelerin ve sâir ehl-i hukûkun rızâlarını taleb edeler. Allahü teâlânın rızâsını kazanmakda tam gayret göstermeğe riâyet edeler. Gençliği sâhibinin hizmetlerine sarf edeler. Günleri boş yere geçirmeyip, oyun ve eğlenceye [lehv ve lu'ba] sarf eylemeye. Zevk ve safâyâ bağlı olmaları ki, zevk ve safâ Cennettedir. Ve sülehâ ve dervîşânı kalb ve gönülden azîz tutalar. Ve onlar ile berâber bulunmayı seçeler. Dünyâ ehline, Âhireti düşünmeyenlere ve dünyânın süslerine göz-ucu ile dahî nazar eylemeyeler. Ve onu hakîr ve değersiz ve öldürücü zehr tasavvur edeler. Ve i'yâl ve evlâda iyi şekilde mu'amele ve güzel olarak iyi ve hoş davranalar. Ve ammâ, onlar ile tâm münâsebet eylemeyeler. Cenâb-ı mukaddesden, yüz çevirmesine sebep olmayıp, (innehu kâne fi ehlihi mesrûran) "Ve ammâ o kimse ki, sağ eli boynuna zincirli olmakla, kitâb-ı a'mâlî [amel defteri] arkasından sol eline ve-

rilir. O, onu gördükde, vâh, keşki helâk ve hebâ olaydım diye temennî eder. O hâlde alevli ateşe bırakılır. Zîrâ o, dünyâda âhireti inkâr edip, âile ve kabîlesi arasında mâl ve makâm ile mesrûr idi." (İnşikak Sûresi: 13) va'dine yakalanmıyalar. 4/234.

● Tekebbür harâmıdır. 5/106 [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Tegannî harâmıdır. 1/266, 3/72.

● Tekellûf ve te'ammül mertebe-i tarîkatdedir. [Kendini zorlamak tarîkat mertebesinde olur]. O iş devâmlı olmaz. 1/60 [Müjdecî Mektûblar: 79.]

● Tekmîl-i sinâ'ât telâhuk-ı efkâr iledir. [San'atın, fennin, tekniğin ilerlemesi, fikrlerin, deneylerin, birbirine eklenmesi ile olur.] 1/196 [Müjdecî Mektûblar: 252.]

● Tekvîn, sıfât-ı hakîkiyyedendir. Eğer böyle denilmezse, icâd gayra müstenid kalır [başkasına bağlı kalır]. 3/25

● Tilâvet-i Kur'ân, Hak teâlâ ile tekellümdür [konuşmaktır]. 6/93.

● Telezüzü dünyâ ve telezüzü âhret [Dünyâ ve âhret lezzeti]. 2/99, [Se'âdet-i Ebediyye: 515] 1/302. [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Tekâlif-i şer'iyye [şer'î teklifler] külfet değil, rahmetdir. Şükr-i ni'met [nimetin şükrü] aklen vâcibdir. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Teklîfât-ı şer'iyyeyi kolay bulmamak, nefsin kötülüğünden ve tabî'atin bozukluğundandır. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Teklîfât-ı şer'iyyeyi [şer'î teklifleri] inkâr eden, mülhîd ve zındıktır. 5/53.

● Telvîn makâmında, kesret-i vâridât ve televvün-i ahvâl [hâllerin değişimleri] mevcûddur. 5/28.

● Tekvîn makâmında, mâsivâyı unutmak ve kalbe gelen hâtîrâtı nef' etmek mevcûddur. 5/28.

● Tenâsüh, rûhun bedene teallukundan önce, başka diğerk bir cesede te'allukudur ki, böyle inanmak küfrdür. 6/5

● Bir tenzîh ki bizim ilmimiz ona te'alluk ede, aynı teşbîhtir. 2/8. [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● Tevbeye muvaffak olmak, Hak sübhânehûnun inâyeti-tindendir. 1/78. [Müjdecî Mektûblar: 113.]

● Tevbe, farz-ı ayndır. Hiçbir ferдин ondan müstagnî olması düşünülemez. 2/66 [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Tevbe etmek üsûli, îzâhı. 2/66 [Günâh kelimesine mürâce'at.] [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Tevbe, günâhı müte'âkib olursa [hemen günâhdan sonra olursa], üç sâat zarfında ise, deftere yazılmaz. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Tevbe kapısı açıktır. Hak teâlâ ra'ûf ve rahîmdir. Kusûr işlemekten kimse hâlf değildir. Ümmîdvâr olalar. 5/12

● Teveccüh-i pîr [pîrin teveccühü] muktedî olan mürîdin ihlâsı ve muhabbeti mikdârıncadır. 1/128 [Müjdecî Mektûblar: 175.]

● Teveccüh muhabbetsiz müessir değil, lâkin muhabbet teveccühsüz müessirdir. 4/33 [İslâm Ahlâk: 544.]

● Teveccühde huzûr ve gaybet [yanında ve uzakda olması] berâberdir. 4/122.

● Teveccüh-i pîr-i kâmil [kâmil pîrin teveccühü], dağ gibi zulmeti ve kederleri, her ne yol ile meydâna gelirler ise gelirler, sâdik mürîdden def' eder. 6/121.

● Teveccüh yapılması için, kalb ile yalvarmak lâzımdır. 6/157.

● Teveccüh bir emr-i zâhirdir ki [açık bir işdir ki] beyâna [açıklamağa] ihtiyâcı yokdur. 6/251.

● Teveccüh-i kalb yolu şudur ki, geçmiş günâhlara [kusûrlara] pişmân olup, tevbe-i nasûh edile. Ve üç kerre kelim-e-i istigfârı söyliyeler. Sonra, göğsün sol tarafında bulunan

ve hakîkî kalbin yeri [makâmı] olan kalbi sanavberîye müteveccih olup, Allah lafzı mübârekini tekrar-tekrar söyliyeler ve kalbden söyliyeler. 6/177.

● Tevhîd. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Tevhîd, Allahü teâlâyı [zâtı kadîm olanı], Allahü teâlâdan gayriden ayrı kılmaktır ki, dereceleri ve mertebeleri vardır. 4/47.

● Tevhîd iki nev'dir. Tevhîd-i avâm; tevhîd-i havâs. Tevhîd-i havâsda, mâsivâyâ muhabbet ve nefsin adâveti [düşmanlığı] kalmaz. 4/123.

● Tevhîdin tarîkatde ma'nâsı, mâsivâyâ [mahlûklara] teveccüh ve iltifât etmekden ve başka şeyi görmek ve bilmekten kalbi temizlemektir. 4/165

● Tevhîd-i şühûdî, mâsivâyâ şühûd ve şuûru kaldırmakdır ki, tarîkatın şartıdır. 4/150.

● Tevhîd-i vücûdî, nef'i vücûd-i eşyâ olup [eşyanın varlığını kaldırmak olup], tarîkatda şart değildir. 6/73

● Tevhîd, nefs-il-emrde [haddi zâtında] şühûdîdir. Vücûdî değildir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Tevhîd-i vücûdîyi evvelâ tasrîh eden [açıklayan] Muh-yiddîn-i arabîdir. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Tevhîd-i vücûdî ve tevhîd-i şühûdî, tesavvuf yolunda hâsıl olur. Nihâyete varanlar bunlardan kurtulur. 1/291. [Müjdecî Mektûblar: 537.]

● Tevhîd-i vücûdî ki, Allahü teâlâdan gayri herşeyi yok bilmektir. Akle ve şerî'ate uygun değildir. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Tevhîd-i şühûdî sâliklerinin bu görüşleri, zâhirlerine münhasırdır. Onların bâtını, bir varlığa karşıdır [dönmüşlerdir]. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Türpüşti risâlesi. 1/193 [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Tevessüt-i ta'âm ve tevessüt-i menâm ve tevessüt-i ke-

lâm lâzımdır. 4/145

● Tevekkül, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hâli ve kesb, Onun sünnetidir. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Teheccüd ve kıyâm-ı leyl [gece kalkmak], tarîka-i aliyenin zarûriyyâtındandır. 5/36. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 336.]

● Teheccüd nemâzını cemâ'at ile kılmak, tahrîmen mekrûhdur. 1/168. [Müjdecî Mektûblar: 219.]

● Tîmûr hânın Buhârada, Şâh-ı Nakşibende olan tevâzu' ve tezellülü sebebi ile, hüsn-i hâteme ile müşerref olması [son nefesde îmân ile gitdiği] umulur. Zîrâ Hâce Nakşibend, Emîrin vefâtından sonra buyurdular ki, (Tîmûr mürd ve îmân bürd). [Tîmûr öldü, îmânı da götürdü.] 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Sevâb-ı a'mâl [amellerin sevâbları] niyyetin düzeltilmesine bağlıdır. 3/27. [Hâfızların okuduğu ve hocaların va'zının hiç sevâbı yoktur. Allahın emri olduğu için yapmak lâzımdır.]

- C -

● Câmî'i Kur'ân [Kur'ân-ı kerîmi tophyan] fil-hakîka Sıddîk ve Fârûkdur “radyallahü anhümâ”. 1/80. [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Câmî'iyet-i ârifin ma'nâsı. 4/203.

● Câmî'iyet-i kalbin ma'nâsı. [Her insan bir topluluktur. Varlıkta bulunan herşey insanda da vardır.] 1/95. [Müjdecî Mektûblar: 135.]

● Cânib-i meşrıkdaki [Doğu tarafdaki] nurânî sütun, Mehdi “aleyhimürriydân”ın başlangıcının [gelmesinin] işâretidir. 2/68 [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● Cebriyye mezhebi, kuldan irâde ve ihtiyârı kaldırıp [yok deyip], kulu; işlerin yapılmasında mecbûr bilirler. Belki

işi kulun [irâde-i cüz'îyyesi ile] yaptığını, kula nisbet eylemezler. Ve bunu Allahü teâlâ yapıyor [kulu mecbûr] bilirler. Bu küfrdür. Ve buna böyle inanan kâfirdir. Hayrlı işe sevâb taleb edip, şer işe azâb yoktur. Ve kâfirler ve âsiler ma'zûr ve onlara süâl ve azâb yoktur. Zîrâ işler bil-cümle Hakdandır. Ve bunlar mecbûrdurlar derler. Böyle i'tikâd küfrdür. Hak teâlâ Saffât sûresi 24.cü âyetinde meâlen buyurur: **(Onlar inanışlarından ve yaptıklarından sorulacaklardır.)** Hicr sûresi 92. ve 93.cü âyet-i kerîmelerinde meâlen, **(Rabbın hakkı için, onların hepsine kıyâmet gününde işledikleri küfr ve ma'siyetlerden süâl edip, cezâlarını veriz.)** buyurulur. Yetmiş Peygamber lisânından bunlar mel'ûndur. Ve mezhepleri aklın anlıyacağı şekilde bâtıldır. Zîrâ elin titremesi ile, eli istekle kaldırmak başka olduğu meydândadır. Kulun o kadar ihtiyâr ve kudreti vardır ki, emrlerin ve nehylerin uhdesinden gelmeğe kâdirdir. Hak teâlâ kerîmdir. Kula gücü yetmiyeceği şeyi emr buyurmamışdır. Uhdesinden gelmeğe kâdir olduğu kadar teklîf buyurmuşdur. Bu cemâ'at, kendilerine eziyyet edenî kınayıp, intikâm almağa kalkarlar. Ve çocuklarını döverler ve edeblendirirler. Yabancı bir erkeği kendi zevceleri ile görseler, kınayıp, azar da ederler. Ma'zûr ve mecbûrdur deyip, göz yummazlar. Kat'i nas ile sâbit olan âhîret azâbından bu behâne ile kurtulmak ve istedikleri işleri ihtiyâr eylemek isterler. Böylece kazâ ve kaderi inkâr ederler. 5/83, 5/137. [Fâideli Bilgiler: 219.]

● Cebriyye mezhebi, kuldan kudreti ve irâdeyi kaldırıp [irâde ve ihtiyâr yok deyip], fâil ancak Allahü teâlâ derler ki, küfrdür. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● “Ceddi dû îmâne küm bi kavli lâ ilâhe illallahü” hadîs-i şerîfi. “İmânınızı Lâ ilâhe illallah diyerek tâzeleyiniz!” 1/78. [Müjdecî Mektûblar: 113.]

● Cezbe ancak bir üst makâmıdır. Üstün üstüne değildir. Meczûb olmıyan sâliklere makâm-ı kalbedir. Cezb edilmeleri ancak makâmı rûhadır ki, makâmı kalbin üstüdür. Rûhun şühûdünü şühûd-i Hak bilirler. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Bir cezbe ki, encâm-ı kârı [nihâyeti] sülûk ola, kâfidir. Eğer sülûke gelmezse meczûb-ı ebterdir [kıymetsizdir], mahbûb değildir. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Cizyeyi, Hak teâlâ, küfrün hakâreti için emr eylemişdir. 1/193 [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Cesedi terbiye eden rûhdur. Kalıbı terbiye eden kalbdır. İnsandaki âlem-i halkdan olan maddelerin, âlem-i emrden olan latîfeler tarafından terbiye edildiği bildirilmektedir. 1/210. [Müjdecî Mektûblar: 272.]

● Ca'fer bin Sinân buyuruyor ki, (İbâdet ve iyilik yapanların, kendilerini, günâh işleyenlerden üstün görmeleri, onların günâhlarından dahâ fenâdır.) 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Ca'fer bin Sinân buyuruyor ki, (İşlenen günâhın tevbesinden gaflet eylemek, o günâhı işlemekten dahâ kötüdür.) 5/110 [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Celâleddîn-i Devânî, isbât-ı vâcibde bî misldir. (Vâcib-i teâlâyı isbâtta emsâli bulunmıyan bir zâtdır). Öyle iken, defillerinde, noksanlık mevcûddur. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Celâleddîn-i Rûmî, vahdet-i vücûd mensûblarının reislerindendir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Celâleddîn-i Rûmî, sofîyye-i muvahhidîn [vahdet-i vücûd ehlinin] reislerinden iken, kendine bağlı olanların ahvâline riâyet ve helâk edici şeylerden onları selâmete râğbet ettirip himâye ediyor, kendilerini ve bunları tehlikelerden koruyor, fâideli şeyleri çekip, zararlı şeylerden kaçınıyorlar. İhtiyâçlarını elde etmeğe uğraşıyorlar. Çocuklarını terbiye ediyorlar. Mühim işlerde birbirine danışıyor, kızlarını ve âilelerini açık gezdirmeyip, yabancıların bunlara yaklaşmasına müsâ'ade etmiyorlar. Çocuklarını fenâ arkadaşlardan koruyorlar. Zâlimlere ve düşmanlara cezâlarını veriyor ve hastalarını zararlı gıdâlardan perhîz ediyorlar. O hâlde bu alçak dünyâ işlerinde, kesret ahkâmına riâyeti terk etmek mübâh

iken, bunları gözetip de, âhuret işlerinde bu ahkâma riâyet farz olduğu hâlde, terk etmek ve vahdet-i vücûd hilesi ile kulluk vazîfelerinden kurtulmak istemek, ahkâm-ı ilâhîyeye inanmamak ve Peygamberlere inanmamaktır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Celâl ve elem yolu ile olan lezzet, cemâl ve in'am [ni'metler] lezzetinden ziyâdedir [çokdur]. 4/106

● Cemâ't-i nâfile mekrûhdur [Nâfileleri cemâ't ile kılmak mekrûhdur]. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Cemâ'atin fazîleti. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Cemâl-i ilâhî. 3/97. [Se'âdet-i Ebediyye: 755.]

● Cem' makâmı, insanları Hak teâlâdan ayrı görmeyip, birinin ahkâmını diğere câri kılmaktır. Cem' makâmı sekrîdir. Fark makâmı, ya'nî cem'ül-cem' sahv olup, buraya vüsûlde ârif islâm-ı hakîkî ile müşerref ve da'vet ve irşâda lâ-yık olur. 5/64

● Cem' makâmında Allahü teâlânın varlığı zuhûr ve isti-lâ edip, sâlik kendi mevhum varlığını âciz [hiçbir şey] bulur. Bîçâre sâlik mukayyed varlıktan nasıl haberdâr olur. Ve hakîkî varlıktan nasıl haber bulup, cemâl ve kemâlden ne vech ile hissedâr olur. O yüksek makâmdan onun nasîbi, nasîb alamamaktır. Bu işde ilm-i matlûbu nice tedârik eder ki, ilm-i menâfiyi ayndır. [Asl ilme tersdir]. Çok ârif, bu makâm-ı cem'den terakkî edip, fark-ı ba'del cem'e vâsıl ve bekâ ve şu'ûr ile şeref hâsıl etdikde, ilm ile aynın ikisi cem' olur. Ve biri diğesine münâfî (zıd) olmaz. O zemânda ilm-i bâkî ile fehm eder, ilm-i fânî ile değil. Ayn fenâda bâkî ve ayn bekâda fânîdir. 5/52.

● Cem' makâmında olan sâlik nemâzı merfû' bulur [kaldırılmış bulur]. Ve şer'î teklîfleri, zincîr-i dest [el bağı] ve pây-ı mecnûn bulur ve hayâl-i sükût tekâlif eder. Ve zikri laklaka [söz kalabalığı] ve günâh fehm eder. 4/181

● Cem'ul cem', halkı Hak celle ve a'lâdan ayrı görmek olup, küfr tarikatdan sonra hâsıl olur. 6/207

● Cem'ul cem', ya'nî fark mertebesi, islâm-ı hakîkî, sahv ve ma'rifet makâmıdır. 4/26

● Cem'ul cem' makâmında olan sâlikin ârâmi [râhatı] ubudiyyetde ve lezzeti de tâ'atdedir. 4/181

● Cem'i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" cem'i ilâhîden dahâ geniş diyen ârif, cem'i Muhammedî vücûb ve imkân mertebelerini câmi'dir [toplamışdır.] Lâkin cem'i ilâhî onları câmi değildir diye buyurur. Hâlbuki bu şuhûd şey'in misâllerinin asla benzemesi kâbilindendir. Zîrâ cem'i Muhammedîde olan numûne vücûb mertebesinin numûne-leridir. Aslı değildir. O mertebe imkânın ihâtasından dahâ yüksek [berter] ve münezzehdir. 6/164.

● Cum'a edâsında sultânın bulunması şart kılınmışdır ki, fitne çıkmak tehlikesi ortadan kalkmış olur. 1/288. [Müjdecî Mektûblar: 514.]

● Cum'aya, beş vaktde cemâ'ate ve bayram nemâzlarına hâzır olmak zârûriyât-i dindendir. 1/265 [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Cin tâifesi ecsâd ile mütecessid olup [cesedler ile cesetlenip], acâib işler vuku'a getirirler ki, tenâsüh değildir. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Cin, teklîfde insana tâbî' ve bizim Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" şerî'atine tâbî' kılınmışdır. 6/29

● "Cinden herkesin bir kârini [yakını, arkadaşı] vardır. "Hadîs-i şerîf" 3/32

● Cemel ve Sıffîn vak'aları ictihâd yüzünden idi. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Cemî'-i umûrda [bütün işlerde] azîmet yolunu seçmeli ve ruhsatdan ictinâb etmelidir [kaçınmalıdır]. 1/70 [Müjdecî Mektûblar: 93.]

● Cennet ve Cehennem hâlihâzırda [şimdi] mevcûdlardır. Ve devâmlı var olacaklardır. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Cennet ve Cehennem, arş ve kursî, lehv ve kalem ve rûh, bâkî kalırlar ki, yok olmaz ma'nâsına değildir. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Cennet ehlinin ekserîsi Ümmet-i Muhammeddir "aley-hissalâtü vesselâm" 1/249 [Müjdecî Mektûblar: 344.]

● Cennet ve Cehennem arasında üçüncü bir mahal yoktur. 1/259 [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Cennetde günler vardır. Hâlbuki güneş yokdur. 2/76 [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Cennet ni'metlerinin dünyâ ile münâsebeti yokdur. 1/302 [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Cennete arzû ve giriftâr olmak [tutulmak], mezmûm değil [kötülenmemiş], makkûldür. 3/99

● Cennete girmek îmâna bağlıdır. Îmân da Hak Sübhânehunun fadlı ve ihsânıdır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Cennet ile müjdelenmiş bir şahsı, tekfir eylemek, Kitâb ve Sünnet ile küfrdür. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● "Cennete ümmet-i hayrilbeşerden yetmişbin kimse hesâbsız dâhil olsa gerekdir." Hadîs-i şerîf. 3/20

● Cennetde aynı mertebede bulunanların, aynı ni'metlerden, lezzet almaları başka-başkadır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Cennetde zevceler zevcin yanında olacaktır. 2/50 [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● "Cennetde yüz derece vardır ki, a'lâsı Allah yolunda cihâd edenlere ihsan edilmiştir. İki derecenin arası yer ve gök arası kadardır". Hadîs-i şerîf. 4/64.

● Cennete giren insanların çoğunun girmelerine sebep, Allah için takvâ ve güzel ahlâktır. Ve Cehenneme insanların çoğunun girmelerine sebep, gam ve ferecdir (tasa ve şadûmanlıktır) hadîs-i şerîfini Tirmizî ve İbni Hibban ve Beyhekî rivâyet ederler. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım

Olan İmân: 136.] Ferec=Gam'ın aksi.

● Cennet hûrisinin bir kılı dünyâya zuhûr etse, dünyâda gece [şeb'] vâki' olmaz. 3/65

● Cennetin eşcar [ağaçları], enhar [nehirleri] ve bunun gibi hûrî ve gilmânî, Hak sübhânehûnun tenzîh ve tahmîdinin ma'nâlarının görünmesidir ki, dünyâda o ma'nâlar bu harfler kisvesine ve kelimeler sûreti ile peydâ olmuştur [görünmüştür, ortaya çıkmıştır]. Meselâ Sübhânallah gibi ve dahî Elhamdülillah gibi. Ve bu kelimelere dünyâda mübâşeret, mûcib-i terakkîdir [söylemek yükselme sebebidir]. Bunun gibi, Cennetde o latifelere ve ni'metlere kavuşmak derecelerin yükselmesine ve makâmların yükselmesine sebebidir. 4/189.

● Cennete girmek ve Cehennemden kaçınmak, şerî'atin emrlerini yapmağa bağlıdır. 1/48 [Müjdecî Mektûblar: 64.]

● "Cennete girmek ancak, rahmet-i ilâhî ileidir." Hadîs-i şerîf. 4/119.

● Cüneyd-i Bağdâdî. 2/21.

● Cüneyd-i Bağdâdînin Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" tâbî' olmağı teşvîk etmesi. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Cüneyd-i Bağdâdî buyurur ki, hâdis [mahlûk] kadîme [hâlîka] makrûn oldukda [yaklaşıkda], bundan eser kalmaz. Ya'nî arş ve arşda bulunan herşey hâdisdir. Ârifin kalbi yanında nisbeti mahv ve telâsî sâhibidir ki, kalb kadîmin nûrlarının zuhûr ettiği yerdir. O hâlde nasıl his eder. 6/123

● Cüneyd-i Bağdâdî, erbâb-ı sahvin [sahv erbâbının] reîsidir ve sahvî sekre tercîh eder. 3/117.

● Cüneyd-i Bağdâdî bu tâifenin seyyidi iken, ondan havârîk nakl olunmadı. [Fazla kerâmet zuhûr etmedi]. 1/107. [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Cüneyd-i Bağdâdî vahdet-i vücûd bânîsi iken [kurucusu iken], serâpa [tepeden tırnağa kadar] şerî'ate uymak ile

bezenmişdi. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Cüneyd-i Bağdâdî kutbiyyet ve ferdiyyetin kemâlâtını câmi' idi. 4/154.

● Cüneyd-i Bağdâdî rû'yâda dedi ki, beni gecenin ortasındaki iki rek'at nemâz kurtardı. 1/184. [Müjdecî Mektûblar: 237.]

● Civânlık eyyâmı [gençlik çağı] ömrün en kıymetli zemânıdır. En kıymetli şey ise ma'rîfetullahdır. Gençliğini en kötü şey olan hevâ ve heves peşinde harcıyıp, ma'rîfetullahı, ömrün en kötü zemânı olan ve ele geçeceği de kesin olmayan ihtiyârlik zemânına bırakanlara yazıklar olsun. 4/65. [İslâm Ahlâkı: 545.]

● Civânân-ı müste'idana hayf ve efsun ki, fitrat-i âlîlerini bu fânî-i denîye masrûf edip, [Kıymetli ömrünü bu fânî ve denî (alçak) olan dünyâ için sarf eden kâbiliyyetli gençlere çok yazık!], onlar gençliklerini dünyâ için harcamakla aldattıcı bir kabhaye tutulmuşlar, kıymetli cevherleri, saksı parçaları ile değişmişlerdir. (Mutlak cemâl parlak ve hâzirdir [dönülecek yer bellidir.]) 4/164

● Civânlıkdaki [gençlikdeki] ibâdet makbûldür. 3/34 [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Cihâddan maksad, i'la-i kelime-i dîndir. Ve din düşmanlarını tahrîb etmektir. 2/69 [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Cihâd-ı ekberden murâd, kalıb [bedenin yapı maddeleri] ile cihâddır. 2/50 [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Cehl ve inâd ve te'assubun ilâcî yokdur. 3/87

● Cehl ve hayret, şuhûd-i ma'rûf üzere [bilineni görmek, bilmek] meziyyet sâhibidir ve a'li-i makâmâtıdır. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Cehennemden bir şerâre [kıvılcım] dünyâya düşse, herşeyi yakıp ve mahv ederdi. 3/30 [Se'âdet-i Ebediyye: 88.]

● Cehenneme dühûl [girmek] ve onda ebedî kalmak,

teklîfden sonra, şirke bağlıdır. 1/159 [Müjdecî Mektûblar: 201.]

● Cehenneme dühûl [girmek] küfre bağlıdır. Ve küfr-nefs-i emmâre hevâlarından neş'et eder. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Cû' [açlık] bir kimseye galebe edip, bunu insanlardan gizleyip, Allahü teâlâyâ teveccüh ederse, Allahü teâlâ onun bir senelik rızkını verir [rızkını açar]. Hadîs-i şerîf. 5/37 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 337.]

● Çûn için biçûne yol yoktur. [Misilli için misilsiz yol yoktur.] 2/8 [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● Çehre-i mâşûk [ma'sûkun yüzü] karşı karşıya gelen iki aynalarda, aynanın temizliği ve nûrâniyeti kadar aks ve meydâna çıkar [görünür]. Ayna renge bulanmış ve sûreti kabûl etmiyorsa, noksanlık aynadadır. Yoksa aynanın gösterdiği sûrette değil. 6/167

● Cihâdın fazîletleri hakkında Hadîs-i şerîfler. 4/64

● Cevâhir-i şerh-i Mevâkıf kitabını Muhammed Ma'sûm bitirdi. Felsefecilerin kabâhatlerini anladı. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Cihâdda, gâzilere ve şehîdlere verilen ecrlar niyyetin doğruluğundan sonradır. Bozuk bir niyyet ile ameli ibtâl eylemeyeler [Boşa gitmesine sebep olmaları]. 2/69 [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Cin şerrinden kurtulmak için, kelime-i temcîd okumadır. 1/174.

- H -

● Hâcâtın kazâsı [isteklerin yerine gelmesi] ve müşkilâtın küşâyışı [zorlukların açılması] için, (La havle ve lâ kuvvete illâ billah) kelimesini beşyüz kerre okuyalar. Ve evvelinde ve âhırinde en az yüz kerre salât eyleyeler. (Bu imâm-ı Rabbânî radiyallahü anh'ın hatm-i haccgânıdır.) 5/33. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Hâdis olan, fânî ve müstehlikdir [yok olucudur.] 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Hâkimlerden ve gayrilerden görülen zulm ve şiddeti, fi'li Hak [Hakkın fi'li] bilmelidir. Zâhirin gâm ve hüznüne bende [kul] ma'nî olamaz. 6/80

● Hâl, telvînden haber verir. Sâhib-i temkin [temkin sâhibi] olan hâlden geçmiştir. 6/56

● Hâl, ilmden eşrefdir [şereflidir]. Hâl, ehl-i vecd ve kemâlin husûsiyyetidir. 6/217

● Hâl'in doğruluğuna alâmet, yakînin hâsıl olmasıdır. Yakîn hâsıl olduğda, hâl; vehm ve hayâlden bîründür [uzakdır] demişlerdir. 6/63.

● Hub ve cünûndan hâlf olan [Sevgi, muhabbet ve delilik olmayan] âdem, hayvânâta mülhakdır [dâhildir]. 4/114.

● Hub olmasaydı [sevgi bulunmasaydı], icâd küşâyış [icâd açıklık] bulmaz ve âlem ademde [yoklukda] gizli kalırdı. 3/121.

● Hubb-i evvel, manissa-i zuhûra gelmiş olup, sebebi halk-ı halâyık olmuştur. [Mahlûkatın yaratılmasına sebep olmuştur.] 3/121.

● "Hubb-i dünyâ re'sü külli hafî'etin" [Dünyâ sevgisi bütün kötülüklerin başıdır.] Hadîs-i şerîf. 1/232 [Müjdecî Mektûblar: 314.]

● Hub [sevgi, muhabbet] asl olup, hullet [dostluk] onun zıllı gibidir. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● "Hac ile ömre arasını birleştirin. Zîrâ onlar fakîrlik ve günâhların kalkmasına sebep olur." Hadîs-i şerîf. 5/11. [İslâm Ahlâkı: 551.]

● "Hac eylemek, geçmiş günâhlara keffâretidir." Hadîs-i şerîf. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● [Molla Muhammed Berkîye cevâb]: Hac için azık ve binek mevcûd iken, muhtâr olan, fakîh Ebülleytin fetvâsı

mûcibince, eğer gâlib zannı yolun emniyeti ve helâk edici tehlikesi yok ise, farziyeti [farz olması] sâbitdir. Yoksa mümkün değildir. Bu şart, edâsının şartıdır. Farz olmasının [vücûb şartı] değildir. Hac ile vasiyyet vâcibdir. -Çünkü vakt müsâid değil.- 1/250. [Müjdecî Mektûblar: 345.]

● Hucub-i ilâhînin [ilâhî perdelerin] temâmen kalkması mümkün değildir. 3/75.

● Hucub-i esmâ ve sıfât ve şu'ûn ve i'tibârâtın harkı [ismlerin, sıfatların, şu'ûn ve i'tibârâtın perdelerinin kalkması] şühûdî olup, kalildir [az hâsıl olur]. Hark-ı vücûdî mümteni'dir. [Vücûdun perdesinin kalkması mümkün değildir.] Zulmânî perdelerin kalkması seyr-i âfâkî ve seyr-i enfûsîyi geçtikden sonra müyesser olur. Nûrânî perdelerin kalkması, seyr-i esmâ ve sıfât vâcib-i teâlâyâ bağlıdır ki, ism ve sıfât ve şân ve i'tibâr nazarında kalmıya. 2/42 [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Hadîs-i şerîfleri inkâr küfr değildir. Münkiri mübte'dî'dir [inkâr eden bid'at ehli'dir]. [Hadîs-i şerîf olduğunu kabûl etmezse bid'at ehli olur. İnanmaz ise kâfir olur.] 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Hadîs-i şerîfde gelmişdir ki, bu üç şeyden çekinmiyen kimse, gerçekten mü'mindir. Hizmet-i i'yâl [Âilesine hizmet], ve fakîrlere ile berâber oturmak ve hizmetkârı ile ta'âm yemek. [Hizmetkâr temiz olmak lâzımdır.] 5/109.

● Hadîslerin ba'zısı, ba'zısını tefsîr eder. 6/5

● Harâm sebebi ile tahsîl olunan herşey harâmdır. 1/102 [Müjdecî Mektûblar: 150.]

● Harâmı, gerek i'tikâden ve gerekse i'tikâd dışında güzel gören mürted olur. 1/288 [Müjdecî Mektûblar: 514.]

● Harâmı harâm, halâli halâl bilmek, kat'î olan harâm ve halâldir ki, inkârı küfrdür. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Harâmda şifâ yokdur. 3/60

● Harâmdan bir altını sâhibine geri vermek, yüz altın sa-

daka vermekden efaldır. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Harem-i Kâ'benin füyûz ve berekâtı başka, harem-i Medînenin kemâlât ve kârı ve semeresi başkadır. 6/232

● Hurûf ve kelimât-ı Kur'ânî [Kur'ân-ı kerîmin kelimeleri ve harfleri] yer değişmeksizin [aynen] Allahü teâlânın kelâm-ı nefsisidir. Ve Hak teâlâyâ en yakın şeydir. 3/99.

● Hurûf-ı mukatta'ât-ı Kur'ânî [Kur'ân-ı kerîmin hurûf-ı mukatta'âtı] muhib ile mahbûb [seven ile sevilen] arasındaki hâllerin hakîkatlerine ve sırların inceliklerine remzler ve işaretlerdir. 3/99.

● Hüzn ve ferâhlığın olmaması, kazâyâ râzı olmağa ters değildir. 6/17

● His ile idrâk olmıyanı akl idrâk eylediği gibi, akl ile idrâk olunmıyan, nübüvve uyarak idrâk olunur. 3/22 [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Hesâb, mîzân ve sırât hakdır. Muhibir-i sâdık onu haber vermiştir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Hesâb-ı mü'minîn [mü'minlerin hesâbı] kısa bir müddet içinde olacaktır. Fasl-ı kazâ [yapılma zemânı] bir sâ'atdır. Birinin hesâbı, diğerini hesâbdan işgal etmez. 4/11

● Hasenâtül ebrâr, seyyiâtül mukarrebîndir. 1/35. [Müjdecî Mektûblar: 38.]

● Hasen-i Basri, gemi beklerken, Habîb-i Acemî deryâdan yürüyüp geçti. Ammâ fazîlet, Hasenindir. [Habîb-i Acemî, Hasen-i Basrînin mürididir.] 1/216 [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Hüsn-i hulk [güzel ahlâk] hakkındaki Hadîs-i şerîfler. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● "Hüsn-i hulk [güzel ahlâk], gücü yetdiği hâlde gadab eylememekdir." Hadîs-i şerîf. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● "Hüsn-i hulk [güzel ahlâk] hatâları eritir. Su kirağıyı

eritdiği ve mahv ettiği gibi. Ve kötü ahlâk dahî ameli ifsâd eder. Sirkenin balı bozduğu gibi". Hadîs-i şerîf. 4/147. [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● Hüsni-i hulk [güzel ahlâk] buğz eylediği kimseye fütûv-vetdir. Ve ikrâh eylediği [tiksendiği] şahsa mal vermek, kalbin nefret eylediği zât ile, hüsni-i sohbetdir, demişlerdir. 5/109.

● Hüsni-i dünyevî, nâ'merfîdir. [Dünyevî güzellik, beğenilmez]. Uhrevî güzellik beğenilmiştir. 1/234 [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Ebûl-Hasen-i Harkânî, Sultân Mahmûd Gaznevî zamanında idi. 1/152 [Müjdecî Mektûblar: 194.]

● Ebûl-Hasen-i Harkânî, itâ'at-i ilâhîyi, itâ'at-i Resûlden gayri bildi ki, istikâmetden dûr [uzak]dır. 1/152 [Müjdecî Mektûblar: 194.]

● Ebûl-Hasen-i Harkânî, Muhammed Kassabdan efdâldir. Ya'nî müntehîdir [sona varmışdır]. 4/179.

● Ebûl-Hasen-i Harkânî, sona varmakla, mürfidlerin ondan istifâdesi azdır. Ya'nî geri dönmemiş müntehîdir. Sona varıp, inmemiştir ki, tâlibler ondan tam istifâde edemezler. 1/216 [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Husûl, bu'dûn [uzaklığın] vücûdiyle berâber tasavvur olunur. Ammâ vusûl dahâ kıymetlidir. [Vusûl, vilâyetde, Husûl, nübüvvet makâmında.] 1/302 [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Huzûr, gafletten kurtulmakdan ibâretidir. 4/160

● Huzûr, öyle ola ki, nefsi hâzır dahî arada olma. Vücûd yolunu yokluk sahrasına çeke. Ve kendi huzûru yine kendiyi müteveccih ola [döne]. 4/75

● Huzûr ve teveccüh-i kalbî, zikrin fevkidir [üstüdür]. Ve ondan dahâ latîfdir. 5/145.

● Huzûr-ı dâimî [dâimî huzûr] bâtına nisbetle mümkündür. Ve başlangıçda zuhûr eder. Bu devâm, zâhîrde zordur. 4/172.

● Huzûr ve âgâhînin devâmında, uyku ve tilâvet ve nemâz ve bunların gayrisi birdir. [Huzûr ve âgâh olan kalb, nemâz, uyku ve tilâvetde aynıdır.] Huzûr ve âgâhî kalbin melekeli olup ve onun sıfat-ı lâzimesi olur ki, hiçbir zemân ayrılık kabûl etmez. 5/109.

● Huzûrun devâmında, mâsivânın unutulması ve hâtırlanmaması hiç lâzım değildir. Huzûr-ı dâimî huzûr-ı mâsivâ ile birleşir. 5/109.

● Huzûr-ı mübtedî [mübteditinin huzûru] öyle bir huzûr ki, gaybet ona der-kafâdır [Sonra gaybet hâsıl olur]. Huzûr-ı mütevassıt [Yolun ortasında olan için huzûr], ki gaybet onun der-kafâsı değildir. [Gaybet onunla hâsıl olmaz]. Ve bu iki huzûrda hâzırın vücûdî der-meyândır [aradadır]. Ve fenâ husûle peyveste değildir. [Fenâ hâsıl olmasına bağlı değildir]. Ve huzûr-ı müntehî [sona varanın huzûru ise] bir huzûrdur ki, nefsi hâzır der-meyân [arada] değildir. 6/137

● Hataranın [fikir, düşüncenin] menşei nefsdur. İlham da hatarât cümlesindendir. Lâkin bunda, husûl-i yakîn galebe-i zan [yakının hâsıl olması kuvvetli zan] ve inşirâh-ı bâtin [bâtının açılması] vardır. 4/133.

● Hakul müslimi alel müslimi hamsün. Reddül selâmî ve iyâdetülmerîdi ve ittibâ'ul cenâizi ve icâbet-ü da'veti ve teşmîl-ül âtis-ı. [Müslimânın müslimân üzerinde beş hakkı vardır: Selâmına cevâb vermek, hastasını dolaşmak, cenâzesinde bulunmak, da'vetine gitmek ve aksırdığı zemân el-hamdülillâh deyince, yerhamükallah demek]. Hadîs-i şerîf. 1/256 [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Hak sübhânehü ve teâlâ, ba'zı mahlûkâtından râzıdır. Ve onu hasen [güzel, iyi] kılmıştır. Diğer ba'zılarından râzı değildir. Onu kabîh [çirkin] eylemiştir. 4/26

● Hak teâlâ, temessül [misâllendirilme] ve misâlin ve tevehhüm [vehmin] ve hayâlin ötesidir. Ve bunların temâmı, Hak teâlânın mahlûkudur. 3/73

● Hak teâlâ, âfâk ve enfüsün ve nisbet ve i'tibârâtın ötesidir. Onu derûn ve bîrûnun verâ'sı taleb eylemek gerekdir. [Onu âfâk ve enfüsün ötesinde aramak lâzımdır.] 6/74

● Hak teâlâ bizim aklarıımızdan ve anlayışımızdan, ilimlerimizden ve idrâkımızdan verâ'ül verâ'dır [ötelere ötesi-dir.] 4/116

● Hak teâlâ verâ'-ı âfâk ve enfüsdür [âfâk ve enfüsün ötesidir]. Onun tâlibi âfâk ve enfüsten geçmedikçe, ma'rifet elde edemez [kavuşamaz]. 4/205

● Hak teâlâ verâ'ül verâ'dır [ötelere ötesidir]. Sümme verâ'ül verâ'dır [yine ötelere ötesidir]. Bu ötelere ötesi olmak, kurb yönündendir. Uzaklıkta değildir. Her ne ki tasavvur olunur ise, hattâ bir kimsenin zâtından dahî ziyâde ona yakındır. Aklın ondan haberdâr olması zordur. Cânib-i bu'dün verâ'iyyeti cevelangâh-ı vehmîdir. [Uzaklık ciheti ile ötelere ötesi olması vehmin anlıyacağı şeydir]. Hâlbuki yakınlıkta olan bir verâ'iyyeti vehm ve hayâl, anlıyamaz ve kendine, kendinden ziyâde yakınlığı tasavvur eylemeğe kâdir değildir. 4/205.

● Hak teâlânın bu'dü [uzaklığı], derk [anlayış] ve ma'rifet [bilmek] i'tibâriyledir. 3/70

● Hak teâlânın akrebiyyeti [çok yakınlığı], bizim eb'adiyetimize [uzaklığımıza] sebep olmuştur. 1/258 [Müjdecî Mek-tûblar: 363.]

● Hak teâlâ karîbdir [yakındır]. 3/62 [Se'âdet-i Ebediyye: 925.]

● Hak teâlânın kurb [yakınlık] ve ma'iiyyeti [berâberliği] bîcûnîdir. Bizim akl ve şühûdumuzdan münezzeh bir kurbdur [yakınlıktır]. 3/94

● Hak teâlânın âleme olan nisbeti, nokta-i cevvalenin dâireye olan nisbeti gibidir. O dâire o noktanın dönmesinden meydana gelmiştir. 2/98. [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Hak teâlânın ihâta ve kurbu [yakınlığı] ilm-i huzûriye

bağlıdır. 3/48

● Hak teâlânın ihâtası mücmelin müfassalî ihâtası gibidir. Meselâ kelime, aksâmında câri' olduğu gibidir. 6/16 [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Hak teâlâ hiç-birşeye hulûl etmez. Mahlûkâtın ba'zısının, vâcib-i teâlânın nûrlarının zuhûruna liyâkati [kâbiliyyeti] vardır. Ve senki (taş) ve külûh (toprak keseği), sâhibi liyâkat değildir. Dünyâda rû'yet vâki' olmaz. 6/16 [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Hak teâlânın kurb ve ma'iiyyeti [yakınlığı ve berâberliği] mevcûdun mevhuûma [vehm olunmuş] ve aynanın sûrete kurbu kabilindendir. 1/113. [Müjdecî Mek-tûblar: 163.]

● Hak teâlânın kayyûm-ı âlem olması, ecsâm-ı garîbenin [garîb, acâyip şeylerin] dübazlarla [hokkabazlarla] kıyâmı [birlikde durması] gibidir. 2/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 968.]

● Hak teâlâya, mümkünâtın madde ve heyûlâsıdır demek, çok kötü bir çirkinliktir. 6/16 [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Hak teâlâ bizzat mevcûddur. Ve eşyâ dahî onun icâdiyle mevcûddur. 3/121.

● Hak teâlâ zâtı ile mevcûddur. Vücûd ile değil. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Hak teâlâ kendi zâtı ile hay'dır. Ya'nî zindedir. Kendi zâtında dânâ (bilen), bînâ (gören), şineva (işiten), tüvana (gücü yeten), mürîd (dileyen) ve gûyâ (söyliyen)dir. Kâinâtı yokdan yaratandır. Ve kemâlât, sıfat-ı hayât, ilm, basar, sem', kudret ve irâde ve kelâm ile değildir. 3/25

● Hak teâlânın âleme nisbeti [bağlılığı], halıkıyyet [hâlık olması] ve mahlûkların onun mahlûku olması ciheti iledir. Sûrî ve zillerle ilgili nisbet var ise, isimlere ve sıfatlaradır. 5/132.

● Hak teâlânın misâlde ve hayâlde sûreti yoktur. 3/117

● Hak teâlânın misli yoktur. Misâli vardır, demişlerdir. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Hak teâlânın, İmâm-ı Rabbânî indinde misâli dahî yoktur. 3/118.

● Hak teâlâyâ akreb-i eşyâ [en yakın şey] ve sıfât-i ilâhînin ezharı, Kur'ân-ı mecîddir ki, zılliyyetden ârîdir [zılliyyet değildir]. 3/99

● Hak teâlânın kelâmımızı işitmesi kelimesiz, öne almadan ve sona bırakılmadan vâkı' olur. 3/119.

● Hak teâlâ, bizim ve sizin Rabbimiz ve âlemlerin Rabbi, gerek semâlar olsun ve gerek arzın ve yükseklik ve aşağılıkların, Rabbi birdir. Ötelerin ötesidir. Benzeri ve misli olmakdan münezzeh ve şekli ve misâlden uzaktır. Baba ve oğul olmak, Hak teâlânın şânında muhâldir. Benzeri ve misâli muhâldir. Hulûl, birleşmek şâibesi çirkindir. Görünmek ve zuhûr fitnesi çirkindir. Zemân ve mekân onun mahlûkudur. Vücûduna başlangıç ve bekâsına nihâyet yoktur. Hayr ve kemâl ona sâbit, naks ve zevâl onda yoktur. O hâlde ibâdete müstehak Hak sübhânehu ve teâlâdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Hak teâlâyâ, ilm ile, şühûd ile ve ma'rifet ile yol bulunamaz. 1/38. [Müjdecî Mektûblar: 41.]

● Hak teâlâ hulûl etmez, zuhûr eder. 3/120 [Se'âdet-i Ebediyye: 953.]

● Hak teâlâ ne dâhil-i âlemdir, ne hâric-i âlemdir. Ne muttasıldır [bitişikdir], ne münfasıldır [ayrıdır]. 5/108.

● Hak teâlâ üzerinden zemân mürûr eylemez [geçmez]. Zemân ve mekân onun mahlûkudur. 3/109.

● Hak teâlâ yakındır. Zîrâ herşey kendi mâhiyyeti ile şeydir. Ammâ, şey'in aksi ve zıllı, kendi mâhiyyetinin zıllı ve aksi ile zıl ve aks değildir. Belki kendi aslının mâhiyyeti ile aks ve zıl olmuştur. Zîrâ zıl, mâhiyyet sâhibi değildir. Mâhiyyet-i asldır ki, zıl ile zuhûr eylemiştir. Pes [o hâlde] asl

zille, zılden akreb oldu [dahâ yakın oldu]. Zîrâ zıl, asl ile zıldir. Kendi nefsi ile değildir. Ve çünkü âlem, ef'al-i vâcibinin [Allahü teâlânın ef'âlinin] zılâl [zilleri] ve ukûsidir [aksleridir]. Nâcâr sıfât-ı ilâhî, âleme âlemden ve âlemin üsûlinden ki ef'aldir. Akreb oldu ki [dahâ yakın oldu ki], asl-ıl üsûldür. Sıfât dahî, Zât-i teâlânın zıllıdır. Ve zât-i celle sultânehu asl-ı cemî'i üsûldür. Binnetice, Zât-i teâlâ, âleme âlemden ve ef'al ve sıfât-ı vâcibden akreb [yakın] olmuş olur. 3/1 [Se'âdet-i Ebediyye: 101.]

● Hak teâlâyâ ilm ve fehmi vâsıtası ile aşk-i ilâhî [ilâhî aşk] hâsıl olmaz. Aşk-ı ilâhî, sülûke bağlıdır. [Tesavvuf yolunda sülûk yapmak, ilerlemek lâzımdır]. 5/69

● Hak teâlânın zât-i akdesi [mukaddes zâtı] ve sıfât-i mukaddesesi, bir mertebede kâindir. Sıfatın ziyâde [ayrı] olması sâbit olmakla, Hak celle celâlühü de hiç te'ayyün ve tenezzüll peydâ olmamıştır. 3/113

● Hak teâlânın sıfâtı ve ef'âli dahî, zâtı gibi bîcün ve bîçugûnedir. Ve mümkinâtın [mahlûkatın] sıfâtı ve ef'âli ile hiç münâsebeti yoktur. Meselâ ilm sıfâtı kadîm ve basîtdir. Te'addüd ve tekessür [adedlenme ve çoğalma] ona yol bulamamıştır. Te'addüd-i te'allûkât [alâka] i'tibârıyla olursa da. Zîrâ onda bir inkişâf basît vardır ki ma'lûmat-ı ezel ve ebed, o inkişâf ile münkeşif ve cemî'i eşyâyı an-ı vâhid-i basît de bilmiş idi. Meselâ, Zeydi hem mevcûd [varlıkta], hem ma'dûm [yoklukta] ve cenin ve sabî ve civân ve pir ve zinde [diri] ve mürde [ölü] ve kâim [ayakda] ve kâid [oturan].... ilâhir bilmiştir. Te'addüd-i te'allûkât âfâkın te'addüdünü mûcibler ve ezminenin teksîrini isterler. O mahalde ezelden ebede dek, ân-ı vâhid-i basîtden gayr-i ân yoktur. [Değişmiyen, basît bir ân vardır.] O ânlara aslâ te'addüd yoktur. Hak teâlâ üze zemân cereyân eylemez. Bütün mahlûkâta te'alluk-ı vâhid ile müteallik olmuştur. O te'alluk dahî, sıfât-ı ilm gibi bîcün ve bîçugûnedir. [Bilinemez ve ötelerin ötesidir.] 1/296 [Müjdecî Mektûblar: 560.]

● Hak teâlâ bir sıfatla muttasîf [sıfatlanmış] ve bir ismle müsemma [ismilenmiş] ve bir hükme mahkûm değildir.

Kendi zâtına ism ve ahkâm bildirmesi teşbîh i'tibârıyla ki, mahlûkâtın anlayışlarına karîb olmak içindir. 2/3

● Hak teâlâ yüce kerem ve ihsânından, kendi feyzlerini ve ni'metlerini varlıklara vermek ve bahş eylemek murâd eyle-di. Mahlûkları halk buyurup [mahlûkâtı yaratıp], kendi kemâlât-i vücûd ve tevâbi'-i vücûdundan, ya'nî diğer sıfât-i kemâl onlara bahş eyledi. Lâkin ondan bir parça ayrı olup, kul-lara ulaşmak, çırayı çıradan yakmak gibi iktibâs değil idi ki, böyle olmak noksanlık işâretidir. Allahü teâlâ, böyle olmak-dan çok yücedir. Yaratmakdan maksad, onlara ni'met ve ih-sânlar vermektir. Yoksa onların vesîlesi ile [onlara ihtiyâcı olduğundan değil] isimlerin kâmil ve sıfatlarının tekmil olması için değil. Hâşâ ve kellâ. Esmâ ve sıfâtı hadd-i zâtında kâmil-lerdir. Hiç zuhûr ve mazhara ihtiyâcları yoktur. O hazret-i celle şânühûda cümle kemâl fi'len hâsıldır. Bir kuvvete bağlı değildir ki, onun meydâna gelmesi bir emre (işe) bağlı olsun. Eğer şühûd ve müşâhede ise, o hazretde kendinden kendine-dir. [Yine nasıl olduğu bilinemez.] Ve eğer ilm ve ma'lûm ise dahî, kendi bilir ve kendine ma'lûmdur. Ve bunun gibi işitme-si ve konuşması kendindendir. Bütün kemâlât, o yerde [bu husûsda] mufassal ve meydâna çıkmışlardır. Lâkin ünvân-ı biçûnî ile dir [ötelelerin ötesi ünvânı ile dir]. Çün için biçûne rah-yoktur. [Bilinenden bilinmiyene yol yoktur.] Mahlûkât nedir ki, Hak sübhânehu ve teâlânın kemâlâtının aynası olalar. Ve âlem nedir ki, o cemâlin tafsîli ola. O hazret-i celle şânühûda, aynı icmâlde tafsîl ve aynı dıykda [darlıkda] vüs'at vardır. Ve çünki tafsîl ve vüs'at o makâmda biçûnîdir. Zan olunur ki, ic-mâlde tafsîl lâzım ola ki, âlemin yaratılmasına bağlıdır. Ve o ic-mâlin temâmı, bu tafsîl ile ola. Ve hak olan odur ki, o yerde [bu husûsda] hem icmâl vardır, hem tafsîl vardır. "VALLA-HÜ VÂSÎ'ÜN ALÎM." [(Allahü teâlânın fadlı genişdir. Fakî-re genişlik verir ve onu zengin eder. Mülke lâyıf olanı bilir.) Bekara sûresi 247. Âyet-i kerîmesinin meâli.] Ma'lûm ola ki, bu âlemin yaratılması, bir mertebede vâki' olmuştur ki, onun o mertebeyi mukaddeseye hiç müzâhemesi ve müdâfe'ası yoktur. [Ol demiş, var olmuştur.] Herhangi bir mevcûdun varlığı, her ne kadar, diğer bir şeyin varlığının tahdîdini iktizâ

eder, amma o kâide bu makâmda geçerli değildir ki [Allahü teâlânın yaratmasında böyle birşey yoktur], âlemin varlığı, Allahü teâlânın varlığına hiç tahdîd ve nihâyet peydâ eyle-memiştir. Ve hiç nisbet ve cihet isbât eylememiştir. Aynada görünen sûret gibidir ki, bu sûretin varlığı vehm mertebesin-dedir. Ve bu aynada mertebe-i vehmde görünen bir sübûtun, o sûretin aslının sübûtuna hiç müzâheme ve müdâfe'ası hâsil değildir. Ve bu sûretin sübûtu [varlığı], o sûretin aslı olan sü-bût-ı hâricî de, hiç tahdîd ve nihâyet ve cihet peydâ eyleme-miştir. "VE LİLLÂHİ MESELÛL' A'LÂ." [(Allahü teâlâ için [zâtının zarûrî olması, ilmi, kudreti, mahlûkların sıfatla-rından münezze olmak gibi] en yüce sıfat(lar) vardır.) Nahl Sûresi 60. âyet-i kerîmesinin meâli.] O mukaddes mertebede, vücûd var denilmesi, hâricî benzetme ve eş gösterme kâbilin-dendir ki, hâric için orada yer yoktur. Vücûd için o mukad-des mertebede yer yok iken, hâric nasıl yer olsun ki, hâric vücûdun bir kısmı, bir parçasıdır. 3/113

● Hak teâlâ, o azamet ve kibriyâsı ile, kulluğa kabûl bu-yurup, kullarını Cenâb-ı kudsîne da'vet buyurmuştur. 1/106 [Müjdecî Mektûblar: 154.]

● Hak teâlâ âhirette kurtulmanın medârını [esâsını], kat'î vahy ile sâbit olan Hakkın şerî'atine bağlı ve yakınlığı-nı sünnete tâbi' olmağa bağlı kılmıştır. 4/57

● Hak sübhânehu ve teâlâ hiçbirşeye muhtâc değildir. Kullarına emrleri ve yasakları lütf ve ihsândır. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Hak teâlânın mukaddes bârigâhına bizim kusûrlu amellerimiz yakışır değildir. 6/68

● Hak teâlânın kuldân râzı olması, kulun Hakdan râzı ol-masının üstüdür [fevki'dir.] 4/62

● Hak teâlânın ziyâde mahbûbu [en çok sevdiği] şu kim-sedir ki, Allahü teâlânın kullarına muhabbetine sebep olan ve kulların dahî Ma'bûd-i teâlâyâ muhabbet eylemelerine vesîle olandır. O kimse, teblîğ ve da'vet sâhibidir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Hak teâlânın fi'li ve irâdesinden râzı olmak ve belki lezzet almak gerektir. 3/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Hak teâlâ afüvvün mecîddir [Çok afv eden, çok acıyan, merhametlidir]. 3/18.

● Hak teâlânın dostları, onun belâsına râzılardır. Bununla berâber, belâların def'i için düâ ederler. 6/206

● Hak teâlânın kendi zâtına ve sıfatına ve ef'âline muhabbeti vardır. Ve bu muhabbetin çokluğundan, her birinde iki i'tibâr vardır ki, muhibbiyyet ve mahbûbiyyetdir. Ve mahbûbiyyet-i zâtîyyenin zuhûru kemâlât-ı Habîbullahdır "sallallahü aleyhi ve sellem". Ve muhibbiyyet-i zâtîyyenin zuhûru kemâlât-ı kelîmullahdandır. Ve mahbûbiyyet-i esmâ ve sıfâtın zuhûru, diğer Enbiyâda tahakkuk eder. Esmâ ve sıfâtın zılleri olan mahbûbiyyet ve muhibbiyyet-i zıllîyyenin zuhûru, Evliyây-ı Mahbûbîn ve muhibbîninde hâsıl olur. 6/137

● Hak teâlânın fi'li illet ve sebebdan hâlidir. [Bir sebebe bağlı değildir. Bir sebep için değildir.] Fekat hikmet ve maslahatdan hâli değildir. [Bir hikmeti vardır.] 3/18

● Hak sübhânehu müsebbib-ül-esbâb [sebeblerin icâd edicisi] ve varlıkların bir araya gelmesini hâsıl edicidir. Bir sebep icâd etmeğe kâdirdir. 5/17

● Hak teâlâ hikmet-i bâligası ile [yüce hikmeti ile], kendi yüce kudretini, hikmet perdesinde gizli kılmıştır. 4/110.

● Hak teâlânın ve mâsivâsının delîli yine kendisidir. 1/247 [Müjdecî Mektûblar: 341.]

● Hak teâlâ cümleyi Cehenneme atsa, zulm değildir. Zîrâ, kendi mülkünde tasarruf etmektedir. 4/11

● Hak teâlâ, zât, sıfat ve ef'alde yegânedir [benzersizdir]. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Hak celle ve âlâdan evvelâ açığa çıkan hazret-i vücûd olup, diğer kemâlât ona tâbî'dir. 3/121

● Hak teâlânın izni olmadıkça, hiçbirşey, hiçbirşeye za-

rar veremez. 3/3 [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Hak teâlânın, ubûdiyyete [rab olmağa] hakkı olmakda şerikini nef' etmek, Enbiyânın da'vetine mahsûsdur. Muhâlifler dahî aklî delîl ile vücûb-ı vücûdda şerîki nef' ediyorlar. [Hak teâlâyâ ibâdet edilmesini, başka hiçbirşeye ibâdet edilmesini Peygamberler bildirmiştir. Akl ile anlaşılmaz.] 1/63 [Müjdecî Mektûblar: 82.]

● Hak teâlâ için bütün kemâlât sâbitdir. Ve Ondan bütün noksanlıklar uzaktır. Ve bütün varlıklar varlıkta durmakda ve varlıklarını devâmda Ona muhtâcdır. Fâide ve zarar Onun dilemesi ile olur. Onun izni olmadıkça, hiçbir nesne hiçbir nesneye zarar vermeğe kâdir değildir. Bu sıfatlar ile muttasıf olan, ancak Allahü teâlâdır. Zîrâ, başka olmak için farklı olmak lâzımdır. Eğer, kemâl sıfatlar ile muttasıf ve noksan sıfatlardan münezzehtir denilmese [böyle kabûl edilmese] noksan lâzım gelir. 3/3 [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Hak teâlâ, mutlak [şeksiz, şühesiz] ni'met vericidir. Vücûd [var olmak] Onun ihsânı, hayâtda kalmak dahî Onun lutfüdür. Kâmil sıfatlar, Onun [herşeye] şâmil olan rahmetindendir. Hayat, ilm, sem', basar ve nutk, cümlesi ondan ihsândır. Ve çeşidli ni'metler ve bitmeyen [tükenmeyen] çeşidli keremler Onun feyziyledir. Zorluğu ve şiddeti kaldırmak, düâyı kabûl ve belâyı def' etmek Ondandır. Bir rızık vericidir ki, yüce merhâmeti ile kullarını rızıklandırır. Günâhları sebebi ile (rızıklarını) uzaklaştırmaz ve kesmez. Günâhları örtücüdür. Günâhları sebebi ile kulların nâmûs perdelerini yırtmaz. Onları hesâba çekmekte ve cezâlarını vermekte acele etmez. İyiliklerini dost ve düşmandan uzak eylemez. Bu ni'metlerin en büyüğü ve en üstünü islâma da'vetdir ki [da'vet buyurmasıdır ki], ebedî hayât [se'âdet] ona bağlıdır. Ve rızâ-ı Mevlâ ona bağlıdır. Bütün mahlûkâtın iyilikleri, Onun güc vermesi ve mümkün kılması iledir. Ni'met verene şükr etmek, akl ile de açıkca anlaşılmalıdır. Hak sübhânehu, kemâl sıfatlar ile muttasıf ve noksan sıfatlardan berîdir ve kullar ise, ayb kirlerine ve noksanlık lekelerine bulaşmış olduğundan, Onunla hiç münâsebeti yokdur. Kulların iyi

bildikleri ba'zı işler, hakikatde çirkin olabilir. Hak teâlâyâ hürmet ve şükür şekilleri, Ondandır bildirilmedikçe, Onun şükürüne lâyık ve Onun kabûl edeceği bir ibâdet olamaz. Ona ta'zîm şeklini şer'at bildirmişdir. Şu hâlde Hak teâlânın şükürünü edâ eylemek, kalben ve beden ve i'tikâden ve amelî, şer'atın emrlerini yerine getirmeğe bağlıdır. Allahü teâlâyâ, şer'atın dışında yapılacak hürmete ve ibâdete gûvenilemez. 3/22 [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Hak teâlânın feyzleri devâmlı, gerek mülk ve evlâd kısmından ve gerek hidâyet ve irşâd cinsinden, havâs [seçilmiş] ve avâm, yüksek ve aşağı [kimseler] üzerine fark gözetmeksiz gelmektedir. Farklılık bu feyzleri kabûl etmek ve etmemek bakımındandır. 1/164 [Müjdecî Mektûblar: 213.]

● Hak teâlâ kullarının rızıklarına keffirdir. Günlük erzâkı ele geçirmek için fazla çalışarak, kendilerini perîşân eylemeler. Eğer az bir çalışma ile mümkün olursa, ne a'lâ [ne güzel] ve yoksa onun ardına düşmüyeler. 5/22

● Hak teâlânın talebinde tenbellik [alâkasızlık] eylemeyüp, Onun ma'rîfet yolunu arayalar. Ve bu ni'metin kokusu her ne cenâhdan gelirse, o tarafa [ona] alâka göstereler. Ve bu fânî dünyâda istenen şey, bu devletin [ni'metin] ele geçmesidir. İnsanın yaratılmasından maksad, ma'rîfete kavuşmasıdır. 6/34 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Hak teâlâ cemîl-i mutlakdır. Cemîl-i mutlakdan gelen herşeyi eğer ki, celâl ile dahî açığa çıksa, güzeldir. 3/36.

● Hak sübhânehü ve teâlâ, o rahmet ve ref'et ile (merhâmet ile), başaşağı (Cehenneme) düşecek kâfirlere, uzak ve düşman olduğunu izhar buyurup, müslimânlarla, onlara düşman olmalarını, şiddet ve sert olmalarını ve muhârebede onları katl etmelerini emr buyurmuşdur. 4/39

● Hak teâlânın hukûku, bütün hukûklardan öncedir. 6/92

● Hak teâlâ, hayrı da şerri de diler. Ve her birini yaratır. Ammâ, hayrdan râzıdır. Ve şerden râzı değildir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Hak teâlâ, insana gücü yetmeyeceği şeyi emr etmemişdir. Hep kolaylığı murâd eder. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Hak teâlânın, ilm-i ilâhîsinin, kendisine de teâlluku vardır. Kendini de şân-ül-ilm ile âlimdir. 3/113.

● “Hak teâlâ ile ilgili bir iş yaparken, kötü kimseden korkmamalıdır.” Hadîs-i şerîf. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Hak teâlâ herkese, zan etdiği gibi mu'âmele buyurur. [(Kullarım beni zan etdikleri gibi bulur). Hadîs-i kudsi.] 1/216 [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Hak teâlânın mahall-i nazarı kalbdır. 4/48

● Hak teâlânın kullarına cezâsı, günâhları mikdârıncadır. Eğer günâh gizli ise ve günâhkâr kimse, günâhından (tevbe edip) Ona sığınıyor ve yalvarıyorsa, o günâha dünyevî belâların keffâret olunması mümkündür. Eğer günâh şiddetli ve büyük ise ve günâh işleyen inâdci ve kibrli ise, o günâha âhıretde cezâ verilir ki, bu cezâ şiddetli ve devâmlıdır. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Hak teâlâ cilde buyurursa [dilerse], sonradan yaratılmış biçâre mahlûk âdeme teveccüh eder. 4/13

● Hak teâlâ Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” râzı olmasını taleb etmektedir. 4/10. [İstâm Ahlâk: 544.]

● Hak sübhânehü ve teâlâ, mâsivâyâ [mahlûklara] köle olmakdan kurtarıp ve uzaklaşdırıp, temâmen kendi mukaddes cenâbına bağliya. 4/143

● Hakkın iki veyâ üç kısmı Hanefîde, sülûs (1/3), veyâ rub'-ı (1/4) şâfi'îdedir. 4/231.

● Hakkı, doğruyu söylemek acı olur. 1/67 [Müjdecî Mektûblar: 90.]

● Hak olan şeyi beğenmiyen kimse, Peygamberi de görse fâidesizdir. [İyiliğe elverişli olmiyan kimse, fâidelenemez Peygamberi de görse.] 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Hakâyık-ı eşyâ [eşyânın hakîkati] sofîyye indinde,

a'yân-ı sâbitedir ki, esmâ-i ilâhînin [ilâhî isimlerin] ilmdeki sûretleridir. Kendileri değildir. 3/99

● Hakâyık-ı mahlûkât [mahlûkâtın hakikatı], ya'nî a'yân-ı sâbite, vücûbî değildir, mahlûkdurlar. [Mutlaka var olmaları lâzım değildir.] 3/121.

● Hakâyık-ı selâsenin [üç hakikatin], (Kur'ân, Kâ'be, salât) muâmelesi, nübüvvet kemâlâtının fevki'dir (üstüdür). 6/140.

● Hakâyıkın inkılâbı [hakikatin değişmesi] aklen ve ser'an muhaldir. [Mümkün değildir.] 6/2

● Hakâyık-ı enbiyâ-i sâire [Diğer Enbiyânın hakikatleri], hakâyık-ı ülul'azm olan esmâ-i külliye-i mukaddesenin cüz'iyâtıdır. [Ülul'azm olan Peygamberlerin hakikatlerinin, mukaddes küllî isimlerinin cüz'idir.] 3/113.

● Hakâyık-ı insan [insanın hakikatleri], Onun te'ayyün-i vücûbîsidir, o şahsın te'ayyün-i imkânîsi, o te'ayyünün zıllıdır. Ve o te'ayyün-i vücûbî esmâ-i ilâhîden bir ismdir. Ve o ism-i ilâhî, o şahsın rabbi, ya'nî mürebbîsidir [terbiye edicisidir]. Ve onun füyûz-ı vücûdî ve tevâbî'i vücûdîsîne mebed'dir. [Bu insana her ni'met o ismden gelir.] 1/209. [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Hakâyık-ı eşyâ [eşyanın hakikatleri], esmâ-i ilâhî celle sultânühûdan ibârettdir ki, onlar füyûz-ı vücûdîye ve tevâbî'i vücûdiyyenin mebdâdisidir [başlangıçlarıdır]. 1/209. [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Hakâyık-ı Enbiyâ ve melâike [Enbiyâ ve meleklerin hakikatleri], Allahü teâlânın isimlerinden, sıfatlarından ve şü'ûnlarından biridir. Diğer mahlûkâtın hakâyıkı [hakikatleri], bunların zillerinden, parçalarından biridir. Bu dâire-i zıl, dâire-i esmâ ve sıfatın tafsîlidir. Meselâ ilm, bir sıfat-ı hakîkiyyedir ki, cüz'iyet sâhibidir. O cüz'iyet, tafsîlen dâire-i zılâdedir. [Ziller dâiresindedir.] 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakâyık-ı melâike mele-i a'lâ-i esmâ-i bâtınadır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 375.]

● Hakâyık-ı hulefâ-i erbe'a sıfat-ı ilmdir. [Dört halifenin hakikatleri, ilm sıfatıdır.] 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Hakkanîyyet üvânîyle [nâmiyle] zâhir olan bütün şühûdları ve hayâlleri kaldıralar. Ma'lûmat ve şühûdların ötesinde seyr edeler (yürüyeler). Nasıl olduğu anlaşılmayan nisbeti talebde bulunalar. Bu adı geçen nisbetin misâlleri olup ve o mu'âmeleyi hâtırlatan şühûdî nef' eylemek lâzım değildir. Tâ'at vazîfeleri ve ibâdât üzere müstekim olalar. [Doğru yol üzere bulunalar]. 4/175.

● Hakâyık-ı eşyâ [eşyanın hakikatleri], zât-i şeyden [şeyin kendisinden] ve mâbihi şey'i hüve hüveden ibâret değildir. [Ve onunla olan şey, o ve ondan ibâret değildir.] Belki onun mebed-i füyûz-ı vücûd ve tevâbî'i vücûdîsidir. [Belki onun başlangıcı, varlığının feyzleri ve vücûdına tâbî' olan şeylerdir]. 5/1

● Hakâyık-ı ilâhîden [ilâhî hakikatlerden] murâd, onun azametinin, büyüklüğünün dereceleri olup, orada sıfat ve keyfiyyet yoktur. Ya'nî hiç zıl, sûret yoktur. 1/263 [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Bir hakikatin ortaya çıkmaması hâlinde, onun zıllını hakikatin aslı zan ederler. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Hak sübhânehü ve teâlâ [Hak sübhânehu ve teâlânın hakikatleri] bîcûn ve bîcugûnedir. Bir vücûd ki, adem onun zıddı olmakla kâim ola; Hak celle sultânehuya şâyan değildir. [Hak teâlânın zıddı yoktur.] Ve güzellik ve cemâlin başlangıcıdır. Ve bu vücûd, hakîkî bir cüz'dür. Bir basîtdir ki, birşey ile karışmış değildir. Böyle olmadığı gibi, olması da düşünülemez. O mertebede vücûd vardır demek, kulluğun noksanlığındandır veyâhud bir vücûd murâd oluna ki, adem zıddı olmağa mecâli olmaya. 1/234 [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Hakikat-i vâcib-i teâlâyı [Vâcib-i teâlânın hakikatini] idrâkten, mümkün nasıl haberdâr olabilir ki, bu mümkünin nasibi acz ve ye'sdir. [Acz ve ye's olduğu âşikârdır]. 5/57

● Hakikat, kötülüklerin kalbden, tekellüfsüz kaldırılma-

sının hâsıl olmasıdır. [Gerçekleşmesidir]. 1/41 [Müjdecî Mektûblar: 46.]

● Hakikat mertebesinde, uğraşmak ve güçlük çekmek yoktur. Hakikat, devâmlıdır. 1/60 [Müjdecî Mektûblar: 79.]

● Hakikat ve şerî'at, rûh ve sırdan öte geçemezler. Hafi ve ahfâya ulaşamazlar. 1/172 [Müjdecî Mektûblar: 225.]

● Bir hakikatın diğer bir hakikatden üstün olması, birinci hakikat sâhibinin, ikinci hakikat sâhibinden üstün olmasını gerektirmez. 4/183.

● Hakikat-i ârif [ârifin hakikati], bir ism-i ilâhî olup, kendisinin rabbidir. [Terbiye edicisidir.] 3/121.

● Hakikat-i şey [Bir şeyin hakikati] o şeyin kendisi demek olmayıp, bundan varlığın başlangıcı ve o varlığa tâbî olanlar murâd edilmiştir. 5/1

● Hakikat-i câmi'a-i insandan murâd, kalb latifesidir. 3/64

● Hakikat-i câmi'a-i kalbiyenin mahalli yürekdir. 1/142 [Müjdecî Mektûblar: 187.]

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" icmâl [topluluk] i'tibâriyle ilm sıfatıdır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" te'ayyün-i hubbidir. 4/183.

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" isimler, sıfatlar ve şu'ûnlar dâiresinin aslının merkezidir. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" te'ayyün-i evvel-i vücûdînin merkezidir. 3/113

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" berzehiyyat-ı kübrâ [büyük aracı] tesmiye edilmektedir [isimlendirilmektedir]. 4/88

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem",

zill-i icmâl-i ilmdir ki, vahdet tesmiye ederler. 1/121 [Müjdecî Mektûblar: 169.]

● Hakikat-ı Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem", ilk yaratılan olup, bütün mümkinâtın hakikatlerini kendinde toplamıştır. Ve ona (Hakikatlerin hakikati) derler. 6/164.

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem"den ilerisi ülûhiyyet olup, buraya yükselmek mümkün değildir. 6/205.

● Hakikat-i Muhammedîye "sallallahü aleyhi ve sellem" berzâh-ı kübrâ [büyük aracı] derler ki, vahdet makâmıdır. Zîrâ Allahü teâlâ ile mahlûklar arasındadır. 6/207

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem", bütün ilâhî şu'ûnları kendinde tophıyandır. 5/1

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem", te'ayyün-i evveldir. 4/183.

● Te'ayyün-i Ahmedî, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" te'ayyün-i vücûbîsi; hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" te'ayyün-i imkânîsidir. 1/209 [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Hakikat-i İbrâhîm, te'ayyün-i evvel-i vücûdîdir. 1/93 [Müjdecî Mektûblar: 134.]

● Hakikat-i İbrâhîm, tafsîl i'tibâriyle ilm sıfatıdır (ilm sıfatının tafsîlidir [açılmasıdır]). 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Nûh, icmâl ve tafsîlin berzâhiyyeti i'tibâriyle sıfat-ı ilmdir. [İlm sıfatının icmâlî ile tafsîlî arasındadır]. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Mûsâ aleyhisselâm, kelâm sıfatıdır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i İsâ aleyhisselâm, kudret sıfatıdır. 3/113

● Hakikat-i Âdem aleyhisselâm, tekvîn sıfatıdır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Mehdî, ilm sıfatıdır. 3/113.

● Hakikat-i Kâ'be, bir nûr-ı sırfdır ki, lâ te'ayyündür. [Ta'yîn edilemez]. Ve tecellî-i zâtının fevkindedir. [Zâtın tecellîsinin üstündedir]. 3/75

● Hakikat-i Kâ'be, hakikat-i Muhammedînin "sallallahü aleyhi ve sellem" fevkidir [üstündedir]. Zîrâ hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem", te'ayyünâtın mertebelerinden dolaydır. Hakikat-i Kâ'be te'ayyünâtın mertebelerinin üstündedir. 6/195

● Hakikat-i Kâ'benin zillî, hakikat-i Ahmedîdir. 1/209 [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Hakikat-i Kâ'be, hakikat-ı Kur'ânın üstündedir. 4/183

● Hakikat-i Kâ'be, bütün hakikatlerin üstündedir. 1/263 [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Hakikat-i Kâ'be, mahlûkların hakikatleri ile ilâhî hakikatler arasında geçitdir. 4/24

● Hakikat-i Kâ'beyi, imâm-ı Rabbânî bir mahalde surâdikât-ı azamet-i kibriyâidir [azamet dereceleridir] buyurmuş, bir mahalde nûr-ı sırf deyip, bir mektûblarında dahî hakikat-i Ahmedîyyedir diye karar vermiştir. Bîcümle bu değişiklikler [farklılıklar] nüzûl esnâsındaki söyledikleridir. 6/130.

● Hakikat-i Kâ'be-i Rabbânî, hakikat-i Muhammedî sallallahü aleyhi ve sellem'in fevkidir [üstündedir]. Zîrâ hakikat-i Kâ'be, Zât-ı teâlânın şânı ile olup, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem'in, kulluk makâmının kemâli ve âbidiyyetidir. 5/1

● Hakikat-i Kur'ân, hakikat-ı Kâ'benin üstündedir. 3/76 [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● Hakikat-i Kur'ânî ve hakikat-i Kâ'beden her birinin diğeri üzerine üstünlüğünün beyân olunmasının sebebi, kuşûrlu olan hâtıra şöyle gelir ki, Kur'ân-ı Mecîd, Hak sübhânehunun sıfatından veyâ şânından dolaydır. Ve şu'ûn ve sıfatda iki i'tibâr mevcûddur. Birisi i'tibâr-ı te'ayyün ve biri dahî i'tibâr-ı ıtlak ve lâ te'ayyündür [te'ayyün olunmayan-

dır]. Dolayısıyla bu iki i'tibâra nazarla iki hakikatden herbirinin diğeri üzerine üstünlüğü ile hükm olunmuş bulunması mümkündür. Bir hükm bir i'tibâr ile ve hükm-i diğeri, i'tibâr-ı diğeri oldukda tehâlûf (muhâlif) olmaz. 4/183.

● Hakikat-i Kur'ânî, sıfat-ı zâidedir. Şân-ı gayr-ı zâide dahî değildir. 6/130

● Hakikat-i Kur'ân [Kur'ânın hakikati], bütün zâtî kemâlâtı kendinde toplamıştır. 4/183

● Hakikat-i Kur'ânîde, vüs'atın başlangıcı, nemâzın hakikatinde, vüs'atın kemâli vardır. 6/140.

● Hakikat-i Kur'ân, hakikat-i Muhammedînin "sallallahü aleyhi ve sellem" üstündedir. Zîrâ hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" izâfî isimlerdendir. 1/183. [Müjdecî Mektûblar: 236.]

● Hakikat-i Kur'ân, Enbiyânın hakikatlerinin üstündedir. 6/128

● Hakikat-i Kur'ân, ma'bûdiyyet-i sırfa şâyân değildir [yakışır değildir]. 6/128

● Hakikat-i salât [nemâzın hakikati], bütün hakikatlerin üstündedir. 6/224

● Hakikat-i salât, hakikat-i Kur'ânının üstündedir. 3/76 [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● Hakikat-i salât, hakikat-i Kâ'benin üstündedir. 6/140

● Hakikat-i salât, ma'budiyyet-i sırfa şâyândır [yakışır]. 6/76

● Hukûk-ı ibâdin [kulların hukûkunun] dünyâda edâsı kolaydır. Yumuşaklık ve yalvarma ile ref' olunur [ortadan kalkar]. Ammâ âhretde iş müşkildir. İlâci yokdur. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Hükemâ demişlerdir ki [maddîciler diyor ki], (yok olan var olmaz ve var olan da, yok olmaz. Bunu isbât etmeğe bile lüzûm yokdur, bunu herkes bulabilir.) Bu sözleri insanlar

için doğrudur. İnsanlar elbette birşeyi yokdan var edemez. Hiçbirşey yaratamaz. Fekat bu sözü, Allahü teâlâ için söylemek yanlışdır. Herkes değil, kimse böyle söylemez ve isbâta gelmez, vehm ve hayâldir. Allahü teâlânın kudretine inanmamaktır. Allahü teâlânın yokdan var etmesi ve bütün âlemleri hiçden yaratması ve hepsini yok etmesi, Onun kudretine göre, şaşılacak birşey değildir. Bunu söylemek âlemin kadîm olduğunu, yokdan, sonradan yaratılmadığını söylemek demektir ki, küfrdür. Çünkü, kâinâtın, bütün zerreleri ile yokdan var edildiğini, bütün dinler sözbirliği ile bildirdiler. **(İnsan düşünmüyor mu ki, biz onu önceden yaratdık, hâlbuki o, birşey değildi)** meâlindeki âyet-i kerîmeye uygun değildir. Kâdî Beydâvî “rahmetullahi aleyh” tefsîrinde (insan adem idi, ya'nî yok idi) diye ma'nâ vermiştir. Bu sözleri, hem de, Allahü teâlânın birşey yapamayacağını bildirir. Çünkü, yok olanı var etmiyor diyorlar. Var olanın var edilmesi de olmaz. Onların dedikleri gibi, var olan yok olmaz ise, varlıkların varlıkta kalabilmeleri için de, Yaratana ihtiyâcları olmayacaktır. Hattâ Allahü teâlâ eşyâyı yok edemeyecektir. Bunlar cismlerin hâssaları, hareketleri için acabâ ne diyecek. Bunların her zemân yeniden meydana geldiklerini ve yok olduklarını herkes görüyor. Vel-hâsıl bu sözleri söylemek, Allahü teâlâyı inkâr etmektir. Allahü teâlâ böyle şeylerden çok yüksektir. 4/230 [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Hikmet, birşeyin ilminden ibârettdir ki, nefsil-emre mu tâbık ola. [İşin kendine uygun ola]. 3/22 [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Hil ve hürmeti isbâtta [harâm ve halâli isbâtta] mukallidin ilmi kâfi değildir. Bu bâbda müctehidin kavli mu'teberdir. 3/?

● “Halâl zâhir [açık], harâm âşikârdır [açıktır]. Şübhe eylediğin şeyi terk ve şübhesiz ile amel eyle.” Hadîs-i şerîf. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● “Hilm sâhibi kul, oruçlunun ve nemâz kılanın derecesi ni idrâk eder.” Hadîs-i şerîf. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● Hulûlün ma'nâsı, birşeyin birşey içinde olmasıdır. Zeydin evin içinde olması gibi. Velâkin zuhûrun ma'nâsı, birşeyin birşeyde aks etmesidir. Zeydin ayna içinde olması gibi. 3/120. [Se'âdet-i Ebediyye: 953.]

● Halvet der encümen, tefrika yeri olan encümende [toplulukda, kalabalıkda] kalb yolu ile matlûb ile halvet eylemektir. [Halk içinde Hak ile olmaktır.] 4/163.

● Hamd, şükrden efdaldır. Zîrâ şükr etmekde, sevgilinin ni'metleri göz önündedir ki, sıfatlarından, hattâ işlerinden meydana gelmektedir. Hamd ederken ise, sevgilinin hüsn-i cemâli, ya'nî kendisi göz önündedir. Zâtı da, sıfatları da, işleri de, ni'metleri de hep sevimlikde, medh olunmaktadır. [Nimet karşılığı da, elem karşılığı da hamd edilir.] 2/33 [Se'âdet-i Ebediyye: 716.]

● “Hamd etmekden çok, Allahü teâlâyı sevgili, birşey yokdur.” Hadîs-i şerîf. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● “Hamele-i Kur'ânın diğer insanlar üzerine fazileti, Halıkın mahlûk üzerine olan fazileti gibidir.” Hadîs-i şerîf. 4/134.

● Havl [hareket] ve kuvvetden kendini tamâmen ihrâc edip, bütün işleri Hak teâlâyı havâle edeler. 4/145

● “Hayâ, îmândan bir şu'bedir.” Hadîs-i şerîf. 5/27

● Hayât-i dünyâ [dünyâ hayâtı], bir kaç gündür. Çok değildir. Bu kısa zemânda [fırsatda], kabrin ve kıyâmetin fikri mutlaka lâzımdır. 4/105.

● Hayât-i kabrde [kabr hayâtında], his [hissiyat] vardır. Hareket yokdur. 4/34 [İslâm Ahlâkı: 545.]

● Hayâtî çend rûzeyi [birkaç günlük hayâtı] âhîret azığının tahsiline sarf edip, diğer işleri Hak celle ve a'lâyı sipâriş edeler. Magrib ve meşrûk Rabbi, Ondan başka ilâh yokdur. Onu vekîl edin. 5/8

● Hayâtta iken kabir ittihâzı, yâ mekrûh veyâ müstehâbdır. 5/51

● Hayât sıfatı, bütün sıfat-ı sübûtiyyenin evveli ve aslıdır [en başda gelenidir.] 3/99

● Hayvânlarda nefis-i emmâre yoktur. 5/50

● Hayvânları, meşâyihâ nezr edip, kabrleri başında kesmek şirke dâhildir. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Hayât-i dünyevî [dünyâ hayâtı] gâyet azdır. Ebedî ve dâimî mu'âmele ona bağlıdır. Bahtiyâr şu kimsedir ki, bu az zemândaki fırsatı ganîmet bilip, âhîret kârını onda görüp, âhîret rızkını hâzır ede. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

- H -

● Hâtîmeye [son nefese] kat'î hükm olunmaya ki, vahye bağlıdır. Zann-ı gâlib ve mutmâinne olunmuş bir ilm, din büyüklerinin son nefesinin selâmetine delâlet ederse, mümkündür ve bunun gibi ilhâm ile dahî hâtîmenin [son nefesin] güzel ve çirkinliği kat'î bilinmez. Zîrâ ilhâm zannîdir. Lâkin zandan zanna olan fark, yer ile gök arasında olan fark gibidir. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Hâtîmenin [son nefesin] selâmeti hiçkimse için kat'î değildir. (Müstesnâlar vahy ileidir). 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Hârîka, açlık ve riyâzet ile cûkiye ve berâhime gibi, küfr ehlinde de hâsıl olur. 4/50 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Hânümândan [ev, barkdan] geçip, akrabâ ve çoluk çocuğa vedâ gerektir. Zîrâ Hakkın hakkı, bütün haklardan öncedir. 6/92

● Hatm-i Kur'ân, nâfile nemâz, tesbîh ve tehlîl edince, sevâbını, mevtâlara hediye etmek, etmemekden efdaldır. 2/77

● Hatm-i tehlîl okunarak sevâbı rûhâniyyet-i meyyite [meyyitlerin rûhlarına] hediye olunur. 5/13

● Hatm-i tehlîl, ancak meyyitin magfireti için olup, bun-

dan başkası bid'atdır. 2/14 [hâşiyesinde].

● Hizmet-i îşâna ikdâm [işâna hizmetde devâm [çalışma] olmadıkça], sohbet hevesinde olmamalı. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Hizmet-i huzûr-ı pîr [Pîrin huzûrunda hizmet] ve sohbet, râbitadan efdaldır. 4/50 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Hademe ve ma'îyyet istihdâmı câizdir. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Hizmet-i fukara [sâlihlerin hizmeti] ve ehlûllaha hizmet, müsmir-i berekâtdır. Dünyâ ve âhîret sefâsına [se'âdetine] sebebdır. 6/244

● Hademeye ikrâm eylemek [kıymet vermek], efendisine i'zâz ve ikrâmdır. 3/27

● Hurma, benî Âdemin halasıdır. [Âdem oğullarının halasıdır.] Âdem aleyhisselâmın çamurundan yaratılmışdır. "Hadîs-i şerîf." 3/99

● Hurma ile iftâr eylemek sünnettir. 1/162 [Müjdecî Mek-tûblar: 207.]

● Hizmet-i fukaray-ı bab-illah [Allahü teâlânın kapısına gelen fukaraya hizmet] ve Ehlullahın rızasını kazanmak, büyük bir se'âdetdir ki, herkese nasîb olmaz [her ni'met sâhibine müyesser olmaz]. 5/151

● Hızır aleyhisselâm, Muhammed aleyhisselâmın ümmetinden değil, geçmiş ümmetlerdendir. 2/55 [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● Hızır ve İlyâs "aleyhisselâm" vefât etmişlerdir. Rûhları cism sûreti ile [cesed olarak görünüp] cesede âid harekât ve cismânî ibâdetler onlardan vukû' bulur. 4/182 [İslâm Ahlâk: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Huzûr-ı bî-gaybet [huzûrun devâmlı olması], devâmlı olan tecellî-i zâtîdir, şu'ûn ve i'tibârât perdeleri araya girmeye-

yen, hiç gayb olmıyan devâmlı olan tecellî-i zâtîdir. Bu yolun sonunda müyesser olur. Perdeler araya girmez. 1/151 [Müjdecî Mektûblar: 193.]

● Hızır aleyhisselâm, zıkr-i nefy-i isbâtı [Lâ ilâhe illallah ile zikri], Abdülhâlık Goncdüvânîye, havuzda, su içinde tâ'lim eylemiştir. 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Hutbede, hulefâ-i Râsîdîni zıkr etmek, ehl-i sünnetin şîârıdır. 2/15 [Eshâb-ı Kırâm: 75.]

● Hutbede sultânların isimlerinin bir kademe aşağıda okunması, sultânların tevâzu'larındandır. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Hâtıraların [düşüncelerin] çok olmasından kalb muzdarip olmaya. Kendi işlerine bakalar. Ve istigfârı terk etmîyeler. 6/193

● Hulefâ-i erbâ'ada [dört halîfede] nübüvvetden gayri, Enbiyânın fazîletleri vardır. 1/151 [Müjdecî Mektûblar: 193.]

● Hulefâ-i erbâ'a [dört halîfe] arasındaki fazîlet, hilâfet sırasına göredir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● "El-hilâfetü ba'dî selâsüne seneten". Benden sonra hilâfet, otuz senedir" Hadîs-i şerîfi Emîrin "radiyallahü anh" hilâfeti ile temâm oldu. 2/36 [Eshâb-ı Kırâm: 221.]

● Hülafâ-i ümmeyye [Emevî halîfeleri] minber üzerinde ehl-i beyte nice seneler seb' ve la'net eylediler. Ve Ömer bin Abdülazîz "rahmetullahi aleyh" onları kaldırdı. Lâkin Mu'âviye "radiyallahü anh" onlar arasında değildir. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Hâtıratı kavuşma sebeplerinden sayalar. "Elâ innehü bi küllî şey'in mühîtin." [Dikkat ediniz. Haber veriyorum. Şübhesiz ki, Allahü teâlâ herşeyi ihâta eder.] 6/237

● Hallâc-ı Mensûr, hergün bin rek'at nemâz kılardı. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Hallâc-ı Mensûr, her gece zindanda ağır zincir ile beş-

yüz rek'at nâfile nemâz edâ ederdi. 2/95

● Hallâcın enel-Hak kavli, mevcûd Hakdır, ben değilim demektir. 3/120 [Se'âdet-i Ebediyye: 953.]

● Hallâc-ı Mensûrun kelâmı, hâllerin galebe çalmasından dolayı olduğu için, ma'zûrdur. 3/120 [Se'âdet-i Ebediyye: 953.]

● Hallâc-ı Mensûrun enel-Hak kavli, yolda iken söylenmiştir. [Tesavvuf yolcusu iken söylenmiştir.] Vefâtından sonra terakkî etdi [yükseldi]. 3/74

● Hîllet [dostluk] makâmı, asl i'tibâriyle, İbrâhîm aleyhisselâma mahsûsdur. 3/87

● Hîllet âm'dır. Muhabbet onun ferd-i kâmilidir. 3/87

● Hîlkatden [yaratılışdan] maksâd olan şeyi, bu kısa fırsat zemânında kazanmak gerektir. Yoksa mahrûmluktan ve pişmânlıktan gayri hiç netice olmaz. Birkaç günlük ömr büyük bir ganîmetdir. 5/20

● Hîlkat-ı insâniyyeden maksûd [insanın yaratılmasından maksad], kulluk vazîfelerini yapmaktır. Ve cenâb-ı Hak sübhânehu ve teâlâyı devâmlı istemekdir. Bu ma'nâ, zâhiren ve bâtinen [bedenen ve kalben] seyyidil evvelîn vel âhırîn aleyhi minessalevâtı etemmühâ ve minettehiyyâtü ekmelühâya tam tâbî' olmağı gerçekleştirmedikçe müyesser değildir. 1/110 [Müjdecî Mektûblar: 160.]

● Halkla [insanlar ile] hakları yerine getirmekden ziyâde karışmak zararlıdır. 3/101.

● Halkla ülfet eyle [görüş, konuş]. Fekat, alâka peyda eyleme [alâka kurma]. 4/16

● Halkla ihtilât [aralarına karışmak], onların hukûkunu edâ niyyeti ile olursa tâ'atdır. 4/172.

● Halkı tazyîk ve rencide etmek [dara düşürmek (sıkıştırmak) ve incitmek] harâmdır. 3/21 [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Halka i'tirâz killet üzere [az] olmalıdır. 5/110 [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 340.]

● Halkın ezâsına [eziyyetlerine] sabr lâzımdır. Ve onlarla iyi geçinmek vâcibdir. Bu azîmet yoludur. Kaçarak eziyyet-den kurtulmak da ruhsatdır. 3/6 [Se'âdet-i Ebediyye: 426.]

● Halk ile görüşmekden kurtuluşa çâre yokdur. 1/37 [Müjdecî Mektûblar: 40.]

● El-halku iyallullah ehabb-ü halkın ilallahi men ahsene ilâ iyâlihi. [İnsanlar Allahü teâlânın i'yâlidir. Allahü teâlâyâ en sevimli olan, Onun i'yâline iyilik edendir.] Hadîs-i şerîf. 2/90

● Halk ile konuşmalar yumuşak ve tatlı olmalıdır. Hiç kimseye sertlik eylememeli. Meğer ki, Hak için ola. 5/110 [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Halk [insanlar] ile mu'âmele tarzı. 1/170 [Müjdecî Mektûblar: 223.]

● Halka hizmet zikrden efdaldır. 4/160

● Halk eylemeğe [yaratmak için] ilm lâzımdır. Hak teâlâ küllîleri de, cüz'îleri de ve sırları [gizli olan şeyleri] bilir. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Hılkat-i insandan [insanın yaratılmasından] maksad. 3/113

● Halvet der encümen [Halk arasında Hak ile olmak], kalabalıkda, söyliyene ve dinleyene gönül bağlamamaktır. 1/221 [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Halvetde [yalnızlıkda] şöhet, şöhetde âfet vardır. 1/265. [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Hamr [şerâb] satışı âdet olsa, halâl olur diye fetvâ verilmez. 2/54

● Hamr ve ihticâb [kadınların örtünmeleri], ba'zı şerf'atlerde harâm, ba'zılarında halâl idi. 2/55

● Hannâs, insanların sadrında [göğsünde] bulunup, üsûl-i dînde [îmânda] vesvese ve hâtıralar hâsıl eder. 4/190

● Hâb [uyku] esnâsında, bedenine bir nev'i gaflet â'rız olmakla, bâtın nisbeti meydânı boş bulup, tam bir güzelliği

ile güzel ve perdesiz olan, meydân-ı zuhûra rehâyab olur. Ve yüzlerce nâz ve niyâz ile nâz perdesini yüzünden kaldırır, gülîstanda [gül bağçesinde] görülür ve salınır. 4/215

● Hâce-i Ahrâr buyuruyor ki; bütün iyi hâlleri ve buluşları bize verseler, fekat Ehl-i sünnet vel-cemâ'at i'tikâdını kalbimize yerleştirmeseler, hâlimi harâb, istikbâlimi karanlık bilirim. Eğer bütün harâbîlikleri, çirkinlikleri verseler ve kalbimizi Ehl-i sünnet i'tikâdı ile süsleseler, hiç üzülmem. 1/193 [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Hâce-i Ahrâr, "rehberin görüntüsü [râbita], Hakkın zikrinden dahâ fâidelidir." buyurmuşdur. 4/165

● Hâce-i Ahrâr buyurmuşdur ki, eğer ben şeyhlik eylesem, hiçbir şeyh, âlemde mürid bulamazdı. Ammâ bize başka işler emr olunmuşdur ki, o işler, şerif'atin yayılması ve müslimânların kuvvetlendirilmesidir. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Hâce-i Ahrârın vahdet-i vücûda meyli var iken, emr-i ma'rûf ile meşhûrdur. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Hâce-i Ahrârın zâhirde pîri var iken [Yakûb-ı Çerhî], Abdülhâlık Goncdüvânînin "kuddise sırrûh" rûhâniyyetinden istifâde ederek de üveysi oldu. 3/117

● Hârikaların fazla zuhûra gelmesi, efdâliyyete delâlet eylemez [efdâl olmayı göstermez]. 3/85 [Se'âdet-i Ebediyye: 748.]

● Hârikaların hâsıl olması, açlığa ve riyâzete bağlıdır. Ma'rîfet ile işi yokdur. 4/50 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kırâmet ve Âhret: 161.]

● Hârikaların efdal olanı, zât, sıfat ve ef'âl-i vâcibeye te'alluk eden ulûmdır. [Allahü teâlâyı bilmekdir.] 1/293 [Müjdecî Mektûblar: 547.]

● Havâsın hâbî [seçilmişlerin uykusu] gaflet olup, ibâdet-den ayrı kalmak memnû' [yasak]dır, [uygun değildir.] Nev-mül ulemâi ibâdetün. [Âlimlerin uykusu ibâdetdir.] 4/215

● Havâs-ı beşer [insanların seçilmişleri], havâs-ı melek-den [meleklerin seçilmişlerinden] efdaldır. 4/219

● Havâsdan [seçilmişlerden] ba'zılarının vefâtlarında, onların rûhlarını Melek-ül-mevt [Azrâil aleyhisselâm] almaz. Bunların vefâtları sırasında, Melek-ül-mevtin hâzır olması, rûhun kabz edilmesini müjdelemek için olmayıp, ta'zîm ve şereflemek içindir. 4/229

● Hâtıralardan kurtulmak ve vesveseleri kovmak, tarîka-i hâcegânda [hâcegân yolunda] çok kolay olur. 1/60 [Müjdecî Mektûblar: 79.]

● Hâtıraların def'inden murâd, matlûba teveccühe mâni' olan hâtıralardır. Yoksa, her hâtıra değildir, diye hâce-i Ah-râr buyurmuşlardır. 1/60 [Müjdecî Mektûblar: 79.]

● Havf [korku] gençlikde, recâ [ümîd] ihtiyârlıkda çok olmak lâzımdır. 1/88 [Müjdecî Mektûblar: 130.]

● Havf [korku] zemânında Li-ilâfî [sûresini] okumalıdır. 2/69 [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● "Havf-ı dünyâ [dunyâ korkusu ya'nî, şerî'ate muhâlif olma korkusu] ve âhîret [korkusu], bir kimsede cem olmaz." Hadîs-i şerîf. 4/18

● Havf-ı hâtîme [son nefes korkusu] ve âhîret endişesi [düşüncesi], tâ'atin artmasına sebep olup, nâfile amelin çok yapılmasına sebep olur. 4/18

● Havf-ı hâtîme [son nefes korkusu] öyle büyük bir ni'mettir ki, Allahü teâlânın dostları bu derde tutulmuşlardır. (Son nefes derdine.) 5/152

● Hıyârüküm fil-câhiliyyet-i hıyârüküm fil islâmî izâ fe-kâhe. [Câhillikde en ileride olanınız, islâm âlimi olunca, en ileriniz olur.] Hadîs-i şerîf. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hayâl-i beşer [beşer hayâli], âlem-i misâlin nümûnesidir. Zîrâ bütün eşyâ için hayâlde sûret vardır. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● El-hayrî fi-mâ sana' Allahü teâlâ [hayr, Allahü teâlânın yaptığıdır] diyerek sabr edeler. Cümle işleri, Hak teâlâyâ havâle edeler. 5/152

● Havâssa [seçilmişlere] ba'zı şeyler hâsıl olur ki, havsa-la-i avâmdan [avâmın idrâk etmesinden] gizlidir. Onları [o hâlleri] avâmdan gizlemelidir ki, fitneye sebep olmaya. 4/24

- D -

● Dâire-i selâsenin (üçüncü dâirenin) üstü, dördüncü dâire olup, vilâyet-i kübrâ.....

● Dank, bir dirhem in altına biri [veyâ takriben ikibuçuk kırat-ı şer'î, yarım gram] gümüş para. [İslâm Ahlâkı: 524.]

● Deccalın çıkması, kıyâmet alâmeti olup, hakdır. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Derd dahî maksada kavuşmanın başlangıcıdır. 1/61 [Müjdecî Mektûblar: 80.]

● Derd-i âhîret [âhîret derdi], nübüvvet kemâlâtında medh edilmiş olup, vilâyetde mevcûd değildir. Eshâb-ı kirâm âhîret derdine tutulmuşlar idi. Dâvûd-i Tâî, âhîret derdine (Kerâmetdir) dedi. 1/302 [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Derd ve muhabbet, insanların bildiği bir hâle münhasır değildir. Her kim ki, âhirete hâzırlanmakla iştigal eyleye, bu derd ve muhabbet ile vasflanmıştır. Zîrâ onun kalbine muhabbetin dolmasından dolayıdır ki, âdet olan şeyleri [insanların oyalandığı işleri] terk etmiştir. Ve nefse muhâlefet ederek, onun tahrîbine, [ona uymamağa], onu kırmağa cesâret göstermiştir. Her ne kadar buna sebep nedir, bilmesi de. 4/227

● Derd-i talebi, sermâye-i se'âdet [sermâyeyi tâleb derdini, kurtuluş derdi ile dertlenmeyi] din ve dünyâ ve şevk-ı matlûbu [matlûbun arzûsunu] ni'met-i uzmâ bileler [büyük nimet bileler]. 6/38

● Derd-i dünyâdan [dunyâ derdinden] ve bedene gelen sıkıntılardan dolayı, kalbler sıkılmaya ki, bu hâller temâmen geçicidir. Ve bu zorluğun altında [karşılığında] kolaylık vardır. 1/150 [Müjdecî Mektûblar: 193.]

● Derd-i dünyâ [dünyâ derdi] yakınlaşmağa ve yükselmeğe sebebdır. 4/227

● Derd-i dünyâ [dünyâ derdi] hatâlara keffâretidir. Yalvarma ve sığınma ile Cenâb-ı kudsîden afv taleb eylemelidir. 2/25 [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● Derd ve belâdan halâs için, günâhlarına istigfâr etmelidir. 4/119, 5/80, 2/99

● Derd ve belâ, günâhların çok afv edildiğini gösterir. Günâhların çok olduğunu göstermez. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Derd ve belâ vürûduna [gelmesine] sebep, günâhlardır. Zarar verenlere kızmamalı, mukâbele etmemeli, kendi günâhlarına istigfâr etmelidir. 4/119, 5/80, 2/99

● Dervîşâna [Velîlere] muhabbet ve teveccüh ve ihlâs, büyük bir ni'met ve büyük bir devâ [ilâç]dır. 6/111

● Düâ kazâyı red eder [engeller] ki, Lâ yerüddül kazâ ileddüâ [Kazâ, ancak düâ ile geri çevrilir,] Hadîs-i şerîfdir. 3/46 [Se'âdet-i Ebediyye: 400.]

● Düâ ile me'mûruz. Hak sübhânehu ve teâlâyâ düâ ve iltica, tadarru' [boyun bükerek yalvarmak] ve zârî [ağlamak] hoş gelir. 3/14

● Düâ ve teveccüh, tevekkül ve tefvîze [ısmarlamağa] muhâlif değildir. Tefvîze muhâlif olan budur ki, mâsivâyâ ilticâ [sığınmak] ve rûkûn [cânı gönülden meyl] etmektedir. 5/24

● Düâ-i zahril-gayb, icâbete akrebdır. [Gıyâben uzak kimseye yapılan düâ, kabûl olunmaya çok yakındır. Çabuk kabûl olunur.] 4/98

● Da'vete icâbeti (gitmeği) menhî kılan esbâb [mânî olan sebebler]: Yemeğin şübheli olması, dıvar ve tavanda resimler bulunması, çalgı ve çalgı âleti, ya'nî tegannî âleti ve boş şeyler (şarkılar) dinlemek, oyun ve eğlence bulunması, da'vet edenin zâlim, bid'at ehli, fâsık, şirretli, sohreti tâlib olmasıdır. 4/22 [Fâideli Bilgiler: 196, Hak Sözün Vesîkaları: 324.]

● Da'vet-i sâliha [sâlih kimsenin da'vetine] icâbet lâzımdır, sünnettir. 1/265 [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Delîl, medlûlden ezhârdır. [Delîl, delîl getirilmiş şeyden açıktır]. Hak sübhânehudan dahâ açık birşey yokdur. 1/247. [Müjdecî Mektûblar: 191.]

● Defâtir-i a'mâl [amel defterlerinin] uçarak, sağdan ve soldan verilmesi hakdır. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Defn olmıyan mevâtâ dahî, kabr hayâtı ile, azâb ve elemi his ederler. Fekat, hareket ve titreme olmaz. 3/35 [Se'âdet-i Ebediyye: 481.]

● Dimâğ, havâs-ı bâtınanın mahallidir. [Beyin, beş duyunun, görme, işitme, koku alma, tad alma, dokunma duyularının merkezidir. Hiss-i müşterek, hayâl, vâhime, hâfıza, mütasarrıfa denilen, görülmiyen beş duyunun da merkezi dimâğdır.] 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Dimâğdan, vehm ve hayâlden, hâtıraların giderilmesi [kaldırılması] zordur. 5/94

● Dimâğ, gurûr ve enâniyyet [benlik] yeri ve yükselme, ve tefekkür ve fâsid hayâllerin yeridir. 5/97

● Dünyâ [harâmlar], altınla süslenmiş bir necâset ve şeker ile kaplı bir zehr gibidir. 5/45 [Hak Sözün Vesîkaları: 339.]

[Dünyâ kelimesinin iki ma'nası vardır: Birincisi yakın demektir. Dünyâ hayâtı, âhirete nazaran yakın olduğu için, dünyâ hayâtı demektir. İkincisi, pis, fenâ demektir. Harâmlar ve mekrûhlar demektir.]

● Dünyâ [harâmlar] semm-i kâtil [öldürücü zehr] ve helâk edici bir hastalık ve büyük bir belâ ve bulaşıcı bir hastalıktır. 1/171 [Müjdecî Mektûblar: 223.]

● Dünyâ [harâmlar], görünüşde hoş ve şirindir. Aslında öldürücü bir zehr ve bâtil [bozuk] mal ve ona mübtelâ olmak fâidesizdir. Ve ona sarılan perişân, hor ve ona tutulan delidir. Akıllı o kimsedir ki, kıymetsiz [geçersiz] mala kapılıp ve böyle bir fâsid metâ'a meftûn olmaz. [Dünyâ hayâtında], bu kısa

fırsatda, Mevlâ-yı hakîkî celle şânühunun rızasını ele geçir-meğe, gönül verir ve âhiret amelinin hâzırlar. Bu keyflenilen fânî dünyâda, istenen şey, kulluk vazîfelerini edâ etmek ve Hakkın ma'rîfetini ele geçirmektir. Yazıklar olsun ki, bu dünyâda, o kimse kendinden istenileni edâ edemeyip, diğer işler ile meşgûl olur. 5/45 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 339.]

● Dünyâ [şerî'ate uymıyan şeyler] vefâsızdır. Vefâlı ol-masına imkân yokdur. Cümleyi Hak teâlâ irâdesinin zuhûru bileler. 2/64

● Dünyâ [hayâtındaki] harâm malının, eğer kıl ucu kadar i'tibârı olsaydı, düşmânı olan kâfirlere verilmezdi. [Kâfirlere kıl ucu kadar vermezdi.] 1/89 [Müjdecî Mektûblar: 131.]

● Dünyâ [harâmlar], Allahü teâlânın buğz etdiği şeylerdir. [Allahü teâlâ dünyâyı sevmez.] 1/233 [Müjdecî Mektûblar: 315.]

● Dünyâ-yı denîyye [alçak dünyâ] mu'teber değildir. Mal ve mevki'nin ele geçmesini asl maksâd zan etmemelidir. 1/75 [Müjdecî Mektûblar: 108.]

● Dünyâ, nefsin isteklerinin meydâna gelmesine yardım-cı olan şeylerdir. Bunun için, la'netlenmiştir. 1/52 [Müjdecî Mektûblar: 67.]

● Ed-dünyâ mel'ûnetün "Dünyâ mel'ûndur". Hadîs-i şerîf. 3/99

● Dünyâda her nev'i zarûrî, ihtiyâc olan [mubâh] şeyler dünyâdan değildir. Fudûl olanlar dünyâdandır. 3/85 [Se'âdet-i Ebediyye: 748.]

● Dünyânın ta'rîfi. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Dünyâ [hayâtı] azîz ise [nefse uygun ise], âhiret hor, dünyâ hor ise, âhiret azîzdur. İkisinin cem'i mümkün değildir. 4/42

● Dünyâ-yı denînin [alçak dünyânın, ya'nî harâmların] tadına ve güzelliğine sakın aldanma. Onun yalancı gösterişine kapılma. Çünkü hepsi geçici ve kıymetsizdir. Bugün böyle olduğuna belki inanmazsın. Fekat yarın ölünce, doğru oldu-

ğu anlaşılacaktır. O zemân inanmanın fâidesi olmayacaktır. 1/189 [Müjdecî Mektûblar: 241.]

● Dünyânın lezzeti ve elemi ikidir. Cisme [nefse] lezzet verenden rûha elem vardır. Ve aksi de vâkî'dir. 1/64 [Müjdecî Mektûblar: 85.]

● Dünyevî hâdis ve tefrika ve musîbetler her ne kadar [nefse] zâhirde acıdır, amma, bâtına nazarla merhem ve râ-hattır. Ve uhrevî yükselmeğe sebebdir. Zâhirin düşmesi, bâ-tının yükselmesine sebebdir. 6/85

● Dünyânın, [harâmların] muhabbeti, günâhların başıdır. 1/232 [Müjdecî Mektûblar: 314.]

● Dünyânın [harâmların] kötülüğü ortaya çıkmadıkça, ona tutulmaktan kurtulmak muhaldir. Ve ondan kurtulma-dıkça, felâh ve uhrevî kurtulma zordur. 1/232 [Müjdecî Mektûblar: 314.]

● Dünyâ hayâtının, Cenâb-ı Hak beş şey olduğunu bil-dirdi. [Hadîd sûresinin yirminci âyetinde meâlen, (Dünyâ hayâtı, elbette la'b, ya'nî oyun ve lehv, ya'nî eğlence ve zî-net, ya'nî süslenmek ve tefâhur ya'nî öğünme ve malı, para-yı, evlâdı [harâm yollardan] çoğaltmaktır) buyurdu.] Şerî'ate yapışınca, bunlardan kurtulmak nasîb olur. 1/232 [Müjdecî Mektûblar: 314.]

● Dünyâyı, âhiret ameli ile ta'leb eyleyen aldanmış ve hüsrâna uğramıştır. 4/31

● Dünyâ, ni'met ve lezzet için değildir. Âhiret, ni'met ve lezzet için hâzırlanmıştır. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Dünyâda [insanı], yimek, uyumak, (istediği gibi) yaşa-mak ve ni'metlenmek [gibi, nefsin arzûları] için yaratmadı-lar. Yaşamak ve ni'metlenmek [asl hayât] âhiretdedir. Bilâkis tâ'at ve kulluk için ve kendini bilmek için halk olundun. 6/45

● Dünyâ [hayâtı], âhiretin tarlasıdır. 5/95

● Dünyâyı, yaşayıp (keyf sürmek), ni'metlenmek [nefse uymak] için gönderilmedik. Esâs yaşama sonradır (âhiret-

dedir). Dünyâya, tâ'at ve ibâdet için gönderildiler (insanlar). İnsandan istenilen şey, Hak celle ve a'lâyı tanımaktır. Eğer bu istenen işlerde bozukluk (noksanlık) var ise, mâtem edilecek bir hâldir ki, dünyâ ve dünyâda olan şeyler onun yerini tutmaz. Bunların yokluğu (elden kaçırılması) ile bu fânî hayâtta üzümlerse [zorluk çekerlerse] bu zorluk âhiret için kolaylıktır. 6/208

● Dünyâ [hayâtı] şol kimse için zem edilmemiştir ki, 6/38

● Dünyânın dîne (âhirete) tercih edildiği zemânda, amel edenin ecri, diğer zemândaki amel edenin ecrinin elli mislidir. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Dünyânın âhiret hükmünde kılınmasının îzâhı. 6/185

● Dünyâda Allahü teâlânın rızâsının ele geçmesi istenmiştir. Onu tanımak âhiretde va'd edilmiştir. 6/78

● Dünyâda [âhiret âşıklarının] âşığın nasibi hep şevk ve ızdırabdır. Kavuşmak âhiretdedir. 6/185

● Dünyâ ayrılık yeridir. Kavuşmak yeri âhiretdir. Kavuşmamaktan dolayı, gönülleri kırılmaya. 6/203.

● Dünyâ [hayâtı] amel ve kesb yeridir. Ve âhiret, karşılık ve ecrin verileceği yerdir. Amel işlerken ecr taleb edip, onunla kalmak, kendini ecrden mahrûm eylemektir. 5/33

● Dünyâ hayâtı geçicidir. Bu birkaç günlük hayâtı ganîmet bilip, Mevlâ-yı hakîkî celle şânehünün rızâsını kazanmağa sarf etmek gerektir. Ve zikir ve fıkır ile geçimelidir. Alçak dünyânın, geçici ve helâk edici olarak sergilenen (fânî) ni'metlerine meyl etmeyip, âhireti kasdedeler. Ve ebedî mülkü ve devâmlı ni'metleri ve Allahü teâlânın rızâsını kazanmak ile meşgûl olalar. 6/119.

● Dünyâyı [harâmları] terk mümkün olmazsa, hükmen terk etmelidir ki, bu da sözlerde ve işlerde şerî'ate uymaktır. [Şerî'ate uymakla olur]. 2/82 [Se'âdet-i Ebediyye: 100.]

● Dünyâ [hayâtı], baştan başa ayrılık yeri ve üzüntü yeri-

dir. Kavuşma yeri âhiretdir. Hak sübhânehu, onun ameli [âhiret amelleri] ile kerem eyleye. [Âhiret amelleri ile şeref-lendire]. Tâ ki o yerin kavuşması hâsıl ola [âhiretin]. Dünyâ [da nefsin] râhatlığı kaldırılmadıkça, Allahü teâlâyâ tam kavuşmak hâsıl olmaz. Bunun için, Hak teâlâyı taleb edenler, bu dünyâda, devâmlı ciğerleri yanar ve gözleri yaş dolar. Ve her vaktde kederli, yanıp, erimekte kararsızdırlar [devâmlı, yanıp, erirler]. 4/164.

● Dünyâda, zarûrî işleri yapmakda ve zarûret mikdârı meşgûl oluna. Bütün gayreti ona sarf etmek, aksızlıktır. 2/31. [Se'âdet-i Ebediyye: 77.]

● Dünyâ [hayâtı] işlerine zarûret kadar, [zarûret mikdârı az çalışıp], diğer vaktleri kalbi toparlamağa sarf eylemek gerektir. 5/128.

● Dünyâ [hayâtında], doğru ile yalancı ve hak ile bâtıl birbirine karışdırılmışdır. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Dünyâda, avâmın hâlini havâsa [seçilmişlere] benzetmek, hikmet ve maslahattır [bir fâide ve hikmeti vardır.] 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Dünyâdaki müşâhedeler ve [kalb gözü ile görülen şeyler] ile tesellî olmak, susuz kimsenin serâbı su zan etmesi gibidir. 6/202.

● Dünyâdaki bütün şuhûdlar [görünen şeyler], zillerin şâibesinden uzak değildir. Zîrâ aslın zuhûr etmesine [zılsız] dünyânın yapısı müsâid değildir. Zîrâ aslın zuhûr edeceği yer âhiretdir. 6/130.

● Dünyâda zuhûrlar sûrettedir. Âhiretde hakîkîdir. 1/263 [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Dünyâdaki zuhûrlara, ister tecellî-i sıfat, ister tecellî-i zât desinler, zillerdir. 6/203

● Dünyâyı [harâmları] ihtiyâr edenler, münâfık hükmündedir. Sûretde olan îmân âhiretde fâide vermez. 1/215 [Müjdecî Mektûblar: 281.]

● Dünyâda hiçbir mahâl yoktur ki, oraya bir Peygamber gönderilmemiş ola. 1/259 [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Dünyâ [harâmların] muhabbetinin izâlesi için ilâc, şer'ate yapışmaktır. 1/232 [Müjdecî Mektûblar: 314.]

● Dünyânın [memleketlerin] temâmına dört kimse mâlik oldular. İki mü'min, ikisi kâfir. Zülkarneyn ve Süleymân "aleyhimesselâm", Nemrûd ve Buhtunnasar. Beşincisi Meh-dîdir "aleyhirrahme". Hadîs-i şerîf. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Dostluğa yakışmaz ki, üzmemek için sükût oluna. 1/233 [Müjdecî Mektûblar: 315.]

● Dostlardan insanlık icâbı vâkî' olan ve muhabbete ters düşen bir iş zuhûr ederse, afv edip, onların güzel işlerine bakıla. 5/123

● Dostlardan son nefes selâmeti için düâ umulur. 6/226

● Duman, sıcak sıvı ve katı zerrelere mürekkektir. 1/208. [Müjdecî Mektûblar: 265.]

● Dil de, baş gibi, devâmlı kötü ahlâka yer ve kaynaktır. 6/67

● Dîn-i mübînde kat'î ve tevâtür ile sâbit olan maddelere tam i'tikâd edip, müteşâbihatı zâhirinden sarf eylemek [müteşâbihatı zâhir üzere almamak, te'vil etmek] veya onun ilmini Hak sübhânehuya havâle eylemek gerektir. Üzerinde ittîfak [icmâ'] olan i'tikâdda şübhe eylemeyeler. 6/16 [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Dinden nasîbi olmıyan kimse, kurb [yakınlık] ve ma'ri-fetden [tanımaktan] nasıl hisse alabilir. 6/55 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 348.]

● Dinde Ebû Hanîfenin "radiyallahü anh" ve eshâbının kavleri mu'teberdir. Ehl-i târîhin kelâmları mu'teber değildir. 5/36 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 336.]

● Dinde harac [zor şey] yoktur. 3/21 [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Dînlî mer'î dînü halîlihi. "Kişinin dîni, arkadaşının dî-

ni gibidir." 4/14.

● Deynden bir dankı sâhibine vermedikçe, sâlih mü'min Cennete giremez. 2/87 [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Deynden [borcundan] bir dankı sâhibine vermek, pek çok dirhem sadaka vermekten dahâ iyidir. 2/87 [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Deynden [borcundan] bir dank gümüşü sâhibine vermek, altıyüz kabûl olunmuş ve makbûl [nâfile] hacdan ef-daldır. 2/66 [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Dünyâ hayâtı çok azdır. Ve ebedî azâb buna [buradaki küfre] karşılıktır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 307.]

- Z -

● Zâtıdan murâd mâhiyyet ve hakikatdır. 2/45 [Se'âdet-i Ebediyye: 968.]

● Zât-i şey oldur ki [birşeyin aslı oldur ki], şey'in cem'i vücûh ve i'tibârâtından her ne ki i'tibâr oluna, zât-ı şey, onların cem'i'nin mâverâsıdır. Her ne ki onda isbât oluna, vücûh ve i'tibârâtda dâhildir. 3/79

● Zât-i baht [Zât-i teâlâ] celle ve a'lâ mertebesinde nisbet-i vücûd yoktur. Ve nisbet-i imtinâ'i adem dahî yoktur. Nisbet-i vücûb-ı vücûd peydâ oldukda, onun mukâbilî olan nisbet-i imtinâ-i adem dahî zâhir olur ve nisbet-i vücûb-ı vücûda müteferri' olan istihkak-ı ibâdet dahî zuhûra gelir. 4/68

● Zât-i teâlâyı hiç adem mukâbil değildir. 3/63

● Zât-i teâlâ hiçbir vakt sıfat ve şuûnâtdan münfek olmaz. [Allahü teâlâyı arayan sıfat ve şuûnâtlarla karşılaşır. Bunlar ondan ayrılmaz.] 4/47

● Zât-i baht-ı ilâhî bî-mûlahaza-i esmâ ve sıfat, teveccüh ve mûrakabe ve tasavvur ve te'akkulden [akl erdirmekden] berterdir [pek yüksektir]. Vâsıl-ı zât-ı baht olup, vasl-ı üryâ-ni ile mümtaz olan ârifin muhabbet-i zâtiyye hükmünce zât-i

baht ile maiyyeti vardır ki, ol makamda sıfatdan melhuz yokdur. Fekat bu infikâk, muhabbetde ve ibtilâdadır. 5/119

● Zât-i teâlâ var olmasında hiçbirşeye muhtac değildir. Ve Zât-i teâlânın hakîkati ve mâhiyyeti vücûd değildir. Vücûdu, varlığı başkasına muhtac olmadığı gibi, Allahü teâlânın hakîkati, o varlıktan ibâretidir demek ma'nâsızdır. Kendi varlığı ile hâricde mevcûd olan bir zâta, başkalarına olan sıfat, başkaları ile bulunabilen bir kelimeyi ism vermeğe ne lüzûm vardır. Hak teâlâ, nisbetlerin ve it'ibârların ötesindedir. Hak teâlânın zâtına adem mukâbildir demek ma'nâsızdır. Zîrâ yokluğun karşılığında bulunan vücûd başkadır ki, olmak ve meydâna gelmek ma'nâsınadır. 4/230 [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Zât-i teâlâ, nefis-i vücûdda ve vücûdun tevâbi'ı olan [Zât-ı teâlâ, vücûdun kendisinde ve vücûdun tâbi'leri olan] diğer kemâlâtta [Hayât, ilm, kudret, sem', basar ve irâdet ve kelâm ve tekvin gibi] kendi kâfidir. Ve bu kemâlâtın husûlünde [meydâna gelmesinde] sıfât-i zâideye muhtâc değildir. Böyle olmakla berâber, sıfât-ı kâmile-i zâide dahî Hak teâlâ için kâindir [diğer sıfat-ı kâmile dahî Hak teâlâ için vardır]. 3/25

● Zât-i teâlâ muvâtât ile söylenir, istikâk ile söylenmez. Ya'nî Zât-i ilâhî ilmdir denir, âlimdir, denemez. 1/234 [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Zât-i ilâhînin arada isimler olmadan, mahlûklar ile hiç ilişiği yokdur. 1/208 [Müjdecî Mektûblar: 265.]

● Zât-i ilâhîde mertebeler düşünmek, felsefecilerin sözlerine benzer. Keşfleri doğru olan Evliyâ, Zât-i ilâhîyi tam basît bilirler. Ayrılık, gayrılık isimlerde olur, derler. 1/125 [Müjdecî Mektûblar: 171.]

● Zât-i Hak teâlâ, bir emri bir it'ibârı mülâhazasız câmi'i cemî'i kemâlâtıdır [zâtında bütün kemâlâtlar vardır]. Belki aynı kemâldir. Zât-i ilâhî, sıfât-ı kemâlden herbiri rengine zühûr buyurursa, zâtın ba'zısı bir sıfatla ve ba'zı diğeri sıfatı uhra ile muttasîf demek değildir. Zât-i teâlâ hep ilm, hep kudret, hep irâde.... ilâhîdir. 3/99

● Zât ve sıfat-ı ilâhî mertebesinde sıfat ve ittisâf mülâhazası kâin değildir. Ne zâtta mevsûfiyyet ve ne sıfatda sıfâtıyyet mevsûfdur. Vücûdun ve vücûb-i vücûdun bulunmadığı vaktde, sıfat için mecâl muhâl olur ki vücûdun nevi'leridir. Ol mertebede hayât, ilm.... ve ilâhire hep nûrdur. 3/112

● Zât-i teâlâ ve tekaddes, husûl-ı kemâlâtta kâfi isede eşyâyı tekvîn ve tahlîkde sıfât-ı zâide lâzımdır. Çâre yokdur. Zîrâ, Zât-i teâlâ nihâyet-i tenzih ve takdisdedir ve gâyet azamet ve kibriyâdedir. Ve onunçün kemâl ve gınâ ve eşyâya kemâl-i adem münâsebeti sâbitdir. Eğer tevassut-ı sıfât olmasa, bir şeyin husûli mutasavver olmaz idi. Zîrâ ki, Zât-i teâlânın satevat-i eşia'-i envârında eşyanın helâk ve fenâ ve inhirak ve inhidamından gayri nasîbi yokdur. Âlemin vücûd-ı hâriciyesine vesîle olmağa sıfat-ı hakîkî gerekir ki, kemâlât-i zâtiyeyi kendi vesâili ile merâyây-ı âlemde cilvesâz edeler. 3/25

● Zât-i sübhânehu için âlemden gınâ-yı zâtî vardır. Ba'zı merâtib-i esmâ ve sıfatda bu nisbet mutasavver değildir. 3/109

● Zât-i baht-i teâlâ mertebesinde ârifin nasîbi, matlûbdan gayri değildir. Pes isbât-i muhabbet dahî yokdur ki, mertebe-i sıfatdadır. Bu sözün tafsili, Mebde' ve Mu'ad risâlesinde, kendi sözü ile Râbi'a-i Basriyenin kelâmı meyânı fark ve beyân eylediği ma'rifetde tasrîh buyrulmuşdur. Taleb oluna. 5/153

● Zât-i teâlâyâ vusûl-i biçûnî ile vusûlda, bir şeyin tavassut ve haylûleti yokdur. 3/117

● Zât-i teâlâdan gayri ism ve sıfata tâlib olmayınız ve zirveden hadîda tenezzül eylemeyiniz. 5/31

● Zât-i akdes mertebesinde herkes fîkd ve cehl ile mevsûflardır. Ve erbâb-ı ilm ve cehl ol zirve-i ulyâdan ye's hâlinedir. İl'm, şühûd ve sözü bil-cümle merâtib-i zılâldedir. Ef-sâf ve ef'al mertebelerinde ve mertebe-i zât-ı mukaddesde hayret ve cehlden gayri şey yokdur. 5/73

● "Zâkirleri [zîkr edenleri] ve onlarla birlikde olanları Hak teâlâ magfîret buyurdu." Hadîs-i şerîf. 1/203 [Müjdecî

● Bir zerre, Hak teâlânın izni olmadan hareket edemez, dedikleri Halk eylemek [yaratmak] i'tibâriyledir. Cezâ ve a'zâb, kesb i'tibâriyledir. [Kul kesbi sebebi ile azâb veyâ cezâ görür.] 5/83 [Fâideli Bilgiler: 219, Hak Sözü'nün Vesikaları: 345.]

● Zikir, gafleti tart etmekden ibâretdir. Zâhir [beden] başlangıçta ve nihâyetde zikre muhtacdır. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Zikrin ta'rîfi. 3/83

● Zikrin fadlı. 3/12

● Zikir, salevâtıdan efdaldır. 2/57

● Zikir lâzımdır, çâre yokdur. 2/50 [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Zikir-i cehri [sesli zikir] memnu'dur [yasakdır]. 5/54

● Zikir-i cehri [sesli zikir] bid'atdır. 5/131.

● Zikir-i kalbîyi yapamıyana, zikir-i lisânı dahî telkin oluna. Ümmiddir ki, iki zikrden netice meydâna gelir. 6/186

● Zikir-i kalbî te'sîr etmiyen kimseye, vukûf-ı kalbî ile emr etmeli ve teveccüh gerekdir ki, zikir te'sîr eyleye. 4/165

● Zikir-i lisânî [dil ile yapılan zikir] de fâidelidir. 3/12

● Zikir, şerî'atin emrlerindendir. 5/106 [Kıyâmet ve Âhiret: 101.]

● Zikir aslında, sünnet ve güzeldir. Doğruca Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vâsıl olur. 5/36 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 336.]

● Zikir, kaytsız şartsız ve kalbde hiçbirşey bulundurma-dan ola. 4/200

● Zikrde abdest şart değildir. 6/9

● Zikir eden kimse hiç olmazsa dilinden çıkan nedir, onu bile. 5/104

● Zikir ve fikre devâm edeler. Ve kalb vazîfesini azîz bile-

ler. Ve Allahü teâlâyı, kendini hiç bilerek devâmlı ihlâsı en lezzetli ni'met bileler. Ve o yüce dergâha tutulmağı en kıymetli iş bileler. [En önemli işlerden bileler]. 4/48

● Zikir ile evkâtı [vaktleri zikir ile] ma'mur edeler. [Vaktleri zikir ile geçireler]. Ammâ, zikri aldığı şekli üzere amel eyleye. Ve onun zıddı olan her ne olursa, düşman bilip, sakı-na. 3/33 [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

● Zikrde tad, lezzet, şerî'atin emrlerine dikkat nisbetin-dedir. 3/33 [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

● Zikrin fâidesi, şerî'atin emrini yapmağa bağlıdır. 1/190 [Müjdecî Mektûblar: 242.]

● Zikre ol mertebe devâm edeler ki, kalbinde mâsivâdan [mahlûklardan] nâm ve nişân kalmıya ve kalbine birşey ge- lirse, getiremiye. 3/83

● Zikir ile vaktleri o kadar ma'mur edeler ki, farzlardan ve sünnet-i müekkedelerden gayri hiçbirşey ile meşgûl olma- ya ve tilâvet ve ibâdet-i nâfileyi dahî başlangıçta terk eylese dü-rüstür. 6/190

● Zikir-i nef-yü ve isbâtı [Lâ ilâhe illallah'ı] o kadar tek-râr edeler ki, isteklerden kurtulup, Hak teâlâyı istemek ile kâim olalar. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Zikir-i nef-yü ve isbâtı ol kadar devâm edeler ki, fenâ hâsıl ola. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Zikir ve fikr ile vaktleri ma'mûr edeler ki, se'âdet-i ebedî istifâde oluna. Onsuz muhaldir. 6/83

● Zikir-i kalbîye öyle devâm etmeli ki, sem'i işitme sıfatı olduğu gibi, kalbin sıfat-ı lâzimesi ola ve bu ma'nâ tarikat-i Nakşibendiyyede az bir çalışma ile hâsıl olur. 6/86

● Zikir-i kalbîye [kalb ile zikre] öyle devâm edeler ki, de-vâmlı olup, sem'i işitme sıfatı, başarı da görme sıfatı olduğu gibi, zikir dahî kalbin sıfatı ola. İşte bu vakt zâhirin [bede-nin] gafleti, bâtının huzûruna sirâyet eylemez. Ve görünen uyku [bedenin uykusu] ma'nevî teveccüh ile birleşir. 5/99

● Zikrin tekrârına o şekilde devâm edeler ki, mâsivâ sa-hâ-i sîneden (kalbden) temâmen siline [kalka] ve mâsivânın ismi ve resmi gönül aynasından yok ola. 5/93

● Zikr-i nef-yü ve isbâta [Lâ ilâhe illallah zikrine] o ka-dar devâm edeler ki, sa-hâ-i sinede [kalbde], Hak sübhâne-hudan gayri hiçbir murâd ve maksûd ve Hak teâlânın murâ-dından gayri bir murâd kalmıya. 5/71

● Zikr-i ismullah [Allah isminin zikri] başlangıçta pekçok fâidelidir. 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Zikr, Allahü teâlânın ismi ile yapılırken, isimler ve sı-fatlar düşünülürse, ahvâl ve mevâcîd hâsıl olur. 1/264 [Müjde-ci Mektûblar: 396.]

● Zikr-i zât tarîki [Allahü teâlânın zâtının zikrinin yolu] şöyledir ki, dil damağa yapışır ve bitişir ve kalb-i sanavberiye [maddî kalbe] müteveccih olasın ki o yürek, kalb-i hakîkiye yuva gibidir. Ve Allah ismi mübârekini o kalb üzerinde hâtır-lama yolu ile, kalbden geçirirsin. Ve o sırada dikkat ederek hiçbir uzvunu hareket ettirmeyesin ve hayâlde kalbin sûreti-ni de düşünmiyesin. Maksad olan kalbi hâtırlamaktır. Kalbin sûretini tasvîr değildir. Ve Allah lafz-ı mübârekini ma'nâsını bîcûn ve bîcûnegî [ötelerin ötesi] mülâhaza edip, hiçbir sıfatı ile düşünmiyesin. Hâzır ve nâzır olduğunu dahî düşünmiye-sin ve Allahü teâlânın yüce zâtından sıfatlar seviyesine düş-miyesin. Eğer pîrin sûreti kolayca zâhir olursa [görünürse], onu dahî kalbe getirip, kalbde hıfz edip, zikr eylesin. Nefes bağlanmaz. Nefesin müdâhalesi olmamalıdır. 6/9

● Ba'zı zemânda zikr-i zât [ALLAH], ba'zı vaktlerde zikr-i nef-yü isbât [LÂ İLÂHE İLLALLAH] münâsibdir. 1/241 [Müjdet Mektûblar: 334.]

● Zikr-i nef-yü ve isbât [lâ ilâhe illallah zikri] nemâzın şartı olan abdest makâmındadır. Mu'âmele-i nefy [Allahdan gayri her şeyi yok bilmek] netîceye ulaşmadıkça, farzlar, vâ-cibler ve sünnetden gayri nâfileler, vebâl dâhilindedir. Has-talığı kaldırmak lâzımdır ki, zikre bağlıdır. 3/11

● Zikr-i nef-yü isbât tarîki [lâ ilâhe illallah diyerek zikr yolu] şudur ki, dilini damağa yapışdırıp ve nefes zir nâf'de, ya'nî göbek altında habs edip, kelime-i lâ'yı göbekden çekip tâ farkı sürreye îsâl ve ilâhe kelimesini fark-ı sürreden sağ omuza getirip, illallah lafzını buradan kalb-i sanavberiye kalb cihetine vâsıl eyleye, göğsün sol tarafında vâkî'dir. Ve bu mecmuin nakşında [bu şeklin işlenişinde, (yapılışında)] sûret-i Lâ ma'kûs olur [Lâ'nın sûreti aks eder]. Ve bu keli-meleri bir mahalden diğer mahalle ulaştırmak hayâl ile ol-mak gerektir. Ve a'zâ [uzvları] ve nefesi hareket ettirmiyе ve nefes göbek altında tutula. Nefesin tahammülü kadar zikri tekrâr ede. Ve ma'nâsını bu kelime ile birlikde Lâ maksûde illallah [Allahü teâlâdan başka maksûd yoktur] olarak hayâl yolu ile tasavvur edeler. 6/47

● Zikr-i nef-yü isbât tarîki [yolu]. 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Zikr-i nef-yü isbât ["lâ ilâhe illallah" zikri] binden beş-bine kadar, her ne kadar mümkünse zikr edeler. 6/17

● Zikr-i nef-yü isbâtı ["Lâ ilâhe illallah" zikrini] nefesi habs ederek, önce Hızır aleyhisselâm, Abdülhâlık Goncdü-vanîye tâ'lîm eylemiştir. 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Zikr-i nef-yü isbâtda [Lâ ilâhe illallah zikrinde], nefe-sin habsi mümkün olmazsa, habs etmiyeler. Nefesin habsi şart değildir. 5/43

● Zikr-i nef-yü isbâtın [Lâ ilâhe illallah zikrinin] adedi ve vakti muayyen değildir. Her vakt, nefes müsâ'adesince tek olmalıdır. 5/43

● Zikr-i nef-yü isbâtı [lâ ilâhe illallahı] tesbîh ile veyâ tes-bîhsiz lisânen huzûru kalb ile çok yapalar. 5/33

● Zikr-i nef-yü isbâtda [Lâ ilâhe illallah zikrinde] Mu-hammedün Resûlullah ilâvesi lâzımdır. Ve mertebe-i ta'yîni yoktur. [Belli bir sayıda değil. İstenilen yerde]. 6/76

● Zikr-i nef-yü isbât [lâ ilâhe illallah zikri] her bir nefes-de tek olacaktır ki, buna dikkate vukûfu adedî derler. 6/47

● Zikr-i nef-yü isbâtıda [lâ ilâhe illallah zikrinde] lâ derken istekleri ve maksadları kaldırıp, vücûdû ve ona tâbî olan şeyleri yok bilmek lâzımdır. 2/23 [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Zikr-i nef-yü isbâtın [lâ ilâhe illallah zikrinin], bâtının temizlenmesinde, tâm bir te'sîri vardır. 4/14

● Zikr-i nef-yü isbâtın [lâ ilâhe illallah zikrinin] te'sîri, diğer zikir ve işlerden fazladır. 5/139

● Zikr-i nef-yü isbâtın [lâ ilâhe illallah zikrinin], isbât tarafında, Allahü teâlâdan başka, ki bunlar [mahlûkâtın ötesinde] ve hayâl edilen şeylerdir ki, bunlar hiç olmya. 3/2

● Zikir netîcesinde sâlik [tesavvuf yolcusu], nefsanî ilâh-lara [putlara] tutulmaktan kurtulup, emmâre mutmaînne olur. Ondan sonra, zikir eylemekle, terakkî hâsıl olmaz. Zikir o mahalde ebrârın virdleri gibi olur. O makâmda terakkî, kurb dereceleri, Kur'ân-ı kerîm okumak ve kırâ'eti uzun okuyarak nemâz kılmağa bağlıdır. Bu vaktde zikir, Kur'ân-ı kerîm okumak ile tekrar olunursa, Kur'ân-ı kerîm okumaktan ele geçen fâide hâsıl olur. 3/24

● Zikrin kemâlî, hâtırlananda [zikir edilende] fânî olmaktır. 4/51 [Kıyâmet ve Âhret: 163.]

● Zikir-i kalbî ile meşgûl olmak, büyük ni'metlerdendir. Onun şükürünü edâ edeler. **"Ni'metlerime şükür ederseniz, onları arttırırım."** ümmîd olunur ki bu zikir, zikir edilene kavuşmağa vesîle olup ve ma'rîfetden bir küçük kapı açılıp, zikir ile zikir edeni aradan kaldırıp ve huzûru kendiliğinden zuhûr eder ve "Kendisini yine ancak kendisi zikir edebilir", perde dahî açıla. 5/46

● Zikrden maksad, zikir edilende fânî olmaktır. Zikir edilende fenâ hâsıl oldukça, zikir kalmasa bir be'îs yokdur. 4/37

● Zikir ve murakabede hâsıl olan tad ve zevk cezbenin te'sîrlerindendir [eserlerindendir]. 5/122

● Zikir-i kalbî [kalb ile zikir] ahkâm-ı şer'îyyenin yapılmasını kolaylaştırır ve nefsi emmârenin azgınlığını kaldırır.

1/275 [Müjdecî Mektûblar: 465.]

● Zikir netîcesinde bâtını, zikir sultânî istilâ edip..... 4/23 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 325.]

● Zikir, Hakkullahın [Hak teâlânın hakkının] edâsıdır. Halkı irşâd, hem Allahü teâlânın, hem de kulların hakkının edâsıdır ki, efdaldır. 2/46 [Se'âdet-i Ebediyye: 902.]

● Zikir eden kulu, Hak teâlâ dahî zikir eder. "Beni zikir ederseniz, ben de sizi zikir ederim." Bundan ziyâde se'âdet var mıdır? 6/145

● Zikrden zikir edilene ve delillerden delil getirilene kavuşa, sûretten hakîkate çekile ve lafzdan ma'nâyâ ulaşalar. 6/122

● Zikir ve ibâdetde cem'iyet [topluluk] ve halâvete [tadlara, zevklere] bağlı olmayasınız. Gereğ halâvetle, gerek bî halâvetle [zevksizlikle] (hâller olsun olmasın) zikir ediniz. İbâdet ne kadar meşakkatli ise, onun dahî sevâbını [çok sevâbını] ümmîd edesiniz. 6/166

● Zikir ve teveccüh ve huzûr, o zemâna dekdir ki, vücûd-i zâkir der meyân olmya. [Zikir edenin vücûdu aradan kalkıncaya kadar zikir etmeli.] 6/242

● Zikir-i zât [Allahü teâlânın zikrinde] sıfat ve isimleri düşünmemelidir. Hayrete, ya'nî anlayamayacağını anlayıncaya kadar zikre devâm etmelidir. 1/264 [Müjdecî Mektûblar: 396.]

● Zikir vaktinde, bütün a'zâda, zevk meydâna gelmek, zikirlerin sultânındandır. 6/82

● Zikir bütün bedeni kaplayıp, kalb gibi her uzvu dahî zikir ederse, (SULTÂN-I ZİKİR) denir. 5/142

● Zikir esnâsında huzûr ve kendinden geçme galebe eyledikde, zikir terk ve onun hıfzı lâzımdır [o hâli muhâfaza lâzımdır]. 5/78

● Zikrden maksad, kalbin hareketi olmayıp, teveccüh ve kalbin huzûrudur. 4/37

● Zikrde ahfâ latifesi de zikre başlarsa, zikri bırakmalı, mücerred vukûf-ı kalbi ile, kalbe teveccüh etmelidir. [Nasıl olduğu bilinmiyen bir teveccüh ile râhat bulalar]. 1/129 [Müjdecî Mektûblar: 176.]

● Zikr telkîni, çocuğa elif ve bâ tâ'limi gibidir. 2/26

● Zikrde dil ile söylemek zor olursa, heidîce tâ'lim edeler. 6/128

● Zikr, yalnız mûsil [kavuşduran] değildir. Râbita ve muhabbet ve fenâ-fişseyh ile meşrûtdur [şartlıdır]. 4/198

● Zikr, yalnız nef-yü isbât [lâ ilâhe illallah] veyâ ism-i zâtın [ALLAH] tekrarına münhasır [sâdece bu] değildir. Şerî'atin hudûdunu gözetmek zikrdir. 2/46 [Se'âdet-i Ebediyye: 902.]

● Zemâyım-ı ahlâk [kötü ahlâk], kadınlarda erkeklerden dahâ çokdur. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zevk-i vüsûl [kavuşma zevki] başlangıçda mevcûd, yolda [ortada] ve nihâyetde yokdur. 1/274 [Müjdecî Mektûblar: 464.]

● Zevk-i bâtinî [bâtinî zevkî] âlem-i bîcûnîden hissedârdır. [Bilinmiyen âlemden nasîb alır]. Zâhir [beden] onu bilmez [anlamaz]. 2/43

● Zevk ve vecde cesedin ilgisi vardır [pek azdır]. Adem-i zevkin [zevk yokluğunun] rûha tealluku [bağlılığı] ziyâdedir [çokdur]. 1/250 [Müjdecî Mektûblar: 345.]

● Zeheb [altın] ve fîdda [gümüş] kadına süs için câizdir. Kullanılmaları harâmıdır. 1/163 [Müjdecî Mektûblar: 208.]

- R -

● Râbita ile teveccüh cem olursa [birleşirse] nûrûn lâ nûrdur. 4/33. [İslâm Ahlâk: 544.]

● Râbita, mürşidin sûretini gönülde tasavvur eylemektir. 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Râbita, mürîdin, pîrinin sûreti her zemân göz önünde

olmasıdır. 4/165

● Râbitanın hâsıl olması, se'âdete kavuşmuş olanlara nasîbdır ki, bütün hâllerde, râbita sâhibini arada [vâsita] bilirler. 2/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 426.]

● Râbita zikrden dahâ fâidelidir. 4/198

● Râbitadan dahâ yakın kavuşma yolu yokdur. 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Râbitanın kuvvetindendir ki, huzûrda ve gaybetde [hâzır ve uzakda] olan vâridâtın [gelen feyzlerin] farkı anlaşılmaz ve ikisi bir tasavvur olunur. Hâzır olmak ve uzak olmak arasındaki fark sâbitdir. Lâkin bu fark râbitanın kuvveti nisbetinde azdır. 4/197 [İslâm Ahlâk: 549.]

● Râbita-i muhabbet. 2/30

● Râbita bağlılığı çoğalınca, sâlik [tesavvuf yolcusu] kendini pîrin aynı ve onun sıfatı ve libâsı ile kendini mevsûf [onunla vasflanmış] bulur. Ve her nereye bakarsa, pîrin sûretini görür. 4/165

● Râbitayı ve bâtin ile ilgili meşgaleyi, sabâh nemâzından sonra ve uyku vaktinde yapmak hoşdur. 6/166

● Râfîzîler oniki fırka olup, cümlesi, eshâb-ı Resûlî [Resûlullahın eshâbını] tekfir ederek, dalâlet fırkalarının en kötüsü olmuşlardır. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Râfîzîlerin zuhûr edeceği ve müşrik oldukları ve katli lâzım olduğu hakkında hadis-i şerîf. 4/64

● Râfîzîlik, Emîr "radiyallahü anh"ın muhabbeti değildir. Eshâb-ı kirâmdan uzaklaşmaktır ki, kötülenmiştir. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Ram ve kerşen, hindûların putlarıdır. Anne ve babadan tevellüd eylemişlerdir. 1/167 [Müjdecî Mektûblar: 218.]

● Râh-ı vüsûl [kavuşmak yolu] şerî'ate tâbî' olmağa bağlıdır. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Râh-ı ictibâ [ictibâ yolu, çekip, götürülmek yolu] Pey-

gamberlere mahsûsdur. 1/117 [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Râh-ı müridîn [müridân yolu], râh-ı inâbet [inâbet yolu] ve râh-ı murâdan [murâdlar yolu], râh-ı ictibâ'dır [ictibâ yoludur]. 1/117 [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Râh-ı inâbet, kavuşmaları az, râh-ı ictibâ, kavuşmaları pekçoktur. 1/302 [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Râh-ı feyz [feyz yolu], muhabbet ve şevk nisbetinde açıktır. Ve bâtından bâtına yol açılmışdır. 6/37

● Râh-ı inâbetde [inâbe yolunda], mâdem ki, kavuşmak kendi gitmesi ile, riyâzet ve meşakkat çoktur. Ve ictibâ yolunda kavuşmak, kavuşturulmak yolu ile hâsıl olduğu için, riyâzet ve meşakkat o kadar lâzım değildir. Onun riyâzeti, ahkâm-ı şer'îyyeyi yapmak ve sünnete riâyet etmek ve râzı olunmayan bid'atlerden sakınmaktır. 6/220

● Rü'yâda vâkî' olan şeyler, âlem-i misâlde görülmüşdür. Rü'yâda görülen elemin, eğer farazâ hakîkati varsa, dünyevî elemeler kısmındandır. Kabr azâbı âhîret azâblarındandır. 3/30 [Se'âdet-i Ebediyye: 88.]

● Rü'yâlar kâbiliyyeti haber verir. Ve işe yakın olan kuvveti [isti'dâd kuvvetini] haber verir. Şu'ûrlu yapılan iş değildir. Bir gönül gerektir ki, kâbiliyyeti zuhûra gelip, muâmeleleri kuvveden fi'le ulaşa. 5/135

● Rü'yet [görmek], dünyâda; hissiz ve hareketsiz olan iki parça içi boş sınırdan ibâret (gözün), karşısına gelip, hizâlanma şartıyla görmektir. Bu fânî ve za'îf dünyâ hayâtında eşyâyı hissetme ve görme olduğu hâlde, niçin mümkün değildir ki, devâmlı ve kavî olan âhîret hayâtında o iki parça sınıra bir kuvvet ihsân ede ki, karşısına ve hizâsına gelmeden, her cihette ve cihetsiz olarak, kişiyi görücü eyleye. Her şeyi yaratan Allahü teâlâ mertebelerin en yücesinde, ba'zı mekân ve zemânda, ba'zı hikmet ve fâideler vâsıtasıyla, hîzâyâ gelme şartı ve cihet ta'yinine riâyet edilmiştir. Diğer ba'zı mekân ve zemânlarda dahî bu şarta i'tibâr olunmayıp, bu şart hâsıl olmadan, rü'yet hâsıl olmuştur. Bunun gibi

rü'yetde, karşı karşıya gelmek şart olsa, gerektir ki, gören tarafda dahî şart ola. Netîce i'tibâriyle, Hak teâlâ eşyâyı görmez. Bu sûrette, Kur'ândaki naslara muhâlefet vardır. Ve bu i'tirâz, Allahü teâlâ için dahî vardır. Allahü teâlânın varlığını [vücûdunu] inkâr etmek olur. 3/43 [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● Rü'yet-i uhrevîde [âhîretdeki rü'yetde] mü'minlerin kendileri temâmen basar olurlar. 3/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 926.]

● Rü'yet-i uhrevî [âhîret rü'yeti], isimler ve sıfatlar perdesi olmadandır. Her şahsın rü'yeti, o şahsın mebd'e-i te'ayyün olan ism-i ilâhî mikdârıncadır. Mebd'e-i te'ayyünü ism-i câmi' olan devlet sâhibinin rü'yeti, ilâhî i'tibârâtın hepsi ile alâkalıdır. 3/99

● Rü'yet-i uhrevî [âhîret rü'yeti], ayın [bedr hâlinde görülmesi gibi] görülmesine benzer; hadîs-i şerîfi. 3/78

● Rü'yet-i uhrevî [âhîret rü'yeti], ilm-i huzûrî ile alâkalıdır ki, o makâmda hâlis, âşikâr olma vardır. İhâta yoktur. Bir keyfiyyet ma'lûm olmaz. Nasıl ma'lûm olur ki, o hazretde keyfiyyet yoktur. 4/210

● Rü'yet-i basarîyi [göz ile görmeği] inkâr eden mu'tezile, delîl olarak, rü'yet-i basarî, mukâbeleyi iktizâ eder. [Karşılıklı olmak lâzım gelir.] Bu ise, Hak teâlâyâ cihet ve nihâyet isbâtını mücib olduğundan, mümkün değildir, derler. Hâlbuki, bu delilleri Hak teâlânın mahlûkâtını görmesini de inkârı mücibdir. Mukâbele şart olmaz. Zîrâ Hak teâlâ mekândan münezzehtir. 6/62

● Rü'yet, âhîretde mevcûddur. Ve rü'yete yakîn-i vicdânî hâsıl olur. Fekat mer'î [görünen] hiç müdreğ olmaz. 3/43 [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● Rü'yet dünyâda câiz ve vâkî' olmamış ve âhîretde vâkî' olacaktır. 3/122 [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Rü'yet ne kalb ile, ne basar ile dünyâda vâkî' değildir. 3/118

● Rû'yet, âhirete mahsûs ve mevcûddur. Ve bilinmiyene âid olan rû'yetin nasıl olduğu da bilinemez. 4/189

● Rû'yet, Cennet ehlinin cümlesi içindir. Ba'zısının görmesi, ba'zısının görmemesi bildirilmedi. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Rû'yet, Hak teâlânın mahlûkudur ki, icâd ve temsil târîkiyle [yolu ile] izhâr eyledi [açığa çıkardı]. 3/73

● Rubbe tâ'lin yel'anühül-Kur'ân hadîsi. [Kur'ân-ı kerîm okuyan çok kimse vardır ki, Kur'ân-ı kerîm bunlara la'net eder.] 2/53 [Se'âdet-i Ebediyye: 429.]

● Rıbâda [fâizde] malın hepsi harâmdır. Yalnız fâizi harâm sanmamalıdır. 1/102 [Müjdecî Mektûblar: 150.]

● Rıbânın harâm olması, Kur'ân-ı kerîmde bildirilmiştir. Muhtâca ve muhtâc olmıyana harâmdır. 1/102 [Müjdecî Mektûblar: 150.]

● (Rubâiyyât) kitâbını Muhammed Bâkî "rahimehullah" yazmıştır. 1/290 [Müjdecî Mektûblar: 524.]

● Ricâlün Lâ tûlhîhim ticâretün ve lâ bey'un an zikrillah, [Öyle kimseler vardır ki, ticâretleri ve alış-verişleri onları, Allahü teâlânın zikrinden alıkoymaz.] Hiçbir nesne onların maksûddan te'hîrine sebep olmaz. 5/44

● Ricâlin libâsı [erkeklerin elbisesi], zenânın libâsına [kadınların elbisesine] müşâbih olmamalı. Ya'nî, kadınlar ne giyerse, erkekler aksini giymeli. 1/313 [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Ricâl nisvâna [erkekler kadınlara], nisvân ricâle teşebbüh [kadınlardan erkeklere benzeyenler] mel'ündür. 1/313 [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Rücû' eden (inen) kâmil insan; eğer vilâyet kemâlâtından sonra inerse, zâhiri halka, bâtını hakka müteveccihdir. Eğer, nübüvvet kemâlâtı sona ulaşmış, rücû' ederse (inerse), zâhiri ve bâtını halka müteveccihdir. 6/217

● Rücû' sâhibi kendi isteği ile inmez. Hak celle ve âlânın

murâdıyla yüksekten aşağıya inmiştir. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Rücû'dan evvel ârifin îmânı bedîhi iken, geriye indikten sonra, müntehîlere o yakîn örtülür. 1/181 [Müjdecî Mektûblar: 234.]

● Rahmet-i ilâhîden ümmîdi kesmek küfrdür. 3/12

● Rahmet gadabı geçmiştir. Hâlbuki kâfirler çoktur. Bunun cevâbı; rahmet ehlinden murâd, insan ve cinden tâ'at ehli ve meleklerin temâmı olup, gadab ehlinden murâd, insan ve cinnin kâfirleridir. 4/11

● Rahmet; gadab üzerine fazla olmasa idi, bizim gibi günâhkârlara, dünyâ ve âhiretde kurtulma ümmîdi olmazdı. Rahmetin çok fazla olduğundandır ki, bu mikdar günâh ile yeryüzünde seyr ederiz. Helâk olmayıp, envâi ni'metler ve ihsânlar ile berâber, kıyâmet gününde kurtulacağımızı ümmîd ederiz. Rahmet-i ilâhî dünyâda mü'mine ve kâfire şâ'mildir. Kıyâmet gününde rahmet, mü'minlere mahsûs olup, kâfirler mahrûm kalacaklardır. 4/11

● Rahmet herşeyde vardır. İllâ aşkda yoktur. 4/151

● Ruhsat ile amel etmiyeler ki, hem tarîka-i aliyyeye zıd ve hem sünnet-i seniyyeye uymak da'vâsına tersdir. 1/227 [Müjdecî Mektûblar: 308.]

● Razzak-i zül metîn'e ümûr-ı me'âşî sipâriş edeler. [Metîn olan Allahü teâlâyâ, yaşamak için lüzûmlu olan bütün işlerini ısmarlıyalar.] Ve cem'iyyeti [mahlûkatın düşüncesinden kurtulmağı] onun tedbîrini terk eylemekte bileler. Zîrâ tedbir muâmeleleri ve sebepleri toplamak, devr eder, uzayıp gider. Ondandır tam bir cem'iyyet [düşüncenin toparlanması, dağılması] meydâna gelmesi mümkün değildir. 4/178 [Es-hâb-ı Kırâm: 272.]

● Rahîkun mahtûm âyet-i kerîmesi tefsîri. Muhabbet şerâbı, ebrâr ve mukarreblerin kalblerinde bulunur. 6/105

● Razzâk-ı âlem olan Allahü teâlâ kereminden, kulunun

rızkına kefil olmuştur. Bizleri bu tereddüden [sıkıntıdan] kurtarmıştır. 1/224 [Müjdecî Mektûblar: 304.]

● Rızık mukadderdir. Ziyâde ve noksan ihtimâli yoktur. Rızkın tenk [az] veyâ ziyâde [çok] olması Hak teâlânın fi'l-i hâssıdır. Hiç kimsenin onda medhâli [müdâhelesi] yoktur. 6/208

● Rızık kıletî ve iyâl kesretî ile berâber, musallî olan [Rızkı az ve âilesi çok olup, nemâzlarını iyi kılan] ve ehl-i islâmı gıybet etmiyen benimle berâber haşr olur. Hadîs-i şerîf. 5/110 [Fâideli Bîlgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Risâlet, nübüvvet ve Peygamber lafzları, bizim Peygamberimizin da'vetî vâsıtasıyla arab ve fâris lûgatlarından gelmiştir ki, bu elfaz-ı lûgat [bu kelimeler] hindde yoktur. 1/259 [Müjdecî Mektûblar: 304.]

● Risâle-i kudsiyye kitâbı, Muhammed Pârisânındır. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Rusûm ve â'dât [merâsim ve âdetler], ar [utanma] ve nâmus, nefs-i emmâre hevâsındandır. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem," bi'setden önce, zikr-i kalbîye iştigâl üzere idi. [Kalb ile zikr üzere idi.] 5/106 [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", hutût-ı müte-nevvi'a ile müzeyyen [zînetli], mülevven [renkli] kumaşdan elbiseyi severdi. [Bürd-i yemânî denilen pamuk ve ketenden yapılmış elbiseyi severdi.] 5/106 [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bin dirhem kıymetli rıdâ giyerdi. Nemâzda dört bin dirhem kıymetli rıdâ bulunduğu evkât olurdu. [Cübbe giydiği olurdu.] 5/106 [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", sarığının ucunu, beynelkefeteyn irsâl buyururlardı [arkaya sarkıtırdı]. [İki kürek arasına sarkıtmak sünnetdir.] 1/186 [Müjdecî Mektûblar: 304.]

tûblar: 238.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", ta'âmı lüzûmu kadar yirdi. Doyuncaya kadar yimezdi. 5/51

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bir yehûdî evinden yemek yidi. Ve bir müşrikin kabı ile tahâretlenmiştir. 3/21 [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem", Ahmed ismi Muhammed isminden efdaldır. 5/1

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Ahmed ismi semâ ehli yanında meşhûrdur. 3/95

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Kâ'be-i muaz-zamadan efdaldır. 4/183

● Hak teâlânın ibtidâ halk ettiği nesne [ilk önce yarattığı şey] nûr-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" idi. 4/113

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ma'rifete [bilmeğe] tâlibdir. Hâlbuki makâm-ı mahbûbiyyettedir [Mahbûbiyyet makâmındadır]. 4/11

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" medhi ve senâsı. 4/10 [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hüsnî ve cemâlî, hüsn ve cemâl-i Hak teâlâyâ müsteniddir [seneddir]. 3/99

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" kesret-i hüznle mevsûf olduğunun sebebi [hüznünün çokluğunun sebebi]. 5/120

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", devâm-ı fikr ve tevâsul-i hüzn ile mevsûf iken, sâirlere ne hâsıl olur. 5/10

● Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vilâdetleri [doğumları] ve vefâtları dahî pazartesi günü vâki' oldu. Günün âhırinde [ertesi günü] intikal buyurup, salı günü hıfz olunup, çarşamba gecesi nisf-ül-leyle karib [gece yarısı]

na yakın], ve bir rivâyetde o gece defn olundu. Sinn-i şerîfleri [ömr-ü şerîfler, şemsî] altmışıncı yaşında iken veyâ [kamerî] altmışüçüncü senesi ve bir kavilde dahî [yuvarlak hesâb ile] altmışbeş sâlinde [yaş içinde] rihlet [göç] vâkı' oldu. Bu akvâl-i sâl-i vilâdet ile sâl-i vefâtı dâhil-i hisâb edip etmemekle [bu sözler, doğum senesi ile vefât senesini sayıp saymamak ile] veyâ yalnız aşerâtı ta'dât ile rivâyet edildiği-ne göre, tehâlûf [birbirine uymama] göstermektedir. 5/51

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mukaddes kabrleri, mubârek cesedlerinden boş kalmaz. Muhtelif mahallerde vâkı' olan mülâkat [konuşma] her ne kadar cesed sûreti ile görünse de, rûhânîdir. Ve rûh mütecessid olur [cesed şeklinde, bedeni ile görünür]. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile, vefâtdan sonra konuşma rûhânîdir. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" uykusu abdestini bozmazdı. Çünkü, Nebî çoban gibidir. Kendi ümmetini muhâfazada gaflet, Onun, Peygamberlik makâmına uygun değildir. 1/99 [Müjdecî Mektûblar: 144.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" uykusu i'tidâl üzere idi. Mubârek kalpleri uyumaz; belki, çeşm-i se'âdetleri [mubârek gözleri] uyur idi. Ve ayın onyedinci veyâ ondokuzuncu veyâ yirmi birinci günü fâsâd etdirirlerdi [hacamat olurlardı]. 5/51

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" riyâzet çekmesi, ni'metlere şûkr için idi. Vâsıl olmak için değildi. 1/302 [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem", her sözü vahy ile değil idi. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" maraz-ı mevtinde [ölüm hastalığında] kâğıd talebi hakkında..... 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sehv ve nisan etmesi [unutma ve yanılması] câiz ve vâkı'dir. Lâkin,

hatâ üzere kararda olmak [devâm etmek] câiz değildir. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mebd-i te'ayyünü, te'ayyün-i hubbîdir. 4/21 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 322.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mebd-i te'ayyünü, ilm şânıdır. 1/294 [Müjdecî Mektûblar: 551.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mebd-i te'ayyünü, te'ayyün-i vücûdünün merkezi ki, eşref-i a'zâsıdır. 3/113

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hakîkati, sıfât-i izâfîyedendir. Ve menşe-i zuhûr-i Kur'ânî, sıfât-i hakîkiyedendir. Bu sebebdan Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem"e hâdisdir derler, Kur'âna kadîmdir denir. 3/99

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" nûru, sıfât-i ilmden [ilm sıfatından] olup, eslâbdan erhâma intikâl ile [insana intikâli ile, ana rahmine intikâl ile] insan sûreti ile zuhûr eyledi [açığa çıktı]. 3/99

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sâyesi [gölgesi] yok idi. Âlemde Ondan eltaf [dahâ latîf] olmayınca, sâyesi [gölgesi] nasıl olur. 3/99

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" urucunda [yükselmesinde] cümleden bâlâter [yükseklere] gidip, nüzûlde dahî [inişde dahî] cümleden ziyâde tenezzül buyurdu [inmiştir]. 1/216 [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" vefâtında eshâbdan otuzüçbin kimse hâzır idi. 1/80 [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" olan muhabbet-i ilâhî, muhabbet-i zâtî olup, bütün nisbet ve i'tibârât-dan muarra [soyulmuş]dur. 2/33 [Se'âdet-i Ebediyye: 716.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Leyle-i mi'râcda [mi'râc gecesinde] Mûsâ aleyhisselâmin kabri yanından geçerken, kabrinde nemâz kılar gördü. 2/16 [Se'âdet-i

Ebediyye: 1034.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Leyle-i mi'râcda [mi'râc gecesinde] zemân ve mekân dâiresinden çıktı. Ezel ve ebedi, bir an olarak buldu. Başlangıcı ve sonu [bidâyet ve nihâyeti] bir noktada müttehıd [birleşmiş] gördü. Cennete gidecekleri Cennette gördü. 1/283 [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mi'râcda rû'yet ile müşerref oldu. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mi'râcdan avdet buyurdukda [gelince], henüz mahall-i hâb'ın harareti zâ-îl olmayıp [yatağı soğumayıp], ibrik-i tehâretten hareket-i âb teskîn-i yâb olmadı. [Abdest aldığı suyun hareketi durmamış idi.] 1/210 [Müjdecî Mektûblar: 272.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", serin ve lezîz şeyleri içmeği severlerdi. 3/26 [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" sıfatların ve isimlerin bütün kemâllerine mâlik idi. 1/79 [Müjdecî Mektûblar: 115.]

● Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", mahbûb-i rabbilâlemîn, bihterîn-i mevcûdat-i evvelîn ve âhurîn-dir. [Mevcûdâtın öncesinin ve sonrasının en iyisidir]. Beden ile mi'râca çıktı. Arşı ve kürsîyi geçti. Mekân ve zemândan, bâlâya revân oldu [yükseklere çıktı]. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", reîs-i murâdan ve reîs-i mahbûbandır. [Murâd ve mahbûbların reîsidir.] Onun mahbûbiyyeti, muhibb-i vâcib celle sultânühûya bî mûlâhaza-i şuûn ve i'tibârâtıdan te'alluk eylemiştir. 3/117.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" himmet-i âliyyesi [yüce himmetleri] büleyn vâkî' olmuştur [yüksektir]. Ol kemâlat ile iktifâ' eylemeyip, hel min mezîdin güyân [dahâ arttıran yok mu] dahî bâlâya şevki i'lân buyururlar [yücelikleri şevk ile isterler]. Ve çün kemâlât fevk imkân-ı

beşerîden hâriç olmakla devâm-ı hüzn olur. 3/122 [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" uymak lâzım değildir sanmak, küfrdür, zındıklıktır. 1/117 [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mütâbe'at [tâbi' olmak, uymak] yedi derece olup, birincisi, kalbin tasdikinden sonra ve nefsin itmi'nânından evvel olan ityân-ı ahkâm-ı şer'iyye ki [ahkâm-ı şer'iyyeyi yapmaktır ki], avâm ve zâhir âlimler bu derecededir. İkinci derece, ahlâkî düzeltmek ve kalb hastalıklarını düzeltmek olup, sülûk erbâbına mahsûsdur. Üçüncü derece, islâmın hakîkati ve nefsin itmi'nânı olup, erbâb-ı vilâyete mahsûsdur. Dördüncü derece, nefsin itmi'nânından sonra olan şer'i'atin hakîkatının açığa çıkmasıdır ki, ulemâ-i râsihine mahsûsdur. [Bütün hayrî işler hakîkî ve kusûrsuz olmaktadır]. Beşinci derece, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" kemâlâtının husûlidir ki [Ona mahsûs kemâlâta, yüksekliklere tâbi' olmaktadır ki], ilm ve amelin dahli yokdur. Lûtf ve ihsandır. Büyük Peygamberlere ve bu ümmetin pek az büyüklerine mahsûsdur. Altıncı derece, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mahbubiyyet makâmına ittibâ'dır ki [tâbi' olmaktadır ki], mücerred muhabbet ile olup, fadl ve ihsânın fevkî'dir [üstüdür]. Birinci dereceden başka bu beş derece, bil cümle makâmât-ı uruca te'alluk eder. Yedinci derece, mutâbe'at-ı nüzûl ve hubûta te'alluk eder ki, cem'i derecât-ı sâbıkayı câmi'dir. Tâbi' ile metbû' farksız olmuştur. 4/140 [Se'âdet-i Ebediyye: 1. kısım 30. madde.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" itâ'at, Hak sübhânehuya itâ'atdır. 1/152 [Müjdecî Mektûblar: 194.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yolu, Eshâbın yoludur. 1/152 [Müjdecî Mektûblar: 194.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" uymak, ahkâm-ı islâmiyyenin yapılması ve küfr âdetlerinden sakınmakla olur. 1/165 [Müjdecî Mektûblar: 215.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" uymak niyyeti ile gün ortası uyumak, Onun yolunda olmıyan sıkı riyâzetlerden, çetin mücâhedelerden dahâ iyidir. 1/191 [Müjdecî Mektûblar: 243.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" tevassutu olmadıkça, hiçbir ferd matlûba vâsıl olamaz. 3/121

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mütâbe'at olmadıkça, [tâbi' olunmadıkça], yapılan her iş fâidesizdir. 1/165 [Müjdecî Mektûblar: 215.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mütâbe'at olmadıkça, [tâbi' olunmadıkça] kurtuluşa ermek mümkün değildir. 5/110 [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" için salât, eğer riyâ ve süm'a [gösteriş] dahî olsa makbûldür. 3/27

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" salevât getirmek, kıyâmet gününün korku ve şiddetinden kurtulmağa sebebdır. 5/53

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" muhabbeti herşeyden ve kendi nefsinden ziyâde olmayınca, îmân temâm olmaz. 4/128 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 334.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Âişe-i Sıddîka yoluyla hâsıl olan ezâ [eziyyet vermek], Emîr [Alî "radıyallahü anh"] yoluyla hâsıl olandan ziyâdedir [fazladır.] 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ameli olup [yapdığı işler olup], hasâisinden olmıyan a'malin ityanında [sâdece ona mahsûs olmıyan işlerin yapılmasında] izne ihtiyâc yokdur. Hâcetlerin hâsıl olması ve müşkilâtıdan kurtulmak için ba'zı ameller ve zikrler ve düâlar ve rukye, izne bağlıdır. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ameli [yapdığı işler], ibâdet veyâ örf ve âdet olmak üzere ikidir. İbâdet yolu ile olanların hilâfı bid'atler münkerdir. [İbâdetlerine

uymıyan şeyler zararlıdır, kötüdür.] Men' ediliyor ki merdûddur. Örf ve âdete bağlı olan işlerin hilâfına olanlar kötü değildir. Bunlar dîne âid değildir. Onları yapmak âdete bağlıdır. Ma'mafih, âdetlerde de, sünnete uymak iyidir ve se'âdetlere yol açar. 1/231 [Müjdecî Mektûblar: 313.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" âdet ve ibâdetde az ve çok benzemeyi büyük se'âdet ve bereket ve yüksek derecelere kavuşmak bileler. Mahbûba teşebbüh edenler mahbûb [Sevgiliye benzeyenler sevgili] ve iktidâ edenler dahî mergûbdurlar [uyanlar dahî beğenilmişdirler] 5/71

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" uymak isteyen, şerî'ate sağlam yapışıp, sünnete ittibâ' [uymak] ve bid'atden sakınmak üzerine olmalıdır. Kitâb ve sünnetin ışı-ğı ile aydınlanıp, bid'at zulmetine ve şeytânların yoluna düşmekden uzak olmalıdır. 6/74

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", dünyânın [harâm ve mekrûh şeylerin] tahrîbi için gönderildi. Ta'mîri için gönderilmedi. "Hadîs-i şerîf" 5/66

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" vâris olan âlim, ahkâm ve esrâr ilmlerinin ikisine de vâkıf olması lâzımdır. Yoksa, birinden nasîbi olup, diğinden nasîbi olmak vâris olmağa mâni'dir. 1/265 [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" İbrâhîm aley-hisselâmı übüvvette [babalık ile] yâd edip ve diğ. Enbiyâyı "aleyhimüsselâm" ühuvvetle [kardeşlik ile] zikr etdiler. 3/87

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" İbrâhîm aley-hisselâmın milletine tâbi' olunmasının emr olunması, bir makâmın husûlî [geçilmesi, çıkılması] içindir ki, ona kavuşmak, makâm-ı İbrâhîm'den geçmedikçe müyesser değildir. Ve makâm-ı İbrâhîme vusûl [ulaşma] dahî onun milletine mutâbe'ate bağlı olduğudur. Merkeze varmak, muhitden [çevreden] geçmedikçe mümkün değildir. 6/24

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" düşmanları-

na ve Hak teâlânın düşmanlarına şiddet gösterip, bunlara ihânet edip ve bâtil ilâhlarını [putlarını] hor tutmak [aşağılamak] en makbûl ibâdetdir. 1/268 [Müjdecî Mektûblar: 441.]

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bi’setden mukaddem [Risâleti bildirilmeden evvel] zikr-i kalbî ile meşgûl olduğu mervi’dir. 5/59 [Hak Sözü’nün Vesikaları: 339, Kıyâmet ve Âhiret: 97.]

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâma buyurdular ki, “sizler bir zemânda vücûda geldiniz ki, emrlerin ve yasakların onda birini terk eyleseniz helâk olursunuz. Sizlerden sonra dahî bir gürûh [zümre] gelse gerekir ki, emrlerin ve yasakların onda birini yapınca, felâketten kurtulurlar.” İşte şimdi, o vaktir. 1/193 [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, bana ve gayriye [başkalarına] dünyâ ve âhirette vukû’ bulması muhakkak olan ümûrun [işlerin] tafsîlini bilmem buyurmuştur. 5/116.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, “Bir kimse şübheyi ve riyâkârlığı haklı dahî olsa terk eylese, Cennetin bir yerinde bir köşke kefilim. Ve mizâh yoluyla dahî olsa, yalanı terk eden kimse için Cennetin ortasında ve güzel ahlâk sâhibine dahî Cennetin a’lâsında bir beyte [köşke] kefilim.” Hadîs-i şerîf. 6/147. [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, “Benden mukaddem [evvel] ba’s olunan [gönderilen] Peygamberlerin ümmetinde elbette havâriyyûn ve eshâb vardı ki, sünnetlerine yapışıp, emrlere uyarlardı. Dahâ sonra onların halefleri [onlardan sonra gelenler], Onların işlemedikleri ve yapmadıkları amelleri ve emr olunmadıkları işi yaparlar. Onlarla eliyle mücâdele eden kimse mü’mindir. Ve lisânı ile mücâhid olan zât dahî mü’min ve kalbi ile cihâd eden şahıs dahî mü’mindir. Onun ötesinde îmândan hardal dânesi mikdârı nesne yoktur.” Hadîs-i şerîf. 1/129. [Müjdecî

Mektûblar: 176.]

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hakk-ı cıvâra [komşuların haklarına] o kadar mübâlağa buyurdular idi ki, Eshâb-ı kirâm, komşuların mîrâs almasında şübhe etdiler. [Komşulara mîrâs düşecek zan etdiler.] 1/178. [Müjdecî Mektûblar: 232.]

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mu’âz ibni Cebile buyurdu ki, “Yâ Mu’âz! Sana vasiyyet ederim ki, takvâ üzere ol! Hep doğru söyle. Ahdına sâdık ol. Emânete hiyânet etme. Yetîmlere merhamet et. Komşunun hakkını gözet. Kimseye kızma. Hep tatlı konuş. Her müslimâna selâm ver. İmâmın lâzım olduğunu bil. Kur’ân-ı kerîmin yolu olan fıkıh bilgilerini öğren ve bu bilgilerden ayrılma. Her işinde âhireti düşün. Hesâb gününe hâzırlan. Dünyâya gönül bağlama. Hep güzel, fâideli işler yap. Hiçbir müslimânı kötüleme. Yalancı şahidlik yapma. Doğru sözü kabûl eyle. İmâm-ı âdile isyân etme. Yeryüzünde fesâd çıkarma. Her zemân, Allahı zikr et. Gizli günâhlara gizli tevbe et. Âşikâr günâhlara âşikâr tevbe et!” 6/6 [Hak Sözü’nün Vesikaları: 347.]

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” muhâcîrinin fakîrleri ile tevessül edip, feth ve nusret taleb buyurdu. 3/93.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mu’âviye “radiyallahü anh”a buyurdu ki, “İnsanlara hâkim olduğun zemân [Melik olduğun zemân] yumuşak davran.” Mu’âviye “radiyallahü anh” bunun için, halife olmak istedi. Fekat ictihâdda hatâ etdi. Zîrâ hilâfet sırası, Emirden sonra idi. Fekat ictihâdda hatâyâ bir derece, haklı olana iki ve belki on derece vardır. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, imâmeyni [hazreti Haseni ve Hüseyini] kucağına alıp, öperdi. Birgün bir şahıs, Yâ Resûlallah! Ben onbir evlâd sâhibiyim. Hiçbiri ni takbîl eylemedim [öpmedim] dedikde, buyurdu ki, (Bu rahmetdir, Allahü teâlâ, dilediğine ihsân eder). [Kendi ben-delerine ihsân eder.] 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, rü’yâda gör-

mek, Medîne-i münevverede medfûn olduğu sûretle meşrûr değildir. [O şekilde görmek şart değildir.] Her ne sûretle müşâhede olunursa, ümmiddir ki, şeytân onun sûretine giremez. Lâkin, rû'yâlar istidâdı haber verir, hâsıl olacağını göstermez. 6/219.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" rû'yâda görünmesi, Server-i enâmın latifelerinin sûret şeklinde görünmesidir. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, "Cimri olarak yaşamak ve hevâyâ tâbi' olmakla dünyâyı dîne ihtiyâr etmek, insanlar arasında yayıldığı zamanda, onlardan uzlet ve onların işlerini terk ile sabr eden kimseye ve o zemânda âmil olan kimseye, diğer zemânda o işi işleyen elli kimsenin ecri [sevâbı] vardır." 4/29.

● Resûllerin mikdârı yüzyirmidörtbin [den ziyâde] dir. 1/167. [Müjdecî Mektûblar: 218.]

● Resûller, herhangi bir şerî'atde harâm olan fi'li irtikâb etmez. [İşi işlemezler.] 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Rûsûm-ı küfre mübtelâ olan mü'minler [küfr âdetlerine mübtelâ olan mü'minler], ümmiddir ki, kelime-i tevhidin şefâ'ati ile kıyâmet gününün dehşetinden kurtulalar. 2/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 910.]

● Reşehâtde ba'zı nakiller, sıdkdan dûrdur. [Doğrulukdan uzaktır.] 2/28. [Se'âdet-i Ebediyye: 745.]

● Rızâ-yı ilâhî, rızâ-yı abdden akdemdir. [Allahü teâlânın rızâsı kulun rızâsından öncedir.] Öncelik o taraftadır. 6/238.

● Rızâ makâmında mahbûbun ilâmının kerâheti ref'olur. [Rızâ makâmında olan, sevgilinin yaptığı elemi çirkin görmez.] Muhabbet devleti ile müşerref olanlara elemden lezzet alma vardır ki, rızâ makâmının fevkı'dır [üstüdür]. 2/33. [Se'âdet-i Ebediyye: 716.]

● Rızâ makâmı, sülûk makâmının sonudur ki, onun mey-

dâna gelmesi, kesb ve riyâzete bağlıdır. Mutlaka makâmât-ı urûcun sonu demek değildir. 6/59.

● Rızâ makâmı, makâmın sonu olmadığı, bilâhere belli oldu. 4/196.

● Rızâ makâmı muhabbet ve hub [sevgi] makâmının fevki'dir [üstüdür]. 2/7.

● Rızâ makâmı. 3/107.

● Rıfk ve mülâyemet lâzımdır. 1/98. [Müjdecî Mektûblar: 141.]

● Rükû' ve sücûd [secde] tesbîhlerinin nihâyeti yedidir. Ba'zı rivâyetde dokuz ve onbir dahî vârid olmuştur. 5/109.

● Rükû'da parmakları açmak ve sücûdda [secdede] bir-birine zam eylemek [yapışdırmak] sünnettir. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Rükû' ve sücûdda [secdede] tumânînet elbette lâzımdır. Çâre yokdur ki, farz ve vâcibdir. 2/87. [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Rükû'da ve celsede her uzvu kendi mahallinde karar eylemedikçe [her uzv yerine yerleşmedikçe], nemâz temâm olmaz, hadîsi. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Ramezân ayındaki nâfile ibâdet, sâir zemândaki farz gibidir. Ramezândaki farz, sâir zemândaki yetmiş farz gibidir. 1/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 314.]

● Ramezân ayının her gecesinde bir kaç bin Cehennemlik kişi, Cehennemden azâd olur. 1/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 314.]

● Ramezân ayında terâvîh ve hatm-i Kur'ân, sünnet-i müekkededir. 1/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 314.]

● Ramezân ayında, hayrların ve bereketlerin hepsi toplanmıştır. 1/162 [Müjdecî Mektûblar: 207.]

● Ramezân ayının cem'iyyeti, bütün senenin cem'iyyetine sebep [bu ayı iyi ve bereketli geçirenin, bütün senesi iyi ve bereketli olur], onu iyi geçiremiyenin bütün senesi iyi

geçmez. 1/162. [Müjdecî Mektûblar: 207.]

● Renklerin ahseni [güzeli] yeşildir. Nur-i ahfâ yeşildir. 6/5.

● Rûha otuz yılda vüsûl eden sâlik [kavuşan, erişen sâlik], Hudâya vâsıl oldum [kavuşdum] demiştir. [Öyle zan etmiştir.] 4/50. [Hak Sözü'n Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Rûhun üsûlü sıfât-ı zâidedir. 4/213.

● Rûh ile cesed bir araya geldiği zemânda, lezzet alır ve elem duyar. 6/217.

● Rûhun, bedenın sağ cânibine te'alluku vardır. 5/126.

● Rûh nefse âşık oldu, tutuldu. Ve bu sebeble önceden Hak teâlâyâ olan bilgisini unuttu. 1/99. [Müjdecî Mektûblar: 144.]

● Rûh-ı insânînin [insan rûhunun] bu bedene tutulmadan evvel, yükselecek yolu yokdur. Bedene gelince, yolu açıldı. 1/99. [Müjdecî Mektûblar: 144.]

● Rûh, ne dâhil-i bedendir; ne hâricdir. [Ne bedenın dâhilinde, ne hâricindedir]. Bedene te'alluku tedbir ve tesaruf cihetiyledir. 5/43.

● Rûha lezzet veren şeyden, cism acı duyar. Cisme lezzet veren herşeyde rûha elem vardır. Dünyâda rûh, cism makâmına iner ve cisme tutulursa, cismin lezzeti ile lezzetlenir, kendi elemini lezzet zan eder. Safra hastasının tatlıyı acı sanmasına benzer. 1/159. [Müjdecî Mektûblar: 201.]

● Rûh bedene bağlanmadan önce, maksada doğru idi. Bedene bağlanınca, teveccühü zâil oldu; [maksadı unuttu]. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Rûh bedene bağlanmadan önce, hâricde âlem-i ervâhda idi. Sevgi sebebi ile cesed âlemine [âlem-i ecsâda] gelmiştir. 3/30. [Se'âdet-i Ebediyye: 88.]

● Rûh bedenden müfârakatından [ayrılmasından] sonra, fenâ bulmaz. Sâir [diğer] âlem-i emr latifeleri de böyledir.

Ve filânın rûhâniyyeti zâhir oldu ve şöyle ifâde ve istifâde edildi derler. Ondan murâd, rûh latifesidir. 6/140.

● Rûh mekânsızdır. Nasıl olduğu anlaşılamaz. Fekat, Alahü teâlânın mekânsızlığına göre, mekânlı gibidir, madde gibidir. İki tarafın rengi onda vardır. 1/285. [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Rûh, âlem-i ervâhdandır. Ve âlem-i biçûniden [ötelere] ötesinden] hissedârdır. Fânî bedene âşık olup, bedene bağlanıp ve onun ahkâmı [işleri] ile insibâğ [boyanma, temizlenme] ya'nî onun işlerinin şekline girip ve araşıdırıp, beden aracılığı ile işitip ve görüp ve konuşup ve bedenın lezzeti ile dahî lezzetlenip ve elemi ile dahî elemelenip ve onun hareket ve sükûnu ile hareketli ve sâkin olmuştur. 5/135.

● Rûhun renginde olan renge, sürh [kırmızı] humret [kızmızılık] üzere karar vermişlerdir. 5/43.

● Rûhâniyyât-i evliyâdan [Evliyânın rûhundan] istifâde birkaç şartla bağlıdır ki, bunları herkes yapamaz. 1/45. [Müjdecî Mektûblar: 55.]

● Ravda-i mutahhera, harem-i Mekkedden efdaldır. 1/312. [Müjdecî Mektûblar: 591.]

● Riyâzet çekmek, i'tidâl üzere olmakdan kolaydır. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Riyâzât ve mücâhedât [Nefsin arzûlarını yapmamak, arzû etmediklerini yapmak], füzûliyyâtından [fuzûlî şeylerden] ictinâb [kaçınmak], zarûriyyât-i mubâha [mubâh olan zarûrî şeyleri] kullanmakdan ibâretidir. 3/85. [Se'âdet-i Ebediyye: 748.]

● Riyâ ve süm'adan [gösterişden] pak olmayıp [kurtulmayıp], Hak teâlâdan başkasından ve lev bil-kavl [söz ile olsa bile] ve zikr-i cemil ile taleb-i ecr [ecr taleb etme] fitnesinden müberra olmıyan [kurtulmayan] amel sâhibi, şirk dâiresinden bîrûn olmaz [kurtulmaz] ve muvahhid ve muhlis değildir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

- Z -

● Zânf-i bekrin [zinâ yapan bekârın] haddi [had cezâsı] yüz tâziyâdır. [Yüz sopadır.] Eğer, yüzbir değnek darb olunsa [vurulsa] zulmdür. 3/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Zâhid, dünyâyâ gönül bağlamadığından, insanların en akılsıdır. 1/215, 1/50. [Müjdecî Mektûblar: 281, 66.]

● Zekât vermiyenlere arasâtta, nar gibi kızgın levhalar dağlanacak, hadîs-i şerîfi. 5/11. [İslâm Ahlâkı: 551.]

● Zekâtın kalîli [çok azı] yüzbinlerce nâfile sadakadan efaldır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Zekâtın verilmesinde, açıktan [âşikâre] vermek evlâdır ki, insan iftira'dan kurtulur. Nâfile sadakayı gizli vermedir ki, kabûl ihtimâlî fazla olur. 2/82. [Se'âdet-i Ebediyye: 100.]

● Zekâtdan mahsûb olmak üzere, bir dank tasadduk eylemek, nâfile altından dağ kadar tasadduk eylemekden bir kaç mertebe efaldır. 1/29. [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● Zekâtın verilmesinde kolay yol budur ki, malından fukarânın hakkı olanın bir seneliğini zekât niyyeti ile ayırıp, [zekâta niyyet edip], dilediği zemânlarda fakîrlere vermeli. Bu takdîrde, her verişde niyyet lâzım değildir. Zîrâ, bir senede fukarâyâ ne kadar vereceği ma'lûmdur. Ama verdiği mal zekât niyyeti ile ayrılmış olmasa, zekât olmaz. [Ayrırkı niyyet etmek yetişir.] 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Zekâtı, emvâl-i nâmiyeden [ticâret malından] ve en'âm-i sâimeden [kırdâ, çayırdâ otlayan kasab hayvanlarından] ve toprak mahsûllerinden minnet ve râğbet ile edâ edeler. [Zekâtı acele ve çabuk vereler]. Mal sadaka ile noksan olmaz. Hadîsde vârid olmuştur ki: "Zeheb (altın) ve fıdda (gümüş) her şekilde ticâret malıdır. Bunların sâhibi, zekât hakkını yerine getirmese, kıyâmet gününde, nardan safha ve levhalar yapıp, ateşe atılıp, temâm nar gibi oldukda, sâhibinin alnını ve sırtını onunla dağlarlar. Soğudukda, tekrâr îade olunur. Mikdârı ellibin sene olan günde, tâ ki

kulların arasında hesâblaşma temâm olup, ehl-i Cennet Cennete ve ehl-i Cehennem Cehenneme vâsıl oluncaya dek, bu şekilde azâb olunur" diye buyurmuşlardır. Kemâlî kere minden, havalân-ı havlden sonra [Nisâb mikdârı mal oldukdan ve üzerinden bir sene geçdikden sonra] ve muhtâc oldukları mahalle sarf olunduktan sonra, geri kalan malın, kırk hissede bir hissesi Allahü teâlâyâ sadaka eylemek üzere farz eylemiştir. Ne insafsızlıktır ki, onun edâsında ihmâl (tenbellik) göstere ve hîle ile zekât vermiye. Cân ve mâl, bil-cümle Hak teâlânındır. Eğer malın temâmını fukarâyâ vermeyi emr buyurup ve câni dahi taleb eylese [cânı vermeyi dahi emr buyursa], Allahü teâlânın vâlühleri [onun aşkı ile yananlar] ve hayranları, hiç bırakmadan ve kaşlarını çatmadan ve şevk ve arzû ile [cân ve mâlın] temâmını îsâr ederler [cömertce verirler] ve se'âdetlerini onda bilirler. 5/11. [İslâm Ahlâkı: 551.]

● Zelle ve me'âsinin [Günâhların ve hatâların] ilâcı, tevbe ve inâbet ve pîrin teveccühü ile. 6/222.

● Bu zemân, nübüvvet zemânından uzak ve sünnetlerin nûrlarının azaldığı zemândır. Ve bid'at zulmetinin arttığı zemândır. 4/74.

● Zemân-ı cehâletde [câhiliyye zemânında], nisvân [kadınlar], fakîrlikten korkup, kızlarını öldürürlerdi. Bu kötü amel, haksız yere câna kıymak olduğu gibi, evlâd hakkını da tanımamaktır. Bu her ikisi de büyük günâhdır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zemân-ı belâ ve evkât-ı ibtilâda [belâ ve zorluk zemânında], nef-yü isbât sühûlet ile [kolaylıkla] müyesser olur. 4/42. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 339.]

● Zemâne ehlinin kalbinde, müdâhene o kadar mütemekkin olmuştur ki [yerleşmiştir ki], Allahü teâlânın emr ve nehyine riâyet ziyâde düşvârdır [güçdür, zordur]. 4/212.

● Zemânın ve zemâne ehlinin değişmesinden kalb daralması ve onun devâm etmesinden ve kalkmasından infîale düşmüyeler. Belki ibret alıp, korkmalı ve titremelidir. Cüm-

leyi Hak sübhânehudan bileler. Ve her nesneyi ona havâle edeler. 6/43.

● Zemân, o makâmda yokdur. 1/296. [Müjdecî Mektûblar: 560.]

● Zemânı üç şeyden biri ile ihyâ etmelidir. 3/2.

● Zemîni iki günde ve ondan sonra semâvâtî de iki günde halk etmiştir. Ya'nî yokluktan vücûde getirmiştir. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Zemin her ne kadar zulmet ve karanlık içinde oldu. Lâkin çeşme-i hayât zulümâtdadır. [Âb-ı hayât karanlıkta bulunur.]. 6/65.

● Zinâ, bütün dinlerde çirkin ve men' edilmiştir. Zinâ edenlerden, yüz güzelliği, parlaklık, nûrâniyyet ve safâ yok olur. İkinci olarak, fakîrlîğe mübtelâ olur. Üçüncü olarak, ömrün noksan olmasına sebeb olur. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zinây-ı basar [gözlerin zinâsı, görmek zinâsı], harâmlara bakmaktır. Elin zinâsı, harâmları tutmaktır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zındıklar ve mülhidler mezhebine göre, günâha ısrâr eden ve devâm eden ârif azâb olunmaz. 5/53.

● Zenân [kadınlar] zevcelerinin mallarından, onlardan iznsiz tasarruf ve çekinmeden telef ve sarf eylemekle, hırsız olmuş olup, hırsızlık büyük günâhını işlemiş olurlar. Ve bu hâl, bütün kadınlarda sâbit ve bu hyânet bütün kadınlarda var demek mümkündür. Bu günâhda, onların, bunu halâl saymaları ile küfr korkusu vardır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zen [kadın] ve ferzendden [çocukdan] geçip, onların idâresini Allahü teâlâyâ bırakmak gerekir. 1/138. [Müjdecî Mektûblar: 184.]

● Zenânın [kadınların] yabancı erkeklerle, nezâket ile ve yumuşak sesle konuşmalarını Kur'ân-ı kerîm men' buyurmuştur. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zenân [kadınlar] gerek erkek, gerek kadından olsun, ehinden gayrileri için, kendini süslemesi doğru değildir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zenânın [kadınların] zînetleri olan altın ve gümüş dahî, erkeklerin istifâdesi içindir. 1/191. [Müjdecî Mektûblar: 243.]

● Zındık, gâyesi hakkı iptâl etmek olandır ki, ahkâmın pek çoğunda Hadîs-i şerîfler söyleyip, ahkâm-ı şer'iyyeyi bunlara [ya'nî söylediklerine] münhasır kılmışlardır. Kendi bilmediklerini dinden kabûl etmezler. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Zındığın maksadı, şer'i'atı yıkmaktır. Her neş'enin [dünyâ ve âhiretin] hükmleri başkadır. Birini diğerine kimse karıştıramaz. Meğer câhil veyâ zındık ola. Bu neş'e [dünyâ] sûret ve hakikatden mürekkebdir. Bu neş'ede hiç hakikat sûretten ayrı değildir. Âhiret neş'esi [hâli] ki, hakikatin zuhûrudur. Sûretlerin hakikatlerden ayrılması o vaktde hâsıl olur. Bir hükm ki, şer'i'atde, yolun başında olana lâzım gelir, sonunda olana dahî lâzım gelir. Bütün mü'minlerden ve âriflerden, avâm ve havâs, bu ma'nâda, aynı derecede müsâvîdir. Zındık, yaptığı işleri Allahü teâlâdan bilip, kendi nefsinin bundan uzak tutup ve böylece dinden ve îmândan çıkar. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Zevce Cennetde zevcinin yanındadır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Zî-hicr-i dositân hûn şüd derûn-i sîne cân-ı men, Firâk-ı hem-nişân suht mağz-ı istehân-ı men.

[Sevdiklerimden ayrı kaldığım için, göğsümde rûhum kan ağlıyor.

Birlikde oturduklarımın ayrılığı, kemiklerimin iliğini yakıyor.] 4/157.

● Zühd, tevbe ve tevekkül, Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" mütâbe'at ile olmadıkça, makbûl değildir. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● "Kıyâmet günü Allahü teâlânın huzûruna kavuşanlar, vera' ve zühd sâhibleridir." Hadîs-i şerîf. 5/110. [Fâideli Bilgi-

● Zeytine, yetmiş Peygamber, bereket ile düâ etmiştir. 4/113.

● Zeytinin en çok fâidelisi [fâidesi çok olanı], Şâmda yetişir. Mübârek bir ağaçdır. 4/113.

● Zeynüddîn-i Taybâdî, tarîk-i ilmden [ilm yolundan] vâsil olmuştur. 2/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 902.]

● Zeynüddîn-i Taybâdî, mevlânâ Nizâmeddîn-i Hirevînin talebesi idi. Ahmed Nâmîkînin rûhâniyyetinden feyz aldı. 271 de vefât etdi. 2/46.

● Zîver-i zenânda dahî [Kadınların zîneti için de] zekât vermek lâzımdır. 3/33. [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

- S -

● Sâbîkûn, temâm Enbiyâ olup, eshâbı ve hakîkî vârisleri de dâhildir. 2/39. [Se'âdet-i Ebediyye: 913.]

● Sârikların [hırsızların] büyüğü, nemâzından çalandır. Ya'nî nemâzın rükû' ve sücûdunu temâm eylemiyendir. Hadîs-i şerîf. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Sâlike iki şey lâzımdır. Muhabbet-i şeyh ve devâm-ı zikr. [Hocasını sevmek ve devâmlı zikr etmek.] 4/198.

● Sâlike lâzım olan, devâm-ı zül [devâmlı alçalma] ve iftikâr [alçak gönüllülük] ve inkisâr [kırıklık] ve tedarru' [kendini alçalma, yalvarma] ve ilticâ' [sığınma] ve kulluk vazîfelerini yapıcı, şer'îatin hudûdunu muhâfaza edici ve sünnet-i seniyyeye mütâbe'at [uyucu], hayrlı işlerde niyyeti düzeltici, kalbini [bâtınını] temizleyici ve zâhiri teslim ve ayblarını ve günâhlarını görücü ve Allahü teâlânın intikâmından korkucu ve titrer olmaktır. Ve işlerine ve niyyetine dikkat etmesi ve ahvâl ve mevâcide güvenmemesi lâzımdır. Dîni kuvvetlendirmesine ve şer'îati yaymasına ve insanları Allahü teâlâyâ da'vet etmesine i'timâd edip, bunlara güven-

memeli ki, bunlar kâfir ve fâcirlerden de zuhûr eder. 1/171. [Müjdecî Mektûblar: 223.]

● Sâlik kendini, uyuz köpekden üstün bilirse, bu büyükle-
rin kemâlâtından mahrûmdur. 1/202. [Müjdecî Mektûblar: 258.]

● Sâlikin, murâdını talep eylemesi [kendi murâdını istemesi] Hakkın murâdını red etmesi demektir. 6/67.

● Sâlik, istek ve arzûlarından kurtulup, Hakkın irâdesiyle hareket edince [teslim olunca], meşihat makâmına yakışır. Bu hâl ise, vilâyetin birinci (ilk) kemâlidir. 4/?

● Sâlik, hâllerini ve rû'yâlarını üç gün içinde şeyhine arz eylemese, Kübreviyye tarikatının büyükleri ta'zîr buyururlar. 1/122 [Müjdecî Mektûblar: 169.]

● Sâlik [tesavvuf yolcusu] evvelâ kendi kulluğunu izhâr edip ve nefsine kulluk etmekden ve hevâsına tapmaktan ve hayâlindeki putları Mevlâyâ ortak koşmaktan [kendi başına hareket etmekden] halâs bulmak zarûfî olarak lâzımdır. 5/26.

● Sâlik kendi isteklerinden kurtulmadıkça ve kalbinde Hak sübhânehüden gayri hiçbir maksûdu kalmayıp, eşyâyâ te'alluk eden [bağlanan] ilmi ve sevgisi kopmadıkça, yükseltilere [Allahü teâlâyâ, o yüce makâma] yol bulamaz. 6/67.

● Sâlik-i müsteide [istidâd sâhibi bir sâlike] dahâ tarîkatı ilk öğrendiği günde, kalbin fenâsından nişân ayân oldu. [Fenâ makâmından işâret görünür.] 4/235.

● Sâlik-i reşîd [doğru yolu tutan sâlik] zikr ve fikre devâm edip, ikbâl ve teveccühün devâmına [mesûd, se'âdetli olmanın ve doğru yolda bulunmanın devâmlı olmasına], zıd olanlardan yüz çevirip ve ezeli inâyet tâlibin hâline şâmil oldukda, tedricen onun kalbini sultân-ı zikr istilâ eder. Bir hâl üzere ki kalbin zikri devâmlı olur. [Devâm eder]. Zâhirin gafleti kalbe sirâyet eylemez. Zâhir [dış, beden] ne ile meşgûl olursa, gerek gâib olsun, gerek hâzır olsun ve gerek uyanık olsun ve uykuda olsun, bâtin dâimâ zikr ve huzûrda olur. 4/23. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 325.]

● Sâlikde hâsıl olan ahvâl [hâller] pîr ahvâlinin aynıdır ki, mir'ât-ı istidâdında [onun istidâd aynasında] zuhûr eylemiştir. 3/15.

● Sâlik-i bî çâre [biçâre tesavvuf yolcusu], çünkü süflî âleme tutulmuştur. Ulvî âlem ile münâsebeti yoktur. İki taraflı bir tavassut ediciye [aracıya] muhtâcdır ki, sâlikin o aracı olan şeyh ile münâsebeti ne kadar çok olursa, onun kalbinden o kadar çok feyz alır. 4/78.

● Sâlik, yüksek gayretli olmak gerektir. [Çok yüksekleri istemelidir.] Ve hiç hâsıl olan hâle baş eğmeyip [dönüp, bakmayıp], ötelerin ötesini istemelidir. İşte böyle bir himmetin hâsıl olması, kendisinin bağli olduğu şeyhinin teveccühüne bağlidir. Ve onun teveccühü, kendisine uyan müridin ihlâsı ve muhabbeti mikdârıncadır. 1/285 [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Sâlike her nereden bir nisbet [feyz, hâl] erişirse [gelirse], kendi pîrinden bile. Kible-i teveccüh perâkende ve perîşân olmaya. 6/42.

● Sâlike bir zulmet ve sıkıntı gelince, onun ilâcı cenâb-ı Hakka ilticâ [sığınma] ve tedarru' [yalvarma] ve niyâz ve şikâstelikdir [kıvrıklıdır]. Kendi mürebbîsine [yetişdiricisine] teveccühü tâmdır ki, bu devletin husûline [bu ni'metin ele geçmesine] sebep olur. 1/218. [Müjdecî Mektûblar: 289]

● Sâliklere yolda hâsıl olan hâller, mevâcid ve bilgiler ve ma'rifetler asl maksaddan değildir. [Özenilecek şey değildirler]. Belki evhâm ve hayâldirler ki, tarîkat yolcuları onunla terbiye olunurlar. Cümlesinden geçip, sülûk ve cezbe makâmının nihâyeti olan, rızâ makâmına varmak gerektir. Tarîkatin maksadı ve gâyesi, rızâ makâmında hâsıl olan ihlâsı ele geçirmektir. 1/36. [Müjdecî Mektûblar: 39.]

● Sâlikler, bu yolun başında da, sonunda da, hâllerin telvîninden [envâından] kurtulamaz. Telvînler kalbde ise, sâlik [erbâb-ı kulûb]dan olur. Bunlara [ibnül vakt] de denir. Eğer kalb telvîninden kurtulmuş, temkîn makâmına yetişmiş ise, hâller, artık nefse gelir. Nefs de temkîne ulaşmış ise, kalıba [bedene] gelir. 1/175. [Müjdecî Mektûblar: 230.]

● Sâlik, beşerî kirlerden bâtin aynasını temizleyip ve mâsivâdan yüz çevirdikde fenâ hâsıl olur. Ve ilâhî isimler kendisinde tecellî etmekle, her bir ism ile bekâya ve hakîkata kavuşur. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhuret: 161.]

● Sâlik, her ne kadar yükselirse de ve yakınlık elde etse ve fenâ ve bekâ ile müşerref olsa, zât ve sıfât-ı ilâhîde ortaklık hâsıl olmaz. Çünkü, kulluk gücünün dışına çıkamaz. 4/76.

● Sâlik kendini yok bilir. Ve kavuşulanları asıldan bilme-yip, asla sipâriş eylemezse, adem denir ki, fenâ-yı cezbedir. Ve ondan rücû mümkündür. Lâkin fenâ-yı hakîkî ona muhâlifdir ki, dönüşden emindir. 4/122.

● Sâlikin işi, taş gibi katı ve gücsüz olmak, kabz [darlık] vâsıtasıyla yâhud zelle, [hatâ] işlemekle ve beşerî sıfatların galebesi cihetiyle bâtına zulmet hâsıl olmasıyledir. Böyle vaktde tevbe ve istigfâr lâzımdır. 6/121.

● Sâlikin yükselmekten mahrûm kalması, yâ sudûr-ı zelle [zellenin hâsıl olması] veya irtikâb-ı me'âsîdir ki [günâh işlemesi sebebi ile] ilâcı tevbe ve inâbet ve pîrin teveccühü ile olur. Veyâhud şevk ve talebin azalmasıdır. Onun ilâcı dahî, pîrin-teveccühüdür ki, Onun bereketiyle hem şevk ve taleb ve hem yükselme meydana gelir. Veyâ yüksek isti'dâdının olmayışıdır. Onun dahî ilâcı, yüksek isti'dâtdan hissedâr olan pîr ile sohbet ve Ona tam muhabbet ve pîrin teveccühü ve muhabbeti ile olur. Onun bereketi ile kendi isti'dâdından yüksekliğe terakkî edip ve muhabbet cezbeleriyle pîrin gizli hâllerini [üstünlüklerini] cezbe eder ki, bu seyr geçicidir. Tabî'î değildir. Veyâhud itikâdda bozukluk vardır ki, ilâcı yoktur [ilâc kabûl etmez]. İtikâddaki gevşeklik, öyle bir geçid vermez engeldir ki, onun yolunu kesmiştir. İtikâd tâm ve şeyhde fânî olmadıkça terakkî mümkün değildir. Ve dâimâ sıkıntıda kalmaya mahkûmdur. 6/222.

● Sâliklerin isti'dâdları çeşitli olup, tasarruf sâhibi pîr, bir sâlik, isti'dâdından yukarı mertebelere ulaştırmağa kâdirdir. Ammâ, sâlikin isti'dâdına münâsib olan yüksek mertebelere ulaştırmağa kâdirdir. Yoksa isti'dâdına zıd olan

mertebelere yükseltmeğe kâdir değildir. 5/120.

● Sâlik, Muhammed-ül-meşreb olmadığı takdirde, Muhammed-ül-meşreb olan şeyhinin, sohbetinin câzibesi ve teveccühü sebebi ile, vilâyet-i Muhammediyyenin kemâlâtına ulaşır. O vilâyetin ona mahsûs olan hâlleri ile şereflenir. Lâkin, ona Muhammed-ül-meşreb demek veyâhud vilâyet-i Muhammedî sâhibi demek mümkün değildir. Zîrâ bu kemâl onda yokdur ve uzaktır. Zâtî ve tabîî değildir. Onun vilâyeti, ayağı altında bulunduğuşu Nebînin vilâyetidir. 6/140.

● Sâlikin, ash, esmâ'î ilâhîden [ilâhî isimlerden] bir ismidir. Ve sâlik onun zıllıdır. 3/117.

● Sâlikin asıl üsûlü (asıl aslı), i'tibârât-ı ilâhîdir. [Allahü teâlânın ihsânı ile dir.] 4/1.

● Sâlike feyzlerin gelmesi, Hayrülbeşerin "aleyhissalâtü vesselâm" vâsıtası ve onun perdesi [vâsıtası] ile dir. Hakîkî sâlik, tâm tâbî' olmak sebebi ile ve belki sâdece fadl ile hakikat-i Muhammedî ile ittihâd etdikde [birleşdikde] vâsıta ortadan kalkar. Çünkü, vâsıta başka olmakdadır. İttihâd [birleşme] olan mahâlde mu'amele şirket üzeredir. 3/121.

● Sâlik seyrinin derecesini hayâlde canlandırdığı şekilde anlar. [Hayâline gelenler ile anlar.] 3/118.

● Sâlik yolun başında iken zevkler ve değişik hâller ve çeşidli sırlar ve ma'rifetlerin beyânı kâindir. [Bunlar hâsıl olur. Bunların merkezidir.] Yolun temâmlanmasından sonra, yüksek derecelere ulaşıldıkda, cehl ve acz ve dilin tutulması hâsıl olur. 4/88.

● Sâlik, sülûk menzillerini geçdikden sonra, mebd-i te'ayyünü olan isme ulaşır ve o ismde fânî olur. 1/208. [Müjdecî Mektûblar: 265.]

● Sâlikin mebd-i te'ayyünü olan ism, sâlikin idrâkini istilâ edip, sâlik kendi varlığını onun yanında örtülü olarak ve kendini yok bulur. O ismde fânî olup, vücûdu ve kemâlât-ı vücûdu ondan bilip ve ona tâbî' oldukda, mutlak fenâyâ ulaşır. 5/120.

● Sâlik, esmâ [isimler] ve sıfât ve kendi mebd-i te'ayyününde seyr eyledikde, aslâda ve aslın aslında seyr sâhibidir. Ve mu'âmesi ondan yükseklerle terakkî eyledikde, bu ismle tesmiye olunmaz. [Bu isme bağlı değildir.] Aslları dahî ziller [gölgeler] gibi yolda [yolculukda] geçer. Bil cümle esmâ ve i'tibârat [esmâ ve i'tibâratın temâmı] bu makâmdan hâricdir. Ve kelâm-ı mecîd [Allahü teâlânın kelâmı] bu yüksek makâmda dâhil olduğu için, çâresiz bu hâl tilâvet ile kuvvetlenir. [Kur'an-ı kerîm okumakla kuvvetlenir.] 4/224.

● Sâlik, kendi sıfat ve kemâlâtını Hak teâlânın sıfat ve kemâlâtı görmek, tecellî-i sıfatdandır. Kemâl-i tecellî oldur ki, bu zillerin kendi aslına ve ademîn dahî adem-i mutlaka [yokluğun dahî mutlak yokluğa] döndüğünü anlayıp, kendini sıfatdan ayrı [uzak] bula ve kendini yokluk sahrâsına atmış ola. 5/58.

● Sâlikin mebd-i te'ayyünü olan isme erişmesi ve onda fenânın ele geçmesi, insanın kemâl mertebesi değildir. Nitekim, vilâyet bu fenâyâ bağlıdır. Lâkin bu kavuşmada çok mertebeler vardır. Ve bu ismin o kadar zilleri vardır ki, sâlik her bir zille vâsıl olduğu zemânda, o zıl sâlike asl unvânı [ismi] ile görünüp, sâliki o noktaya kavuşdurur. Hangi sâhib-i devlettir ki, asla vâsıl ola. [Asla vâsıl olan, devlet sâhibidir.] Bu makâm, sâliklerin muradlarına nâil olamadıkları ve ayaklarının kaydığı makâmdır. 5/60.

● Sâlikin mebd-i te'ayyünü şu'ûn mertebesinden ise, ayn-ı sâbiteye kavuşma ve onda fenâdan sonra, ayn ve eser zevâl bulur. Zîrâ şu'ûnun âlem ile hiç münâsebeti yokdur. Zîrâ, âlem zıll-ı sıfâtdır. Zıll-ı şu'ûn değildir. [Sıfâtın zıllıdır, şu'ûnun zıllı değildir.] Şimdi bir şânda fenâ, onun mutlak fenâsını müstelzim [lâzım gelen] ve ayn ve eserini izâle eder. [Ortadan kaldırır.] Eğer ayn-ı sâbite-i sâlik, makâm-ı sıfatdan ise, ona fenânın erişmesi, vücûd-i sâliki umumî olarak mahv edici olmaz. Ve eserini ortadan kaldırmaz. 5/84.

● Sâliklerin kemâli başka-başka olup, kalbin selâmeti, rûhun kurtuluşu, sırrın şühûdü, hafînin hayreti ve ahfânın birleşmesinden bir veyâ birkaç veyâ hepsi ile olur. Ve ismi

geçen mertebelerin birisinde kemâl hâsıl olduğdan sonra, yâ geri inilir veyâ o makâmda kalınır. Birincileri, tekmiil ve irşâd ve da'vet için Hakdan halka rücû' makâmı ve ikincisi kendini gayb etme ve insanlardan uzlet [uzaklaşma] makâmıdır. 1/158. [Müjdeci Mektûblar: 200.]

● Sâlikde kemâl husûlû [kemâlin hâsıl olması] dört derece üzeredir. Birinci derece, imkân derecelerini kat' edip, kendi mebde-i te'ayyünü olan isme kavuşmaktır ki, fenânın hâsıl olması buna bağlıdır. İkinci derece, o isimde seyr edip, kemâlâtı ile mütehakkik olmaktır ki [kemâlâtı ile tahakkuk etmektir ki], bekâyı tahsil eder. Üçüncü derece, ismin sonuna ulaşip, ism ile bekâ bulmaktır. Bu üç derece, seyr-i ilallah ve fillaha bağlıdır ki, kemâlât-ı urûcdur. [Yükselişin kemâlidir.]. Dördüncü derece, inişe bağlıdır ki, seyr-i anillahi bilahdır. Ve seyr-i fil-eşyâdır. 5/130.

● Sâlik, mahviyyet ve istihlâk zemânında [gark olma, kendini gayb etme zemânında] kendi te'ayyün-i imkânîsini vücûd-i hakkânî ile açığa çıkarıp ve ahlâkı, Allahü teâlânın ahlâkı ile ahlâklanma olur. 6/8.

● Sâlikin terakkî ve urûcu asâlet ve zilliyet alâkası olan makâmlardadır. Bu alâka temâm olduğda [kesildikde], terakkî düşünülemez. Mebde-i zâtdan sâlikin nasîbi olmaz. Mümkinde zâtdan bakîye yokdur ki, zâtdan hissedâr ola. 6/58.

● Sâlik, terakkî zemânında mebde-i te'ayyün olan ismin zillerinden bir zıl ile, hakikatlenir. [Mütehakkik olur.] Dahâ yukarıya başlayınca, dahâ üst zıl ile ki, evvelkinin aslıdır. Mütahakkik olur. [Hakikatlenir.] Ve kezâ, ikinci asıldan üçüncü asla ve üçüncü asıldan dördüncüye, Allahü teâlânın dilediği kadar bekâ bulur. Hangi devlet sâhibidir ki, ziller mertebesinin temâmından geçip, ismin aslına kavuşur. 4/47.

● Sâlikin mu'âmelesi [fe'âliyeti], ziller mertebesinden ve asl mertebesinden dahâ yukarı ilerleyince, aslı dahî zıl gibi geçip, yüksek dereceleri ve ayırd edememe sebebi ile o işin netîcesi acze ve cehâlete ulaşip, kelime-i tayyibeye bağlı

olan fe'âliyet sonuna gelmiş olur. Ve bu kelime-i mubâreke-nin tekrârı, o makâmda netîce vermez. Ve o makâmda terakkî [yükselme] derece-derece, Kur'ân-ı kerîm okumak ve nemâz ile olur. 5/119.

● Sâlik ma'rifetini temâmlayıp, urûc ve nüzûl [yükselme ve iniş] makâmlarını mufassal bir şekilde kat'etdikden sonra, sırf yokluk makâmına inerek, orada Allahü teâlânın zâtının aynası olur. İsmelerin kemâlâtının hepsi, onda zuhûr bulur. İlm mertebesinde her ne kadar anlatılanlar zuhûr bulmuş ise de, hâric mertebesinde, âyine ol ârifdir ki, hâricde bütün kemâlât müşâhede olunur. 4/148.

● Sâlik-i kâmil [kâmil olan tesavvuf yolcusu], Allahü teâlânın zâtına ayna olunca, sıfât ve şu'undan onda hiç görünmez [rü'yet edilmez]. 2/11.

● Sâlik, Allahü sübhânehunun inâyeti ile, hazret-i Hakka urûc etse [yükselse], hâlis yokluk makâmına iniş de çok olur. Lâkin, urûc vaktinde [yükselme vaktinde] o makâm kendini yok [helâk olmuş] makâmıdır ki cehl lâzımdır. Sahva nüzûlde [inişte] makâm-ı ilm ve ma'rifetdir. Bu iniş makâmında, zıl makâmının bulasıklıklarından ayrılmış [uzaklaşmış] ve şu'un ve Allahü teâlânın zâtına âid i'tibârâtan kurtulmuş, sırf Allahü teâlânın tecellîsi ile müşerref olur. Ve bu tecelliden önce hâsıl olan her tecellîyi, ârif her ne kadar esmâ ve sıfât ve şu'ûnât ve i'tibârât düşünmeksizin olduğunu bilir ve tecellî-i zâtı sayarsa da, zillerin, isimlerin, sıfât, şu'un ve i'tibârâtan bir perde arkasındadır. 3/78.

● Sâlik, emâneti ehline sipâriş eder [ısmarlar]. Ya'nî, âriyeti [emâneti] olan kemâlâtı, sâhib-i kemâlâta [kemâlât sâhibine] havâle edip, o kemâlâtın aynası olan [göründüğü olan] adem-i mukayyedi, adem-i mutlaka [hiçbir bağlılığı olmayan yokluğu mutlak yokluğa] sipâriş ederse, onu cenâb-ı akdese [Allahü teâlâya] yol bulmağa lâayık hâle getirip, bekâ-billâh ile ve ikinci derecede olan tecellî-i zât ile müşerref ederler. Mâdem ki, yokluk lekesi ile lekelidir. O hazretin yakınlığına lâayık değildir. Bu aks yolu ile müşâhede ve emânet dahî vehmdeki bir i'tibârdır ve ilmdeki değişikliktir ki, ha-

kâfaten hiçbir vakt kemâl o hazretten ayrılmamış ve yokluk dahî hakikatde, mutlak yokluktan ayrılmamıştır. 4/232.

● Sâlikin mu'âmesi [iş] üsûlden bâlâya [asllardan yukarıya] revâne olup [ilerleyip] ve anlama kalmayınca, terakkî [yükselme] o makâmda Kur'ân-ı kerîm okumak ve nemâz iledir. (Ehl-ül-Kur'ân Ehlullah) hadîsinden murâd, bu cemâ'at olmak mümkündür ki, bunlar, hakikat-i fenâ ve bekâya mazhar olmuştur [kavuşmuştur]. Bu dereceden evvel vâkî' olan tilâvet, ebrârın amelidir. Ve o makâmda kelime-i tayyibenin tekrârı fâidelidir ve terakkî sağlar. Çünkü, bu kelime-i mubârekenin bereketi ile bâtının temizlenmesi hâsil olmuştur ve Kur'ân-ı kerîm okumakda mahâret kazandıkça, [Kur'ân-ı kerîmi temizler tutar] bu ma'nâya işâretidir. 5/67 [Hak Sözü Vesikaları: 343.]

● Sâlikin cezbese, sülûkundan önce ise, sülûk onun cezbese esnâsında hâsıl olur. Seyr-i enfûsinin esnâsında [zımnında] seyr-i âfâkî hâsıl olur. Zîrâ, cezbe seyr-i enfûsîden, sülûk seyr-i âfâkîden ibâretidir. 4/50. [Hak Sözü Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Sâlik-i meczûb, ya'nî cezbese sülûke tekaddüm etmemiş [önce sülûk yapmış, sonra cezbeleşmiş] olan pîrler de, nâkışları fenâ ve bekâya ulaştırırlar. 1/292. [Müjdecî Mektûblar: 542.]

● Sâlikin kâbiliyeti mikdârınca, hangi Nebîye münâsib olursa, Onun vilâyetini bulur [alır]. 5/120.

● Sâlikde olan muhabbet, onun muhabbetinden bir kıvılcım ve eğer şevk ise, onun şevkından bir kıvılcımdır. Teferu'âtta olan zuhûrat, asıldan alınmıştır. Hiç birşey kendi müstekil değildir. 6/60.

● Sü'âl [dilenmek] harâm ve kötüdür. Lâkin zarûret ve acz zemânında mubah olur. Eğer iş ölümle alâkalı ise, dilenmek halâl, belki azîmet, belki vâcib olur. Ölü eti ve hınzır eti gibidir. 5/37. [Hak Sözü Vesikaları: 337.]

● Sü'âl [dilenmek] ölüme düşen için veyâ avret mahallini

örtecek gücü olmayana ve çalışma gücü olmayana mubahdır. Ölü eti şartları gibidir. 5/37. [Hak Sözü Vesikaları: 337.]

● Sü'âl [dilenmek] bir ejderin [yılanın] ağzına elini sokup, bir şey almak ve çıkarmaktır, "hadîsi". 5/37. [Hak Sözü Vesikaları: 337.]

● Sübhânî ve enel-Hak gibi ekâbir kelâmları [büyüklerin sözleri] İşânın [onların] orta hâllerine haml olunmak [yolda iken, ilerleme zemânındaki hâllerine âid olduğunu anlamalıdır ki] ve onların kemâlleri bu sözlerinden sonradır diye ta'bîr lâzımdır. 3/74.

● "Sübhânallahi ve bi hamdihî", Cenâb-ı Hakki şirk ve naksdan tenzîh ve ni'metlerine şükr etmektir. Hergün ve gece yüz kerre okumalıdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● "Sabekat rahmetî alâ gadabî" (Rahmetim gadabımı aşmıştır) Hadîs-i kudsîsindeki gadabdan murâd, mü'minlerin günâhkârlarına karşı olan gadab sıfatını aşmıştır, demektir. Müşriklere karşı olan zâtın gadabını aşar demek değildir. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Sultâna secde etmek câiz ise de, terk etmelidir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Secdeye diz ve el koydukda, önce sağını koyalar. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● "Secde, Hudâdan gayriye câiz olsaydı, zevcine secdeyi, zevceye emr ederdim." Hadîs-i şerîf. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Seherlerde ağlamağı ve istigfârî ganîmet bilip, en mühim iş kabûl edeler. [İşlerin büyüklerinden kabûl edeler.] 6/13.

● Seherde uyanıklığı mümkün olduğu kadar elden bırakmayınız. Ve o vaktde nemâzı, istigfârî ve hüngür-hüngür ağlamağı ganîmet biliniz. 4/14.

● Sihir, müslimândan vücûda gelmez. [Müslimân sihir yapmaz.] İmân ondan ayrıldığı zemân sihir tehakkuk eder.

3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Sihir, kat'î harâmdır. Ve sihr yapan küfrde kuvvetlidir. Sihir yapıcılıktan şedîd küfr yokdur. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Ser çeşme birdir. [Kaynak birdir.] 6/215.

● Sirâyet-i maraz [hastalığın geçişi] muhakkak değildir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Se'âdet-i ebedîye [ebedî se'âdet] ve sonsuz kurtuluş, Enbiyâya uymağa bağlıdır. 4/10. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Se'âdet, ömrü uzun ve ameli de çok olan kimsenindir. 1/89. [Müjdecî Mektûblar: 131.]

● Se'âdet-i ma'nevî [ma'nevî se'âdet] kalbin Hakdan gayriden [mahlûka bağılıktan] halâs olmasıdır [kurtulmasıdır]. 1/49. [Müjdecî Mektûblar: 65.]

● Se'âdetin sermâyesi, sünnete [şerî'ate] tâbî' olmaktır. 1/74. [Müjdecî Mektûblar: 107.]

● Se'âdet-i insan [insanın se'âdeti] ve felâh ve halâsı temâmen Allâhü teâlânın zikrindedir. 1/190. [Müjdecî Mektûblar: 242.]

● Sefer der vatan, seyr-i enfûsîdir ki, ona cezbe de derler. Bu büyüklerin başlangıçta mu'âmeleleri, bu seyrdedir. [Bu yolculukdan başlarlar]. 4/165.

● Sekrin çokluğu ve muhabbetin aşırılığı, sâlikin basîreti gözünden temyîzi ref' edip [hakîkati ayırıp] mümkinî vâcibi teâlâ gibi gösterir. Fekat bu iş sâlikin şühûdundadır. Ve hakikatde böyle değildir. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Sekrden sahva [serhoşluktan ayıklığa] ve cem'den fark-ı ba'del-cem'a [bir görmekten, ayrı görmeğe] ve küfrden îmâna geeler ki, kemâl budur. 4/39.

● Sekr, fenâ hâli ve şu'ûrsuzluk hâlidir. Hub ve sencidedir. [Güzel ve ölçülüdür]. Lâkin o hâlde kalmak, beğenilmiş değildir. 4/26.

● Sekrden önce olan sahv [uyanıklık] avâmın hâli olup, sekrden sonra olan sahv, seçilmişlerin [büyüklerin] makâmıdır. 3/48.

● Sekr ve sâlikin kendinden geçmesi, her ne kadar muhabbet yolu ise de, nemâzı bozulur. 5/120.

● Sekr, tesavvuf yolunda olur. Nihâyetin nihâyetine kavuşmak hep uyanıklık hâlidir. 1/84. [Müjdecî Mektûblar: 126.]

● Sekr sâhibi ma'zûrdur. Fekat, sekr bilgilerini [hâllerini] taklîd etmek iyi değildir. 4/39.

● Sekr ehli, olgunluğu [kemâli] şühûd ve müşâhedeye bağlı bilip, tecellîler ile kanâ'at etmiş ve lezzet bulmuş, tev-hîd ve ittihâda kapılmışlardır. Bu cemâ'at her ne kadar imkân perdesinden ve zulmânî perdelerden uzaklaşmışlarsa da, lâkin nûrânî perdelerde ve vücûbî perdelerde kalmışlardır. Ve ondan kurtulamamışlardır. Ve onun görünmesini Hak teâlânın görünmesi ve tecellîsi bilmişlerdir. Ve tecellî-i zât berkî'dir. [Bir an tecellîdir]. Ya'nî berk-i hâfûz gibidir. [Şimşek gibi göz kamaşdırır.] Ve tekrâr mestûr olur [örtülür] derler. Hâlbuki, bundan ötedeki mertebelere ulaşan büyükler, tev-hîd [birlik] ve ittihâd, pesmânde-i râh kılıp [birleşmeyi geride bırakmış olup], tecellîlerden ve zuhûrlardan çok yükseklerle ulaşmışlar, şühûd ve müşâhedeye iltifât etmeyip, perdelerden temâmen kurtulmuşlar ve yakinen bilmişlerdir ki, bu şühûd, Hak sübhânehunun şühûdu değil ve bu tecellî, Hak teâlânın zâtının tecellîsi değildir. Belki sıfatlarından bir sıfatın ve kemâlâtından bir kemâlin zuhûrudur ki, bunlar zât-i teâlâyâ hicâbdır [perdedir] ve Allâhü teâlânın zâtını taleb eden, sıfat ve kemâlâtın şühûdî ile kanâ'at etmez ve kâfi bulmaz, râhatlamaz. 6/122.

● Son nefesin selâmeti için fâtiha okumayı unutmayalar. 3/102.

● Selâmet-i kalb ki [kalbin selâmeti ki] bu yolun ilk şartıdır. O vaktde mâsivânın sevgisi ve unutulması [kalbden atılması] gerçekleşir. 4/105.

● Selâmi, insanlara gülieryüz ile vermek, sadakadan adedilmişdir, hadîsi. 4/147. [Herkes Lâzım Olan İmân: 136, Cevâh Veremedi: 343.]

● Silsile-i icâd [yaratılış zenciri] Resûlullah'a bağlı ve Rubûbiyyetin açığa çıkması, Ona bağlıdır. 4/10. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Silsiletüz-zeheb kitabında Mevlânâ Abdürrahmân Câmî, vahdet-i vücûdu zem ediyor. Kendisi ise, vahdet-i vücûd muhakkıklarındandır [ehlindendir]. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Sultân-ı vakte [vaktin sultânına] nasihatlar ve ni'metin şükrünü edâ etmek hakkında mektûb. 6/6 [Hak Sözü Vesikaları: 347.]

● Sultân rûh gibidir. Diğer insanlar, cesed gibidir. Sultânın ıslâmına çalışmak lâzımdır ki, zemânın durumuna göre, islâmiyyeti yaymalı, anlatmalıdır. Mübâlega ve zorlama da hoşdur. Ammâ, ziyâde mübâlega olunmıya [haddi aşmaya]. 4/74.

● Sultân-ı vakte [vaktin sultânına], fenâ-yı kalb ve fenâ-yı nefsi ve ba'zı fâideler ve ma'rifetler beyân eden mektûblar. 6/237.

● Sultân-ı vaktin [vaktin sultânının] dindâr oldukları beyân olunmuş, bu hâle şükr edilmiştir. Sultânlar arasında bu nev'ini bulmak anka kuşu hükmündedir. Ümmiddir ki, yakında [kısa zemânda] kalbin fenâsı ile şerefleneler ki, vilâyet derecelerinin ilkidir. Bu ma'nâyı onların hakkında karîb-ül husûl (onların bu dereceye ulaşacağını yakın) buluyorum. 6/242.

● Sülûk, seyr-i ilallah ve seyr-i âfâkî aynı ma'nâyadır. 3/99.

● Sülûk, seyr-i âfâkîden ibâretidir. Cezbe, seyr-i enfûsidir. 3/99.

● Sülûk, şerî'ate uymakdan, tevbe, zühd ve gayrıdan ibâretidir. 3/117.

● Sülûk, tarikatın levâzımındandır. [Lüzûmlu şeylerindir.] 3/106.

● Sülûk, cânib-i tâlibdendir. [Sülûku tâlib yapar]. Ya'nî yola gitmekdir. Lâkin, cezbe, cânib-i matlûbdandır. [Çekilmek, Allahü teâlâdandır]. Ya'nî yola götürmek olur. Gitmek ile götürülmek arasında büyük fark vardır. 6/121, 1/117. [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Sülûkda inâbet [teslim olmak] tâlib tarafındandır. Vâsita elbette lâzımdır. Başka çâre yoktur. 1/117. [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Sülûk, toplu bilgiyi yaymak ve delil ile anlaşılanı kalb ile anlamaktır. Şâh-ı Nakşibend. 1/30. [Müjdecî Mektûblar: 21.]

● Sofiyyenin yolunda sülûk lâzımdır ki, Allahü teâlâyı tanımak müyesser hâsıl ola. [Ele geçse.] Ve nefsin hevâsından kurtulmak hâsıl ola. Her kime bu ma'rifet hâsıl ise, "Ona müjdelersun, onun için ne mutlu" kendi yaratılışından maksad ne ise onu yerine getirmiş, insânî kemâlâta ulaşmıştır. 5/11. [İslâm Ahlâkı: 551.]

● Sofiyyenin yolunda sülûk ve muhabbet-i zâtîyyeye kavuşmak, Habîb-i Rabbil âlemîne tâbi' olmadan, hâsıl olmaz. 4/22. [Hak Sözü Vesikaları: 324.]

● Sülûkde ba'zı mübtedî'lerin gevşekliği ve ilâcı. 1/145. [Müjdecî Mektûblar: 189.]

● Sülûk ve diğer bir ta'bîrle seyr-i ilallah, son noktaya ulaşp, mâsivâdan kurtulunca, fenâ hâsıl olup, seyr-i fillaha başlamak olur ki, buna cezbe derler. 5/140. [Kıyâmet ve Âhret: 164.]

● Sülûkun nihâyeti, seyr-i ilallahdır ki, fenâ-ı mutlak ta'bîr olunmuştur. Ondan sonra, makâm-ı cezbe dönmekdir ki, seyr-i fillah ve bekâbillah ta'bîr eylemişlerdir. 1/290. [Müjdecî Mektûblar: 524.]

● Sülûk, isimlerin ve sıfatların tafsîlinde terakkî [yükselmek] ise, merâtib-i vüsûl nihâyet pezir değildir. [Vüsûl mer-

tebelerinin nihâyeti yoktur.] Eğer kat'ı merâtib-i esmâ ve sıfat icmâlen vâki' ise, menâzil-i vüsûl inkitâ' pezirdir. [Eğer isimler ve sıfatlar mertebelerini geçmek, kısaca vâki' ise, vüsûl menzillerinin nihâyeti vardır.] 6/217.

● Sülûk ve riyâzetden, tâ'at ve ibâdetden maksad, sâlik, kendinin, aslının adem olduğunu bilmektir. 5/91.

● Sülûk esnâsında, sekr vakti ve galebe-i hâl vâsıtasıyla, Ehl-i sünnet i'tikâdının hilâfı [uygun olmıyan] zuhûr eder. Lâkin sâliki o makâmdan geçirip, işin sonuna ulaştırırlarsa, o muhâlefet yok olur, gayb olur. Yoksa, o muhâlefet üzere kalır. Ammâ, ümmîddir ki, onu o muhâlefet sebebi ile hesâba çekmezler. Zîrâ onun hükmü, hatâ eden müctehidin hükmü gibidir. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Sülûk bir kaç nev'dir. Ba'zısı için sülûk cezbeden öncedir. Ba'zılarında, cezbe sülûkten öncedir. Bir cemâ'at için dahî, sülûk konaklarını geçerken cezbe hâsıl olur. Bir tâife ise, sülûk konaklarını geçer, fekat cezbeyle ulaşamazlar. Cezbenin önce hâsıl olması mahbûblar ve murâdlar içindir. 1/290. [Müjdecî Mektûblar: 524.]

● Sülûksuz cezbe yoktur. [Cezbe için sülûk lâzımdır.] Mümkün değildir. Cezbenin önce olması efdaldır ki, sülûk cezbenin hizmetcisi olmuşdur. Cezbenin te'hîr edilmesinde, sülûk cezbenin yardımcısıdır. [Onunla sağlanır.] Ve sülûk devleti ile ona cezbe müyesser olmuşdur. 3/117.

● Sülûku temâmlamıyan meczûblar, sülûksuz ve nefsinı tezkîye etmeksizin, kalb makâmından geçip, kalbin sâhibine varamazlar. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Simâ', raks ve sayha [bağırma] ve ızdırâb ve bunların emsâli, bu nev' görünen işler, hâller ve görünen zevkler, görünen hâller, bâtındaki hâllere nisbet ile, bilinenin bilinmiyene nisbeti hükmündedir. 2/43.

● Simâ' ve raks, lehv ve la'ba dâhildir. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Simâ', raks ve zikr-i cehri, tarîkatde sonradan ihdâs

edilmiş bid'atdır. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Simâ' ve vecd, bir cemâ'at için [ibnül-vakt olanlar için] fâide verebilir. Onlar ibnül-vaktıdırler. Tecelliyât-ı sıfâtiye makâmında, bir sıfatdan bir sıfata geçerler. Bir zemân kabzda, bir zemân bastadırlar. Erbâb-ı kulûbdurlar. Hâlbuki, zâtın tecellîsine kavuşanlar, kalb makâmından kurtulup, kalbin sâhibine ulaşmışlardır. Bunlar simâ' ve vecde muhtâc değildirlar. 1/285. [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Sem' ve basarın simâ' ve rüyet'de hiç medhali yoktur. [Göz ve kulak mahlûk, görmek ve işitmek de mahlûkdur.] Göz ve kulak, görmekte ve işitmekte rol oynamaz. Allahü teâlâ gözü ve kulağı yarattığı gibi, görmeği ve işitmeği de yaratmışdır. 1/18.

● Sünneti ihyâ ederken dikkat lâzımdır ki, fitnenin uyanmasına sebep olmıya. Bir iyilik, birçok kötülüğün çıkmasına sebep olmıya. 3/104. [Se'âdet-i Ebediyye: 397.]

● Bir sünneti ihyâ, yüz şehîd sevâbıdır, hadîs-i şerîfi. 4/228. [Eshâb-ı Kirâm: 273.]

● Sünnete uymak sebebi ile, gün ortasında bir mikdar uyumak, sünnete uymadan gece boyunca ibâdetden efdaldir. 1/114. [Müjdecî Mektûblar: 164.]

● Sünnete uymak elbette kurtulmağa sebebdır. Ve netîceye ulaştırır. Ve dereceleri yükseltir. Sünnetin dışında kalanlar ise tehlikedir. 6/51.

● Sünnet ile bid'at arasında şüheli olan bir işin terki çok iyidir. Ya'nî bid'atin terki efdaldır. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Sünnet ile bid'at birbirinin zıddıdır. Birinin ihyâsı, diğerrinin ölmesini gerektirir. [Ortadan kaldırır.] 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Sûre-i ihlâsın tefsiri. 4/76.

● Sofistâiyye mezhebi, mâsivâyı [âlemi] Hak teâlânın yaratması ile bilmezler. Âlemi evhâm ve hayâl bilirler. 3/96.

1/125, 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 171, 495.]

● Seyr ve sülûkdan maksâd, ma'rifetullahdır. Ma'rifeti elde etmek zarûridir ki, vilâyet-i hâssasız ele geçmez. 6/2.

● Seyr ve sülûkdan maksad, perdeleri kaldırmaktır. Yoksa (kayd altına alınamıyan) ankayı ele geçirmek değildir. 6/122.

● Seyr ve sülûkdan maksad, tezkiye-i nefis-i emmâredir. 1/35 [Müjdecî Mektûblar: 38]

● Seyr ve sülûkdan maksad, ihlâsı ele geçirmekdir ki, şer'atin üçüncü kısmıdır. 1/40. [Müjdecî Mektûblar: 45.]

● Seyr ve sülûkdan maksad, sûretleri ve gaybî nûrları temâşâ [müşâhede] etmek değil, nefsin başı-boşluğunu gidermek ve kulluğu tahsildir [ele geçirmekdir]. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Seyr ve sülûkdan maksad, fenâ ve kendini yok bilmektir. Ve hakîkî matlûbdan başkasına tutulmaktan kurtulmaktır. 4/104.

● Seyr ve sülûkun hülâsası [özü], matlûbun huzûru müyesser olup, ârifin nefsinin aradan çıkmasıdır. 4/216.

● Seyr-i âfâkî, seyr-i ilallah olup, sülûk ta'bîr ederler. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i âfâkînin hâsılı [aslı, neticesi] odur ki, sâlik, vasflarının değişmesini ve ahlâkının değişmesini âlem-i misâl aynalarında müşâhede eder [seyr eder]. Sâlik aslında kendi nefsinde seyr eder. Lâkin kendi hâllerini, kendi dışında olan âlem-i misâlde müşâhede edip, güyâ âfâkda seyr eylemiş olur. Seyr-i âfâkî seyr-i ilallahdır. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i âfâkî, matlûbu kendi dışında aramaktır. 4/165.

● Seyr-i ilallah temâm olduktan sonra, sâlik hakîkati olan ismin zılline ve sonra da aslına vâsıl olur ki, isti'dâdının son derecesidir. 3/101.

● Seyr-i ilallah derecesini geçmek, ellibin senelik yoldur. 4/122.

● Seyr-i ilallah, beş latifenin asllarına yükselmekle imkân dâiresinin seyridir ki, sülûkden ibâretidir. 5/60.

● Seyr-i ilallah, Allahü teâlânın isimlerinden sâlikin mebd'e'i te'ayyünü olan isme kadardır ki, ismin zıllıdır. Bunda imkân dâiresini geçmek vardır ki, vücûb mertebelerinden olan isme ulaşır. 6/207.

● Seyr-i ilallah fenâ, seyr-i fillah bekâdır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Seyr-i ilallahdan sonra seyr-i fillah başlar ki, iş cezb ile dir [çekilme ile dir]. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i fillah-ı sâlik, mebd'e'i te'ayyünü olan ve zıl dâiresinde bulunan ismden i'tibâren olan seyrdir ki, Allahü teâlânın ism ve sıfatları dâiresinde seyr ma'nâsınadır. 6/207.

● Seyr-i enfüsî fenâ-i etem [tam fenâ] ve bekâ-yı ekmelden [olgun bekâdan] sonradır. 1/30. [Müjdecî Mektûblar: 21.]

● Seyr-i enfüsî, kendine gelip, kendi kalbinin etrâfını devr etmektedir. 4/165.

● Seyr-i âfâkî, uzakda uzaklaşmadır. Seyr-i enfüsü yakında yaklaşmadır. Lâkin bu kurb da zıllıdır. 4/88.

● Seyr-i enfüsî, seyr-i fillah olup, sülûkdan sonra olan cezbe bu seyrdedir. Bu seyre onun için enfüsî derler ki, enfüs, zıllere ve isimlerin zılllerinin akslerine ayna olmuştur. Yoksa sâlikin seyri nefsinde olduğu için, enfüsî demezler. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i enfüsîde sâlik, Allahü teâlânın ahlâkı ile ahlâklandığından, seyr-i fillah denir. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i enfüsî, zarûrî olup, seyr-i âfâkî onun zımında [onunla birlikte] müyesser olur. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i âfâkî, rü'yâ gibi isti'dâda alâmetdir. Seyr-i enfüsî lâzımdır. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i âfâkî ile başka şeylere olan bağılıktan, seyr-i enfüsî ile, kendine düşkün olmaktan kurtulunur. 2/42.

[Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i enfüsî ve seyr-i âfâkî, vilâyetin rûknleridir ki, ikisi hâsıl olmadıkça, vilâyet tasavvur edilemez. 2/50.

[Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Seyr-i âfâkî ve seyr-i enfüsî, ilmül-yakîn dâiresinden dışarıya çıkamaz. 2/57.

● Seyr-i âfâkî ve seyr-i enfüsî nihâyete ulaşıldıkda, sülûk ve cezbe işi temâm olur. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i âfâkî ve seyr-i enfüsîde meydâna gelen her tecellîyi, eğer tecellî-i zâtî bilirlerse de, cümlesi fi'llerin ve sıfatların zilleri ile alâkâlıdır. Fi'llerin ve sıfatların kendileri ile alâkalı değildir. 5/58.

● Seyr-i ilallahî ve seyr-i fillahî geçdikden sonra, ancak zûlmânî perdeler fark edilmiş [aradan kaldırılmış] olur. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i fillahdan sonra, yükselme hâsıl olursa, isimlerin ve sıfatların ve şu'ûnâtın aslı olan bir dâire ve sonra bunun aslı ikinci bir dâire, nihâyet bunun aslı bir kavs açığa çıkar. Bu üç asl zât-i teâlânın zâtında değildir. [Zâtî bunlardan münezzehtir.] Bu üç aslın tam hâsıl olması nefsi mutmaine'ye mahsûsdur. 2/91.

● Seyr ve sülûkda her ne ki görülür ve işitilirse, i'tibâr edilmemesi lâzımdır. Eğer, bu, çoklukda birliği görmek olsa da, kıymet vermemeli, yok etmelidir. Çünkü o vahdet hiçbir çoklukda bulunmaz. Görünen vahdetin kendi değil, benzeridir. 1/240. [Müjdecî Mektûblar: 333.]

● Seyr ve sülûkde tam ifâde, bu âyet-i kerîmedir. "Sizin yanınızdaki tükenir. Allah indindeki bâkîdir." Seyr ve sülûk ilimde hareketden ibâretdir ki, nasıl olduğundan bahs etmektir. Bu mahalde hareketin yeri yoktur. Ve seyr-i ilallah ilmin hareketinden ibâretdir ki, aşağı ilmden, yüksek ilme gidip, geçip, o yücelikten başka bir yüceliğe varır. Tâ mümkünler ilminin temâmını geçmek ve cümlesini geçdikden sonra vâcib-i teâlâyâ âid ilmlere ulaşılr ki, buna da fenâ de-

nir. Seyr-i fillah demek, Allahü teâlânın isimleri, sıfatları, şu'ûn ve i'tibârâtı ve takdîsâtı ve tenzihâtı mertebelerinde ilmin ilerlemesi demektir. Böylece anlatılamıyan, işaretle bildirilemiyen ve ism verilemiyen ve birşeye benzetilemiyen, kimsenin bilemediği, anlıyamadığı mertebeye varılır. Bu seyre, Bekâ denir. Üçüncü seyre, Seyr-i anillahî billah denir. Bu da ilmin hareketinden ibâretdir ki, yüksek bilgilerden aşağı bilgilere inilir. Böylece mahlûkları bilmeğe kadar inilir. Bütün vücûb mertebelerinin bilgileri unutulur. Bundan sonra, dördüncü seyr başlar ki, buna seyr-i eşyâ denir. Birinci seyrde unutulmuş olan eşyânın bütün bilgileri, şimdi yavaş yavaş ele geçer. Bu dördüncü seyr, birinci seyrin, üçüncü seyr de, ikinci seyrin karşılığıdır. 1/144. [Müjdecî Mektûblar: 188.]

● Seyr-i ilallah ile seyr-i fillah, vilâyeti ele geçirmek içindir ki, fenâ ve bekâdan ibâretdir. Seyr-i anillahî billah ve seyr-i der eşyâ [üçüncü ve dördüncü seyrler] da'vet makâmını elde etmek için olup, Enbiyâ ve Mürseline mahsûsdur. Ve bunların tâbî' olanlarının da nasibi vardır. 1/144. [Müjdecî Mektûblar: 188.]

● Seyr ve sülûk, [erbâbı sona varanlar indinde] Hak sübhânehunun ihâta ve sereyan, kurb ve ma'îyyeti ilmi olup, ehl-i sünnetin rey'lerine uygundur. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Seyr ve sülûkde, nihâyetin nihâyeti olan mertebelerden sonra, bir mertebe zuhûr eder ki, o yerde [mertebede] zerre kadar sülûk yapılsa, imkân dâiresinin kat-kat fazlası gidilmiş olur. 2/41.

● Muhammed Seyfeddîn "kaddesallahü teâlâ esrârehü-mül'azîz", Muhammed Ma'sûmun "kuddise sirrüh" mahdûm zâdeleridir [oğludur]. 4/235.

● Sermâye-i vakti [vakt sermâyesini], fânî lezzetlerden istifâde için telef etmiyelim. Ve harâb edilmesi ile me'mur olduğumuz şeyin ta'mirinde olmalıyım. Allahü teâlâyâ yakınlık lezzeti ve kavuşma lezzeti, na'im-i Cennetin lezzetinin

den ziyâde [çok] olduğu gibi, uzaklık ve mahrûmluk azâbı da Cehennem azâbından dahâ kötüdür. Ah, yazık, Allahü teâlâdan yüz çevirene. Ve hasretler [üzülmeler] olsun ki, Allahü teâlânın indinde haddi aşana. Tekrâr dünyâya gelmek yokdur. Ve bu acımasız kâhbeyle zâhiren tutulup ve nefis cevherleri bırakarak saksı parçası kadar az bir şeye tenezzül ederler. Cemâl-i mutlak tâbân [parlak] ve seyr ve sülûk yolu da açık ve seçikdir. [Gizli değildir.] Bizim gibi yaratılışı aşağı olanlar, o cemâlden perdelenmiş ve uzak ve o yüce makâm-dan kovulmuşlardır. Kemâl-i hicâlet ve infî'âldir ki, hazret-i kerîm-i zünnevâl, ol izzü celâl ile, bu zerre misâle bir nazar-ı bî misâl eylemekle sır-u alâniyyesinden agâh eyleyip, o ise nihâyetsiz cehâletinden dolayı, kalbi ile başkasına bakar. Ve başkasına naz ederek gider. 4/175.

● Sultân-ı sâhib-i cevri [zâlim sultân] yanında, adâletden bahs etmek ve tavsiye etmek, cihâdın efdâlidir. Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

- Ş -

● Şâkir [şükr eden] ve mü'min olanlara Allahü teâlâ azâb etmez. 1/70. [Müjdecî Mektûblar: 93.]

● Şân-ül-hayât, cemî' şü'ûnâtın akdemi [en evveli]dir. Ondandır şân-ül-ilmdir ki, ona tâbî'dir. 3/87.

● Şân-ül-ilm, bütün şü'ûnları topluca ve etrâfıca içinde bulundurur. [Hayât şânından sonra]. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Şân-ül-ilmin, sıfat-i zâideden olan ilm ile hiç münâsebeti yokdur. 3/72.

● Şâh-ı Nakşibend, Yakûb-ı Çerhîye ta'lîme izn verdiği hâlde, benden sonra Alâüddîn'in hizmetinde ol demişdir. 1/119. [Müjdecî Mektûblar: 167.]

● Şâh-ı Nakşibend "kuddise sirrûh" buyurmuşlardır ki, Minâ pazarında bir tâcir, elli bin altınlık eşyâ satıyordu. Bir

an Hakkı unutmuyordu. 1/33. [Müjdecî Mektûblar: 33.]

● Şâh-ı Nakşibend, iftâr vaktinde yedi yerde hâzır olmuşdur. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Şâh-ı Nimetullah kâdiriyye gönderilmişdir: Bizim gibi bir köşeye çekilmiş olanlar ve bilinmeyen bir köşede olanlar, binlerce riyâzet çekseler ve bütün gücü ile çalışsalar ve gayret etseler, sultânların gönlünde eseri görülen [iz bırakan] bir hak kelime ile, belki ona yakın olamaz. 4/74.

● Şü'ûnât-ı ilâhî [ilâhî şü'ûnât] sıfatların aslı olup, zât-i ilâhîde kâinlerdir. [Vardır]. O yüce mertebede ayrılık görülmediğinden, bu şü'ûnât, zât-i akdesden ayrı değildir. Ve zâtın gayri değildirler. Ve birbirlerinden ayrılmaları da yoktur. Ve birbirlerinin aynı da değildirler. Zât-i teâlâ, temâmiyle bu şü'ûndan herbirinin rengine zuhûr eder. 5/35.

● Şü'ûnâtın i'tibârât üzerine üstünlüğü vardır. 4/183.

● Şü'ûnât-ı ilâhî, hakikî sıfatların aslarıdır. 5/119.

● Şü'ûnât-ı ilâhî, kemâlât-ı zâtiyyeyi mündemiçdir [içine alır]. 5/105.

● Şü'ûnât-ı ilâhî, zât üzere zâid değildir. [Zât ile berâberdir.] 5/85.

● Şü'ûnât-ı zâtiyyeden terakkî [yükselme] câiz ve vâkî'dir [olur, vukû' bulur]. 5/119.

● Şü'ûnât-ı ilâhî azze şânühüde mücerret i'tibârâtıdır. 4/183.

● Şü'ûnât ile sıfat arasında kâbiliyyetler vardır ki, bunlar hem şü'ûnlara, hem sıfatlara benzerler. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Şü'ûnât-ı ilâhî zât-i ilâhîye bağlıdır. [Onunla alâkalıdır.] Mâsivâ ile alâkalı olmaktan uzaktır. Sıfat-i ilâhînin te'alluku mâsivâyâ maksûrdur. [İlâhî sıfatlar mâsivâyâ tealluk eder.] 3/72.

● Şü'ûnlar ile sıfatlar arasında fark çok incedir. Bu farkı

kimse bildirmemiştir. (Bu farkdan bir kulun konuşması ma'lûm değildir.). 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Attâr-ı Şiblî "rahimehullahü sübhânehu" kırk sene ağladı. Ve semâ yönüne [gökyüzüne] bakmadı. Ağlama sebebi sorulunca, kabrin korkusundan ve kıyâmetin heybetinden ağlarım, dedi. Gökyüzüne neden bakmadığı sorulunca, çok günâh işledim, meclislerde çok kahkaha ile güldüm. Ondan utanıp, yukarıya bakamam, dedi. 4/18.

● Şecere-i Mûsâdan mesmû' olan kelâm, kelâmulлахdır. [Mûsâ aleyhisselâmın Tûr dağında ağaç tarafından işitdiği kelâm, kelâmulлахdır]. İnkâr eden kâfirdir. 3/19.

● Şedîd olan kimse [kuvvetli, şiddetli olan kimse], çarpışmada şedîd olması mu'teber değildir. Belki gadabı vaktinde [kızgınlığı anında] nefsin mâlik olan kimseye şedîd demek [kuvvetli demek] lâıktır. Hadîs-i şerîf. 4/147. [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● Şerâb-ı köhne-i mâ [bizim köhne şerâbımızın] başka bir tadı vardır. Her ne kadar, her yeni şeyin bir yeni tadı olursa da! 6/14.

● Şürûb-ı züyûti tayyibe [halâl olan nebâti rûhlardan] ya'nî karanfil, tarçın ve sâire iki zeyt-i tayyarlardan yapılan, her dürlü şerbeti içmek yasak edilmemiştir. 1/191. [Müjdecî Mektûblar: 243.]

● Şerh-i sadr [Göğsün açılması], nefsin itmînânına ve nûrun sînede [kalbde] zuhûruna bağlıdır ki, alâmeti, bu yalancı dünyâdan kaçıp ve âhirete hâzır olmakdır. 4/143.

● Şerh-i sadr [Göğsün açılması], vilâyet-i kübrâda lâzım olan şeylerdendir. 5/91.

● Şerh-i sadrın kemâli, şeytân göğüsden kovulmadıkça mümkün değildir. 4/190.

● Şerh-i sadr, zâtın tecellîsi zemânında, nefsin itmînânında hâsıl olur ki, adı geçen bu kemâlât, ism-i zâhire te'alluk eder [bağlıdır]. İsm-i bâtına uygun olan kemâlât, örtülmesi

lâzım olan kemâlâtdır. Bu iki ismin kemâlâtı temâmen hâsıl oldukda, kudsî âleme uçmak ve nihâyetsiz yükselmeler olur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● (Şerh-i lemeât) kitâbı Mevlânâ Câmî'nin olup, burada tecellî-i zâtının nihâyetsiz olduğu açıkca yazılıdır. 1/277. [Müjdecî Mektûblar: 471.]

● İnsanın şerefi, üstünlüğü, imân ve ma'rîfet iledir. Mal ve makâm ile değildir. 5/63.

● Şirkin ma'nâsı. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Şirk, Allahü teâlâdan başka şeye ibâdet etmeğe tutulmaktır. Eğer, Allahü teâlânın varlığını kabûl etse de [ortaklık atılsa da]. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Şirk öyle bir küfrdür ki, mutlak küfrün aslıdır. Şerî'at hükmlerini inkâr küfrdür. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Şirk, ibâdetde ortaklıktır. Eğer bir maksûdun ele geçmesinde, şerî'atin bağından boynunu kurtarıp [şerî'atin sınırını aşıp], onun hâsıl olmasında, şerî'atin hudûduna tecâvüz olunursa, o şey ma'bûd ve ilâh olur. Ve eğer o maksûd böyle olmayıp, onun ele geçmesinde, şerî'atin yasakladığı şeyler işlenmezse, o maksûd, şerî'at bir yasak olmaz. O şeye tabîî meylden ziyâde maksûd olmamıştır. Tabîî ve yaratılışa uygun bir meyldir ki, insanlık ve beşerî özelliklerdendir, am-mâ, hırs, arzû ve acele istek ve taleb gibi rezil hâller meydâna gelmemiştir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Şirkin inceliklerinden kurtulup, tevhîdin esâsına kavuşan, anka-i magrib [anka kuşunu ele geçirmek] hükmündedir. 6/230.

● Şerî'at lâzımdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Şerî'at-i Muhammediyye "sallallahü aleyhi ve sellem" [Muhammed aleyhisselâm şerî'atine] ihtiyâc yok zan etmek küfrdür. 3/117.

● Şerî'atsiz kurtulmak mümkün değil ve hayâl etmek bâtıldır. 4/73.

● Hiçbir kimse, hiçbir vaktde şerî'ate uymakdan kurtulmuş değildir. 1/276. [Müjdecî Mektûblar: 467.]

● Şerî'ate tâbî' olunmadıkça, uyulmadıkça, hiçbir vaktde ma'rifet-i ilâhî ele geçmez. 4/77.

● Şerî'ate ve sünnete tâbî' olunursa ve bid'atden kaçınılırsa [ne kadar çok bu iş yapılırsa] bâtındaki nûr çok olur. 6/51.

● Şerî'ate muhâlif ve gevşek yapışıp, şerî'ate uyuyorum diyenler, bâdemın kabuğu ile vakt geçirirler [boşa vakt geçirirler]. 4/101.

● Şerî'ate kıl ucu kadar muhâlefet mevcûd ise, ahvâl ve mevâcid dahî zuhûr eylese [hâller, kerâmetler meydâna gelse] istidrâcdır. 2/87. [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Şerî'at ile süslü [donanmış] ve sünnet-i seniyye ile donanmış olmıyanların meclislerine girmemelidir. 6/16. [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Şerî'ate inanmıyan kimse, şekerin tadına inanmıyan, safrası bozuk hastaya benzer. Kalb hastalığı var iken olan î mân, î mânın sûretidir. Nefs-i emmâre küfrünü bildirmekdedir. Şekerin tadlı olmasına inanması için, şeker hastasının tedâvîsi icâb eder. Nefsın tezkiye ve itmînânından sonra, hakîkî î mân hâsıl olur. 1/46. [Müjdecî Mektûblar: 58.]

● Şerî'at-i Muhammediyyeyi tasdik, geçmiş bütün şerî'atleri tasdik demektir. 2/55. [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● Şerî'at, nâkıs-ı akl olanlar [aklsızlar] içindir demek küfrdür. 6/16. [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Şerî'atin aksine sözler ve işler insanı felâkete sürükler. 1/240. [Müjdecî Mektûblar: 333.]

● Şerî'atin bir mes'elesini [bilgisini] yaymak, Allah yolunda hazîneler harc ederek fakîrleri doyurmakdan dahâ sevâbdır. 1/48. [Müjdecî Mektûblar: 64.]

● Şerî'at-i Muhammediyye "sallallahü aleyhi ve sellem" kıyâmete kadar bâkîdir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Şerî'ate uymak, nefsin isteklerini bırakmak ve kalbi karartanları [zulmetleri] def' etmek demektir. 1/42. [Müjdecî Mektûblar: 48.]

● Şerî'ate uygun olarak, dünyâ ni'metlerinden fâidelenilebilir [yinebilir], halâldir. Yoksa üzeri şeker kaplanmış zehr hükmündedir ki, aklsızı onun ile aldatırlar. Dünyânın aldatıcı lezzetleri, şerî'atin emrlerinin ve nehylerinin acılığı [ilâcı] ile telâfî eylemelidir [giderilmelidir]. 3/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Şerî'at olmasa, herkes kendi istediğini yapsa, ortalık karışır, düzen bozulur, neticesi fesâd olan hâl zuhûr eder. Güçlü olanlar, başkasının cânına ve malına saldırıp, hem kendini, hem de onları felâkete sürükler. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Şerî'at ile mükellef olan, dil, bütün organlar ve kalbdır. Diğer latîfeler mükellef değildir. 1/172. [Müjdecî Mektûblar: 225.]

● Şerî'ate uygun olan riyâzet ve mücâhede, nefs-i emmâreyi tahrîb eder. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Şerî'ate uygun olmıyan riyâzetler ve mücâhedeler hor ve hakîrdirler [fâidesi yokdur]. Eğer birkaçının fâidesi olur ise de, yalnız dünyâda fâide hâsıl eder [az bir fâidesi vardır]. 1/206. [Müjdecî Mektûblar: 263.]

● Şerî'atin emriyle olan, bayramın birinci günü yiyip-içmek, şerî'ate uymaksızın, senelerce oruc tutmaktan dahâ fâidelidir. 1/114. [Müjdecî Mektûblar: 164.]

● Şerî'ate uygun olan ameli, Allahü teâlâ sever. Uygun olmıyanı sevmez. 1/114. [Müjdecî Mektûblar: 164.]

● Şerî'ate uymanın kemâli, ilm, amel ve ihlâsa bağlıdır. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Şerefül-insan bil-î mân vel-ma'rife lâ bil-mâl vel-menzi-le. 5/67

● Şerî'ate ittibâ' [uymak] ve şeyhi muktedâyâ muhabbetde [bağlı olduğu şeyhine muhabbetde] doğruluk ve sağlamlık var ise, ahvâl ve mevâcidin olmaması, gam değildir. 5/83.

● Şerî'at üç kısımdır. İlm ve amel ve ihlâs. İlm ve ameli ülemâ-i zâhir bildirir, öğretir. İhlâsın hakîkati, bâtin âlimlerine hizmete bağlıdır. 5/23.

● Şerî'ate riâyet etmek [uymak] zikrdır. Ancak nef-yü isbât [Lâ ilâhe illallah] ve ismi zâtın [Allah isminin] tekrâriyle olan zikir, şerî' olarak te'sîr edip, şerî'atin hudûduna riâyet ile olan zikre vesîledirler. 6/46.

● Şerî'atin hakîkati ve sûreti vardır. Şerî'atin sûretinde, imân ve hükmleri yerine getirmek ile berâber, nefis isyân hâlidir. Nefs itmînân makâmına vâsıl olunca, şerî'atin hakîkati müeyyer olur. 2/54.

● Şerî'ate uygun olan her amel, zikir demektir. 2/30.

● Şerî'atin, gerek red ve gerek kabûl ile hükm eylemediği bilgiler lüzûmsuzdur. İnsanlara lüzûmsuz şeyleri yapmak emr olunmadı. 1/107. [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Şerî'at, zâhir ve hakîkat-i şerî'at [şerî'atin hakîkati] olarak iki kısımdır. Ulemâ-i râsihîn her kısma vâkıfıdır. 1/276. [Müjdecî Mektûblar: 467.]

● Şerî'at, tarîkat ve hakîkatden maksad, nefsin tezkiyesi ve kalbin tasfiyesidir. 1/91. [Müjdecî Mektûblar: 133.]

● Şerî'atin iki cüz'î vardır. [İki kısımdır.] İ'tikâdî olan üsûl-i dindir. Amelî olan fûrû-i dindir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Şerî'at, hanefî ve şâfi'î mezheplerinden hâric değildir. Eğer hanefiden bir mes'ele bildirilmedi ise, şâfi'î mezhebinde bildirilmiştir. Ve şâfi'îden dışarı çıkmamıştır. Hakkın üçde iki veya dörtde üç hissesi İmâm-ı a'zama âiddir. Ve üçde veya dörtde biri Şâfi'î iledir.^[1] Şerî'at ve sünnete tâbi' olmağa ve bid'atden kaçmağa ne kadar gayret gösterilirse, bâtin

nın nûru da, o kadar çok olur. 6/51.

● Şerî'at, kötülüklerin yapılmasını yasak eder. 1/41. [Müjdecî Mektûblar: 46.]

● Şerî'at, mâsivânın ubûdiyyete hiç hakkı olmadığını bildirir ki, bu tahakkuk etmedikçe [Allahü teâlâdan başkasının ibâdete hakkı olmadığına inanmadıkça], şirkden kurtulunmaz. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Şerî'at, bozuk âdetleri [ve çirkin modaları] ve nefsi emmârenin benlik ve izzet-i nefis çılgınlıklarını önlemek için gönderilmiştir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Şerî'at, nefsi emmârenin islâh edilmesi için gönderilmiştir. 3/117.

● Şerî'atin da'veti tenzîh-i sırf ileidir. [Allahü teâlâyı tam tenzîh içindir]. 3/31.

● Şerî'at-i garranın [yüce şerî'atin] revâc bulması, sultânların alâka göstermelerine bağlıdır. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Şi'r okumak ve hikâye anlatmak, [ve spor maçlarını seyr etmek] boşuna vakt geçirmekdir. Kalbin temizliğine çalışmak ve susmak lâzımdır. 1/176. [Müjdecî Mektûblar: 231.]

● Şi'r ve emsâli şeyler her ne kadar, yüksek derecelere ulaşsa da, sûretdeki faziletlere dâhildir ki, ma'nâ ehli indinde, hayrlı iş kabûl edilmekten uzaktır. 4/51. [Kıyâmet ve Âhuret: 163.]

● Şefâ'at-i Kur'ân [Kur'ân-ı kerîmin şefâ'atı] bütün şefâ'atlerin üstündedir. 3/99.

● [Kıyâmet günü] Şefâ'at, evvelâ Enbiyâdan, ikinci olarak sâlihlerden, mü'minlerin günâhkârları için, Hakkın izni ile olacaktır. 4/148.

● Şükr-ü mün'im [ni'metleri gönderene şükr] aklen vâcibdir. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Şükr, ahkâm-ı şer'iyyeyi kabûl edip ve icâbiyle de amel

[1] Hindistânda yalnız hanefî ve şâfi'î mezhepleri olduğu için, bu iki mezheb birbiri ile mukâyese edilmiştir.

etmekden ibâretidir. 4/40.

● Şükr şudur ki, kula ni'met olarak verilen bütün a'zâlar ve zâhiri ve bâtinî kuvvetler, ne için halk olundu ise, onu yerinde kullanmaktır. 6/100.

● Şükr, ni'metin artmasına sebebidir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Şükr, Allahü teâlâyâ yapılp ve rahmetinin artmasını ümmîd edeler ve kendi iş ve amelinden ümmîdsiz olup, sâ-dece Allahü teâlânın rahmetinden ümmîdli olalar. Onun kabûlû, bizim ihlâsımıza bağlıdır. 6/131.

● Şemsin [güneşin] batıdan doğması, kıyâmet âlâmetidir. Hakdır. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Şevâhık-ı cibâl [Dağda yaşayıp, dîni iştîmiyenler] ki putlara taparlar. Cennet ve Cehennemde ebedî kalmayıp, âhirette diriltilip, hakları alınıp-verildikten sonra, mükellef olmıyan hayvanlar gibi, yok edilirler. 1/259. [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Şevk, halâvet [zevkler, hâller], nisbet, nîstî [kendini yok bilmek] bunların hepsi, yolun ortasında vardır. Nihâyet-de şevk yoktur. 4/84.

● Şevk, muhabbet ve arzû sebebiyle, senelerce yapılan işler, senelerin kazancı, az bir sâatte [kısa bir zemânda] ele geçer. 6/173.

● Şevk ve muhabbet büyük bir ni'mettir. İşin aslı, şevk ve muhabbet üzeredir. Ve ilerlemek ve yaklaşmak ona bağlıdır. 6/119.

● Şühedânın ervâhı [şehîdlerin rûhları] yeşil kuşların içindedir, hadîs-i şerîfinin tefsîri. 6/5.

● Şühedânın [şehîdlerin] Enbiyâ üzerine birkaç husûsda üstünlükleri var ise de, her bakımdan üstünlük, Enbiyâyâ mahsûsdur. 6/24.

● Şühedânın [şehîdlerin] kefenleri kendi elbiseleridir.

2/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 1034.]

● Şühedânın [şehîdlerin] yıkanmağa [gasl edilmeğe] ihtiyâcları yoktur. Ve şehîdlere cenâze nemâzı kılınması emr edilmemiştir. Kur'ân-ı kerîmde buyurulmuştur ki: **"Şühedâyı siz ölü zan etmeyiniz. Diridirler."** 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Şehîdlik niyyete bağlıdır. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Şühûd-ı âlem [âlemi görmek] mübtedî ve müntehilin nasîbidir. [Yolun başında ve sonunda olanların nasîbidir.] Yolun ortasında olanlar, sekr hâlinindedir ve kendinden geçme erbâbidir. 5/52.

● Şöhret âfetdir. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Şühûd ve müşâhede kelimeleri zât-i ilâhîye kavuşanlar için söylenir. Sıfatların mertebesinde hâsıl olan hâllere mukâşefe, keşf denir. Bunlar erbâb-ı kulûbdur. 1/118. [Müjdecî Mektûblar: 167.]

● Şühûd ve müşâhede zillerde olur. 1/118. [Müjdecî Mektûblar: 167.]

● Şühûd-ı hak. 1/290. [Müjdecî Mektûblar: 525.]

● Şühûd-ı hak, sülûkun nihâyetinde hâsıl olan mutlak fenâdan önce olamaz. Buna şühûd denilmesi, kelime bulunmadığı içindir. Ve yoksa, bilinenden bilinmiyene yol yoktur. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Şühûd, ma'rifet ve hayret, sâlikin kendisindedir. Dışarıdan değildir. 1/30. [Müjdecî Mektûblar: 21.]

● Şühûd vilâyetde olur. Rü'yet nübüvvetde olur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Şühûd, Allahü teâlâyâ kavuşmak [görmek] ma'nâsına kullanılmışdır ki, bu devlet [ni'met] dünyâda bâtına [kalbe] mahsûsdur. Kâmil kimsenin kalbi [bâtını] Allahü teâlâyâ teveccüh etmiş olup, zâhiri, ehl-ü i'yâlin [çoluk-çocuğun] işlerinde olur. 2/77.

● Şühûd, ilm ve söz etmek, bunların hepsi zıl mertebelerindedir. Evsâf ve ef'âl [vasf ve işler] mertebelerinde ve zât mertebesinde hayret ve cehlden gayri nesne yoktur. 5/87.

● Şühûd ve vüsûlün [görmek ve kavuşmanın] hakikatı âhirette va'd edilmiştir. Dünyâda sizden ve bizden kulluk yapmamız istenmektedir. 5/10.

● Şühûd, sâliklere, yâ âfâk aynasında veya enfûs aynasında zuhûr eder. Âfâkî şühûda, Ehlullah indinde mekân i'tibâr edilmez. Ve onun seyrine bu'd der bu'd [çok uzak] demişlerdir ki, vehmin dolaşdığı yerdir. İstenilen şeye kavuşmak, enfûse âiddir ki bu seyre kurb der kurb [yakının yakını] demişlerdir. Matlûbu bulmak âfâk ve enfûsün ötesidir. Ve bu ötelik [uzaklık], son derece yakınlık, i'tibârıyla olup, akl onu tasavvurdan âciz ve hayrândır. Ve hayâlin ve vehmin ulaştığı yerden dahâ yüksektir. 6/74.

● Şühûd-i tenzîhî matlûbdur. [Tenzîh edilen şühûd istenilir.] Kesretin şühûdû lezzet verirse de, i'tibârı yoktur. [Şühûdün mahlûklar ile alâkası olmamalıdır.]. 1/174. [Müjdecî Mektûblar: 229.]

● Şehvet mâni'aları ve nefsin gadabının istilâsı mevcûd iken, şer'âtın emri üzere amel etmek, bu vaktin gayrisinde yapılan amelden kat-kat üstün ve kıymetlidir. Zîrâ, zahmet sebebi ve mihnet sebebi ile olan mâni'ler, onun şânını göklere çıkarır. 3/34. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Şey, zıddıyla anlaşılır. Hayra şer, kemâle naks aynadır. 3/57.

● Şey'iyyet, sübûtî veya vücûdî olur. Vücûdî, şey'in merâtibinden bir mertebede avâlimden bir âlemde zuhûrdur. Sübûtî, şey'in ilmde sübûtudur. Hâricde değildir. [Şey olmak iki dürlüdür. Sâbit olan şey, mevcûd olan şey. Mevcûd olan şey, hâricde bulunan şeydir. Sâbit olan şey ise, ilmde bulunan, hâricde bulunmayan şeydir.] 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Şey'in, şey'-i diğerle ittihâdî [Birşeyin başka bir şey ile birleşmesi,] birinci şeyin, ikinci şeyin hakikatı olmasını ge-

rekdirmez. 4/88.

● Şey'in kendisi ile ilmdeki sûreti arasında fark vardır. İlmdeki sûret, şey'in benzeri ve misâlimden gayri değildir. [Televizyondaki şekiller ve ho-parlördeki sesler de, bunların kendileri değildir.] 3/99.

● Şey'in bir sıfatı ile ilminde, ilm, ol sıfat, vechedir, ol şeye değildir. [Şey'in bir sıfatını bilmek, şey'in kendisini bilmek değildir.] 5/1.

● Şeyh Halîlullah, Muhammed Ma'sûm "kuddise sirruh"un mahdûmzâdeleridir [oğludur]. 5/140. [Kıyâmet ve Âhiret: 164.]

● Şeyh Ebûl-Kâsım, Muhammed Ma'sûm "kuddise sirruh"un mahdûmzâdeleridir. 5/129.

● Şeyh ile münâsebet hâsıl eden şeyler, şeyhe muhabbet ve hizmet, zâhiren ve bâtınan onun âdâbına riâyettir. 4/78.

● Şeyhlik ve halkı Hak celle ve a'lâya da'vet makâmı için, hâlleri, makâmları, müşâhedeleri ve tecellîleri ve keşfleri ve ilhâmları ve rû'yâ ta'bîrlerini bilmek lâzımdır. [Sahte tarikatçılar, böyle anlaşılır] 1/224. [Müjdecî Mektûblar: 304.]

● Şeyh-ül-islâm lakâbıyla meşhûr olan Abdûllah-il-Ensârînin, "Menâzilis-sâyirîn" kitabında buyuruyor ki: Ma'rifet ehlinin firâseti, tâliblerin istidâdını anlamak, riyâzet ehlinin firâseti ise, mahlûkâta âid gizli şeyleri bilmektir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Şeyh Abdülkuddûs, Hind [Çeştiyye] meşâyihinin büyüklerinden idi. Ve Hâce Ahrâr zemânına yakın idi. [İmâm-ı Rabbânînin babası Abdül-ehad hazretlerinin üstâdıdır.] 6/231. [Se'âdet-i Ebediyye: 1064.]

● Şeyh İbni Hâcer buyuruyor ki: Alf ile Mu'âviye "radıyallahü anhümâ"nın ayrılıkları icthâd ile idi. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Şeyh ibni Sekînenin bir mürîdi gusl için Bağdâdda Dicleye girip, Mısırda Nilden çıktı. Ve Mısırda evlenip, evlâdları

olup, yedi sene sonra Nil'e girip, Dicle'den çıktı. Ve elbisesi-
ni terk eylediği yerde buldu. Elbisesini giyip, evine geldi.
Hanımı, (müsâfirler için hâzırlanmasını tenbîh eylediğin ye-
mek hâzırdır) dedi. Birkaç senelik işin bir anda hâsıl olması,
şeklen mümkün değildir ki, zemân uzaması kâbilindendir.
Bu hikâyenin rû'yâ kâbilinden olması muhtemeldir. [Bu hi-
kâyenin güc gelen yeri, yıllarca yapılacak şeylerin bir anda
yapılması değildir. Güc olan yeri, Bağdâdda bir an olan kısa
zemân, Mısırda yedi sene uzamaktadır. Onun için bir rû'yâ
olabilir.] 1/210. [Müjdecî Mektûblar: 272.]

● Şeyh Ebû Sâ'id-i Ebûl hayr buyurmuşdur ki, su üzerin-
de yürümek kolaydır. Kurbağa ve sığırık da, suda yürürler.
Çaylak ve sinek de havada uçarlar. Şeytân da, bir nefesde,
doğudan batıya ulaşır. Bunun gibi şeylerin kıymeti yoktur.
Murâd odur ki, insanlar arasında bulunup ve halk arasında
haşır-neşir olup, Allahü teâlâdan bir ân gâfil olmamalıdır.
5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 158.]

● Şeyh Abdülkebîr-i Yemenînin ilm-i ilâhî hakkındaki
kelâmının afv olunacak tarafı yoktur. 1/100. [Müjdecî Mektûb-
lar: 147.]

● Şeyhaynın [Ebû Bekr ve Ömer "radiyallahü anhü-
mâ'nın] üstünlükleri, sahâbe ve tâbî'nin icmâ'ları ile sâbit
olmuşdur. 3/23. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 265.]

● Şeytân, insanı, farzları yapmaktan alakoyup, [sonraya
bırakdırıp], nâfileler ile meşgûl eder. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye:
102.]

● Şeytân kuvvetli düşmandır. Yolun sonuna varmış olan-
lar dahî, kendilerinden emîn değildir. Yolun başında ve or-
tasında olanlar, buna kıyâs oluna. 4/87.

● Şeytân, insanın dışındaki bir düşmandır. İnsanın içinde
taşıdığı şeytân olan nefis, iç düşmandır. İçdeki düşman [nefs]
yardım etmedikçe, dışdaki düşman hükmünü icrâ edemez.
6/171.

● Şeytân, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"

sûretine giremez. Fekat, hakîkî olmiyan bir sûretde Pey-
gamberim diyebilir. 1/273. [Müjdecî Mektûblar: 461.]

● Şeytân, insanın vücûdunda ve damarlarında kan gibi
dolaşır. 2/32. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Şeytân ve hevâya uymak sebebi ile Rahmâna kavuş-
mağı unutmıya ve sıhhat elde iken ve emniyetde iken, Al-
lahü teâlâyı çok zikr edip, Kur'ân-ı kerîm tilâveti için dahî
zemân ta'yîn oluna. Ma'lûm ola ki, nefis-i emmâre ve alçak
dünyâ, aldaticıdır ve aldaticı bir sevgili ve ragbet edilendir
ve âhireti ve Cennet ni'metlerini unutturur. Ve şeytân, dün-
yâya teşvik etmektedir. Fakîrlik ve yoksulluk ile korkutur.
Ma'lûm değildir ki, dünyâ ve onun meta'ı geçer gider [el-
de kalmaz]. Ve fânî ve acele gider. Âhiret meta'ı elden git-
mez. Ve bâkî ve ele geçecektir. Senin için arkadaş ve dost,
yâ la'în şeytân, yâhud hûr-i ayn [hûriler]dir. Meşgûl olduğun
işe yazıklar olsun. Üç fâideli şeyi, üç şeye tercih eyledin.
Ya'nî nefsin yorgunluğunu, kalbin meşgûliyyetini ve ağır he-
sâbı nefsin râhatlığına, kalbin sâkin olmasına ve hesâbın ha-
fîf olması üzerine tercih eyledin. Bedenin şeklini süsleyip ve
cânî nefsi doyurarak himâye eyledin. Allahü teâlâyı unut-
dun. Ve kalbini fânî lezzetleri düşünmekle doldurdun. Âhi-
retin ehemmiyyeti [maksadı] sana hâsıl olmadı. Akıllı olan
kimse, dünyâdaki âcil olarak ele geçenlere, nasıl olur da ih-
timâm ve ehemmiyyet üzere olup, âhiret işlerini geriye bira-
kır. Bilmez mi ki, dünyâ işlerinde tedbîr, tedbîri terkdir.
Âhiret işlerinde tedbir, çalışmak ve kusuru terkdir. Duyma-
dın mı ki, istenilen şey, dünyevî ihtiyaçları istemeği temâ-
men terk ile, yaratılış maksadı olan işe çok gayret etmektedir.
Şu hâlde, yazıklar ve esefler olsun şol kimselere ki, dünyâ
ile mutmain olup, onda sevinç ile gururlanırlar. Ve kıyâmet
gününün şiddetini ve kabrin yalnızlığını unutarak, gücünü
bâtıla sarf edip, Allahın kitâbından yüz çevirerek uzak olup,
boş şeylere, oyun ve eğlenceye çok gayret gösterir ve beyt-i
ma'mûra ragbet göstermezler." İnsan bilmez mi, şol vakti
ki, kabirlerdeki mevâtî dirile. Ve sudurda [göğüsde] olan hayr
ve şer temyiz ve ibrâz ola. [Ortaya çıka]. Rabbi teâlâ onların
gizli ve âşikâr hâllerine âlimdir [bilir]. Yevm-i kıyâmetde

ona göre her kimseye cezâsını verir. Âdiyât sûresi (son âyetler). 4/207.

● Şeytân, kötülükleri, iyilik şeklinde gösterip, insanları aldatır. 1/224. [Müjdecî Mektûblar: 304.]

● Şeytân, “Allahü teâlâ rahîmdir, afv eder” diyerek ve Allahü teâlânın afvını behâne edip, günâha sürükler. Hâlbuki, kıyâmet gününde, düşmanları rahmetden mahrûm ederler. Rahmet, âhirette, ehl-i islâmın ebrârına [iyilik yapanlarına] mahsûsdur. 1/96. [Müjdecî Mektûblar: 138.]

● Şeytâna seb’ eylemeyin [söğmeyiniz]. Şerrinden isti’âze edin [şerrinden Allahü teâlâyâ sığınınız]. Hadîs-i şerîf. 5/36. [Se’âdet-i Ebediyye: 512.]

● Şî’îler, hâricîler ve mu’tezile, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbını kötiledikleri için, kurtuluşları mümkün değildir. 1/80. [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Şî’îler, üç halîfeye ve Mu’âviyeye “radiyallahü teâlâ anhum” ve diğer sahâbîlere sögerler. Ve birkaç kimseden gayri, bütün sahâbî sonradan mürted oldular, dediler. Ehl-i sünnet vel cema’at ise, hiçbir sahâbîye kötü söylemez, kötü bilmez. 5/36. [Se’âdet-i Ebediyye: 512.]

— S —

● “Sâ’imin [oruclunun] ağzında, açlık sebebi ile hâsıl olan koku, Allahü teâlâ indinde, miskden dahâ güzel kokudur.” Hadîs-i şerîf. 5/11. [İslâm Ahlâk: 551.]

● Sâ’im-i Ramezâna [Ramezânda oruçlu olana] iftâr veren müslimânın günâhları magfiret ve Cehennemden âzâd olur. 1/45. [Müjdecî Mektûblar: 55.]

● Sâhib-i hakîkinin [hakîkî sâhibin] fermânına itâ’at ve boyun eğmek lezzetini, harâmlardaki lezzetden ziyâde bilmek gerektir. Ni’metleri ihsân eden Allahü teâlânın bir kimseden ve onun işinden râzı olması ni’meti, diğer lezzetlerin tadı ile bir olmaz. 4/211.

● Sâhib-i Avârif [Avârif kitâbının sâhibi], sahv ehlinin kâmillerindendir. Kitâbında o kadar sekr ile ilgili ma’rifet vardır ki, şerh olunamaz. 3/117.

● Sâhib-i Avârif imâm-ı Sühreverdînin, “Limen kâne le-hü kalbün, âyetini tefsîri. [Bu sûredeki nasihatler, idrak sâhibi kalbi olan içindir. Kaf Sûresi 37.A.] 3/118.

● Sâhib-i Avârif. 2/92. [Se’âdet-i Ebediyye: 749.]

● Sâhib-i Avârifin [Avârif kitâbının sâhibinin], vâsıl olan [nihâyete kavuşan] sofinin, Kur’ân-ı kerîm okumakda, Mûsâ aleyhisselâma ağaç cihetinden gelen kelâm-ı ilâhî gibi olmasının takrîri. 3/119.

● Sâhib-i şühûd olanlar [şühûd sâhibi olanlar], erbâb-ı temkindir. [Temkin ehlidir]. 3/119.

● Sâhib-i mükâşefe olanlar, ehl-i telvindir. [Mükâşefe sâhibi olanlar telvin ehlidir]. 3/119.

● Sâliha hanımlardan birine akâid beyânı 3/16. [Se’âdet-i Ebediyye: 102.]

● Sâlih-i vefâ [vefâ sâhibi sâlih], hayr ameli işler. Lâkin ma’siyyetden [kötülüklerden] kaçınmak siddîkların işidir. 5/112.

● Sâlih kimsenin gördüğü rû’yâlar, müjdedir ve istidâdî haber verir. Çok vâkî’i olur ki, o istidâdî gösteren rû’yâ zuhûra gelir. Ve ekseriyâ dahî zuhûra gelmez. Cân fedâ eylemek gerektir ki, iş, sözden işe ve işitmekden ele-avuca gele. [Adını duymakla kalmıya, ele geçce.] 4/200.

● Sabâhat, hüsn-i tafsilidir ki, [yüz güzelliğinin açıklanmasıdır ki], onunla boy güzelliği, yüz güzelliği ve göz güzelliği ve kaş güzelliği diye ta’bîr olunur. Hâlbuki, melâhat, bir hüsnür ki [görülmiyen güzellik, bir güzelliştir ki], ma’nevî ve zevkîdir. Ve ta’bîr ölçüsünün dışında ve ötesindedir. [Ta’bîri mümkün değildir.] 4/113.

● Sabâh ve akşam rızkı olup, dilenen, Cehennem ateşini çoğaltır. Hadîs-i şerîf. 5/37. [Hak Sözü’nün Vesîkaları: 337.]

● Sabâh nemâzını cemâ'at ile edâ eylemek ki, bir sün-
netin yerine getirilmesidir. Bütün sene nâfile nemâz kıl-
maktan bir-kaç mertebe üstündür. 1/53. [Müjdecî Mektûblar:
69.]

● Subbet aleyye, mesâibü lev ennehâ.
Subbet alel eyyâmî sırna leyâlehâ.

(Üzerime yağın musîbetler bellidir herkesce,
Eğer gündüzlere yağsalar, hepsi olurdu gece.)

Âişe-i Sıddîka "radiyallahü anhâ", Resûlullahın "sal-
lallahü aleyhi vesellem" vefâtlarında buyurmuşlardır. 1/195.
[Müjdecî Mektûblar: 250.]

● Muhammed Sıbgatullah, Muhammed Ma'sûm "kuddi-
se sirruh"un mahdûmzâdeleridir. 4/231.

● Sohbet, dünyâ için olup, âhiret düşünülmez ise, dünyâ
için ve âhiret için hüsrândır. 4/31.

● Sâlihlerin sohbetini arayınız. 4/14.

● Sohbet-i fukarâ ve sulehâ [dervişlerin ve sâlihlerin soh-
betine] ve şerî'ate uygun olan şeylere râğbet edip, şerî'atin
hilâfına [muhâlif] iş gördükleri mahalden kaçalar. 5/99.

● Sohbetin fazîleti, bütün fazîletlerin ve kemâlâtın üstün-
dedir. 3/68.

● Sohbet-i şeyh [şeyhin sohbeti] mevcûd oldukda, zikre
ihtiyâc yoktur. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Sohbet-i pîr [pîrin sohbeti] müyesser olmazsa, kayıtsız
[tam bir] muhabbet ile de [uzakdan] feyz alınır. Yalnız bu
ikisinin arasında büyük fark vardır. 6/47.

● Sohbet netîcesinde mübtedîye [başlangıçda olana] de-
vâmlı olan bereket, evvelâ, hakîkî maksad olan Allahü te-
âlâyâ kalbin teveccühünün devâmlılığıdır. Az bir zemânda
bu şekilde teveccühün devâm etmesi, mâsivâyı unutturur.
[Mahlûkları unutmaya kavuşdurur.] 2/83.

● Sohbet-i ehlullah [ehlullahın sohbeti], kemâlin ele geç-

mesi ve sülûk konaklarının geçilmesi için mutlaka lâzımdır.
6/9.

● Sohbet-i ehlullahın fâideleri. [Evliyânın sohbetinin fâ-
ideleri.] 4/158.

● Sohbet-i îşânın [Onların sohbetinin] bir sâati, kırk gün-
lük mücâhedelerden dahâ üstündür. 4/47.

● Sohbeti ganîmet bileler. 3/68.

● Sohbet lâzımdır. Çâre yokdur. Sûret ve râbîta ile iktifâ
olunmak [kifâyet etmek] hatâdır. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesîkaları:
328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Sohbetin ve Onlara hizmetin mükâfâtı, Hak teâlâyâ
kavuşmaktır. Diğer amellerin karşılığı, ona yakınlığa ulaşdı-
ramaz. Bu işin hakîkatidir ki, nefis-i emmâreyi itminâna geti-
rir. Diğer amelleri de sûretten hakîkate getirir. 4/233.

● Sohbet-i mürîdan [mürîdlerin kendi aralarındaki soh-
bet], birbirlerinde fânî olmak şartı ile, uzletten dahâ iyidir.
1/122. [Müjdecî Mektûblar: 169.]

● Sohbet edeceğin kimse ile Allahü teâlânın maiyyeti ba-
sar-i basîretine düçar olmalıdır. 4/125.

● Sohbet-i agniyâdan [Dünyalık toplananın sohbetinden]
kaçınmak lâzımdır. 4/125.

● Sohbet-i agniyâda terakkî [zenginler ile sohbetde dün-
yâ menfeati] çok olsa düşünmek lâzımdır ki, hâsıl olan yük-
sekliklerden netîce nedir. Ba'zı hizmet zararsız olur. Ammâ,
sonra bir hizmet dahî emr ederler ki, tam bir vebâl olur.
3/54.

● Sohbet-i nâ cins [yabancılar ile sohbet]den, tefrika ehli
ile, bid'at ehlinin sohbetinden kaçınalar. 4/145.

● Sohbet-i ehli dünyâ [dünyâ ehlinin sohbeti] mevcûd
iken, hakîkî matlûbun sevdâsının kalbde hâsıl olması, ne bü-
yük ni'mettir. Dervişlerin muhabbeti onun eseri ve Onların
niyâzı onun beyyine-i vâdîhıdır. [Onun açık delîlidir.] 4/143.

● Sahv-ı hâlis nasîb-i avâmdır. [Hâlis sahv avâmın nasîbidir.] Her kim ki sahvı tercîh eyleye, murâdı sahvın galebe çalmasıdır. Sahv-ı hâlis [hâlis sahv] değildir ki, o âfetdir. 3/117.

● Sahvda, sekrden bir mikdar eser kalması tuz gibidir ki, tuz olmaz ise yemeğin tadı olmaz. 3/117.

● Sahv, sekre tercîh edilir. 1/268. [Müjdecî Mektûblar: 441.]

● Sadr [göğüs], ilm mahallidir, yeridir. Gayb âleminde gelen [ulaşan] her feyz, evvelâ sadra gelir. 5/97.

● Sadaka-i tetavvu'u [nâfile sadakayı] istemek, kazanmağa kudreti olmıyan muhtâc içindir. Muhtâc, nefesine mevt ve-yâ maraz isâbetinden havf eden cây' [ölmekden veya hasta olmaktan korkan aç] veya bedeni örtecek şeye kudreti olmıyan açık kimsedir. Böyle kimse, âciz olmayıp da, kesbine başka birşey mâni' olursa, bir günlük yiyeceği istemesi câiz olur. [İstedığı bir günlük ola]. Eğer kesbi terk etmeğe sebep, nâfile nemâz ve oruc ile meşgûliyyet ise, zekât istemek câiz değil ve nâfile sadaka istemek mekrûhdur. 5/37. [Hak Sözü'n Vesikaları: 337.]

● Sadakanın sevâbı, evvelâ Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ve sonra meyyitin rûhuna hediye edilmelidir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Sırât-ı müstekîme hidâyet demek [doğru yola kavuşmak demek], kulun rızasını kazâ ve kadere tâbî' etmek demektir. 4/44.

● Sırât-ı müstekîm [doğru yol] ahkâm-ı şer'iyedir. Bir düz çizgi gibidir. Bu hattı müstekîmden az bir ayrılık, şeytânların yoludur. 6/16. [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Sırâtın [sırât köprüsünün] Cehennem üzerine konması hakdır. Mü'minler geçip, Cennete giderler. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Sagîre üzere ısrar eylemek kebîredir. [Küçük günâha

ısrar, büyük günâhdır.] 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Sıfât-i ilâhî. 3/99.

● Sıfât-i sübûtiyye sekizdir: Hayât, ilm, kudret, irâdet, semî', basar, kelâm, tekvîn. Bu sıfatlar hâricde mevcûdlardır. Fekat, Allahü teâlânın zâtından ayrı da değildirler, gayrı da değildirler. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları], ehl-i sünnet inde, zât-i ilâhî üzerine, nasıl olduğu bilinemez tarzda, hâricde mevcûdlardır. 5/105.

● Sıfâtın zât-i ilâhîden ayrılması, ârifin düşüncesi i'tibâriyledir. Yoksa işin aslı i'tibârıyla değildir. 2/91.

● Sıfât ve ef'âlî [Allahü teâlânın sıfatları ve fi'illeri] zâtından ayrı değildir. Eğer ayrılık var ise zillerdedir. 4/183.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları] ne zâtının aynıdır, ne de gayridir. 3/113.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları] hâricde mevcûddur. Bununla berâber, sıfata her ne âid olur ise, zâta da âid dir. Ve sıfatlar zâtta i'tibâr edilmektedir. Bu i'tibârât-ı zâtiyye, şü'ûn-i zâtiyye itlak olunur. 5/105.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları] ve şü'ûnâtı [şü'ûnları], zât-i teâlâdan hiç ayrı olmayıp, ayrılması yoktur. Fekat, zâtın âsıkları için, muhabbet-i zâtiyye cihetinden zât-i teâlâ ile berâberlik hâsıl olur ki, o makâmda şân ve i'tibârdan hiç hâtıra gelmez. Bu muhabbet hâllerinin husûsiyyetlerinden ve şaşıllık şeylerinden. 5/119.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları], kemâlât-i mün-derece-i zât-i sübhânehunun tafsîlidir. İcmâl şol mertebedir ki, tafsîl ol mertebede kâin değildir [yokdur]. Belki merteb-i tafsîl, merteb-i icmâlden aşağıdır. Ol celle sultânehu da bu ma'nâ yokdur [düşünülemez]. Ve tafsîl, ayn-ı merteb-i icmâldedir. Bu ma'rifet aklın ötesindedir. 3/113.

● Sıfât, ef'âl ve zât-i ilâhînin hakikatinden, mahlûkların, cehl ve hayretten gayri nasîbi yokdur. Gayba îmân eylemek

lâzımdır. Her ne keşf ve şühûd hâsıl olursa, “Lâ” derken yok etmelidir. 6/66.

● Sıfât-i semâniyye-i hakîkiyye [sekiz hakîkî sıfat], zât-i ilâhî ile mevcûdlardır. Vücûd ile değildir ki, vücûdun ve belki vücûbun da, o mertebede yeri yoktur ki, vücûbun ve vücûdun ikisi de i'tibârâtandır. Hub [sevgi] ve vücûd i'tibârları, âlemin yaratılmasının başlangıcıdır. Zîrâ zât-i celle ve şânehu bu i'tibâr-ı hub ve bu i'tibâr-ı vücûd mevcûd değil iken, âlemden ve yaratılan âlemden müstagni [münezzeh] idi. 3/121.

● Sıfât-i semâniyye-i kâmile [sekiz kâmil sıfat], kadîmlerdir. Ve kemâlât-i zâtîyyenin zilleridirler. Ve o kemâlâtın zâhir olduğu [göründüğü] ve kemâlâta perde, ya'nî o gizli nûrların perdeleridir. 3/25.

● Sıfâtın birbiriyle mugâyeretleri tahkîkidir. [Sıfatlar bir-birinden başkadır.] Bir sıfatda fenâya kavuşmak, her sıfatda fenâ bulmak olmaz. İ'tibârlar böyle değildir. Bir i'tibârda fenâ, hepsinde, hattâ zât-i ilâhîde fenâdır. 1/287. [Müjdecî Mek-tûblar: 495.]

● Sıfât ve esmâ'i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları ve isimleri], zât-i teâlânın zilleri gibidir. Her zıl, âsâr [eserler] ve âyâtta [âyetler, işaretler] dâhildir. 2/4.

● Sıfât-i ilâhîde [Allahü teâlânın sıfatlarında] iki i'tibâr vardır. İ'tibâr-ı evvel oldur ki, fi hadd-i zâtîhî [hadd-i zâtında, aslında] sâbitdirler. Âleme münâsebeti olup, mebâdî-i te'ayyünâtıdır. [Başlangıçların te'ayyünâtıdır]. Zât-i teâlâ ve tekaddesden mülûk [ayrı] görünürler. Ve zât-i teâlâyâ hicâbdır [perdedirler]. İ'tibâr-ı sâni [ikinci i'tibâr] oldur ki, zât-i teâlâ ile kâimlerdir [vardırlar]. Âleme teveccühleri yoktur. Zâta hicâb [perde] değildirler. Câmenin [elbisenin] beyâzlığı gibidirler. 3/72.

● Sıfâtın zâta perde olması, zillerin zuhûruna mahsûsdur. Zîrâ ki, zillerin zuhûru, ilm mertebesindedir. Ve asl zuhr, makâm-ı ayndedir. [Makâmın tâ kendisindedir.] Meselâ Zeydin ilmde zuhûru sıfat ile. [Meydâna çıkması, görün-

mesi sıfat ile.] Bu sıfat düşünülünce Zeydin zâtına hicâb olur. Zeyd görününce mu'âmele asla karar bulur. Zeydin ilmde sûreti, hâricde mevcûd olan Zeyd için zıl idi. Rü'yet makâmında, Zeydin sıfatı, perde değildir. [Zeydin sıfatları mâni' değildir.]. 2/11.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları] her ne kadar Zât-i teâlâyâ perdedir. Ammâ, kemâlât-i zâtîyyenin açığa çıkması da, onların vücûduna bağlıdır. Sıfâtın perde olmaları, ayn'ın [aslin] perde olması gibidir ki, görme sebebidir. Bu görünüş ve açığa çıkış, her zemân zillidir. Ammâ çâre yoktur ki, bizim vücûdumuzu zille bağlı kılmışlardır. Vücûdumuz perde ile örtülmüştür. 3/25.

● Sıfât-i ilâhînin varlıkta durmaları, Allahü teâlânın zâtı ile. Sıfât-i ilâhî, bütün noksan sıfatlardan tenzîh olması sebebi ile, mümkünâtın sıfatlarına benzemez. Onlarla münâsebeti yoktur. Zîrâ mümkünâtın sıfatları sonradan var olmuştur. Varlıkta durmaları madde ile. Hâlbuki madde-lerin varlıkta durmaları sıfât-i ilâhî ile. Mümkünlerin sıfatı kendi nefsleri ile, hay, alîm ve kâdir olmayıp, o kadar var ki, mümkün onların tavassutlarıyla hayâtta durur ve bilir. Sıfât-i ilâhî dahî, zât-i ilâhî gibi hay, alîm ve kâdirlerdir. 3/112.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları] eğerçi mümkünât dâiresinden hâriclerdir, ammâ, zât-i teâlâyâ ihtiyaçları olduğundan ve onlara tekâbüle eden yoklukların herbiri için, şân olmakla, imkânın sâbit olmasından dışarı [hâric] değildir. Eğerçi başlangıçları yoktur. Lâkin imkânın deliline ihtiyaçları vardır. Vâcib olmaları, zâtın vücûbundan aşağıdır. Varlıkları da, zâtın vücûdundan aşağıdır. 3/99.

● Sıfât-i ilâhînin tavassutu [vâsita olması] olmasaydı, hiçbir şey'in hâsıl olması tasavvur olmazdı. Zîrâ ki zât-i teâlânın nûrlarının aydınlatmasında, helâk ve fenâ ve inhirak [yanmak] ve yok olmakdan gayri eşyanın nasîbi yoktur. 3/25.

● Sıfât-i vâcibî [Allahü teâlânın sıfatları], yokiüğün şâibesinden uzaklardır. Zât-i teâlâyâ muhtâc olduklarından,

imkân-ı zâtiden müberrâ [Allahü teâlânın zâtının imkânlarından uzak] değildir. [Zât ile vardılar]. 4/221.

● Sıfât ve ef'âl-i ilâhînin [Allahü teâlânın sıfatlarının ve fi'llerinin] zuhûru [açığa çıkması] için, Allahü teâlâ mahlû-kâta muhtâc değildir. 3/113.

● Sıfât-i ilâhînin i'tibârâtı üzerine tefevvuku [Allahü teâlânın sıfatlarının, i'tibârâtı üzerine üstünlüğü] vardır. 4/183.

● Sıfât-i ilâhî şu'ûnât-i ilâhînin zilleridir. 3/72.

● Sıfât-i ilâhînin [Allahü teâlânın sıfatlarının] ilmi, ilm-i husûliye münâsibdir. [Mahlûkların ilmine uygundur.]. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Sıfât-i ilâhî ile ahlâklanmanın ma'nâsı. 1/107. [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Sıfât-i beşerînin ve imkânın [beşerî sıfatların ve mümkinâtın] temâmen yok olması, tasavvur edilemez ki, kalb-i hakâyık-ı müstelzimdir. [Ya'nî hakikatların değişmesi olur.]. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Safâ-yı kalb [kalbin tasfiye bulması], Peygamberlere tâbi' olmağa bağlıdır. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Safâ-yı nefis [nefsin safâsı], açlık ile hâsıl olur. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Safâ-yı nefis [nefsin safâsı] dalâlet yoludur. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Sıfât, hakikatde zâtın gayrıdır. [Sıfat başka, zât başka-dır.]. 4/85.

● Sıfât-ı irâde [irâde sıfâtı], takdîr olunan iki şeyden birisini seçmektir. 3/113.

● Sıfât-ı ilm [ilm sıfâtı], hayât sıfatından başka, bütün isimlerin ve sıfatların üstüdür. Ve bütün sıfatların hepsini kendinde toplamıştır. 4/113.

● Sıfın vak'ası, hilâfet için değil, kâtilere kısâs yapılması için idi. "Gazâlî" 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Samed [bir olmak, benzersizlik], birliğe işâretidir ki, sıfât-i ef'al ve sâir sıfât-i sübûtiyyeden ve şu'ûn ve i'tibârât-i zâtiyyeden, bütün bunların vasfların mâlik olma mertebesi-dir. 4/76.

● Sınâ'âtın tekmiî, telâhuk-ı efkâr iledir. [Sanatların temâmlanması, fikrlerin birbirine ilâve edilmesi iledir.]. 3/88.

● Sanemleri [putları, heykelleri], kâfirler, şefâ'at vesîlesi kabûl ederler. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Savt-ı hasen [güzel ses] ile Kur'ân-ı kerîm ve kasîdeler, na't ve menkıbeler okumakda sıkıntı yoktur. Yasak olan, Kur'ân-ı kerîmin harflerini bozarak okumak, [mûzik makâmılarına uyuyorum diyerek] ve şarkı gibi (ilhân ile) okumaktır ki, şî'rde dahî mubah değildir. Kasîdelerde bu şartlara riâyet lâzım değildir. 3/71.

● Sûretten hakîkate ve sözden ma'nâya geçeler. 6/170.

● Sûret-i pîr [pîrin sûreti] hakikatde pîrin aynı değildir. Ve pîre olan ihtiyâcı gidermez. Pîrde şeyler vardır ki, anın sûretinde yoktur. 5/50.

● Suver-i ilmiyyeyi [ilmdeki sûretleri], başkası ile mevcûd olan sıfatlar gibi tasavvur eylemeyeler. Bu ilâhî ilmin sûretleri, maddelerin aslı ve belki mebâdi-i te'ayyünleridir. İlmi sûretler sâbite olup, ilm sıfatı ile kâimlerdir. İlme sâbit ve hâricî olan hiçbirşey bunlarda yoktur. Belki, ilmî ve hâricî varlık onlara, ârdır ki, mümkinâtın sıfatlarından ve hâdiselerin isimlerindendir. 3/113.

● Suver-i misâliye keşfi [Keşf edilen misâli sûretler] ve bunlarla konuşma hoşdur ve ilmî müjdelerdir ammâ, hakîkî matlûb ile işleri yoktur. Ve çünkü, bâtınî nisbeti bozmaz. Havf yoktur. 4/182.

● Sûrî âlâm [ortaya çıkan elemeler] ma'nevî terakkilere vesîledir. 6/68.

● Sofiyyenin sekr ve muhabbet istilâsından dolayı sözleri câizdir. 3/99.

● Sofiyye vahdet-i vücûda, ulemâ kesret-i vücûda kâildir [kabûl eder]. Ayrılık sözlerdedir. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Sofiyye-i kirâm, matlûbu insan kendisinde idrâk eder demişlerdir. Enfüsün dışında [nefslerin dışında] söz konuşmamışlardır. İdrâkın hakîkatî ise, enfüsün dışındadır ki, enfüs o mu'âmeleye nisbetle âfâk hükmündedir. Âfâk ve enfüs vehmin cevvelan ettiği yerdir. [Onun sahâsı içindedir.]. 5/103.

● Sôfî, sûretde halk ile berâber olup, hakîkatde halkdan uzak, ayrıdır. 6/119.

● Savm [oruc] benim içindir ve onun karşılığını ben veririm diye, Hak teâlâ buyurur. "Hadîs-i şerîf." 5/11. [İslâm Ah-lâkı: 551.]

● Savm [oruc], Cehennem ateşinden siperdir. "Hadîs-i şerîf." 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Suyun yaratılması, göklerin ve yerin yaratılmasından evveldir. 2/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Sayd-ı hestî, bî dâm-ı nistî mutasavver ve sûret pezîr değildir. [Varlık avı, yokluk tuzağı olmadan tasavvur edilemez ve zuhûr etmez.] [İnsan kendini yok bilmedikçe, Allahü teâlâyâ kavuşamaz]. 6/120.

● Sıkıntılı zemânlarda "Lâ havle" ile ve "Muavvizeteyn" ile def' edeler [bunları okuyalar]. 2/32. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Zıddeyn [iki zıd] aynı zemân ve aynı mekânda bir arada bulunamaz. Ammâ, iki zıddın, birinin diğerinde bulunması ve birinin diğeri ile buluşması, imkânsız değildir. 1/296. [Müjdecî Mektûblar: 560.]

● Zarar ihtimâli ile çok menfa'at terk edilir. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Zarûretler, mahzûrları [harâmılığı] ortadan kaldırır, mubah kılar. 5/37. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 337.]

● Da'yedeke alâ fûâdike fe innel kalbe yeskûnül lil halâ-

li. [Elini kalbinin üzerine koy! Halâl için muhakkak kalb sâkin olur.] 5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 158.]

● Dalâlet erdında [kâfir ülkesinde] bir kimseyi irşâd eylemek sadakadır. 4/147. [Herkes'e Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

- T -

● Tâife-i aliyenin sevenleri, onlar ile berâberdir ve husûsî hâllerine mahrem ve ortaklardır. 4/198.

● Bu tâifeyi hor ve zelîl zan eylemeyeler. 1/68. [Müjdecî Mektûblar: 90.]

● Bir tâifenin gördüğü dünyâ [bakdığı dünyâ çöplükleridir] ve bir gürûhun tama' ettiği [arzû ettiği] âhiret ni'metleridir ve bir fırkanın dahî himmeti, Allahü teâlâyâ teveccühdür. 4/8.

● Tâ'âtı, Hak teâlânın rahmetinin eseri ve Onun yardımı ile olduğu için bileler. 4/92.

● Tâ'âtı güzel yapmak, fenâ hâsıl olmadan müyesser olmaz. 5/100.

● Tâ'ât ve zıkr vazîfeleri ile meşgûl olalar. Ve muhâliflerin sohbetinden de uzak durup, kaçalar ve şerî'atin yasak ettiklerinden perhîz [kaçarak] ve Allahü teâlânın mekrinden korkup ve titreyip, kendi amelinden üzüntülü olalar ve ameli de terk eylemeyeler. Amel et, istigfâr et. Ve Hak teâlânın fadlına i'timâd ve Peygamberin sünneti üzere istikâmeti alışkanlık hâle getireler. 5/4.

● Tâlîbe gerekirdi ki, herşeyden geçip, bu büyüklerin sohbetini tercîh eyleye. Ve taleb vâsıtalarında cânını harcıya [can fedâ ede]. Kendine istirahat vermiye. Ve üzüntülü ve arzûlu ola. 5/46.

● Tâlîbi [maksadı] Hak teâlâ olana, kâfirlerden uzaklaşmak ve onları düşman bilmek zarûrî lâzımdır. 6/55. [Hak Sö-

● Tâlibân, zâhiren ve bâtınan [Allahü teâlâyı taleb edenler, zâhiren ve bâtınan] Peygamberimize tâbi' olmağa gayret edip ve bu devlete mâni' olan herşeyden baş gözünü ve kalb gözünü yumalar, bileler ki, bir şahıs kerâmetler ve faziletler sâhibi olsa, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" tâbi' olmakda gevşek olsa, onun muhabbeti öldürücü zehrdir. Kerâmetleri olmasa, fekat tâbi' olmakda sağlam olanın sohbeti şifâ veren ilâcdır. 4/10. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Tâlib-i ilâhiye [Allahü teâlâyâ tâlib olana] hicran içerisinde olmakdan ve devâmlı üzüntülü olmakdan başka çâre yoktur. 4/13.

● Tâlibe başlangıçda zikir lâzımdır. Çâre yokdur. [Mecbûrdur]. O şartla ki, kâmil ve mükemmil olan mürşidden bu zikir dersini almış ola. Eğer bu şart olmazsa, ebrârın zikri kâbilindendir ki, neticesi sevâbdır. Yaklaşdırıcı değildir. 4/84.

● Tâlibin nefse uymaması lâzımdır ki, bu da vera' ve takvâ ile olur ki, harâmlardan kaçınmaktır. 1/286. [Müjdeci Mektûblar: 489.]

● Tâlib, sâdık olmalıdır. Sâdık olmak için yirmi senede melek yazacak bir günâh bulmamalıdır. 1/222. [Müjdeci Mektûblar: 302.]

● Tâlib sâdık olunca, zikir ve teveccüh olmasa dahî, yalnız ihlâs ve muhabbeti ile ilerler. 1/260. [Müjdeci Mektûblar: 369.]

● Tâlib uyanık olmalı, mürşidinin yanında rû'yâlara hiç kıymet vermemelidir. 1/273. [Müjdeci Mektûblar: 461.]

● Tâlibin ilerlemesi [yükselmesi], kâmil ve mükemmil olan [yetişmiş ve yetiştirebilen] şeyhin tasarruf ve teveccühüne bağlıdır. 1/296. [Müjdeci Mektûblar: 560.]

● Tâlib-i sâdık [sâdık tâlib], şeyhine muhabbet ile bâtından feyz alarak onun rengine girer. [Onun makâm ve derecelerinde ilerler]. 4/165.

● Tâlib, başlangıçda pis ve aşağıdır. Ve Hak teâlâ çok temiz ve çok yüksektir. Yolu bilen bir vâsıta lâzımdır. Her iki tarafı anlayan bir mürşid-i kâmil, tâlibe aracılık yapar. Pîr vâsıtaadır. Sona varanlar, mürşid olmadan ilerler. 1/169. [Müjdeci Mektûblar: 222.]

● Tâlib-i sâdık [sâdık tâlib], mürşidin sohbetini ganîmet bilip, kendini onun rızâsına tâbi' kılmalıdır. 6/121.

● Tâlibin pîrine karşı edebini beyân eden mektûb. 1/292. [Müjdeci Mektûblar: 542.]

● Tâlibde, şerî'atin sâhibine ittibâ' ve şeyhine muhabbet oldukda, herşey kolaydır. 3/12. [Se'âdet-i Ebediyye: 401.]

● Tâlib, i'tikâdını düzelttikden ve zarûrî fıkıh ahkâmını öğrenip, icâbî ile amel etdikden sonra, bütün vaktlerini zikre sarf eyleye, o şart ile ki, zikri, kâmil ve mükemmil olan şeyhden almış ola. 3/83.

● Tâlib, mürşidin huzûrunda zikir ve nâfile ile meşgûl olmamalıdır ki, feyzden mahrûm kalmıya. 1/292. [Müjdeci Mektûblar: 542.]

● Tâlib, ârifin sûretine nazar ederse [zâhirine, görünüşüne bakarsa], bereketinden mahrûm kalır. 4/203.

● Tâlibe, muhabbet, hizmet, âdâb ve şeyhe ittibâ' lâzımdır. 4/165.

● Tâlibe lâzımdır ki, isteğini ve istek vâsıtalarını [talebin icâblarını] şeyhe açıklyı. 5/89. [Eshâb-ı Kirâm: 275.]

● Tâlib-i Hak olana [Hakka tâlib olana], Hak teâlâdan başka şeylerden yüz çevirmesi lâzımdır. 4/78.

● Tâlibin zikri ihlâs ile ola. Kendisinde nefsanî arzûlar ve kendine güvenme şübhesi olmya. 4/170.

● Tâlib-i sâdık [sâdık olan tâlib], zikir ehli ile sohbet eder, gayriler ile zarûret olduğu kadar görüşür. 6/223.

● Tâlibe lâzımdır ki, nefsindeki ve dışardaki bâtil tanrıları yok ede, hak ma'bûd olarak, akla, vehme, hayâle, fikre

gelen herşeyi de kovmalı, yok etmelidir. 1/126. [Müjdecî Mektûblar: 175.]

● Tâlibin, evvelâ yalvarması, çok sevmesi, sığınması lâzımdır ki, teveccüh te'sîr eyleye. 1/157. [Müjdecî Mektûblar: 199.]

● Tâlibe lâzımdır ki, kâbiliyyetinin artmasını niyâz eyleye [isteye]. 5/143.

● Tâlib-i âhirete, terk-i dünyâ lâzımdır. [Âhireti taleb edene, dünyâyı terk lâzımdır.] 4/83.

● Tâlib olan, vâsıl olan [kavuşan] ve idrâk sâhibi olan dahî kalbdır. 5/52.

● Tâlibde zevk zâil olup [gidip], nisbetin te'sîri kalmamış zân eder. Cesede te'sîr kalmamıştır, ammâ, rûha te'sîr meydâna gelmiştir. 2/43.

● Bir tâlib, kutb-ı irşâda [mürşide] teveccüh edip, ona bağlanırsa, o dahî tâlibe müteveccih olsa, teveccühde tâlibin kalbinde bir pencere açılır. Ve buradan teveccüh ve ihlâsı kadar, o deryâdan kalbine feyz akar. Ve ilâhî zikre müteveccih olur, kavuşur. O mürşidi bilmediği hâlde teveccüh etmese, yine fâidelenir ammâ, azdır. Fekat inkâr ederse veya mürşid ondan incinirse, zikr etse de hidâyetden mahrûmdur. Mürşid onun zararını istemese dahî, o inkâr ve üzmeğin feyzine mâni' olur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Tâlib, niyyeti düzeltirse ve sâdık ve hâlis olursa ve zikre de devâm ederse, tezkiye hâsıl olur. Kötü huyları iyi huylara dönüşür. Tevbe ve bağlanma nasîb olur. Dünyâ sevgisi çıkar. Ve sabr ve tevekkül ve rızâ hâsıl olur. Bunlar kendini âlem-i misâlde müşâhedeye vesîle olup, her latîfe için bir nûr müşâhede eder. Böylece seyr-i âfâkî temâm olur. Bu seyr hakîkatde sâlikin kendindedir. [Kendi kalbindedir.] Sâlik, seyrini âlem-i misâlde görür. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Tâlib ile matlûb arasında en büyük perde, kendi nefsidir. 6/184.

● Tâlib, bağlandığı şeylerden boşalmadıkça [ayrılmadıkça] ve var olmak ve diğer üstün sıfatları, asla [Allahü teâlâyâ] âid olduğunu bilmedikçe [kabûl etmedikçe], bekâ bulamaz. 6/215.

● Tâlib, fenâ ve bekâyâ kavuşduktan sonra, mürşide uyması lâzım gelmez. 1/292. [Müjdecî Mektûblar: 542.]

● Tâlib, vilâyet yolu ile yaklaşmaktan, nübüvvet yolu ile yaklaşmağa ulaşması câizdir. 3/123.

● Tâlibin maksadı, nisbetin husûlî olmalıdır. [Allahü teâlâyâ yaklaşmanın ele geçmesi olmalıdır.] Onu bilmesi şart değildir. Kolaylıkla ve çabuk ele geçen nisbet, o kadar kıymetli değildir. Zorlukla ve yavaş yavaş olan makbûldür. Eğer tâlib acele ederse, hevesine kapılmışdır. Büyükler bu talebde ömrleri harcamışlardır. 4/122.

● Tâlib, kulluğu kadar ve kendini yok ve muhtâc bilmesi kadar kemâlâta kavuşur. 4/204.

● Tâlibe lâzım olan edebler. 1/292. [Müjdecî Mektûblar: 542.]

● Tâlib-i izdiyâd olmak [artmasını istemek] mevcûda râzı olmamak değildir. [Mevcûda râzı olacak, dahâ da isteyecek.] 6/206.

● Tâlib olmıyan kimse, tâlib olmayı istemelidir. Bu istek de büyük ni'metdir. 1/61. [Müjdecî Mektûblar: 80.]

● Tabi'ati ile alâkalı arzûlar, kulluğa mâni' değildir. 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Turuk-ı vusûl, mahlûkatın nefesleri adedinceidir. [Allahü teâlânın rızâsına, ma'rifetine götüren yollar, mahlûkların nefesleri adedinceidir.] Çünkü, her hayâlî, aslına kavuşduran bir yol vardır. Her mahlûkun ayn-ı sâbitesi başkadır. Lâkin cümle yollar, şerî'at dâiresinde toplanmıştır. Şerî'atden ayrılan, yolda kalır. Şerî'at bir ağacın gövdesi, tarikatler, bu gövdeden ayrılan dallardır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Turuk-ı diğer [diğer tarikatler], bid'ate âid şeylerden hâlf değildir. [Ya'nî bid'at karışmıştır.] 5/15.

● Turuk-ı aliyyenin menşe'i [Bütün tarikatlerin başlangıcı] Resûlullah aleyhisselâmdır. Aynı tarikatler olması, insanların isti'dâtlarından, kâbiliyetlerindendir. 5/106. [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Tarikler [tesavvuf yolları], ancak Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" izinde bulunmakla ulaştırır. [İnsanı se'âdet-i ebediyyeye ulaştıran tek bir yol vardır. O da Resûlullahın izinde bulunmaktır.] "Cüneyd." 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Tarikatden maksad, şerî'atin üçüncü kısmı olan ihlâs elde etmektir. Şerî'atin dışında birşey değildir. 1/266. [Müjdeci Mektûblar: 399.]

● Tarık-ı vilâyetde [vilâyet yolunda] vâsita lâzımdır. Bu vâsita, oniki imâmdır ve sonra Abdülkâdir-i Geylânîdir. 3/123.

● Tarık-ı mûsil [kavuşduran yol] ikidir. Biri nübüvvet yolu olup, tavassut, vâsita yokdur. Aslın aslına kavuşdurur. Diğer vilâyetdir ki, sülûk yoludur. Vâsita lâzımdır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Tarık-ı nübüvvetde [nübüvvet yolunda], fenâ, bekâ, cezbe ve sülûk yokdur. 1/312. [Müjdeci Mektûblar: 591.]

● Tarık-ı vilâyetde [vilâyet yolunda] eşyânın ilminin unutulması şartdır. [Eşyâya olan bilgisinin unutulması lâzımdır.]. 4/35.

● Tarık-ı nübüvvetde [nübüvvet yolunda], mahlûklara gönül bağlamak yasaktır. Mahlûkların unutulması lâzım değildir. 1/302. [Müjdeci Mektûblar: 569.]

● Tarık iki parçadır. Cezbe ve sülûk. Tasfiye ve tezkiye de denir. Sülûkden önce olan cezbenin kıymeti yokdur. Sülûkun yardımcısıdır. 1/62. [Müjdeci Mektûblar: 82.]

● Tarık-ı vilâyeti [vilâyet yolunu] temâmlıyarak, nübüvvet yakınlığına ve nübüvvet kemâlâtına kavuşmak çok nâdirâtandır. 4/35.

● Tarikate sülûkden maksad perdelerden kurtulmak ve kalb gözündeki perdelerin kalkması ile vasl-ı üryânının hâsıl olmasıdır. Yoksa, ankâ denilen kuşun avlanması gibi, idrak olunamıyan şeyin ihâtası değildir [anlaması değildir]. 6/185.

● Tarikate girmekden maksad, ihlâs elde etmek ve ibâdetleri kolay yapmaktır. 6/203.

● Tarikat ve hakikat, şerî'atin hâdimleridir. [Hizmetcileri, yardımcılarıdır.] 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Tarikat, mahlûkâtı yok etmek yolu, hakikat, vâcib-i telâânın isbâtıdır. 2/59. [Se'âdet-i Ebediyye: 764.]

● Tarikat, izâfe edilen şeylerin ortadan kaldırılması [mahlûkları unutmak] için çalışmaktır. Hakikatde ise, zorluk çekmeden, kendiliğinden unutulur ki, ikisi birdir. 1/41. [Müjdeci Mektûblar: 46.]

● Tarikat ve hakikat vilâyete bağlıdır. Şerî'at nübüvvetdedir. 1/260. [Müjdeci Mektûblar: 375.]

● Tarikat tâliminde icâzet iki nev'dir. Biri, bir kâmilin şeyhlik makâmına oturtulmasıdır. İkincisi, bir nâkısı icâzetle, irşâd ettikleri ile berâber fâidelendirmektir. [Ya'nî yetişmemiş birine izn vererek, talebeleri ile berâber onun da yetişmesini sağlamaktır.]. "Mebde ve Me'âd risâlesi". 4/61.

● Tarikat tâlimine icâzet için, bid'at ihdâs etmemek, şerî'ate uymak ve şeyhlerini sevmek, şart koşulmuştur. 5/55.

● Tarikat icâzeti, rü'yâda rûhların verdim demesi ile olmaz. Uyanık iken mu'teberdir. 4/200.

● Tarikat beyânında arabî ibâre ile mektûb. 5/114.

● Tarikatde bid'at, yolun kapanmasına sebebedir. 6/34. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Tarikatde feyz ve bereketin ele geçmesinin şartı, edebelere riâyettir. 5/13.

● Tarikatde tul-i emel [uzun emelli olmak] küfrdür. 1/136. [Müjdeci Mektûblar: 182.]

● Tarikatde hâsıl olan telvînler [hâller] ve tecellîler hayâlî ve vehmîdir. 3/108.

● Turuk-ı isâl [kavuşdurma yolları], zikr-i nef-yü isbât [Lâ ilâhe illallah], zikr-i zât [Allah], teveccüh ve murakabe-dir. Göğsün açılması ve yükselme hangisi ile olursa, onunla meşgûl olalar. Lâkin nef-yü isbât [Lâ ilâhe illallah] terk olunmaz. Onun fâideleri mutlakdır. Onsuz temâm olmaz. 5/52.

● Tarîk-i sülûkda [sülûk yolunda] bağlanma sâlik tarafındandır. Vâsita lâzımdır. Çâre yokdur. 3/123.

● Tarîk-i cezbede [cezbe yolunda], çekilme, matlûb tarafındandır. Başkaların vâsitalığını kabûl etmezler. 3/117.

● Tarîk-i cezbe [cezbe yolunun] temâm olması, sülûka bağlıdır. Sülûksuz cezbe temâm olmaz ve neticesizdir. 3/117.

● Tarikat uzlet değildir. Emr-i ma'rûf, nehy-i münker, ci-hâd ve sünnete uymakdır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Tarîk-i Ahmedîde [Ahmedî yolunda], isimler ve sıfatlar kısaca geçilir, zâta kavuşulur, mertebeler biter. Seyr sâhibi, tafsîlatlı giderse, zâta kavuşamaz. 6/138.

● Tarikat-i Nakşibendiyye, sünnete uymak ve bid'atlerden kaçınmaktan ibâretir. 6/121.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede birbirinden fânî olmak şartı ile sohbet, uzletten dahâ iyidir. Birkaç kimsenin, bir yerde meşgûl olması, yalnız meşgûl olmakdan efdaldır. Zîrâ ictimâ'da feyzler in'ikâs eder [birbirine eklenir.]. 6/241.

● Tarikat-i Nakşibendiyyeye silsile-i zeheb derler. 5/19.

● Tarikat-i Nakşibendiyye, Eshâb-ı kirâmın yoludur. 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Tarikat-i Nakşibendiyye nisbeti, bu zemânda yok gibi olmuştur. [Ankâ kuşu hükmündedir.] 1/168. [Müjdecî Mektûb-lar: 219.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede zikr, Ebû Bekr-i Sıddîkdan

“radiyallahü anh” gelmiştir. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede, şerî'atin yasak ettiklerinden kaçınmak zarûrîdir. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede, simâ', raks, vecd ve tevâcüd [kendinden geçme] yasaktır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede farzların edâsı, yaklaşımağa sebebdir. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Tarikat-i Nakşibendiyye, elbette kavuşdurur. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyenin başlangıcı cezbeden, diğer tarikatlerinki sülûkdendir. Bu tarikatde şeyh, teveccüh ve tasarruf ile, başlangıçda olana, nihâyet devletinden aks etdirir. 2/43.

● Tarikat-i Nakşibendiyyenin sonundan kimse haber vermemiştir. Başlangıcını bildirmişlerdir ki, nihâyeti başlangıca yerleştirilmiştir. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede, nefse muhâlefet çok olduğundan, çabuk kavuşdurucudur. [En kısa yoldan kavuşdurur.] 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Tarikat-i Nakşibendiyye, Peygamberlik kemâlâtına kavuşdurur. Başka tarikatler kavuşduramaz. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyenin medhi. 3/8.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede ilk şart, mâsivânın unutulması ve başka şeylerin ilminin yok edilmesidir. 4/168.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede ilk şart tevbedir. Tevbede derler ki, ilâhî, benden vâkî' olan, bildiğim ve bilmediğim her bir günâh ve suçdan tevbe eyledim, rücû eyledim. 6/9.

● Tarikat-i Nakşibendiyyenin temeli [işinin esâsı], sohbet ve muhabbetdir. 3/69.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede ifâde ve istifâde [feyz ver-

mek ve feyz almak] susarak, kendiliğinden olur. [Zorluyarak olmaz]. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyenin medârı [işinin esâsı] şerî'at üzere olmak ve pîre muhabbetdir. 2/30.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede yükselmek, yalnız şeyhin sohbeti ve muhabbeti ve edeblerine riâyet ve şerî'ate uymak iledir. Ve tâlib, şeyhin sohbeti ile yavaş yavaş isti'dâdını tek-mîl ve belki şeyhin kemâlâtına vâsıl olur. İsti'dâdına uygun yolu, şeyh onu irşâd eylemeğe muhtâc değildir. Zikir eylemek lâzım ise de, ta'lîmi tesellî etmek içindir. Kavuşmağa sebep değildir. Kavuşmağa sebep sohbetdir ki, sohbet sâhibinde fenâ şartıyla ki, başlangıçta böyle idi. Sahâbe ve tâbi'în, yalnız sohbet ile sonsuz kemâlâta vâsıl oldular. 5/78.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede tâlib, râbita ve muhabbet ile sâat sâat şeyhin rengine girer. [Şeyhine benzer.] 5/82.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede şeyh tâlibe zikir veyâ murâkabeyi veyâ yalnız sohbeti emr eder. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede zikir edebilmek, başlangıçta nasîb olur. 1/190. [Müjdecî Mektûblar: 242.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede başlangıçta zikir, ortada Kur'ân-ı kerîm okumak, sonda nemâz emr olunur. 3/24.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede, alınmış olan zikrden, farzlardan ve sünnetden gayri ile meşgûl olunmaz. 5/101.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede, evvelâ zâtın zikri [Allah ismi ile zikir] ve sonra zikir-i nef-yü isbât [lâ ilâhe illallah zikri] ta'lîm olunur. 5/78.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede, cehrf zikrden kaçınmak emr olunmuştur. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede ilk teveccüh zât-i ehâdiyyet iledir. [Allahü teâlânın zâtınadır.] 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede pîrin ta'lîmi en mühimdir. Onsuz mümkün değildir. 4/50. [Hak Sözü'n Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede sülûk ve nisbet te'sîsi [nisbetin te'sîs edilmesi] şeyhe ittibâ' iledir. 4/165.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede sülûk, tâlibin dilemesi ile değildir. Mürşidin tesarrufu ile olur, ona bağlıdır. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede mürşidin, mürîdlerin hâllerini bilmesi şart değildir. 6/132.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede pîrlik, mürîdlik ta'lîm iledir. Kûlâh ve elbise ile değildir. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede nisbetden murâd, Allahü teâlânın hâzır olmasını anlamak demektir. Hiç aralıksız hâzır olmasını anlamak demektir. İsmiler ve sıfatlar karışmadan, zât-i ilâhînin tecellîsidir ki, (Yad-ı daşt) derler. 1/27. [Müjdecî Mektûblar: 16.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede tevhîd-i şühûdî lâzımdır. Tevhîd-i vücûdî lâzım değildir. [Bir görmek vardır, bir bilmek yoktur.] 4/50. [Hak Sözü'n Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyenin sonu, vasl-ı uryânîdir ki, matlûba kavuşmaktan ümmîdi kesilir. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarikat-i Nakşibendiyye büyüklerine, tecellî-i zâtî devâmlı olup, başkalarına (berkî), şimşek gibi gelip-geçicidir. 2/30.

● Tarikat-i Nakşibendiyyede seyr-i âfâkiyi seyr-i enfûsi ile birlikde yaparlar. 1/145. [Müjdecî Mektûblar: 189.]

● Tarikat-i Nakşibendiyye büyükleri, gaybetden önce olan huzûra ehemmiyet vermezler. 1/131. [Müjdecî Mektûblar: 177.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyenin nisbeti, hiçbirşeye benze-miyen makâmadır. Mahlûklar ile alâkası yoktur. 1/291. [Müjdecî Mektûblar: 537.]

● Bu tarîkde her zuhûr eden şey ile kana'at eylemiyeler. 5/65.

● Tarikat-i Nakşibendiyye yolu, insanın yedi latîfesidir ki, ikisi âlem-i halkdan, beden ile nefsdır. Beşi âlem-i emr-dendir. [Kalb, rûh, sır, hafî, ahfâ]. Önce âlem-i emrden baş-lanır. 1/196. [Müjdecî Mektûblar: 252.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyenin sülûki vehm ve hayâl ile-dir. Ahvâl [hâller] ve vehm ile idrâk eder. 5/68. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 344.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyeye kayyûmiyyet cezbese Abdülhâlık Goncdüvânî vâsıtası ile Ebû Bekr-i Sıddîkdan gel-mişdir. Ma'îyyet cezbeseinin başlangıcı ise, Şâh-ı Nakşibend-den başlamıştır. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Tarikat-i Nakşibendiyye büyükleri azîmet ile hareket ederler [amel ederler], ruhsatdan kaçınmışlardır. Ve azîmet-leri de, zarûret mikdârı yaparlar, buyrulmuştur. 6/121.

● Tarikat-i Nakşibendiyye riyâzeti. 1/313. [Müjdecî Mektûb-lar: 596.]

● Makâmât-i aşere 1/38 [Müjdecî Mektûblar: 41]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede ilerlemek, kalbden başlar. Sonra rûh, sır, hafî ve ahfâdan geçilir. Bunların herbiriyle ayrıca hakikatlendikten sonra, âlem-i kebîrdeki asıllarını seyr ederek, fenâya vâsıl olur. Bundan sonra, vücûb ile im-kân arasında olan sıfât ve isimlerin zillerini kat'ederek, esmâ ve sıfata başlıyarak, isimlerin ve sıfatların tecelliyâtı vukû' bulup, âlem-i emrin beş aslının mu'âmesi temâm olur. Sonra, nefsin itmînânı ile rızâ makâmı hâsıl olur. Sonra, ism, sıfat ve şu'unların aslı olan bir dâire ve bunun aslı olan diğer bir dâire ve sonra bir kavs hâsıl olur ki, bu üç asl, zât-i teâlâ-da mücerred i'tibârâtıdır ki, onun ele geçmesi, nefs-i mutma-

inneye mahsûs olup, şerh-i sadr ve islâm-i hakîkî hâsıl olur ki, vilâyet-i kübrânın sonudur. Buraya kadar ism-i zâhirin seyridir. İsm-i zâhir, sıfâta, ism-i bâtin sıfat ile zâta tealluk eder. Esmâ-i bâtinide seyr, vilâyet-i mele-i â'lâdır. Bun-dan sonra da, kemâlat-ı nübüvvet vardır ki, Enbiyâya mah-sûsdur. Ve tâbî' olanların büyüklerine hisse vardır ki, top-rak unsurunun nasîbidir. Vilâyetin kemâlâtı makâmât-i nü-büvvetin zillerinin kemâlâtıdır. Bu seyrden sonra, bir adım ileri atılsa sâlik yok olur. Toprak unsuru hepsinden dahâ yükseğe gider. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Ta'âm [yemek]leri, keyf için, lezzet için yimemeli, Al-lahü teâlânın emrlerini yerine getirmeğe kuvvet bulmak niy-yeti ile yimelidir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Ta'âm [yemek] ve menâm [uyku] az olmak beğenilir ise de, ibâdetde azlığa, tehîre sebep olmamalıdır. Ve dimâğı has-ta ve hayâlâtı ifsâd [aklı ve hayâli ifsâd] eylemeye. 5/51.

● Ta'âm [yemek], menâm [uyku] ve kelâmda [söyle-mekde] orta yola riâyet lâzımdır. 4/145.

● Ta'âma [yemeğe] başlamakda besmele, sünnet-i mü-ekkededir. 5/51.

● Taleb büyük ni'metdir. Ni'meti elden kaçırmamak için, onun şükrünü yerine getirmek lâzımdır. 1/61. [Müjde-cî Mektûblar: 80.]

● Taleb ve şevkin sönmemesinin ilâcı, pîrin teveccühü ile-dir. 6/222.

● Taleb dahî matlûba kavuşmanın müjdecisidir. 1/61. [Müjdecî Mektûblar: 80.]

● Taleb mevcûd olmasa dahî, nisbet verilir. Lâkin taleb mevcûd oldukça, nisbet-i mefkûdenin arzûsunu dahî, nis-bet makâmında kabûl ederler. [Bu arzûyu dahî nisbet ma-kâmında kabûl ederler.] 5/89. [Eshâb-ı Kirâm: 275.]

● Ta'âmdan sonra, Elhamdülillâhillezî et a'menî hâzât-ta'âm ve razekanî min gayr-i havlin minnî velâ kuvvetin [Al-lahü teâlâyâ hamd olsun. Beni doyurdu. Beni rızklandırdı.

Kuvvetsiz iken doyurdu] diyenin günâhları magfiret olunur; hadîsi. 5/51.

● Ta'âmda sedd-i ramak [ölmiyecek kadar yimek içmek] ve imsak-i [perhîz] kudret kadar birkaç lokma tenâvül eylemek [yimek] insanoğluna kâfidir. Sabr mümkün olmazsa, mi'denin üçde birini yemek için, üçde birini sıvılar için ve üçde birini dahî, hava için ta'yîn etmelidir; Hadîs-i şerîfi. 5/51.

● Talha ve Zübeyr "radiyallahü anhümâ", Cemâl günü onüçbin âdem ile katl olunmuşlardır. Aşere-i mübeşşere-dendirler. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Talha ve Zübeyr, Fârûkun "radiyallahü anhüm" vasiyyetinde, hilâfeti rızâları ile terk eylediler. 2/36. [Eshâb-ı Kîrâm: 221.]

● Tulû'u cemâl-i ehâdiyyet [Allahü teâlânın cemâlinin görünmesi] beşerî sıfatları yok eder. 5/136.

● Toprağa secde eylemek, Hak sübhânehuya çok mahbûbdur [sevgilidir]. 5/154.

● Tavr-ı aklın verâsı [aklın ötesi, akl sâhasının ötesi] öyle bir sâhadır ki, orada kalb yolu ile keşf ve müşâhede olunan ba'zı şeyler anlaşılır ki, akl onun idrâkinden âcizdir. Hislerin, aklın idrâk ettiği şeylerden âciz olması gibidir. "Mevlânâ Câmî". 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Tûfândan sonra gelen ulûl'azm Peygamberlerin evveli İbrâhîm aleyhisselâmdır. 4/113.

● Tûfândan sonra, ilk biten ağaç zeytindir. 4/111.

- Z -

● Zâlim zulmünü mazlûmdan kaldırmadıkça, özü kabûl olmaz. "Hadîs-i şerîf" 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Zâlimin zulmünü kaldırmaya gücü yetmeyen, oradan hicret etmelidir. "Hadîs-i şerîf." 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Zâlim sultân yanında adâleti söylemek, cihâdların en efdalidir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Zâhir ve bâtın, iki nev'dirler. İnsanların bildiği zâhir, âlem-i halk, bâtın âlem-i emrdir. İkinci taksimdeki, bâtına nisbet ile on latife, zâhir hükmünde kalır. 4/154.

● Zâhirin bâtına nisbeti, âşıkın ma'sûka nisbeti gibidir. 4/215.

● Zâhirin ahkâm-ı şer'iyyeye uymasına ve bâtının ma'rifet nûrları ile zînetlenmesine gayret edeler. 6/75.

● Zâhirde [dış görünüş olarak] mübtedî ve muntehî müsavîdir [eşittir]. 4/179.

● Zâhirin şer'i'ate uygun yaşaması, bâtındaki yakınlığın te'sîridir. Bu te'sîr şart değildir. 4/109.

● Zâhirin [dışın, kalıbın] ta'mîri, bâtının tahrîbine sebebidir. Aksi de böyledir. 4/155.

● Zâhirin gafleti, doğru niyyet ile olursa, zikrdir. 1/295. [Müjdecî Mektûblar: 557.]

● Zâhirin huzûru, bütün işlerde sâlih niyyet olması ve işlerinde Mevlânın rızâsı olmasındadır. Hattâ zâhiren gafletde görülen işlerde, bâtının huzûrunun devâmı lâzımdır. 4/160.

● Zâhir nisbeti [yakınlığı] bâtına te'sîr eder. Tevbe ve istigfâr etmelidir. 2/32. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Zâhir aslında, zulmet ve kötülüktür. Bâtın onunla karışarak münevver olur. 5/134.

● Zâhir isminde Allahü teâlânın zâtı düşünülemez. Bâ-

tın isminde zât, ism perdesi arkasında düşünülebilir [id-râk edilir]. Meselâ ilmde seyr zâhir isminde seyrdir. Alîmde seyr bâtın ismindedir. 4/47.

● Zıl, asl ile aynı olamaz. [Bunun için, hoparlörde ve televizyonda işitilen sesler, insan sesi değildir.] 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Zıll-ı şey [bir şeyin zıllı], şey'in ikinci, üçüncü..... son-raki mertebelerde görünmesidir. 3/88.

● Zıl kendini asl olarak gösterip [takdim edip], sâliki ken-dine bağlar. 3/121.

● Zıllı bilmek, aslı bilmeği îcâb etdirir. 6/237.

● Zıl, asl ile kâimdir. [Asl olmazsa zıl olmaz.] Zıllıyye-tin sâbit olması, vehm ve hayâl mertebesindedir. 4/74.

● Zile tutulmak, mahlûkâta [mâsivâyâ] tutulmaktır. Asla bağlananlar için zıl, büyük bir dağdır [mâni'dir]. 4/7.

● Zıl demek, Allahü teâlânın varlığının aşağı mertebe-lerde görülmesidir. Her mertebede, Allahü teâlâyâ vücûd denilebilir. Fekat mevcûd denilemez. Bununla berâber, Allahü teâlâ vücûd değildir. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Zıllın hayr ve kemâli asldan alınmıştır, [gelmektedir]. Kendinden bilirse hâindir. 4/121.

● Zıllın kemâli aslına bağlıdır. [Asldan alınmıştır.] 5/116.

● Zıllın asla bağlanması, zıllın yok olmasını îcâb etdirir. 6/2.

● Zıl dâiresi, imkân âlemine asl ve başlangıçtır. 6/105.

● Zıl dâiresi, enfüsün [nefsler âleminin] nihâyetine ka-dardır. 4/56.

● Zıl gibi aslı dahî geride bırakalar. Üstünlük, zıllerin ve aslların ötesindedir. 6/105.

● Zıllın aslı, Allahü teâlânın isimlerinden bir ismdir. O is-min aslı, aslın aslıdır ki, i'tibâridir. 3/117.

● Zıl dâiresinin üstü, cehl ve hayretidir. 2/58. [Se'âdet-i Ebe-diyye: 79.]

● Zılden asla geleler. Aslı dahî terk ile görünenden gö-rünmiyene teveccüh edeler. Asldan geçmek, kendi ade-minde çalışmak olup, mümkün değildir. Lâkin muhabbeti, keyfiyetsiz berâberlik hâsıl eder. 4/166.

● Zıll-ı ilâhî mevcûd değildir. Hiçbir mahlûk Hâlıkın zıllı değildir. 3/121.

● Zıl olmak ve mazhar olmak bakımından varlıklar çok-dur. Varlık bir olup, başkaları evhâm ve hayâldir demek yan-lıştır. Eski yunan felsefecilerinden sofistâilerin sözüdür. 1/125. [Müjdecî Mektûblar: 171.]

● Zulm, başkasının mülkünde izni olmadan tasarruf et-mekdir. 4/11.

● Zulm, şeyi asl yerinden başka yere koymaktır. [Hak-kı başka yere vermekdir.]. 3/23. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 265.]

● Zulm-i hükkâm, şe'âmeti a'mâlimizdendir. [İdârecile-rin zulmü, amellerimizin kötülüğündendir.] 6/34. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 348.]

● Zuhûr-ı şey, birşeyin aksi, bir diğer şeyde olmak ma'nâ-sınadır. Zeydin ayna içinde olması gibi. 3/120. [Se'âdet-i Ebe-diyye: 953.]

● Zuhûr-ı şey, o şeyin hakîkatinin karşısında olur, [gö-rünür]. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Zuhûr-ı esmâ ve sıfât [Allahü teâlânın isimlerinin ve sı-fatlarının zuhûru] sâlikin aynasında seyr-i enfüsîde zuhûr eder. O zuhûr, esmâ ve sıfâtın zıllarından bir zıllın zuhûru-dur. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Âîşe-i Sıddıka âlime ve müctehîde idi. Eshâb-ı kirâm, müşkilâtta ona mürâce'at ederlerdi. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Âîşe-i Sıddıka, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" vefât edinceye kadar, makbûleleri ve sevgilileri idi. Onun evinde ve kucağında vefât edip ve orada defn edildi. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Âîşe-i Sıddıka, ilm ve ictihâdda Fâtımadan ve Fâtıma zühd ve dünyâdan kesilmekde, ondan dahâ ileridedir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Âîşe-i Sıddıkanın fazileti. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Âdetler, şer'î delîl olamazlar. 1/54. [Müjdecî Mektûblar: 71.]

● Âdetlere ve rûsûma [üsûllere] uymakdan ele birşey geçmez. Kalbin selâmetini istemelidir. 1/133. [Müjdecî Mektûblar: 180.]

● Ârif için rücû'dan sonra istidlâle ihtiyâc gelir. [Bu âleme indikten sonra, delîlleri araştırmaya ihtiyâc gelir.] 3/31.

● Ârifde, ilmi nisbetinde, yokluk ve kendinden geçmek artar. Yakınlığı nisbetinde dûr olur. [Uzakda görür]. 4/111.

● Ârifin kendini kusûrlu görmek büyük ni'metdir. 6/214.

● Âriflerin kalbleri, Hak teâlânın büyüklüğünün tecel-lisinde kendinden geçmişdir. 4/125.

● Ârif kendini kâfirden aşağı bilir. Zîrâ âlem-i emr latfeleri ayrılmıştır. 1/222. [Müjdecî Mektûblar: 302.]

● Ârif-i tâm-ül-ma'rife, efrâd-i âleme kül menzilesindedir. [Tâm irfân sâhibi olan ârif, âlemin ferdlerine göre (hepsi) menzilesindedir. (Mahlûkat teferrûat, o ise bu işin özüdür.).] 2/74.

● Ârif, kendi yokluğuna âlim [kendi yokluğunu bilir] ve kemâl sıfatlarına âlim olunca [bilince], matlûbun kapısı açılır. 5/82.

● Ârif, aslına kavuşduktan sonra, rücû' ederse [geri dönerse] irşâd ile şereflenir. 4/219.

● Ârif, aslın-aslına kavuşunca, Allahü teâlânın yaratmasından gayri birşey bilmez. [Hâlık yaratıcı, kendisi mahlûk-dur.] 3/109.

● Ârifin bâtını [kalbi, rûhu] zâhirinden ve bütün mahlûklardan uzaktır. Zâhirin gafleti, bâtına sirâyet eylemez. 5/5.

● Âşık-ı sâdık [sâdık olan âşık], Peygambere uymakda sağlam [azîmli] olandır. 5/99.

● Âşıkdaki kemâlât, Allahü teâlânın kemâlâtından bir nûrdur, şu'âdır. 6/71.

● Akıllı odur ki, bu dünyâdaki sayılı nefesleri ile ebedî hayâtı ele geçire. 6/211.

● Âlem, vücûd-i zıllî ile [zılden bir mevcûdiyyet olarak] hâricde vardır. Evhâm ve hayâlât değildir. 1/217. [Müjdecî Mektûblar: 284.]

● Âlem-i asgar [en küçük âlem] insanın kalbidir ki, zât ile münâsebeti diğerlerinden fazladır. 6/139.

● Âlem-i sagîr insandır ki, âlem-i halk ile âlem-i emrden meydâna gelmiştir. 6/139.

● Âlem, Allahü teâlâdan gayri şeylerin [bütün mahlûkların] ismidir. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Âlem-i kebîr, Arşın altında ve Arşın üstünde olanlara denir. 6/139.

● Âlem-i kebîrde her ne varsa, âlem-i sagîr [insan] ve âlem-i asgarda [kalbde] da vardır. 3/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Âlem-i halk, anâsır-ı erbe'adan [dört esâs maddeden] ibâretdir. 1/264. [Müjdecî Mektûblar: 396.]

● Âlem-i halk altı günde halk olunmuştur. Arşın yaratılışı dahâ evveldir. 2/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Âlem-i halkın yakınlığı asıldır. Âlem-i emrin yakınlığı zıllidir. 5/1.

● Âlem-i halkın ötesi âlem-i emrdir. Âlem-i emrin ötesi, şu'ûnların ve isimlerin dereceleridir, mertebeleridir. 2/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Âlem-i emre lâ mekânî [mekânsız âlem] derler. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Âlem, Allahü teâlânın varlığına alâmetdir. Âlemde zâhîrî kemâlât görünmektedir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Âlem-i emrin âlem-i halkdan çok bakımdan üstünlüğü var ise de, umûmî üstünlük âlem-i halkadır. 6/2.

● Âlem-i sagîr ve kebîr, Allahü teâlânın isimlerinin ve sıfatlarının tezâhür ettiği [ortaya çıktığı] yer ve şu'ûn ve zâtî kemâlâtın aynasıdır. Zât ve sıfât-ı ilâhiyyeye delîl olmuşlardır. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Âlem her anda yok olup, misli vücûda gelmesi Mektûbâtta izâh olunmuştur. 1/199. [Müjdecî Mektûblar: 254.]

● Âlemin nizâmı, şer'î emrlere bağlıdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Âlem-i misâl, âlem-i şehâdet gibi mevcûdâtındandır. Vehm ve hayâlin dışında vardır. 4/182. [İslâm Ahlâk: 546, Kıyâmet ve Âhîret: 376.]

● Âlem-i misâl, bütün âlemlerden dahâ genişdir. Bütün âlemlerdeki varlıkların sûreti onda vardır. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Âlem-i misâlde, akıldan geçenlerin ve ma'nâların dahî bir sûreti vardır. 4/182. [İslâm Ahlâk: 546, Kıyâmet ve Âhîret: 376.]

● Âlem-i şehâdetdeki güneş ışığının ve ay ışığının âlem-i misâldeki nûrlara üstünlüğü vardır. 1/210. [Müjdecî Mektûblar: 272.]

● Allahü teâlâdan başka hiçbir maksadı kalmayınca, o zemân Allahü teâlâdan gayriye ibâdetden kurtulur. Âhîret maksadları sevâb ise de, mukarrebler indinde günâhıdır. 1/110. [Müjdecî Mektûblar: 160.]

● "Fesâd zemânında ibâdet etmek, bana hicret etmek gibidir." Hadîs-i şerîf. 6/68, 1/85. [Müjdecî Mektûblar: 128.]

● Mâsivâyâ bağlanmaktan kurtulunca, Allahü teâlâyâ ibâdet kolay olur. 1/77. [Müjdecî Mektûblar: 111.]

● Bir ibâdet ki, korku ve sevinç ile olursa, kendi için olur. 1/77. [Müjdecî Mektûblar: 111.]

● İbâdetin en iyisi zikridir. Ve zikrin üstünlüğü, Allahü teâlâda fânî olmaktır. 4/51. [Kıyâmet ve Âhîret: 163.]

● İbâdete lâıyk, nasıl olduğu bilinemiyen Allahü teâlâdır ki, bizim akl ve fehîmimiz, onu idrâk edemez. Ve keşf ve şühûd gözümüz [beden ve kalb gözümüz] Onun azametini ve celâlini görmekten hayrete düşer. Böyle îmân, ancak gayb yolu ile olur. Gaybî olmayan îmân, kendi düşündükleridir ki, Hak teâlânın mahlûkudur. Ve şerîk eylemişlerdir. Gayba îmân, o vakt müyesser olur ki, vehm oraya gidememelidir. 2/8. [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● İbâdet yapmaktan maksad, kulların menfe'atleri içindir. 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● İbâdetde lezzete bağlanmıyalar. İbâdet ederken lezzet hâsıl olur ise, ni'metdir. 4/92.

● İbâdetin kabûl olması, üstünlüğü, ma'rifete bağlıdır. 5/61. [Kıyâmet ve Âhîret: 99.]

● İbâdet ile âdet. 1/231. [Müjdecî Mektûblar: 313.]

● İbâdetin kabûle yakın olanı, kulun varlığı arada olmuştur. 4/187.

● İbâdetin ma'nâsı. 1/110. [Müjdecî Mektûblar: 160.]

● İbâdet, insânın kırılması ve alçalmasıdır. 1/64. [Müjdecî Mektûblar: 85.]

● İbâdetden maksad, yakîne kavuşmak [ele geçirmek] dir. 1/97. [Müjdecî Mektûblar: 140.]

● İbâdetden maksad, zahmet ve güçlük çekmektir ki, nefis ile düşmanlıktır. 4/92.

● İbâdın kulûbü, [kulların kalbleri], Hak teâlânın tasarrufundadır. Murâdına [istegine] göre çevirir. 5/121.

● İbâreler ve işâretler, zıllere ve sıfatlara bağlıdır. Aslın zuhûrunda kalmazlar. [Asl zuhr edince, ibâre ve işâretler kalmaz.] 4/144.

● Abbâs radiyallahü anının fazîleti. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● “Abbâs bendendir, ben Abbâsdanım.” Hadîs-i şerîf. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Abdülhâlık Goncdüvânî, silsile-i hâcegânın başıdır. Hızır aleyhisselâmdan ilm almışdır. 5/36. [Se’âdet-i Ebediyye: 512.]

● Abdülkâdir Geylânî, vilâyet-i Muhammediyyeyi son noktasına ulaştırmışdır. 1/293. [Müjdecî Mektûblar: 547.]

● Abdülkâdir Geylânînin yükselmesi, ekserî Evliyâdan yüksek olduğundan, kerâmeti fazladır. 1/216. [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Abdülkâdir Geylânînin, “ayaklarım, Evliyânın hepsinin ensesi üzerindedir” [sözü], kendi zemânındaki evliyâyı mahsûsdur. 6/24.

● Abdülkâdir Geylânî, emr-i ma’rûf ve nehyi anil münker eylemiş ve korku olunca da câiz buyurmuşdur. 4/29. [Se’âdet-i Ebediyye: 90.]

● Abdülkâdir Geylânî hutbede, Hızır aleyhisselâma, “Ey isrâîl oğlu, gel, Muhammed aleyhisselâmın kelâmını dinle” buyurdu. 2/55. [Kryâmet ve Âhret: 182.]

● Abdülkâdir Geylânînin kendini medh sözü, sekr sözüdür. 3/117.

● Abdülkâdir Geylânî oniki imâmdan sonra, vilâyet yolunun merkezine getirildi. 3/123.

● Abdüllah ibni Mübârek, harâmdan bir altını sâhibine geri vermek, yüz altın sadakadan efaldır, buyurdu. 2/66. [Se’âdet-i Ebediyye: 98.]

● Abdüllah ibni Mubârek buyurdu ki, Mu’âviyenin “radiyallahü anh” atının burnuna giren toz, Ömer bin Abdül’azîzden efaldır. 1/207. [Müjdecî Mektûblar: 264.]

● Abdüllah ibni Mubârek, müstehabları yapmakda gevşek davranan, sünnetleri yapamaz. Sünnetleri yapmakda gevşeklik de, farzların yapılmasını zorlaştırır. Farzlarda gevşek davranan da, ma’rifete kavuşamaz, buyurdu. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Abdürrahmân bin Avf, Cennete sahâbîlerin fakîrlerinden beşyüz sene sonra girecektir. 1/283. [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Abd [kul], irâdesini sarf etmekde muhtârdır. Allahü teâlâ, yaratmakda muhtârdır. 5/137.

● Abd [kul], fi’lini diledikten sonra, Hak teâlâ, onu yaratır. 3/16. [Se’âdet-i Ebediyye: 102.]

● Abd-i makbûl [makbûl kul], Allahü teâlânın rızasına râzı olandır. Kendi rızasına tâbî olan, kendine kuldur. 2/88. [Se’âdet-i Ebediyye: 1035.]

● Abd-i makbûl [makbûl kul], birkaç günlük hayâtı tâ’at ile geçirip, gaflet ile geçirmez. Geçim ve ni’met ile meşgûl olmaz. [Dünyâ ni’metlerini keyfine göre kullanmaz.] Bunların neticesi pişmânlıktır. 4/209.

● Abdin fi’li [kulun işi], Hak teâlânın yaratması ve kulun kesbinden ibâretidir. 3/16. [Se’âdet-i Ebediyye: 102.]

● Abdin [kulun] Rabbi ile arasındaki perde, nefsidir. Âlem değildir. Kulun murâdı nefsidir. 6/110.

● Abdin [kulun] hareketine, Hakkın kudreti i’tibâriyle halk [yaratmak], kulun kudreti nisbetiyle kesbi denir. 1/289.

[Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Abdin [kulun] kudreti, şerî'at ile teklîf edilenlerin uhdesinden gelecek kadardır. [Onları yapacak kadardır.] 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Abd [kul], kendi ihtiyârı ile kesb eder. Kulun kasdından sonra, Hak teâlâ, dilerse, yaratır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Abdin [kulun] ihtiyârı za'îfdır dedikleri, Hak sübhânehunun ihtiyârının kuvveti i'tibârı iledir. Yoksa, emrlerin yerine getirilmesine kâfi değil ma'nâsına değildir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Abdin [kulun] fi'linde, kulun te'sîri yokdur, fâil, ancak Hak sübhânehudur demek küfrdür. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Abd [kul], bir arzûsunu ele geçirmekde, şerî'atden dışarı çıkarsa, şerî'atin hudûduna tecâvüz ederse, o maksûd onun mabûdu ve ilâhî olur. Eğer arzû edilenin ele geçirilmesinde, şerî'atin yasak ettiği şey irtikâb olunmazsa o kul müşrik olmaz. Ve o şeye meyli, maksûd kabûl edilmemiştir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Ubûdiyyet [Allahü teâlânın emrinden râzî olmak], zâhirî ve bâtinî olup, bâtinîsi de muhtelifdir. En çabuk ulaştırmanı Nakşibendîyedir. 5/10.

● Ubûdiyyet, Hak teâlâyâ muhabbet ve bunun alâmeti, ahkâm-ı şer'îyyeyi yerine getirmekdir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Ubûdiyyet, kendi irâdesinden kurtulup, Hak teâlânın murâdî ile olmakdır. 4/80. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 334.]

● Ubûdiyyetin hakîkati, nefsin arzûları için olan tedbîrlerden geçip, Cenâb-ı Hakka tevekkül etmekdir. 4/79.

● Ubûdiyyetin bir kısmı beden ile tahsîl olunur. [Zâhirî a'zâ ile, maddî kuvvetler ile], diğer kısmı kalb ve rûha bağlıdır. 5/10.

● Ubûdiyyet, zillet [kendini hakîr bilmek] ve yokluk ve teslîm ve onun emrlerine bağlanmakdır. 5/4.

● Abdiyyet makâmı, iyilikleri sâhibinden bilmek ve kendini kötü görmekdir. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Abdiyyet makâmı, vilâyet kemâllerinin en üstünüdür. 1/249. [Müjdecî Mektûblar: 344.]

● Osmân "radiyallahü anh"ın hilâfeti sahâbenin icmâ'î ile sâbitdir. 3/23. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 265.]

● Osmân "radiyallahü anh", Enes "radiyallahü anh"ın yolda, bir bakışını [bir kadına bakışını] keşf etdi. 6/19.

● Osmân "radiyallahü anh"ın vilâyet ve nübüvvet yolundan münâsebeti, Nûh aleyhisselâmadır. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Osmân "radiyallahü anh", vilâyet ve nübüvvet yüklerini taşıdığı için (zinnûreyn) denir. Çünkü, Ebû Bekr ve Ömer "radiyallahü anhüm" nübüvvet, Alî "radiyallahü anh" vilâyet yükünü taşımaktadır. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Osmân "radiyallahü anh"ın ve şeyhaynın efdâliyyetlerini inkâr eden, kâfir olmaz. Bid'at sâhibi ve sapık olur. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Ucb, öldürücü zehrdır. Ve öldürücü hastalıktır. Sâlih amelleri yok eder. 2/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Aczini anlamak, idrâktir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Adem-i hâriciye [hâricî yokluğa] zıd olan, hârici varlıktır. Sübût-i vehmî değildir. 3/59.

● Adem, diğer ta'bîrle yoklukdur. Kadîm değildir. Ve kâinatın aslıdır. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Ademât-i mukayyede [kaydı yokluklar], ilm-i ilâhîde mevcûddur. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Adem, şer ve nâksın başlangıcı ve cümle kötülüklerin en kötüsü olarak görünmektedir. 1/134, 234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Adem, vücûdün aksi ve zıddıdır. 2/98. [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Adem, yokluk aynasında vücûdî kemâlât zuhûr eder. Ayna olmak, işte budur. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 328.]

● Adem, hiç yokdur ki, hiçbir mertebede sâbit değildir. (Var değildir.) Varlığı i'tibâridir. 3/79.

● Adem hâricde yokdur. İlmdede var kabûl edilmiştir. 3/57.

● Adem, her ne kadar yokdur. Ammâ, eşyânın tafsîlinin kaynağıdır. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Ademin aslı ve menşe'i ilâhî kemâlâtdır ki, ilmde ortaya çıkmıştır. [Ma'rîfet ile anlaşılabilir.] 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Adem-i mutlak [mutlak yokluk], ilm-i ilâhîde teferruatı ile bulunup, bu yokluğun noksanlıklarından herbiri ilm mertebesindeki aks eden kemâlâtın karşılığı olmuştur. Ve her bir kemâl karşılığındaki yoklukda aks ederek görünmüştür. 3/57.

● Adem [yokluk] vehmen hissetmek derecesinde ortaya çıkıp, istikrar kazanır. [Anlaşılır]. 3/57.

● Adem mukâbilindeki vücûd [Yokluğa tekâbül eden varlık], Allahü teâlânın vücûd sıfatı olmayıp, zıl ve aksleridir. 3/63.

● Adem-i mukayyedin [kaydı (şartlı) ademin] mutlak ademe bağlanması, nefsin fenâsından sonradır. 4/152.

● Adem-i mukayyedin [kaydı ademin] mutlak ademe bağlanması, tecellî-i zâtın te'sîri ileldir. 2/94.

● Adem-i mutlak ki [mutlak adem ki] sırf şerdir. Allahü teâlânın varlığına karşılık olmağa mecâli yokdur. [Karşılık olamaz.] 4/148.

● Adem sûretinde sâlikin örtünmesi, fenâ sûretinde sönmesi vardır. Örtünmüş [gizlenmiş olan] ortaya çıkıp,

geri döner. 4/12.

● Adem, Resûlullahdan (ev ednâ) makâmında kaldırıldı. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Adem, ism-i ilâhînin varlığının gelişinden ibârettdir ki, ârifin mebd-i te'ayyünü [te'ayyününün başlangıcı]dır. 4/12.

● Ademin [yokluğun] tarikatdaki ma'nâsı, kendini ve kendi vasflarını anlamamaktır [idrâk etmemekdir]. 4/165.

● Ademden hakîkî fenâya geçeler ki, zılden asla kavusalar. 6/82.

● Adem [yokluk] ki, cezbe cihetinde fânî olmaktır. Sâhibinin geri dönüşü câizdir. Zîrâ henüz tarikatdedir. Ve cezbese, sülûke zam olmamıştır [bağlanmamıştır]. 5/109.

● Adem, cezbe ile peydâ olmuş bir fenâdır. Fenâ, maksad olan varlığın istilâsıdır. Yoklukda ârifin vasflarının örtünmesi, fenâda bu vasfların yok edilmesi vardır. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Ademi [yokluğu] veyâ mecnûn olmağı istemek, münâsip değildir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Azâb-ı Cehennem [Cehennem azâbı], geçici olsun, devâmlı olsun, küfre ve küfr sıfatlarına mahsûsdur. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Âhret azâbı, çok şiddetli ve devâmlıdır. Ve dünyânın hayâtı çok kısadır. Dünyânın güzelliğine ve tadına aldanmamalıdır. Bir insanın kıymeti, dünyâ ile ölçülse idi, dünyâlığı çok olan kâfirler herkesden aziz olurdu. Dünyânın görünüşüne aldanmak aklsızlıktır. 1/98. [Müjdecî Mektûblar: 141.]

● Azâb-ı kabr [kabir azâbını, kabirde azâb] çekenlerin nar'a ve çılgınlıklarını, insandan ve cinden başka bütün mahlûkât işitir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Arşa olan zuhûr, zilhyetden yüksektir [uzaktır.]. Kimse bu kâbiliyyet yokdur. 2/11.

● Arş-ı ilâhî, âlem-i halk ile âlem-i emr arasında geçidir. 2/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Arşın üstü rûhlar âlemidir. Bu âlemde âlem-i emr latifeleri vardır ki beşdir. 5/135.

● Arşa olan zuhûrun onda biri ârifin kalbinde yokdur. 1/220. [Müjdecî Mektûblar: 291.]

● Arş-ı ilâhî o azameti ile berâber, mekânlı olduğundan rûha nisbet ile, hardal dânesi kadar değildir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Arşa işâret eylemek, onun kayyumuna [varlıkta tutana] işâretin aynıdır. 4/5.

● Arefî Rabbî bi-cem'il izdâd. [Bütün zıdları cem' etmesi ile Rabbimi bildim.] 6/181.

● Urûc [yükselmek], Hakka dönmeğe derler. Nüzûl [iniş], halka teveccühe [dönmeğe] derler. Seyr-i ilallah ve seyr-i fillah, urûc ederken olur. Seyr-i anillahi billah ve seyr-i eşyâ billah, nüzûl yaparken olur. 6/137.

● Urûclar ve zuhûrlar, mahlûkların hakikatlerinin sonuna kadardır. 1/263. [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Urûcda mertebelerin sonu, nemâzın hakikatıdır. 3/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● Urûcda teveccüh Hak teâlâyâ olup, halk ile münâsebeti yokdur ki, uzlet ehli böyledir. 6/220.

● Uzlete ülfetden ziyâde râgıb olalar. [Uzlete, yalnızlığa, insanlara karışmaktan dahâ çok râğbet etmelidir.] Zâhir ilmlerden de uzak olmamalıdır. 6/50.

● Uzlet, yümünlü ve bereketlidir. Halkın hukûku ve Allah rızâsı için sohbet, uzlete mâni' değildir. 5/29.

● Azîmet, harâmla mübahların fazlasından sakınmak; ruhsat, harâmlardan sakınmaktır. 1/216. [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Askerin, beytûlmâldan mâ'aş alması, cihâda mâni' de-

ğildir. [Cihâd sevâbını gidermez.] 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Askerlik ganîmetdir. Bir sâati, diğer makâmlarda bulunmanın çok sâatinden iyidir. 3/82.

● Aşk-ı ilâhî, bâtının [rûhun] nasîbidir ki, bedende te'sîrleri gözükmez. 5/69.

● Aşk olmasaydı, aşk gam-ı olmasaydı, bu kadar güzel söz ortaya çıkmazdı. 3/117.

● Aşkda merhamet yokdur. Katl eder ve diyet isterler [öldürürler, karşılığını isterler]. Ya'nî ibâdeti kaldırmazlar. 4/151.

● Aşk-ı ma'sûk [ma'sûkun aşkı], sevgisi gizlidir. Âşığın aşkı [sevgisi] ise, açık olup, coşar ve gürlür [gürültülüdür]. 4/54.

● Aşk ve derd, insana diğer mahlûkat içinde üstünlük sağlamıştır. 4/114.

● İkâb [cezâlandırma] ve âhîret azâbı, kulun kesbi karşılığındadır. 5/137.

● Akl-ı me'âş, kısa görüşlüdür. Ma'nevî hastalıkları [âfetleri], hastalık kabûl eylemez. 1/219. [Müjdecî Mektûblar: 289.]

● Akl-ı me'âş, zenginliğe râğbet eder ve dünyâ erbâbına râğbet eder. [Bunlara râğbet edenlerin aklı, akl-ı me'âşdır.] 1/219. [Müjdecî Mektûblar: 289.]

● Akl-ı me'âd, ileri görüşlüdür. Evliyâ ve Enbiyâda bulunur. [Onların nasîbidir.] 1/219. [Müjdecî Mektûblar: 289.]

● Akl-ı me'âd, şerh-ı sadrdan sonra, mutmainne sadra inince, ona bağlanır. [Nefs mutmainne olunca, akl-ı me'âd ona bağlanır.] 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Akl-ı fe'âl ki, filozoflar dokuzuncu seyyare derler. Ve günlük hâdiseleri ona isnâd ederler. Böyle birşey yokdur. 6/87.

● Akl, hissin ötesi olup, his ile idrâk edilmiyeni, idrâk ettiği gibi, nübüvvet gücü de, akl gücünün ötesi ve üstüdür.

Akl ile anlaşılamiyan, nübüvvet gücü ile idrâk edilir. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Akl, ancak his edilenleri [beş duyu ile] idrâk edebilir. Görülenlerde misâli olmiyan işleri, akl idrâk edemez. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Akli olan dünyâya bağlanmaz; düşkün olmaz ki, dün-yâ sırf yokluktur. 3/11.

● Akl hüccettir, ammâ eksikdir. Hüccet-i bâliga [tam hüccet] Peygamberlerin gönderilmesidir. 3/43. [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● Aklın ötesi demek, akl anlıyamaz demektir. Yoksa ora-da, akl zıddına hüküm eder değildir. 3/111.

● Aklın anlıyamadığı işleri, ilâhî nûrdan gayri ile bilmek mümkün değildir. 3/43. [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● İnsanların akları, yaratıcıyı isbâtndan âcizdir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Akl, tasfiye ve tezkiyeden sonra, ilâhî makâm ile mü-nâsebet kurar. Fekat, yanılmak ve unutmak ondan ayrılmaz. Vâhime, mütehayyile, gadab ve şehvetden ayrılmaz. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Aklın tasfiye ve tezkiyesi, sâlih amellerin yapılmasına bağlıdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Akl erbâbı, ya'nî felsefeciler, nefsdan ba'zan rûhu, ba'zan kalbi kasd eder. Onlar nefs-i emmâreyi mücerred mefhûmlardan [âlem-i emrden] sayarlar. Kalb ve rûhun ismini bilmezler. 3/90.

● Akllarının esîri olanlar [akllarına uyanlar], bu mu-habbetin kıymetini bilmezler. 6/173.

● Ukulâ [akla tâbî' olanlar], ma'lûm için, zihnde sûret hâ-sıl edip, onun meydâna gelmesi zihnedir. İlmde değildir, derler. Son devr sofiiyyesine göre, o sûret ilmde hâsıdır. 3/113.

● Aklî delîller, kanâat hâsıl etmekden başka, birşey bil-dirmez. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Allahü teâlânın bir kulundan yüz çevirdiğinin alâme-ti [sevmediğinin alâmeti], onun mâlâyâ'nî ile meşgûl ol-masıdır. "Hadîs-i şerîf". 2/60. [Se'âdet-i Ebediyye: 480.]

● Alâuddîn-i Attâr, zemânının kutb-ı irşâdı olmuştur. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● İlet-i ma'nevî [ma'nevî hastalık], mâsivâyâ bağlanmak-dan ibâretir. 4/105.

● İlet-i ma'nevîye [ma'nevî hastalığa], çok zikir ederek, ilâc taleb edeler. 6/153. [Cevâb Veremedi: 362.]

● İlm için, rû'yet-i basar ve kalb [kalb gözü açık olma-sı] şart değildir. 5/102.

● İlm, âlim ile berâberdir. 4/88.

● İlm ve bilmek mahallî sadrdır [göğüsüdür]. 6/225.

● İlm iki kısımdır. İlm-i ahkâm-ı fıkıh, ilm-i i'tikâd-ı ke-lâm [ahkâmı bildiren fıkıh ilmi, i'tikâdı bildiren kelâm ilmi], ilmleri kendinde toplamıştır. 1/268. [Müjdecî Mektûblar: 441.]

● İlm, inkişâfdan [tekâmülden] ibâretir. Bu inkişâf ihâta ile olursa, ilm-i husûlîdir [çalışarak ele geçen ilmdir]. 3/113.

● İlm, ma'lûmun sûretinden ibâretir ki, bunun ilmde hu-sûlî ve hulûlî [girmesi, hulûl etmesi] ne ma'nâyâ olur, [ne ma'nâsı olur.]. 3/113.

● İlm-i husûlî sâhibi, zevk ve şevkedir. Ve sohbeti zevk verir. 4/88.

● İlm-i husûlî ve ilm-i hudûrî bir vaktde cem olur. İki ilm-i hudûrî cem' olmaz [birlikde olmaz]. 1/306. [Müjdecî Mektûblar: 580.]

● İlm-i husûlînin zât-ı teâlâyâ [Allahü teâlânın zâtına] âid olması muhaldır. Onun ilm-i hudûrîsi, müte'allık olur. [Alâ-kalı olur.]. 3/20.

● İlm-i husûlî âfâka [insanın dışındaki âleme], ilm-i hudûrî enfüse [insanın içindeki âleme] te'alluk eder. 3/59.

● İlm-i husûlî eşyanın sûretini bilmektir. Şey'in sûreti şey'in gayridir. 2/47.

● İlm-i zarûrînin mahallî kalbdır ki, te'alluk edeninin gayr-i cismânî olmasına mâni' değildir. 6/62.

● İlm, hâl'in başlangıcıdır. İlm, havâs ve avâm içindir. Hâl, vecd ve kemâl ehlinin husûsiyetidir. 6/217.

● İlm-i şey [birşeyin ilmi], o şeyin sûretinin aklda hâsıl olmasıdır ki, o şeyin aynı değildir. 3/109.

● İlm-el-yakîn [ilm ile bilmek], eserden müessire istidlâldir. [Eserden delîl ile eser sâhibini anlamaktır]. Dumanı görüp, ateşe hüküm etmek gibi. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Ayn-el-yakîn [görerek bilmek], eser perdesi olmadan müessiri görmektir. Ve görülende yok olmaktır. Ateşi müşâhede [görmek] gibi. 6/137.

● Hakk-el-yakîn [bizzat içinde yaşayarak bilmek], müessir ile hakikatlenmekdir ki, bekâ makâmıdır. 1/277. [Müjdecî Mektûblar: 471.]

● İlm, ayn ve hakk-ül-yakîn için meşâyih'in ta'rîfleri, imâm-ı Rabbânî indinde, bu ta'rîflerin hepsi, ilm-ül-yakîndir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● İlm-el-yakîn ile ayn-el-yakîn birbirine perdedir. İlm esnâsında görmek yoktur. 1/277. [Müjdecî Mektûblar: 471.]

● Yakînler, meşâyih indinde, zât-i ilâhîye nisbet ile, imâm-ı Rabbânî indinde âyetlere (delîllere)dir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ayn-el-yakîn, imâm-ı Rabbânî indinde, dumanın ateşe olan hâlidir. 3/99.

● Hakk-el-yakîn, dumanı görüp, ateşin varlığına hükmetmekdir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ayn-ül-yakîn ve hakk-ül-yakîn, âfâk ve enfûsün ötesi-

dir. 3/99.

● Şerî'at ilminin sûreti, zâhir âlimlerin nasîbidir ki, Kitâb ve Sünnetin hükmleri ile alâkalıdır. Şerî'at ilminin hakîkati, ulemâ-i râsihînin nasîbidir ki, Kitâb ve Sünnetin müteşâbih kısmı ile alâkalıdır. 2/18.

● İlm ve amel ihlâssız makbûl değildir ki, rûhsuz beden gibidir. 6/189.

● İlm ve amel, şerî'at kitâblarında beyân edilmiştir. İhlâs, sofîyyeye hizmete bağlıdır. 6/189.

● İlm-i ledünnî, ifâdasında [feyz almakda], Hızır aleyhis-selâmın rûhâniyyeti vâsitadır. "Muhammed Pârisâ" 2/55. [Kıyâmet ve Âhîret: 182.]

● Gaybdan haber vermek, kalbden geçenleri bilmek gibi hârik-ul'âde şeyler, ehl-i istidrâcdâ da bulunur. 4/182. [Kıyâmet ve Âhîret: 376, İslâm Ahlâkı: 546.]

● Bir vâsıta ile birşeyi bilmek konusunda ukalâ [akl erbâbı] demişlerdir ki, ma'lûm olan vâsitadır, şey'in kendi değildir. 4/183.

● İlm-i ilâhî mücerred bir inkişâfdır. Ma'lûmun [bilinenin] görülmeden anlaşılmasıdır. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● İlm-i ilâhî, hayât şânının altındadır. Lâkin, ilm için zât mertebesinde bir şân vardır ki, hayât ve diğer sıfatlar için yoktur. Bu, ilm-i hudûrî de değildir. 3/78.

● İlm-i ilâhînin zâtî güzelliği, diğer sıfatlarda yoktur. 3/99.

● İlm sıfatı, ayrıca sıfatdır. Te'alluk ettiği mâsivâdır. [Mâsivâ ile alâkalıdır]. Zât mertebesine ulaşamaz. Ve ilm ki zâtın kemâlidir. Mâsivâyâ te'alluk etmekden üstün ve yüksektir. 5/105.

● İlm-i ilâhî. /113.

● İlm-i ezelfî, eşyâya varlıklarından önce te'alluk eden ilmdir. 6/17.

● İlm-i mümkün, ma'lûm olan şeylerin sûretinin, âlimin nefsinde hâsıl olması iledir ki, âlimin değişmesine sebebedir. 4/156.

● İlm-i ilâhî değişen cüzlere te'alluk eder ise de [alâkalı ise de], Allah'ü teâlânın ilm sıfatında değişiklik olmaz. Değişiklik, birini diğerinden sonra bilince olur. Ammâ, cümleyi bir anda bilmekle değişikliğe ve sonradan olmağa tehammülü yokdur [böyle şey olmaz]. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İlm-i ilâhînin eşyâya bağlantısı ilm-i hudûrîdir. 3/113.

● İlm-i ahvâl [hâllerin ilmleri], herkese verilmemiştir. 3/15.

● "Ümmetimin âlimleri, isrâil oğullarının Peygamberleri gibidir" şerefi ile müşerref olan, râsih ilimli âlimlerdir. 2/13. [Se'âdet-i Ebediyye: 754.]

● "Âlimler, Peygamberlerin vârisleridir" hadîs-i şerifindeki ilm, ilm-i şerî'atdır ki, zâhiri ve hakîkati vardır. 2/18.

● "Ulemânın mürekkebi şehîdlerin kanından dahâ ağırdır." Hadîs-i şerîf. 3/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 400.]

● Zâhir âlimlerin nasîbleri, i'tikâdî düzelttikden sonra, şerî'at ve ahkâmıdır ve ameldir. Bâtın âlimlerinin nasîbi bununla berâber, hâller ve zevkler ve ma'rifetlerdir. Ulemâ-i râsihînin nasîbi, esrâr-ı dekâyıkdır ki [ince sırlardır ki] müteşâbihâtta işâret vardır. 1/54. [Müjdecî Mektûblar: 71.]

● Ulemâ-i râsihîn, vilâyet yollarını kat'iderek, Peygamberlerin husûsiyeti olan da'vet makâmına kavuşmuşlardır. 3/49. [Se'âdet-i Ebediyye: 763.]

● Ulemâ-i râsihîn, özü kabuk ile bir araya getirerek ve hakîkati sûrete getirmiş, müteşâbihâtıdan zevk almışlardır. 2/18.

● Ulemânın ilmleri, nübüvvet kandilinden alınmış, sofîyenin ma'rifetleri ise, keşf ve ilhâmdır. 2/55. [Kıyâmet ve Âhi-

ret: 182.]

● Zâhir âlimlerine fenâ ve bekâ nasîb olmamış, vilâyet-i hâssa vâki' olmamıştır. 3/88.

● "Gâfil âlimlerden, yaltakçı hâfızlardan, câhil tesavvufculardan kaçınmak lâzımdır." 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Ce-vâb Veremedi: 349.]

● Dünyâ âlimlerinin ki, gayretleri alçak dünyâ içindir. Ve sohbetleri, öldürücü zehrdir. Ve fesâdları yayılır. 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Dindâr âlimler, makâm ve riyâset sevgisinden geçmiş ve tervîc-i şerî'at [şerî'ati yaymakdan] ve islâmîyeti kuvvetlendirmekten gayri birşey istemezler. 1/53. [Müjdecî Mektûblar: 69.]

● Ulemâ'i sû' [kötü âlimler] insanları dalâlete sevk etmekde kâfi olup, iblis işsiz ve boş kalmaktadır. 1/213. [Müjdecî Mektûblar: 278.]

● İlmi, dünyânın mâl ve mevkî'ine vesîle kılanlara, şiddetli azâb vardır. 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Eşyâ ilmi ki, aslında kâmil bir sıfattır. Bağlanma olursa kötüdür. 4/156.

● Gayreti yüksek olan, devâmlı matlûbu arzû eder. Yok olacak olan şeye râğbet etmeğe değmez. 6/106.

● Tabî'at ve riyâzî ilmlerin incelikleri ile meşgûl olmak, en şerefli vakti zâyî' ve mâlâyâ'nî ile meşgûl olmak ve belki akâidde gevşeklik meydâna getirir. Bu ilmlere bağlılık bir üstünlük olsa, onu, şerî'atin sâhibi ihmâl eylemez ve selef-i sâlihîn yüz çevirmezlerdi. Onlar râğbet etmeyince, bunlarda kemâl dahî yokdur. 4/85.

● Ulviyyet ve süfliyyet [yüksek varlıklar ve aşağı varlıklar] ve cümle mahlûkât, nûr-i Muhammedîden "sallallahü aleyhi ve sellem" halk oldu. 4/113.

● Riyâzî ilmler, mantık ve emsâli ile meşgûl olmak için cevâz vardır. Ammâ, onları ele geçirmekden maksad, ah-

kâm-ı şer'iyeyi bilmek için olmak şartdır ve yoksa câiz değildir. 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Alî “radiyallahü anh”, hilâfeti zemânında ve emri altında, kendi bağlılarından, yardımcılarında büyük bir topluluk arasında buyurmuşdur ki, muhakkak Ebû Bekr ve Ömer, cümle ümmetin en üstünüdür. İmâm-ı Zehebî, bunu seksenden çok kimseden rivâyet eylemiştir. 2/36. [Eshâb-ı Kîrâm: 221.]

● Alî “radiyallahü anh”ın mücâdelesî, bâgîler, âsîler ile savaş farz olduğundan idi. 2/96. [Se’âdet-i Ebediyye: 505.]

● Alî “radiyallahü anh” buyurdu ki, birâderlerimiz bize bâgî oldular. Kâfir ve fâsık değildirler. 2/96. [Se’âdet-i Ebediyye: 505.]

● Alîye “radiyallahü anh” Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, “Sen, İsâya “aleyhisselâm” benzemekdesin. Ona yehûdiler o derece düşmanlık etdiler ki, anesi Meryeme iftirâ etdiler.” 2/32. [Se’âdet-i Ebediyye: 427.]

● Alî “radiyallahü anh” vilâyet yolundan kavuşanların önderi ve başkanıdır. Bu yolda feyz herkese Onun aracılığı ile dir. 3/123.

● Alî radiyallahü anh buyurdu ki, bütün ilmler besmeninin “B” sinde, belki “B” nin noktasında toplanmıştır. 1/201. [Müjdecî Mektûblar: 258.]

● Alîye “radiyallahü anh” kusûr isnâd eylemek, çirkinliğin en kötüsüdür. 1/80. [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Alî “radiyallahü anh”, Siddîk “radiyallahü anh”dan efaldır diyen, ehl-i sünnetden ayrılır. 1/202. [Müjdecî Mektûblar: 258.]

● Alî “radiyallahü anh”, vilâyet ve nübüvvet taraflarından İsâ aleyhisselam ile münâsebetlidir. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 347.]

● Umdet-ül-islâm fârisî fıkıh kitâbıdır. 1/193. [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Birkaç günlük ömrü ki, ebedî mülk onun ile alınır. Çok kıymetlidir. Onu boşuna sarf eylemiyeler. 4/38.

● Birkaç günlük ömrü, en mühim işlere sarf edeler. Geceleri ihyâ etmeği, seherleri ağlamağı ganîmet bileler. 4/30.

● Ömr, her ân geçmekte, ecel-i müsemma yaklaşmaktadır. Bu kısa fırsatta, çok zikir ile meşgûl olmalıdır. 6/87.

● Ömer “radiyallahü anh”, “Rabbînin azâbı elbette vardır. Onu önliyecek yoktur.” âyetini işitince, aklı gidip, dededen düşdü. 1/302. [Vettûrî. 7. Âyet.] [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Ömer “radiyallahü anh”, Ebû Bekr “radiyallahü anh”dan sonra, ümmetin efaldır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Ömer “radiyallahü anh”, vilâyet-i Muhammediyyeye vâsıl ve kemâlât-ı Muhammedî onda hâsıl oldu. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ömer “radiyallahü anh”ın vilâyeti, İbrâhîm aleyhisselâma, nübüvvet tarafından Mûsâ aleyhisselâmadır. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ömer “radiyallahü anh” hakkında Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Benden sonra Peygamberlik bitme idi, Ömer Peygamber olurdu,” buyurdu. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ömer “radiyallahü anh”ın vefâtında, Abdüllah ibni Ömer, ilmin on bölükde dokuz bölüğü öldü, buyurdu. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ömer “radiyallahü anh”, hıristiyan kâtib kabûl etmedi. Câiz değildir, dedi. 6/55. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Ömer “radiyallahü anh” ile, Hak sübhânehunun kelâmı, çok zemân aynen vâki' oldu. 2/51.

● Ömerin gadâbından korkunuz. Çünkü, Allahü teâlâ gadâb eder. 5/152.

● Ömer “radiyallahü anh” hakkında. 2/99. [Se’âdet-i Ebe-

diyye: 515.]

● Ömer “radiyallahü anh” buyurdu ki, geceleri uyumayıp, cemâ’atı [sabâh nemâzını] terk etmekten ise, uyumak iyidir. 1/114. [Müjdecî Mektûblar: 164.]

● Amr ibni Âs’ın “radiyallahü anh” yanılması, Veysel Karânî ve Ömer Mervânînin doğru işinden efdaldır. 1/120. [Müjdecî Mektûblar: 168.]

● İhlâssız amel, rûhsuz kalıb gibidir ki, kabûl olması mümkün değildir. 4/31.

● Amel vaktinde ecr taleb etmek, kendini ecrden mahrûm eylemektir. 4/61.

● Her amel ki, Allah rızası için ise, zikre dâhildir. 4/160.

● Amelin mükâfâtı işleyene olduğu gibi, vâdî’ına ve binnetice Peygambere “sallallahü aleyhi ve sellem” de olur. 2/57.

● Kötü işler hâtırına geliyor korkusu ile hayr ameli terk etmek câiz değildir. Amel et, tevbe et. 5/29.

● Ameli terk eylemeyeler ve ondan istigfârı dahî terk eylemeyeler. 6/186.

● Amel eylemeyi, suçunu dahî kabûl etmeyi, pişmân olmıyan, kullukdan uzaktır. 3/16. [Se’âdet-i Ebediyye: 102.]

● Amellere verilen ecr, ameli işliylene göre değişir. 1/305. [Müjdecî Mektûblar: 578.]

● Amelin sevâbı, niyyetin düzgün olmasına bağlıdır. 3/27.

● Umûma azâb vâkî’ oldukda, sâlihler magfiret ve rıdvana mazhar olur, hadîsi. 4/29. [Se’âdet-i Ebediyye: 90.]

● Anâsır-ı selâsenin [üç unsurun] nasîbi, vilâyet-i mele-i a’lâya kadardır. Unsur-ı hâk’in [toprak unsurunun] nasîbi, nübüvvet mertebesinin kemâlâtındandır. 4/205.

● Avâm, muntelhînin bâtınından nasıl haber alır ki, mün-

tehnin bâtınının zevkinden, kendi zâhirî bile haberdar değildir. 2/43.

● Avâm, Şeyh-i Genc-i şekerî, oğlunun vefâtında üzülmeyi için, üstün bilirler. Hâlbuki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, İbrâhîmin vefâtında ağladı ve çok üzüldü. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Avâm indinde, cesedi ihyâ [geliştirmek] büyük işdir. Havâs indinde [büyükler yanında] kalbi ihyâ mu’teberdir. 2/92. [Se’âdet-i Ebediyye: 749.]

● Avâm, hakîkat ehinden yüz çevirirler. Ve mahlûkâtın ahvâlini bilmiyen, dahâ yüksek olan işleri bilmez derler. 4/50. [Hak Sözü’nün Vesikaları: 328, Kiyâmet ve Âhiret: 161.]

● Avâmın bâtını zâhirî ile karışıkdır. Ve zâhirin gafleti bâtına sirâyet eder. 5/5.

● Avâmın ma’rifeti ile havâsın ma’rifeti bir değildir. 4/88.

● Avâmın îmânî ile havâsın îmânî farklıdır. 3/122. [Se’âdet-i Ebediyye: 919.]

● Avâmın ve ehassül-havâsın îmânî [başdakilerin ve sondakilerin îmânî] gaybî olup, ortadakiler şühûd lezzeti ile doymuşlardır. 4/124.

● Avâm işiterek veyâ delîl ile gayba îmân etmişlerdir. Sondakilerin en üstünleri, gayblar gaybını, celâl ve cemâl perdelerinin arkasında mütale’a eylemişlerdir. Ortadakiler, zilleri asl zan etmişlerdir. 2/8. [Se’âdet-i Ebediyye: 753.]

● Hasta ziyâreti sünnet, hastanın kimsesi yoksa vâcibdir. 1/265. [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Fıtr bayramında, yimek, içmek, senelerce nâfile oruc tutmaktan dahâ fâidelidir. 1/52. [Müjdecî Mektûblar: 67.]

● İsâ aleyhisselâmın mebde-i te’ayyünü kudret sıfatıdır. 4/88, 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İsâ aleyhisselâm, bu ümmetin imâmına uyup, arkasından nemâz kılrsa gerekdir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kiyâmet ve

● İsa aleyhisselâm gökden inip, Muhammed aleyhisselâmın şerî'atı ile amel edecektir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.], 1/109. [Müjdecî Mektûblar: 159.]

● İsa aleyhisselâmın, mele-i alâ ile münâsebeti vardır. 3/113.

● İsa aleyhisselâm gökden inip, ictihâdî, İmâm-ı a'zamın ictihâdına uygun olacaktır. 2/55, 1/282. [Müjdecî Mektûblar: 479.]

● İsa aleyhisselâm vilâyetde, Mûsâ aleyhisselâm nübüvvetde çok yüksek mertebededirler. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Ayn [birşeyin esâsı], şey'in hakikat ve mâhiyyetinden ibâretidir. 5/116.

● Ayn-ı sâbite ile tahakkuk, Evliyâlık kemâlâtındandır. 5/9.

● Ayn-ı sâbiteye te'ayyün-i vücûbî derler. 3/32.

● Ayn-ı sâbite, sâlikin mebd-i te'ayyünidir. Ve vilâyet ona kavuşmağa bağlıdır. 5/130.

● Ayn-ı sâbite, Allahü teâlânın isimlerinin zillî, aksi ve nûrudur. 3/32.

● Ayn ve eserin yok olmasına başlamak, vilâyet-i kübrânın başlangıcındadır. Ve yok olmanın kemâlî, onun sonundadır. Zîrâ zillerden ve enfûsün bağlarından çıkmak, ayn ve eserin yok olmasını icâb etdirir. Vilâyet-i kübrânın başlangıcındadır. 6/137.

● Ayn ve eserin fenâ esnâsında yok olması, vilâyet-i Muhammediyyeye "sallallahü aleyhi ve sellem" mahsûsdur. Diğer vilâyetlerde yalnız ayn yok olup, eseri yok olmaz. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Ayn ve eserin yok olmasından murâd, görünüşün yok olmasıdır. Mahlûkâtın vücûdu yok oluyor demek, ilhâd ve zındıklıktır. 3/108.

● Bir gâziye veya mücâhide veya mükâtibe yardım eden, Cenâb-ı Hak mahşerde gölgelendirir. 4/64.

● Garîb olan ehl-i islâmın, dalâlete düşmemekden ümîdleri [kurtuluş ümmidleri], Hayr-ul-beşerin ehl-i beytinin gemisidir. 5/11 [İslâm Ahlâkı: 551], 1/51. [Müjdecî Mektûblar: 67.]

● Gargara zemânı [ölüm ânı] gelmedikçe, tevbe kapıları açıktır. İmânı berbat eylemiyeler. 6/16. [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Gazâ ve hâc sevâbına nâil olanlar, gizli Allah adamlarıdır ki, çocuk sâhibi ve nâmûslu ve dünyâ cihetinden az birşey ile kanâ'at ede. Ve âilesine güler yüzlü ola. "Hadîs-i şerîf." 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Gadâb sonunda yumuşaklık eden kimseye, Allahü teâlânın muhabbeti [sevgisi] vâcib oldu. "Hadîs-i şerîf". 4/147. [Herkes'e Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Düşman galebe [istilâ] ettiği zemân, az bir çalışmanın büyük değeri vardır. Düşman kuvvetleri az olduğu zemân çalışmanın o kadar i'tibârı yoktur. 6/77.

● Gınâ-yı zâtî mevcûd iken [kendinin hiçbir ihtiyâcı yok iken], insanları kendi tarafına da'vet buyurmuştur. Ve ih-sânı sonsuz olduğu için, o yolu açmıştır. Da'vet ve yol gösterme var iken, Allahü teâlânın ebedî cemâlinden mahrûm kalmıyalım. [Böyle birşeyden mahrûm kalana yazıklar olsun.] 6/191.

● Müzik ve şarkı, bir zehrdir ki, şeker [bal] ile kaplanmışlardır. 3/33. [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

● Müziğin yasaklığı konusunda âyet-i kerîme nâzil olmuştur. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Gınâ [müzik] harâm olduğundan, bir çalgıcıyı veya herhangi bir şarkıcıyı güzel bulup, takdîr eden kâfir olur. 1/266.

● Gınâ sâhiblerinin [zenginlerin] tevâzu' [alçak gönüllü olmaları] güzeldir. Ve fakîrlerin ise, vakâr sâhibi [ağırbaşlı olmaları] güzeldir. Zîrâ ilâc zıddı iledir. 1/68. [Müjdecî Mektûblar: 90.]

● Zengin ve bolluk içinde olanların sohbeti, öldürücü zehrdir. 6/97.

● Gunye kitâbı, Abdülkâdir-i Geylânî'nindir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Gavs, Muhyiddîn-i Arabî indinde kutb-ı medârdan başkadır. Ve ona yardımcıdır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Gaybdan maksad, eğer her bakımdan yok demek ise, onu Allahu teâlâ bilir demek ma'nâsızdır. 1/100. [Müjdecî Mektûblar: 147.]

● Gayb, görülenin karşılığıdır. Zıllıyyet şâibesi görülende mevcûd olup, gaybda yokdur. Gayb görülenden üstündür. 3/7.

● Gaybet ve huzûr ve cem'iyet [Kazancı gayb etmek ve huzûra kavuşmak] hepsi yakınlıkdandır [müntesebâtandır]. Yakınlıktan boşalmıyan sâlike [bunları geçmiyen sâlike] zâ'tî yokluğun zuhûru mümkün değildir. 6/149.

● Mübtedînin gaybeti [kendinden geçmesi] onun rûhundan, zıkr ve huzûrun örtünmesidir. 6/137.

● Müntehînin gaybeti [kendinden geçmesi], onun zâhiri, rûhun işlerinden örtünmesidir. Zîrâ onun rûhu için gaybet yokdur. Her ne ki hâsıl olmuş ise, aynı şekilde devâm eder. 6/137.

● Allahu teâlâdan başka şeyleri maksad edinmekden kurtulmak, kâmil îmân için zarûrîdir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

- F -

● Fâsik, mübtedi' ve âsinin [günâhkâr, bid'at sâhibi ve isyânkârın] evine, yemeğine, ancak zarûret veyâ bir müslimânın işini görmek için gidilir. 5/106. [Kıyâmet ve Âhiret: 101.]

● Fâsika hürmet harâmıdır. 3/117.

● Fâtıma'ya betül derler. Zîrâ zühd ve dünyâdan kesilmekde öndedir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Fâil, ancak azîf ve celîl olan zât-i vâcibdir. Vücûd ancak vâsitadır ve şarttır. 4/85.

● "Muhakkak ki, ben dünyâyı harâb etmek için [harâmları ve mekrûhları harâb etmek için] gönderildim. Dünyâyı ma'mûr etmek için gönderilmedim." Hadîs-i şerîf. 4/155.

● Peygamberlerin gelmediği zemânlardaki müşrikler, Peygamberlerin da'vetini almamışdır. Bunlar, âhirette hesâbdan sonra hayvanlar gibi tekrâr yok olacaklardır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● "Fitne uykudadır. Allahu teâlâ, fitneyi uyandırana la'net etsin." Hadîs-i şerîf. 1/288. [Müjdecî Mektûblar: 514.]

● Fitne zemânıdır. Yakında âlemi fitneler kaplıyacaktır. 2/68. [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● Fahreddîn-i Râzî. 3/43. [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● Firâset. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Firâset, sâlih kimseleri ayırabilmek ve tanıyabilmekdir. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhiret: 161.]

● Farzların yerine getirilmesinde havâs ve avâm ve Enbiyâ ve Evliyâ müsâvîdir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Farzları temâmlıyan edebler ve nâfileler de, farzlardan sayılmışlardır. 4/24.

● Farzlar, yakınlık bahşeden [yaklaşdıran] amellerin en sevgilisidir. "Hadîs-i kudsi". 5/140. [Kıyâmet ve Âhiret: 140.]

● Farz nemâzlardan sonra Muhammed Ma'sûm yetmiş kerre estagfirullah, derdi. 5/80. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 344.]

● Farzların yapılmasına mâni' olan nâfileler ile meşgûl olmak, mâlâyâ'nîye dâhildir. 6/228.

● Bir farzı yapmak, bin sene nâfile ibâdet yapmaktan ef-dâldir. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Dalâlet fırkalarının hepsi, Cehenneme girip, bozuk i'ti-kâdları ile, geçici olarak azâb olunurlar. 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● Fesâdların başı [asıl maddesi] şerî'ate uymamaktır. 1/114. [Müjdecî Mektûblar: 164.]

● Fısk, büyük günâh işlemekdir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Füsûl-i sitte, Muhammed Pârisânın kitâbıdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Fazîletleri ve kerâmetleri olmıyan, fekat Peygambere tâbî' olmakda ileri derecede olanın kıymeti, fâideli bir ilâc [ikşir]dir. 4/10. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Fazîlet ve kerâmet sâhibi olan, fekat Resûle uymakda gevşek olanın sohbeti öldürücü zehrdur. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Mutlak fazîlet [üstünlük], hem zâhirî teblîgi, hem bâ-tınî teblîgi berâber bulundurana mahsûsdur. 2/57.

● Fazîlet ve üstünlük, kerâmetin çokluğuna bağlı değildir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Fadl-ı külli sâhibinin [tâm üstünlük sâhibinin], fazîlet-lerin çeşidlerinin hepsi ile üstün olması icâb etmez. 6/24.

● Fudayl bin İyad, ulemâ-i sofîyyedendir. [Tesavvuf bü-yüklerinden]. Bid'at ehlini kötölemişdir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Allahü teâlânın fi'lleri sonradan olma değildir. Herşey bir fi'l-i ezeli ile yaratılmaktadır. Her şey bu fi'l'in eserle-

ridir, Hak teâlânın fi'lleri değildirler. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Fakîrler, zenginlerden, yarımgün [âhiret günü] evvel Cennete gireceklerdir. 4/11.

● Çok sabr eden fakîrler [derdîliler], yarın kıyâmet gününde Allahü teâlânın dostlarıdır. "Hadîs-i şerîf." 5/152.

● Fakîrlik belâsına düşen, insanlara ihtiyâcını arz etmekle fakîrlikden kurtulamaz. Cenâb-ı Hakka yalvararak zenginliği yaklaşıdır. "Hadîs-i şerîf." 5/37.

● Belli bir fakîrlik ve darlık, Allahü teâlânın hâs kullarına, tarafından inâyetdir. 6/208.

● Fıkhın kurucusu Ebû Hanîfedir. Ve fıkhın dörtde üçünü o ictihâd etmiştir. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Fakîrlikden kalbleri üzülmeyin ve geçim sıkıntısından da muzdarip olmayalar. "Allahü teâlâ, kim için isterse, onun rızkını genişletir ve takdîr eder." Hak celle ve a'lânın tâlîbleri, Onun işlerinden şâd olup ve lezzet duymaları gerektir. 4/42.

● Felsefeciler, tıp ve astronomi ilmini Peygamberlerin kitâblarından çaldılar. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Yunan felsefecileri, dünyadaki insanların en câhili-dir. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Göklerin ve âlemlerin, kazâ ve kaderde alâkaları yoktur. Hayr ve şerrin vâsitasız hâlıkı Hak teâlâdır. Ehl-i islâm [müslimânlar] akl-ı fe'âle inanmamışlardır. 6/87.

● Felsefecilerin kısa [hatâlı] görüşleri, yalnız madde âlemini görmektedir. Ve nefsi, akli, ma'nevî âlemde say-mışlardır. 1/34. [Müjdecî Mektûblar: 35.]

● Yunan felsefecilerinin önce gelenleri, akl ile hareket edenlerden iken, Allahü teâlânın varlığını anlıyamadılar. Kâinâtın varlığını, kendi kendine var dediler. Felsefecilerin sonra gelenleri, Peygamberlerin nûrlarının bereketi ile Allahü teâlânın varlığına inandılar. Allahü teâlânın birliği-

ni isbât eylediler. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Felsefeciler, göklerin ve yıldızların sonradan yok olmasını kabûl etmezler, ebedîdir, derler. Ba'zı müslimânlar, onları müslimân sanır. Hâlbuki islâm ahkâmından ba'zısını yapsalar dahî, bunlar kâfirdir. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Felsefecilerin ilmini kabûl eylemek, Enbiyâyı inkâr eylemektir. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Fenâ, varlığın, Allahü teâlânın rızâsında yok olmasının ibâretidir. 6/73.

● Fenâ, sâlikin yetiştiricisi olan isme kavuşup, orada yok olmasıdır ki, vilâyetin ilk basamağıdır. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Kalbin fenâsı, kalbin mâsivâdan tam kesilmesi ve mâsivâyı unutulmasıdır ki, zor ile hâtırına soksalar, hâtırlayamaz. Bu fenâ, kalbin zikrinin neticesidir. 2/83.

● Fenâ, kötü ahlâktan kurtulmak, bekâ, güzel ahlâk ile vasflanmaktır. 6/137.

● Fenâ, mâ-sivânın [Allahü teâlânın gayrisinin] unutulmasından ibâretidir. Ve mâsivâ iki kısımdır: Biri âfâk ve biri enfüsdür. Âfâkın unutulması, ilm-i husûlînin yok olmasıdır. Enfüsün unutulması, ilm-i huzûrînin yok olmasıdır. Birincisi, Evliyânın nasîbidir. İkincisi, Evliyânın büyüklerinin nasîbidir. 3/59.

● Fenâ, mâsivânın unutulmasıdır ki, dâimî bilmemektir. Ba'zan bilmek, ba'zan bilmemek şeklinde değildir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Kalbin fenâsı, kalbin mâsivâyâ olan ilm ve muhabbet bağlantısının kesilmesidir, kopmasıdır. 4/177. [Kıyâmet ve Âhiret: 284.]

● Kalbin fenâsının ta'rîfi. 6/169.

● Kalbin fenâsı, mâsivâ ile ilgili olan ilm-i husûlînin unutulması olup, tecellî-i ef'âle bağlıdır. 4/165.

● Fenâ ve bekâ, yaratılmış olanın, yaratılmışlıktan kurtulması değildir. Vücûb hâsıl olmak değil. Bu küfrdür. Belki ma'nâsı, Allahü teâlâ tarafından yok edilmektedir ve var edilmektedir. 3/52.

● Fenâ, zille [mahlûkâta] bağıllıktan kurtulmaktır. Meselâ, ödünç elbiseler giyen bir şahıs, elbiselerin, başkasına âid olduğunu iyice görüp, elbiseyi giymiş olduğu hâlde, elbiseyi sâhibine verip, kendini bir derecede çıplak bula ki, hayâsı [utanması] sebebi ile, kendisini bir köşeye çekmek gibidir. 3/108.

● Nefsin fenâsı, sâlik, emânet olarak alınmış olan kemâlâtı asla [sâhibine] verilmiş görmek ve bu kemâlâtı ayna olan kendini yok bulmak ve hareketsiz ve hissiz bir cansız madde görmektir. 4/47.

● Fenâ, muhabbetin neticesidir. 5/153.

● Hakîkî fenâ, kemâlâtın, Hak teâlâdan olduğunu bilip, kemâlâtı sâhibine teslim edip, kendi yokluğu ile hakikatlenmektir ki, (Ben) ta'bîrine kâdir olamaz. [Ben diyemez.] 4/127. [İslâm Ahlâkı: 546.]

● Fenâ demek, varlıklar kalmaz. Vâcib, nasıl söylenmiş ise, öylece kalır. 4/104.

● Fenâ, kendini Mevlâ-yı teâlânın aynı olarak tasavvur değil, belki kendini ortadan kaldırmaktır. 4/232.

● Fenâ ve bekâ, sâhibinin vicdânına [rûhuna, kalbine] bağlıdır. Anlatmak ile olmaz [Doğru ifâde edilemez]. 5/11. [İslâm Ahlâkı: 551.]

● Fenâ, ayn-el-yakîndir. [Görerek yakîndir, inanmaktır]. Bekâ, hakk-el-yakîndir [yaşayarak yakîndir]. 5/52.

● Fenâ-i husûlî, sâlik, hayrete ve cehle kavuşmadıkca nasîb olmaz. 1/240. [Müjdecî Mektûblar: 333.]

● Fenâ ıtlâkı [fenâ ta'bîr olunması], seyr-i ilallahı temâm eyledikde nasîb olur. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Fenâ, mâsivânın unutulmasıdır. Mâsivânın yok edilme-

si değildir. Bu unutmak, dünyâ ve âhirete şâmildir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Fenâ, ecel-i müsemmâ gelmeden evvel, ölmekden ibâretidir. 1/159. [Müjdecî Mektûblar: 201.]

● Tam fânî olmak, (ene=ben) ta'bîrinin doğuş noktası olan, yokluk hakîkatinin anlaşılmasına bağlıdır. 3/78.

● Nefsin fenâsı, nefsin temâmen nefy edilmesidir. [Fe'âliyyetlerinin te'sîrsiz hâle getirilmesidir.] 3/59.

● Nefsin fenâsı, sıfatlarının tecellîsinin netîcesidir. 4/165.

● Nefsin fenâsında sâlik, vücûdû ve onun kemâl sıfatdan olan tâbî'lerini, vâcibî üstünlüklerin zılları bulur. Ve bu kemâlâtı asla teslim edip, kendini ölü varlık görür. Sâlik kendini yok görüp, bağlı olan şeyleri de asıldan bilmezse adem denir. 4/123.

● Nefsin fenâsı, on latîfenin fenâsını da ihtivâ etmektedir. 4/133.

● Nefsin fenâsının kemâlî, aslın sıfatına bağlandığı gibi [katıldığı gibi], yokluk dahî, mutlak yokluğa bağlanır [katılır]. 6/152.

● Latîfelerin fenâsı, o latîfenin kendi aslına kavuşması-na bağlıdır. 5/84.

● Fenânın hakîkati, isimlerin çokluğunu, sıfat, şu'ûn ve i'tibârâtı görüşden gizlemek, Allahü teâlânın zâtının birliğinden başkası düşünülmez. 2/35. [Se'âdet-i Ebediyye: 940.]

● Rûhun fenâsı, sıfatların tecellîsinin ortaya çıkmasının netîcesidir. 6/4.

● Sırrın fenâsı, sıfât, şu'ûnât ve i'tibârâtın tecellîsi netîcesinde hâsıl olur. 6/4.

● Haffînin fenâsı, tenzîhî olan selbî sıfatların tecellîsi netîcesinde hâsıl olur. 6/4.

● Nefsin fenâsı, eserin ve aynın zevâline bağlıdır. 5/91.

● Fenâ hâsıl olmadıkça, Allahü teâlânın zâtı bilinemez. 1/311. [Müjdecî Mektûblar: 589.]

● Fenâ hâsıl olmadıkça, cenâb-ı Kudse kavuşmak müyeser değildir. 1/31. [Müjdecî Mektûblar: 25.]

● Fenâ hâsıl olmadıkça, bekâ bulunmaz. 6/244.

● Fenâ, vilâyet yolunda lâzımdır. Çâre yokdur ve nübüvvet yolunun yaklaşma derecelerinde, eşyâya bağlılığın ortadan kalkması için, fenâ hiç lâzım değildir. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Şeyhde fânî olmak, üveysîden gayriye [vefât eden ve liden istifâde edenden başkasına] zarûrîdir ki, irâdeyi pîrin irâdesine tâbî' kılmaktır. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Şeyhde fânî olmak, hakîkî fenânın başlangıcıdır. 5/153.

● Fenâ ve bekâda mu'teber olan, devâmlı olmaktır. 5/94.

● Fenâdan maksad, îmânın parlaması ve ahkâm-ı şer'îyeye tam bağlanmaktır. 4/177. [Kıyâmet ve Âhret: 284.]

● Kalbin fenâsı, hem cezbe, hem sülûke terettüb eder. [Hem sülûk, hem cezbeyle âiddir]. Kalbin fenâsına kavuşan, seyr-i ilallahî temâm edip, kendi aslına kavuşup ve değişik hareketden istikrarlı harekete [telvinden temkine] kavuşmak hâsıl olduysa, ümîddir ki, dönüşünden emîn ola. 5/109.

● Fenâ ve bekâ, cezbe yönünden olup, sülûk yapılmamış ise, tekrâr beşerî varlığa dönebilir. 4/165.

● Fenâ ve bekâ, bâtın [rûh] hâllerindendir. Beşerî ihtiyâcların görülmesine muhtâcdır. Ondan kurtuluş mümkün değildir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Fenâ ve bekâ, rûh vasflarındandır. Zâhirin olgunluğu, bâtının hâllerinden ma'lûmât verir. 3/52.

● Fenâ ve beka, rûh vasflarındandır. Fekat, sûrî eşyânın ortadan kalkması, rûhun mu'âmelelerine yardımcı olurlar. 4/83.

● Hakîkî fenâ sâhibi, şu'ûr sâhibidir, ayırd eder. Eşyânın hakikatini bilmiştir. Zîrâ bu makâmda fenâ ve bekâ birbirlerinden ayrılırlar. Ve ayn-i fenâda bâkî ve ayn-i bekâda fânîdir. Zâtının yokluk ve kemâl sıfatların emânet olduğunu bilip, kendini sırf yokluğa ilhak eder [katar]. 6/181.

● Nefsin fenâsına vâsıl olmıyan sâlike, gadab zemânın-da şeytân yol bulur. "Goncdüvânî" 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Fenâ ve bekâ, sâlikin mebd-i te'ayyünü olan ism ile-dir. Zât-i teâlâ ile değildir. 3/78.

● Fenâ makâmında kalmak iyi değildir. Bekâya yüksel-mek lâzımdır. 4/38.

● Fenâ, kendi başına olgunluk ise de, istenen maksaddan değildir. Asl maksada kavuşmak için vâsıttadır. 4/156.

● Kalbin fânî olması, vilâyetde bir basamaktır. 6/169.

● Fenâ her uzva ulaşmadıkça kemâle ulaşmaz. [Ke-mâl bulmaz.] 6/67.

● Her mertebenin fenâ ve bekâsı, onun dahâ üstüne çıkmaya basamak olur. 4/182. [Kıyâmet ve Âhiret: 376, İslâm Ahlâkı: 546.]

● Nefsin fenâsına başlamak, küçük vilâyetdedir. Nefsin hakîkî fenâsı, büyük vilâyetdedir. 5/97.

● Fenâ ve bekâ, her ne kadar vilâyet-i suğrâda [küçük vilâyetde] da teşekkül ederlerse de, fenânın hakîkati, vilâ-yet-i kübrâdadır [büyük vilâyetdedir]. 5/97.

● Adem-i hâs'ın adem-i mutlaka [husûsî yokluğun mut-lak yokluğa] katılması, bu vilâyetin husûsiyetlerindendir. 6/152.

● Nefsin fenâsının kemâlinden sonra bekâdır. Ve vilâ-yet-i kübrânın mu'âmeleleri ileridedir. 4/88.

● Kalbin fenâsından sonra, nefsin fenâsı, sonra nefsin it-minânı, sonra, islâm-ı hakîkî. 5/5.

● Fenâ ve bekâ ilâhî sırlardandır. Ve zevk ve vicdan ile anlaşılır. İnsanlık [nefs] kayası [dağı] yerinde durdukça, hakîkî fenâ görünmez. Ortaya çıkmaz. Kulluk vazifesi, kul-dan hiçbir vakt sâkit olmaz. 6/143.

● Fenâ ve bekâdan sonra, iş asla ve aslın aslına bağlanır. Ve cehl ve hayrete düşer. Bu cehl ve hayret, bilinen cehl ve hayret olmayıp, ilm ve ma'rifet üzerine binlerce meziyye-ti vardır. [İlm ve ma'rifetden binlerce def'a üstün bir hâldir.] 4/122.

● Kalbin fenâsına kavuşmasına aldanmamalıdır, geri dönmek mümkündür. 1/116. [Müjdecî Mektûblar: 165.]

● Fenâ ve bekâ şühûdîdir [görünüştendir]. Vücûdî [var-lıkda] değildir. 4/152.

● Fenânın hâsıl olmasında, varlığın yok olması lâzım değildir. Çünkü, fenâ için, varolmak [vücûdîlik] yokdur ki, yokluğu tasavvur edilsin. Yokluk ile ilgili birşey idi. Vehm ile kendini var saydı. Görülenin yok olması ile, sırf yokluk olur. 3/61. [Se'âdet-i Ebediyye: 754.]

● Fânî olanın, fenâ hâlinde kendini mahv ve yok olmuş bulmasının sebebi budur ki, kötü sıfatların nefis latifesinde tam yerleşmesi vardır. Meselâ, benlik ve emr dinlememek ve emr edilenlere itâ'at etmemek ve câhil olduğunu bilme-mek gibi ki, emânet olan üstünlüğü kendinden bilip, ken-dini kâmil ve hayr olmak üzere bilir. Bu sıfâtın yokluğu ile, nefsin yokluğu tasavvur edilebilir. 6/137.

● Fenânın mukaddemeleri [Fenânın başlangıçları] ma-kâmât-i aşere [on makam]dir ki, tevbe, zühd, tevekkül, ka-nâ'at, uzlet, zikr, teveccüh, sabr, murakabe ve rızâdır. Bun-ları ele geçirmek gerektir. Her ne kadar fenâ, Cenâb-ı Hakkın ihsânı ise de, bunlar çalışmakla kazanılır, [kesb edilir]. 1/38. [Müjdecî Mektûblar: 41.]

● Sâlik fânî olduğunu biliyorsa, ona fenâ derler. Bu ilm dahî yok olup, yokluğu ortaya çıkarsa, fenânın fenâsı der-ler. 6/73.

● Fenâ ve bekâ ta'bîrleri, sonradan ihdâs edilmiş olup, ilk def'a kullanan Ebû Sa'îd-i Harrâzîdir. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Fenâ ve Bekâ; Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" iktisâb olunmuş [alınmış olup], fekat, bu ta'bîrleri Ebû Sa'îd-i Harrâz açıklamıştır. 5/59. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 339.]

● Bir fenâ ki, yokluk dahî, varlık gibi ondan ayrılıp, asla katıla. Zâtın tecellîsindendir. 6/30.

● Cihâd için, "Allah yolunda bir sâ'at beklemek, Hacer-i esved yanında Kadr Gecesi nemâz kılarak ihyâ etmekden hayrlıdır." Hadîs-i şerîf. 4/64.

- K -

● Kabe kavseyn ev ednâ. 2/91.

● Kâdî İyâd, "Şifâ" sında, imâm-ı Mâlikden naklen bu yuruyor ki: Eshâb-ı kirâma ve Alî ve Mu'âviye veyâ Amr ibni Âs'a "radiyallahü teâlâ anhum ecma'in" dalâlet ve küfr üzere dil uzatan öldürülür. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Kabrin ni'metlerine ve azâblarına îmân eyledik. Ve nasıl olduğunu düşünmeyiz ki, onu bilmekle vazîfeli değiliz. 4/182. [Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Kabr, dünyâ ile âhiret arasında geçiddir, ya'nî vâsıtdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Kabr, âhiret hayatının evvelidir. Âhirete âid işlerin başlangıcı kabrdendir. 4/24.

● Kabr azâbı, âhiret azâbları cinsindendir. Rü'yâ elemeleri, dünyâ azâbları cinsindendir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Kabrde, Cum'a gecelerinde ve günlerinde ve Ramedân ayında, kâfirlerden azâb kaldırılır. 6/207.

● Kabr sıkması ve onda Münker-Nekîrin sâlihi hakdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Kabr azâbı, kâfirlere ve ehl-i îmânın ba'zı âsilerine olacaktır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kabrde hâsıl olan hâller, ölüm zemânında hâsıl olan hâllerin üstündedir. 1/263. [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● "Kabrden maymûn ve hıncır [domuz] sûretinde kalkacaklar, günâhlara müdâhene edip, mâni' olmağa güçleri yeter iken, mâni' olmyanlardır." Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kabrde rûhun alâkası ve bağlanması vardır. Beden his eder. Lâkin bu bağlanması hareket olacak kadar değildir. 6/217.

● Kabr azâbından ve sevâbından halâs imkânsızdır. [Kabrde yâ azâb veyâ sevâb vardır.] 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Kabr azâbı, bilhâssa, bevlden sakınmyanlara [üzerine idrar sıçratanlara] ve söz taşıyanlardır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Kabr, Cennet bağçelerinden bir bağçedir, hadîsinin izâhı. 4/70.

Kabr üzerine çiçek veyâ ağaç dikmelidir. Bunların tesbîhlerinin sevâbı meyyite vâsıl olur. (İbni Âbidîn.)

● Kabz [sıkıntı] zuhûr ederse, üzülmeyeler ki, sâliklere sülûk esnâsında zuhûr eder ve terakkîlerine sebep olur. Kabz [sıkıntı] ve bastın [açılma] ikisi de ahvâle, hâllere dâhildir. Güyâ bu yolun esâslarındandır. Kâbiz ve bâsit [sıkıştırıcı ve açıcı, neş'e verici] Allahü teâlânın isimlerindedir. Sâlike ba'zan bir ism tecellî eder [bir isme kavuşur], ba'zan da diğer bir ism tezâhür eder. Lâkin kabz ve bast [sıkıntı ve açılma] işi, telvîn [hâllerin değişmesi] zemânındadır. Mu'âmele [iş] temkîne ulaşınca, latîfeler dahî, telvînden, [hâllerin değişmesinden] kurtulup, kabz ve bastdan uzaklaşır, hâlin devâmıllığı ile sıfatlanır. 6/121.

● Değişik cihetlere dönmek, kendini dağınıklığa atmakdır. 4/154.

● Kader, Hak teâlânın, kendi ihtiyârıyla değişik zamanlarda şöyle-böyle yapsam gerekdir demesi olup, cebr yokdur ve Hak teâlâyâ zemân cârî değildir. Takdîr ve halk bir anda câridir [cereyân etmiştir]. 4/11.

● Kaderin ma'nâsı, ortaya getirmek ve yaratmaktır. Yokdan yaratıcı ancak Allahü teâlâdır. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Kader, Hak teâlânın ezelde, kul, kendi ihtiyârı ile şu fi'li işlese gerekdir diye ilm-i ilâhînin bağlanmasıdır, alâkasıdır. 5/137.

● Kulun kudreti, fi'llerin meydâna gelmesinde te'sîr eder. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Kudret, işi yapabilecek gücü ve yapmıyacak gücü vardır, ma'nâsıdır. 3/25.

● Âleme kadîmdir [sonradan yaratılmamış] demek küfrdür. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Kur'ân-ı kerîme mahlûk diyen kâfir olur. Kur'ân-ı kerîmin harfleri ve kelimeleri, kelâm-ı nefsinin delilleri olup, bir kısmı önce, sonra olması sebebi ile hâdis ve mahlûkdur. Bu kelimelerin delâlet ettiği ma'nâlar kadîmdir, mahlûk değildir. 3/119.

● Kur'ân-ı kerîm, Allahü teâlâdan gayri bütün eşyâdan efaldır. 5/134.

● Kur'ân-ı kerîm iki kısımdır. Muhkemât ve müteşâbihât. Muhkemât, şerî'at ilmlerinin ve ahkâmın kaynağıdır. İkinci kısmı, hakikat ve esrâr [sırlar] ilminin hazînesidir ki [deposudur ki], te'vîlini ancak râsih âlimler açıklar. Muhkemât, Kur'ân-ı kerîmin kökleri ve meyvâlarıdır, ammâ müteşâbihât maksaddır ve kitâbın özüdür. 2/18.

● Kur'ân-ı kerîm tilâveti, ibâdetlerin üstünüdür. [Tilâvet, insan okumasına denir. Teyyden, hoparlörden çıkan sese, okumak değil zırlamak denir. "Elmalı tefsiri"] 3/99.

● "Nemâzdaki Kur'ân, nemâz dışında okunandan hayr-

lıdır." Hadîs-i şerîf. 6/93.

● Kur'ân-ı kerîm tilâveti ile yükselmek, kökten yukarı doğru çıkmak olup, yükselmesi bilinmeyen sâlik içindir. "Kur'an ehli, Allahın dostlarıdır" hadîs-i şerîfinde, Kur'an ehlinin murad, bu cemâ'at olmak mümkündür ki, şerî'atin ahkâmını tatbîk edip, fenâ ve bekânın hakikatine mazhar olmuşlardır. Bu hâle kavuşmadan evvel vâkî' olan okumak, eb-rârın ibâdetine dâhildir. Ve o makâmda iken olan kelime-i tayyibenin tekrârı, fâideli ve yükselme sağlar. Çünkü, bu mubârek kelimenin bereketi ile bâtın [kalbin ve rûhun] temizlenmesi ele geçer. Ve okumaya kâbiliyyet kazanmış oldukda, "Yalnız temiz olanlar el sürsün" meâl-i şerîfi bu ma'nâyâ işâretidir. 5/67. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 343.]

● Kur'ân-ı kerîmi okuyan [bedenen ve rûhen] Evliyâullahdır. Onlara düşmanlık eden, Allahü teâlânın düşmanıdır. "Hadîs-i şerîf". 5/130.

● Kur'ân-ı kerîmde, sâlih amellerden maksad, islâmın beş rûknüdür. 1/304. [Müjdecî Mektûblar: 576.]

● Kur'ân-ı kerîmden ahkâm çıkarmak, evvelâ ibâdet-i nas ve işâret-i nas ve delâlet-i nas ve iktizâ-i nas ile anlaşılır. Lügat ehlinin avâm ve havâs bu anlayışta berâberdirler. İkinci olarak, ictihâd vâsıtası iledir ki, müctehid olan âlimlere mahsûsdur. Üçüncü olarak, insanın idrâkten âciz olduğu ma'nâlarıdır ki, bunun bildirilmesi cenâb-ı Hakdandır ve ancak Peygambere mahsûsdur ki, açıklanması sünnet iledir. 2/55. [Kıyâmet Âhret: 182.]

● Kur'ân-ı kerîmin toplayıcısı Osmân-ı Zinnûreyndir. Belki Sıddîk ve Fârûkdur. "radiyallahü anhüm". 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Kur'ân-ı kerîmi hıfz ve takrîr [okuyup, ezberlemek] ve hadîs [hadîs kitâbları] tahrîri kaydında olmıyan kimse, ma'nen uyulmaya lâyık değildir. 5/110. [Fâideli Bîlgiler: 158, Ce-vâb Veremedi: 349.]

● Kur'ân-ı kerîmin adem-i fehminden [anlaşılmamasından] hâsıl olan i'câz ve hidâyet [derin ma'nâ], anlaşıldan

hâsıl olmaz. [Anlaşılmıyan kısmın ma'nâsı, dahâ çok olup, anlaşılanın azdır.] 3/28.

● Kur'ân-ı mecîd, şerî'atin ahkâmının hepsini kendinde toplamıştır. Geçmiş şerî'atlerin hepsini de kendinde toplamıştır. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Kur'ân-ı kerîm, inzâl olan bütün kitâbların hepsinin aslı ve en şerefliisidir. Zîrâ merkez, dâirenin çevresine göre en şerefli yeridir. 3/99.

● Kıyâmetin yaklaşması ve zulmetin birikmesi [çoğalması] sebebi ile, gündün güne bu büyüklerin yolu [bu yüksek yol] örtülmektedir. Ve onun nûrları gizlenmektedir. Ve temâmen bir köşede inzivâyâ çekilmekten başka ilâcı yoktur. Lâkin o dahî, kendi irâdemde değildir. 4/157.

● Nübüvvet yakınlığı, âlem-i halk ile alâkalıdır. Ve vilâyet yakınlığı âlem-i emr ile alâkalıdır. 4/109.

● Kurb [yakınlık] ve vüsûl [kavuşmak] ve emsâli sözler, başka kelime bulunamadığı için söylenmiştir. Yoksa, o makâmda, kurb ve vüsûl, şühud [görmek] ve ma'rifet [bilmek] ve cehl [cehâlet] yoktur. 1/279. [Müjdecî Mektûblar: 476.]

● Kurb [yakınlık] ve visâl [kavuşma] lezzeti, Na'îm-i Cennet lezzetlerinden dahâ fazla olduğu gibi, bu'd [uzaklık] ve hırmân [mahrûmluk] azâbı, Cehennem azâbından dahâ çoktur. 4/102.

● Kurb [yakınlık] ve bu'd [uzaklık] o makâmda birbirinden başka değildir. 1/262. [Müjdecî Mektûblar: 393.]

● Kurb, bu'dun [yakınlık uzaklığın] karşılığıdır. Uzaklık yok olunca, yakınlık ele geçer. Lâkin, yakınlık ve uzaklık kıyâs edilen şeylerdendir. Birşey bir şeye kıyâsla yakın, diğer şeye kıyâsla uzaktır. Yaklaşmanın kemâli kavuşmadadır. En yakınlık mertebesi, kavuşmaktan da dahâ yakındır. 6/137.

● Bedenlerin yakınlığı, kalblerin yakınlığında çok te'sîrlidir. 1/207. [Müjdecî Mektûblar: 264.]

● Bedenlerin yakınlığı istenmelidir. Çünkü, ni'metin te-

mâmı bu yakınlığa bağlıdır. 1/222. [Müjdecî Mektûblar: 302.]

● Nâfilelerden meydâna gelen yakınlık oldur ki, kul fâ'il ola. Ve Hak celle ve a'lânın fi'line âlet ola. Farzlardan meydâna gelen yakınlık, sırf Allahü teâlânın emrine uymak olduğu için, kulun varlığı arada değildir. Hak teâlâ fâ'il olup, kul ona âlet olur. 6/137.

● Karanfil, tarçın ve sâir şerbetlerin içilmesi yasak değildir. 1/191. [Müjdecî Mektûblar: 243.]

● Kusûr ve noksanı i'tirâf etmek de bir devlettir. 3/16. [Se'âdet-i Ebedîyye: 102.]

● Kazâya rızâ lâzımdır. 4/48.

● Kazâ ve kader mes'elesi ilâhî sırlardandır. Bu bâbda, men' eden hadîs-i şerîfler çoktur. Ondan bahs etmek yasaktır. Bu bâbda, Ehl-i sünnete uygun dürüst i'tikâd etmelidir. 5/137.

● Kazâ-i ezeli, irâdeyi ortadan kaldırmış olsa, Hak teâlâ günlük hâdiselerin yaratılmasında muhtar olmaması lâzım gelir. 5/83. [Hak Sözü'n Vesikaları: 345, Cevâb Veremedi: 346.]

● Kazâ iki kısımdır: Kazâ-i mu'allak, kazâ-i mübremdir. Kazâ-i mu'allak değişebilir. Kazâ-i mübrem değişmez. 1/217. [Müjdecî Mektûblar: 284.]

● Kazâ-i mu'allak iki kısımdır. Birinin bağlı olduğu sebebler levh-i mahfûzda gösterilmiştir. İkincisinin sebeblerini ancak Allahü teâlâ bilir. [Allahü teâlâ indindedir]. 6/206.

● Kazâyâ râzı olmak, isteğe mâni' olsa, düâ ile emr olunmamak lâzım gelirdi. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Kazâ, insanın kudretini ve ihtiyârını yok etmez. Hak teâlânın kazâ eylediğini, kul ihtiyârı ile işler veyâ terk eder. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Kazâ makâmının uhdesinden gelmek, ziyâde müşkildir. [Kazâyı anlamak çok zordur.] 4/135.

● Kazâ nemâzları hakkında. 5/63. [Hak Sözü'n Vesikaları: 343.]

● Kutb-ı irşâd ve medâr ve bunların emsâli olan lafzlar, şerî'atin zâhirini okuyanlarda vârid olmadı. [Onlar böyle şeyler söylemediler]. Sofiyye-i kirâmın istilâhlarından ve keşflerindendir. 5/76.

● Kutb-ı irşâd ve gavs ve kutb-ı medâr ki, her vakte mevcûddurlar. Kutbluk ve ba'zı makâmlar kendi zemânlarına mahsûsdur. 6/24.

● Kutb-ul-aktâb, kutb-ı medârdır. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Kutba, yardımcıları i'tibârıyla kutb-ul-aktâb dahî derler. 1/256. [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Kutb-ı medâra inzivâ [gizlenmek] lâzımdır. Resûlullah zemânında kutb-ı medâr var idi. 6/105.

● Kutb-ı medâr makâmı, hilâfet makâmına münâsib olan, kemâlât-ı asliyyenin [asl olgunlukların] zillерidir. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Kutb-ı irşâd, kayyûm-i âlem olan zâtdır. Herkese rüşd ve îmân onun vâsıtası ile gelir. 6/140.

● Kutb-ı irşâd makâmı, imâmet makâmının kemâlâtı zilliyyesidir. [Zilli kemâlâttır]. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Kutb-ı irşâd, yukarı çekilerek son mertebeye kavuş-
dukdan sonra, nefsi kulluk makâmına iner. Rûhu da, Ce-
nâb-ı Hakka müteveccih olan bir muntehîdir ki, ferd-i ke-
mâlâtı kendisinde toplamışdır. 1/285. [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Kutb, Muhammed-ül-meşrebirdir. Zâtın tecellîsi Mu-
hammedîler içindir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Kutb-ı ebdâl, İsrâfil aleyhisselâmın ayağı altındadır. Muhammed aleyhisselâmın ayağı altında değildir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Kûl e'üzü birabbinnâs sûre-i şerîfesinin tefsîri. 4/79.

● “Ya Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Ol hicreti terk edenlere de ki, eğer sizin babalarınız ve oğullarınız ve kardeşleriniz ve zevceleriniz ve aşiretiniz ve kesh olunmuş mallarınız ve kesâdından korkduğunuz ticâretiniz ve hoşnud olduğunuz meskenleriniz, Allahü teâlâdan ve Resûlünden ve Onun yoluna cihâddan sizlere muhabbetli ise, imdi Allahü teâlânın acele [hemen] ve sonra gelecek ukûbât [büyük azâb] emrine hâzır ve muntazır olun. Allahü teâlâ itâ'atden hurûc eden kavme tevfiğ ve hidâyet vermez.” [Tevbe Sûresi 25. Âyet meâlî] 6/92.

● İnsanın latife-i kalbi, hakikat-i câmi'adır. Âlem-i halk ile âlem-i emrin kemâlâtını câmi'dir. [İkisinin kemâlâtını kendisinde toplamışdır]. 2/21

● Kalb, vilâyet lisânında, insanlığın hakikatlerini toplayıcıdır ki, âlem-i emrdendir. Nübüvvet lisânında kalbden murâd, et parçasından ibâretdir ki, cesedin sâlih olması onun ıslâhına bağlıdır. 2/21.

● Kâmil mü'minin kalbi mekânsızdır. Diğerlerinin kalbi mekânsızlık zirvesinden inip, maddeye [niçin, ne kadar] bağlanmışdır. Mümkînât dâiresine dâhil olmuşdur. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Kalbin tasdîki ile hâsıl olan îmâna [islâma] mecâzi müslimânlık denir. Nefsin îmân etmesine [bağlanmasına] hakîkî müslimânlık derler. 4/64.

● Kalb evvelâ, nefsin saltanatında ve onun idâresindedir. Hak teâlânın inâyeti ile, nefsin hâkimiyetinden kurtul-
la. Asl hâline dönüp, insanın kemâlî [olgunluğu] olan yakınlık ve ma'rifete kavuşur. 6/175.

● Kalb, rûh ile nefis arasında geçiddir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Kalb, âlem-i halk ile, âlem-i emr arasında geçiddir. 3/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Kalb, hâllerin başlangıcında ve ortasında hislere tâbi'dir. Bunlara sohbetden uzak kalmak câiz değildir. Fekat,

sonda, kalbin hisse bağılılığı kalmayıp, hisden uzak olmak, kalbin yakınlığına te'sîr etmez. 1/117. [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Kalbe gelen zulmeti [lekeleri] temizlemek için, tevbe ve istigfâr ve pîşmânlık ve ilticâ etmelidir [sığınmalıdır]. En kolay şekilde mümkün olur. 1/171. [Müjdecî Mektûblar: 231.]

● Kalbin itminânı zıkr iledir. İsbât ve delîl ile değildir. 3/35. [Se'âdet-i Ebediyye: 481.]

● Kalbin aydınlanması, nûrlanması, zikrin devâmına ve murakabeye ve kulluk vazifelerinin edâsına ve farz, vâcib ve sünneti edâ ile, harâm ve mekrûhlardan kaçınmağa bağılıdır. 6/51.

● Kalbin parlaması, ahkâm-ı şer'îyyeye uyması [hâllenmesi] ve Peygamberimizin şer'îati ile zînetlenmesi ve Allâhü teâlânın râzı olmadığı bid'atlerden ve nefsin şehvet ve zevklerine dalmaktan kaçınmağa bağılıdır. Ve zikrin ve şeyhe muhabbetin kalbe devâmlı yerleşmesine bağılıdır. 6/13.

● Kalbden hataralar def' olunca [atılınca] beyne ulaşır. 4/55.

● Kalbin akla ve nefse bir mikdâr bağılılığı muhakkaktır. 1/41. [Müjdecî Mektûblar: 46.]

● Kalbin, işsiz ve mu'attal olması yokdur. [Kalb devâmı çalışır.] Mâsivâ veyâ zât-i ilâhî ile meşgûl olacaktır. 5/113.

● Kalbin mâsivâdan tam kesilmesinin hâsıl olmasını ve bağılantılardan kurtulmasını [insan] idrak eder ve bilir. 6/96.

● Kalbin, birden fazlaya muhabbeti olmaz. [Kalbin muhabbeti, muhakkak bir şeydir]. Ve maddelerin çokluğu, mal, evlâd, makâm ve medh olunmak ve insanlar arasında makâm sâhibi olmak gibi muhabbetin çeşidleri ve mikdârları, her ne kadar birden fazla şeye kalbin muhabbetini gösterse de, yine sevgisi birdir ki, o da nefsidir. Ve onlara olan muhabbeti nefesine olan muhabbetin parçalarıdır. Zîrâ, adı geçen eşyâyı kendi nefsi için ister. Nefesine olan muhabbeti yok olsa, onlara muhabbeti dahî yok olur. 1/24. [Müjdecî Mektûblar: 12.]

● Kalbin mâsivâdan kesilmesi, her ne kadar fazla ise ni'metdir. Lâkin şu şart ile ki, farzlara ve vâciblere bir hal gelmiye ve yoksa tehlikedir, tehlikedir. 6/129.

● Kalb iki hâlden birisindedir. Yâ, îmân edilecek şeylere îmân etmiş, bağlanmışdır. Veyâhud, o îmân edilecek şeyleri inkâr etmektedir. İmân edip bağlanmanın alâmeti, îmân edilecek şeylere kalbin râzı olmasıdır. Ve onun sebebiyle göğsün açılması ve ferâhlamasıdır. Küfr ve inkârın alâmeti, tasdik edilecek şeyleri kalbin sevmemesi ve o sebebdan göğsün daralmasıdır. 3/50.

● Kalbde hâsıl olan ma'nâ ve diğer latîfeler [lutfâ uğraması] için, hayâlde sûret vardır. 3/118.

● Kalbin gaflet ve hâtırası [dünyâya bağılılığı], zâtı ile ilgili derin bir hastalığıdır. Gaflet ve hayâldeki hâtıralar, kalbin huzûru mevcûd iken, geçici ve dış hastalığıdır. [Kalb huzûra kavuşduktan sonra, hayâlde meydâna gelen hâtıralar ve gaflet, geçici ve dış hastalığıdır.] Zîrâ kalbden hâtıra çıkdıktan sonra, hâtıranın geleceği yer hayâldir. 5/9.

● Kalb, isteklerini ele geçirememekten ne kadar kırılır, o kadar Allâhü teâlânın [kibriyânın] nûrlarının görünmesine kâbiliyyet kazanır. 4/32.

● Kalb, düşmandan kurtulunca, dostu taleb eylemeğe ihtiyâc yokdur. [Dostun muhabbeti, kendiliğinden kalbe gelir.] 6/217.

● Bir kalbde, Hak celle ve a'lânın muhabbeti, hakkın gayri ile bir arada olmaz. [Hakdan gayrilerin sevgisi ile bir arada bulunmaz.] 4/47.

● Kalb göze tâbî'dir. Gözü harâmlara kapamayınca, dilin [gönülün] muhafazası zordur. Ve zîrâ kalb gördüğü harâma bağılı oldukça, fercin muhâfazası zordur. Çünkü, fercin korunması için, gözü harâmdan korumalıdır; kapamalıdır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Kalbin selâmeti, mâsivâyı unutmağa bağılıdır. Öyle ki, bin sene ömrü olsa, eşyâ aslâ hâtırına gelmiye. Bu dev-

lete kalbin fânî olması derler. Ve bu yolda, ilk adımdır. 1/278. [Müjdecî Mektûblar: 474.]

● Kâmil mü'minin kalbî ya'nî ârife olan zuhûr [ârifde görünenler] Arşın nûrlarından alınmıştır. Ve zıllıdır. 3/10. [Se'âdet-i Ebediyye: 917.]

● Kalbde görünenler, Arşın dalgalarıdır, Arşdan aks ederler. Arşın hakîkatî değildir. 1/95. [Müjdecî Mektûblar: 135.]

● Kalb ve Arş, gerçi âlem-i halkda görülmektedir. Am-mâ âlem-i emrendirler. 1/34. [Müjdecî Mektûblar: 35.]

● Kalbin tasdik ve yakîni hâsıl olduktan sonra, zuhûr eden küfr ve inkâra kaynak, nefs-i emmârenin red sıfatıdır ki, makâm sevgisi ve hükm etmek cibilliyetinden ileri gelir. Ve başkasına tâbî' olmak ve taklîd etmeği kabûl etmeme ta-bî'atında [yaratılışında]dır. İsteği budur ki, herkes kendini tasdik etsin, bağlansın. Ve kendi başkasına tâbî' ve teslim ve taklîd ile bağlanmasın. [Nefs böyle ister]. 3/50.

● Kalblerin bu dünyâda Hak teâlâdan nasîbî îkândan gayri değildir. [Yakîni bir îmândan gayri değildir]. Önu rû'yot ve müşâhede zan ederler. 3/89. [Se'âdet-i Ebediyye: 927.]

● Kalb sâlih ise, beden dahî sâlih olur. Kalb fâsid ise, beden dahî fâsiddir. 2/21.

● Kalb, Mevlânın nazargâhıdır. Kalbin nûrlanmasına çok çalışalar. 6/51.

● Kalb carullahdır [Kalbde Allahü teâlâ tecellî etmekdedir]. Mukaddes cenâbına kalb gibi yakın birşey yoktur. Kalbin incitilmesinden kaçınmak lâzımdır. Mü'min kalbî olsun. Âsî kalbî olsun. Zîrâ komşu eziyetden korunmalıdır. Allahü sübhânehunun zâten incinmesine sebep olan küfrden sonra, kalbî incitmek gibi bir eziyet yoktur. Halkın cümlesi [insanların hepsi] Allahü teâlânın köleleridir. Bir şahsın kölesine hâinlik yapmak ve darb etmek, efendisini incitir. Muhakkak şimdi, mutlak mâlik olan Allahü teâlânın büyüklüğü düşünülürde, onun mahlûkunda tasarruf eylemek, ancak emr eylediği kadar mümkündür. 3/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Kalb, hakikatlerin mahallidir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Kalb-i hakâyik muhâldir. [Bir şeyin özünü değiştirmek mümkün değildir. Meselâ bakırı altın, cevizi armut yapmak mümkün değildir.]

● Killet-i ta'âm makbûl değildir. 4/145, 5/51

● Ay, ışığını güneş ışığından alıyor. 3/117.

● Kamis, ayaklara kadar, dır', göğse kadar açılan gömlektir. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Gençlik kuvvetini tâ'ata sarf etmeli ve geceleri ihyâ etmeği ganîmet sayalar. Ve karanlık geceleri, zikr, fikr ve ağlama, sızlama ve kabr ve kıyâmetin düşüncesi ile nûrlandırılar. 4/98.

● Kul hakkı, ne kadar az olsa da, Cennete girmeye mâni'dir. 2/87. [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Kul hakkı bulunan mevtânın rûhu, göklerin üstüne yükselemez. 4/19.

● Kavme ve celsede tumânînet edeler ki, farz veyâ vâcibdir. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Gadab kuvveti, şehvet kuvveti, hırs, hased, alçaklık ve bil-cümle kalıbın parçaları olan dört unsurun muhtelif ta-bî'atlarıdır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Gül bağçemi gör de, behârımı anla. 5/5.

● Kıyâs ve ictihâd bid'at değildir. Zîrâ, kıyâs ve ictihâd, nasların ma'nâsını açıklar. Bundan başka bir şey ortaya koymaz. 1/186. [Müjdecî Mektûblar: 238.]

● Küçük kıyâmet ölümdür. 1/276. [Müjdecî Mektûblar: 467.]

● Kıyâmet gününde, gökler ve yıldızlar ve yer ve dağlar ve denizler ve hayvan ve bitki ve madenler, hepsi yok olurlar. Bu yok olma birinci nefhada olacaktır. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Kıyâmet günü, kâfirlere ellibin senelik zemân, mü'minlere kolay olup, emr edilen nemâz mikdârı zemândır. 6/15.

● Kıyâmet günü müyesser olan hâller, kabrdeki hâllerin üstündedir. 1/263. [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Kıyâmet, insanların şerlileri üzerine kopsa gerektir. 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Kıyâmetde şerî'atden sül olundur. Tesavvufdan olunmaz. 1/48. [Müjdecî Mektûblar: 64.]

● Kıyâmet alâmetlerinin sonuncusu ateşdir ki, Adenden çıksa gerektir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Kayyûm-i âlem olan ârif, bir asrda çok olmaz. [Birden fazla olmaz.] Belki uzun asrlardan sonra zuhûr buyurur. 6/140.

● Kayyûmiyyet ta'bîrini, imâm-ı Rabbânîden evvel hiç bir insan söylemedi. 5/76.

● Kayyûm, Hak teâlânın bu âlemde halîfe ve vekîlidir. Aktâb ve ebdâl onun gölgesindedir. Ve ayakda durmaları [varlıkta durmaları] onunladır. 6/29.

● Kıyâmetde hesâb, önce nemâzdandır. Nemâz dürüst ise, diğer hesâblar kolay geçer. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Kıyâmet yakındır. Zulmetlerin toplanma zemânıdır. Hayrlı olmak ve nûrlu olmak nerededir. 3/105.

● Kâinâtda görülen Cemâl değil, Celâldir. 2/24. [Se'âdet-i Ebediyye: 947.]

● Kâr budur, bunun gayrisi hiçdir. 1/271. [Müjdecî Mektûblar: 445.]

● Kâfirlerden uzaklaşmak en büyük ibâdetdir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kâfirlerin âdetlerini yapan ve merâsimlerine hurmet eden bir kimsede, o esnâda zerre kadar dahî îmân var ise, Cehenneme gider. Ammâ o zerre îmân bereketi ile, ebedî azâbdan kurtulur. 2/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 910.]

● Kâfirlerin belli günlerinde, küfr ehlinin âdetlerini yapmak ve ehl-i küfrün hediyeilerine benzer hediyeileri kızlarının ve oğullarının evlerine göndermek ve kaplarını kâfirler gibi o zemânlarda boyamak şirk ve küfrdür. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Kâfirlerin, kendilerinin değer verdikleri günleri ta'zîm ve o günlerde yehûdîlerin belli âdetlerini yapmak, şirki gerektirir ve küfrü icâb etdirir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Kâfirlerle tanışıklık ve ahbablık eylemek, islâm dâiresinden çıkmaktır. 6/55. [Hak Sözü'n Vesikaları: 348.]

● Kâfirlerle ahbablık ve yakınlık üç dürlüdür. Birincisi, kâfirlerin küfrüne râzî ve onun için yaklaşmaktır ki küfrdür. İkincisi, zâhir i'tibârıyla [görünüşde] iyi geçinmekdir, yasak değildir. Üçüncüsü, dinlerini bâtil bilip, akrabâlık veyâ sevgi neticesi meyl ve yardımdır ki, küfr değildir, fekat yasaktır. 6/55. [Hak Sözü'n Vesikaları: 348.]

● Kâfirlerin perîşân sözlerinden üzülmeyeler. "Herkes, kendine uygun işi yapar." [Âyet-i kerîme meâlî]. İyi ve kötü sözlerine karşılık vermemelidir. 1/204. [Müjdecî Mektûblar: 262.]

● Kâfirlerle karışmaktan kurtulmağa çâre yoktur. Bu karışma sebebiyle, ehl-i islâmı necs bilmeyeler. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Kâfirlerle karışmak, görüşmek, zarûret mikdârı olmalıdır. 1/265. [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Kâfirlerin yiyecek ve içeceklerinin harâm olmasına hüküm verenler, kendilerini onu işlemekten korumaları imkânsızdır. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Kâfirlerle, isterse az olsun, cihâd eylemeyen mü'min değildir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kâfirler ile cihâd ve onlara sert davranmak dînin zarûrî emrilerindendir. 4/73.

● Kâfirler ile muâseret [berâber yaşayan, seven] ve mübâseret edenlere [dostluk kuranlara], Allahü teâlâ la'net

eder. Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kâfirler, yalnız dâr-ül-harbde sâkin olanlar değildir. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Kâfirlere Hak teâlânın düşmanlığı, zâtîdir. Nefsin arzuları ve diğer kötü amellerden hâsıl olan kötülüğü ise, sıfatları sevmez. Bunlara düşmanlık sıfata âididir. Rahmet sıfatı, zâtın düşmanlığını ortadan kaldırmaz. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kâfirlere, şerî'atin ahkâmını tatbîk etmek, kaf dağı kadar ağır gelir. 2/95.

● Kâfirler ve müşrikler delîl getirdiler ki, bizim küfrümüz ve şirkimiz Hak teâlânın isteği ve irâdesi iledir ki; böylece buyurur: "Müşrikler diyecekler ki, eğer Allahü teâlâ dilese idi, biz ve babalarımız müşrik olmazdık, kendimizden birşeyi harâm etmezdik." [Enâm Sûresi: 148. Âyet-i kerîmesi meâlî.] Hak teâlâ bunların bu özrlerini kabûl eylemez ve buyurur: "Bu kâfirler sana inanmadıkları gibi, dahâ önce gelmiş olanlar da, Peygamberlerine inanmadılar. Bunun için azâbımızı tatdılar. Onlara söyle ki, yanınızda kitâb ve sened gibi sağlam bilginiz var ise, onu bize gösteriniz. Fekat, siz uyduruyor, yalan söylüyorsunuz." 5/83. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 345, Cevâb Veremedi: 346.]

● Mahrûm ve fakîr kâfirin sebebi şudur ki, kâfir Hüdâ'nın düşmanıdır. Ve dâimî azâba müstehakdır. Ve dünyâda azâbın kaldırılması ihsân ve ni'met-i ilâhîdir. Kâfirlerin ba'zısına, hem azâbını kaldırarak, hem de lezzet bahş ederek, ba'zısının yalnız azâbını kaldırarak dünyâda fırsat verirler. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Kâfirlerin ba'zısının hakîkatinde sevgi olduğu için, cezbe görülür ise de, şerî'ate uymadıklarından, ebedî hüsrâna düşeceklerdir. 1/117. [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Tarîkatî inkâr eden dahî, Allahü teâlâyı bir bilip, mâsivâyı yok ve fânî kılmıştır. Böylece ârifdir, fekat tam ârif değildir. 3/90.

● Kibr, alçak sıfatların en kötüsüdür. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Büyük günâh işlemek küfr değildir, fıskdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Büyük günâh işleyen îmândan çıkmaz. İmâm-ı a'zamdan süâl olunan kıssa. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Büyük günâhların ısrarı, insanı küfre götürür. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Büyük günâh sâhibi, Allahü teâlânın irâdesine kalmıştır. İsterse, afv eder. Dilerse, azâb eder. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Büyük günâh sâhibinin azâbda ebedî kalması, harâma halâl demesinden dolayıdır [inkâr etmesidir]. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kitâbullahdan sonra, kitâbların en sağlamı Buhârîyi şerîfdir. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● "Tergîb ve terhîb" kitâbı, hadîs ilminde mu'teber kitâbdır. 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● "Kitâb-ı fıkârât" Hâce-i ahrârındır. 1/290. [Müjdecî Mektûblar: 524.]

● Dînî kitâbları mütâle'a etmek [okunması, öğrenilmesi] ve [okutulması, öğretilmesi] tarîkate mâni' değildir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Fıkıh kitâblarını okuyalar. Öğrenmeğe ve öğretmeğe ragbet edeler. Öğretmek ve öğrenmek tarîkate mâni' değildir. Belki, sâlih niyyetler ile okumak, [rûhî] ma'nevî yakınlığı kuvvetlendirir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Çok uyuyup, çok gülmeği terk etmek lâzımdır ki, kalbi öldürürler. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Kesretten vahdete [çokluktan birliğe] ve farkdan cem'e [ayrılıktan topluluğa] ve cem'den [topluluktan] cem'ul cem'e [dahâ büyük topluluğa] teveccüh edip ve zıl-

den asla koşalar. Ve sıfatdan da sıfatlanana ilerleyeler. 6/88.

● Yalan ve iftirâ, bütün dinlerde harâmdır. Ve bu harâm-ları işleyenlere azâblar bildirilmiştir. 3/33. [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

● Kerâmet, hakîkatde, şirkin incesinden kurtulmak ve ma'rifete vâsıl olmak ve fenâ ve yokluk hâsıl olmasıdır. 6/2.

● Kerâmet hakdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kerâmet ile istidrâc arasındaki fark. 1/107. [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Kerâmete ve keşfe tâlib olan, mâsivâyâ tâlibdir. Hak teâlâyâ yakınlığı ve ma'rifeti [tanıması] yokdur. 4/128. [Hak Sözü'n Vesikaları: 334.]

● Kerâmetin çokluğu iki şey üzeredir. Yükselirken çok yükselip, inerken az inmekdir. [Urûcun çok olması, nüzûlün az olması.] 1/216. [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Kerâmet, yakîni kuvvetlendirmek içindir. Yakîn verilmiş [ihsân edilmiş] olan için kerâmete hâcet yokdur. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Kerâmet ve hârikalar, kalbin zıkr ile cevherleşmesi [süslenmesi] ve zâtın [Allahü teâlânın zâtının] zikrinin varlığına göre aşağıdır. "sâhib-i Avârif." 4/50. [Hak Sözü'n Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Kirâmen kâtibîn, günâhın yazılmasında üç sâat beklerler. Tevbe edilirse yazmazlar. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Eğer ben akıllı isem, kendi hâlimi gizlemeliyim. Söz kapının kilidini muhkem vurmalyım. Bir mâtem-zedeyi kurtarmalyım. Söylediğim söze, mâtem tutmalyım. 4/17.

● Eğer aşk ve aşkın gammı olmasaydı, bu kadar güzel sözleri kim söyler, kim işitirdi. 4/24.

● Kürsî-yi ilâhî, âlem-i emrden değildir. Zîrâ arşdadır. Göklerden de değildir. 2/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Kerîmlerin keremine behâne [ufak bir sebep] kâfidir. 2/90.

● Kötü kimseler, o gürûhdur ki, emr-i ma'rûf ve nehyi münker eylemezler. Kötü kavim o tâîfedir ki, şüheleri sebebiyle harâmları halâl kabûl ederler. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ağlamak ve âhret korkusu, ilâhî ni'metlerdendir. Ve ilerleme sağlar. 4/18.

● Kesb, irâdeyi sarf eylemeğe derler. İşin yaratılması Hak teâlâdandır. 5/137.

● Halâl rızık kazanmak, sâlih niyyet ile olunca, zikre dâhildir. 6/88.

● Halâl rızık kazanmak mubâh ve belki sevâbdır ki, büyükler bu işi yapmışlardır. 5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 158.]

● Kesb olunan amellere, a'zâların şahidliği hakdır. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Çalışıp da Allahü teâlâyâ tevekkül, çalışmadan Allahü teâlâyâ tevekkülden hayırlıdır. 5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 158.]

● Keşfde hatâ vardır. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Sahîh keşfler kalbe gelir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Sahîh keşf, hayâl ahkâmından değildir. Belki ilhâmî ahkâmındandır ki, geldiği yer kalbdır. Ba'zı keşfler vardır ki, onların kaynağı hayâldir. Böyle olan keşf i'timâda lâıyk değildir. Zîrâ kalbin tasdîki ona eklenmemiştir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Keşf, şerî'ate uygun olursa, i'timâda şayândır. Böyle değil ise i'timâd edilmez. 6/99.

● Keşf ve ilhâm, başkasına hüccet değildir. Ammâ müctehidin kavli, başkasına hüccettir. 1/31. [Müjdecî Mektûblar: 25.]

● Keşf ve kerâmetin görülmesi, derecenin yüksekliğine

alâmet değildir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Keşfler ve kerâmetler, yoldaki sâlikleredir. Sona kavuşmuş olanlar, cehl ve hayranlıkdadırlar. 5/87.

● Keşfler ve rû'yâlar, i'tibâra ve i'timâda lâıyık değildir. 6/229.

● Kâ'be, zuhûrların ve Arşa olan tecellîlerin üstüdür. 2/72.

● Kâ'be, divar, direk ve taşdan ibâret değildir. Bunlar olmasa, yine Kâ'bedir. Ve kendisine doğru secde edilen yerdir. 3/99.

● Kâ'be, sûretâ dünyâdandır. Hakikatde âhiretdendir. 1/263. [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Kâ'be, Ravda-i mütahharadan efdaldır. 2/72.

● Kâ'be-i mu'azzama vâsıtır. Secde edilen hakikatde Zât-i teâlâdır. 4/183.

● Kâ'be, Evliyâyı ziyârete gelir. Ve divarları yerinden ayrılması lâzım gelmez. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Kâ'benin hakîkati, te'ayyün mertebelerinin üstünde olup, sırf nûrdur. 3/99.

● Kâ'benin hakîkati. 1/263. [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Kâfirlere düşmanlık yapmak ve dostluk yapmamak ve onlara sert davranmak ve cihâd, kat'î olarak âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf ile sâbit olmuştur ki, aslâ şübhe mümkün değildir. Kâfirlerin aslı ne olursa olsun, âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfe uymak bize farzdır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kâfirleri azîz tutan, müslimânları tahkîr etmiş olur. 1/193. [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Küffârı [kâfirleri] azîz tutmak, meclislerine hurmet ve sohbetlerine devâm etmek ile olur. 1/163. [Müjdecî Mektûblar: 208.]

● Kâfirlerden şeyler sûâl edip, hükmlerinin îcâbıyla

amel eylemek, o düşmanları son derece yükseltmekdir. 1/163. [Müjdecî Mektûblar: 208.]

● Kâfirler içinde olup, nefis ve malından korkunca, lisan ile muvalât [yakınlık] câiz ise de, terk etmek iyidir. 6/55. [Hak Sözü Vesikaları: 348.]

● Kâfirlerin gâlib olması esnâsında takiyye [mudârâ, idâre etmek] halâldir. 6/55. [Hak Sözü Vesikaları: 348.]

● Kâfirlerin kötülenmesinde yazılmış şi'rleri okumak câizdir. 1/139. [Müjdecî Mektûblar: 185.]

● Kâfirlere âhiretde asla merhamet yokdur. 2/220.

● Kâfirlerin âhiretde azâbları, uygun cezâdır. Müstehak oldukları derecede azâb edilmekden noksan edilmez. [Tam karşılığını görürler.] Kâfirler rahmete müstehak değildir. Azâblandırma derecesinde noksan vâkı' olmaz [İndirme yapılmaz]. 4/220.

● Kâfirlerin dünyâda merhamete kavuşmaları, görünüş i'tibârıyla değildir. Hakikatde hiledir, istidrâcdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kâfirlere dünyâda hâsıl olan ni'metler, onların harâb olmaları için, istidrâc yolu ile, ni'met şeklinde gösterilmişlerdir. Tâ ki, yüz çevirme ve dalâletde gark olmaları içindir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Kâfirlerin düâları bâtıldır. Kabûl edilmez. Kabûl olma ihtimâli yokdur. 1/163. [Müjdecî Mektûblar: 208.]

● Kâfirlerin cezbeden nasîbi olduğu. 3/117.

● Kâfirlere nefslerinin parlaması vaktinde, gaybî işlerin meydâna gelmesi istidrâcdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kâfirlerin te'ayyünlerinin başlangıcı mudîl ismine te'alluk eder [bağlanır]. 3/113.

● Dedi-kodu ile biryere ulaşılmaz. İş yapmak lâzımdır. 4/99.

● Dedi-koduya kıymet verilirse, söz taşıyanlardan kur-

tulmak mümkün değildir. Ve ihlâsa kavuşmak da, mümkün olmaz. 1/229. [Müjdecî Mektûblar: 310.]

● Küfr, nefs-i emmâre arzûlarından kaynaklanır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Küfrün yaratılması çirkin değildir. Kulun küfrü kesb eylemesi çirkindir. 6/62.

● Küfr ve günâhlar, Hak teâlânın murâdıdır [İrâde eder]. Lâkin râzı değildir. 5/83. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 345, Cevâb Vere-medî: 346.]

● Muvakkat [geçici] bir küfr için, ebedî azâbla cezâlandıracağı'nın sebebini [hikmetini] Allahü teâlâ bilir. Yaratılmışların ilmi buna yetişmez. 1/214. [Müjdecî Mektûblar: 279.]

● Küfrden başka günâhlar için, ebedî azâb bildiren âyet-i kerîmeler; o günâhı işlemekte, hiçbir sakınca görmemek ve şerî'atin emr ve yasaklarını aşağı görmek gibi küfr şâibesinden [bulaşmasından] dolaydır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 429.]

● Küfr, her tarafı kaplamadıkça ve açıktan yapılmadıkça Mehdi "aleyhirrahme" gelmez. 2/68. [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● Küfr ve islâmın ahkâmının ikisini de berâber yapan müşrikdir. Küfrden uzak durmak, islâmın şartıdır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Küfrün her çeşidine tutulmuş olan muayyen bir şahsa, islâm ihtimâli var ise, Cehennemlik demeyip, la'net etmemelidir. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Küfrü doksan dokuz vechi ile zâhir [açık] ve bir vech ile islâm olan kimseyi, küfr ile hükm eylememeli. [Bir işinden veyâ bir sözünden yüz ma'nâ anlaşılrsa, doksandokuzu küfrünü, biri îmânını gösterse, îmânlı olduğunu anlamalı]. 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● Küfr, şerî'atleri inkârdır. Şirk, bir küfrdür ki, mutlak küfrden dahâ ileridir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Küfr, zarûrî olan dîni vecîbeleri ve meşhûr olan şerî'at ahkâmını inkâr ve dinden olduğu zarûrî olarak bilinen nesneyi kabûl etmemekdir. 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● Tarîkat küfrü, hakîkî sevgilinin muhabbetinin galebesinden doğduğu için, makbûldür. 2/95.

● Tarîkat küfrü sekr, islâm-ı hakîkî sahvıdır. 3/45.

● Hakîkî küfr, Hâlık ile mahlûkun başkalığını görmektir. 1/245. [Müjdecî Mektûblar: 338.]

● Tarîkat küfrü, Hâlık ile mahlûku bir varlık görmekten ibârettdir ki, islâmın güzelliği ile küfrün kötülüğünü ayırd etmek, sâlikin nazarından kalkıp, ne zemân ki sekrden saha gelirse, islâm-ı hakîkî ile müşerref olup, küfrden kurtulur. 6/207.

● "Herşey aslına rücû' eder." 6/225.

● Allahü teâlânın kelâm sıfatı geniş bir kelâmdır ki, Allahü teâlâ, ezelden-ebede o bir kelâm ile söyleyicidir. Bütün semâvî kitâblar ve inen suhuf, o bir kelâm-ı basîtden bir sahîfedir. 4/67.

● Bir kelâm ki, onda sıra ola. Öncelik ve sonralık ola. Bunlar, sonradan olma âlâmetlerdir. Hak teâlâdan sâdir olmaz. Mûsâ ve Cebrâîl aleyhimesselâmın işitdikleri kelâm-ı ilâhîdir. Ammâ, o kelâmın Hak sübhânehuya nisbeti, mahlûkun Hâlık nisbeti gibi idi. Kelâmın söyliyene nisbeti gibi değil idi. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Kelâmın ilm gibi söyleyici ile ittihâd [birleşmesi] vardır ki, sâir sıfatda yoktur. 6/225.

● Kelâm-ı ilâhî te'vîl olunur. Kelâm-ı ilâhînin tefsîri nakl ve işitmekle şartlıdır [olur]. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Kelâm-ı lafzî, kelâm-ı nefsi gibi, Hak kelâmıdır. Bunu inkâr eden de kâfir olur. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Kelâm-ı ilâhî, ba'zı büyükler için, tâbî' olmak ve vâris olma yolu ile meydâna gelir ki, bu kelâm ilhâmın rûha bağlantılı olması ve melek ile olan kelâmın gayrıdır. 3/119.

● Kulun kelâmını, Allahü teâlâ, harf ve kelimelerin ön-
celiği ve sonralığı ve vâsıtası olmaksızın iştir. 3/119.

● Kelâm-ı ilâhîde [ilâhî kelâmda] topluluk ve cüz'lere bö-
lünmeme mevcûd iken, açıklanma dahî sâbit ve genişlik ve
ayrıt edilme dahî olmaktadır. Ve emr, nehyden ayırd edil-
mekdedir. Bununla berâber, basîtdir, deriz. Zîrâ genişlik ve
mufassal olma dahî, kemâl sıfatlardandır. Bu topluluk ve ge-
nişlik idrâk ettiğimiz gibi değildir. 4/67.

● Gülistân ve Bostan gibi kitâbların öğrenilmesi ve öğ-
retilmesi, kelâm ilmi akîdelerini [îmânı] ve fıkıh ahkâmını
öğretmeğe göre lüzûmsuzdur. 3/16. [Müjdecî Mektûblar: 101.]

● “İki kelime vardır. Söylemesi çok kolaydır. Terâzide
çok ağır gelirler. Allahü teâlâ, bu iki kelimeyi çok sever. Süb-
hânallahi ve bi hamdihi, sübhânallahil'azîm.” Hadîs-i şerîf.
1/308. [Müjdecî Mektûblar: 584.]

● Her ne zemân evhâm hâtıra geldi, hayâline bir hayâl
geldi, Allahü teâlâ, o değildir. 6/109.

● Kelime-i temcîd, “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah” ile
elem ve kötü şeyleri def' eyleyeler. 2/32. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Kelime-i temcîd okumak, cin şerrinden muhâfaza
eder. 1/174.

● Kelime-i tenzîhi, “Sübhânallahi ve bi hamdihi”yi her
gün yüz def'a okumalı. “Hadîs-i şerîf.” 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Kelime-i tevhîd, “Lâ ilâhe illallah” cümlesidir ve tev-
hîd, şerîkleri nef' etmeğe bağlıdır. Hak teâlânın vahdâniy-
yet ile anlaşılması için, şerîklerin nef' edilmesi lâzımdır.
İmân, kelime-i tevhîd ile “Muhammedünresûlullah”ın bir-
likde tasdîkine bağlıdır. 6/16. [Cevâb Veremedi: 358, Kıyâmet
ve Âhret: 104.]

● Kelime-i tevhîd, Allahü teâlânın gadabını söndürür.
2/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 910.]

● Kelime-i tevhîdi tasdîk edip, zerre îmân hâsıl eden kim-

se küfr âdetlerine ve şirk pisliklerine bağlanmış olsa dahî,
ümîddir ki, ebedî Cehennemden kurtulur. 2/37. [Se'âdet-i
Ebediyye: 910.]

● Tevhîd kelimesinden murâd, bâtil ilahlara ibâdeti yok
etmek ve Hak sübhânehûnun ma'bûdiyyetini isbâtıdır. [İbâ-
det edilecek yalnız O vardır.] 1/63. [Müjdecî Mektûblar: 82.]

● Kelime-i tevhîdin azâbı kaldırması için, günâhları kö-
tû görmesi lâzımdır; hadîsi. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kelime-i tevhîd, Zâtı, hâdisden [sonradan olandan, ya-
ratılardan] ayırmak olup, altı derece ve mertebesinin beyâ-
nı. 4/47.

● Kelime-i tevhîd, terâzinin bir kefesine, gökler ve yer
diğer kefesine konsa, bu kelimenin kefesi, diğer kefedен
ağır olur. “Hadîs-i şerîf.” 2/9 [Se'âdet-i Ebediyye: 372.], 2/37
[Se'âdet-i Ebediyye: 910.]

● Kelime-i tevhîd, tarîkat ve hakîkat ve şerî'ati ihtivâ et-
mekdedir. 2/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Kelime-i tevhîdi herbir tekrârda çok hasenât, amel def-
terine yazılır. 6/7.

● Kelime-i tevhîdde, “Lâ ilâhe”nin ma'nâsı, Hak üzere
başka ma'bûd yok demektir. 2/8. [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● Kelime-i tevhîdin ma'nâsı, tarîkatda, sona kavuşmuş
olanlara göre, Allahdan başka ma'bûd yoktur ki, şerî'at da-
hî böyledir. Başka mevcûd yoktur, başka maksûd yoktur
demek, başlangıçta ve yolda [ortada] olanlara göredir.
3/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Kelime-i tevhîdin ma'nâsında, âlimlerin maksadları,
sofiyyenin dahî maksadlarıdır. Onlar dahî, maksadı ve ma'bû-
du yok bilirler. Lâkin, mahalleri ve makâmları değişikdir.
5/77.

● Kelime-i Lâ ilâhe illallah ile, maksadları ve murâdla-
rı yok ederler ki, sadra [göğüs sahâsına] Hak sübhânehûdan
başka murâd ve istek kalmıya. 4/40.

● “İnsanlarla akları mikdârı konuşunuz.” Hadîs-i şerîf. 5/59. [Kıyâmet ve Âhiret: 97, Hak Sözü'nün Vesîkaları: 339.]

● Kelime-i şehâdeti, sâdece söylemek kifâyet etmez. Bunu münâfıklar da ağızlarına alırlar [söylerler]. Emrlere uymak lâzımdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Ba'zı oruc tutanlar vardır ki, onun orucdan eline geçen, açlık ve susuzluktur. “Hadîs-i şerîf.” 2/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Sûrî ve ma'nevî kemâlât [olgunluk], şerî'at dâiresinde yerleştirilmiştir. Ve Hâtem-ül Enbiyâya tâbî' olmağa bağlıdır. 4/130.

● Bizim aklımızın ölçüsüne göre, bilinen kemâlât, noksanlığın kendisidir. 2/8. [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● Zâhîrî kemâlât ile bâtinî kemâlâtı bir arada bulunduran kimse kibrit-i ahmerdir. [Bulunmaz bir hazinedir.] Ya'nî azîz ve nâdirdir. 2/57.

● Sûrî ve ma'nevî kemâlâtın hepsi, Peygamberimizden, fâidelenerek alınmıştır. Bizlere ahkâm ve beden ile alâkalı amellerin gelmesi, ulemâ-i kirâmın rivâyeti ile, esrâr ve bâtinî mu'âmelâtın gelmesi, Evliyâ-i kirâmın rivâyeti ile vâki' olmuştur. 5/59. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 339.]

● Parça için bulunan olgunluk, kül için [temâmı için] dahî sâbitdir. Lâkin bir aks değildir. 4/24.

● Vilâyet olgunluklarında, nefis mutmainne iken, bedenin maddeleri, serkeşlik ve isyândan uzak [kurtulmuş] değildir. Nübüvvet kemâlâtında, bedenin maddeleri de, aşırılıktan kurtulmuşlardır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Vilâyet kemâlâtı, sâlik yükselirken, birbirinden ayır edilip, bir asıldan diğer asla, ilerlemektir. Nübüvvet kemâlâtı başlayınca, mu'âmele-i icmâl ve besâtat-i sırfa [işin özüne ve basitliğe] vâsıl olur. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Vilâyet kemâlâtını ikmâl edenlerin [temâmlıyanların] ba'zısını, hilâfet makâmı ile şereflendirirler. 1/256. [Müjde-

ci Mektûblar: 358.]

● Kemâlât-ı vilâyet, kemâlât-ı nübüvvetin [vilâyet üstünlükleri, nübüvvet üstünlüklerinin] sûreti olup, farkı bedendendir. 2/71.

● Peygamberlerin kemâlâtına başhyan ârif, şerî'atin sûretinden, şerî'atin hakîkatine yükselir. Bu makâmda yükselmek, amellerin hakîkatine bağlıdır. Bu makâmdan yükseldikten sonra, bir iş zuhûr eder ki, a'zâlar ve kalb ile olan amellerin, onda te'siri yoktur. Ve sûret ve hakikat geride kalır. Burada yükselmek, sırf, Allahü teâlânın fadlına ve ihsânına bağlıdır. 4/205.

● Nübüvvet kemâlâtının ele geçdiğine alâmet, ahkâm-ı şer'îyyenin, nefsin arzûlarına uygun olmasıdır. 5/3.

● Vilâyet kemâlâtı, şerî'atin sûretinin netîcesi, nübüvvet kemâlâtı, şerî'atin hakîkatinin netîcesidir, meyvesidir. 4/60.

● Vilâyet kemâlâtının, nübüvvet kemâlâtına göre, hiç mikdârı yoktur. Keşki okyânûsa nisbet ile, damla hükümünde olsaydı. 4/180.

● Nübüvvet kemâlâtına kavuşduran yollar ikidir: Birisi vilâyetin, geniş bir şekilde kemâlâtını kat'ederek, tecellîlerin ele geçmesinden sonradır. Diğer, vilâyet kemâlâtı arada olmaksızın kavuşulup, Peygamberlere ve tâbî'lerine mahsûsdur. 1/301. [Müjdeci Mektûblar: 566.]

● Nübüvvet kemâlâtı, ba'zı çok büyük Evliyâyâ hâsıl olur. Kemâlâtın ele geçmesi, nübüvvet makâmı değildir. 4/192.

● Nübüvvet kemâlâtını temâm eyleyenlerden ba'zısını imâmet makâmı ile şereflendirirler. 1/260. [Müjdeci Mektûblar: 369.]

● Nübüvvet kemâlâtından, toprak unsurunun asâlet ile çok haz ve lezzeti vardır. Hakikatde on latîfenin üstüdür. 6/153. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 352, Cevâb Veremedi: 362.]

● Nübüvvet kemâlâtı, âfâk ve enfüsün ötesindedir. 2/42.

● Nübüvvet kemâlâtında yükselirken, bâtin Hak sübhânehuya karşı olup, zâhir halk tarafınadır. İniş vaktinde halka karşı olur. Ve temâmen, insanları Hak celle ve a'lâyâ da'vet buyurur. 2/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Kemâlât-ı nübüvvet kavuşmak, üç vilâyetin ele geçmesinden sonra ve ism ve sıfat ve şü'ûn ve i'tibârât ve tenzîhiyyât [noksan sıfatlardan uzak tutmak] ve takdîsâtı [kemâl sıfatları ile muttasıflık] geçtikten sonra ve ism-i zâhir ve ism-i bâtından yükseldikten sonradır. Nübüvvet kemâlâtının dahî, zâta te'alluku yoktur. Zâtın mertebesi bu kemâlâtın üstüdür. 6/130.

● Nübüvvet kemâlâtının, i'tibârâtın üstünlüğü vardır ki, vilâyet-i kübrâda dâhildir. Ve sıfatın aşlıdır. Fekat, mutlak i'tibârât değildir. 5/154.

● Kemâlâtın asla dönüşü, fenâda kâmil derecedir. Ve nefsin itmînânı ve islâm-ı hakîkî buna dayanır, [bunun üzerine binâ edilir]. 6/44.

● Kemâlâtın asla bağlanmasında, fenâ hâsıl olursa da, kemâlâtın, yokluk aynasına alâkası kalır. Sonra, zemân geçtikçe, o alâka dahî yok olur. Aynaya alâka oldukça, yokluğun mutlak yokluğa katılmasına mâni'dir. 6/213.

● Kemâlât-ı zâtiyye, zât-i teâlâ mertebesinde, zâtın kendisidir. Meselâ, ilm sıfatı o derecede zâtın aynıdır. Aynı şekilde, diğer sıfatlar da böyledir. Ve zât-i teâlâ temâmiyle ilmdir. Temâmiyle kudretidir. Ve ilâhir... olup, zât-i teâlânın bir kısmı ilm ve ba'zı diğeri kudret ve... ilâhir değildir. Parçalanma [cüz'lere bölünme] mümkün değildir. 3/25.

● Kemâlât-ı zâtiyye, ilm mertebesinde, açıklanmış ve ayırt edilmiştir. Ve ikinci mertebede, zillî varlık peydâ eyleyip, sıfat diye ismlendirilmiştir. 2/1.

● Kemâlâtın sonu, Zâtın sevilmesidir ki, asâlet ile Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" nasîbidir. 6/108.

● Çöpcü, attârın kokularından nâhoş olur [hoşuna git-

● Günâha ikrâr edip, ona kanâ'at eyleyen münâfıktır. [Günâhını anlatır, tevbe etmez]. İmânın sûreti, ondan azâbı kaldırmaz. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Günâhlar eğer, zînâ, alkollü içki içmek, müzik ve eğlence ve yabancı kadınlara bakmak ve abdestsiz Kur'ân-ı kerîmi tutmak ve bid'at i'tikâd gibi, Allahü teâlânın hakkı olup, kulun hakkına, hukûkuna âid olmazsa, onların tevbesi, pişmânlık, istigfâr ve özer dilemek iledir. Ammâ, farzların terkinde, kazâsı lâzımdır. Kulların hukûkunun tevbesinde, hukûku sâhibine veyâ vârislerine geri vermeli, halâllaşmalı, vârisi olmazsa, fukarâyâ, sâhibinin veyâ mazlûmun niyetine vermeli, sevâbını ona bağışlamalıdır. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Günâhların başı, dünyâ sevgisidir. 1/110. [Müjdecî Mekâtîb: 160.]

● Gizli günâhın tevbesi gizli yapılır. Âşikâre günâhın tevbesi âşikâre olmalıdır. 6/6. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 347.]

● Günâh işlendikde hâzır olup, lâkin onu inkâr eden hâzır olmamış gibidir. [Günâhı gören gizlemelidir]. Orada bulunmayıp, ona râzı olsa, hâzır olup, inkâr eylememiş gibidir. [Görmediği günâha râzı olsa, gördüğü günâha râzı olması gibidir]. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bir günâh işlendikde, insanlar, kudreti var iken mâni' olmaz, red etmezlerse, bütün şehre azâb olur. Yoksa olmaz. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● "Günâha râzı olmak, günâhı işlemiş gibidir." Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Günâha i'tirâza kudreti yoksa, sükût halâldir. [Sükût etmelidir.] "Hadîs-i şerîf." 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Zâhirin günâhı, harâmları ve mekrûhları işlemektir. Bâtin [rûh, kalb] günâhı, mâsivâyâ bağlanmaktır. 4/36.

● Günâhı işleyenler, bunun ilâclarını bilirlerse, hastalık-

dan kurtulurlar. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Küçük günâhda ısrar, büyük günâha yol açar. Büyük günâhda ısrar, küfre götürür. 2/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Kenz-i fârisî risâlesi, fârisî bir fıkıh kitâbıdır. 1/29. [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● Sâbit yıldızların hareketi, doğudan batıya doğrudur. 2/68. [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● Gecelerde uyanık olmak, ganîmet sayılmalıdır. 5/138.

● Gecenin yarısını uyku için, ikinci yarısını ibâdet ve tâ'at için ayırıp, tahsîs edeler. Eğer böyle bir gayrete kudreti yoksa, gecenin üçde birinde uyanık bulunalar ki, yarından sonra, altıda birine kadardır. 3/101.

● Gece ve gündüzde bir-iki vakt yalnız kalmak için ayırıp ve çok zıkr ve günâhlarını hâtırlamalı ve hatâlarını hâtırlamalı ve teveccüh ve inâbet o zemânda ganîmet sayıla. 6/199.

● Bir günâh ortaya çıkıp ve açıklanınca, zararı sâhibine âiddir. Ve açığa çıkıp, değiştirilmediği vakte, umûma zarar verir. [Günâh kaldırılmaz ise, herkese zarar verir.]. "Hadîs-i şerîfi". 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

- L -

● Li lâfî okumak, korkulu yerlerde ve düşman istilâ ettiği zemânlarda, emniyyet ve refâh için tecrîbe edilmiştir. En az hergün ve gecede onbir kerre okuyalar. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Öğünülecek [kıymetli] elbisenin kullanılması, tâ'm fenâ ile müşerref olmuş sâlikde, bâtının ameline mâni' değildir. Fekat, devâmlı huzûra kavuşmamış olan sâlikde, mâni' olabilir. Fekat, mutlaka mâni' olur demek mümkün değildir. 5/106. [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Kıymetli elbise giymekde, ibâdet ve nemâzı edâ etmek için zînetlenme niyyeti olmalıdır. Âyet-i kerîmede, me-

âlen; "Her nemâzı kılarken, süslü, temiz, sevilen elbisele-rinizi giyiniz." [Her mescidde zînetli elbiselerinizi alınız], vâ-rîd olmuştur. Güzel elbiseden maksad, insanlara gösteriş için değildir, ki bu yasaktır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" elbisesi, çok çeşidli idi. Güzel (süslü) elbise dahî giyer idi. Ve yün-den elbise dahî kullanır idi. Giyimde zorlama, âdet-i şerîf-leri değil idi. Hâzır olanı kabûl buyururdu. 5/51.

● Âl-i İmrân sûresinin 186.ci âyeti (Le tûble vünne fi.....) ile başlıyor. (Burada, siz imtihân edilirsiniz. Emvâliniz [mal-lar] noksan olur ve nefslerinizi [canlarınız] gider. Ve kendi-lerine sizlerden evvel kitâb gelenlerden ve müşriklerden, çok eziyyet verici sözler işitirsiniz. Sabr ederseniz ve kendi-nizi harâmından korursanız, muhakkak biliniz ki bu ikisi, îmâ-nın âlâmetidir) buyuruyor. 5/42. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 339.]

● Dünyevî ni'metlerin ve lezzetlerin ilâcî, ahkâm-ı şer'iy-enin yerine getirilmesine ve ilâhî emr ve yasaklara tâbî' ol-mağa bağlıdır. 4/49. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 327.]

● Kavuşma lezzeti [Allahü teâlâyâ], Cennet ni'metleri-nin lezzetlerinden dahâ çokdur. Ve kavuşmamanın elemle-ri, Cehennem azâbından dahâ şiddetlidir. 4/211.

● Lezzet ve tatlılık Cezbenin başlangıcıdır.

● Lezîz lokmaları sevmek ve güzel elbiselere düşkün olmak gerekmez [uygun değildir]. Bunların netîcesi piş-mânlık ve hasretidir. 1/226. [Müjdecî Mektûblar: 307.]

● Dilin sâlih olması, din ve dünyânın islâhını ihtivâ etmek-dedir. [Dili islâh olmuş ise, din ve dünyâsı islâh olur.] 6/67.

● Lisânımızdan sâdir olan kelâm-ı Kur'ân [okuduğu-muz, ağızımızın hareketi ile çıkan ses] kelâm-ı ilâhî değildir. İnkâr eden kâfir olmaz. 3/119.

● Leşker-i düâ [düâ ordusu], leşker-i gazâdan [gazâ or-dusundan] kuvvetlidir. 3/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 400.]

● Letâif-i aşere [on latife]. 2/21.

● Âlem-i emr latifelerinin başlangıcı kalbdendir. Ve kalbin üstü rûh, rûhun üstü sır, sırrın üstü hafî, hafînin üstü ahfâdır. Kalb, âlem-i halk ile âlem-i emr arasında geçiddir. 6/5.

● Beş latîfenin aslları, âlem-i kebîrde olup, bu âlem-i kebîrin bu beş latîfesinin aslı da, Allahü teâlânın isimlerinin zılleri. Bu zıl dâiresi, Enbiyâ ve meleklerden başka mahlûkâtın te'ayyünâtının başlangıcıdır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Beş latîfenin her biri âlemdir ki, âlem-i halkdan kat kat fazladırlar. Sâlik bu beş latîfeyi geçip, fenâ ile hakikatlenir [fenâyâ kavuşur]. Sonra ilâhî kemâlâta başlar ki, bekâ makâmıdır. 5/134.

● Âlem-i emr latifelerinin zuhûr mahalli, Arşın üstüdür ki, mekânsızlık ile sıfatlanmışdır. Âlem-i emrin mekânsız olması, âlem-i halka nisbetledir. Biçûn-i hakîkî cellet aze-metühûya [Allahü teâlâyâ] nisbet ile nasıl olduğu bilinir. [Çün'dür.] 5/126.

● Âlem-i halk latifeleri, âlem-i emrin latifelerinin asllarıdır. 6/4.

● Âlem-i emrin beş latîfesi yükselerek, asllarına ki, Arşın üstündedir, katılır [kavuşur]lar. Ve o makâmdan Allahü teâlânın sıfât ve isimlerinin zılleri ki, onların aslıdır, yükselirler ki, vilâyet-i sugrâ ile ta'bîr ederler. Evliyânın vilâyetidir. Ve oradan ism ve sıfatların asllarının dâiresi ki, vilâyet-i kübrâyâ bağlanır. Ve vilâyet-i Enbiyâdır. Oraya kavuşur ki, yükselmenin nihâyetidir. Bunun dahâ yukarısına âlem-i emr için yükselmek yoktur. Nefs-i mutmainne ve toprak unsuru için vardır. 6/128.

● Letâîf-i aşereden [on latîfeden] herbirinin hem sûrete, hem hakîkatî vardır. 2/93.

● Sır, hafî ve ahfâ latîfesinin makâmı, göğsün ortasıdır. 5/113. [Kıyâmet ve Âhiret: 165.]

● Âlem-i emr latifelerinin yakınlığı, aslından ve yaratılışındandır. [Hilkât ve cibilliyetinden.] Âlem-i halkın latîfe-

lerinin yakınlığı ise, olgunluk kazandıktan sonradır. 6/225.

● Âlem-i emr latifeleri, kalb, rûh, sır, hafî ve ahfâdır ki, bunlar insan denilen küçük âlemin parçalarıdır. Onların aslı âlem-i kebîredir. O beşlinin hâllerinin açığa çıkması, arşın üzerindedir ki, mekânsızlık ile vasflanmıştır. 6/73.

● Letâîf-i sitte dahî anâsır-ı erbe'a gibi [Altı latîfe dahî, dört unsur gibi] başka başka hakîkatin sâhibidir. 4/224.

● Latifelerin her birinden Allahü teâlâyâ kavuşduran yol vardır. 6/5.

● Âlem-i emrin beş latîfesinin her biri, bir emre mahsûs ve bir kemâle mensûbdur. 3/10. [Se'âdet-i Ebediyye: 917.]

● Âlem-i emrin beş latîfesinin fenâları, herbirinin aslına kavuşarak, onda yok olmasına bağlıdır. 5/84.

● On latîfenin herbiri ile muâmele [iş] başkadır. Her birinin vilâyeti, seyr ve sülûkü başkadır. Rûh ile nefis birdir [aynı şeydir diyenler], işin hakîkatini anlıyamamışlardır [bilmiyorlar]. 5/137.

● Âlem-i emrin beş latîfesi, küçük âlem olan insanın parçalarıdır. Onların aslları, âlem-i kebîredir ki, insandan gayri olan yüksek ve alçak şeylerdir. Ve o aslların açığa çıkması, Arşın üstündedir ki, mekânsızlıktan hisse almıştır. O latîfelere, bu mülevves [çirkin] bedene aşk ve bağlanma vermişlerdir. [Latîfeler bedene bağlanmış]. Bu sebebdan o nûrânî latîfeleri, bu zulmânî şekl ve sûret ile husûsî bir alâka ile bağlamışlardır [bir yapmışlar, toplamışlardır]. Aynı şekilde o latîfelerden herbirinin insanın cesedinde mu'ayyen bir mekân ve başka bir yuvası vardır. Ve en yüksek makâmdan en aşağı makâma [yere] inmiştir. Latîfelerin yükselmesi, bedenden uçmaları ve bedeni boşaltmaları hâllerin en şereflielerindendir. Ve cesedin fenâsı ile ta'bîr olunmuştur. [Buna cesedin fenâsı denir.] 5/60.

● Latifelerin kendi asllarından yükselmeleri [ayrılmaları] vilâyetin şartıdır. 6/128.

● Âlem-i emrin beş latîfesi komşu gibidir. Onların

ba'zıları ba'zılarından dahâ latîfdir. Hangisi dahâ latîf ise, âlem-i gayba dahâ yakın, dahâ önce feyz almaktadır. Bu latîfelerden birine bir ihsân geldikde, ona yakın olan gıpta edip, şevk ile ağlamağa başlar. Kalbin ağlaması, rûhın bulmasına [kavuşmasına] delîldir. 6/221.

● Âlem-i emrin beş latîfesinin herbirinin vilâyeti başkadır. 4/224.

● Âlem-i emr latîfelerinin, vilâyet kemâlâtı ile ve âlem-i halkın latîfelerinin ise nübüvvet kemâlâtı ile münâsebeti vardır. 4/213.

● Unsurların latîfelerinin hakîkî tasfiyesi, yüksek vilâyetdedir. [Vilâyet-i ulyâdadır]. Evvelki vilâyetlerdeki tasfiyeleri, tasfiyenin sûretidir. 6/128.

● Âlem-i halk latîfeleri ve onların asıllarında seyr, âlem-i emrin seyrinden sonradır. 6/4.

● Sır, hafî ve ahfâ latîfelerinin bağlantıları, sıfâtın üstünde olup, zât dâiresine dâhildir. 1/196. [Müjdecî Mektûblar: 252.]

● Âlem-i emr latîfelerinin sonu ile imkân (mümkinât) dâiresi temâm olur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Yedi latîfeden her birinin kat' edilmesinde, gerek zûlmânî, gerek nûrânî, bin perde aşılır. 1/58. [Müjdecî Mektûblar: 74.]

● Âlem-i emr latîfeleri, her ne kadar yukarıya ilerlerse, âlem-i halk ile o kadar alâkası kesilir. Ve o münâsebetlilik, âlem-i halkın çok inişine sebebdir. Ve âlem-i halk ne kadar inerse, sâlike zevk, tatlılık çok olup, kendi ayb ve kusurlarını idrâk etmek çok olur. Bu sebebdendir ki, ârif, frenk kâfirini kendinden iyi bilir. 1/222. [Müjdecî Mektûblar: 302.]

● Âlem-i halk latîfeleri de, âlem-i emr latîfeleri gibi yükselir ki, yüzü hakka karşıdır ve bir tezellüldür ki, yüzü halka karşıdır. Tam iniş on latîfenin inmesine bağlıdır. 6/150.

● Latîfelerden, fenâ ve bekâ ile hakîkatlenen ancak nefs latîfesidir. 3/52.

● On latîfeden toprak unsuru, yükselme derecelerinde cümleden yukarı çıkıp ve iniş derecelerinde cümleden [hepsinden] dahâ aşağı iner. 2/12.

● On latîfeden, âlem-i emr latîfeleri ve nefis; fenâ ile müşerref olurlar [şereflenirler]. Dört unsurun muhâlefetleri devâm eder. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Kalb latîfesinin aslı, fi'ller makâmıdır. Rûh latîfesinin aslı, sıfâtın zilleridir. 5/84.

● Kalb latîfesinin izâfî sıfatlara, rûh latîfesinin hakîkî sıfatlara bağlantısı vardır. 1/34. [Müjdecî Mektûblar: 35.]

● Kalb latîfesinin nasîbi, fi'ller mertebesidir. Rûh latîfesinin nasîbi, sıfatlar mertebesidir. Sır latîfesinin nasîbi, şü'ûnât mertebesi, hafî latîfesinin nasîbi, tenzîh ve takdîs mertebesidir. Cehl ve hayret mertebesi, ahfânın nasîbidir. 6/73.

● Sır, hafî ve ahfâ latîfelerinin şirkine, islâmda i'tibâr edilmemiştir. 6/4.

● Sır latîfesinin aslı, zâtın şü'ûnâtıdır. 4/213.

● Ahfâ latîfesi, gerçi latîfelerin en latîfidir. Ammâ, mümkinât dâiresine dâhil ve yaratılmışlık damgası ile damgalanmış ve hastalıktır. Sâlik, imkân dâiresinden dışarıya ayak basınca ve vücûb mertebesinde seyr buyurup, vücûbun zillerinden onun aslına ulaşıncı, şân ve sıfat bağından kurtulunca, çâresiz mümkün onun nazarında hakîr ve i'tibârsız ve onun en güzel ve en latîfi dahî alçaklık ve cimrilikte berâber müşâhede edip [görüp] ve nefisle ahfâyı bu makâmda birbirine karışdırır. 1/212. [Müjdecî Mektûblar: 277.]

● Ahfâ latîfesinin vilâyeti, diğer vilâyetlerin üstüdür. Ve bu latîfenin, kâinâtın serveri ve mevcûdâtın mefhari aleyhi ve alâ alihissalevât vet-teslimât vel berekât ile husûsî bir durumu [ayrı bir husûsiyyeti] vardır. 6/232.

● Ahfâ latîfesinin, toprak latîfesi ile; hafî latîfesinin nâr [enerji] ile; sır latîfesinin, hava ile; rûh latîfesinin su ile; ve kalbin nefis ile münâsebetleri vardır. 4/213.

● Nefs latîfesi, âlem-i emr latîfesi gibi, vilâyet-i kübrâ-

da, fenâ ve bekâ ile şerefleñip ve itmînânın kemâlîne ulaşır. Âlem-i halkın latîfelerinin yükselmesi, vilâyet-i ulyâyâ uygundur. Toprak latîfesinin kemâlî, nübüvvet kemâlâtına bağılıdır. 5/97.

● La'net etmek, ibâdet değildir. 2/96. [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● "Kadın elbisesi giyen erkeğe ve erkek elbisesi giyen kadına la'net olsun." Hadîs-i şerîf. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Allah lafza-i celîlesi, müsamma olan [delâlet ettiği] Allahü teâlâyâ kavuşulamıyacağına işâret ediyor. Lam-ı ta'rîf ilâhe kelimesinin lamında idgâm edilerek [gizleyerek] gizlenmiş, yalnız lâmi ilâhe bâkî kalmışdır ki, ma'rifeti o hazrete ulaşıldı, fânî ve yok olur, demektir. Derin âlimler, lafza-i Celâlden hayrete düşmüşler, aslına vâsıl olamamışlardır. 4/13.

● İcmâl ve vahdet [öz ve birlik] lâfzının bîcûn mertebesinde tafsîl lafzından dahâ münâsebeti çokdur. Zîrâ tafsîlâtlanma sözünden kısımlara ayrılma, parçalanma anlaşılabilir. Ona binâ'en, o yüksek harîme [makâma] söylemek için, icmâl ve vahdet ta'bîrini seçtiler. Yoksa, Hak teâlâ bizim anlayışımızın kavradığı icmâl ve tafsilden münezzehtir [uzaktır]. 4/67.

● Allahü teâlânın dostlarına kavuşmak, Allahü teâlâyâ kavuşmanın başlangıcıdır, parçasıdır. 6/79.

● Lokman Hakîm, oğluna, ey oğul! Tevbeyi yarına geciktirme. Zîrâ, ölüm ansızın gelir, buyurdu. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Lokmada ihtiyât lâzımdır. Şerî'atin halâl ve harâmına riâyet etmek lâzım. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Kadına ve zekerine dokununca, şâfi'îde abdesti yeniden almalıdır. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 493.]

● "Bir kimseye deli denilmedikçe, îmânı temâm olmaz. 1/213. [Müjdecî Mektûblar: 278.]

● Levh-i mahfûz, bütün [sayısız] mümkünleri ihtivâ etmektedir. Ve kalem-i a'lâ [yüksek kalem] ki, mukaddes

rûhdur ve umûmî akıldır. Onun ba'zısının özetidir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● "Sen olmasaydın, sen olmasaydın, gökleri yaratmazdım" hadîs-i kudsîsi, Hâtem-ür-Rüsûl "sallallahü aleyhi ve sellem" in şânında vâkî' olmuştur ki, hûb [sevgi] olmasaydı, yaratılış açığa çıkmaz ve âlem devâmlı yoklukta kalırdı. 3/121.

● Lehv ve la'be [oyun ve eğlenceye] kıymetli vakti sarf etmeyeler ki, pişmânlıktan başka hiç netîcesi yoktur. 6/187.

● Karanlık geceleri ağlamak ve istigfâr ile aydınlatılır. 5/71.

● "Allahü teâlâ ile öyle vaktlerim olur ki, o anda hiçbir melek ve hiçbir Peygamber bana yaklaşılamaz [aramıza giremez]" hadîs-i şerîfindeki nâdir vakt nemâzıdır. 1/293. [Müjdecî Mektûblar: 547.]

● "Onun gibi hiçbir şey yoktur" âyet-i kerîmesinin fârisî tercemesi bîcûn ve bîcugûnedir ki [nasıl olduğu bilinemez ve nasıldır denilemez], ilm, şuhûd ve ma'rifet Ona yol bulamaz demektir. 1/38. [Müjdecî Mektûblar: 41.]

● Kalbim üzerinde perde hâsıl oluyor. Onun için günde yetmiş kerre tevbe ediyorum. [Estagfirullah diyorum] hadîs-i şerîfi. 6/121.

● Kadr gecesinin Mekke'de ibâdet ile geçirilmesi, başka bir yerde yüzbin kerre bin aylık ibâdete eşittir. 4/64.

● Gecenin yarısı veya üçde birini ki, gece yarısından gecenin altıda birine kadardır. İbâdete ayırırlar. 3/101.

● Gece ve gündüzde bir-iki vakti uzlete tahsis ve o vakte zikir ve fikr ve kusûrlarını ve hatâlarını hâtırlamak ve tevbe, istigfâr ve varlığı ve sâir kemâlâtı ve kendinden istekleri uzaklaştırmak için ganîmet sayılsın. 6/126.

● Yumuşak ve kolaylaştırıcı olan şahsa Cehennem atışı harâmdır, hadîs-i şerîfi. 4/147. [Herkes'e Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● “Sana gelen her iyilik, Allahü teâlâdandır. Sana gelen her çirkinlik de, kendindendir [nefsindendir] âyetinde murrâd, seyyiâtın menşei’dir. 6/227.

● Allahü teâlânın indirdiği her âyet-i kerîmenin bir zâhiri ve bir bâtını vardır ve herbir harfin bir hudûdu vardır. Ve herbir hudûdun da bir ma’nası vardır. 5/67. [Hak Sözü’nün Vesikaları: 343.]

● Mâ-türîdiyye mezhebimizde, Allahü teâlânın mevcûd ve bir olmasını, akl sâhibi olan herkesin bulması lâzımdır. Dağda, çölde yaşayan ve puta tapanlar için, nazarı [düşünmeyi] terk ettiklerinden dolayı küfr hükmü edilir [Cehen-neme gideceklerdir]. 1/259. [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Allahü teâlânın mâsivâsı ki, âlem diye ismlendirilmiştir. Gerek unsurlar [elemanlar] ve gerek gökler, akıllar ve gerek nefsler ve gerek elemanların basitleri ve gerek bileşik cismlerin hepsi, Hak sübhânehûnun yaratması ile var olmuşlardır. Ve yokluktan varlığa gelmişlerdir. Allahü teâlânın kadîm olması, herşeyden önce var olması, ancak Hak teâlâ için sâbitdir. 3/56. [Se’âdet-i Ebediyye: 116.]

● Mâsivâ mevcûd değildir. Yokdur. Lâkin mevcûd görünmektedir. 6/7.

● Mâsivânın mâhiyyeti hakkında meşâyih-i kirâm üç nev’ söz söylemişlerdir. Birinci tâife; âlem, Hak sübhânehûnun yaratması ile hâricde mevcûd ve onda kemâl sıfatlarından her ne var ise, Hak sübhânehûnun yaratması ile derler. Ve Hak sübhânehûny âlemden ayrı olarak, tenzih ederek, ancak mevleviyyet ve ubûdiyyet [rab olmak ve kul olmak] ve sâni’iyyet ve masnû’iyyet [yaratıcı ve yaratılan] olarak isbât ederler. Bu tâife, kendi sîfât ve olgunluklarını, ödünç alınmış elbise gibi bilirler. Bu tâife, kitâb ve sünnete muvâfık olarak, mümkünin mertebelerinin hepsini vâcibden ayrı kılıp, kendilerini yaratılmış kul bilirler. Kendilerini Hakkın zıllı bilmezler. İkinci tâife, âlemi Hak teâlânın zıllı bilirler. Ammâ, âlemin hâricde mevcûd olduğunu bilirler.

Lâkin, zılliyyet yolu ile değildir. Asâlet yolu ile değildir. Bunların vücûdları, zıllın asl ile ayakda durması gibi Hak teâlânın varlığı ile varlıkdadır, derler. Bu tâife her ne kadar mümkünin derecelerini başlangıçtan ayrı görüp, yok bilirler. Ammâ, zılliyyet ve asâlet vâsıtasıyla bunların vücûdlarının artıklarından bir nesne kalmıştır. Üçüncü tâife, vahdet-i vücûda inanırlar. Ya’nî hâricde ancak bir mevcûd olup, o da Hak sübhânehûdur, derler. Ve âlem için hâricde, ayrıca âlem yokdur, derler. Bu tâife de, her ne kadar, âlemi, Hak sübhânehûnun zıllıdır derlerse de, eşyanın zıllı mevcûdiyyeti, fekat his mertebesindedir. Hak sübhânehûnun zâtını vücûb ve mümkün sıfatları ile vasflanmış bilirler. Ve inîş dereceleri isbât ederler. Ve herbir mertebede, hemen Allahü teâlânın zâtını, o mertebeye lâyık olan hükümlerle vasflandırır. Her ne kadar, bu tâife kavuşmuşlardır ve olgunlardır. Ammâ, sözleri halka ilhâd ve dalâleti gösterir [sevk eder]. Bu tâife, hârici, te’sîrlerin çeşidli olması karşısında, mecbûri olarak, eşyâ ilmen mevcûd derler. Ve görünen şeyler için, varlık ile yokluk arasında geçiddir derler. Vücûbun rengini vâcibde sâbit kılarlar [isbât ederler]. Bu üç tâifenin ilmlerinin ve ma’rifetlerinin farklı olmasına sebep, farklı makâmın hâsıl olmasındaki farkdandır. Herbir makâmın başka ilmleri ve ma’rifetleri vardır. 1/160. [Müjdecî Mektûblar: 202.]

● Mâsivâyâ, akla gelen, vehme gelen ve görülen herşey dâhildir. 2/59. [Se’âdet-i Ebediyye: 764.]

● Allahü teâlâdan gayrisi, yok olucudur ve bir şey değildir. Hak olarak görünen bâtil ve var görünen yokdur. Onun zâtı, yokluktur ki, her dürlü kötülük ve noksanlığın kaynağıdır. 6/227.

● Mâsivâ, başdan başa noksanlık ve şerlikdir. 2/98. [Se’âdet-i Ebediyye: 930.]

● Mâsivâyâ bağlı olunca, kurtuluş mümkün değildir. 4/16.

● Mâsivâyâ bağlılık, kalb hastalıklarının en şiddetlilerinin-

dendir. Ve onun tedâvisi, mühim şeylerin en mühimmidir. 6/94.

● Mâsivâyâ bağlılığın en şiddetlisi, kendi nefesine bağılıktır ki, her hayrı kendi nefsi için işler. Eğer çocuğunu severse, kendi için sever. Aynı şekilde mal, makâm muhabbeti de böyledir. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Mâsivâyâ bağıllık, kendi nefesine bağıllıktır. Her belâ ki vardır, kendine bağıllığı olmakdan gelir. Kendinden kurtulunca, mâsivâ bağıllığından kurtulmuş olur. 1/154. [Müjdeci Mektûblar: 196.]

● Mâsivânın maksad, gâye olmaması lâzımdır. Zîrâ Hak sübhânehûnun gayrisinin maksâd olmasına izn verilirse, çok kerre, hevâ ve nefsânî istek ve arzûların yardımı ile, mahlûkun maksad olmasını Hak sübhânehûnun rızâsı üzerine tercih edip, ebedî felâkete ulaşır. Bunun için, Allahü teâlâdan gayrisinin maksûd olmasını nef' etmek, îmânın kemâli için zarûrîdir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Mâsivâyı yok etmek için, tevhîd-i vücûdî kullanılmaz. [Yürürlükde değildir.] Tevhîd-i şühûdî lâzımdır. 4/150.

● Mâsivâyâ bağıllıktan kurtulmak için, Hak sübhânehûndan gayri şeyler, gönül üzerinde hâtırlanmıya. 2/77.

● Mâsivânın yok edilmesinden murâd, mâsivâyâ bağlanmanın ve onun maksad oluşunun yok edilışıdır. Belki, mâsivâyı görmek ve devâmlı onunla meşgûl olmağı yok etmektir. Tevhîd-i şühûdînin hâsılı budur ki, bu yolun şartıdır. Mâsivâ hakikatde mevcûd olsun, gerek olmasın. 4/152.

● "Mü'min kardeşinin ihtiyâcını gidermek, on sene i'tikâf eylemekden hayrlıdır". Hadîs-i şerîf. 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● "Bir mü'minin ihtiyâcını ifâ için bir kimse yürürse, Hak celle ve a'lâ yetmişbeşbin meleği ona koruyucu kılıp, eğer sabâh vakti ise, akşama kadar ve eğer akşam vakti ise, sabâha kadar ona rahmet ile düâ ederler. Ve herbir adımını kaldırdıkça, bir günâhını mahv ve bir derece yükseltirler."

Hadîs-i şerîf. 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● "Bir mü'min kardeşinin ihtiyâcına bir kimse çalışsa, tâ ayrılıncaya kadar, Allahü teâlâ herbir adımına yetmiş hasene ihsân edip ve yetmiş günâhını mahv eder. Eğer o iş onun çalışması ile tahakkuk ederse, bütün günâhlarına magfiret olunup, doğduğu günki gibi olur. Eğer o esnâda âhirete gitse, hesâbsız Cennete dâhil olur." Hadîs-i şerîf. 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● "Bir kimse bir mü'mine bir iyilik yapınca [kalbine neş'e verince], Allahü teâlâ, bu iyilikden bir melek halk edip, bu melek Allahü teâlâyâ hep ibâdet eder. Ve tevhîd okur. O kimse kabre dâhil oldukda, bu melek nûrlu ve sevimli olarak, bunun kabrine gelir. O kimseye, sen beni bilirmisin dedikde, sen kimsin diye sûâl edip, o dahî ben senin falan kimseye verdiğin neş'e ve sürûrum ki, Allahü teâlâ, beni bugün seni sevindirmek ve kıyâmet günü sana şefâ'at etmek ve Cennetdeki yerini sana göstermek için gönderdi, dese, gerekdir." Hadîs-i şerîf. 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Mü'min kardeşinin yüzüne tebessüm etmek sadakadır. "Hadîs-i şerîf." 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Mü'mine haksız yere [olmadığı hâlde] küfr isnâd eden kendisi kâfir olur [kendine döner]. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Mü'minlerin dünyâda elem çekmesi, âhîret ni'metlerinin kıymetini bilmek içindir. Ve büyükler için, sevgilinin istediği belâları, kıymetlidir. Ve dünyâda mü'minler mihnet çekerse, dost düşmandan mütemeyyiz [ayrılmış] olur. Ve belâlar günâhlara keffâretidir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● "Mü'min olan kimse, büyük günâhın meydâna gelmesine sebep olmak korkusundan, küçük günâhı terk eder." Hadîs-i şerîf. 5/112.

● Günâhkâr mü'min îmândan çıkmaz. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Mü'min mü'minin aynasıdır. 6/203.

● Mü'minin şerefi, geceyi ihyâ eylemek ile ve insanlardan birşey istememek [beklememek] ileidir. 6/174.

● Mü'mine eziyyet vermek harâmdır. 3/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Mü'minin üzerine kıyâmet günü çabuk geçer. Ya'nî ikindi ile akşam arasında olan zemân mikdârı olur. Ve onlar insanların hesâbından kurtuluşuna kadar Cennet bağçelerinde kalırlar. 4/11.

● Dünyâ malından zararın giderilmesine ilâc, zekâtın ondan çıkarılmasıdır [Zekât vermektedir]. 1/165. [Müjdecî Mektûblar: 215.]

● Malı insanlardan çoğaltan ve depo eden kimse, ateşi ister. 5/37. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 337.]

● Mal ve evlâd ve zevcelerden her neye ki, muhabbet edilse, kendi nefsi için eder. 4/128. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 334.]

● İnsanoğlu malın azlığını sevmez. Hâlbuki az mal, heşâbın kısa ve kolay olmasına sebebdır. 4/42.

● Mal sadaka ile noksan olmaz [eksilmez]. Hadîs-i şerîf. 5/11. [İslâm Ahlâkı: 551.]

● Mâlikîde abdest a'zâsını ovmak farzdır. Elbet ovmalıdır. 1/286 [Müjdecî Mektûblar: 493.]

● Bir şeyin hepsi ele geçmezse, hepsini terk etmemelidir. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● "Mâlâ-ya'nî ile [fâidesiz şey ile] meşgûl olmak, Hak teâlânın o kuldân yüz çevirdiğinin işâretidir." Hadîs-i şerîf. 4/85.

● Kulun, Allahü teâlâyâ en sevgili olduğu hâl, kulunun secde olduğu hâldir. Yüzü toprakda olunca [secdeye kapanınca] afv olunur. Hadîs-i şerîf. 6/122.

● Mâverâ-ün-nehr âlimleri, bedeninin islâhı ve bâtının [kalbin, rûhun] kurtuluşuna çok hizmet etdiler. 3/98.

● Me'yûs olmak ve hiçbirşey olmadığını anlamak artıdıkça, kemâlâtın zuhûru da artar. 6/230.

● Mubâhın işlenmesi, Hak teâlânın emri ile olursa, farz ve vâciblere dâhildir. 6/232.

● Mubâhın işlenmesi, vâcib işlerin yapılmasına mâni' olursa, mubâh olmakdan çıkar. 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Mubâhları zarûret mikdârı kullanmalı, o da kulluk vazîfelerini yerine getirmek için olmalıdır. 1/76. [Müjdecî Mektûblar: 109.]

● Mubâhların işlenmesinde geniş [müsâmahalı] davranmak, şüheli işlere götürür. Şüheli işler de harâma yâkındır. 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Mubâhlar dâiresi geniştir. 2/81. [Se'âdet-i Ebediyye: 96.]

● Mubâhları kullanmakda zarûret mikdârı ile iktifâ edince [zarûret mikdârı azaltınca], keşf ve kerâmet dahî çok olur. 3/85. [Se'âdet-i Ebediyye: 748.]

● Mebde ve Me'âd risâlesi, imâm-ı Rabbânînin tasnîflerindendir. 4/183.

● Mebde ve Me'âd risâlesinde, hakikat-i Muhammedî makâmından yükselerek, hakikat-i Kâ'beye ulaşp ve onunla birleşip, hakikat-i Ahmedîyye nâmını alır, cümlesindeki hakikat-i Kâ'beden murâd, hakikat-i Kâ'be zillerinden bir zıldır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Mebde ve Me'âd risâlesinde îcâzet bahsi. 4/61.

● Mebde-i te'ayyün. 3/113.

● Mebde-i te'ayyünler, Allahü teâlânın ilminde, ilâhî kemâlâtın anlaşılması ve ayırt edilmesinden ibârettdir. Ve her kemâl bir şahsın mebde-i te'ayyünüdür. Sekiz sıfatın ilmî varlığından başka, hâricde dahî sübûtu vardır. 4/66.

● Mebde-i te'ayyünler, Muhammed-ül-meşreb olanlarda, şü'ün makâmında, olmyanlarda ise, sıfat makâmındadır. 5/116.

● Mebde-i te'ayyünler, isimlerin zilleridir. 6/213.

● Mebde-i te'ayyün, âşık ile ma'sûk arasında geçiddir ve kavuşma yolu ona münhasırdır. [O yoldan kavuşulur]. 4/66.

● Mebde-i te'ayyünler, bu dünyadaki varlıkların hakikatleridir. Âhiretdeki varlıkların mebde-i te'ayyünleri başka işlerdendir. 3/113.

● Feyzin kaynağında kesiklik olmaz. Eğer feyzde kesiklik var ise, onun sebebi, feyzi alandır. Feyzi verende değildir. 6/168. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 354.]

● Bir bid'at sâhibine yolda rast gelen, yolunu değiştir-melidir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bid'at sâhibinin cenâzesine giden kimse, dönünceye kadar, Allahü teâlânın gadabına uğrar. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Her bid'at sâhibi ve sapık, kendi inandıklarının kitâba ve sünnete uygun olduğunu zan eder. Ve kendi yanlış idrâk ölçüsü ile, kitâb ve sünnetden yanlış ma'nâlar çıkarır. "O bir çoğunu hidâyete kavuşturur. Bir çoğunu da dalâlete sevk eder." Âyet-i kerîme meâli. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Mübtedînin [yolun başlangıcında olanın] almış olduğu zikir, farzların ve sünnet-i müekkedelerin dışında yapılır. [Bunların dışında bu zikir yapılır.] 2/57.

● Mübtedî [yolun başlangıcında olan], hâlleri de yok etmelidir. 1/287.

● Mübtedî [başlangıçta olan]nin ve ortada ve sonda olanların vazîfeleri aynı değildir. Hâlin ve vaktin gereği gibi meşgûl olmalıdır. 5/112.

● Mübtedî, kalb erbâbıdır. Ve hâlden hâle değişmek kalbdendir. 6/79.

● Mübtedî, erbâb-ı kulûbdan [kalbler erbâbından] olmayan kimsedir. 1/285. [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Mübtedî [başlangıçta olan] ve yolda olanlarda kendini zorlama ve çalışma vardır. Sona varan, kendini zorlamaz. Gaflet içinde iken huzûrdadır. [Beden gafletde, rûh huzûrdadır]. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Mübtedîye, simâ' ve vecd, her ne kadar şartlarına uygun olsa da zararlıdır. 1/285. [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Mübtedî ve müntehî [başlangıçta ve sonda olan] cezbenin dış görünüşünde aynıdır. Ve görünüşde aşk ve muhabbetde müsâvîdirler. 2/80.

● Mübtedînin [başlangıçta olanın] cezbi, kalbe çeker. Müntehînin [sona varanın] cezbi rûha çeker. Kalbin cezbinde ve teveccühünde, nefsin ve rûhun teveccühleri de vardır. Ya'nî rûhun teveccühü, kalbin teveccühünde yerleştirilmiştir. Fekat, mübtedîye hâsıl olan bu rûhun teveccühünde, rûh yok olmamıştır. Müntehîdeki teveccüh ise, rûhun fenâsından ve Hakkın varlığı ile bekâsından sonradır. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Mübtedî [başlangıçta olan] ve yolda olanların hâtıraları zararlıdır [öldürücü zehrdir]. Sona varanların latîfelerinin bedenle alâkası ne kadar çok kesilirse, beden o kadar karanlığa yaklaşır, bedende vesveseler ve hâtıralar çok olur. Bu hâtıralar latîfelerden değildir. 1/182. [Müjdecî Mektûblar: 235.]

● Kemâle ermiş olan mübtedînin rûhuna, nihâyetden aks yolu ile bir nûr vermişlerdir. Mübtedînin zâhiri bâtınına bağlı ve zâhiri ile bâtını arasında sıkı bir bağıllık olduğu için, rûhundaki nûr, zâhirine sirâyet eder. Ve kavuşma zevki onun zâhirinde hâsıl olur [ortaya çıkar]. 2/43.

● Mübtedî sûrî tecellînin sâhibidir. Müntehî, ma'nevî tecellînin sâhibidir. Müntehî, sûretten ve ma'nâdan geçmiş-dir. 6/110.

● Mübtedî önünde perdeler vardır. Müntehîde perdeler kalkmıştır. 1/99. [Müjdecî Mektûblar: 144.]

● Dindâr âlimlerin fetvâları ile ef'âl [iş], akvâl [söz] ve

ahlâkda amel edesiniz ve sâlihlerin ahlâkını kendinize örnek alıp ve Ehlullah muhabbet ediniz. 4/14.

● Müteşâbihâtın esrârını, imâm-ı Rabbânî, ilm ve ma'rifet ile kimseye açıklamadı. Ve tam bir gizlilikle onu örtmeğe çalışırdı. 6/112.

● Müteşâbihâtın te'vîlinin açıklanması mürselîne [kendisine kitâb gönderilen Peygamberlere] mahsûsdur. 2/54.

● Kur'ân-ı kerîmin müteşâbihâtında emniyetli yol budur ki, ona îmân edip ve ma'nâsını Hak sübhânehûya bırakalım. Allahü teâlânın öyle sırlarıdır ki, kulları içinde, seçilmişlerin seçilmişlerine açıklamış, rumûz ve işâret ile, diğerlerinden [uygun olmıyanlardan] örtmüş [gizlemiş]dir. Her kime ki, bu mu'ammânın sırrı açıldı ise, açıklanması-na cesâret eylememiştir. 1/310. [Müjdecî Mektûblar: 587.]

● Mutasavvî câhiller [ham sofular], sapıklar, kendilerini şerî'atin mükellefiyyâtından kurtulmuş sanırlar. Şerî'at başkaları için [câhiller için]dir derler. 1/273. [Müjdecî Mektûblar: 461.]

● Mutenâfî, ya'nî zıd olan iki şeyin bir arada bulunması, aynı zemânda bir arada bulunamazlar demektir. 1/222. [Müjdecî Mektûblar: 302.]

● Mücâhid buyurdu ki, sabâh ve akşam tevbe etmiyen kimse, zâlimlerdendir. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Müctehidi taklîd eden mukallidler, hatâsında dahî sevâba nâil olurlar. Keşf ehlinin hatâsı afv olunur ise de, bunlara uyanlar afv olunmaz. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Büyük müctehidler, Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" yakın zemânda oldukları ve ilmleri ve takvâları ve vera'ları çok olduğu için, hadîs-i şerîfleri biz câhillerden [uzak düşmüşlerden] dahâ iyi bilirler, anlarlar. Ve onların sahîh oluşunu ve gayri sahîh oluşunu, nesh edilip-edilmediğini bizden dahâ iyi bilirler. 1/312. [Müjdecî Mektûblar: 591.]

● Müctehidin, ictihâd edilecek konularda, diğer müctehidler ve Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ictihâd

ve re'yini taklîd etmesi yasaktır. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Müctehidlerin hatâsına dahî sevâb vardır. Onların hatâsını taklîd dahî kurtuluş vesîlesidir. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Müceddid-i elf-i sâni bu ümmetin sonuna mensûbdur. (Bu ümmetin en iyileri öncekileri ve sonrakileridir, hadîsdir). Ve örtülü kalmış bulunan, nübüvvet kemâlâtına kavuşmuşlardır. 2/3.

● Müceddid-i elf-i sâni, Abdülkâdir-i Geylânînin vekîlidir. 3/123.

● Müceddid-i elfin idrâkinde [ikinci binin müceddidini anlamakda], Evliyâ da, ülemâ gibi âcizlerdir. 5/3.

● Müceddid odur ki, zemânında aktâb ve evtâd ve bütün ümmete feyzler, onun vâsıtası ile vâsıl olur. 2/4.

● Meczûb. 3/99.

● "Mecmû'a-i Hânî", tavsiyeye şâyan fârisî bir fıkıh kitâbıdır. 1/193. [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Mecnûna Leylâ gelip, sohbet eyledikde, benden uzaklaş ki, muhabbetin beni senden meşgûl eyledi, dedi. 4/218.

● Muhib [seven] sevgiliyi görmeğe tâlib ve kavuşmağı arzû ettiğiinden, câizdir ki, arzusunun çokluğundan [heyecânından] matlûbun görüntüsü ile dahî, râhat olur. 4/156.

● Muhib [seven] için, sevgiliye kavuşmadıkca, durmak yokdur; [duramaz]. 4/145.

● Muhabbet, sevgiliye ita'ât etmeği icâb eder. Muhabbet en yüksek seviyeye çıkınca, ita'ât da tâm hâsıl olur. 2/78.

● Muhabbet ve buğd-ı fillah olması [Allah rızası için buğz olması] demek, kendisi için sevdiğini, diğer insanlar için de sevmek, kendisi için sevmediğini diğer insanlar için de sevmemek, demektir. "Hadîs-i şerîf". 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Muhabbet ve Allah için düşmanlık olmadıkça, hakîkî îmân ortaya çıkmaz. "H". 6/55. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 348.]

● Muhabbetin da'vâsı, düşmandan teberri eylemedikçe [mahbûbun düşmanından uzaklaşmadıkça] makbûl değildir. 4/73.

● Muhabbet-i îşân [büyükleri sevmek], se'âdetin ser-mâyesidir. 4/21. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 322.]

● Muhabbet-i îşân [büyükleri sevgi] kuvvetli oldukça, feyz alma yolu açıktır. Her nerede olurlarsa olsunlar, feyzlerinden ve bereketlerinden ümid olunur. Teveccüh de ilâ-ve olursa, nûr üstüne nûr olur. 5/103.

● Muhabbet-i îşân [büyükleri sevmek], hakîkî matlûbun sevgisinin netîcesidir. 4/143.

● Muhabbetsiz ve râbitasız, yalnız teveccühün te'sîri azdır. 4/33. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Muhabbet olmasa, tâlibe, matlûbun yolunu gösterici bulunmaz idi. Feyz almak ve bereketlenmek, muhabbet mikdârınca olur. Ve gizli ma'nâları çeker. Ve seven de, sevgilinin hâlini kazanır [Ona benzer]. Fenâ ve bekâ muhabbetin netîcesidir. 4/21. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 322.]

● Muhabbet, hüzn ve derdin menşe'idir. Muhabbet ba-ğî ortaya çıkınca, sevgili de seven gibi çâresiz bağlanır. 3/87.

● Muhabbet dostluğun üstündedir. 3/93.

● Muhabbet dostluğun kısımlarındandır. Hullet, üns [yaklaşma] ve ülfet [dostluk]dir. Muhabbet bağlanma yolu ile, dostluğun diğer kısımlarından ayrılmış ve hayret verici bir şey ve başka bir netîceler sâhibi olmuştur. 5/134.

● Muhabbet-i zâtiyyeye alâmet, sevgilinin ni'met ve dert ve belâlarının müsâvî olmasıdır. 2/75. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Ebrârın muhabbeti i'tibârât ileidir. Mukarreblerin muhabbeti, i'tibâr edilenlerden yüksektir. 6/105.

● Mâsivâ sevgisi, zâhir ve bâtında [bedende ve rûhda] olursa, avâm muhabbetidir. Yalnız zâhirde olursa, meyl-i ta-bî'î denir ki, zararsızdır. 5/106. [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Muhabbetdir ki, var olma ve yaratma zincirini harekete geçirip, gizli hazîneyi açığa çıkarmış, gayb sırları açıkça görünür hâle gelmiştir. Muhabbetdir ki, sâdık olan âşığı yakın derecelerine ulaştırıp, arzû ettiklerini kendilerinden kurtarıp, [bâtıl tanrılardan kurtarıp], sevgiliye kavuşturmuştur. Muhabbet sebebi ile, sâdık mürîd, mürşidin kemâlâtını ve onun hâllerini kazanır. 6/111.

● Muhabbetin kemâli, ikiliğin kalkmasıdır. Ve seven ile sevilenin ittihâdıdır. [Muhib, ma'sûka kavuşur]. 3/87.

● Muhabbet ve adem-i muhabbet [sevmek ve sevmemek] i'tibârâtındandır. Muâmele [iş], sıfat ve i'tibârâtından dahâ yukarıya terakkî etdikde, sevmek ve sevmemek diye birşey kalmaz. 6/235.

● Muhabbete müdâhene [ikiyüzlülük] sığmaz. 1/165. [Müjdecî Mektûblar: 215.]

● Sevgiliden gelen elemeler de sevgilidir. 3/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Sevgiliye itâ'at, sevenin hâlinin îcâbıdır. 5/10.

● Sevgilinin elemeleri, imâm-ı Rabbânî indinde, ni'metlerden dahâ çok lezzet verir. Zîrâ, dert ve elemelerden lezzet, kendi nefsinin ve murâdının isteginden uzaktır. 2/33. [Se'âdet-i Ebediyye: 716.]

● Mahbûbları [sevgilileri] bir mahalle kavuştururlarki, dostlar o makâmdan geri kalmışlardır. Meğer ki, sevgililere tâbî' olurlarsa, onlar da o makâmlara kavuşurlar. 3/87.

● Mahbûbiyyet [sevilmiş olmak] bütün fazîletlerden ve yakınlık makâmlarından dahâ üstündür. Hepsinden ilerdedir. 6/108.

● Mahbûbun [sevgilinin] latîfeleri yazmakdan üstün [yazıya sığmaz] ve mahbûbun [sevgilinin] nefsleri de anlat-

makdan dahâ ötededir [anlatmanın ötesindedir]. Mahbûb tecellî etmedikce, biçâre tâlib onu devâmlı arar. Ve onun rûhu besliyen ni'metlerini ve rûhu yükselten hikâyeleri ile ülfet etmekde ve meşgûl olmaktadır. Sevgili görününce derdli olan sâlik, yokluk sahrâsına düşüp, dili tutulur. Dahâ sonra, söyliyen kim, dinleyen kim olur ve kim idrâk eder ve kimi bulur? 6/107.

● Mahbûbiyyet yolunda, cezbe sülûkden önce olur. 1/9.

● Mahbûbları [sevilenleri], muhabbet ipi ile, seçilmişler yoluna yavaş-yavaş götürürler. Ve müridler inâbet yolundan kendi ayakları ile kavuşurlar. 6/220.

● Muhik ile mübtûlin [hak yolda olan ile bâtil yolda olanın] arasındaki fark, Peygambere tâbi' olmaktır. 2/95.

● Muhkemât [Açık bildirilmiş olan ahkâm] Kitâbullahın anası ise de, netîcesi müteşâbihâtdır ki, o da maksadlardır. 2/18.

● Muhammed Bâkîbillâhın mezârı Delhidedir. 1/291. [Müjdecî Mektûblar: 537.]

● Muhammed Pârisâ, "Allahü teâlânın ahlâkı ile ahlâklanınız," ma'nâsını açıklarken buyurdu ki, sâlik nefesine hâkim olur [kontrolüne alır]. Hak sözü kabûl edip, kendi aybılarını görüp, başkalarının kemâl hâlini görür ve terk edilmiş sünnetlerin ihyâsına çalışmak ile bid'atleri men' ederse, Hak teâlânın Melik [her şeye hâkim], semi' [işitmek], basîr [görmek], muhyî [diriltmek], mümit [öldürmek] sıfatları ile sıfatlanmış olur. Câhillere hayâl ederler ki, Velî, ölmüş cesedi canlandırır ve gayb olmuş eşyânın keşfi ve bunların emsâli şeyleri bilirler. Bunlar bozuk düşüncelerdir. 1/107. [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Muhammed Pârisâ "Füsûl-i sitte" de buyurdular ki, İsâ aleyhisselâm semâdan inince, Hanefî mezhebi üzere amel edecektir. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Muhammed Pârisâ buyurdu ki, çok kimse, ölmüş cesedin canlandırılmasına i'tibâr eder. Ehlullah [Allah adam-

ları], ölü kalbleri diriltir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Muhammed Sâdık. 1/260, 1/306, 2/22.

● Muhammed Sâid, Muhammed Ma'sûmun büyük kardeşidir. 6/3

● Muhammed Sâidin menkıbe ve faziletleri beyânındadır. 1/235. [Müjdecî Mektûblar: 328.]

● Muhammed Sâid, onyediyâşında, zâhirî ilmlerin aklı ve naklîsini kemâl derecede öğrendi; erişti. 6/3.

● Muhammed Ma'sûmun faziletleri. 4/86.

● Muhammed Ma'sûmun fakîrlüğünü ve zellîliğini arzı. 4/27.

● Muhammed Ma'sûmun mahbûb [sevilmiş olduğu] mechûl iken, bilâhere ma'lûm olduğu [sonradan ortaya çıkdığı]. 4/17.

● Muhammed Ma'sûm, farz nemâzlardan sonra, yetmiş kerre istigfâr ederdi. 5/80. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 344.]

● Muhammed Ma'sûm, vaktli ve vaksiz zikrleri ve düâları ve devâmlı düâları toplayarak, fârisî bir risâle yazmıştır. 5/104.

● Muhammed Ma'sûm buyuruyor ki, bu miskin âşık, bir zemân Hak teâlânın inâyet ve lutflarına bakarak, düâ eder [yalvarır] ve öğrenir. Ve başka bir zemânda kendi yaptıklarına bakıp, düâ eder [yalvarır] ve fakîrlüğünü ortaya koyar. Bir vaktde dahî, kendinin o mukaddes cenâba, hiçbir münâsebeti olmadığını düşünüp, üzüldü. 4/8.

● Muhammed Ma'sûm buyuruyor ki, bu ayrılık ateşi ile yanmış olan ve size gönlünü kapdırmış olan âşığın hâli budur ki; o hazretin şem'i vücûduna pervâne, onun tîr-i teveccüh-i yegânesine hedefvâr-i nişâne olmayıp ve onun şikâr-ı refâtâr-ı mahbûbesi ve beste-i fitrâk kadd-ı ra'nâ-yı nâzikânesi bulunmayıp ve çeşmân-ı meyîgûn ma'sûkânesinin küştesi ve tebessüm-i dilberânesinin âşık-ı sergestesi olmayıp ve kendinin cebîn-i nâzanîni onun âsitâne-i ul-

yâsında kemâl-i şevk ve arzû ile sürülmüş ve dergâhının sâkinlerinin hâk-i pâyyını gözlerine sürme yapmıyan ve alnında onun köleliği damgası bulunmıyan ve ol dergâhın gulâmlarının silsilesi kendi kerden-i cân ve teninde hüveydâ olmayan, kimse ile hemnişin ve âşinâ ve tekellüm nümâ olmıyayım ne çâre edelim, beni böyle halk eylemişler, kendi ihtiyârımda değilim. 4/157.

● Muhammed Ma'sûmun arabî olarak yazdığı nasîhatıdır. 4/9.

● Muhammed Ma'sûm, yirmibeş yaşında kâyyûmiyyet ile rütbelendirilmiştir. [Kâyyûmiyyet makâmına getirilmiştir]. 3/103.

● Muhammed Ma'sûmda mafsâl ağrısı var idi. 5/147.

● Muhammed Ma'sûmun vefât târihi (1079 h.) Zilhicce 27. idi. Ve hâşiyesi. 5/74.

● Muhammed Seyfeddîn, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 6/243.

● Muhammed Eşref, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 4/238.

● Muhammed Nakşibend, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 6/245.

● Şeyh Halîlullah, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 5/140. [Kıyâmet ve Âhiret: 164.]

● Şeyh Abdül-ehad, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 6/205.

● Muhammed Sıddık, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 6/70.

● Muhammed Ubeydullah, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 6/118.

● Muhammed Sıbgatullah, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 4/189.

● Şeyh Muhammed Sâdık, imâm-ı Rabbânînin mah-

dûmlarıdır. 1/306. [Müjdecî Mektûblar: 580.]

● Şeyh Muhammed Sâdıkın fazîleti. 1/290, 2/22.

● Muhammed Abdüllah, imâm-ı Rabbânînin oğludur. 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Muhammed Zâhid, Mevlânâ Dervîş Muhammedin pîri ve annesinin kardeşidir [dayısıdır]. 1/180. [Müjdecî Mektûblar: 233.]

● Kalb, Allahü teâlânın nazar ettiği mahâldir. Kalbi temiz tutmak gerektir. Ve Hak teâlânın nazar ettiği yeri, halkın nazargâhından çok kötü yapmak, güzelliğe ve süslemekte dahâ aşağı yapmak lâıyk değildir. O temizlik zikre bağlıdır. 4/48.

● Mîhnet ve sıkıntıya katlanmak, muhabbetin icâblarındandır. [Muhabbet sâhiblerine lâzımdır]. 1/140. [Müjdecî Mektûblar: 186.]

● Muhyiddîn-i Arabî, hadîs ilminde üstâd [sözü vesîka] ve fıkhdâ ictihâd makâmında idi. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Muhyiddîn-i Arabî, son gelen ehl-i tesavvufun uydıkları imâmdır. 3/88.

● Muhyiddîn-i Arabî, her gece, işlerini ve hâtırına gelen niyyetlerini hesâb ederek, sevâblarına şükr, günâhlarına tevbe ederdi. 1/309. [Müjdecî Mektûblar: 585.]

● Muhyiddîn-i Arabîyi red edenler, tehlikededir. Onu hatâları ile kabûl edenler dahî tehlikededir. Şeyhi kabûl edeler ve hatâlarını [yanlış sözlerini] kabûl etmiyeler. 3/78.

● Muhyiddîn-i Arabî, raks ve simâ'ı çok şiddet ile yasak etmiştir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Muhyiddîn-i Arabî buyuruyor ki, kerâmeti çok olanlar, son nefeslerinde, bu kerâmetlerin açığa çıkmasından pişmân olurlar. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Muhyiddîn-i Arabînin sözü, imâm-ı Rabbânînin sözün-

den, birkaç derece uzaktır. 4/180.

● Muhyiddîn-i Arabî, âlem, toplanmış a'râzdir [gelip-geçici şeylerdir] demiştir ki, hoşdur [iyidir]. 5/91.

● Muhyiddîn-i Arabî indinde varlıkların mâhiyyeti, Hak teâlânın ilmindeki, ayrı-ayrı tafsilâtlı kemâlâtdır [olgunluklardır]. 3/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 947.]

● Muhyiddîn-i Arabî iki te'ayyüne, te'ayyün-i ilmi ve diğer üç te'ayyüne te'ayyün-i hâricî demiştir. Ve te'ayyün-i ilmi, sûret-i şân-ül-ilmidir, demiştir. 4/85.

● Muhyiddîn-i Arabî, âlem, her ânda ademe gider [yok olur]. Ve onun misli var olur demiştir ki, şühûdîdir. Ve bizim indimizde sâbit değildir. 6/217.

● Muhyiddîn-i Arabînin, büyük dedeleri ki, ölümünden kırkbin seneden çok geçmiştir. Dedelerinin latifelerinden görülen, âlem-i misâlde bir latife idi ki, Şeyh zemânında âlem-i şehâdetde mevcûd olmuştu. Ve beytullahı [Kâ'be-yi] evvelce âlem-i misâlde ziyâret etmişti. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Muhyiddîn-i Arabîye göre şeytân, Medîne-i münevverde medfûn olan o Server-i âlemin "sallallahü aleyhi ve sellem" kendi, hakîkî şekline giremez. Başka sûretlerde de Resûlullah olarak görünemez diyenleri kabûl etmiyor. [Hakîkî sûretini uykuda teşhis zordur]. 1/273. [Müjdecî Mektûblar: 461.]

● Muhyiddîn-i Arabîye göre, dört halifenin hilâfetleri sırası, ömrleri müddetine göredir. Bu kelâm hilâfetlerinde eşid olmalarına delâlet eylemez. Emr-i hilâfet başka, efdal olmak bahsi başkadır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Muhyiddîn-i Arabî indinde küfr ve günâhları, Allahü teâlânın "Mudîl" ismi beğenmekdedir. Bu söz hak ehline muhâlifdir [ya'nî yanlıştır]. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Muhyiddîn-i Arabîye göre, islâm ve küfr [kâfir] cümlelerin meâli rahmetdir [gideceği yer rahmetdir] deyip ve Hak-ın va'dinin hilâfî câizdir, der. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Muhyiddîn-i Arabî hiçbir şey'i aslında kötü ve çirkin bilmez. Hattâ küfr ve dalâlet, îmâna göre kötü sayılır, der. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Muhyiddîn-i Arabî, Hak sübhânehûyu mecbûr zân ediyor. [Sözlerinden öyle anlaşılıyor]. Çok âlimlere muhâlifdir. Fekat, hatâları; keşfi ve ictihâdî olduğundan ma'zûrdur. Ba'zı tâife, şeyhi kötuleyip, dil uzatır. İlmlerini hatâlı görür. Ba'zı tâife de onun bütün ilmlerini doğru bilirler. Bunlar ifrât ve tefrîtdir [fazla ve azdır]. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Muhyiddîn-i Arabî indinde, Nebînin vilâyeti, kendi nübüvvetinden efdaldır. 1/95. [Müjdecî Mektûblar: 135.]

● Muhyiddîn-i Arabî indinde, âhiretteki rü'yet, tecellî-i sûriden ibâretidir. Bu telakkî [görüş] rü'yeti inkârdır. 3/89. [Se'âdet-i Ebediyye: 927.]

● Muhyiddîn-i Arabî, "Hiçbirşey yoktur ki, Onu hamd ve tesbîh etmesin" deki zamirin şey'e a'idiyyetini tahmin ediyor. 4/47.

● Muhyiddîn-i Arabî ve ona tâbî' olanlar, Hak teâlâyâ zâtî ihâta ve yakınlık ve zâtî berâberlik isbât ediyorlar. 3/79.

● Muhyiddîn-i Arabî, vahdet-i vücûda inanıp, mümkün varlığı, aynı Allahü teâlânın varlığıdır, demiştir. 3/73.

● Muhyiddîn-i Arabî ve tâbî'lerinin, "herşey odur" ta'bîrleri, herşey onun zuhûrâtıdır, ma'nâsındır. 6/16. [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Muhyiddîn-i Arabî ve tâbî'leri, sıfata ayn-i zatdır, dediler. 1/310. [Müjdecî Mektûblar: 587.]

● Muhyiddîn-i Arabî, Fütûhât-i Mekkiyye'sinde, "Cem'i Muhammedî [Muhammed aleyhisselâmin kemâlâtı], Cem'i ilâhiden genişdir. Zîrâ, ilâhî hakikatlar ve mahlûkların hakikatları bir aradadır, diyor. Bilmez ki, orada ancak, ülûhiyyet mertebesinin zillerinden, görüntülerinden bir zıl vardır. O mukaddes mertebeye göre, Cem'i Muhammedînin hiç mikdârı yoktur. [Onun yanında hiç kalır.] 2/71.

● Muhyiddîn-i Arabînin, cem'i Muhammedî, cem'i ilâhîden genişdir, sözünün te'vîli. 4/173.

● Muhyiddîn-i Arabî, hâtemünnübüvve [son Peygamber], ba'zı ilm ve ma'rifetleri, Evliyânın sonuncusundan alır, demiştir. Ve kendini vilâyet-i Muhammedînin sonu bilir. Bu sözün te'vîli, Pâdişâhın hazînedârlarından birşey alması gibidir. 3/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● Muhlis, niyyeti yenileyen, zorla ihlâs elde eden kimse-dir. 5/23.

● Muhlas, niyyeti yenilemeyi ve zorla ihlâs elde etmeği geçip, hakîkate kavuşmuştur. 4/172.

● Muhlislerin kusûrları afv olunur. 1/239. [Müjdecî Mektûblar: 332.]

● Mezheb taklîdi lâzımdır. 3/22

● Mir'ât-i kâinâtta [kâinât aynasında], görülen cemâl değil, cemâlin zıllıdır. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Mir'ât-i ademde [yokluk aynasında] mün'akıs olan [aks eden, görülen], kemâlâtın ve sîfâtın kendi aslına katılması, sîfâtların tecellîlerinin üstünleridir. 5/109.

● Murâdlar ve istekler, matlûbun yolunu örten perdelerdir. 5/115.

● Murâdiyyet [istenilmiş olmak] cezbenin önce olmasıdır. 3/117.

● Murâdiyyet eshâbını [Murâdlar yolunun yolcularını], şeyhin aracılığı olmadan cezb edip, işini bitirirler. 1/292. [Müjdecî Mektûblar: 542.]

● Murâdlar yoluna, ictibâ yolu derler. 3/117.

● Murâkabe, kul, Allahü teâlânın devâm üzere kendini bildiğini, ilmi olduğunu, huzûrunda olduğunu bilmektir. 5/81.

● Murâkabe, bâtinî ve zâhirî hisleri, matlûbu bekleme yolunda toplamaktır. 5/113. [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Murâkabe-i zât, Nakşibendiyye yolunda kıymeti yoktur. 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● "El-mer'ü me'a men ehabbe" [Kişi sevdiği ile berâber olur] hadîs-i şerîfi, hicrân ateşi ile yananlara tesellî vermektedir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Mürebbî-i hakîkî [hakîkî yetiştirici] ve hakîkî terbiye edici, Hak teâlâdır. 6/222.

● Mürebbî-i hakîkî [hakîkî yetiştirici], Hak sübhânehu ve teâlâdır. 4/235.

● Mürşid olan âbâ ve ecdâdını [baba ve dedelerini] taklîd eden ve amelleri ile amel eden, kâmil olmanın çocuk için mürîd ahz eylemek [kabûl etmek] câiz değildir. 5/77.

● Mürşidin tâlibe teveccühü, lafza-i celâl [Allah] zikr ederken de, nef-yi isbât zikrinde de [Lâ ilâhe illallah] mü-sâvîdir. Ve teveccüh edene zikr etmek lâzım değildir. 5/131.

● Maraz-ı zâhirî [bedenî hastalık], iş görmeği güçleştirdiği gibi, kalb hastalığı da, ibâdet yapmağı güçleştirir. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Maraz-ı kalbînin [kalb hastalığının] başı, mâsivâyâ bağlanmaktır. 4/71.

● Marâz-ı kalbîye [kalb hastalığına] tutulmuş olanın hiçbir ibâdet ve tâ'atı makbûl değildir. Belki zararlıdır. 1/105. [Müjdecî Mektûblar: 153.]

● Marâz-ı kalbî [kalb hastalığı], Allahü teâlânın emrlerine ve yasaklarına, kalbin tâm inanmamasından ibâret-dir. 1/191. [Müjdecî Mektûblar: 243.]

● Mürîd [Allahü teâlâ], hayr ve şer irâde edicidir. Ve lâkin, şerlerden râzı değildir. 6/62.

● Mürîdler, inâbet yolu ile vâsıl olur. [Mürşide bağlanarak ve çalışarak] hayâtındaki bir mürşidin sohbetine muhtâcdırlar. 5/101.

● Mürîd, bu âyet-i kerîmede zikr olunan sıfatla sıfatlan-

miş olması lâzımdır. [Tebûk gazâsına katılmıyan üç sahâbi pişman oldular. Yer yüzü kendilerine daraldı. Mâtem tuttular. Tevbeden başka çâre olmadığını anladılar. Tevbele-ri kabûl edildi. Allahü teâlâ geçmiş günâhları afv eder.] Tevbe sûresi. Â. 118.] 6/25.

● Alçak dünyânın çöplüklerine bağlanıp [âşık olup] ve süsüne aldanmıyalar ve onun çok câzip [renkli]liği ile renk- lenmiyeler. Geçici ve yok olucudur. Sâbit değildir. Bir şe- kere bulanmış zehrdir. Ve altın kaplanmış necâsetdir ki, ebe- di ölüme ve sonsuz hüsrâna götürür. 6/135.

● Müstehab, Hak teâlâyı dost eder ve rızâ-yı ilâhîye ve- siledir. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Mescid-i Nebevîde edâ olunan nemâz, onbin nemâza mu'âdildir (eşiddir). "H." 4/64.

● Mesh-i serde [başın mesh edilmesinde], kulak ve en- senin mesh edilmesinde ihtiyâtlı hareket etmek lâzımdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Müskirâtndan [ve uyuşturucudan] kaçınmak lâzımdır. Ve hepsini dahî hamr [şerâb] gibi harâm ve müstenker ka- bûl ve i'tikâd edeler. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Her müslimân kendi kudreti kadar verir ve lutf eder. Kudreti olmadığı hâllerde, mâzeret sâhibidir. 4/31.

● Müslimânın malının hurmeti, kanının hurmeti gibidir. "H". 6/55. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 348.]

● "Müslimâna bir zahmetin gelmesi, onun günâhı sebe- bi iledir." "H". 4/119.

● Dünyâda görülen şeylerin hepsi, zıllara bağlıdır ve hayâlden kurtulmuş değildir. 6/203.

● Müşâhede-i kalbî [kalbî müşâhede], ba'zı büyüklerden rivâyet olunmuştur. Lâkin onlara ol makâmndan yükselme vâkî' olmamıştır. Son nefese kadar bu müşâhedeye bağlan- mışlardır. 5/68. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 344.]

● Meşâyihin rûhlarından istifâde etmeğe ve onların yar-

dımına mağrur olmıyalar [aldanmıyalar] ki, o görünenler, kendi şeyhinin latîfeleridir ki, o sûretlerde görünmüşdür. Değişik şeylere bağlanmak, hüsrâna mücibdir. 1/292. [Müj- deci Mektûblar: 542.]

● Meşâyihin ekserîsi rûh ve sırdan haber verdi. Az kim- se, hafîden haber vermişdir. 1/294. [Müjdecî Mektûblar: 551.]

● Müşrik o kimsedir ki, Hak teâlânın gayrinin ibâdeti- ne tutulmuştur. [Mahlûkâta ibâdet eden müşrikdir]. Eğer- çi vücûb-i vücûdda ortağı yok, derse de. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Müşrikler necs-i ayn değildir. [Müşriklerin bedenleri necs değildir]. Onların necâsetleri, i'tikâdlarının pisliğidir. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Müsâfaha her görüşmekde sünnetdir. Muayyen vakt ta'yîn etmek bid'atdır. 4/197. [İslâm Ahlâkı: 549.]

● Mudga (yürek). 3/64.

● Mudga-i kalbiye [kalbin eti=yürek] âlem-i halkdandır. Ve yeri sinedir [göğüsdür]. 6/225.

● Mudga sol cânibde [sol tarafda] bulunmaktadır ki, âlem-i halkdandır. 2/21.

● Mudga, on parçadan birleşmiş olup [meydâna gelmiş olup], her birinin tasfiyesinden sonra, aslın zuhûruna kâbi- liyeti olur. 4/20.

● Mat'ûmât-i lezîze [lezîz yiyecekler] ve melbûsât-ı ne- fîse [nefis giyecekler] kullanırken, nefsin arzûlarını düşün- memek gerekir. 1/70. [Müjdecî Mektûblar: 93.]

● Mutlakı mukayyed nasıl bulur. [Hakîkî varlığı, varlı- ğı başkasına bağlı olan nasıl bulur.] Ve sonsuzu, sonu olan nasıl kavrayabilir. 5/120.

● Matlûba kavuşmak, şerî'ate uymakla mümkündür. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Matlûb tarafından bildirilmeden, her ne ki kendi tara-

findan söylerse, kendinden söylemiş olur. Bu sûretle her ne ki matlûbu medh etse, kendini medh etmiş olur. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Matlûb-ı hakîkiden [hakîkî matlûbdan] her ne hâsıl olursa, kavuşanın anlayışının tehammülü kadardır. Ve onun kâbiliyyet ve anlayışına bağlıdır [anlayışı kadardır]. Matlûb ise, bu bağlardan uzak ve berîdir. [Onda yokdur ve Ondan ayırır]. Ve bu bağlardan çözülmüş ve ârîdir [arındırılmışdır]. Şimdi icâb eder ki, himmetin fazlalığı bir mertebeye ola ki, idrâk kaydlarından [bağlarından] ve isti'dâd bağlarından dahâ üstün ola. Zîrâ mümkün, mâdem ki, imkân bağları ile bağlanmışdır, hakîkî matlûbdan nasıl hisse alabilsin. Mahlûk olmakdan temâmen uzak olmak mümkün değildir. 4/167.

● Matlûba sevgiden dolayı, onu beklemek, matlûbda kendinden geçmekden dahâ üstündür. 6/77.

● Matlûbu bu kısa dünyâ hayâtında, ona da'vet olunmuşken, [kucağına çekemiyen, kavuşamıyan], yarın huzûr-ı ilâhiye ne yüzle gider ve ne hîle ile behâne ve özr diler. 4/102.

● Matlûbu kendinde aramak lâzımdır. Kendinden hâricde bulunmaz. 6/49.

● Matlûb, âfâk ve enfüsün dışındadır. 6/183.

● Matlûb görünmeğe başlayınca [müşâhede olununca], biçâre tâlib, yokluk sahrâsında kaybolup, ondan nâm ve nişân kalmaz. 6/181.

● Matlûb, fenâ ve bekânın, tecellîlerin ve zuhûrların, görme ve görülmenin, söz ve ma'nânın, ilm ve cehlin, ism ve sıfatın, zannedilenin ve hayâlde düşünülenin ötesindedir. 4/116.

● Mezâhir-i cemîleye [güzel görünenlere] istiyerek ve tekrâr bakmak câiz değildir. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Mezâhîr-i cemîleden [güzel görünenlerden] olan haz ve lezzet ve babanın oğlu ile ve kardeşin kardeş ile ülfeti hilet dendir [dostluk dandır]. Muhabbet başkadır. 3/87.

● Karanlık geceleri zıkr vazîfeleri ile aydınlatmağı ve seherlerde ağlamağı ve istigfârî ganîmet bileler. 4/40.

● Mazlûma yardımın fazîleti hakkında hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Mu'âz ibni Cebel hadîs-i şerîfinde, Resûlullahın "sal-lallahü aleyhi ve sellem" gördüğü rû'yâda hitâb-ı ilâhî... 5/5.

● Ma'rifet, zât-ı ilâhînin sırlarını keşf etmektir. Kerâmet, mahlûkların hâllerini keşf etmektir. Birincisi makbûldür. 4/50. [Kıyâmet ve Âhiret: 161, Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328.]

● Me'âsinin [günâhların] ve ahkâm-ı ilâhîyyeye bağlanmamanın [günâhların] zulmeti, insanın îmân nûrunu selâmete erdirmez [îmân nûrunu söndürür]. 1/96. [Müjdecî Mektûblar: 138.]

● "Günâhlar küfre götürür" hadîs-i şerîfi. 5/110. [Fâide- li Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● "El-mualecetü bil iddâdî." "Ya'nî zıddı ile ilâc eylemek lâzımdır." 2/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 429.]

● Me'âsî [günâhlar] yayıldığı vaktde, Hak teâlâdan gelen azâb, bütün ümmete gelir. İnsanlara isâbet eden azâb, sâlihlerle dahî isâbet edip, sonra Hak teâlânın magfiretine ve rıdvânına mazhar olurlar. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh"ın vâlidresi Hind "radiyallahü anhâ"nın fazîleti. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh" ve onun ile berâber olan Eshâb-ı kirâm hatâda idiler. Fekat, hatâ ictihâdî idi. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh"ın atının burnuna giren toz, Ömer ibni Abdül'azîzden efdaldır. 1/66. [Müjdecî Mektûblar: 90.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh" hakkında Resûlullah "sal-lallahü aleyhi ve sellem" hayrlı düâ etmiştir. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh"ın hatâsı, Veysel Karnî ve

Ömer Mervânînin sevâbından hayrlıdır. 1/120. [Müjdecî Mek-tûblar: 168.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh"ın hilâfeti, Alî "radiyalla-hü anh" zemânında hakîkî değil idi. Ondan sonra, âdil imâm oldu. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ma'bûd, maksûd [gâye, kavuşulmak istenen] ma'nâsı-nadır ki, ona kavuşmak için her dürlü zillet ve aşağılanmak icâb etdirir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Mu'cîze-i Kur'âniyye [Kur'ân-i kerîmin mu'cizesi], diğ er mu'cizelerden kuvvetli ve devâmlıdır. 1/107. [Müjde-ci Mektûblar: 155.]

● Mu'cîzeye tâlib olan, kâfirler ve inkâr ehlidir. Hiçbir mü'min mu'cîze taleb etmemişdir. 1/292. [Müjdecî Mektûblar: 542.]

● Ma'dûm-ı mutlak [mutlak yokluk], ne vücûd ve ne sâ-bit olması i'tibârıyla şey değildir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Ma'dûm-ı mümkün için [mümkünün yokluğu için], vü-cûd-ı aynîden mukaddem [şu görülen varlığından önce], me-şîyyetin sübûtu vardır. [Önceden yok idi denilebilir]. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Ma'dûm-ı mutlak [mutlak yokluk] ne sübût i'tibârıyla ve ne vücûd i'tibârıyla şey değildir. Ammâ, mümkün olan yok-luk için, şu görülen varlığından önce, Allahü teâlânın irâde-siyle (Kün=ol) emrine muhâtab olup ve te'sîri kabûl eder ve vücûdü hâricde mevcûd olur. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Mi'râcda, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" im-kân dâiresinden çıkarak, ezel ve ebedi bir ânda gördü. 1/283. [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Ma'rifetin ma'nâsı. 3/90.

● Ma'rifet iki nev'dir. Âlimlerin ma'rifeti, bakmağa ve delîl getirmeğe bağlı olup, nefis yine serkeşdir. Sôfilerin ma'rifetinde, sâlikin nefsi fânî olmuştur. 5/61. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 341, Kıyâmet ve Âhiret: 99.]

● Ma'rifet, ma'rûfda fenâ olmakdan ibâretidir ki, hakîkî ölümdür. Ve bu ölüm, derd ve muhabbetin neticesidir. 4/227.

● Ma'rifet, ilmin ötesi olup, buna, (idrâk-i basît) de der-ler. 1/38. [Müjdecî Mektûblar: 41.]

● Ma'rifet-i eşyâ [eşyâyı bilmek] yalnız kalbe has değıl-dir. Kalb fânî olunca, zâhir yine bilmektedir (âlimdir) 3/93.

● Ma'rifet-i ilâhî [Allahü teâlâyı tanımak], hârikul'âde şeylerden ve mahlûkâta âid gizli şeyleri keşf etmekden da-hâ üstündür ki, ma'rifet, Allahü teâlânın zâtının sırlarını keşf etmektedir. Pes; ma'rifet ile hârikul'âde şeyler arasındaki fark, Hâlık ile mahlûkun farkı gibidir. 4/50. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhiret: 161.]

● Ma'rifetullah ki [Allahü teâlâyı bilmek ki], idrâk-i basît [geniş idrâk] ma'nâ olmak üzere, Velîler indinde ka-rar verilmiştir. Ve insânî kemâlleri ona bağlı kılmışlardır. Onun dahî temâm olup ve kemâl bulması, nefsin kemâl ve itmînânına bağlıdır. 4/64.

● Ma'rifetin sûreti ve bunun îmânda mu'teber olduğu. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ma'rifet-i Hüdâ [Allahü teâlâyı tanımak] şu kimseye harâm olsun ki, kendini frenk kâfirinden üstün bile. 1/261. [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Ma'rifet-i Hüdâ [Allahü teâlâyı bilmek] celle sultânü-hu, şu kimseye harâmdır ki, onun bâtınında [kalbinde, rû-hunda], bir zerre dünyâ muhabbeti ola. 2/38. [Se'âdet-i Ebe-diyye: 745.]

● Ma'rifet-i Hüdâ [Allahü teâlâyı tanımak]dan âciz ol-duğunu idrâk etmek, yükselme mertebelerinin sonudur. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ma'rifet-i Hüdânın [Allahü teâlâyı tanımının] vâcib ol-ması, zât ve sıfatı tanıma konusunda şer'î atde bildirilenle-re âiddir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ma'rifet-i Hak sübhânehu [Allahü teâlâyı tanımak] fe-

nâ ve bekâya bağlıdır. 6/153. [Cevâb Veremedi: 362.]

● Ma'rifet-i sôfiyye [sôfiyyenin tanınması] mu'teber ve hakikî î mânâ kavuşmağa sebebdir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ma'rûf ve münkerin ta'rîf ve taksîmi. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ma'lûmun olmıyan [tanınmadığın] kimseye yumuşak davranırsan ve senden kesilmiş olan kimseyi ziyâret edersen, sana zulm eden şahsı afv edip ve seni mahrûm eden kimseye ihsânda bulunursan, Allahü teâlâ derecenı yükseltir, terfi' buyurur. "Hadîs-i şerîf." 4/147. [Herkeselâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Mu'avvizeteyn tekrârı, elemin def'i için ganîmetdir. 2/32. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Ma'kûlâtta [akla dâir şeylerde, düşüncelerde], vehmden gelecek ihtilâfdan emîn olunmaz. Rü'yetde [görmekde] ise, kalbin itmînânı mevcûddur. 3/43. [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● Müflisânım âmede der gûyi tû,
şey'en lillahi ez-cemâl-i rû-yi tû.

[Biz müflisleriz. Senin köyüne gelmişiz.

Allah rızâsı için, cemâlinden bize birşeyler ver]. 4/163.

● Muktediyât-i bedeniyeden [bedenî ihtiyâclardan], ve ihtilât-ı halkdan [insanlar ile haşr-neşr olmakdan] kurulmağa imkân yokdur. 4/160.

● Mukarrebler, Allahü teâlâdan gayri bir şey istemezler. Cenneti, Onun râzı olduğu yer olduğu için isterler. 1/35. [Müjdeci Mektûblar: 38.]

● Mukallidler, âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfden kendi anladıklarına uymayıp, müctehidlerin anladıklarına uyarlar. [Bunun için, tefsîr kitâblarını okumamalı, dört mezhebden birine uymalıdır. Müctehidlere uymak lâzımdır.] 1/312. [Müjdeci Mektûblar: 591.]

● Mükâtebe [büyüklerle mektûblaşmak], ma'nevî bağ-

lantıyı kuvvetlendirir. Ve gıyâbında ona teveccüh edilmesine sebep olur. 4/42.

● Mükâşefe [keşf etmek], sıfat mertebesinde hâsıl olan hâle derler. 3/119.

● Mektûbâtın mütâle'asını lâzım bileler ki, fâidelidir. 1/237. [Müjdeci Mektûblar: 329.]

● Mekk-i Hüdâvendî celle şânühûdan [Allahü teâlânın aldatmasından] emîn olmayalar. Ve dâimâ sığınalar ve yalvaralar ki, büyük işde karışıklık olmaya. 6/209.

● Bir mekrûh ki, mubâh mukâbili ola, tahrîmî mekrûhdur. Yatsıyı gece yarısına te'hîr etmek gibi. 1/29. [Müjdeci Mektûblar: 18.]

● Mekkûhdan kaçınmak ve bir edebe riâyet; zıkr, fikr ve murâkabeden efdaldır; dahâ fâidelidir. 1/29. [Müjdeci Mektûblar: 18.]

● Mekşûfât ve meşhûdât, zilâl-i matlûbdur. [Keşf olunanlar, görülenler, matlûbun zilleridir.] Ayn-i matlûb değildir. [Matlûbun kendisi değildir]. 4/156.

● Meleklerin adedi, cin ve insanların toplam adedinden kat-kat fazladır. 4/11.

● Melekler, aslı görenler, asla teveccüh etmiş olanlar [asla bağlanmış olanlar]dır. Onlar hakkında zılliyyet şübhesi yokdur. 2/12.

● Melekler, Hak teâlânın kullarıdır. Hatâ ve yanılmakdan korunmuşlardır. Yemek ve içmekden uzak, kadın ve koca [erkek-dişi] olmakdan uzaktırlar. Ba'zıları risâlet ile seçilmişlerdir. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Melekler, imkân dâiresindedirler. Mahlûkdurlar. [Nasıl oldukları bilinirler.] 1/287. [Müjdeci Mektûblar: 495.]

● Meleklerin ba'zısı, ateş ile kardan yaratılmışlardır. 1/260 [Müjdeci Mektûblar: 369.]

● Meleklerin hakikatleri, İsrâfil aleyhisselâmın hakîka-

tından meydana gelmiştir. 3/121.

● Melâike-i illiyyîn ki [yüksek melekler ki], Allahü teâlâyâ yakın olanlardır. Onların dahî te'ayyünâtının başlangıcı, te'ayyün-i vücûdudur. 3/113.

● Melekler, kendi hakikatlerinin üstüne çıkamaz. İnsanların üstünleri, meleklerin hakikatlerinin üstüne çıkarlar. 4/183.

● Melâhat, güzellik için güyâ bir merkezdir. Sabâhat, o merkezin dâiresidir. 3/93.

● Melâhat, sabâhatın üstüdür. Melâhate kavuşmak, sabâhat derecelerini kat etdikden sonra ortaya çıkar. 3/93.

● Melâmiye yolu, sôfiye elbisesini giymiş ve tarîkatın mubâhlarına yapışıp, şerî'ate yapışmağı avâma âid bilir ki, bu zân ve i'tikâd, ilhâd ve zındıklıktır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Memlehaya [tuz içine] düşen insan, tuz olup, alış-ve-rişi câiz olur. 3/52.

● Mümkün [yaratılan] vâcibin [yaratanın] aslını, hakikatini nasıl idrâk edebilir. Sonradan olanın, devâmlı var olanı kavraması hayâldir. Ebedî mahrûm kalmak, hüsrâna uğramak ve eleme düşmek elbette olur. 5/52.

● Mümkünün [yaratılanın] vâcib-i teâlâdan nasîbi, ayrılıktan harâb ve bitab düşmek, anlıyamamak ve hayretidir. 3/79.

● Mümkünün [yaratılanın] olgunluğu, kullukta tam olmak ve Allahü teâlânın ilahlığını kabûl etmektir. 4/173.

● Mümkînâtın yaratılmasına sebep, sevgidir. 3/87.

● Mümkînât [yaratılanlar] her şer ve fesâdın kaynağıdır. 2/98 [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Mümkün için zât yokdur. Cümle görünenler, i'tibârât-i zâtîyyedir. Ademdir [yokluktur] ki, birşey değildir. Mümkünün zâtı durumunda olan sıfat ve fi'ller de emânetdir. 5/50.

● Mümkînâtı üç kısma taksîm eylemişlerdir. Âlem-i ervâh, âlem-i misâl, âlem-i ecsâd [madde âlemi]dir. Âlem-i misâle berzah [geçid] derler ki, âlem-i ervâhla, âlem-i ecsâd arasındadır. Âlem-i ervâh ve ecsâdın ma'nâları ve hakikatları, âlem-i misâlde, latifelerin sûretleri ile ortaya çıkar. Âlem-i misâl, hadd-i zâtında sûretleri ve şekilleri ihtivâ etmez. Sûret ve şekli ona, diğer âlemden aks etmiştir. Âlem-i ervâh, âlem-i misâlin üstüdür. Rûh, âlem-i misâle gitmez. Âlem-i misâl, görmek içindir. Olmak için değildir. Var olma yeri âlem-i ervâh ve ecsâddır. [Rûh âlemi ve madde âlemidir]. 3/30 [Se'âdet-i Ebediyye: 88.]

● Mümkünün yaratılmış olmasının alâmeti, ihtiyâc sâhibi olmasıdır. 3/63.

● Mümkün, kendi parçaları ile mümkündür. Ve kendi sûreti ve hakikati ile mümkündür. Te'ayyün-i vücûbî mümkün niçin olur. Mümkünün hakikati gerektir ki, mümkün ola. Mümkün, Vâcib teâlânın mahlûkudur. Ve ol dahî mümkün Hâlîküdür. 3/121.

● Mümkün, kendine yönelmiş ve Allahü teâlâdan yüz çevirmiş iken, yine kendi aslına muhabbeti ve meyl-i tabî'isi vardır. Kendini bilsin ve gerek bilmesin. Belki kendine olan muhabbeti, hemen fil-hakika kendi aslı ile alâkalıdır. Çünkü, muhabbete teâlluk eden güzellik ve kemâl, asıldan gelmektedir. Kendinde adem (yokluk) ve çirkinlikden gayri yokdur ki, muhabbet olsun. [Ya'nî muhabbet yokdur.] 3/79.

● Mümkünün güzellik ve iyiliği, Allahü teâlânın yüksek mertebesinden zıl yolu ile gelmiştir. Mümkünün zâtı [kendisi], onun sâdece şer olan adem-i zâtîsi [yokluğu] vâsıtası ile çirkinlik ve noksanlıktır. Mümkünün güzellik ve iyiliği her ne kadar vücûddan gelmiştir. Ammâ, yokluk aynasında görülmekle, ayna hükmünü almış ve kötülükten hisse almıştır. Ve noksanlık kazanmıştır. Mümkün, aslı [zâtı] çirkin olduğu için, bu güzellikden aldığı lezzet kadar, hâlis güzellikten lezzet alamaz. Çöpçüye kötü kokudan hâsıl olan lezzet, iyi kokudan hâsıl olmaz. 3/97 [Se'âdet-i Ebediyye: 755.]

● Mümkün-i fakîr [muhtâc olan mümkün], Vâcib-i teâlâyâ ayna olması mümkün değildir. Belki Vâcib-i teâlâ, mümkün aynadır. 3/121.

● Mümkünün kendisi ademdir ki, o aynada, kemâl sıfatın aks etmesi ile, vücûdu gösterir olmuştur. Ve bu aks etme vâsıtası ile, ademîyyet-i zâtîyyesini [zâtî yokluğunu] ve noksanlık ve yaratılışındaki şerri unutup, emânet olan kemâlât sebebi ile kendini hayr ve kâmil hayâl eylemiştir. Ve bu fâsid hayâlden ve cehl-i mürekkebdan dolayı, benlik ve kendini beğenmenin kaynağı olmuştur. 5/133.

● Mümkünde hayr ve kemâl kısmından ve vücûd ve vücûdün tâbî'lerinden [bağlılarından] her ne mevcûd ise, vücûb mertebesinden istifâde edilmiş, emânet olarak alınmıştır. O mertebenin sıfatının yansıması ve parlamasıdır. 4/88.

● Mümkün [yaratılan], her ne kadar, Allahü teâlâyâ "celle sultânühü" yaklaşıp, kemâl dereceleri tahsîl eylese, rûh ve beden olarak yine mahlûkdur. Ve sonradan olmadır ki, bütün mâsivâ, Allahü teâlâdan gayri ne varsa hepsinin hâdis olmasında, din sâhiblerinin icmâ'i hâsıl olmuştur. İnkâr eden kâfirdir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Mümkînâtın hepsi, gerek asl ve değişen sıfatlar olsun ve gerekse âlemler ve akıllar, var olmakda ve varlıkda kal-makda Hak sübhânehuya muhtâcdır. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Mümkünler [yaratılanlar] zât sâhibi değildir ki, sıfat o zât ile varlıkda ola. Bütün varlıkları [yaratılanları] varlıkda dur-duran Allahü teâlânın zâtıdır. 2/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 968.]

● Mümkînâtın [yaratılmışların] yaratılmasından maksad, onlara, ni'met vermek ve ihsânda bulunmaktır. Yoksa, onların vâsıtası ile, isimlerin ve sıfatların kemâlâtı hâsıl olmaz. İsmiler ve sıfatlar kendi kendine kâmilidir. Hiçbir zuhûr ve mazhara [görüntüye ve birşeyde bunları gösterme-ge] ihtiyaçları yoktur. Bütün kemâlât Hak teâlâda vardır. Kuvveden fi'le çıkacak değildir ki, onun meydana gelmesi bir emre bağlı ola. Görmek ve görünmek kendinden ken-

dine olur. Bilen ve bilinen ve söyliyene ve işiten kendidir. Bütün kemâlât, o makâmda nasıldır denilemez, anlaşılamaz. Ünvânı ile ayırd olunurlar. O makâmda, hem icmâl, hem taf-sîl vardır. 3/113.

● Mümkînât [yaratılanlar], âhiret hayâtında, sıfatın varlığında mevcûd olan hüsn ve cemâlin mazharıdır ki [mümkînan Allahü teâlânın hüsnü cemâlini görüyor], lâkin, bu fânî dünyâda mümkünin yokluğu ciheti terbiye edilip, sıfatın muhtemel yokluğunda görünen güzellik ve iyiliğe mazhar kılınmıştır. Zîrâ, vâcib olan sıfatların mevcûd olan yönlerinde güzellik ve iyilik var olduğu gibi, yokluk ihtimâlleri yönünde dahî güzellik ve iyilik sâbitdir. Lâkin yoklukda görülen güzellik onunla örtülmüş gibidir. Onun için âhiret ni'metleri makbûl ve râzı olunan şeylerdir. Dünya ni'metleri ise, râzı olunmayan şeylerdir. 4/123.

● Mümkünlerin hakikatleri İmâm-ı Rabbânî indinde, Allahü teâlânın "celle sultânühü" ilminde mufasssalar [teferruatlı ve geniş olarak] bilinen yokluklar olup, ilm hânesinde açıklanan, Allahü teâlânın ism ve sıfatları bu yoklukların ba'zısında yansımasıdır. 3/59.

● Mümkînâtın cümlesi, ba'zan var, ba'zan yokdur. [Kayd-ı yoklukdur.] Bunlar mutlak yokluk değildir. 5/50

● Mümkînât, vehm mertebesinde yaratılmışdır. Ayrıca hâricde değildir. Allahü teâlânın yaratması ile görünmekdedir. 4/5.

● Mümkînât [yaratılanlar], isimlerin ve sıfatların zillerinin görünüşleridir [aynasıdır]. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Mümkünler, a'razların topluluğudur. Zâtîyyet ve cevherlik onda bulunmaz. 4/5.

● Mümkünler, ism ve sıfatları gösterdiği için, sıfatlardan fâidelenemezler. Yokluğun sıfatı olması, sâlikin zâtının yok olmasıdır. Zîrâ onun zâtı, sıfatın ötesinde, başka birşey değildir. 6/167.

● Mümkînât, vücûddan uzaktır. [Hakikî varlık değildir.]

Mevcûddur. Yaratılmışdır.]. Bir adem [yokluk] olup, kemâlâtın yansıması sebebi ile görünüş peydâ eylemiştir. [Görünüş kazanmıştır.]. 4/217.

● Mümkünlerde herbir ism için çok ziller vardır. 4/47.

● Mümkünlerin ziller olması, yolculuk esnâsındaki sâlikler içindir. Kavuşanlar için, zillî ilâhî yokdur. 3/121.

● Mümkünler, Allahü teâlânın ism ve sıfatlarının aynasıdır [yansıtmaktadır]. Allahü teâlânın zâtını göstermezler. 3/88.

● Mümkünler, sıfatın zıllıdır. Şu'ûnların zıllı değildir. 3/25.

● Mümkünler, isimlerin ve sıfatların kemâlâtının, vehm ve his mertebesinde görünmesidir. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Mümkünler, vücûd sıfatının kemâlâtının zillerinin yansıması ile [mevcûd olmadığı hâlde] görünmekdedirler. Aslın kemâlâtı parlayınca, zillerin kemâlâtı yok olup, asla kavuşup, ârif dahî yokluk sahrâsına teveccüh ile [yönelmek ile] hakikî fenâ hâsıl olur. 6/213.

● Mümkînât ne ayn-ı zât, ne de gayr-i zâtdır. Meselâ, aynadaki Zeydin sûreti, ne Zeydin aynı, ne de gayrı olduğu gibidir. 6/16 [Cevâb Veremedi: 358, Kıyâmet ve Âhret: 104.]

● Mümkünler, Allahü teâlânın ilmindeki hakikatlerine uygun olarak, dışarıda görülmekdedirler. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Mümkünler, ya'nî mahlûklar, beş latîfenin âlem-i emrdeki asllarının sonuna kadardır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Mümkînât kendilerinde zuhûr ve kendilerini halk eylemek i'tibâriyle kâmil mardî'î ilâhîdirler. Kabîh ve gayr-i mardî olan onu, kesb eylemekdir. 6/62.

● Men istevâ yevmeni fehûve magbûnün "hadîsi". [İki günü aynı olan aldanmıştır.] 6/64

● Men arefe nefsehû fekad arefe rabbehû [Kendini ta-

niyan, Rabbini tanır] hadîs-i şerifinden murâd, insandır ki, on latifeden meydâna gelmiştir. Nefs latîfesi bu latifelerden biridir. Lâkin, latifelerin reisidir. Bu hadîs-i şerîfdeki nefis latîfesinden murâd, mümkündür ki, insanda mevcûddur. [İnsanın dayanak yeridir. İnsan onunla vardır.] 5/137.

● Men seetehû seyyietün ve serretehû hasenetün fehûve mü'minün. "Hadîs-i şerîf". [Yapdığı kötülüğe üzülen, iyiliğine sevinen kimse mü'mindir.] 6/164.

● Men hâme havlelhumâ yüşekü en yeka'afihî. [Harâmlar Allahü teâlânın korusudur. Her kim sürüsünü korunmuş erâzî etrafında otlatırsa, o koruluğa düşmesi yakın olur.] 6/157.

● Men lem yezuk lem yedri [Tatmayan bilmez.]. 6/245.

● Bir kimse bir günâh işler, sonra pişmân olursa, bu pişmânlığı, günâhına keffâret olur. Ya'nî afvına sebep olur. Hadîs-i şerîf. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Men arefe nefsehu, fekad arefe rabbehû hadîs-i şerîfinin ma'nâsı [Kendini tanıyan, Rabbini tanır]. Bir kimse kendi hakikatini, şerirlik [kötülük]ler ve zıdlık ile berâber bilip, her hayr ve kemâli, Allahü teâlâdan gelmiş [Ona âid] bilince, çâresiz, Allahü teâlâyı hayr ve kemâli ile bilmiş olur. 3/65.

● Men dakika bâ'bel kerîmi infeteha [Kerîmlerin kapısı çalınınca açılır]. 1/232. [Müjdecî Mektûblar: 314.]

● Men yûtî urrasûle fekad eta'allahü. [Kim Resûline itâ'at ederse, Allahü teâlâyı itâ'at eder.] Nisâ Sûresi 80. âyet-i kerîmesinin izâhı (...).

● Men lezimel istigfâre ce'alellâhü lehü min külli dîkîn mahracen ve min külli hemîn ferecen ve razekahü min haysü lâ yahtesib. [İstigfâre devâm eden, çok okuyan Allahü teâlâ derdlerden, sıkıntılardan kurtarır. Onu hiç ummadığı yerden rızklandırır.] "Hadîs-i şerîf." 5/80 [Hak Sözü Vesikaları: 344]

● Men iştâka ilâllahi fel-yestemi' kelâmellâh. [Kim Alla-

hü teâlâya müştak ise [çok istiyorsa], Onun kelâmına kulak versin.] 5/139.

● Allahü teâlâ için tevâzu' edeni, Allahü teâlâ yükseltir. 4/17.

● Men kâle lâilâhe illallahü hüdimet erbeatü âlâfin minel kebâir. [Bir kimse Lâ ilâhe illallah derse, dörtbin büyük günâhı afv olur.] "Hadîs-i şerîf" 6/7

● Men arafellahe kelle lisânühü. [Allahü teâlâyı tanıyanın dili söylemez olur.] 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Kur'an-ı kerîmi kendi görüşüne göre tefsîr eden kâfir olur. [Tefsîr ilminden haberi olmıyanlar ve islâm düşmanları, tefsîr kitâbları yazıp, yaldızlı cildlerle satıyorlar. Bunlara aldanmamalı, dört mezhebden birinin ilmi-hâl kitâblarını okumalıdır.] 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Saçını, sakalını müslimân olarak ağartan afv olunur. "Hadîs-i şerîf." 1/88. [Müjdecî Mektûblar: 130.]

● Men senne sünneten haseneten felehu ecrühâ ve ecrü men amileha. [Bir kimse, islâmda sünnet-i hasene yaparsa, bunun sevâbına ve bunu yapanların sevâbına kavuşur.] "Hadîs-i şerîf" 2/57.

● Zengine zenginliği için alçaklık gösterenin dîninin üçde ikisi gider. "Hadîs-i şerîf." 1/138. [Müjdecî Mektûblar: 184.]

● Eshâb-ı kirâma dil uzatanlara, onları söğenlere Allahın, meleklerin ve insanların la'neti olsun. "Hadîs-i şerîf" 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● (Ve minennâsi men-yeşterî lehvel hadîsi) âyet-i kerîmesi, tegannînin yasaklığı hakkında nâzil olmuştur. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Münâfık günâhına kanâ'at edendir. İmânın sûreti onu azâbdan kurtarmaz. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Münâfık, muhabbet iddiâsında bulunup, düşmandan teberrî etmiyendir [kaçınmıyandır]. 4/29. (Se'âdet-i Ebediyye: 90.)

● Münâfık, inkârını kalbi ile yapmakla, nemâzın sûretini yerine getirir. 2/54.

● Minber ile Kabr-i şerîfleri arası, Cennet bağçelerindedir. 4/70.

● Müntehî o kimsedir ki, sevgilinin başlangıcına yetişmiş olup ve seyr-i ilallâhı kat'edip [geçip], seyr-i fillah ehli ola. Ma'sûkun kemâlâtına nihâyet yoktur. Her bir anda bir kemâl ile tecellîye kavuşmaktadır. 6/138.

● Müntehînin yükselmesi, nemâz ibâdetine bağlıdır. 4/194.

● Müntehînin mahlûkların sonuna kadar urucu [yükselmesi], şerî'atin sûretine yapışmak ile olur. Ondan sonra vücûb mertebelerinde seyr [ilerleme] şerî'atin sûretine ve hakîkatine birlikde uymakla olup, bu iş [mu'âmele] ilm şânına kadar varır ki [yükselir ki], burası, Resûlullahın "sal-lallahü aleyhi ve sellem" mebd'i te'ayyünüdür. Bundan sonra ilerlenirse, şerî'atin içi de dışı da yolda kalır. Ârif, şân-ı hayâtda yükselir. Bu şân matlûbun mukaddemesidir. [İstencilenin başlangıcıdır]. [Maksadın kapısı gibidir.] Bu mertebede ârif, kendini şerî'atden dışarıda bulur. Allahü teâlâ koruduğu için, şerî'atin inceliklerinden bir inceliği kaçırmaz. Bu büyük ni'mete kavuşmakla şereflenenler, çok az, hem de pek çok azdır. 1/172. [Müjdecî Mektûblar: 225.]

● Müntehînin rücû'da [geri inişde] zâhiri ve bâtını mahlûklara döner. Fekat mahlûklara bağlanmaz. Halka dönmekle, kalkmış olan perdeler geri gelmez. Yükselirken zâhiri halkla, bâtını hak iledir. 1/95. [Müjdecî Mektûblar: 135.]

● Müntehî, ilm sâhibi değildir demekden murâd, ahvâlin tafsiline âid ilmi yoktur. Mutlaka ilmin yokluğu değildir. 4/88.

● Müntehînin bâtınında [kalbinde, rûhunda], hem vüsûl, hem de zevk-i vüsûl vardır. 2/43.

● Müntehî'i mercû'ünün ünsleri, mahbûbun tâ'at ve ibâdetindedir. Ve onun mahlûkâtının edâ-yı hukûkudur.

Al-el-husûs, mi'râc-ı mü'min olan nemâzda üns-i hâsları vardır. Bir mertebede ki, onun hâricinde güyâ muattal ve bî-kârlardır. Husûsan ki, mahbûbiyyet-i zâtîyye ile müşerref olan ve vilâyet-i Muhammediyyeye peyveste olan cemâ'atin ünsleri tâ'atdardır. Ve himmetleri, tekmil-i nemâza masrûf-dur. Uluvv-i himmetlerinden nâşî, şühûd ve müşâhedeye kanâat etmezler. Zîrâ yakın üzere bilirler ki, bu neş'enin mekşûfât ve meşhûdâtı zilâl-i matlûbdur. Ayn-î matlûb değildir. Ve matlûb-ı mutlak, bu mukayyedât ve müşâhedât-dan müberrâdır. 4/156.

● Mansab sâhibi, elbette ilm sâhibidir. 4/24.

● Ni'met verene şükr, ni'mete kavuşan üzerine aklen ve şer'an vâcibdir. Şükrün derecesi gelen ni'mete göre olur. Allahü teâlânın ni'metlerine şükr, evvelâ: Ehl-i sünnet i'tikâdına göre i'tikâdı düzeltmek, ikinci olarak: Ahkâm-ı islâmiyyeyi ehl-i sünnet âlimlerinin ilmihâl kitâblarından öğrenip, bunlara uymak, üçüncü olarak: Ehl-i sünnet olan sofiyenin yolunda kalbi ve nefsi temizlemektir. Bu son kısım şart değildir, fâidesi büyüktür. İslâmın aslı, ilk iki şarta bağlı ve islâmın kemâli üçüncü şarta bağlıdır. 1/71. [Müjdeci Mektûblar: 94.]

● Münker ve Nekîrin kabrde mü'minlere ve kâfirlere sü-âli hakdır. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Nübüvveti inkâr edenler, îmân ile şereflelenememişlerdir. Ve Enbiyâdan başka bir kimse, bu kelimeyi [tevhîdi] söylememişdir. Nübüvveti inkâr edenler, eğer, Allahü teâlâ vardır, derler ammâ, yâ islâmı taklîd ederler veyâ vücûb-ı vücûdda vâhid bilirler. [Var olan vâcibi bir bilirler.] İbâdete hakkı olmakda vahdâniyyeti inkâr ederler. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Nikâhlı kadından dört adedi ve câriyeden her ne kadar taleb ederse, mubâh kılınmıştır. 1/191. [Müjdeci Mektûblar: 243.]

● Yasaklardan men' etmek husûsunda, korku olmadıkça, emr-i ma'rûf ve nehy-i anil münker eylemek, sizlere

vâcibdir. Eğer korku mevcûd ise, susmak sizlere halâl olur, "hadîs-i şerîfi". 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ölüm sevgiliyi sevgiliye kavuşduran bir köprüdür. 2/12.

● Ölüm ve kıyâmeti tezekkür ve tefekkürden hiç geri kalmıyalar. (Câetirrâcîfetü tetbe uher radîfetü.) [Birinci nefhâyı (sûrun üfürülüşünü), ikinci nefhâ ta'kîb eder.] 6/226.

● Ölüm, âhiret ahvâlinin [hâllerinin] başlangıcındandır. O makâmda şühûd [görmek] dahâ kusûrsuz ve eksiksizdir. 6/203.

● Mevt [ölüm]den herkes korkar. Fekat, ölüm insana fitneden hayırlıdır. "Hadîs-i şerîf". 4/32.

● Mevcûd, nefs-ül-emrde ma'dûm [yok] olmaz. Ve ma'dûm mevcûd olmaz diye i'tikâd [inanmak], hukemânın yoludur ki, âlemin kadîm olmasına müncer olur [bağlı kalar]. Ve inanan kâfirdir. 4/230 [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Hakîkî mevcûdün, mevhûma hiç münâsebeti yokdur. 4/141.

● Mevcûda râzı olup, çoğalmasına tâlib olalar. 6/206.

● Mûsâ aleyhisselâmın mebde-i te'ayyünü kelâm sıfatıdır. 4/88.

● Mûsâ aleyhisselâma cevâben, nemâz sana burhân, oruc Cehennemden siper ve sadaka sıcaktan gölge ve zikr nûrdur, buyuruldu. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Mûsâ aleyhisselâm, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında olsaydı, Ona uymaktan gayri başka şey yapmazdı. 1/249. [Müjdeci Mektûblar: 344.]

● Mûsâ bin İmrân, yâ Rabbî, ziyâde azîz kimdir, dedikde, gücü yeter iken, düşmanını afv edendir, buyruldu. 1/98. [Müjdeci Mektûblar: 141.]

● Mûsâ aleyhisselâm, sevenler halkasının başı ve Resûllerin sonuncusu, muhabbet olunmuşların başıdır. 4/74

● Mûsâ aleyhisselâm, İsâ aleyhisselâmdan dahâ şanlıdır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Mûsâ aleyhisselâm, Allahü teâlâyı görmek istedikde, (Sen beni göremezsın) cevâbını alınca, bu isteğinden vazgeçdi. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Mûsâ aleyhisselâmın fe-ehâfû en yaktülûnî. [Şûara sûresi 14.cü âyet-i kerîmesinde, (beni öldüreceklerinden korkuyorum)] buyurarak, teblîğ-i risâletden özr ve ibâ degildi. Beyân-ı hâl [hâlini beyân] idî. 5/53.

● Şarkı söylemek, ilâhî, kasîde ve tegannî ile mevlid ve Kur'ân-ı kerîm okumak ve dinlemek, bizim tarikatımızda yasaktır. 1/266 sonunda, 3/72. [Kur'ân-ı kerîmî ve mevlidi tegannî etmeden okumak lâzımdır. Çok sevâb olur.]

● Mehdi hakkında, şeyh ibni Hacer bir risâle yazmışdır. Alâmeti ikiyüze bâlig olur [ulaşır]. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Mehdi aleyhirrahme nübüvvet yolu ile vâsıl olmuş, kavuşmuşdur. 3/123.

● Mehdi aleyhirrahmenin [meşhûr olan Mehдинin] asâletden nasîbi, İsâ aleyhisselâm yolu iledir. 4/192.

● Mehдинin "aleyhirrahme" hakîkati, sıfat-ül-ilmidir [ilm sıfatıdır]. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Mehdi aleyhirrahme gelecek. Ve başı üzerinde bir bulut bulunacaktır. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Mehдинin babasının ismi Abdüllahdır ve Eshâb-ı Kehf arkadaşıdır. "Hadîs-i şerîf." 2/68. [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● Mehдинin gelişi, yüzyıl başında olacaktır. Dahâ evvel doğuda, kuyruklu yıldız görülecektir. 2/68, 1/209. [Se'âdet-i Ebediyye: 398, Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Meyyit için düâ, Fâtihâ, sadaka ve istigfâr ve imdâd ve i'ânet (yardım) lâzımdır. 4/178.

● Meyyit için sadaka vermeğe niyyet ederken, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem"i teşrîk (ortak) etmemelidir.

Zîrâ meyyit Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem"e ihdâ (hediye) etmekle bereketlenir. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 500.]

● Meyyit için sevâb niyyeti ile, Allah rızâsı için yiyecek vermek ibâdetdir. Lâkin vakt ta'yîni yokdur. 4/11.

● Meyyit boğulmak üzere olan kimse gibidir. Babasından, anasından ve kardeşinden ve arkadaşından, kendisine gelecek olan bir düâyâ muhtâcdır, beklemekdedir. 1/278. [Müjdecî Mektûblar: 474.]

● Meyyite menkûhasından gayrisinin üçgünden ziyâde kederi meşrû' degildir. 4/11.

● Mirzâ Emânullah Burhânpurînin fazîleti hakkındadır. 6/70.

● Mîzân Hakdır. Ve bu mîzân dünyâyâ muhâlif olup, yükselir ise ağırdır. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Meyl-i tabî'î [içgüdü] ve taleb [istek] farklıdır. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Mü'mine, âsî olan kimseyi görüp, men' etmemek lâyük degildir. [Bunun için, bid'at sâhiblerinin ve harâm işliyenlerin kitâblarını okumamalıdır.] 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ma'rifetullahın meydâna gelmesi [hâsıl olması], mâsivânın temâmına muhabbetden kalbin kesilmesine, azâd olmasına [kurtulmasına] bağlıdır. Bir kalbde iki sevgi bir arada olmaz. 3/36.

● Bir farzın terkine veyâ bir harâm ve yasağın yapılmasına sebep olan nâfile ibâdet mâlâyâ'nîye dâhildir. 1/123

— N —

● Nârdan [ateşden, Cehennemden] kurtuluş, hayr sâhiblerinin seyyidine bağlılık, Cennete girmekde, arkasına takılanların, peşinde gidilenlerin en fazîletlisine uymağa bağlıdır. 4/10. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Nâs'ın [insanların] hayrlısı, Allahü teâlâ için [harâm-

lardan] sakınan, sıla-i rahm eden [akrabâyı ziyâret eden] ve emr-i ma'rûf ve nehy-i münker eden kimsedir. "Hadîs-i şerîf" 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Nâfile nemâz, Kur'ân-ı kerîmi hatm, tesbîh ve tehlîl edince, sevâbını ölmüşlere hediye etmek, etmemekden iyidir. 2/77.

● Nâkıs ile kâmiliden [kusûrlu ile mükemmelden] mürekkab olan şey kusûrludur. 3/73.

● Nâkıs şeyhden, kâmil gelmez [kusûrludan mükemmel gelmez] ve sâlikin [tesavvuf yolcusunun] kâ'biliyeti yok olur. 4/145.

● Nâmûs ve âr, örf ve âdet, nefs-i emmâre hevâsından dolayıdır. [Nefs-i emmârenin isteklerinden dolayıdır.] 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Nübüvvet vilâyetden efdaldır. 1/268. [Müjdecî Mektûblar: 441.]

● Nebînin nübüvveti, kendi vilâyetinden üstündür. 1/261. [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Nübüvvet, aklın erdiği makâmın ötesidir. 3/35 [Se'âdet-i Ebediyye: 481.]

● Nübüvvetde teveccüh halkadır. 2/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 902.]

● Nebî [Peygamber], kendinden önceki bir Resûlün, Nas ile vâkı, hâsıl olan ahkâmına tâbî'dir. İctihâd ve sünnetine tâbî değildir. 2/55. [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● Her Nebînin ayağı altında, bir vilâyet-i hâssa mevcûddur. 1/294. [Müjdecî Mektûblar: 551.]

● Nübüvvet sona ermiş [bitmiş] ve vahy kesilmiş [nihâyet bulmuş] ve din kemâl bulmuş ve ni'met temâm olmuşdur. Hangi hüccet ve senet ile böyle bir dîn-i metini, bir kimse değiştirebilir?, [ya'nî kimse ortadan kaldıramaz], Peygamberlerin vahy ve ilâhî sözü ile tesbît edilen ve kat'î olarak berâberce söylemiş oldukları kelimelerini [hepsin-

de müşterek olan kelimeyi] kendi hayâl ve görüşü ile değiştire ve ortadan kaldıra. [Değiştiremez ve ortadan kaldıramaz.]. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Necâtın [kurtuluşun] sünnete uymakda ve bid'atden sakınmakda olduğunu yakînen bileler. [Bunun için bid'at sâhibleri ile ve harâm işliyenler ile arkadaşlık yapmamalıdır.] 5/89. [Eshâb-ı kirâm: 275.]

● Necât-i uhrevî [âhiretde kurtulmak] ulemânın fetvâsına bağlıdır. Sâlih, sağlam olan ulemânın hilâfına olan keşfler i'tibârdan sâkıttır. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Necâtı [kurtuluşu], Hak teâlânın sonsuz rahmetinden ümmîd edeler. Ve tâ'atı, onun rahmetinin eseri olarak kabûl edeler. 4/92.

● Necâset, her zemân necâsetdir. Bir vakt pis olması, başka vakt temiz olması düşünülemez. [Aynî, kendisi necs her zemân necsdir. Önce ve sonra mubâh olamaz.]. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Nisbet-i bâtın [bâtının bağlılığı] ne kadar yüksek olursa, o kadar cehâlete yakîn olup, zâhiri bî halavet eder. [Zâhir tad alamaz.]. Zîrâ bâtından çok uzak olur. 4/138.

● Günlerin uğursuzluğu, Âlemlere rahmet olanın gelmesi ile bitmiştir. 1/256. [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Nisbet-i bâtın [bâtının nisbeti] ne kadar derk-i zâhire gelmeyip, ondan [bedenden, zâhirin anlamasından] uzak olursa, o kadar çok parlak [nurlu] olur. 4/138.

● Nisbete adem-i ilmden [ilmin yokluğundan] dolayı nisbet-i bâtın [bâtının nisbeti] mutlakâ nefy eylemek mümkün değildir. Zîrâ ekseriyâ vâkî'dir ki, bâtın için bu neş'e [dün-yâya] münâsib bir nisbet hâsıl olur. Ve zâhirin aslâ ona ittîlâ'ı, haberi olmaz [zâhir aslâ onu bilmez] ve nefy eder. 4/61.

● Nisânın [kadınların] intisâbı [bağlanması] câizdir. Mahremleri değil ise, perde arkasında oturup, tarîkati ahz ederler [alırlar]. 1/256. [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Kadınlar ile sohbet [konuşmak], dünyâya bağlanmağa meyle sebebedir. Ve Hak sübhânehudan gâfil eder. [Bunun için, kadınların bulunduğu yerlerde çalışmamalıdır.] 4/171.

● Nisvânda [kadınlarda] şirkin gizlisinden kurtulan ve kâfirlik alâmetlerinden birini yapmıyan çok azdır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Nasihatlerin icâbı ile amel etmek hâsıl olmaz ise de, kusûr ve noksanını i'tirâf dahî hâsıl olur, o da bir devlettir. 3/16. (Se'âdet-i Ebediyye: 102.)

● Nasihat zâhiren acıdır. Se'âdet mend [bahtiyâr] o kimse-
dir ki, onu şeker gibi tenâvül edip, ma'nevî tad almakdan hissedâr ola. 4/112.

● Nazar ber kadem, hîyn-i mürûrda [yürürken] nazarı kadem üzere rast olmaktadır [ayaklarına bakmaktadır] ki... 4/165.

● Nazar ber kadem [Bu yolda ayaklarına bakmak.] 1/295. [Müjdecî Mektûblar: 557.]

● Nüzûl [iniş], uruc [yükseliş] mikdârı olur. 1/234.

● Ni'metleri başkalarına göstermek, hamd etmek olur. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Ni'metler ve hasenât fadl-ı ilâhîdir. Hayrlı işler, vücûd ni'metine bile mükâfat olamaz. 4/119.

● Nefs-ül-emr mertebesi [kendisini görmek], vehm mertebesinden [hayâlini görmekten] ekvâ ve esbetdir. 3/99.

● Nefs-ül-emr mertebesi vehmlerin zevâliyle [yok olması ile] zâil olmıyan [yok olmıyan] vücûd demektir. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Nefs-ül-emrde aynadaki sûret mevcûd değildir. Fekat, tevehhüm ve tehayyül [kuruntuya düşme, hayâle getirme] i'tibârıyla, sûretin husûlî nefis-ül-emrî olur. Birincisi, mut-laka nefis-ül-emrîdir. İkincisi tevehhüm ve tehayyülün tavas-sutuyla nefis-ül-emrî olur. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Nefs-i emmâre. 2/50. (Se'âdet-i Ebediyye: 948.)

● Nefsin makâmı dimâgdadır. 6/67.

● Nefs-i emmâre eşyânın en câhilidir. Himmeti [gayre-ti] kendini mahv etmeğedir. 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Nefs-i emmârenin gâyesi, kendisi gibi bir kimseye bağlı olmayıp, herkes ona bağlı ola. [Ondan emr ala, ona uya.] 3/59.

● Nefs, bizzât, ahkâm-ı semâviyeyi inkâr eder. 3/59.

● İnsanın nefsi, Allahü teâlâyâ isyân, can düşmanı olan şeytânâ itâ'at dilemekdedir. 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● İnsanın nefsi ve vesvese veren şeytân, kendisine düş-mandır. Maksadları, terbiye eden ve ma'bûd olan [tapı-nılan] ve hakîkî ma'bûd olandan insanı uzaklaştırp, [ona itâ'at ettirmeyip], onun mâ-sivâsına bağlarlar. [Mahlûkla-ra bağlarlar.] Ve gizli ve açık şirke delîl olurlar. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Herkesin ene [ben] diye hitâbından [söylemesinden] kasedilen kişi kendi nefsidir. 3/61. [Se'âdet-i Ebediyye: 754.]

● Nefs-i emmâre hayvanlarda yokdur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 35.]

● Nefs-i nâtika, nefis-i emmâre demektir. 1/34. [Müjdecî Mektûblar: 35.]

● Nefs-i nâtikanın hakîkati adem [yokluk]dur ki, vücûdun aks etmesi [yansımaları in'ikâsı] vâsıtası ile, kendini mevcûd tasavvur etmiştir. [Kendini, vücûd vâsıtası ile mevcûd zan etmişlerdir.] 3/61. [Se'âdet-i Ebediyye: 754.]

● Nefs-i emmâre ademdendir. Kötülükleri ademden kesb etmiştir. [Almışdır.] Üstâdî iblîsdir. Lâkin kötülük yapmakda, isyânda, iblîsi geçmişdir. 5/91.

● Nefsin kendisi kötülük ve isyândır. Kendini hayr ve kâ-mil bilerek, cehâletin merkezi [tedâvî edilmiyen şekli] ol-muşdur. 6/229.

● Nefse muhâlefet etmek [vera' üzere] hareket, cihâd-ı

ekberdir. [Büyük cihâddır.] 4/64.

● Nefs, bir merkez, santraldir. Duygular, organlar onun tafsilatıdır [âletleridir]. 1/22. [Müjdecî Mektûblar: 7.]

● Nefsin kalb ile bağılılığı vardır. Gönül vâsıtası ile rûha bağlanır. Rûhdan gelen feyzler, tafsilatlı olarak kalbe ve nefse ve nefsdan his organlarına yayılır. 1/22. [Müjdecî Mektûblar: 7.]

● Nefs-i emmârenin inkârı mevcûd iken, ahkâm-ı islâmiyyeyi delîl [şerî'atleri delîl] ile [akl ve fen ile] anlamak güçtür. Önce nefsi temizlemek zarûrî olup, bundan sonra, îmân-ı hakîkî müyesser olur. 1/46. [Müjdecî Mektûblar: 58.]

● Nefs-i emmârenin azgınlık zemânı olan gençlik zemânında, insan, şeytâna muhâlefetde bulunsa, az bir amel için çok sevâba nâil olur. İhtiyârlık zemânında [ömrün sonunda] güç ve kuvvet kalmaz ve normal şartlar bozulup, [cem'îyyetin sebepleri, perişân oldukda] nedâmet ve pişmânlıktan gayri yapılacak iş yokdur. Ve çok olur ki, o zemâna dahî yetişmek nâsib olmaz. Pişmânlık zemânı yakalanamayıp, pişmânlık nasîb olmazsa, ebedî azâb ve büyük cezâyâ yakalanır. 1/96. [Müjdecî Mektûblar: 138.]

● Nefs-i emmâre üzerine, şerî'atin emr ve yasaklarına uymakdan ziyâde, zor bir iş [şey] yokdur. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Nefs-i emmârenin fesâdâtı semm-i kâtildir. [Nefs-i emmârenin fesâdları yol kesicidir.] Şeytânın ilkâsı ile olan hâricî fesâdlar, kolaylıkla zevâl pezîrdir. [Kolaylıkla izâle edilir.] 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Nefs-i emmârenin harâblığı [mahv olması] şerî'atin sâhibine uymakla olur. Gayr-ı ile mümkün değildir. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Nefse, hayrlı amelleri ityân [yapmak], kötülüklerden kaçmaktan kolaydır. Emrlere uymakda nefsin rızâsının yokluğu, kendisinin bir kayde bağılı olmak istemediğindendir. Emrleri yapmak, yolu ile değildir. Nefse çok zor ge-

len, ona muhâlif olan, men edilenlerden kaçmasıdır ki, bunun ecirî mudâ'afdır. 5/112.

● Nefs, emmârelikden kurtulup, itminânı kavuşmadıkça, şerî'atin aslının hâsıl olması, müyesser olmaz. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Nefsin itminânından evvel meydâna gelen islâmın erkânı, nemâz, zekât ve oruc ve hac ve cihâd ve diğer güzel ameller, amellerin sûretidir. Zîrâ, nefs-i emmâre henüz isyândadır. 4/64.

● Nefsin safâsı [saf olması, temizlenmesi], dalâletdir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Nefsin tezkiyesi [kötülüklerinin izâlesi] mergûbdur [beğenilir]. 3/59.

● Nefsin tezkiyesi, kalbin safâsına ve onu kalbin siyâset eylemesine bağılıdır. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Nefs-i mutmainne, kat'î nas ile Cennet ile müjdelenmiştir. Lâkin, mutmainne olmanın, muayyen [belli] şahsda meydâna geldiğini bilmek kat'î değildir. 5/116.

● Nefs mutmainne olunca, dimâgdan göğüs tahtına istikrâr peydâ eder [yerleşir]. 6/79.

● Nefs mutmainne olunca, serkeşlik [dikbaşlılığı] ve taşkınlığı kalmaz. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Nefsin itminânı, Zât-i ilâhînin tecellisi zemânında olur. 1/253. [Müjdecî Mektûblar: 355.]

● Nefs mutmainne olduktan sonra meydâna gelen serkeşliği [dik başlılığı, isyânı], dört unsurdan olup, bu serkeşlik, hilâf-ı evlâ olanı terk etmek ve ruhsatı istemek ve azîmeti terk eylemek olup, harâm işlemek ve farzları terk etmek değildir. 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Nefsin itminânı, anâsırın [unsurların, maddelerin] itidâlinde [orta derecede olmasından] evvel veyâ sonra olur. Birincisinde, rezîl sıfatlara dönmesi muhtemeldir. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Nefsin itmînânı, ilm-i huzûrünün yok olmasından ibâret olan nefsin fânî olması sebebi ile olur. 3/51. [Se'âdet-i Ebediyye: 924.]

● Nefs-i emmârenin tahrîb ve mu'âdâtı [karşılıklı düşmanlığı] cihâd-ı ekberdir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Nefsin safâsiyle keşf-i mugayyebât olur ki, istidrâcdır. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Nefsin, itmînândan sonra, terakkiyatında [yükselmesinde], zikr, tevbe ve huzûrun zevâlî [unutulması, gitmesi] lâzımdır. 4/145.

● Nefs, on latîfeden birisi ve diğerlerinin reîsidir. Bizzât, semâvî ahkâmı inkâr edip, kendini üstün görmek ve kibrli olmak onda vedî'adır [emânetdir]. Ve emmâre-i bissû vel-fahşâdır. [Kötülüğü emr edendir.] Sofiyye-i aliyyenin sülûk yolları, onun islâhı ve islâmı ve tathîr ve itmînânı içindir. Nefs-i emmâre, rezîl sıfatlarından kurtulup, islâmı kabûl eyledikde, evvelâ levvâme olur, sonra mülheme ve sonra tedricen fenâ-yı etemm ve bekâ-yı ekmel tavassut ederek, mutmainne olup, cehl-i mürekkebdan kurtulup, ve ilâhî ma'rifete yakınlığa kavuşur. Bunların cümlesi, sîfât-i nefsidir. 5/137.

● En-nefsü kettıflı. [Nefs, çocuk gibidir.] 5/47.

● Nefs-i emmâre inadıcıdır. Bir işi murâd etdikde, netîcesine varmağa acele eder. Hakîkatini ve boşluğunu [bâtıllığını] düşünmez. 1/228. [Müjdecî Mektûblar: 309.]

● Nefs-i merdûdın [inkâr eden nefsin], tereddüd ettiği zemân, kalbine gelen husûs ile amel et. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Nefse sükûnet [rahâtlık] getiren ve kalbi mutmain kılan şey, iyi ve hayırlıdır. Bunun aksi, müftiler fetvâ verseler de, iyi değildir. "Hadîs-i şerîf." 5/131.

● Yakınların nafakası vâcibdir. Onu kazanmak şarttır. Ve halâl olmak lâzımdır. Geri kalan zemânı zikre ve fikre harcamalıdır. 6/88.

● Nef-yi isbât [Lâ ilâhe illallah, ya'nî, Allahü teâlâdan başka ilâh yokdur. İbâdet olunacak sâdece o vardır]ın, cüz'î evveli ile [birinci kısım ile] isti'dâtlı bir sâlik [tesavvuf yolcusu], hakîkî matlûbun mâsivâsını nefy edip [yok edip], ikinci cüz'î [kısım] ile hakîkî ma'bûdün varlığını isbât eder ki, sülûkun hülâsasıdır. 4/145.

● Nefs elbise ile imtiyâz [zâhir olmak] ve sevb-i hasîsden [hasîs elbiseden] sakınmak lâzımdır. 5/106.

● Naks ve şer ve kötülük demek, bunları anlamak demektir. Fenâlık ve naks ile vasflanmak değildir. 1/9

● Nokta-i cevâleden [Bir ipin ucuna taş bağlayıp, diğer ucundan tutup, çevirince, taşdan] hâsıl olan dâire-i mevhûmenin [hakikatde olmayıp, var gibi görünen dâirenin] o noktaya [taşa] hiç ilgisi yokdur. Faraza o dâire temâm görünse, dâire hâsıl olunca, o nokta sınırlanmamıştır. Nokta dâirenin herhangi bir cihetindedir, denilemez. 3/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 926.]

● Nokta-i cevâlenin dönmesinden fehmdde [hayâlde] meydâna gelen dâire, [var kabûl edilen dâire] gibi, aslı yokluk olan bu âlem, var zan olunmaktadır. 2/98. [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Nokta-i cevâle mevcûddur. Hayâlde teşekkül eden dâire hâricde yokdur. Lâkin, his ve vehm mertebesinde var kabûl edilmiştir [var görülmektedir]. 3/57.

● Nokta-i cevâleden dâirenin husûlî [Dâire şeklinde hızla dönen bir noktadan dâirenin meydâna gelmesi] vehm ve hayâl bakımından nefs-ül-emrîdir. [Yalnız, geçici bir görünüş olmayıp, kalıcı bir varlıktır.] Lâkin hakikatde dâire yokdur. Nokta vardır. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye 943.]

● Nakl-i ervâh [rûh nakli] mevcûd değildir. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Nemâzda hudû' [Allah korkusu], nazarı [bakmağı] secde edilen yere bakmağa mahsûs kılmak ve ta'yîn eylemekdir. 5/119.

● Nemâzdan sonra, hâcetlere kavuşmak için Fâtîha okumak bid'atdır. 4/197 [İslâm Ahlâkı: 549.]

● Nemâz bu sûrete maksûr değildir. [Ya'nî bu dış görünüşünde değildir]. Gayb âleminde bir hakîkati vardır ki, diğer hakikatlerin üstüdür. Tâ o hakîkate yükselmedikçe [kavuşmadıkça], onun kemâli nasıl anlaşılır. O hakikat, bu sûret ile kâimdir. Nemâz, bir gönül alan sevgilidir ki, güyâ onun dış görünüşü, bu mecâz âleminde, bu erkân-ı mahsûsa ile [nemâzın erkânı ile] meydâna çıkmış ve güzel edâları, bu kıyâm, ku'ûd ve âdâb ve huşû' ile açığa çıkmıştır. O sûret ile alâkası olmıyan, o sûreti yapmıyan kimse, bu erkânın hakikatini nasıl fehm eder. 4/181.

● Nemâzın hakîkati, bütün hakikatlerden üstün ve müşâhedelerden ve tecellilerden yüksektir. 5/119.

● Nemâz dînin direğidir ve müslimân ile kâfirin arasındaki farkı bildirir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Nemâz maksaddır. Diğer ibâdetler nemâzın vesîleleridir [yardımcılarıdır]. 4/224.

● Nemâz, bütün ibâdetlerin ve orucun üstü ve efdalidir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Nemâzda otururken, parmağı ile işâret etmek, mu'teber rivâyette harâmdır. Fetvâ böyledir. 1/312. [Se'âdet-i Ebediyye: 267.]

● Nemâzdan sonra secde câiz değildir. 4/142.

● Nemâzın adâbı. 2/87. [Se'âdet-i Ebediyye: 287.]

● Nemâzları müstehab vaktlerinde ve cemâ'at ile edâ edeler [kılalar]. Belki, ilk tekbîri imâm ile almağı terk etmiyeler. 4/14.

● Nemâzları cemâ'at ile edâ eden kimse, sıratı şimşek gibi geçer. "Hadîs-i şerîf." 5/67. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 343.]

● Nemâzda meşgûl eden, renk, nakş ve resm ve [yazı] ve benzerleri mekrûhdur. 5/106. [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Nemâzları evvel vaktinde kılmak lâzımdır. Lâkin, insanlık icâbı (âcizlik) müstesnâdır. Ve kışın yatsının te'hîri müstehabdır. [•] 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Nemâzda her tekbîr, o rûknü yapmağa lâîk olmadığını bildirmekdedir. 1/304. [Müjdecî Mektûblar: 576.]

● Nemâzda, erkâna ve şartlara ve sünnetlere ve edeblere riâyet edip, tumânînete ve ta'dil-i erkâna riâyette mübâlega oluna. [Aşırı dikkat göstere]. Zîrâ ekserî kimseler, nemâzı zâyî' edip, elden kaçırıp, ta'dil-i erkânı yapmamışlardır. Bunlar hakkında azâblar bildirilmiştir. Nemâz düğün olarak edâ olunursa, kurtuluş ümmîdi çok olur. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Nemâzda, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" safaları düzeltir, ondan sonra nemâza dururlardı ve "safaları düzeltmek, nemâz kılmanın bir parçasıdır" buyururlardı. 2/64.

● Nemâzda niyyet, yalnız kalb ile olmak sünnettir. Dil ile niyyet bid'atdır. 1/186. [Müjdecî Mektûblar: 238.]

● Nemâzın edâsında, bu farzı bizim Peygamberimiz edâ eylemiştir. Ben de edâ edeyim diye niyyet edildikde, ümmîddir ki, farzı yapmak sevâbindan başka, tâbî' olmak sevâbı da ayrıca hâsıl ola. 3/87.

● Nemâz hakkında, (izâ kâme-l- abdü fis salâti fütihat lehü ebvâbü'l-cinâni ve küşifet-il hucübü beynehü ve beyne Rabbihî vestakbelet-il hû-rül in....) ilâ âhırıl Hadîs-i şerîf. [Bir kul nemâza kalktığında, Cennet kapıları ona açılır. Rabbi ile arasındaki perdeler kalkar. Hûr-iîn onu karşılar.] 4/14.

● Nemâzın hakîkati. 3/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● Nemâzın hakîkati, bütün hakikatlerin üstündedir. 6/224.

● Nemâzı, tûl-i kunût ile ve âdâbı ve şartları ile edâ edeler. 5/146.

[•] demişler ise de, imâm-ı Rabbânî tecvîz etmiyor [izn vermiyor].

● Nemâzın makbûlü, tûl-i kunût ile olanıdır. “Hadîs-i şerîf”. 5/79.

● Nemâzda meydâna gelen keyfiyyetin [hâl'in] gayr üzere bir kaç mertebe üstünlüğü vardır. Ve bu huzûr, asâleti muhbirdir [asâletin haber vericisidir]. 5/58.

● Evde kılınan nemâza bir sevâb, câmi'de kılınırsa yirmibeş sevâb, Cum'a mescidinde beşyüz sevâb, mescid-i Aksada beşbin, mescid-i Se'âdetde ellibin, mescid-i Harâm'da yüzbin sevâb vardır. 5/67. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 343.]

● Farz nemâzda lezzet, müntehîden başkasına müyesser değildir [nasîb olmaz]. 4/225.

● Farz nemâzda hâsıl olan keyfiyyetin, diğer vaktlerdekilere üstünlüğü vardır. 5/146.

● Nemâz vardır ki, kırık kalbleri zevk ile doldurur. Rahât-i bîmârândır. 1/261. [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Nemâz vardır ki, günâhları yok eder. Nemâz vardır ki, kötülüklerden korur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Nemâzdaki lezzetden, nefsin zevki ve nasîbi yokdur. 1/137. [Müjdecî Mektûblar: 183.]

● Nemâzda, kul ile Allahü teâlâ arasındaki perdeler kalkar. “Hadîs-i şerîf.” 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Nemâzda perdelerin kalkması, müntehîlere mahsûsdur. 6/127.

● Nemâz, mü'minin mi'râcıdır. “Hadîs-i şerîf.” 6/203.

● Nemâzın mi'râc olması, bu ümmete mahsûsdur. 1/261. [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Nemâz, mü'minin mi'râcı olduğu için, teşehhüdde [otururken], mi'râcdaki kelimeleri okumak emr buyuruldu. 1/304. [Müjdecî Mektûblar: 576.]

● Nemâzın dünyâdaki rütbesi, âhiretdeki rü'yetin rütbesi gibidir. [Allahü teâlâyı görmek gibidir]. 1/137. [Müjdecî Mektûblar: 183.]

● Nemâzın üstünlüğünden birşey anlıyan, simâ' ve nagmeden [mûsikiden] söz etmez ve vecd ve tevâcüdü ağzına almaz. 1/261. [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Nemâzda öyle an olur ki, ârif dilini, Mûsâ aleyhisselâma söyliyene ağaç gibi bulup, bütün a'zâsını vâsıta ve âlet gibi görür. Öyle zemânlar olur ki, nemâzda bâtını zâhirine karıştırır. Bilmediğimiz bir bağ ile o âleme bağlanır. 1/305. [Müjdecî Mektûblar: 578.]

● Nemîmeye ruhsat vermek [söz taşıyana izin vermek], nemîmeden eşeddir [söz taşımaktan kötüdür]. 5/123.

● Nemîme istimâ' edeni [nemîmeyi dinleyeni] tasdik etmemelidir, dinlememelidir. Zîrâ nemmâm [söz taşıyıcı] müslimânlar indinde [yanında] kötü kişidir. İkinci olarak: Söz taşıyanı [nemmâmı] söz taşımaktan men' etmelidir. Zîrâ kötünün men'i vâcibdir. Üçüncü olarak: Tanımadığı şahsa söz taşıyıcılık sebebi ile sû'i zân etmemelidir. Zîrâ müslimânlara sû'i zân harâmıdır. Dördüncü olarak: Nemmâmın [söz taşıyıcının] verdiği haberi tecessüs etmemelidir [araştırmamalıdır]. Zîrâ tecessüs harâmıdır. Beşinci olarak: Nemmâmın haber verdiğini, nemmâm gibi, başka kimseye söylememelidir. 5/123.

● Nâfile nemâz sevâbı hediye edilir. 2/77.

● Nâfile nemâzı cemâ'at ile kılmak tahrîmen mekrûhdur. 1/288. [Müjdecî Mektûblar: 514.]

● Nâfilelerin, secde, rûkû ve kavmesinde, hadîs-i şerîflerde geçen düâları okurlar ise güzeldir. Fakîr de bu düâları bir risâlede topladım. Eğer ondan ezber ederler ise, münâsibdir. 5/154.

● Nâfilelerin, farz yanında, hiç i'tibârları yokdur. Belki nâfilenin sünnete [beş vakt nemâzın sünnetlerine] dahî nisbeti böyledir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Nâfilelerin edâsı, zıllere yakınlık hâsıl eder. Farzların edâsı, asla yakınlık hâsıl eder. 1/260. (Müjdecî Mektûblar: 369.)

● Nûh aleyhisselâm dokuzyüzelli sene da'vet etdi. Kav-

mi eziyyet etdi. 4/24.

● Nûh aleyhisselâmın mebd-e-i te'ayyünü ilm sıfatıdır. 6/118.

● Nûr evvelâ sadra dâhil olur. 6/225.

● Nûr sadra dâhil olmanın alâmeti [kalbe nûr gelmesinin işâreti], dâr-ı gurûrdan ictinâb [geçici olan dünyâ arzularından kaçınmak], dâr-ı karara [kalıcı olan âhirete] meylidir. "Hadîs-i şerîf." 4/227.

● Nûr-ı ilâhî, sıfât ve şu'ûnâtın fevkidir [üstüdür]. Ve bu tecellî, tecellî-i zâtîyyenin de fevkidir [üstüdür]. Hakikat-i Kâ'be zan ederim ki, bu nûr-i sırfdır ki, cümlelerin mescûdudur [secde ettiği yerdir]. Bu nûr dahî nûrâniyyet-i sırf hicâb-larından [perdelерinden] bir perdedir. 3/75.

● "Nûrüs semâvâtî...." âyet-i kerîmesinin tefsîri. 4/113.

● Nûr-ı kalb, asfer [sarı], nûr-ı rûh, ahmer [kırmızı], nûr-ı sır, beyâz, nûr-ı hafî, esved [gizli siyâh], nûr-ı ahfâ, ahdar [yemyeşil]dir. 5/52.

● Nûrdur ki, sebep-i izhâr ve zuhûrdur. 6/216.

● Nûr-i kamerin [ay ışığının] nûr-ı şemsden [güneş ışığından] müstefâd olduğu [alındığı]. 3/117.

● Nûr-ı sırf-ı şühûdü âsâr-ı bekâdandır. 6/63.

● Nevmin zemânında [uyku zemânında], yüz kerre tesbîh, tahmîd ve tekbîr getirmek, kendini hesâba çekmek sayılır. 1/309. [Müjdecî Mektûblar: 585.]

● "Nevm-ül-ulemâ-i ibâdetün" [Âlimin uykusu ibâdetdir] hadîs-i şerîfi ile medh olunan âlimler, mal ve mevki' düşünmiyen, dünyâyâ râğbet etmiyen âhîret âlimleridir. 6/232.

● Nevmin [uyku] ki, büsbütün gafletdir. Lâkin tâ'at yapmakda hâsıl olan tenbelliği def' niyyeti ile oldukda, aynı ibâdet olur. 1/160. [Müjdecî Mektûblar: 202.]

● Nevimde [uykuda], eklde [yemekde], söylemekde, i'tîdâl üzere olmağa riâyet gerektir. 4/14.

● Nevmin mevt ile [uykunun ölüm ile] münâsebeti olduğundan, ba'zı devletmendlere [devletlilere] hıyn-i nevimde [uyku anında] bir hâlet rûnümâ olur ki [bir hâl meydana gelir ki], ölümüne benzîyen bir hâl ve hâlet-i yekazaya tefevvuk sâhibi olur. 4/109.

● Ne devletdir ki, herkes bir kimseyi kötü bileler, o ise hakikatde iyi ola. 1/149. [Müjdecî Mektûblar: 193.]

● Niyyetsiz amel sahîh olmaz. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Niyyetin ehemmiyeti. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Niyyetin lüzûmu muhtemel olan şeylerde. Belli olan şeyde niyyet etmeğe hâcet yokdur. 3/109.

● Niyyetini doğru yapamıyan kimse, kendini niyyet etmeğe zorlamalıdır. 1/70. [Müjdecî Mektûblar: 93.]

● Niyyete göre amel dürüst olur. Diğer işleri niyyet etmek ile kendilerini bâtıl kılmıyalar. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Niyyet-i sâlihaya makrûn olan [Sâlih niyyete yakın olan] mubâh dahî, müstehabba dâhil olur. 6/132.

● Niyyet-i pîrân [şeyhler için] oruc tutmak ve istek ve maksadını o oruca bağlı kılıp, o vesîle ile istekde bulunmak ve isteğinin onlar sebebi ile, hâsıl olduğuna inanmak, ibâdetde şirkdir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

- V -

● (Vebtegû ileyhil-vesîle...) [Mâide sûresinde, Ona kavuşmak için vesîle arayınız!] buyurulmuşdur. Bu râh-i gaybül-gaybda, mürşid-i kâmilin yardımı olmadıkça, yol almak ve sülûk eylemek çok zordur. Mecâzî sultânın [dunyâ sultânlarının] huzûruna vesîlesiz kavuşmak mümkün değil iken, hakîkî sultânın dergâhına [kavuşmak için], vesîle zarûrî lâzımdır. 6/17.

● Vâris, meyyitin malının temâmına hissedârdır. Ba'zısından hisse almak verâset değildir. 1/268. [Müjdecî Mektûb-

● Vâridât, beşârât [müjde] ve yüksek işâretler ve ma'rîfetlerin, esrârın zuhûru, kâmil olmağı gösterir. Lâkin, kemâl sâhibi olmanın şartı değildirler. 4/122.

● Vâsîtinin (lehü-kalbün) [Kaf sûresi 37.] Âyet-i kerîmesini tefsîri. 3/118.

● Vâkı'ât [rû'yâlar] sahîh olduğu takdîrde, kuvvetin müjdesi ve isti'dâtıdır. Husûle delâleti [işâreti] yokdur. 4/24.

● Vâkı'ât [rû'yâlar] i'tibâre şâyeste [uygun] değildir. Âlem-i şehâdetde [madde âleminde] müyesser olan [meydâna gelen, ele geçen] mu'teberdir, kıymetlidir. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Vâkı'âları [rû'yâları] müjdecî bileler. Uyanık iken ne meydâna gelirse, ona i'tibâr edeler. 4/205.

● Vâkı'ât [rû'yâ] ve ahvâlî [hâlî] nâkıs olan şeyhlere iz-hâr eylemeyeler ki [söylememelidir ki], onlar azı çok zan ederler. 1/230. [Müjdecî Mektûblar: 312.]

● Vâlidenin oğluna fâidesi olmadığı gün için hâzırılık yapmıyana yazıklar olsun. 1/214. [Müjdecî Mektûblar: 279.]

● Vâlîde, peder, dede ve hocaya, islâm dînine uygun olan, rücû' ve tevâzu' hakîkaten Hak teâlâyadır. 4/79.

● Vâlîdeyn hukûku [ana-babanın hakları], Hakîkî mat-lûbun [Allahü teâlânın] rızâsını kazanmak yanında hiç kâhır. Allahü sübhânehûnun hakkı, bütün mahlûkların haklarından öncedir. 1/127. [Müjdecî Mektûblar: 174.]

● "Vallahü basîrun bimâ ya'melûne" [Onların yaptıkları herşeyi Allahü teâlâ görücüdür.] buyurmuşdur. Allahü teâlâ, herşeyi gördüğü hâlde, çirkin işleri yaparlar. Aşağı bir kimsenin bile, bu işleri gördüğünü bilseler, yüz çevirir, yapmazlar. Bunlar, yâ Hak teâlânın görmesine inanmıyorlar. Yâhud, Onun görmesine kıymet vermiyorlar. İmânî olana ikisi de yakışmaz. 1/73, 1/78. [Müjdecî Mektûblar: 97, 114.]

● Bir vâlinin himâyesinde ibâdet edenlerin amelleri gi-

bi, o vâlîye de Hak teâlâ ihsân eder. 6/64.

● Ve 'mür ehleke bis-salâti vastabir aleyhâ lâ nes' elûke rizkan nahnü ner-zü-kûke- vel-âkıbetü lit-takvâ. [Ya Muhammed "sallallahü aleyhi vesellem"! Ehl-i beytine ve ümmetine, nemâzı emr et! Geçim darlağına sabr edin! Senin ve onların rızkını vermek için çalışmanı istemiyoruz! Muhakkak sana ve onlara rızkı biz veririz. Sen kalbinle âhîret işine ihtimâm eyle. Güzel son, müttekiler içindir. (Tâhâ sûresi 132. Âyet-i kerîmesi meâli)] 6/127.

● Her vârid ki [hâsıl olan, meydâna gelen ki] zâhir ola [meydâna çıka], şükrünü yapıp, onda temkin [temekkün] husûlinden sonra, ondan yükselmek talebinde olalar. 4/104.

● Vebâ, Hak teâlânın murâdı [isteği] olduğundan, Onun murâdı ile [isteği ile] dil-tenk [sıkıntılı] olmamak gerekdir. Çünkü, sevgilinin işidir. Ondandır lezzet alalar. 2/88. [Se'âdet-i Ebediyye: 1035.]

● Vebâ olan yerden kaçmayıp, vefât eden kimse, şehîd olur. 2/17. [Se'âdet-i Ebediyye: 1035.]

● Vebâ hastalığı olan bir yerden kaçmak, büyük günâhıdır. 2/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 1034.]

● Vitr nemâzını gece yarısının sonuna te'hîr müstehabdır. 1/29. [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● Vitrdan sonra secde yapmanın haberlerde ve eserlerde aslı yokdur. Hind memleketinde amel olunur. Ehl-i arabda onunla amel yokdur. Ve hakkında fikh-ı muhtârdan dahî rivâyet yokdur. Şâfi'îye, tahrîmine kâiller, hanefiye, onu bilmezler. "Sünen-i hüda". 4/142.

● Vücûd ile mümkün arasındaki farka sebeb ademdir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Vücûb-i vücûd mertebesinde vücûd sâbit ise de zarfiyet-i hârici ve ilmî peydâ [açık, meydânda] olmamıştır. 3/113.

● Vücûd mertebesinin âlem-i misâlde zuhûru noktaya

yakındır. 2/71.

● Vücûb mertebesi, esmâ [isimler], sıfât, şu'ûn ve i'tibârâtı [i'tibârları] toplamıdır. Ve fenâ ve bekâ bu mertebededir. Zât mertebesinde, i'tibârlardan bir i'tibârı mülâhazasız, fenâ ve bekâ mütasavver değildir. 6/8.

● Vücûd için keşf ve şühûd erbâbından bir cem'i gafir hakikat-i vâcib-ül-vücûd teâlâdır demişlerdir. 3/87.

● Vücûd için, Hak sübhânehûnun hakikatidir demek, Ehl-i sünnet i'tikâdına uygun değildir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Vücûd-i ilâhî ve vücûb, i'tibâratdandır.

● Vücûdün, zât-i teâlâyâ bağıllığı, bir şeyin meydana geldiği yerden çıkmasına nisbeti gibidir. 4/85.

● Vücûd, kevn [olma] ve husûl [açığa çıkma] ma'nâsındadır. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Vücûd, şey'in mertebelerden bir mertebede ve âlemlerden bir âlemde, ya'nî hâricde zuhûrudur. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Vücûd ve sübût lâfzları, mütekellimîn indinde [yanında] aynı ma'nâyadır. Tâife-i âliyye, mâ-sivâyâ vücûd iltâkını câiz görmezler [mâsivâyı vücûd olarak kabûllenmeyi câiz görmezler.]. 2/98. [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Vücûd ve onun tevâbi'i, sıfât-ı hâssa-i ma'bûddur. Mümkinde vücûd-ı zillî sâbitdir ve müste'ârdır. 6/126.

● Vücûd-i mümkün [mümkunlerin vücûdu], Hak teâlânın vücûdunun zıllıdır. Ve mümkünlerin sıfâtı, vâcib-i teâlânın kemâlâtının zilleridir. 4/63.

● Vücûd-i ilâhîden bir ışıık, ilm sıfatındaki hakikat-i mümkünât olan, mahiyetler üzerine düşerek, vücûd-i zıllı ile hâricde mevcûd olmuşlardır. 1/234. [Müjdeci Mektûblar: 317.]

● Vücûdun mâsivâdan [mahlûklardan] nefyi vücûd-i asâleti nefyidir. Zîrâ vücûd, Hak teâlânın esâs sıfatlarından-

dır. Diğerini, ona şerîk kılmazlar. Eğer mümküninde [yaratılanlarda] vücûd var ise, Hak teâlânın vücûdunun ışığındandır. Ondan yansımadır. Bu zıllı vücûd, Hak teâlânın vücûdu yanında yok gibidir. Yakındır ki, mevhumlardan ad edeler. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Vücûd-i mâsivâ [mahlûkların vücûdü, varlığı] mecâzî vücûddur. Mecâzî vücûd zihnlerde, hakikî vücûd olduğu için, Sâlik [tesavvuf yolcusu] onun hakikî ünvânını nefy eder ki, mecâz, hakikatın varlığı ile bilinmiye, olmiye ve Hak celle ve âlânın hakikî vücûdü ile ortak olmaya. 4/152.

● Vücûdü mümkün [mümkunin vücûdü] için isbât eylemek ve hayr ve kemâli ona râci' kılmak, onu hakka şerîk [ortak] kılmaktır. 2/1.

● Vücûd-i vâcib-i teâlâ [Allahü teâlânın vücûdü], mümkünlerin vücûdünün ötesidir. Ve mutlak, mukayyedâtın [mahlûkların] ötesidir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Vücûd-i mutlakı [mutlak vücûdü], mukayyed vücûda münhasır bilmek küfrdür. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Vücûd-i beşerînin nefyine bir sa'at sa'y eylemek [gayret etmek, uğraşmak], ibâdet ehlinin nice yıl ibâdetlerinden dahâ iyidir. 4/58.

● Vücûd-i âbid der-meyân olan ibâdet [ibâdet edenin (âbidin) vücûdunu düşünerek yapılan ibâdet], Allahü teâlâyâ lâıyk değildir. O makâmda hâlis din isterler ki, ortağa râzı değildir. [Allahü teâlâ, kendine şerîk, ortak yapılmasına râzı olmaz.]. 4/31.

● Vücûd-i beşeriyyetden [beşerî vücûddan, maddî vücûddan] ne kadar var ise, yolun perdesi de o kadar bâkîdir [devâmlıdır]. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Bir vücûd ki âm ve müsterek ola. Hak teâlânın vücûd-i hâssının zılâlındendir. Ve bu zıl dahî, zât-i Hak teâlâ üzerine ve eşyâ üzere ber sebil-i teşkik istikâkân mahmûldür. Muvâtât [uygun] değildir. Ve o zilden murâd vücûd-i teâlânın merâtib-i tenezzülâtta zuhûrudur. 1/234. [Müjdeci

● Vücûd için üç mertebe vardır: Biri, vehm mertebesidir. Enbiyâ ve melekler ve kümmel-i Evliyâ bu mertebeden hâricdir. İkincisi, nefs-ül-emr mertebesidir ki, sıfat ve ef'al-i ilâhî, Enbiyâ ve melâike ve neş'e-i âhîret bu mertebededir. Üçüncüsü, mertebe-i hâricdir ki, zât ve sıfât-i semâniyye-i vâcib-il-vücûd o makâmda mevcûddur. 4/85.

● Vücûd-i hâricî, bizim efhâmımızın [fehminizin, idrâkimizin] ötesidir. 3/113.

● Vücûd-i hâricîde Zât-i teâlâ ve tekaddesden gayri hiç nesne yoktur. 3/108.

● Vücûd-i zihnî ve hâricî, mertebe-i imkânda taksîmdir. Mertebe-i teâlâda ne hâricin ve ne ilmin güncâyışı [sığması] yoktur. 4/85.

● Vücûd-i zihnî ve mertebe-i ilmi, aynı şey olup, ta'rîfi. 3/108.

● Vücûd-i vehmî, aynada eşyânın sûretinin vehmi gibidir. O sûret, cevher [madde] olmayıp, kendileri ile kâim olmadıkları gibi, araz gibi, mahalsiz [yersiz] değildirler. Ve aynaya hulûl ve sereyânları da yoktur. 6/46.

● Vücûd-i vehmî mertebesi, vehmin yok olması ile, yok olmadığından, nefs-ül-emrîdir. Fekat, bu nefs-ül-emr vücûd-i vâcib-i teâlâda sâbit olan nefs-ül-emre cenbünde [nazaran] lâ-şey [adem] hükmündedir. 3/108.

● Vücûd-i vehmî, ilm-i ilâhîde mevcûddur. Hak sübhânehû, âlemi bu mertebede halk buyurmuştur [yaratmıştır]. Hâricde mevcûd değildir. 4/152.

● Vücûd-i vehmî ki, hâricde görünendir. Vehmin yok olması ile, yok olmaz ve sebât ve istikrârı olmiyan evhâm ve hayâl değildir. Ve bu dünyâ işleri ve âhîret mu'âmesi ona bağlıdır. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Vücûd-i vehmî, mücerred vehmin meydâna getirmesi ile olmayıp, Hak teâlânın yaratması ile vehm mertebesin-

de hâsıl olmuştur. 3/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 926.]

● Vücûd-i müteaddiden çokluğun yok olması ile hüküm eylemek ilhâd ve zındıkadır [zındıklıktır]. 3/31.

● Vücûda ve tevâbi'i vücûda [vücûda tâbi' olanlara, bağlılara] mazhariyyet [zâhir olma] ve mir'âtiyyet [ayna olma] için ademden gayri kâbil yoktur. Zîrâ şey'in mazharı, ol şeyin mukâbilidir [zıddıdır]. Vücûdun mübâyın ve mukâbili ademdir. 3/57.

● Vücûd-i teâlâ için [Allahü teâlânın vücûdu için] hiç adem mukâbil değildir. 3/63.

● Vücûd, ademin [yokluğun] zıddı değildir ki, ademin [yokluğun] yok olmasında vücûd lâzım gele. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Vücûd, her hayr ve kemâle mebde' [başlangıç], adem [yokluk], her şer ve nâkîsa menşe'dir. 6/162.

● Vücûd, her hayr ve kemâle mebde'dir [başlangıçdır] demek, her hayr ve kemâl Hak sübhânehûdan fâizdir [ya'nî ondan gelir] ve vücûd, o feyzin vüsûline vâsıttır. 4/85.

● Vücûd-i adem ta'bîrinin tarikatde ma'nâsı, fenâ üzerine terettüb eden [âid olan] bekâdır. 4/165.

● Vücûd-i ademin sâhibi, vücûd-i beşeriyyete avdetden emîn değildir. Lâkin, vücûd-i fenânın sâhibi onun hilâfidir. 4/182. [İslâm Ahlâk: 546, Kıyâmet ve Âhîret: 376.]

● Vücûd-i beşeriyyetden kıl kadar dermeyân olunca, nef-yü isbât kelimesiyle kendi ulûhiyyetini isbât eder. Ol cenâba lâıyk olmaz. Bu marazdan [hastalıktan], şifâyâb olmağa [şifâ bulmağa] imkân yoktur. Bu gizli [ince] şirkden kurtulan, avlanılamıyan anka kuşu hükmündedir. 6/116.

● Vücûd-i zillî, mahlûkların varlığının başlangıcıdır. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Vücûd ve icâdın varlığı hübdur [sevgidir]. 4/113.

● Vücûd-i ferzend [evlâdın varlığı], Allahü teâlânın bü-

yük ihsânıdır. Yaşadıkları müddetçe, insan çok fâidelerini görür. Ölümleri de, sevâb kazanmağa ve yükselmeğe sebep olur. [Fekat, çocuklarına dîni, imânı öğretmeyen ana baba-ya, çok azâb yapılacaktır.] 2/17. [Se'âdet-i Ebediyye: 1035.]

● Vahdet ve kesret birbirinin zıddıdır. Vahdete tâlib olana kesreti terk etmek zarûrîdir. Sâlik, her ne kadar kesret [çokluk] tarafı ile ülfet ederse, dûr ve mehcûr-ı vahdetdir [vahdetden uzak olur]. Hem taleb ve muhabbet tarîkiyle [yolu ile] ve hem dîd ve dâniş [görmek ve bilgi] cihetinden vicdânî olmak gerekdir. 6/51.

● Vahdet-i vücûd erbâbı, ism ve sıfatları, i'tibârât-i ilmiye zan ederler. [İlmin i'tibârları zan ederler]. 2/45.

● Vahdet-i vücûd erbâbı [ehli], heme-üst [herşey Odur] deyip, mukeyyedâtı ayn-ı mutlak hayâl ederler [sonradan var olanları, mutlakın aynı zan ederler]. 6/73.

● Vahdet-i vücûd ehli, halk [yaratılanlar], hakkın bu kisve ile meydâna çıkışı ve hakkın bu âsâr [eserler] ve ahkâm ile tahakkukudur deyip, hiçbir şeyde kötülük ve kötülüğün aslı yoktur. Eğer var ise, nisbî ve izâfîdir derler [var kabûl edilendir, derler]. 6/62.

● Vahdet-i vücûda kâil olanlar [vahdet-i vücûd ehli], Hak celle ve âlâya mutlak [kayıtsız, şartsız] derler. Ve mahlûkât, o mutlakın bir şarta bağlılarıdır, derler. Eğer mutlakı, mukayyemat [bağlılar] mertebesine hâs [mahsûs] bilirlerse ve ona diğer vücûd isbât eylemezlerse [ayrıca bir vücûd var bilmezlerse] ki, ekser mülhidler, bu i'tikâd üzeredir. Lâzım gelir ki, Hak sübhânehu, vücûdda ve sâir kemâl sıfâtında mümkün muhtâc ola. Meselâ küllî-yi, tabî'î gibi ki, efrâdına münhasır olmakla, vücûdunda efrâda muhtâcdır. Bu i'tikâd hakîkaten Allâhü teâlâyı nefy [inkâr]dir ki, açık küfrdür. Ve eğer mertebe-i itlâkı, merâtib-i tekayyüdâtın ve-râsı olmak üzere isbât ederlerse ve mutlaka vücûd-i müte-assıla derlerse, meyânlarında, nisbet-i isneyniyyet sâbit olarak, vahdet-i vücûd bâtil olur. Zîrâ El-isnân mütegâyîrân, bu takdir üzere vahdet-i vücûd ile hüküm eylemek zu-

hûrât-i vücûdün tenevvu'ü i'tibâriyledir. Meselâ, bir şahs, Zeydin aynada yansıyan sûretini görüp, ben Zeydi aynada gördüm der, şey'in mazharına şey'in aynıdır demek, tegâyür mevcûd iken, âyinedârı olmak alâkasıyla mümkündür. Pes heme üst [herşey Odur] ma'nâsı peydâ olur. Şey'in mezâhiri, min vechin ayn-i şey ve min vechin dahî gayr-i şeydir. Galebât-i sekr ile veche-i gayriyyet mestûr olur. [Sekrin gâlib olması ile diğer cihet örtülür.] 5/108.

● Vahdet-i vücûd, sekrin galebesinden [çokluğundan] ve muhabbetden meydâna gelir. Muhabbet, sevenin nazarından [gözünden] gayriyi siler, giderir. Ve aşırı şevkten dola-yı, kesreti, vahdetin aynası gösterir. Mir'at, şühûddan gizlenmiştir. Zâhir olan hemen sûretidir. 3/31.

● Vahdet-i vücûd mutlakâ nefs-ül-emrîdir. Ve te'addüd-ü vücûd, tevehhüm [kuruntuya düşme] ve teheyül [hayâle getirme] i'tibâriyle nefs-ül-emrîdir. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Vahdet-i vücûda bağlı olanlar [tutulanlar] zıllı asıldan fark edememişlerdir. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317]

● Vahdet-i vücûd, imâm-ı Rabbânî'inde, vücûd ve kemâlât-i tâbî'a-i vücûd hâssa-i Rabbi ma'bûddur ma'nâsındır. 6/73.

● Vahdet-i cemâl, hazret ilme tesmiye olunur ki, te'ayyün-i evvelin ya'nî hakikat-i Muhammedînin zıllıdır. 3/121.

● Vahşî "radıyallahü anh", Veysel Karnîden üstündür. 1/210. [Müjdecî Mektûblar: 272.]

● Vahy-i kat'î [kat'î vahy] ile sâbit olan dîni, saçma sapan [doğru dürüst olmıyan] ve evhâm ve hayâller ile, ref' eylemek [ortadan kaldırmak] mümkün değildir. 6/51.

● Ve zerû zâhirel-ism-i ve bâtinahü mûcibince, ismin zâhirîsi ve bâtinîsi terk olunmalıdır ki, her birinin şükrü edâ oluna. 6/95.

● Vera', şerî'atin men etdiği şeyleri terk etmekden ibârettdir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Vera' ile dîniniz kâimdir [ayakdadır]. "Hadîs-i şerîf" 2/81. [Se'âdet-i Ebediyye: 96.]

● Vera' ve takvâ, yasaklardan sakınmak demek olup, [şiddetli] zarûriyyat-i dindendir. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Vera', ya'nî harâmlardan kaçmadıkça ve mubâhların fazlasından kaçınmadıkça ele geçmez. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 238.]

● Vera'ın temâm olması için, lîsanını gıybetden korumalı, sû'î zandan kaçınmalı, kimse ile alay etmemeli, yabancı kadınlara, kızlara bakmamalı, doğru söylemeli, Allahü teâlânın ni'metlerinin çokluğunu düşünerek, kendini ucbdan [beğenmekten kurtulmalı], malı boş yerlere harc etmemeli, nefsi için mevki', makâm istememeli, nemâzları vaktinde kılmalı, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdikleri î mân ve iyi işleri öğrenip, kendini bunlara uydurmalı. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● "Vera' sâhibi imâm arkasında kılınan nemâz kabûl olur. Vera' sâhibine verilen hediye kabûl olur. Vera' sâhibi ile oturmak ibâdet olur. Onunla konuşmak, sadaka olur." Hadîs-i şerîf. 5/112. [Cevâb Veremedi: 353.]

● "Zerre miskâli vera', nâfile sadaka, oruc ve nemâzdan hayrlıdır." Hadîs-i şerîf. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● "Vera' ehlinin iki rek'at nemâzı, günâhkârın bin rek'atından efdaldır." Hadîs-i şerîf. 5/112. [Cevâb Veremedi: 353.]

● Vasl-ı uryânî, nûrânî perdelerin temâmen kalkmasından [yok olmasından] sonradır. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Vüsûl, nübüvvet mertebesinde, husûl, vilâyet makâmında olur. 1/302. [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Vüsûl [ulaşma, yetişme] ile ittisal [kavuşma] meyânında fark çoktur. 1/220. [Müjdecî Mektûblar: 291.]

● Vüsûlde umde [esâs] zikir, muhabbet-i muktedâ mürşide muhabbet olup, [uyulana muhabbet olup], başa asâ ve sâire ile vurmak değildir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Vüsûlde pîr [ihtiyâr], civân [genç], nisâ [kadın], sıbyan [çocuk] ve emvât [ölüler] müsâvîdirler. Yalnız edebe riâyet şarttır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vüsûl-i matlûb [matlûba ulaşma], âfâk ve enfûsün ötesine bağlılık ve mâ-sivây-ı sülûk ve cezbeğe bağlıdır. 3/99.

● Vüsûl merâtibi münkati' olmaz dedikleri, tecelliyât-i zâtîyye [zâtın tecellîleri] içindir. Yoksa tecelliyât-i sıfatîyye [sıfatların tecellîsi] i'tibârıyla değildir. 4/52.

● Vüsûl, bekâ-billâh makâmında hâsıldır ki, fenâdan ve nisyân-ı mâ-sivâdan [mâsivânın unutulmasından] sonra hâsıl olur. 3/31.

● Vüsûl için olan [kavuşmak için olan] bütün yollar, ahkâm-ı şer'îyyenin tatbîk edilmesi şartına bağlıdır. Her kim ki, bu büyük şer'îat dâiresinden hurûc edip [çıkıp] ve bu yolların birinden kavuşmak isterse, yolda kalır. Matlûba kavuşamaz. Ve belki doğru yoldan ayrılmış olur. Bütün tarikatların [yolların] menşe'i [kökü] şer'îatdır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Vüsûl-i zât-i teâlâ iki kısımdır: [Zât-i teâlâyâ kavuşmak iki kısımdır.] Biri nazarî kavuşmak olup, asâleten Halîlullahın nasîbidir. Zîrâ, Zât-i teâlâyâ yakın te'ayyün, te'ayyün-i evveldir ki, rabb-i Halîldir. İkincisi, vüsûl-i kademî olup, bilhassa Habîbullaha mahsûsdur ki, bu vüsûl [kavuşmak], kurb derecesinde çok kuvvetli olmakla, tecellî-i zâtın Resûlullaha münâsebeti ziyâdedir. İmdî Enbiyâ meyânında, bütün fazîletler, bu iki büyüğün nasîbi oldu. 3/87.

● Vüsûl-i hakîkî [hakîkî kavuşmak] ve hakîkî ihâtâ-i ma'rûf, tavk-ı beşerden [belli beşerin gücünden] hâricdir. Herkes, bu adem-i idrak derdine mübtelâdır. 5/86.

● Vüsûl, isneniyyetî muhbîr bekâ-yı vâsılı muş'irdir. Pes [öyle ise] vusldan güzer edip [geçip], nef-yi sırfa ve hayrete gelmek gerektir. 5/149.

● Vefât eden bir şahsın üzerinde bir şahsın hukûku [hakı] var ise, meselâ deyn [borç] ve gayri gibi, onun rûhunu

yükselmeğe götürmezler. Ve yükselmekten men' ederler. Tâ ki, o meyyitin tarafından [yakınlarından] biri hakkı edâ ede. Hak edâ olundukda, bu habsdén kurtulur. Hadîs-i şerîfdeki hükm, o şahsa mahsûsdur ki, onun rûhuna bu dünyâ hayâtında yükselmek vâkî' olmamışdır. Ammâ, Allahü teâlânın celle sultânühü keremi ile, dünyâ hayâtında bu te'allukât mevcûd iken, onun rûhu yükselmiş ise, ölüm-den sonra dahî, yükselmek vâkî' olur. Eğer rûhu dünyâda habs edilmiş ve kafesde ise, vefâtdan sonra yükselmesi, hukûkun edâsına bağlıdır. 4/19.

● Vefât-ı ehîbbâ [dostların vefâtı] haber-i vahşet eserinin istimâ'ında [ziyârete gitmekde] o kadar gam ve keder zâhir olur ki [meydâna gelir ki] yazmak mümkün değildir. Lâkin Allahü teâlânın takdîri ile ve irâdesi ile olduğundan, sabr ve tehammül ve teslîm ve rızâ ile tehammülden gayri çâre yokdur. Geçmişleri düâ ve Fâtîha ile yâd etmeli ve sevindirmelidir. Ferdâ [yarın] bizler de, o cemâ'ate dâhil olup, ev, bark ve evlâdlardan ayrılıp ve onlara vedâ' edeceğimiz muhakkaktır. Âhîret sermâyesini âmâde [âhîrete hâzırlanıp] ve kabr ve kıyâmeti gözleyip, âhîret fikri ile olmak lâzımdır. 5/75.

● Vakt-i amelde [amel vaktinde] ecr taleb edip ve onunla kalmak, kendini ecrden mahrûm eylemektir. 4/61.

● Bu kısa vaktde ve az fırsatta, ma'nevî hastalık [illet] olan, kalb hastalığının, çok zikr ederek, giderilmesi, mühim [ehemmiyetli] ilâcdan ve büyük maksaddan olmalıdır. 1/166. [Müjdecî Mektûblar: 217.]

● Vakt çok azîzdir [kıymetlidir]. En azîz ve kıymetli şeyler için kullanmak gerekir ki, bu da, sâhibine hizmet etmektir. 6/190.

● Vakt-i şebâbda [gençlikde], istikâmet üzere olmak [şerî'ate uymak], dünyâ ve âhîret ni'metlerinin en üstünüdür. [Bunun için, evlâdlarını dinsiz muallimlerin, gazetenin, arkadaşların tuzaklarına düşürmemelidir] 1/146. [Müjdecî Mektûblar: 190.]

● Vakt-i hâbde [uyku vaktinde], on kerre Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah, diyeler. 5/33.

● Vakt-i hâbde [uyku vaktinde], Âyet-el-kürsî okumalıdır. 5/33.

● Vukûf-i adedî [onbir ta'birden biri], zikr-i nef-yü isbâtın [Lâ ilâhe illallah söylemenin] adedine bu yolda, bilindiği üzere, vâkıf olmakdan ibâretidir ki, her bir nefesde tek ola. 6/47.

● Vukûf-i kalbî [kalbin Allahü teâlâdan âgâh olması], bilâ zikr kalbe [zikrsiz kalbe], müteveccih, vâkıf ve nâzır olmakdır ki, kalbe mâsivâ hutûr etmeye. 4/65. [İslâm Ahlâkı: 545.]

● Vilâyet-i sâniye [ikinci vilâyet], fenâdan sonra, bekâ ile müşerref olup [şerefleñip], vücûd ve tevâbi'i vücûd i'tâ buyurulmasıdır. 3/88.

● Vilâyet-i sûrî sebebi ile, verâset-i ma'nevîyeye müdâhele eylemek hatâdır [tehlükedir]. 5/77.

● Vilâyâtın tefâvütleri [farklılıkları], derecât-i kurb i'tibâriyledir [yakınlık dereceleri i'tibâriyledir]. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Vilâyet, kurb-i zıllıdır [zıllere yakınlıktır]. Ve onda olan giriftarlık [bağlılık] zılle bağlılıktır. 3/35. [Se'âdet-i Ebediyye: 481.]

● Vilâyet, nübüvvetin zıllıdır. 4/71.

● Vilâyeti tahâret [abdest almak] gibi, şerî'ati, nemâz gibi bilmek gerektir. 2/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Vilâyet, sâlikin [tesavvuf yolcusunun] mebd-i te'ayyünü olan isme vâsıl olmağa ve o ismde fenâyâ bağlıdır. 6/229.

● Vilâyet, Allahü teâlâyâ yakınlıktan ibâretidir ki, bu ise zıllere yakınlıktır. 1/302. [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Vilâyetde, insanlık sıfatlarını, nübüvvetde, sıfatların çirkin şeylere bağlanmasını yok etmek lâzımdır. 1/302. [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Vilâyetde ilm şart değildir. Velîlik vâkı' olup, ilm vermezler ise, hiç noksanı yoktur. 5/73.

● Vilâyetde, dünyâ ve âhiretin unutulması lâzımdır. Nübüvvetde, âhirete bağlılık iyidir. 1/302. [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Vilâyet ve nübüvvet kemâlâtının [olgunluğunun] on latifeye ihtisâsı vardır. 6/118.

● Vilâyet, fenâ ve bekâdır. Vilâyetin sıfatı, dünyâdan yüz çevirmek ve kaçınmak ve âhirete meyl ve bağlanmaktır. 6/217.

● Vilâyet, fenâ ve bekâ devletini [ni'metlerini] tahsilden ibâretidir [kazanmaktan ibâretidir]. 1/216. [Müjdecî Mektûblar: 254.]

● Vilâyet, akl ile anlaşılamaz. 1/198 [Müjdecî Mektûblar: 254.]

● Vilâyetde ilm şart değildir. Velînin, kendi vilâyetinden ve yakınlığından haberdâr olmaması mümkündür. Fe minnâ men alime ve minnâ men cehile. [Ba'zımız bilir, ba'zımız bilmez.] 6/19.

● Vilâyetde kerâmet şart değildir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Vilâyet, Allahü teâlâyâ yakınlıktan ibâretidir ki, mâ-sivâyı unuttukdan sonra, ihsân edilir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Vilâyetde, mâ-sivâyı unutmaktan ibâret olan fenâ şarttır. 4/180.

● Vilâyetde, fenâ şarttır. Sâlikin örtünmesi [istitârı] demek olan adem [yokluk] şart değildir. 4/12.

● Vilâyetde, kemâl-i itminân olamayıp, kısmen mevcûddur. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Vilâyetin bütün üstünlükleri, şerî'atin sûretine uymanın neticesi, Peygamberlik üstünlükleri, şerî'atin hakîkatinin meyveleridir. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Vilâyet dereceleri temâm olup, nihâyete vardıkdan

sonra, keşf veya ilhâm ile hâsıl olan bilgiler, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiklerine tam uygundur. [Nakl olunan bilgilerin aynıdır.] 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Vilâyetin yarısı urûc [yükselmek] ve diğer yarısı nüzûldür [inişdir]. Ba'zıları yükselmek tarafını vilâyetin temâmı zan edip, iniş tarafını nübüvvetin kemâlâtı zân ederler. Hâlbuki bu iniş dahî, yükselmek gibi vilâyetdendir. 1/301. [Müjdecî Mektûblar: 566.]

● Vilâyetin kemâlî [olgunluğu, üstünlüğü] cezbe ve sü-lûke bağlıdır. Bunlar vilâyetin iki rûknüdür. Nübüvvet kemâlî bunlara bağlı değildir. 5/78.

● Vilâyetin nihâyeti [sonu] seyr-i enfüsünün nihâyetine [sonuna] kadardır. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Vilâyet mertebelerinin nihâyeti [sonu] kulluk makâmıdır. Abdiyyetin [kulluk makâmının] fevkinde [üstünde] bir makâm yoktur. 1/285 [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Vilâyetde teveccüh Hakkadır. Nübüvvetde teveccüh, hem Hakka, hem halka olup, birbirine mâni' olmaz. 1/273. [Müjdecî Mektûblar: 461.]

● Vilâyetde, nefis itmînâna kavuşmuş iken, bedeni meydana getiren maddeler, taşkınlık ve serkeşlikten vazgeçmiş değildirler. Meselâ, cüz'i nârî hayriyyet ve tekebbürden vazgeçmiş değildirler. Cüz'i arzî hisset ve alçaklığına pışmân olmamışdır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Vilâyet beş derece olup, herbiri, beş latifeden birinin vilâyetidir. Herbir derece, ülûlâzım Peygamberlerden birinin vilâyetinin bir parçasıdır. Vilâyetin birinci derecesi. Âdem aleyhisselâminin ki, onun mürebbsi [onu yetiştiren] tekvin sıfatıdır ki, menşe-i sudûr-i ef'aldir. [Amellerin meydana çıkışının başlangıcıdır. İnsanların her işini bu sıfat yapar.] İkinci derece, İbrâhîm ve Nûh aleyhimesselemin ayağının altıdır [altındadır]. Onların rableri [yetiştiricileri] ilm sıfatıdır ki, sıfât-i zâtiyyenin en genişidir. Ve üçüncü derece, Mûsâ aleyhisselâmin ayağının altındadır. Ve Onun rabbi, selb sıfatlarındandır ki, mukaddes ve kusûrsuzdur.

Beşinci derece, Peygamberlerin sonuncusunun ayağı altındadır. Ve onun rabbi, rablerin rabbidir. Ve sıfatları, şu'ûnları, takdîsleri ve tenzîhleri kendinde toplamaktadır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyeti birinci derecede olan bir Nebînin, vilâyeti de en yüksek derecede olan velînin vilâyetinden çok üstündür. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyet-i İsevîye [İsâ aleyhisselâmin vilâyeti], hafîye te'alluk eder. [Hafî latîfesi ile alâkalıdır.]. 5/134.

● Vilâyet-i Müsevîye [Mûsâ aleyhisselâmin vilâyeti], vilâyet-i sırra hâsıdır. 5/134.

● Vilâyet-i Muhammediyye, ahfâya te'alluk eder. 6/57.

● Vilâyet-i hâssa, nefsin fânî olmasına bağlıdır ki, "MÛTÛ KABLE EN TEMÛTÛ" [Ölmeden önce ölünüz] bu fenâya işâretidir. 6/171.

● Vilâyet, yâ hâssa [husûsî] veyâ âmmе [umûmî] dir. Vilâyet-i âmmе, mutlakan vilâyetdir. Vilâyet-i hâssa, Vilâyet-i Muhammedîdir ki, tam fenâ ve olgun bekâdır ki, nefis mutmainne olur. 1/135. [Müjdecî Mektûblar: 181.]

● Vilâyetlerin birbirlerinden üstünlüğü, latîfelerin üstünlük sırasına bağlı değildir. Tâ ki, ahfâ sâhibi diğerlerinden efdâl ola. Belki, asla yakınlık ve uzaklık bakımındandır. Ve kalb latîfesinde olan bir Velî, asla dahâ yakın olmakla, ahfâ sâhibinden dahâ üstün olabilir. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyet-i Muhammedî geri alınmaz. Diğer vilâyetler, elden gidebilir, geri alınabilir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Vilâyet, yalnız kalb ve rûhun fenâsı ile husûl bulmak mümkündür. Lâkin onun fenâsı, diğer latîfelerin fenâsına bağlıdır. 6/4.

● Vilâyet-i sugrâ, vilâyet-i Evliyâdır. Vilâyet-i kebîre [kübrâ], vilâyet-i Enbiyâdır. 4/205.

● Vilâyet-i sugrânın nihâyeti [sonu], seyr-i enfûsî ve seyr-i âfâkînin nihâyetine erişmiş olmağladır. 6/39.

● Vilâyet-i sugrâda, vehm ve hayâlden kurtuluş yoktur. Vilâyet-i kebîrede [kübrâda] vehm ve hayâlden kurtuluş müyesser olur. 2/3.

● Vilâyet-i sugrâ, âlem-i kebîrdeki latîfeleri geçtikten sonra başlar. Beş latîfenin aslları olan zılleri, seyr-i fillah ile geçmekle biter. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyet-i sugrâ, âfâk ve enfûse te'alluk eder ki [onunla alâkalıdır ki], vilâyet-i zıllîdir ve bunun müntehlîlerine tecellî-i berkî [şimşek gibi gelip-geçen tecellî] vardır. Vilâyet-i kübrâ, asla te'alluk edip, akrabiyyet [yakınlık] Hak sübhânehûda seyrdir. Bu vilâyet-i Enbiyâ olup, dâimî tecellîdir. 2/3.

● Vilâyet-i sugrâ, cezbe ve sülûkun mecmû'una merbûtdur [temâmına bağlıdır]. 4/12.

● Vilâyet-i sugrâ, mebd'e-i te'ayyün olan ismin zıllâline vüsûl [zılllerine kavuşmak] ve orada seyrin husûli, vilâyet-i kübrâ ismin üsûlüne vüsûldir. 6/207.

● Vilâyet-i sugrâ ve vilâyet-i kübrâ, Ezzâhir ismine te'alluk ederler. Bu ismden güzâr eyledikde [geçtikde], El-bâtın ismidir ki, vilâyet-i mele'i a'lâdır. 4/47.

● Vilâyet-i ulyâ ki, vilâyet-i mele'i a'lâdır. Bâtın ismine te'alluk eder [bağlıdır]. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyet-i ulyâ, vilâyet-i mele'i a'lâ olup, vilâyet-i Enbiyâ üzerine dahî tefevvuku [üstünlüğü] vardır. 5/141.

● Vilâyet-i sugrâ, vilâyet-i kübrâ ve vilâyet-i ulyâ, imâm-ı Rabbânîye hâsıl olan mustalahâtındır. Sâirlerin kelâmında mevcûd değildir [Diğer Velîler böyle sözler söylememişlerdir]. 6/207.

● Vilâyet-i selâse [üç vilâyet], vilâyet-i sugrâ, vilâyet-i kübrâ, vilâyet-i ulyâdır. 4/130.

● Vilâyet-i selâsede [üç vilâyetde], terk-i zikr-i kalbî [kalb ile zikri terk] ve murâkabe ile olup, nübüvvet kemâlâtı ki, âlem-i halkın temâmen temizliği [tahâreti] ve i'tidâli [orta hâli] bu kemâle [olgunluğa] bağlıdır. Kur'ân-ı Me-

cîdi okumak ve nemâz kılmak, bu makâmda, terakkî bahş ve sûdmendir [yükselmek için ihsân ve fâidelidir]. Çün bu yüksek makâmda yükselmek oldukça, ifâde-i kemâlât o mevtime hâlis fadl ve ihsân ile olur. O makâmda, amelin ve i'tikâdın eseri yoktur. Ve ârif, bu makâmda kendini şerî'at dâiresinden dışarı görür. Lâkin çün [mâdem ki] şerî'at asl ve esâsıdır. Şerî'atden çekinme düşünülmüş değildir ki, eğer bu asl halâlpezîr [halâl kabul edilen] olursa, sûtûnlar ve binâyâ dahî halel te'sîr eder. Çün [çünkü] bu makâmda dahî bâlâyâ giden oldukça, mu'âmele tefaddûlden [ihsândan] muhabbete tebeddül [değişiklik] eder. Ve ifâde-i kemâlât, muhabbet sebebi ile olur. Tefaddül [iyilik, fazilet] ve ihsân başka, aşk ve muhabbet başkadır. 5/97.

● Vilâyet-i sugrânın kemâlâtının hâsıl olmasında umde [prensib, esâs] murâkabe ve kalb ile zikrdır. 6/64.

● Vilâyet-i kübrâ ki, vilâyet-i Enbiyâdır. İsmilerin zıllarının ve sıfat-ı vücûbiye dâiresini, seyr-i fillah ile geçtikden sonra başlar. İsmelerde, sıfatlarda ve şü'unlarda seyr ederek biter. Böylece, beş latîfenin seyri temâm olur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyet-i kübrâdan sonra terakkî [yükselmek] zıkr ile olmayıp, nemâz ve Kur'ân-ı kerîm okumak ile olur. 5/119.

● Vilâyet-i ulyâda terakkî [yükselmek] bil-asâle, âlem-i halk latîfelerinden, su, hava ve ateşin nasîbidir. 5/92.

● Vilâyet-i ulyâdan sonra, kemâlât-ı nübüvvet [nübüvvet kemâlâtı] vardır ki, bil-asâle Enbiyâyâ mahsûsdur. Ve vâris olmak ile her kime nevâzîş [iltifât] ederlerse, ona dahî hâsıl olur. 4/47.

● Vilâyet-i Enbiyâ dahî olsa, kemâlât-ı nübüvvet nisbetle, hiç i'tibârı yoktur. 5/97.

● Kemâlât-ı nübüvvet ve sonrası olan yükselme amel mukâbili olmayıp, fadl ve ihsâna bağlıdır. Bu makâm mürselîne [Resûllere] mahsûsdur. Bu makâmdan sonra mu'âmele, sırf muhabbete bağlı olur. Burada dahî muhibbiyyet ve mahbûbiyyet dereceleri vardır. 4/137.

● Vilâyetlerin ve kemâlât-ı nübüvvetin üstünde, İbrâhîm aleyhisselâmın kemâlâtı [üstünlüğü] ve son resûl olan Muhammed sallallahü aleyhi ve sellemın kemâlâtı mevcûdudur. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Vilâyet-i hâssadan sonra uruc [çıkış] ve nüzûldür [iniştir]. 2/59. [Se'âdet-i Ebediyye: 764.]

● Vilâyet-i Muhammediyye [Muhammed aleyhisselâmın vilâyeti], bütün Peygamberlerin vilâyetlerini hâvidir [hepsini kaplar]. Onların birinin vilâyetine kavuşmak, bu vilâyet-i hâssanın bir parçasına kavuşmaktır. 1/77. [Müjdecî Mektûblar: 111.]

● Vilâyet-i Muhammedîde, seyrin sonu, şânın zıllına kadardır ki, onun ismidir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Vilâyet-i kübrâ, asla âid yakınlıkda, Hak sübhânehü ve teâlâda seyrdir ki, bu, vilâyet-i Enbiyâ olup, dâimî tecellîdir. 2/3.

● Vilâyet-i kübrâ, vilâyet-i Enbiyâdır. Bunu geçtikden sonra, vilâyet-i mele-i a'lâdır. 4/205.

● Velî, vilâyet-i mele-i a'lâ ile şereflenince, ismetden hissedâr [harâmlardan el çekmekden hissedâr] ve günâhdan mahfûz olur [korunur]. 6/59.

● Velînin nüzûlü [aşağı dönmesi] çok olunca, kemâlî de çok olur. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Velînin bâtını [kalbi, rûhu] zâhirinden [bedeninden] ayırır. Bedenin [zâhirin] gafleti, rûhuna yol bulamaz [rûhunun haberi olmaz]. 5/134.

● Velî, sahâbe mertebesine yetişemez, ulaşamaz. 3/23. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 265.]

● Velî, hiçbir Pergamberin mertebesine varamaz. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Velînin bir bakımdan Nebî üzerine efdal olması mümkündür. Her bakımdan üstünlük Nebî içindir. 2/7.

● Velilerin mebd-i te'ayyünleri, ayağı altında oldukları Peygamberin mebd-i te'ayyünü olan ismin cüz'iyâtının cüz'iyâtıdır [parçalarından bir parçadır]. 3/113.

● Veliden küçük günâh meydâna gelmesi câizdir. Onun işlenmesi ile vilâyetden azl edilmez [çıkarılmaz]. 5/120.

● Vehm ve hayâl, enfüs ve âfâk dâiresinden çıkmak mümkün değildir. Bunların nihâyeti, zıllın nihâyetine dek-dür. Ve bir makâmda ki, zıl olmaya, vehm dahî yokdur. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Vehm ve hayâl, başlıbaşına i'timâda şâyân değildir [i'timâd edilmez]. Fekat, bunlardan tesavvuf yolunda çok istifâde olunur. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546.]

● Vehm ve hayâl, sâlikin [tesavvuf yolcusunun] ahvâlini tasvîr ve âşikâr edip [meydâna çıkarıp], ilm erbâbından eder. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Vehmin kaydından ve hayâlin sâhasından kurtulmak, bu fânî âlemde zordur. 6/146.

● Vehm, kul ile Rab arasındaki ellibin senelik yolu, az zemânda kat edip, derecât-i vüsûle îsâl eder [kavuşma derecesine kavuşdurur] ve hayâl, dekâk-ı esrâr-ı gaybî [gayb esrârını] kendi aynasında keşf eder. 3/108.

● Vehm ve hayâl, kendinden dahâ ilâhî yakınlığı anlamağa kâdir değildir. Ve onu muhal bilmeğe yakındır. 6/74.

● Vehm mertebesi, numûd-ü bî bûddan ibârettdir [varlık görünüşünden ibârettdir]. Nokta-ı cevvaleden meydâna gelen dâire gibi ve sûretin aynada görünmesi gibidir. Aynada aslâ sûret mevcûd değildir. Ve aslın hayâlini göstermekden ziyâde sâbit olan yokdur. 5/108.

● Vehm mertebesinde, meydâna gelme, Hak teâlânın yaratması ile olup, vehmin vücûda getirmesi değildir. 3/96.

● Vehm mertebesinin, ilm mertebesinden ziyâde, hâricî mertebeye benzeme ve münâsebeti vardır. 3/108.

● Veysel Karânîde, kalb ile yakınlık mevcûd iken, beden

ile yakınlık ile şereflenemediğinden, beden ile yakın olan cemâ'atin en ednâsı [en aşağı mertebede olanın] mertebesine vâsıl olamadı. 4/52.

● Veysel Karânî, sahâbeden hiç birinin mertebesine yetişemedi. 6/53.

● Veysel Karânî, tâbî'nin hayrlısından iken, Eshâb-ı kirâmın en aşağı mertebede olanının mertebesine yetişemedi, vâsıl olamadı. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhıret: 161.]

● "VE LESEVFE YÜ'TİKE RABBÜKE FETERDÂ" [Sana, râzî oluncaya kadar [yeter deyinceye kadar] her dilediğini vereceğim. (Duhâ sûresi 5. Âyet-i kerîmesinin meâli)], bu ümmete nisbet ile ercâ'dır. [bu ümmet için dahâ çok umulur.] 6/170.

- H -

● Hidâyetin ma'nâsı, cenâb-ı Hakkın sadr-ı beşerden [insan göğsünden] her darlığı uzak edip, sînesine hiç sıkıntı getirmeyip, emrlere yapışmakta ve yasaklardan kaçınmakta, kolaylık temâm hâsıl edip ve kulun rızâsını Hak sübhânehu, kendi kazâ ve kaderine tâbî' eylemektir. 4/44.

● Hidâyet, matlûba kavuşduran yola, yol gösterendir [klavuzdur]. 6/109.

● Hediyye, Allahü teâlânın sevk eylediği [gönderdiği] rızkıdır. "Hadîs-i şerîf". 5/37. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 337.]

● Her anda âlem ademe gider. Ve onun bir misli vücûde gelir [âlem, her ân yok olur ve bir benzeri meydâna gelir], her an böyle olur şeklinde Füsûsda beyân olunan teceddüd-i misâle ba'zı sofîyye kâildir [ba'zı sofîyye böyle inanmakta-dırlar]. Bizim indimizde, sâbit değildir. [Bir görünüşdür.] Hakikat değildir. Bu mu'amele eğer var ise şühûdîdir. Nefs-ül-emrde vâkı' değildir. Eğer bu mu'amele nefis-ül-emrde vâkı' olsa, birisi ma'siyyet işleyip mu'azzeb olan [azâb içinde bulunan] diğeri olmak lâzım gelir ki, kadîyye-i [mu'amele]

adâletden ba'id [uzak] değildir. 2/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 968.]

● Her hayr ve kemâl, Hak sübhânehûdan gelen fâizdir [gelmektedir]. Vücûd-i teâlâ o feyzin meydâna gelmesine vâsıttadır. 4/85.

● Hasenât [iyilikler] Allahü teâlâdandır. Seyyiât [kötülükler] nefsdendir, âyetinde murâd, menşe'i seyyiâtdır [kötülüklerin menşe'idir]. 4/17.

● Herşey Allahdandır, âyet-i kerimesi, her şeyin yaratıcısı [hâlık], Allahü teâlâdır demektir. 4/119.

● Her beldenin bir başka hâsıyyeti, her zemînin fuyûz-ı muhtelifesi vardır. 4/25.

● Her şahsın Cenneti o şahsın mebbe-i te'ayyünü olan ism-i ilâhînin zuhûrundan ibâretdir ki, eşcâr [ağaçlar] ve en-hâr [ırmaklar] şeklinde ve güneş ve köşk sûretinde ve vildân ve gilmân kısvetinde [sûretinde] zuhûr buyurur. 4/24.

● Her hangi bir makâmıdan hakîkî matlûbun kokusu gelirse, o yere gidelim. Her cend bu defîne, elimize geçmez ise de, bâri talebinden ve yokluk derdinden vazgeçmiş olmayalım ve dikbaşlıların dâiresinden dışarı olalım. 4/102.

● Her kim ki, makbûldür [sevilendir]. Derd-i belâ ile mâ-sivâyı sevmekten, onu men edip, sevgili tarafına çekerler. Her kim ki, istenilen [taleb edilen] değildir. Onu kendi hâl-i üzere terk ederler. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Herkesin konuşmasında, ene [ben] lafzı [sözü] ile, maksûd [istenilen] nefsdır. 3/61. [Se'âdet-i Ebediyye: 754.]

● Her kim ki, ma'rifetden ona birşey hâsıl değilse, gerek ki, onun talebinden vazgeçmiş olmaya ve bu devletden meşâm-ı câne [koku alınacak yer] bir mahalden bir râyiha [koku] gelirse, oraya gide. 6/94.

● Her ne ki, âhiret için hâzırlanmışdır, güzeldir. Eğer, güzel görünmese bile. Her ne ki, dünyâ için hâzırlanmış ola, dünyâlıktır, çirkindir. Eğer, güzel görünse bile, çirkindir. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Her ne ki, o cenâb-ı kudse mensûb ola, hayr ve kemâldir [olgunluktur] ve kemâle [olgunluğa] ayna gerektir ki, onun hayrı onda zuhûr ede. Ve ayna ancak şey'in tekâbü-lünde olur. Hayr ve kemâlin karşılığı, şer ve noksanlıktır ki, (bi-ziddihâ tetemeyyezüleşyâ) [Eşyanın ortaya çıkması zıddı ileddir] demişlerdir. Ve zâhir budur ki, ayna her ne kadar, kendi aynalığında çok ise, yansıyanın meydâna gelmesi de, onda çok olur. Pes müşâhede-i şerriyyet-i ârif ziyâde oldu- da, zuhûr-ı hayriyyet dahî, ziyâde olur. Zîrâ ki, her şer ve noksanlığın menşe'i mümkündür. Zîrâ mümkünin zâtı, ademdir [yokluktur] ve hayr olması [hayriyyetin] zuhûruna [meydâna gelmesine] kendi şerrini müşâhade kâfidir. Men tevâda'a lillahi refeahüllahü. [Allahü teâlâ için tevâzu' edeni, Allahü teâlâ yükseltir.] 4/17.

● Her ne ki gafleti giderir ise, zikre dâhildir. Dünyâ iş- leri ve her ne iş ise, sâlih niyyet ile ola. Meselâ, bey' ve şî- râ [alış-veriş] ve onun emsâli zikr olur. 5/125.

● Her ne ki, kalbin huzûruna yardım ede, mübârekdir. Ve her ne ki, yardımcı olma, uğursuz ve nâmübârekdir [mübârek değildir]. 1/176. [Müjdecî Mektûblar: 231.]

● Her ne kadar aynada hayr ve kemâl ziyâde zâhir olursa [çok olursa], aynada noksanlık ve kötülük şühûdu o ka- dar ziyâdedir [çokdur]. 6/118

● Her hakikat ki, şer'at onu yasaklıya, zındıklık ve ilhâd- ır. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Her hâtırayı [akla geleni] yapmak lâzım değildir. Hâ- tıra ba'zı şeyler gelir ki, onları yapmamak dahâ iyi olur. Nefs, inâcdıdır. 1/228. [Müjdecî Mektûblar: 309.]

● Her devlet ki, zuhûr eylemiştir. Enbiyâ için gelmiştir. Se'âdet o ümmet içindir ki, Enbiyâyâ uymuş olmakla o devletden [ni'metden] hissedâr olalar. 5/54.

● Her ne kârda [kazançda] olurlarsa, hikmeti [fâideli şe- yi] terk etmiyeler. Bir nev' üzere olalar ki, fitne çıkmasına sebeb olmaları. 6/173.

● Herkes, her ne mahâlde [yerde], her ne bulursa, onu yimesi doğru değildir. Şerî'atin dışında hareket etmiş olma. O kimse başlı başına değildir ki, ne bilirse onu yapsın. Hâl-buki, Allahü teâlâ vardır. Ve emr ve yasaklar ile teklîf buyurmuşdur. Rızâsını ve rızâsızlığını [beğendiği ve beğenmediği şeyleri], âlemlere rahmet olan Peygamberi ile beyân buyurmuşdur. Se'âdetsiz, bedbaht o kimsedir ki, Mevlâsının beğenmediği şeyleri ister. Ve her şeyi Mevlâsı izn vermeden kullanmak istiyor. Böyle kimseler utansın ki, dünyâda bu şeylerin sâhiblerine bile sormadan kullanmıyor. Bu, hakîkî olmıyan sâhiblerin, haklarını gözetiyorlar da, bunların hakîkî sâhibi, beğenmediği şeyleri, şiddet ile, pek sıkı yasak ettiği ve yapanları ağır cezâlarla korkutduğu hâlde, Onun sözüne iltifât etmiyor, aldırıyor. Bu hâl nedir? Müslimânlık mıdır, kâfirlik midir? 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Her ne hâl ki [her ne varsa] Hak sübhânehûdan zuhûr ede, ona râzî olalar. Bir men'ediş ki [yasaklayış ki] mahbûbun murâdı ola, vasldan hezâr-bar bihterdir [çok iyidir]. 6/175.

● Her şey, vâcib-ül-vücûdün "celle sultânehu" irâdesi ile [dilemesi ile] var olmaktadır ve Allahü teâlânın fi'li ile var olur. Kendi irâdemizi Hak teâlânın irâdesine tâbi' kılıp, kavuşduğumuzu, aradığımız şeyler olarak bilip ve onunla sevinmek gerektir. Böyle olmamak, kulluğu kabûl etmemek, Mevlâyâ "celle sultânehû" karşı gelmek olur. 3/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Her nîk [iyi] ve bed [fenâ] ile beşâset üzere [güler yüzlülük üzere] ülfet edeler. Bâtın [kalb ve rûh] gerek münbasıt [geniş, açık], gerek mütekabbız [kabz hâlinde daralmış] olsun. 5/109.

● Her kemâl ve cemâl, o bâri-gâhın yoluyladır. Her makâmdaki bir kemâl meydânda ola, Onun eseri bulunup ve her ne tarafda ki, hüsn ve cemâl var ise, O hüsn ve cemâlin enmûzici [nümûne] müşâhede edip, yakînen bildim ki, mahbûb olmağa şâyân odur. Ve matlûb olmağa sezâvâr odur [münâsib, yaraşır odur]. 4/17.

● Her feyz ve nûr ki, gayb âleminden insana erişir [gelir], evvelâ sadra [göğse, kalbe] nâzil olur ki, mahall-i ilm ve dânişdir [bilgidir]. 6/225.

● Her makâmda ki seyr ve sülûk ve terakkî ve uruc vardır. Cümlesi te'ayyünât mertebesidir. Te'ayyünât mertebesinin üstünde, hiç, adım atacak yer yoktur. Her ne kadar urûc vaktinde [yükselmeye] lâ-te'ayyün olarak zâhir olur [açığa çıkar]. Lâkin fil-hakîka bî-perde-i te'ayyün değildir. Lâ te'ayyün-i mahza [ancak] kadem nihâde [ayak basmış, gelmiş] olmak, vücûb ile mütehakkik [tahakkuk eden] olmakdır ki, muhâldir [mümkün değildir.] 4/24.

● Herkes, kendi aklının derecesine göre, anladığı nesneyi söyler. Kelâm sâhibi, kelâmından bir ma'nâ murâd eder ve işiten o kelâmdan, diğer ma'nâ fehmeder [düşünür], anlar. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Her şeye kalbi bağlamakdan kurtulmadıkça, Hak teâlâyâ bağlanılamaz. Lâkin, mâ lâ yûdrekü küllühu Lâ yûtrek küllühu muktezâsı ile, birkaç günlük ömrü şerî'ate uymakla geçirmek lâzımdır. 1/305. [Müjdeci Mektûblar: 578.]

● Her amelde [işde] karşılığın misli, ne mikdâr olduğuna, Allahü teâlâ bilir. İnsan bilgisi bunu anlıyamaz [idrâk etmekden âcizdir]. Meselâ, muhsan olan bir kimseyi kazf edene [aklı olan nâmûslu kimseye zinâ isnâd edene] seksen sopa vurulması emr buyurulmuşdur. Ve hırsızlık haddi olarak, hırsızın sağ elinin kesilmesine, zinâ haddinde, eğer bekâr ise yüz sopa ile ve bir sene şehrden sürmek takdir olunmuşdur. Ve evli olan kadın ve erkeği recm etmek hükmü buyurulmuşdur. Bu sınır ve takdîrin sırrını insanlar anlıyamaz. 1/214. [Müjdeci Mektûblar: 279.]

● Her yüz sene başında, bu ümmetin ulemâsından bir müceddid ta'yîn eylemişlerdir ki, şerî'ati ihyâ buyurur. 2/4.

● Her sabâh ve akşam yüz kerre, Sübhânallahî ve bi hamdihî, sübhânallahil- azîm, diyeler. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Her-çi maksûd-ı tüst, ma'bûd-i tüst [Maksadın ne ise, tapdığın odur]. 4/142.

● Her-çi maksûd-ı tüst, ma'bûd-i tüst [maksâdın ne ise, tapdığın odur], şahsın gâyesi, şahsın teveccüh eylediği [ele geçirmek istediği] şeydir ki, hayâtda oldukça ondan ayrılmaz. Vazgeçmez. Ve onu ele geçirmekde her türlü aşağılık ve kötülük meydâna gelse de, tehammül eder. Bu ma'nâ ibâdetin esâsıdır ki, zillet ve aşağılığın kemâlinde haber-verir. Pes, maksûd [gâye], ma'bûd olur. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Her ki yekcâ hemecâ, her ki heme câ hiç câ. [Bir kimse ki, bir mürşide bağlanırsa, her velâden yardım görür. Her mürşide tâbi' olan, hepsinden mahrum kalır.]. 3/19.

● Her ci dîde şüd ve şünîde şüd ve dânistе şüd ân heme gayr-ı üst hakikat-i kelime-i lâ nef-yi ân bâyed-kerd [Görülen, iştirilen ve bilinen herşey Ondan başkadır. Lâ kelimesinin hakikatında bunların hepsini nef' et!] [şâh-ı Nakşibend buyurmuştur.] 5/122.

● Bu hestî-yi [varlık] mevhûm ki, hicâb-ı nîstî-yi [yokluk perdesi] hakîkîdir. Mürtefi' [yok] ve nâ peydâ [görünmez] ola ve fenâ-yı hakîkî ve hîstî-i [yokluk] tahkîkî, meydâna çıka. Ve bu yokluk tuzağı ile sayd [avlama]-ı hestî [varlık] edeler. 5/72.

● Hestî-i mevhûmdan halâs bulup, [Varlık mevhûmundan kurtulup], yokluk tuzağı ile mevsûf olmalı ki, varlık muhakkak cilvenümâ ola. 4/150.

● Hestîlik kaydından [var olmak kaydından] bir sâat dahî kurtulmak ganîmetdir. 6/74.

● Hestî [varlık] ve nîstî [yokluk], ikisi dahî i'tibârâtandır. Pes, o hazretten mün'azil olurlar. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● "Helekel-müsevvifûne" hadîs-i şerîfi, (tevbeyi ve iyi işleri sonraya bırakmak ile fırsatı kaçırırlar helâk oldular.) 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Heme üst [herşey Odur] veyâ heme ezüst [herşey Ondandır], bekâda söylenen sözlerdir. Fütûhât sâhibinin bu sözleri söyleme kudreti yokdur. 5/52.

● Heme üst [herşey Odur] sözünün ma'nâsı, eşyâ

ma'dum [adem, yok] ve mefkûd olup, Hak sübhânehû mevcûddur, demektir. 3/88.

● Heme üst [herşey Odur] ta'bîrinden murâd, heme nistend mevcûd üst teâlâ [hiç birşey yokdur, O vardır], ya'nî cümle âlem görünüşdür ve Hak teâlâ vardır, demektir. Fakat, burada mecâz vardır. Hakîkî değildir. Aynadaki Zeydin sûretine Zeyd denilirse, hakikatde, nefs-ül-emrde Zeyd değildir. Zeydin zuhûrudur. İşte, Muhyiddîn-i Arabî ve ona tâbi' olanların, kitâb ve risâlelerinde izâh ettikleri ve açıkladıkları bu ma'nâ ile herşey Odur dediler. Eğer bu ta'bîrden Hak teâlâ mümkünâtta [yaratdıklarında] münhasırdır ve mutlak var olan, yaratdıklarından gayride vücûdu yokdur anlaşırsa, bu açık küfrdür. Ve zımında Allahü teâlânın inkârı vardır. 6/16. [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Heme üst [herşey Odur] doğru değildir. Heme ez üst [Herşey Ondandır] doğrudur. 3/88.

● Hem tâ'at [ibâdet] edeler ve hem o ibâdetden istigfâr [tevbe] edeler. Ve o ibâdeti Allahü teâlânın şânına lâıyk görmiyeler. 4/92.

● Hem âlim [ilm sâhibi], hem sôfi [tesavvuf yolcusu] olan kimse, kibrit-i ahmerdir [ya'nî kıymetli ve az bulunur]. 2/57.

● Himmeti bülend edip [yüksek gayretli olup] ve zemânları ma'mûr edeler, değerlendireler. Bugün ba'zı şeylerden gizlenmiş ise de, ümmîddir ki, yarın açılmış olur. 4/12.

● Himmeti bülend gerekirdi ki [yüksek, kıymetli şeyler aramalıdır ki], Allahü teâlâ herşeyi bir sebep ile yaratdığı için, gönderdiği için, kendisine kavuşduran sebebi, vesileyi, ondan istemelidir. 1/75. [Müjdecî Mektûblar: 108.]

● Hindistânın şerâfeti. 2/22.

● Hind beldesi, sûretâ Hinddir. Lâkin ravdâ-i Cennettir. Anın tahmîr-i tıynetî [toprağı] hâk-i Medînedendir. 6/239.

● Hindistanda bu nev'î Evliyânın toplanması ve bu kısım, Allah için toplanmalar, eğer bütün âlem devr olursa, bu devletin yüzde biri bulunamaz ve buradaki kazançlar ele geçmez. 1/226. [Müjdecî Mektûblar: 307.]

● Hindistânda el'ân [şu anda] müyesser olan hâlât [hâl-ler] ekser zemânda müyesser değildir. Kesret-i füyuz ve vâridât sebebi ile başka yerlerin imrendiği yerdir. Ve sabâhat ve melâhatin imtizacından [birleşmesinden] dolayı Medîne ve Mekke toprağına hüsn ve letâfetde şebâhet-i tamını vardır. 6/48.

● Hind zemini [Hindistân memleketi] her ne kadar çâyı zulumât ve kedûrât [zulmetler zemini ve kedûretler yeri] ise de, lâkin, menba'ı çeşme-i hayât zulûmâtdadır. [Hayât çeşmesinin menba'ı zulûmâtdadır.] 6/142.

● Hindistânda, hokkabazlar aynada bağ ve bağçe göstermişler. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Hindistânda dahî dört Peygamber gelmiş [gönderilmiş-dir], Allahü teâlâyâ da'vet buyurulmuşdur. Hindde bir Peygambere dört kimsenin îmân ettiği bilinmiyor. Da'vetleri umûmî değildir. Hak sübhânehü, bir kavme veya bir yerde bir şahsı bu devlet ile [ni'metle] şereflendirip, o kavmi da'vet ederdi. Onlar, inkâr ederek, Hak teâlânın helâkına uğrarlardı. Hindistânda böylece, yıkılmış şehir harâbeleri çoktur. 1/259. [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Hindistânda bir şahs Mehdîlik da'vâ eylemiş idi. Bir cemâ'at cehâletlerinden, onu va'd edilen Mehdî zân eylediler. Onların anlayışlarına göre, Mehdî gelmiş olup, vefât etmiş ve kabri de Fere şehrinde imiş. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Hind ki, Ebû Süfyânın zevcesi ve Mu'âviye radiyallahü anh'ın annesidir. Kadınların bî'atına dâhil ve belki onların başlarında idi. Ve onların tarafından konuşmuş idi. Bu bî'atden ve Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" istigfârından, onun hakkında büyük lutuf me'mûl ve ümîddir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Hendese, yalnız mâlâ-ya'nîdir. Ve fâidesizdir. 3/22.

● Henş, bir canavardır ki, süt ile su karışdırılıp, verildikde, sütü içer, suyu bırakır. 5/118.

● Hengâm-ı kurb-ı kıyâmetdir [kıyâmet yaklaştı] ve küfr, bid'at, günâh zulmetleri her tarafı kapladı. Herkes, bu

zulmetlerin fırtınalarına yakalanıyor. Böyle bir zemânda, bir sünneti ortaya çıkaracak ve bid'atleri yok edecek bir kahr-aman arıyoruz. 4/22. [Fâideli Bilgiler: 196.]

● Hindlilerin ma'bûdları râm ve kerşen, ana ve babadan meydâna gelmiştir. 1/167. [Müjdecî Mektûblar: 218.]

● Hüve (o) kelimesi, güyâ gayb-ı hüviyyete [gizli hakîkate] işâret ve zât-i teâlâyâ şu'ûn ve i'tibârâtıdan hattâ kayd-ı itlâkdan dahî itlâktır. Ve Allah lafza-i celâli kâbiliyyet-i ülâdan ve vahdet-i zâtıyyeden ibâretdir. Ve zât-ı teâlânın tecerrüde ve cem'i evsâf-ı kemâl ile ittisâfa kâbiliyyetidir. 4/76.

● Hevâ-yı nefsânıyye ki [nefsin arzûsu ki], bâtil ilâhdır. Lâ tahtına idhal edip, temâm müntefi [yok] olmalıdır. 3/2.

● Hevâ [arzû, istek] ve nefsin istediği akla gelen kötü şeylerden ve anlaşılması güç gizli şirkden kaçınalar. Şeytânın aldatmasından emîn olmayalar ve Allahü teâlânın mekrinden korkup, titreyeler. Ve büyük kimseye olan ma'nevî râbitalarını sağlam edeler. Ve sağlam yol olan sünnet-i nebevıyyeyi terk eylemeyeler. Ve bâkî olan [zevâl bulmaz] Allahü teâlâyâ devâmlı ilticâ edip, yalvarıp ve sığınıp, ağlayıp, sızlama lüzûmunda olalar. Böylece, kurtuluş ümmîdi üzere olalar. 4/159.

● (Huş der dem) kendi nefesine vâkıf olmakdan ibâretidir ki, gaflet ile hurûc eylemeye [çıkış yapmaya]. 4/165.

● Hevâ [arzû, istek] ve heves arzûları [gençlik arzûları], Allahü teâlânın düşmanı olan nefsin ve şeytânın sevdiği şeylerdir. Şerî'ate uygun şeyler ise, Allahü teâlânın [şerî'ate uygun ilm ve amel] sevdiği şeylerdir. Akıllı ve zekî insanlar, Allahü teâlânın düşmanlarını sevindirip, hakikî sâhibi gaza-ba getirmezler. 3/34. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Hey'et-i vahdânî, mudgânın [yüreğin, kalbin] ismidir ki, on latifeden mürekkebdır. Âlem-i halka âid eczâsı çok, âlem-i emri azdır. 2/21.

● Hiç kimse, kendi kadar, hiç kimseyi dost ittihaz eylemez. 3/99.

● Hiçbir müslimân üzerine, kendini efdal bilmeye ve

cümleyi kendinden efdal ad eyleye [kabûl eyleye]. 5/109.

● Hiçbir bî edeb [edebsiz], Allahü teâlâyâ kavuşamamışdır. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Hiç kimse, vâcib olan şeyleri terk etmekde ve yasak edilenleri yapmakda, hiçbir vecihle ma'zûr değildir. 4/39.

● Hiç kimse, kendi ameli sebebi ile kurtulamaz. Meğer ki, Allahü teâlâ rahmeti ile hıfz eyleye [koruya]. 6/44.

● Hiçbir kimse, Peygamberimizin sohbetinde bulunanların fazîletine eşid olamaz. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Hiçbir kimse, şeytânın ilkâsından [aldatmasından] korunmuş değildir. Peygamberlere olan ilkâyı, Onlara bildirirler. [Allahü teâlâ bildirir]. Evliyâda bu bildirme lâzım değildir ki, onlar Peygamberlere uyarlar. Her ne ki, şerî'ate muhâlif olsa, red edip, onu bâtil bilirler. Hiçbir Velî, Nebî mertebesine ulaşamaz. Lâkin, ba'zı üstünlük Velîye olmak câizdir. [Fekat her bakımdan üstünlük Nebîdedir]. 2/57.

● Hiçbir Peygamber, kendi şerî'atinde veya başka bir Peygamberin şerî'atinde harâm olan bir fi'li işlememiştir. [O işi işleme vaktinde, o iş mubâh olsa da.] İçki [alkol, şerâb] mubâh idi. Sonra harâm oldu. Hiçbir Peygamber içki içmemiştir. O fi'li işlememiştir. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Heyûlaya ehl-i islâm kâil [inanmış] değildir. 3/52.

- L -

● Lâ ilâhe illallah kelime-i tayyibesinin [mubârek kelimesinin] tekrârının kalbin [rûhun] nûrlanmasında büyük te'sîri vardır. Bu mubârek kelimelerin tekrârı ile, onun esrâr denizinden sıyrâb ve şâdâb [letâfetli ve suya kanmış] olan kimseye derîce-i matlûb kûşâde [açılmış] ve rûy-i maksûd bedîdâr [açık] olmakla, â'zâde olur [râhat olur.] 6/76.

● Lâ yectemi'u havfâni havf-üd-dünyâ ve havf-ül-âhireti "hadîs-i şerîfi". [İki korku bir arada bulunmaz: Dünyâ korkusu ve âhiret korkusu.] 6/227.

● Lâ tahtına cemî' meşhûdâtı ve mütecelliyâtı [bütün görünen ve tecellî edeni] idhâl edeler [dâhil edeler]. 5/72.

● Lâ tüşed-dür-rıhâlû-illâ-ilâ-selâseti mesâcidiel-mescidil-harâm ve mescidî hâzâ vel-mescidil-aksâ. Hadîs-i şerîf. [Üç mescidden başka mescidlere ziyâret için gidilmez. Mescid-i Harâm ve benim mescidim [Mescid-i Nebvî] ve Mescid-i Aksâ.] 6/72.

● Lâ te'ayyûn makâmı yoktur. Lâ te'ayyûn-i mahzâ [Hâlis Lâ te'ayyûn makâmına ayak basmak] vücûb ile [vâcib-ül-vücûd ile] mütehakkık olmağıdır ki, muhaldır [mümkün değildir]. 4/24.

● (Kalb hâzır olmazsa, nemâz da olmaz) hadîs-i şerîfinde huzûrdan murâd, nemâzın farzları ve vâcibleri ve sünnetleri ve müstehablarının yapılmasında kalbin hâzır olması, gevşeklik olmamasıdır. 1/305. [Müjdecî Mektûblar: 578.]

● Lahor şehri, diğer Hindistân şehirlerinin irşâd kutbu gibidir. 1/76. [Müjdecî Mektûblar: 109.]

● Lâ yû'minü ehâdüküm hattâ yükâlû innehu mecnûnün "hadîs-i şerîfidir." [Bir kimseye deli denilmedikçe, imânı temâm olmaz.] 6/173.

● Lâ yese'unî erdî ve lâ semâî ve lâkin yese'unî kalbü abdîl mü'minî [Yere ve göke sığmam. Fekat, mü'min kulumun kalbine sığarım] hadîs-i şerîfinden, hulûl ve ittihâd [birleşmek] ma'nâsı fehm olunmaya ki [anlaşılmaya ki], Hak teâlâ ondan münezzeh ve müberrâdır. Bir emr-i bî-keyfidir ki, erbâbına vâdîh ve hüveydâdır [açık, bellidir]. Men lem yezûk, lem yedri [tadmıyan bilmez], andan her ne ki bizim tehayyülimizde vâkî' ola [hâtıra gele]. Hak sübhânehû ondan pak ve berterdir [yüksekdir]. 6/123.

● Lâ yese'unî erdî ve lâ semâî ve lâkin yese'unî kalbü abdîl mü'minî [Yere ve göke sığmam. Fekat, mü'min kulumun kalbine sığarım] hadîs-i şerîfinden, yer ve gök, imkân dâiresine dâhildir. Lâ mekânî [mekânsız] olan, mekâna sığmaz. Bi-çûn olan, çünde ârâm eylemez. [Allahü teâlâ, yaratılarda yerleşmez]. Mü'minin kalbi mekânsızdır. Niçin ve

nasıldan berîdir. Onda sığışma mütehakkıkdır [tahakkuk edendir]. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Lâ yese'unî erdî ve lâ semâî ve lâkin yese'unî kalbü abdîl mü'mîni [Yere ve göke sığmam. Fekat, mü'min kulunun kalbine sığarım]. Bu sığmadan murâd, vücûd mertebesinin kendisi değil, sûreti, örneği sığmaktadır. Kendisinin sığması düşünülemez. 1/95. [Müjdecî Mektûblar: 135.]

- Y -

● (Ey Peygamberim "sallallahü aleyhi ve sellem"! Sana yardımcı olarak, Allahü teâlâ ve mü'minlerden sana tâbî olanlar yetişir.) âyet-i kerîmesinin geliş sebebi, Ömer-ül-Fârûkun "radiyallahü anh" islâma gelişidir. (Enfâl sûresi 64. Âyeti) 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Ye's ve aczden [ümîdsizlik ve âcizlikden] gayri ol zirve-i ulyâda hâsıl [olan birşey] mefkud [dur, yokdur] ve sûz [yanma, ateş] ve güdâzdan [mahv olmakdan] gayri birşey mevcûd değildir. 6/78

● Ye's, acz [ümîdsizlik ve çâresizlik] ve cehâlet, nihâyetde hâsıl olur. 1/284. [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Yatsı nemâzının edâsı, gece yarısına kadar mubâhdır. Gecenin sonuna kadar gecikdirmek tahrîmen mekrûhdur. 1/29. [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● (Yâ eyyühellezîne âmenû-t-tekûllahe hakka tükâtihî), [Âli-İmrân 102. âyet-i kerîmesi.] kavli kerîminin mefhûmu, ey sûreten îmân edenler, mâsivâdan münkâtî' [Allahü teâlâdan gayri şeylerden kesilin ki] ve Hak sübhânehûya teveccüh ve tehallî edip ve Ona müteveccih olduğunuz hâlde, alâik ve avâik ve tekayyüdâtıdan [alâka, engeller ve dikkatlerden] Hakkı inkîât' ve inhilâ ile [kesilme ile] bir haysiyyet ile münhali' olun ki, zevâtınızdan ve size râcî' olan [münâsebeti olan] kemâlâtınızdan eser bâkî kalmıya. 4/52.

● Yâd-i daşt, zıkr ve huzûrun kalbin sıfat-ı lâzimesi olmasına derler. 6/169.

● Yâd-i daşt [zâtın kesiksiz tecellîsi], isimler, sıfatlar ve şü'ûn ve i'tibârlar arada olmadan zâtın tecellîsidir ki, devâmıdır. 1/290. [Müjdecî Mektûblar: 524.]

● Yâd-i gird tarîkatde, yâd-i daşt hakîkatdedir. 4/165.

● Yâd-i gird, bütün zemânlarda devâm üzere, mukaddes zâta teveccüh etmeğe kendini zorlayarak olur. 6/169.

● Yavrum! Allahü teâlâ, seni ve hepimizi, Muhammed Mustafânın "aleyhissalâtü vesselâm" parlak olan yolunda yürümekle şereflendirsin! Yavrum! Bu dünyâ, imtihan yeridir. Dünyânın görünüşü, yalancı yaldızlarla süslüdür. Kötü kadına benzer. Yüzünü saçlar, kaşlar, ben ile boyamışlardır. Görünüşü tatlıdır. Tâze, güzel, körpe sanılır. Fekat aslında, güzel koku sürülmüş bir ölü gibidir. Sanki bir leşdir ve böcekler, akrebler dolu bir çöplüktür. Su gibi görünen bir serâbdır. Zehr karışdırılmış şeker gibidir. Aslı harâbdır, elde kalmaz. Kendini sevenlere, arkasına takılanlara, hiç acımayıp, en kötü şeyleri yapar. Ona tutulan aklsızdır, büyülenmiştir. Âşıkları delidir, aldatılmışdır. Onun görünüşüne aldanan, sonsuz felâkete düşer. Tadına, güzelliğine bakan nihâyetsiz pişmânlık çeker. Server-i kâinât, Habîb-i Rab-bil'âlemîn "aleyhi ve alâ âlihissalevât vettehiyyât" buyurdu ki, (Dünyâ ile âhiret birbirinin zıddıdır, birbirine uymaz. Birini râzî edersen, öteki gücenir). Demek ki, bir kimse, dünyâyı râzî ederse, âhiret ondan gücenir. Ya'nî, âhiretde, eline bir şey geçmez. Allahü teâlâ, bizi ve sizi, dünyâyı düşkün olmakdan ve dünyâyı ele geçirmek için insanlık vazîfelerini çiğneyenleri sevmekden muhâfaza eylesin!

Yavrum! Bu, pek kötü olduğunu anladığın dünyâ, nedir biliyor musun? Dünyâ, seni, Allahü teâlâdan uzaklaştıran şeyler demektir. Kadın, çocuk, mal, rütbe, mevki' düşüncesi, Allahü teâlâyı unutturacak kadar aşırı olursa, dünyâ olur. Çalgılar, oyunlar, (Mâlâ-ya'nî) ile, ya'nî fâidesiz, boş şeylerle vakt geçirmek, [top oynamak, kumarlar, kötü arkadaş, kötü filmler, mecmû'a ve romanlar], hep bunun için dünyâ demektir. Âhirete fâidesi olmayan ilmler, dersler de, hep dünyâdır. Hesâb, hendese [ya'nî matematik ve geometri], astronomi, mantık, eğer Allahü teâlânın gös-

terdiği yerlerde kullanılmazsa [ya'nî kâfirlerle mücâdele ve onlardan üstün olmak için ve insanlara hizmet etmek için kullanılmazsa] bunlarla uğraşmak, boşuna vakt öldürmek olur ve dünyâ olur. Bu bilgileri bütün derinliği ile, incelikleri ile okumak, yalnız başına işe yarasaydı, eski Yunan felsefecileri [ve son zemânlardaki Avrupalı, Amerikalıların fen adamları, mütehassısları] se'âdet yolunu bulur, âhıretteki ebedî azâbdan kurtulurlardı.

[Liselerde, üniversitelerde okunan ulûm-i akliyye, ya'nî tecribî ilmler, ya'nî fen bilgileri ve yabancı diller, islâmiyyete ve mahlûklara hizmet etmek niyyeti ile öğrenilirse ve bu yolda kullanılırsa, fâideli olur. Bunlara çalışmak lâzım olur ve sevâb olur. Bunun içindir ki, ecdâdımız, Şâm, Bağdâd, Semerkand ve Endülüs müslimânları her dürlü fende ve güzel san'atda pek ileri gitmiş, dünyâ birinciliğini ellerinde tutmuşlardı. Avrupalıların ilm ve fen adamları, asırlar boyunca, islâm fakültelerine gelip ihtisâs kazanırlar ve bununla öğrenirlerdi. Müslimânların o parlak medeniyetlerinin eserleri, bugün meydândadır ve dünyâ münevverlerini hayrân bırakmaktadır.

Bugün liselerde, üniversitelerde okutulan ve insanın bütün gençlik hayatına mal olan bilgiler, Allahü teâlânın emrlerine uyarak kullanılırsa, fâideli olur ve dünyâ ve âhıretin kazanılmasına sebep olur.

Medeniyet demek, yalnız ilm ve fen demek değildir. İlm ve fen, medeniyet için, ancak bir âlet, bir vâsıta. İlme, fende çok ileri olan milletlere, fen vâsıtalarını ne yolda kullandıklarını incelemeyen, medenî demek büyük gaflettir. Pek yanlıştır. Fabrikaların, motorlu vâsıtaların, gemi, tayyâre, atom cihazlarının çok olması, gözleri kamaşıduran yeni buluşların artması, medeniyeti göstermez. Bunları medeniyet sanmak, her silâhlıyı gâzi, mücâhid sanmağa benzer. Evet, mücâhid olmak için en yeni harb vâsıtalarına mâlik olmak lâzımdır. Fekat, bunlara mâlik olan, eşkıyâlık da yapabilir.

Medeniyet, ta'mîr-i bilâd ve terfîh-i ibâddır. Ya'nî, bel-deleri, memleketleri i'mâr etmek ve bütün insanları, rûh, düşünce ve beden bakımlarından râhat yaşatmaktır. Bu iki gâyeye vâsıl olmak, ancak ve yalnız ahkâm-ı islâmiyyeye,

ya'nî Allahü teâlânın emrlerine ve yasaklarına uymakla olur. İslâmiyyetden ayrıldıkça medeniyet geriler. İşte liselerde, üniversitelerde öğrenilen bilgiler, bütün fen vâsıtaları, fabrikalar, ağır sanâyi', memleketleri i'mâr için, insanları râhat ettirmek için kullanılırsa, fâideli olur, sevâb olur. Memleketleri tahrib, insanların hürriyyetini ellerinden almak, köle yapmak için kullanılırsa, fâidesiz olur, günâh olur. Bunların fâideli olması, medeniyete hizmet etmesi ancak ve yalnız islâm dînine uygun kullanmakla olur. Avrupa, Amerika, asırlardan beri, islâm ahlâkını, islâm hukûkunu inceliyor. İslâm dîninin emrlerini, yasaklarını alıp, kendilerine mal ediyor. Onların bugünkü ilerlemesi, kanûnlarında bile yer verdikleri, islâmî kıymetler ve esâslar sayesinde olduğu açıkça görülmektedir. Demek ki, bir milleti, bir gemiye benzetirsek, islâm ahkâmı, ya'nî Allahü teâlânın emri ve yasakları, bu geminin güverte ve kaptan teşkilâtıdır. Bütün ilmler, fen bilgileri, endüstri kolları, ağır sanâyi' de bu geminin, çarkçı, makinist kısmı demektir. Gemide kaptan da, makinist de lâzımdır. Biri bulunmazsa, gemi işe yaramaz, helâk olur.

O hâlde, dedelerimizin "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'in" dünyâ çapındaki başarılarını, üstünlüklerini, yine elde etmek için, islâm bilgilerinin her iki kısmını, ya'nî hem dînimizi iyi öğrenmemiz ve ona sarılmamız, hem de ulûm-i akliyyeyi, asrımızın bütün teknik buluşlarını öğrenmeğe ve en iyi şekilde yapmağa çalışıp, bunları islâm ahkâmına uygun olarak kullanmamız lâzımdır. Bunu başarinca, maddî, ma'nevî olgunlaşacak, bütün milletlere örnek olacak, bütün dünyâca sevilerek, hâkim ve hâmi seçileceğiz.

Hadîs-i şerîfde, **(El Cennetü tahte zılâissüyûf)** buyuruldu. Ya'nî **(İslâmiyyet, kâfirlerdeki silâhların hepsini yapmakla ve bunları iyi kullanmak ile sağlam kalır)**. Bunun için, fen bilgilerine çok çalışmamız, atom bombası, roket, radar, füze yapmamız lâzımdır. Aksi takdîrde din yıkılır. Bindörtüüz bu kadar sene evvel, bugünün kurtuluş yolunu, bu hadîs-i şerîf, bizlere göstermiştir. **(İnsanların (milletlerin) dinleri, kendilerini idâre edenlerin dinleri gibi olur!)** hadîs-i şerîfi de, müslimânların çalışarak, kâfirlerden üstün olmasını emr buyurmaktadır. Bu hadîs-i şerîfleri iyi anla-

malı ve dört el ile sarılmalıdır].

Peygamberimiz “aleyhissalâtü vesselâm” buyurdu ki: **(Bir kimsenin mâlâ-ya'nî ile, ya'nî fâidesiz şeylerle uğraşması, boş vakt geçirmesi, Allahü teâlânın onu sevmediğine işâretidir!)** Fârisî beyt tercemesi:

**Ne varsa güzel, Allah sevgisinden başka,
hepsi câna zehrdir, şeker bile olsa.**

Yıldızlarla uğraşmak, ya'nî astronomi ilmi, nemâz vaktlerini anlamağa yarar demişlerdir. Bunun ma'nâsı, nemâz vaktlerinin bilinmesine yarıyan ilmlerden biri de, ilm-i nü-cûmdur demektir. Yoksa kozmoğrafya bilinmezse, nemâz vaktleri anlaşılamaz demek değildir. Astronomiden haberi olmıyan çok kimseler vardır ki, nemâz vaktlerini, bu ilmleri bilenlerden dahâ iyi anlar. Mantık, hesâb ve diğer lise dersleri, hep böyle olup, bunların hepsi islâmiyyetin gösterdiği yerlerde kullanılırsa ve ilm-i kelâm da, islâmiyyetin tek se'âdet ve medeniyet yolu olduğunu isbât etmek için kullanılırsa câiz olur [ve çok sevâb olur].

Mubâh olan şeyleri yapmak, vâciblerin, farzların yapılmasına mâni' olursa, bunlarla uğraşmak, yine mubâh olur mu olmaz mı? Elbet olmaz! İnsâf etmek lâzımdır. Dîni, îmânı, farzları, harâmları öğrenmeden önce, lise bilgileri ile uğraşmak da bu zarûrî bilgileri öğrenmeğe mâni' olmaktadır.

[(Kimyâ-i se'âdet) kitâbı ilm kısmında buyuruyor ki: Her mü'minin, en önce, Ehl-i sünnet i'tikâdını, kısaca öğrenmesi farzdır. Bundan sonra, iki şey öğrenmesi lâzım olur. Biri kalb için olan, ikincisi beden için lâzım olan bilgidir. Beden için olan bilgi de ikidir. Biri yapacağı emrlere, ikincisi sakınacağı yasaklardır. Emrleri öğrenmek şöyle olur: Sabâh vakti, yeni müslimân olan kimsenin, öğle vakti gelince abdestin ve nemâzın farzlarını öğrenmesi, hemen farz olur. Sünnetlerini öğrenmesi de sünnet olur. Akşam olunca, akşam nemâzının üç rek'at olduğunu öğrenmesi farz olur. Ramezân gelince, orucun farzlarını öğrenmesi farz olur. Zengin olunca, bir sene sonra, zekâtı öğrenmesi farz olur. Hacı öğrenmesi, hacca gideceği zemân farz olur. İşte, herşeyi zemânı gelince öğrenmesi farz-ı ayn olur. Meselâ evlen-

mek istediği zemân, nikâh bilgilerini, kadın, erkek haklarını, kadınların özr hâllerini öğrenmesi farz olur. Bir san'ata, ticârete başlayınca, bunlardaki emr ve yasakları, fâizi öğrenmesi lâzım olur. Hangi san'ata başlayacaksa zemânın ona âid fen bilgilerini de mektebde öğrenmesi farz olur. (Meselâ dış tabîbi olacaksa, liseyi ve dışı mektebini bitirmesi, staj ve ihtisâs yapması farz olur. Her san'at, ticâret, zirâ'at da hep böyledir. Herkese kendi san'atını okuması, öğrenmesi farz olur. Başka san'at bilgilerini öğrenmesi farz olmaz. Harb zemânında da askerliği ve yeni silâhları yapmak, kullanmak, ko-runmak için, fen bilgilerini kısaca öğrenmek, her müslimâna farz-ı ayn, bunlarda ihtisâs kazanmak ise farz-ı kifâyedir).

Harâmları öğrenmek de, herkese başka dürlü farz olur. Meselâ, erkeklerin ipek giydiği bir yerde bulunanların, ipek giymenin harâm olduğunu öğrenmesi ve bilenlerin bilmiyenlere öğretmesi farz olur. (Sun'î ipek giymek erkeklerle de harâm değildir). Alkollü içkiler içilen, domuz eti yinilen, başkasının hakkı, fâiz, rüşvet alınan, kumar oynanan yerde bulunanların, bunların harâm olduğunu öğrenmesi farz olur. Kadın erkek birlikte oturanların da mahrem ve nâmahrem olan kadınları ve bakmak câiz olan ve olmıyan kadınları öğrenmesi farz olur. [Kadınların, kızların açık gezdiği, erkeklerin de dizden yukarısını açtığı yerlerde bulunan müslimânların, örtmesi farz olan yerlerini öğrenmeleri lâzımdır. Bu yerlerini açmak ve başkasının açık yerine bakmak günâh olduğu gibi, bunu bilmemek de ayrı günâhdır.]

Kalbe âid bilgileri, ya'nî ilm-i ahlâk öğrenmek, her erkeğe ve kadına farz-ı ayndır. Meselâ **(Hikd)** “ya'nî kin bağlamak”, **(Hased)** [Başkasında bulunan ni'metin onda olmayıp, kendinde olmasını istemektir. Onda olduğu gibi, kendisinde de olmasını istemek hased değildir. Buna **(Gıbtâ)** etmek, imrenmek denir ki sevâbdır], **(Kibr)** [Kendini büyük bilmek, üstün görmektir. Kibrli olana karşı kendini büyük göstermek, kibr olmaz. Sadaka vermek gibi sevâb olur], **(Sû'i zan)** etmek [İyi insanı fenâ bilmek] gibi şeylerin harâm olduğunu öğrenmek, her mü'mine farz-ı ayndır. Görülüyor ki, îmânı, ya'nî Ehl-i sünnet i'tikâdını kısaca öğrenmek ve iyi ve kötü huyları öğrenmek, farz-ı ayndır. Ya'nî, herkesin öğrenmesi farzdır. Abdesti, guslü, nemâzı ve orucu ve ha-

râmları da, her müslimânın öğrenmesi farz-ı ayndır. Cenâze nemâzını, ölüye hizmeti ve san'at ve ticâret bilgilerini (ve bugünün silâhlarını yapmak ve kullanmak için, fen bilgilerini iyi) öğrenmek farz-ı kifâyedir. Ya'nî lâzım olan kimselerin öğrenmesi farz olup, başkalarına farz olmaz. Fekat, lüzûmu kadar kimse öğrenmezse, bütün müslimânlar, hükûmet ve millet, büyük günâha girer. Meselâ, doktor olacak kimsenin lise ve tıbbiyyede okuması farz olup, mühendis olacak kimsenin tıbbiyyede okuması farz değildir. İbni Âbidîn "rahmetullahi aleyh" (**Dürr-ül-muhtâr**) şerhinde, ön sözde diyor ki: (Ulûm-i nakliyyeden ya'nî din bilgilerinden kendine lâzım olanları öğrenmek farz-ı ayndır. Bundan fazlasını öğrenmek ve ulûm-i akliyyeden fâideli olanları öğrenmek farz-ı kifâyedir). Nemâzda kırâ'eti anlatırken diyor ki: (Bir âyet ezberlemek, herkese farz-ı ayndır. Fâtihayı ve üç âyet veyâ bir kısa sûre ezberlemek vâcibdir. Kur'ân-ı kerîmin hepsini ezberlemek farz-ı kifâyedir. Kendine lâzım olmaları fıkâh bilgilerini öğrenmek, hâfız olmakdan dahâ iyidir). Beşinci cildde buyuruyor ki: (Başkalarına öğretmek için ilm öğrenmek, kendi işlemesi için öğrenmekden dahâ sevâbdır).]

Yavrum! Hak teâlâ, sana çok lutf ve ihsân ederek, bu genç yaşda tevbe etmekle ve islâm âlimlerinin yolunda bulunan birinin sohbetine kavuşdurmakla şereflendirmişdi. Bilemiyorum ki, nefis ve şeytânın ve din bilgisi olmıyan kötü arkadaşların arasında, o temiz hâlde kalabildin mi? Din düşmanları her yoldan gençleri aldatmağa uğraşırken, değişmeden, akıntıya karşı durmak kolay değildir. Gençlik zemânıdır. Para bol, nefsin her arzûsunu yerine getirmek kolay ve arkadaşların çoğu da uygunsuz! Fârisî beyt tercemesi:

**Cânım, yavrum! Sana sözüm, yalnız şudur:
körpeçiksin, yolun da çok korkuludur.**

Kıymetli oğlum! Mubâhların fazlasından sakınmalısın. Mubâhları, lüzûmu kadar kullanmalısın. Bunları da, Allahü teâlâyâ kulluk etmek niyyeti ile yapmalısın. Meselâ, birşey yirken, Allahü teâlânın emrlerini yerine getirmek için kuvvetlenmeğe, giyinirken avret yerini örtmeğe ve soğuktan, sıcaktan korunmağa niyyet etmeli ve her mubâh için [ve ders çalışırken böyle] gerekli niyyetler yapmalıdır. Bū-

yüklerimiz azîmet ile hareket etmiş, ruhsatdan elden geldiği kadar kaçınmıştır. Mubâhları, zarûret mikdârı kullanmak da azîmetdir. Bu devlet, bu ni'met ele geçmezse, mubâhlardan dışarı çıkmamalı, harâm ve şübhelilere taşmamalıdır. Allahü teâlâ kullarına çok merhamet ve ikrâm ederek, mubâh olan şeylerle zevklenmeğe izin vermiştir. Pekçok şeyleri mubâh etmiştir. Halâl olan bu sayısız zevkleri, lezzetleri bırakıp da, harâm edilen birkaç zevke sapmak, Allahü teâlâyâ karşı, ne kadar edebisizlik olur. Hem de, harâm ettiği lezzetleri, dahâ fazlası ile mubâhlarda da yaratmıştır. Halâl olan çeşid çeşid ni'metlerin zevkleri bir yana, insanın işinden, Rabbinin râzı olmasından dahâ büyük zevk olur mu? Bir kimsenin işini, efendisinin beğenmemesinden dahâ büyük cefâ, sıkıntı olur mu? Cennetde Allahü teâlânın râzı olması, Cennet ni'metlerinin hepsinden dahâ tatlıdır. Cehennemdekilerden Allahü teâlânın râzı olmaması, Cehennem azâblarından dahâ acıdır.

Biz kuluz. Sâhibimizin emrindeyiz. Başı boş değiliz. Her istediğimizi yapmağa serbest değiliz. İyi düşünelim! Uzağı gören akl sâhibi olalım! Kıyâmet günü utanmaktan, pişmân olmaktan başka, ele birşey geçmez. Gençlik çağı, kazanc zemânıdır. Merd olan, bu vaktin kıymetini bilip, elden kaçırmaz. İhtiyârlık herkese nasîb olmaz. Nasîb olsa da, râhat, el-verişli vakt ele geçmez. Vakt de bulunsa, kuvvetsizlik, hâlsizlik zemânında, yarar iş yapılamaz. Bugün, her vak'iyet el-verişli iken, ananın babanın varlığı büyük ni'met iken, geçim derdi olmayıp fırsat elde iken, güç kuvvet yerinde iken, hangi özr ile, hangi sebeble, bugünün işi yarına bırakılabilir? Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", (**Yarın yaparım diyen helâk oldu, ziyân etdi**) buyurdu. Eğer dünyâ işlerini yarına bırakırsan ve bugün hep âhîret işlerini yaparsan güzel olur. Fekat, bunun aksini yaparsan çok çirkin olur.

Gençlik zemânında, insanı üç din düşmanı olan, nefis, şeytân ve kötü insanlar aldatmağa uğraşmaktadır. Bunlar karşısında az bir ibâdet pek kıymetli olur. İhtiyârlıkta yapılan, bundan katkat fazla ibâdetlerin bu kadar kıymeti olmaz. Düşman hücum ettiği zemân, askerin ufak bir hareketi, çok kıymetli olur. Sulh zemânında yapılan büyük ta'lîmlerin, manevraların, bu kadar kıymeti olmaz.

Oğlum, bütün varlıkların hülâsası, özü olan insan, eğlen-
ce için, oyun için, yiyip içmek, gezmek, yatmak, keyf sürmek
için yaratılmadı. Kulluk vazifelerini yapmak için, Rabbinе
itâ'at, tevâzu', kuvvetsizliğini, ihtiyâcını göstermek, Ona sı-
ğınmak ve yalvarmak için yaratıldı. Muhammed aleyhisse-
lâmın bildirdiği ibâdetlerin hepsi, insanlara fâideli şeyler-
dir. İnsanlara yaradığı için emr edilmiştir. Yoksa, hiçbir ibâ-
detin Allahü teâlâyâ fâidesi yoktur. Candan teşekkür ede-
rek, minnet ile ibâdet yapmalı. Tâ'm teslîm olarak, emrle-
ri yapmağa ve yasaklardan kaçınmağa çalışmalıdır. Allahü
teâlâ hiçbirşeye muhtâc olmadığı hâlde, kullarını emr ve ya-
saklar vermekle şereflendirdi. Herşeye muhtâc olan, biz kul-
ların, bu büyük ihsâna, bol bol teşekkür etmemiz, bunun için
de, emrleri yapmağa, cândan sarılmamız lâzımdır.

Ey Oğlum! İyi biliyorsun ki, dünyâda biri, mevkı', rüt-
be sâhibi olsa, emrinde bulunanlardan birine, mühim bir va-
zife verse, bu vazifenin yapılmasında, emr verene de fâide
olduğu hâlde, bu işçi, bu vazifeye ne kadar çok ehemmiy-
yet ve kıymet verir. Bu vazifeyi, bana büyük bir zât verdi di-
ye öğünür ve seve seve, zevk ile yapmağa çalışır değil mi?
Yazıklar olsun! Allahü teâlânın büyüklüğü, yüksekliği, bu
kimsenin büyüklüğü kadar değil midir de, islâm dîninin is-
tediklerini yapmağa, böyle çalışılmıyor. [Allahü teâlânın
emrleri vazife bilinmiyor ve (vazife mukaddesdir! Önce
vazife, sonra nemâz) gibi şeyler deniyor. Hâlbuki, Allahü
teâlânın emrleri birinci vazife olmak lâzımdır].

Utanmak lâzımdır. Gaflet uykusundan uyanmamız lâzım-
dır. Allahü teâlânın emrlerini yapmamak, iki sebepten ile-
ri gelir:

1- Allahü teâlânın emrlerine, yasaklarına inanılmamış-
dır. [Bu ibâdetler arablar içindir. Çöldeki insanların sağlam
olması içindir. Bugün İsveç hareketleri, spor, fiziko-terapi,
masaj, nemâzın işini görmekte, duşlar, banyolar, plâjlar, ab-
destden dahâ modern temizlemektedir denilmesidir].

2- Allahü teâlânın emrlerine ehemmiyet vermemektir.
Bu emrlerin büyüklüğünü, mevkı', kumanda sâhibi kimsele-
rin büyüklüğünden aşağı görmektir. Her iki sebep ile de, ibâ-
det etmemenin şenâ'atini, çirkinliğini düşünmemiz lâzımdır.

Ey evlâdım! Yalancılığı çok def'a görülmüş olan birisi,
düşman bu gece, filan yerden baskın yapacak dese, idâreci-
ler, aklılar, karşı koyma güçlerini düşünmez mi? O kimse-
nin yalancı olduğunu bildikleri hâlde, tehlike bulunan işler-
de, ihtiyâtlı, tedbîrli, uyanık bulunmak lâzımdır demezler mi?

Muhbir-i sâdık, ya'nî hep doğru söyleyici, doğruluğu ile
şöhret bulmuş "aleyhissalâtü vesselâm", tekrâr tekrâr, açık-
ça, âhiretin sonsuz azâblarını bildiriyor. Buna inanmıyorlar.
İnanılsa da, tedbîr, kurtulma çâresi düşünmüyorlar. Hâlbuki,
Muhbir-i sâdık, kurtuluş yolunu da, göstermektedir. O
hâlde, Muhbir-i sâdıkın sözlerine, bir yalancının sözleri
kadar kıymet vermemek, nasıl bir îmândır? İmânım var
demek, müslimânım demek, insanı kurtarmaz. Kalbin inan-
ması, yakîn hâsil etmesi lâzımdır. Hâlbuki, yakîn nerede?
Zan bile yok. Belki vehm bile değil. Çünkü, tehlikeli zemân-
larda vehm edilen şeye karşı da, tedbîr almak, akl icâbidir.

Hucirât sûresi, onsekizinci âyetinde meâlen, (Allahü te-
âlâ, **yapdıklarınızı hep görmektedir**) buyurulduğu hâlde,
harâmları, yapıyorlar. Hâlbuki, herhangi bayağı bir kimse, bu
çirkin işleri görecektir, belki görmek ihtimâli olsa, yapma-
dan vazgeçerler. Bu hâlin iki sebebi olabilir: Yâ, Allahü te-
âlânın verdiği habere inanmıyorlar. Yâhud da, Allahü teâlâ-
nın görmesine ehemmiyet vermiyorlar. Harâmları, bu iki se-
beb ile işlemek, îmânı mı gösterir, kâfir olmağı mı gösterir?

Yavrum, yeniden îmânını tâzelemelisin! Peygamberi-
miz "aleyhissalâtü vesselâm" buyurdu ki, (**Lâ ilâhe illallah,
diyerek, îmânınızı yenileyiniz!**) Sonra, Allahü teâlânın râ-
zı olmadığı işlerinden tevbe etmelisin. Yasak ettiği, ha-
râm eylediği şeylerden sakınmalısın. Beş vakt nemâzı ce-
mâ'at ile kılmahsın. Gece nemâz kılabilirsen, teheccüde
kalkabilirsen, büyük se'âdet olur.

[Cum'a, Arefe, Bayram, Kadr, Berât, Mi'râc, Aşûre, Mev-
lid ve Regâib gecelerinde ibâdet etmek çok sevâbdır. Mev-
lânâ Muhammed Rehbâmî "rahmetullahi aleyh" (**Riyâd-un-
nâshîn**) kitabının, Hind basması, yüzyetmişikinci sahîfesin-
de buyuruyor ki, büyük islâm âlimi, imâm-ı Nevevî "rah-
metullahi aleyh", (**Ezkâr**) kitabında buyuruyor ki, gecenin
oniki kısmından bir kısmını (ya'nî bir sâat kadar) ihyâ etmek,

ya'nî okumak, kılmak, düâ etmek, bütün geceyi ihyâ etmek olur. Yaz ve kış geceleri için hep böyledir. (İbnî Âbidîn'in dörtüyzaltmışbirinci (461) sahifesindeki yazıdan da, böyle olduğu anlaşılmaktadır. (Hakâyık-ı manzûme)de diyor ki, fikh kitâblarında, sâat demek, bir mikdâr zemân demektir. Nevevî, şâfi'î mezhebinde müctehiddir. Hanefîlerin de, geceleri, böyle ihyâ etmeleri uygun olur). Hakâyık-ı manzûme kitâbı, Mahmûd-i Buhârînin olup iki cildidir ve (Manzûme-i Nesevî)nin şerhidir. Kıymetli fikh kitâbıdır. Mahmûd-i Buhârî, 671 [m. 1271] senesinde, Buhârâda vefât etmiştir.]

Zekât vermek de, islâmın beş şartından biridir. Zekât vermek elbette lâzımdır. [Birçok kitâblar, meselâ Murâd Molla kütübhânesinde, (1113) numaralı (Surre-tül-fetâvâ) kitâbı ondördüncü sahifesinde, (Zekât vermek lâzım olup da, (o sene vermeyip), özsüz gecikdiren günâha girer ve şehâdeti kabûl olmaz) buyurmaktadır.] Zekâtı kolayca verebilmek için, altından ve gümüşden ve ticâret eşyasından, fakîrlerin hakkı olan kırkda biri, senede bir kerre [meselâ her Ramezân-ı şerif ayında] zekât niyeti ile ayrılıp, saklanır. Bütün sene içinde, istediği zemân, zekât vermesi câiz olanlardan, dilediğine verir. Her verişde, ayrıca zekât için, niyet etmeğe lüzûm yoktur. Ayırırken, bir kerre niyet etmek yetiştir. Herkes, fakîrlere ve zekâtdan hakkı olanlara, bir senede ne kadar vereceğini bilir. Buna göre zekâtından ayırıp saklar. Ayırırken, niyet etmezse, fakîrlere verdikleri zekât olmaz. [Nâfile sadaka olur]. İşte böylece, hem zekât verilmiş olur, hem de, her zemân muhtâclara yaptığı yardım, yerini bulur. Bir sene içinde, fakîrlere yaptığı yardım, zekât için ayrılandır az olursa, artan zekâtı, yine kendi malından ayrı saklamalı, gelecek sene ayrılacak olan zekât ile karışdırıp vermemelidir. Her sene, böyle ayırıp, yavaş yavaş vermek câizdir. Yavrum! İnsanların nefsi bahîldir, cimridir, tama'kârdır. Allahü teâlânın emrlerini yapmakda inâdcıdır. Onun için, biraz aşırı yazdım. Yoksa, malı da, cânı da, mülkü de, hep O vermiştir. Onun verdiğine el uzatmağa kimin hakkı vardır? O hâlde zekâtı ve uşru seve seve vermek lâzımdır.

Her ibâdeti seve seve yapmalıdır. Kul hakkına dokunmağa, hakkı olanları ödemeğe, titizlikle çalışmalıdır. Üzerimizde kimsenin hakkı kalmamasına çok dikkat etmeliyiz!

Hakkı dünyâda ödemek kolaydır. Nezâket ile, yumuşaklıkla hakdan kurtulmak mümkün olur. Fekat, âhiretde, iş böyle değildir. Orada, hak altından kurtulmak çok güçtür, çâresi bulunmaz.

[Kâfirlerin haklarını da gözetmek lâzımdır. Kâfir memleketlerindeki kâfirlerin de mallarına, canlarına ve nâmûslarına saldırmamalıdır. Kâfirlerin kanûnlarına da karşı gelmemelidir.] İslâmiyeti, dînini iyi bilen ve âhireti düşünen doğru âlimlere sorup öğrenmelidir. Böyle mübârek insanların sözleri ve kitâbları, te'sîrli olur. Bunların nefeslerinin bereketi ile, sözlerini yapmak kolay olur. [Para kazanmak için, rey kazanmak, mevkî' almak için, din kitâbı yazan, nutk söyleyen, müslimânları aldatmak için yüzlerine gülen, din hırsızlarının yanından ve kitâblarından kaçmak lâzımdır]. Doğru âlim, güvenilir kitâb bulunamayan yerlerde, bu gibilerden ancak, çok lüzûmlu şeyler sorulabilir. Va'zları, nutkları dinlenmez.

Ey oğlum! Bizim gibi fakîrlerin, yukarıda ta'rîf ettiğimiz, alçak dünyâ düşünleri ile, ne isimiz vardır ki, onların gidişlerinin iyiliğine, kötülüğüne karışalım? Allahü teâlânın Peygamberi "sallallahü aleyhi ve sellem" lâzım olan nasihatları, açıkça bildirmiş, söylenmedik birşey kalmamıştır. Fekat bu yavru, bu fakîrlere gelip, nasihat ve yardım istemiş olduğu için, bu yavrunun nasıl, ne yolda bulunduğu sık sık kalbe gelmektedir. Bu bağlılık bu satırların yazılmasına sebep olmuştur. Evet, bu yavrunun böyle sözleri çok işitmiş olduğumu biliyorum. Fekat, yalnız işitmekle, birşey kazanılmaz. Duyduklarını, öğrendiklerini yapmak lâzımdır. Bir hasta, ilâcını öğrenebilir. Fekat, ilâcı kullanmadıkça, iyi olamaz. İlâcı bilmek, onu iyi edemez. Bütün Peygamberlerin "aleyhimüsselâm" ve âlimlerin "rahimehümullah" milyonlarca sözleri ve binlerle kitâbları, hep işlemek içindir. Bilmek, kıyâmetde fâideli değil, şefâ'atçı değil, azâb yapılması için huccet ve şahid olacaktır. Peygamber "sallallahü aleyhi ve sellem" efendimiz buyurdu ki, (Kıyâmet günü, azâbın en şiddetlisine, en kötüsüne düşecek olan, ilminin fâidesini görmeyen, gidişi ilmine uymayan âlimdir).

Yavrum, o zemânki tevbenin, bağlılığın bir netice vermediğini sen de biliyorsun! Çünkü, Allahü teâlâyı seven ve

unutmayanlardan uzak kalman, o se'âdet tohumunun açılıp büyümesine mâni' oldu. Fekat, o tohumun çürümemiş olması, bu yavrunun yetişmeğe elverişli, nefis bir cevher olduğunu göstermektedir. O tevbenin, o bağlılığın bereketi ile, Allahü teâlânın, bu yavruyu, ergeç, sevdiği, seçtiği yola kavuşturacağı ümmîd olunur. Herne behâsına olursa olsun, Allah yolunda bulunanlara olan sevgiyi elden kaçırmayınız! Bunlara sığınmak, bunlarla berâber olmak iştîyâkını kalbinize yerleştiriniz! Bu büyüklere olan sevginiz sebebi ile, Allahü teâlânın, kendi sevgisini içinize yerleştirmesini ve kalbini, bu dünyâ çerçöplerine bağlamakdan kurtarıp, büsbütün kendisine çekmesini isteyiniz! Fârisî beytler tercemesi:

**Aşk öyle bir ateştir ki, yanarsa eğer,
Ma'sûkdan başka herşeyi yakar, kül eder.**

**Hakdan gayrıyı katl için (LÂ) kılıncı çek,
(LÂ) dedikden sonra, birşey kaldımı bir bak.**

**(İLLALLAH)dan başka ne varsa, hepsi gitti;
Sevin ey aşk! Hakka ortak kalmadı bitti.**

1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Yavrum! Dünyâda ve âhirette bütün se'âdetlere kavuşmak, ancak, dünyâ ve âhiretin en üstün insanına uymak ile olur. Cehennem ateşinden, ancak Ona uyanlar kurtulur. Cennet ni'metlerine kavuşmak, seçilmişlerin, sevilenlerin en üstünü olan, O Peygambere uyanlara mahsûsdur. Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak, Ona uyanlar içindir. Ona uymayanların tevbeleri, istigfârları, zühdleri ve tevekkülleri kıymetsizdir. Onun ismini söylemeden yapılan zikrler, fikrler, zevkler, makbûl olmaz. Düâlar kabul olmaz. Peygamberler, Onun hayât çeşmesinden bir damla içmekle, o makâmlara yükselmişler. Evliyâ, Onun sonsuz deryâsından bir yudum içmekle kemâl bulmuşlardır. Melekler Ona uymakla şerefleşmiş, gökler Onun emrlerini yapmakla vazifelendirilmiştir. Herşey Onun için yaratılmış, bütün varlıkların reîsi olmuştur. Allahü teâlânın varlığı, Onun ile belli olmuş, herşeyin yaratana, Onun rızâsını istemiştir. Aklı olan, se'âdetle kavuşmak isteyen herkes, bedeni ile, rûhu ile, Ona uymağa çalışmalı, bu ni'mete mâni' olan şeylere inanmamalı, al-

danmamalıdır. Bir kimse, binlerle kerâmet gösterse, fâide-li, başarılı olsa, fekat Onun yüksekliğini anlamayıp, Ona uymaktan mahrûm kalsa, bunu sevmek, buna uymak, sonsuz zararlar, felâketlere sebep olur. Fâidesi, üstünlüğü görülmeyen, fekat her işinde Ona uyan kimseye tâbi' olmak, insanı bütün se'âdetlere kavuşturur. 4/10 [Müntehabât: 42.]

● Yetmişiki fırkadan doğru yoldan ayrılanlar, ekserîdir [çoğunluktadır]. Bunlara sebep olanlar, tarikatde yolda kalıp, şaşıranlardır. 1/220. [Müjdecî Mektûblar: 291.]

● Yetmişiki fırka, ehl-i kıbleden oldukları için, tekfir edilmezler. [Fekat, küfre sebep olan sözü söyleyenin kâfir olduğu anlaşılır] 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● Yetmişiki fırkanın reisleri, kötü âlimler idi. 1/47. [Müjdecî Mektûblar: 61.]

● Yetmişüç fırkanın herbiri şerî'ate uymak da'vâsındadır. Herbiri kendi kurtulduğunu zan etmektedir. 1/80. [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Yetmişüç fırkadan yetmişikisi, bozuk i'tikâdları kadar Cehennemde kalırlar. Ve azâb olunurlar. Fırka-ı nâciyye hâricidir. [Kurtulan, fırka-ı nâciyyedir]. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Yetmişbin kimse; beşerin hayrlısının ümmetinden, hesâbsız Cennete dâhil olacaktır ki, onlar; Ellezîne lâ yeknizûne ve lâ yester-kûne ve lâ yetetayyerûne ve lâ Rabbihim yetevakkellûne, dırlar, "hadîs-i şerîfi." Yetmişbin kimse kıyâmetde zıll-i bârîde âsûdedirler ki, onlar parayı hayrlı işde kullananlardır. Bunlar..... dağlama ve efsûn yapmayan, uğursuzluğa inanmayan ve Rablerine tevekkül edenlerdir..... 3/20.

● Yerâhül-mü'minûne bi-gayr-i keyfin ve idrâkin ve darbin min misâl. [Mü'minler, Allahü teâlâyı Cennette, nasıl olduğu bilinmeyen şekilde göreceklerdir.] 4/100.

● Yezîd bî-devletin [nasıbsız Yezîdin] küfründe, ihtiyâd edildiği için, susulmalıdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Yezîd bî-devlet [nasıbsız Yezîd] eshâbdan değildir. O bedbahtın eylediği işe, hiç frenk kâfiri cesâret eylememiştir. Ona la'netde, ba'î Ehl-i sünnet âlimlerinin duraklamaları, râzî olduklarından değil, tevbe ve rücu' ihtimâline ri-

âyet eylemişlerdir. 1/54. [Müjdecî Mektûblar: 71.]

● Yezîd, Ebû Cehl ve diğerlerini kötölemek, sövmek ibâdet değildir. 2/96. [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Ya'kûb aleyhisselâm. 3/99.

● Ya'kûb-ı Çerhî, evvelâ hâce Alâüddînün müridlerinden olup, ikinci olarak şâh-ı Nakşibende bağıdır diye, Nefehât-da, Mevlânâ Câmî' açıklamışdır, beyân etmişdir. 1/119. [Müjdecî Mektûblar: 167.]

● Yüftîke nefsûke dı' yedeke alâ sadrike fe innehu teskinü lil halâli ve yadribü lil harâmi. [Elini göğsüne koy! Halâl şeyde kalb sâkin olur. Harâm şeyde çarpıntı olur.] 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Yakîn sâhibi ârif için rücû'dan [geri dönüş, inişden] sonra, istidlâle [delîl ile anlamağa] ihtiyâc olur. 2/21.

● Yemîn eyleyip, bir şahs, Vallahî ben Zeydin sûretini aynada gördüm dese, hânis olmaz. [Yemîn keffâreti gerekmez.] Bu şekilde, hem Zeydin sûreti hakikatde aynada değildir. Hem o sûretin aynada meydâna gelmesi vehm ve hayâl bakımından hakîkîdir. Şaşılacak şeydir ki, hakikatın zıddı olan hayâl ve vehm, burada varlığı hakîkî yapmağa sebep oluyor. Bir diğer misâl, nokta-i cevâledir. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Yüsûf aleyhisselâmın tâlibleri meyânında, bir yaşlı kadın, [onu satın almak için] ipliğini pazara çıkarmışdı. 1/47. [Müjdecî Mektûblar: 61.]

● Ahî Yüsûf esbahu ve ene emlehu. [Kardeşim Yüsûf benden dahâ sabîh, ben ondan dahâ melîhim.] "Hadîs-i şerîf". 3/99.

● Yüsûf aleyhisselâmın hilkati [tabî'ati, yaratılışı] ve hüsn [güzellik] ve cemâli [yüz güzelliği], bu dünyâda meydâna gelen hilkat, hüsn ve cemâl cinsinden değildir. Onun cemâli, cemâl-i behîşetiyân cinsinden idi. 3/99.

● Yolda mevcûd, [insanların geçmesine mâni' olan] taş, ağaç ve kemikleri kaldırmak sadakadır. "Hadîs-i şerîf" 4/147. [Herkesi Lâzım olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Yevm-i âhîret [âhîret günü] bin senedir. 4/11, 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● "Yûnûs bin Metâ' aleyhisselâm üzerine beni tafdîl eylemeyiniz" hadîs-i şerîfinin izâhı. 6/24.

● Yıldızların hayât ve ölümle alâkası yokdur. 2/68. [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

**Mal ve mülke olma mağrûr,
deme var mı ben gibi.
Bir muhâlif yel eser,
savurur harman gibi!**

Fırsat ganîmetdir. Ömrün temâmını fâidesiz işlerle telef ve sarf etmemek lâzımdır. Belki temâm ömrü, Hak celle ve alânın rızâsına muvâfık ve mutâbık şeylere sarf etmek lâzım ve lâbûd [lâzım, gerekli] ve vâcib ve lâyıkdır. Beş vakt nemâzlar, ta'dil-i erkân ile, cem'ıyyet-i bâtin ve cemâ'at ile edâ edilmelidir. Ve teheccüd nemâzlarını elden çıkarmamalı. Seher vaktlerini istigfârsız geçirmemeli. Gaflet uykusuyla hoşlanmamalı, huzûz-ı âcile ile mağrûr olmamalı; tezekkür-i mevt [ölümü düşünmeli], ahvâl-i âhîreti [âhîret ahvâlini] göz önünde bulundurmalı. Umûr-ı gayr-i meşrû'a-yı dünyeviyyeden i'râz [harâm olan dünyâ işlerinden yüz çevirip], bâkî kalan âhîret işlerine ikbâl etmek lâzımdır. Lâzım ve zarûrî olan, dünyâ ma'îşeti işleri ile meşgûl olup, sâir vaktleri, âhîreti i'mâr etmekle meşgûl olmalı. Hâsıl-ı ke-lâm [sözün kısısı], mâsivânın [Allahü teâlâdan gayri şeylerin] muhabbetinden korunmalı ve bedeni ahkâm-ı şer'iyyeye uymakla süslemeli, onunla meşgûl olmalı. İşin hakîkati budur. Bundan gayri cümlesi hiçdir. Bâkî [devâmlı kalıcı] ahvâlimiz hayrlı olsun. Vesselâm. (Mürşid-i kâmil seyyid Abdülhakîm-i Arvâsînin Cum'a hutbesine başlarken, minberde söylediği türkçe hutbesidir.)

**Hâşâ, zulm etmez kuluna Hudâsı,
Herkesin çektiği, kendi cezası!**

**HAKİKAT KİTÂBEVİNİN
YAYINLADIĞI TÜRKÇE KİTÂBLAR
KİTÂBIN ADI**

FİATİ

- SE'ÂDET-İ EBEDİYYE (TAM İLMİHÂL):** (M. Siddık Gümüş), 1248 sahife, üç kısım bir arada. Yetmişikinci Baskı (1998)1.250.000 TL.
- 1— **FÂİDELİ BİLGİLER:** Fâideli Bilgiler (Ahmed Cevdet Pâşa) ve Din Adamı Bölücü Olmaz ve Doğruya İnan, Bölücüye Aldanma, kısımları ile (448) sahife. (1998)200.000 TL.
- 2— **HAK SÖZÜN VESİKALARI:** Hucec-i Kat'iyye (Abdullah Süveydî), Redd-i Revâfid, Tezkiye-i Ehl-i Beyt, Birleşelim-Sevişelim, İmân ile ölmek için kardeşim Ehl-i Beyt ile Eshâbı sevmelisin, Peygamberlik nedir?, Eyyühel-veled tercemesi (İmâm-ı Gazâlî), Bir din câhiline cevâb, kısımları ile 400 sahife (1998)200.000 TL.
- 3— **HERKESE LÂZİM OLAN İMÂN:** Herkese Lâzım Olan İmân (Kemâhlı Feyzullah), Müslimânlık ve Hristiyanlık, Kur'ân-ı Kerîm ve İnciller, İslâm dîni ve diğer dinler, kısımları ile (464) sahife (1998) 250.000 TL.
- 4— **İSLÂM AHLÂKİ:** İslâm Ahlâkı (Mühümmed Hâdimî), Cennet Yolu İlmihâli, Ey oğul İlmihâli, kısımları ile (576) sahife (1998)300.000 TL.
- 5— **ESHÂB-I KİRÂM:** Eshâb-ı Kirâm, Müslimânların İki Göz Bebeği, İslâm'da İlk Fitne, kısımları ile (416) sahife. (1998)200.000 TL.
- 6— **KİYÂMET VE ÂHİRET:** Kiyâmet ve Âhîret (İmâm-ı Gazâlî), Müslimâna Nasihat, kısımları ile (384) sahife..(1998)200.000 TL.
- 7— **MÜJDECİ MEKTÜBLAR:** Mektûbât (İmâm-ı Rabbânî) tercemesi. (608) sahife. (1998). 300.000 TL.
- 8— **CEVÂB VEREMEDİ:** (Harputlu İshak efendi). (368) sahife.(1998)200.000 TL.
- 9— **İNGİLİZ CÂSÜSÜNUN İTİRÂFLARI:** (M.Siddık Gümüş) (128) sahife. (1998)100.000 TL.
- 10— **KIYMETSİZ YAZILAR:** (İmâm-ı Rabbânî) (400) sahife. (1998)200.000 TL.

BOOKS PUBLISHED BY HAKİKAT KİTÂBEVİ

ENGLISH:

- 1- Endless Bliss I, 288 pp.
- 2- Endless Bliss II, 368 pp.
- 3- Endless Bliss III, 288 pp.
- 4- Endless Bliss IV, 384 pp.
- 5- Endless Bliss V, 256 pp.
- 6- The Religion Reformers in Islam, 304 pp.
- 7- The Sunni Path, 112 pp.
- 8- Belief and Islam, 112 pp.
- 9- The Proof of Prophethood, 144 pp.
- 10- Answer to an Enemy of Islam, 128 pp.
- 11- Advice for the Muslim, 352 pp.
- 12- Islam and Christianity, 320 pp.
- 13- Could Not Answer, 432 pp.
- 14- Confessions of a British Spy, 128 pp.
- 15- Documents of the Right Word, 496 pp.
- 16- Why Did They Become Muslims?, 304 pp.

DEUTSCH:

- 1- Islam, der Weg der Sunniten, 128 Seiten
- 2- Glaube und Islam, 128 Seiten
- 3- Islam und Christentum, 352 Seiten
- 4- Beweis des Prophetentums, 160 Seiten
- 5- Geständnisse von einem Britischen Spion, 176 Seiten
- 6- Islamische Sitte, 288 Seiten

EN FRANÇAIS:

- 1- L'Islam et la Voie de Sunna, 112 pp.
- 2- Foi et Islam, 112 pp.
- 3- Islam et Christianisme, 304 pp.
- 4- L'évidence de la Prophétie, et les Temps de Prières, 128 pp.
- 5- Ar-radd al Jamil, Ayyuha'l-Walad (Al-Ghazâlî). 96 pp.
- 6- Al-Munqid min ad'Dalâl, (Al-Ghazâlî), 64 pp.

SHQIP:

- 1- Besimi dhe Islami, 96 fq.
- 2- C'do të Thotë Pejgamberia? 48 fq.

ПО РУССКИ:

- 1- Всем Нужная Вера, (128) стр.
- 2- Признания Английского Шпиона, (144) стр.
- 3- Kitab- us-Salat (Молитвенник) Книга о намазе, (224) стр.

АЗЕРБАЙДЖАНЧА:

- 1- hər kəsə Lâzım Olan İman, (96) sah.

НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК:

- Вяра и Ислям. (128) стр.

BOSHNAKISHT:

- Sivima Potrebni İman. (96) str.

**HAKİKAT KİTÂBEVİNİN
YAYINLADIĞI ARABİ KİTÂBLAR**

KİTÂBIN ADI	SAHİFE
1- Âmme cüz'i	32
2- Kâdı Beydâvî tefsîri (Şeyhzâde hâşiyesi)[4 cild]	2314
3- İmân ve İslâm ve selefîler	96
4- Nuhbetül leâli (Emâli şerhi)	144
5- Hadikat-ün nediyye (Tarikat-ı Muhammediyye şerhi)[1.cild]	436
6- Ulemâ-i müslimîn vel-vehhâbiyyûn	160
7- Fetevâ-i Haremeyn	128
8- Hediyet-il mühtedîn	192
9- El-münkiz-i anid dalâl	256
10- El-müntehabât	336
11- Muhtasar-ı Tuhfe-i isnâ aşeriyye	352
12- En-nâhiye tan-ı emîr-il mü'minîn Mu'âviye, Hucec-i kat'iyye, Redd-i Revâfid	184
13- Hulâsatüt-tahkîk fî beyân-ı hükmit-taklîd vel-telfîk, Hadikat-ün nediyye	368
14- Minhâtül-vehbiyye fî reddil vehhâbiyye	176
15- El-besâir li münkir-i tevessül-i bî ehlil mekâbir	384
16- Fitnet-ül vehhâbiyye, Savâik-il-ilâhiyye, Seyfûl cebbar, Reddi alâ seyyid Kutb	272
17- Tathîrül-fuâd, Şifâüssikâm	256
18- El fecr-ü sâdik	192
19- El hablûl metîn	136
20- Hulâsat-ül kelâm fî beyân-ı umârâ-il beledil harâm (2.cüz), İrşâd-ül hiyâra	224
21- Et-tevessül-i bin nebi	336
22- Ed-dürer-üs seniyye, Nûr-ül yakîn	224
23- Sebîl-ün necât	208
24- El-insâf	224
25- El-müstened	272
26- El-üstâd-il mevdûdî, Cemâ'at-ı teblîgiyye	128
27- Kitâb-ül-eymân	304
28- El-fıkıh-u alel mezâhib-il erbe'a [3 cild]	1024

KİTÂBIN ADI

SAHİFE

29- Fetevâ-i ülemâ-i Hind	120
30- Berîka (Şerhî tarîka) (1.cüz), Menhel-ül vâridîn	480
31- Berîka (Şerhî tarîka) (2.cüz)	288
32- Behcet-üs seniyye, Âdâb-ı tarîkat, İrgâm-ül-merid	224
33- Se'âdet-i Ebediyye	304
34- Miftâhül felâh	192
35- Şir'at-ül islâm şerhi	592
36- Envâr-ı Muhammediyye	448
37- Huccetullâhi alel âlemîn	208
38- İsbât-ün nübüvve, Devlet-ül Mekkiyye	224
39- Ni'met-ül Kübrâ	232
40- Teshîlül menâfi	304
41- Devlet-il Osmâniyye	256
42- Kitâbüs-salât	144
43- Sarf ve nahv ve avâmîl	176
44- Savâik-ul muhrîka	336
45- El-hakâikül islâmiyye	112
46- Nûr-ül islâm	304
47- El-sırât-ül müstakîm	128
48- El-reddül cemîl	256
49- Tarîk-ün-necât	96
50- El-kavl-ül fasl şerh-i fıkıh-ı ekber İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe	416
51- Câlîyet-ül ekdâr	96
52- Gâyet-ül tahkîk ve nihâyet-ül tedkîk li şeyh-ül Sîndî	128
53- İ'tirâfât-il Câsûs el ingiliz	192
54- Ma'lûmât-i Nâfi'a, Er-reddü alel-harekât-it-tashîhiyye fil-İslâm	208
55- Misbâh-ul-enâm	224
56- İbtigâ-ül vüsûl	128
57- El-islâm ve sâir-ül edyân	304

**HAKİKAT KİTÂBEVİNİN
YAYINLADIĞI FÂRİSİ KİTÂBLAR**

KİTÂBİN ADI	SAHİFE
1- Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî [2 cild]	1280
2- Muntehabât (Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî)	416
3- Muntehabât (Mektûbat-ı Mâsûmiyye), Meslek-i müceddidi	432
4- Mebde ve Me'âd	156
5- Kimyâ-i Se'âdet	688
6- Riyâd-ün-nâsîhîn	384
7- Mekâtib-i şerife	288
8- Dürr-ü me'ârif	160
9- Redd-i vehhâbî	144
10- El-usûlül erbe'a	128
11- Zübdetül-makâmât (Berâkât-ı Ahmedîyye)	424
12- Miftâhun-necât	128
13- Mîzân-ül mevâzin	304
14- Makâmât-ı Mazheriyye	208
15- Menâhic-ül ibâd	320
16- Tuhfe-i isnâ aşeriyye	816
17- El-mu'temed fi el-mu'tekâd	288
18- Hukûk-ul islâm, Mâlâ bûdde	272
19- Mesmûat-ı kâdî Muhammed Zâhîd	192
20- Tergîb-üs-salât	224
21- Enîs-üt-tâlibîn	208
22- Şevâhid-ün-nübüvve	304
23- Umdet-ül-makâmât	496
24- El-medâric-üs seniyye (Urduca, Fârisi, Arâbî)	192
25- Akâid-i nizâmiyye (Urduca, Fârisi, Arâbî)	160
26- Hayrât-ül-hisân (Urduca, Fârisi, Arâbî)	224

Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Allahü teâlâ-nın çok sevdiği kimse, dînini öğrenen ve başkalarına öğretendir. Dîninizi islâm âlimlerinin ağızlarından öğreniniz!)**

Hakîkî âlim bulamıyan, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarından öğrenmeli ve bu kitâbların yayılmasına çalışmalıdır. İlm, amel ve ihlâs sâhibi olan müslimâna **(İslâm âlimi)** denir. Bu üçünden biri noksan olup da, kendini âlim tanıtana (kötü din adamı, yobaz)

B. 11567

Fiyatı: 200.000 TL.